

Gabriel Garsia Marques.

Sto let odinočestva

Roman

(c) Peregov s isřpanskogo N.Butyrinoy, V.Stolbova

Proydet mnogo let, i polkovnik Aureliano Buendia, stoja u šteny v ojidanii rasštrela, vřpomnit tot dalekiy veqer, kogda otex vzal ego s soboy posmotret na led. Makondo bylo togda nebolcim seleniem s dvuma desatkami hijin, vyřtroennyh iz gliny i bambuka na beregu reki, kotoraaja męala svoi prozraqnye vody po loju iz belyh otpolirovannyh kamney, ogromnyh, kak doistoriqeskie yayxa. Mir byl ece takim novym, qto mnogie veci ne imeli nazvania i na nih prihodilos pokazyvat palxem. Kajdyy god v marte mesaxe u okolixy selenia raskidyvalo svoi catry oborvanoe xyganskoe plema i pod vizg sviřtulek i zvon tamburinov znakomilo jiteley Makondo s poslednimi izobreteniami uqenyh mujey. Snaqala xygane prinesli magnit. Dorodnyy xygan s dremuqey borodoy i hudymi palxami, skruqennymi, slovno ptiqya lapka, nazvavciy seba Melkiadesom, s bleskom prodemonřtiroval prisutřtvuucim sie, kak on vyrazilsa, vosmoe qudo sveta, sozdannoe alhimikami Makedonii. Derja v rukah dva jeleznyh bruska, on perehodil ot hijiny k hijine, i ohvaqennye ujasom ludi videli, kak tazy, kotelki, cipxy i jarovni podnimautsa so svoih meřt, a gvozdi i vinty otqaanno řtarautsa vyrvatsa iz potreskivaucih ot naprajenia dosok. Predmety, uje davno i beznadejno poterannye, vdrug vznikali imenno tam, gde ih do etogo bolce vsego iskali, i beřporadoqnoy gurboy uřtremlalis za volcebnyimi bruskami Melkiadesa. “Veci, oni toje jivye, — provozglacal xygan s rezkim akxentom, — nado tolko umet razbudit ih ducu”. Hose Arkadio Buendia, qye moguqee voobrajenie vsegda uvlekalo ego ne tolko za tu gran, pered kotoroy ořtanavlivaetsa sozidatelnyy geniy prirody, no i dalce — za predely qudes i volcebřtva, recil, qto beřpoleanoe

poka nauqnoe otkrytie mojno bylo by prisposobit dla izvleqenia zolota iz neдр zemli.

Melkiades — on byl qestnym qelovekom — predupredil: “Dla etogo magnit ne goditsa”. No v tu poru Hose Arkadio Buendia ece ne veril v qestnost xygan i potomu obmenal na magnitnye bruski svoego mula i neskolkih kozlat. Naprasno ego jena Ursula Iguaran, sobiravcaasa za sqet etih jivotnyh podpravit rassstroennye dela semyi, pytalas pomecat emu. “Skoro ya zavalu teba zolotom — klast nekuda budet”, — otveqal ey muj. V teqenie neskolkih mesaxev Hose Arkadio Buendia upramo staralsa vypolnit svoe obecanie. Pad za padyu issledoval on vsu okrujaucuu mestnost, daje reqnoe dno, taskaa s soboy dva jeleznyh bruska i gromkim golosom povtoraa zaklatie, ktoromu nauqil ego Melkiades. No edinstvennym, qto emu udalos izvleq na belyy svet, byli pokrytye rjavqinoy dospehi patnadxatogo veka — pri udare oni izdavali gulkiy zvuk, kak bolcaa tykva, nabitaa kamnami. Kogda Hose Arkadio Buendia i qetyre odnoselqanina, sprovoydavic ego v pohodah, razobrali dospehi na qasti, oni nacli vnutri obyvestvlenyy skelet, na cee u nego byl mednyy medalon s pradjkoy jenskih volos.

V marte xygane poavilis snova. Teper oni prinesli s soboy podzornuu trubu i lupu veliqinoy s horociy baraban i obyavili, qto eto samye novecie izobretienia amsterdamskih evreev. Trubu ustanovili vozle catra, a v dalnem konxe ulixy posadili xyganku. Uplativ pat realov, vy zagladyvali v trubu i videli etu xyganku tak blizko, slovno do nee bylo rukoy podat. “Nauka uniqtojila rassstoania, — vozvecal Melkiades. — Skoro qelovek smojet, ne vyhoda iz svoego doma, videt vse, qto proishodit v lubom ugolke sveta”. V odin iz jarkih poldney xygane ustroili neobyknovennoe predstavlenie s pomocyu gigantskoy lupy: posredine ulixy oni polojili ohapku suhoy travy, naveli na nee solneqnye luqi — i trava vsphyhnula. U Hose Arkadio Buendia, ne uspevcego ece utecitsa posle neudaqi s magnitami, tut je rodilas mysl prevratit lupu v boevoe orujie. Melkiades, kak i v proclyy raz, poproboval bylo otgovorit ego. No v konxe konxov soglasisla vzat v obmen na lupu dva magnitnyh bruska i tri zolotye monety. Ursula s gora daje proslezilas. Eti monety priclos dostat iz sunduka so starinnyimi zolotyimi, kotorye ee otex skopil za vsu svou jizn, otkazyvaa sebe v samom neobhodimom, a ona hranila pod krovatyu v ojidanii, poka ne podvernetsa delo, stoacee togo, qto by vlojit v nego dengi. Hose Arkadio

Buendia i ne podumal utecat jenu, on s golovoy pogruzilsa v svoi opyty i provodil ih s samootrecheniem nastoacego uqenogo i daje s riskom dla jizni. Staraas dokazat, qto lupu mojno s polzoy primenit protiv nepriatel'skih voysk, on podvergnul vozdeystviu sosredotoqennyh solneqnyh luqey svoe telo i poluqil ojogi, kotorye prevratilis v yazvy i dolgo ne zajivali. On uje gotov byl podjeq i sobstvennyy dom, da jena recitelno vošprotivilas stol opasnoy zatee. Mnogo qasov provel Hose Arkadio Buendia u seba v komnate za obdumyvaniem strategiqeskih vozmojnostey svoego noveycego orujia i daje soštavil rukovodštvo po ego primeneniu, otliaqveceesa porazitelnoy yasnoštju izlojenja i nepreodolimoy siloy dovodov. Eto rukovodštvo vmeste s prilojennymi k nemu mnogoqislennymi opisaniami provedennyh opytov i neskolnimi listami poasnitelnyh qertejey bylo otoslano vlastam s gonxom, kotoryy perevalil qerez gornyy hrebet, plutal po neprohodimym bolotam, plyn po burnym rekam, podvergalsa opasnosti byt rašterzannym dikimi zverami, umeret ot toski, pogibnut ot qumy, poka nakonex ne vycel k poqtovomu traktu. Hota dobratsa do goroda bylo v te vremena poqti nevozmojno, Hose Arkadio Buendia obecal priehat po pervomu slovu vlastey i pokazat voennym naqalnikom, kak deystvuet ego izobretenie, i daje liqno obuqit ih slojnomu iskusstvu solneqnoy voyny. Neskolko let on vse jdal otveta. Nakonex, uštav jdat, pojalovalsa Melkiadesu na novuu neudaqu, i togda xygan samym ubeditelnym obrazom dokazal emu svoe blagorodštvo, on zabral lupu, vozvratil dublony i podaril Hose Arkadio Buendia neskolko portugalskih morehodnyh kart i raznye navigaxionnye pribory. Svoeu sobstvennoy rukoy Melkiades napisal sjatoe izlojenje trudov monaha Germana i oštavil zapisi Hose Arkadio Buendia, qtoby tot znal, qto kak polzovatsa aštrolabiey, bussolyu i sekštantom. Neskonqaemye mesaxy dojddivogo sezona Hose Arkadio Buendia prosidel, zapercis v malenkoy komnate v glubine doma, gde nikto ne mog pomecat ego opytam. On sovercenno zabrosil svoi domacnie obazannošt'i, vse noqi provodil vo dvore, nabludaa dvijenie zvezd, i qut ne poluqil solneqnyy udar, pytaas nayti toqnyy šposob opredelenia zenita. Kogda on v sovercenštve osvoil svoi pribory, emu udalos soštavit sebe takoe toqnoe ponatie o proštvanštve, qto otnyne on mog plavat po neznakomym moram, issledovat neobitaemye zemli i zavazyvat otnoqenia s qudesnymi suqeštvmi, ne vyhoda iz šten svoego kabinetu. Imenno v etu poru u nego poavilas privyqka govorit s samim soboy, razgulivaa

po domu i ni na kogo ne obraca vnimania, v to vreme kak Ursula i deti gnuli špiny v pole, uhajivaa za bananami i malangoy, maniokoy i yam-som, auyamoy i baklajanami. No vskore kipuqaa deatelnošt Hose Arkadio Buendia vnezapno prekratilas i uštupila meštò kakomu-to štannomu soštòaniu. Neskolko dney on byl slovno okoldovanny, vse bubnil qto-to vpolgolosa, perebiraa raznye predpolojenia, udivlaas i sam sebe ne vera. Nakonex, v odin dekabrskiy vtornik, za obedom, on vdruk razom izbavilsa ot terzavcih ego somneniy. Deti do konxa svoey jizni budut pomnit, s kakim torještvennym i daje veliqeštvennym vidom ih otex, trasuciysa, budto v oznobe, izmuqenny dolgimi bdeniami i lihoradoqnoy rabotoy voštpalennogo voobrajenia, uselsa vo glave štola i podelilsa s nimi svojim otkrytiem:

— Zemla kruglaa, kak apelsin.

Ursula vycla iz seba. “Ešli ty sobiraecsa rehnutsa, tak Bog s toboy, — zakriqala ona. — A detam neqego vdalblivat proklatye xyganskije bredni”. Hose Arkadio Buendia ne celohnulsa, yarošt jeny, kotoraa v poryve gneva cvyrnula na pol aštrolabiu, ne išpugala ego. On smasteril druguu aštrolabiu, sobral v svoey komnatucke mujqin selenia i dokazal im, opiraas na teoretiqeskie dovody, kotoryh nikto iz prisutštvuucih ne ponal, qto ešli plyt vse vreme na voštok, to mojno vernutsa obratno v toqku otpravlenia. V Makondo dumali, qto Hose Arkadio Buendia svihnulsa, no tut poavilsa Melkiades i vse poštavil na svoi mešta. On vo vseuslycanie vosslavil razum qeloveka, sdelavcego s pomocyu odnih lic aštromiqeskih nabludeniy otkrytie, uje davno podtverjdennoe praktikoy, hota i nevedomoe ece jitelam Makondo, i kak svidetelštvo svoego voshicenia prepodnes Hose Arkadio Buendia podarok, ktoromu sujdeno bylo okazat recaucee vlianie na sudbu selenia, — oborudovanie alhimiqeskoj laboratorii.

Kak raz v eto vreme Melkiades udivitelno byštro odrahljel. Kogda xygan v pervye poavilsa v derevne, on vygladel rovesnikom Hose Arkadio Buendia. No poslednij vse ece sohranal svou neobyknovennuu silu — emu niqego ne štòilo povalit locad, shvativ ee za uci, — a xygana slovno podtaqival kakoy-to upornyy nedug. Na samom dele odrahlenie Melkiadesa bylo sledštviem ne odnoy, a oqen mnogih i redkih bolezney, zapoluqennyh im v ego beštpreryvnyh skitaniyah po svetu. Pomogaa Hose Arkadio Buendia oborudovat laboratoriu, on rasskazal, qto smert povsudu sleduet za nim, nastupaet emu na patki, no vse ece ne recaetsa prihlöpnut ego

okonqatelno. Emu udavalos vyhodit nevredimym iz vseh bedstvii i katastrof, kotorye obrucivalis na qeloveqestvo. On oštalsa v jivyh, hota bolel pellagroy v Persii, xingoy na Malayskom arhipelage, prokazoy v Aleksandrii, beri-beri v Yaponii, bubonnoy qumoy na Madagaskare, popal v zemletrasenie na oštrove Sixilia i v korablekruenie v Magellanovom prolive, stovivcee jizni množestvu ludey. Eto neobyknovennoe sucestvo, utverjdavcee, qto emu izvestny sekrety Nostradamusa (*1), imelo oblik mraqnogo mujqiny, obremenennogo gorkoy slavoy, ego aziatskie glaza, kazalos, videli obratnuu storonu vseh vecey. On nosil bolcuu clapu, cirokie qernye pola kotoroy napominali rašproštertye krylya vorona, i barhatnyy jilet, pokrytyy pautinoy vekovoy pleseni. Odnako, nesmotra na svou bezgraniqnuu mudrošt i oreol tainstvvennošt, on byl qelovekom iz ploti, ves ee pritagival Melkiadesa k zemle, delaa ego podvlaštnyy nepriatnostam i zobotam povsednevnoy jizni. On jalovalsa na štaraqeskie nemoqi, štadnal ot melkih denejnyh nevzgod i davnym-davno uje pereštal smeatsa, potomu qto ot xingi u nego vyvalilis vse zuby. Hose Arkadio Buendia sqital, qto imenno tot ducnyy polden, kogda Melkiades podelilsa s nim svoimi taynami, polojil naqalo ih bolcoy drujbe. Detey porazili fantastiqeskie rassказы xygana. Aureliano, ktoromu togda bylo ne bolce pati let, na vsu jizn zapomnit, kak Melkiades sidel pered nimi, rezko vydelaas na fone svetlogo kvadrata okna; ego nizkiy, pohojiy na zvuki organa golos pronikal v samye temnye uqolki voobrajenja, a po viskam ego štruilsa pot, slovno jir, raštopleennyy znoem. Hose Arkadio Buendia, štarciiy brat Aureliano, predašt etot qudesnyy obraz vsem svoim potomkam kak nasledstvvennoe voštpomianie. Qto kasaetsa Ursuly, to u nee, naprotiv, posecenie xygana oštavilo samoe nepriatnoe vpeqatlenie, potomu qto ona vocla v komnatu kak raz v tot moment, kogda Melkiades neqaanno razbil puzyrek s hlornoy rtutyu.

— Eto zapah dyavola, — skazala ona.

— Sovsem net, — vozrazil Melkiades. — Uštanovleno, qto dyavolu prisuci sernye zapahi, a tut vsego lic qutoqku sulemy.

I tem je pouqaucim tonom on proqel xeluu lekxiu o dyavolskih svoystvah kinovari. Ursula ne proavila k ego slovam nikakogo interesa i uvela detey molitsa. Otnyne etot rezkiy zapah vseгда budet napominat ey o Melkiadese.

Primitivnaa laboratoria soštuala, esli ne sqitat mnogoqislennyh kaštrol,

voronok, retort, sita i filtrov iz prostogo gorna, iz imitaxii filosofskogo yayxa — steklannoy kolby s dlinnoy, tonkoy ceey, i iz dištillatora, soorujennogo samimi xyganami po noveycim opisaniam peregonnogo kuba s trema otvodami, kotorym polzovalas Iudeyskaa Maria (*2). Krome vsego etogo, Melkiades dal ece Hose Arkadio Buendia obrazxy semi metallov, sootvetstvuucih semi planetam, formuly Moisea i Zosimy dla udvoenia koliqestva zolota, zametki i qerteji, odnosaciesa k oblasti velikogo magisteria (*3), s pomocyu kotoryh tot, kto sumeet v nih razobratsa, mojet izgotovit filosofskiy kamen. Soblaznenny proštotoy formul po udvoeniu zolota, Hose Arkadio Buendia neskolko nedel obhajival Ursulu, vymainivaa u nee razrecenie doštát iz zavetnogo sunduqka štarinnye monety i uveliqit ih vo štolko raz, na skolko qastey udaštsa razdelit rtut. Ursula, kak vseгда, ne uštóala pered nepokolebimoy nastoyqivóštyu muja. Hose Arkadio Buendia brosil tridxat dublonov i kastrulu i rašplavil ih vmeste s auripigmentom, mednoy štrujkoy, rtutyu i svinxom. Potom vylil vse eto v kotelok s kaštorovym maslom i kipatil na silnom ogne do teh por, poka ne poluqilsa guštóy zlovonnyy sirop, napominauciy ne udvoennoe zoloto, a obyknovennuu patoku. Posle otqaannyh i riskovannyh popytok dištillaxii, pereplavlenia s semyu planetarnymi metallami, obrabotki germetiqeskoj rtutyu (*4) i kuporosom, povtornogo kipaqenia v svinom sale — za neimeniem redevnogo masla — dragoxennoe nasledštvo Ursuly prevratilos v podgorelye ckvarki, kotorye nevozmojno bylo otodrat ot dna kotelka.

K tomu vremeni, kogda vozvratilis xygane, Ursula naštroila protiv nih vseh jiteley derevni. No lubopyštstvo oderjalo verh nad štrahom — xygane proclis po ulixe pod oglucitelnyy cum raznoobrazneycih muzykalnyh instrumentov, a ih zazyvala obyavil, qto budet pokazano samoe velikoe otkrytie nazianzxev (*5), i vse otpravilis k xyganskomu catru, gde, uplativ za vhod po odnomu sentavo, uvideli omolojennogo Melkiadesa — zdorovogo, bez morcin, s novymi, bleštacimi zubami. Te, kto pomnil ego ogolennye xingoy desny, vvalivciesa cekí, smorcennye guby, sodrognulis ot ujasá pri vide etogo poslednego dokazatelštva sverhyeštševnogo moqestva xygana. Ujas prevratilsa v paniku, kogda Melkiades vynul izo rta zuby, vse do edinogo xelye i zdorovye, i, vnov prevrativcis na korotkiy mig v togo drahlógo štarika, kakim ego znali prejde, pokazal ih publike, potom opat vštavil i ulybnulsa — snova v polnom xvetu svoey vozrojdennoy molodósti. Daje sam Hose Arkadio Buendia usomnilsa, ne preštupili li

poznanja Melkiadesa granixy dovolennogo qeloveku, no kogda xygan naedine obyasn timeru ustroystvo svoih falcivyh zubov, u nego otleglo ot serdca i on razrazilsa veselym smehom. Vse eto pokazalos Hose Arkadio Buendia takim prostym i v to je vreme takim neobyknovennym, qto uje na sleduuciy den on polnoštyu utratil interes k alhimii; vpal v unynie, stal est kogda vzdumaetsa i s utra do veqera besxelno slonatsa po domu. “V mire proishodat neveroatnye veci, — jalovalsa on Ursule. — U nas pod bokom, na tom beregu reki, mnojestvo raznyh volcebnyh apparatov, a my tut vse prodoljaem jit kak skoty”. Te, kto znal ego vo vremena osnovania Makondo, udivlalis, naskolko on izmenilsa pod vlianiem Melkiadesa.

Rance Hose Arkadio Buendia, slovno nekiy molodoy patriarh, daval so-vety, kak seat, kak vošpityvat detey, vyracivat skot, i pomogal kajdomu, ne gnucaas i fiziqeskoj rabotoy, lic by jizn obciny cla horoco. Dom semyi Buendia byl samym luqchim v derevne, i drugie štaralis ustroit svoje jilye po ego obrazu i podobiu. Tam byli bolcaa, svetlaa zala, terrasa-štolovaa, ukracennaa vazonami s yarkimi xvetami, dve špalni, vo dvore ros gigantskiy kačtan, za domom nahodilos tcatelno obrabotannoe pole, a takje zagon dla skota, v ktorom mirno ujivalis kozy, svyni i kury. I lic boyxovyh petuhov ne derjali v etom dome, da i ne tolko v etom, a i vo vsej derevne.

Trudolubie Ursuly bylo pod štat trudolubiu ee muja. Eta deatelnaa, seryeznaa malenkaa jencina so štalnymi nervami, kotora, naverno, ni razu v jizni ne zapela, obladala redkim darom nahoditsa s samogo rassveta do pozdney noqi srazu vo vseh meštah, i povsudu ee soprovajdalo legkoe curcanie nakrahmalennyh yubok iz gollandskogo polotna. Blagodara Ursule glinobitnye poly, nebelenye glinanye šteny, grubaa samodelnaa mebel vseгда sverkali qištotoy, a ot štaryh larey, gde hranilas odejda, ishodil slabyy aromat albaaki.

Hose Arkadio Buendia, samyy tolkovyy qelovek v derevne, rašporadilsa tak postavit doma, qto nikomu ne prihodilos tratit bolce usilij, qem oštalnym, na hojdenie za vodoy k reke; on tak razumno nametil ulixy, qto v jarkie qasy dna na kajdoe jilye popadalo ravnoe koliqestvo solneqnyh luqey. Uje qerez neskolko let posle svoego osnovania Makondo stalo samym qištym i blagouštroyennym seleniem iz vseh teh, v kotoryh sluqalos byvat ego tremštam obitatelam. Eto bylo po-naštocemu sqaštливoe selenie, gde nikomu ece ne perevalilo za tridcat i gde poka nikto ne umiral.

Uje v dni osnovania Makondo Hose Arkadio Buendia naqal mašterit silki i kletki. Vskore on napolnil ivolgami, kanareykami, pqloadami i malinovkami ne tolko svoj sobstvennyy, no i vse oštalnye doma selenia. Poštoannyye konxerty takogo mnojčstva raznoobraznyh ptix okazalis stol oglucitelnymi, qto, boas poterat rassudok, Ursula zalepila sebe uci voskom. Kogda v pervyy raz poavilos plema Melkiadesa i stalo prodavat šteklannyye cariki ot golovnoy boli, jiteli Makondo ne mogli ponat, kak eto xygane sumeli razyskat malenkoe selenie, zaterannoje v proštorah obcirnoy doliny, i te obyasnili, qto cli na penie ptix.

No interes k deatelnosti na polzu občeštva vskore byl vytesnen iz duci Hose Arkadio Buendia magnitnoy lihoradkoj, astronomiqeskimy izyskaniyami, meqtami o dobyvanii zolota i jelaniem poznat qudesa sveta. Energiqnyy, opratnyy Hose Arkadio Buendia poštepenny priobrel vid zavzatogo lodyra: hodil v graznoy odejde i s zapucennoy borodoy, kotoruu Ursule s velikim trudom, da i to izredka, udavalos obkornat oštrem kuhonnym nojom. Mnogie v derevne sqitali, qto Hose Arkadio Buendia pal jertvoy kakogo-to koldovštva. No daje te, kto byl tvrdo ubejden v ego bezumii, oštavili dela i semyi svoi i posledovali za nim, kogda on, perekinnuv qerez pleqo mecock s lopatoy i motygoy, poprosil pomoq emu prolojtit tropu, kotoraaj soedinit Makondo s velikimi otkrytiami.

Hose Arkadio Buendia sovercenny ne znal geografii okrugy. Emu bylo izveštno tolko, qto na voštke vozvyaetsa neprištupnyy gornyy hrebet, a za nim nahoditsa štarinnyy gorod Rioaqa, gde v davnije vremena — po rasskazam ego deda, pervogo Aureliano Buendia, — ser Frensis Dreyk razvlekalsja štelboy iz pucek po kaymanam; ubityh jivotnyh po ego prikazaniu latali, nabivali solomoy i otpravljali koroleve Elizavete. V molođosti Hose Arkadio Buendia i drugie mujqiny — vse so svoimi jenami, detmi, domacnimi jivotnymi i raznym skarbom — perebralis qerez etot hrebet, nadeas vvyti k moru, no, problujdav dva goda i dva mesaxa, otkazalis ot svoego namerenia i, qtoby ne vozvraçatsa nazad, osnovali selenie Makondo. Poetomu doroga na voštok ego ne interesovala — ona mogla privešti tolko nazad, k proclomu. Na yuge lejali bolota, zatanutyje veqnoy raštitelnoy plenkoj, i bolcaj dolina — xelyy mir, kotoryy, po svidetelštvu xygan, ne imel ni konxa ni kraa. Na zapade dolina perehodila v neobyatnoje vodnoje proštranštvo, tam obitali kitoobraznyje sučeštva s nejnoy kojey, s golovoy i torsom jenciny, qarami svoih quđovicnyh grudej oni

gubili moreplavateley. Xygamam priclos plyt poqti polgoda, prejde qem oni dobralis do kraa tverdoy zemli, gde prohodil poqtovyy trakt. Po ubejdeniu Hose Arkadio Buendia, vstupit v soprikosnovenie s xivilizovannym mirom mojno bylo, tolko dvigaas na sever. I vot on snabdil lopatami, motygami i ohotniqyim orujem teh mujqin, kotorye vmeste s nim osnovali Makondo, brosil v kotomku svoi navigaxionnye pribory i karty i otpravilsa v riskovannyy pohod.

V pervye dni im ne vsretilos osobyh trudnoŝtey. Oni ŝpuŝtilis po kameniŝtomu beregu reki do togo meŝta, gde neskolko let nazad obnarujili ŝtarinnye doŝpehi, i vstupili v les po tropinke mejdu dikimi apelsinovymi derevyami. K konxu pervoy nedeli im posqaŝtilivilos ubit olena, oni izjari ego, no recili syeŝt polovinu, a oŝtalnoe zasolit i oŝtavit pro zapas. Etoy predosťorojnoŝtyu oni pytalis otdalit ot seba tot den, kogda pridetsa pitatsa popugaami, sinee maso kotoryh silno otdaet muskusom. V teqenie sleduucih desati dney oni sovsem ne videli solneqnego sveta. Poqva pod nogami ŝtala vlajnoy i magkoy, kak vulkaniqeskiy pepel, zarosli s kajdym cagom priobretali vse bolee ugrojauciy vid, krika ptix i perebranka obezvan donosilis teper otkuda-to izdaleka — kazalos, mir naveki utratil svou radoŝt. V etom xarŝtve syroŝti i bezmolvia, pohojem na ray do svercenia pervorodnogo greha, sapogi provalivalis v glubokie yamy, napolnennyye qem-to maslaniŝtym i dymacimsa, maqete razrubali zolotyh salamandr i krovavo-purpurnyye irisy, ludey muqili davnym-davno uje zabytye voŝpominania. Xeluu nedelu, poqti ne razgovarivaa, oni breli, kak somnambuly, vse vpered po mraqnomu miru skorbi, ozaraemye tolko migaucimi ogonkami svetlaqkov, iznemogaa ot uduclivogo zapaha krovi. Puti obratno ne bylo, potomu qto tropa, ktoruu oni prorubali, tut je isqezala pod novoy zelenyu, vyrastaŝtey poqti u nih na glazah. “Niŝqego, — govoril Hose Arkadio Buendia. — Glavnoe, ne poterat napravlenia”. Neotryvno sleda za ŝtelkoy kompasa, on prodoljal veŝti ludey k nevidimomu severu, poka oni nakonex ne vycli iz zakoldovannogo kraa. Ih okrujala temnaa, bezzvezdnaa noq, no eta tma byla nasycena novym — qiŝtym vozduhom. Izmotannyye dolgim perehodom, ludi podvesili gamaki i v pervyye za dve nedeli zasnuli glubokim, ŝpokoynym snom. Oni probudilis, kogda solnxe podnalos uje vysoko, i oxepeneli ot udivlenia. Pramo pred nimi v tihom utrennem svete, okrujennyy paporotnikami i palmami, belyy i obvetcalyy, vysilsa ogromnyy iŝpanskiy galion. On slegka nakrenilsa na pravyy bort, s

sovercenco xelyh maqt mejdu ukracennyh orhideami snastey svisali graznye lohmotya parusov, korpus, pokrytyy gladkoy broney iz okamenevcih rakucek i nejnym mhom, proqno vrezalsa v tverduu poqvu. Kazalos, qto eto soorujenie nahoditsa v kakom-to svoem, otgraniqennom prostranstve — v zapovednike odinoqestva i zabvenia, kuda ne imeut dostupa ni vreme s ego razrucitelnoy siloy, ni ptixy s ih gomonom i suetoy. Putniki, sderjivaa pylkoe neterpenie, obsledovali galion iznutri i ne obnarujili niqego, krome guštogo lesa xvetov.

Nahodka galiona — svidetelstvo blizosti mora — podorvala boevoy duh Hose Arkadio Buendia. On rasxenil kak izdevatelskuu cutku so storony svoey hitroy na vydumki sudby to, qto ne nacer mora, kogda iskal ego, preterpevaa besqislennye licenia i muki, i obnarujil teper, kogda i ne dumal iskat: ono lejalo pramo u nego na puti nepreodolimym prepatstviem. Proydet mnogo let, i polkovnik Aureliano Buendia v svou oqered okajetsa v etih kraah, gde k tomu vremeni uje budet prolojen poqtovyy trakt, na meste galiona on uvidit tolko obuglennyy ostov sredi xelogo pola makov. I lic togda, ubedivcis, qto vsa eta istoria ne byla plodom voobrajenia ego otxa, on zadašt sebe vopros: kakim obrazom mog galion oqutitsa tak daleko na suce? No Hose Arkadio Buendia ne stal bešpokoit seba podobnymi razmycleniami, kogda posle ece qetyreh dney puti, v dvenadxati kilometrah ot galiona, on uvidel more. Vse ego meqty ugasli vozle etogo mora, pennogo, graznogo, serogo, kak zola, ne stoacego teh štradanij i opasnostey, kotorym on podverg seba i svoih šputnikov.

— Proklatie! — voskliknul Hose Arkadio Buendia. — Makondo so vseh štoron okrujeno vodoy.

Idea o poluoštrovnom rašpoloženii Makondo gošpodstvovala v teqenie dlitel'nogo vremeni blagodara vesma somnitel'noy karte, kotoruu soštavil Hose Arkadio Buendia, vernuvcis iz pohoda. On vyqerqival ee s yaroštyu, namerenno preuveliqivaa trudnošti soobceniya s vnecnim mirom, kak budto jelaa nakazat seba za to, qto tak bezrassudno vybral mesto dla selenia. “My nikuda otsuda ne doberemsa, — gorko jalovalsa on Ursule. — Sgniem tut zajivo, tak i ne izvedav blag nauki”. Eta mysl, kotoruu on neskolko mesaxev perejyval kak jvaqku v svoey komnatucke-laboratorii, privela ego k receniju pereneštii Makondo v bolee podhodacie kraa. No tut jena predupredila ego i sorvala bredovyy plan. Deyštva nezametno i uporno, podobno muravyu, ona naštrojila jencin derevni protiv legko-

myslia mujqin, uje naqavcih bylo gotovitsa k pereezdu. Hose Arkadio Buendia ne mog by skazat, kogda i blagodara kakim vrajdebnym silam ego plany zaputalis v neprohodimoy qace predlogov, pomeh, otgovorok i v konxe konxov prevratilis v besplodnuu meqtu. Ursula s prostoducnym vidom nabludala za mujem i daje nemnojko pojalela ego, obnarujiv odnajdy utrom, qto on ukladyvaet v yaciki svou laboratoriu, bormoqa sebe pod nos bredni o pereezde. Ona dala emu konqit etu rabotu. Poka on zakolaqival yaciki i, makaa kistoqku v qernila, pisal na nih svoi inixialy, ona ne sdelala emu ni odnogo upreka, hota ponala uje (iz ego nevnatnogo bormotania), qto on znaet: mujqiny selenia ne podderjat ego zatei. Tolko kogda Hose Arkadio Buendia naqal snimat s petel dver komnaty, Ursula otvajilas sprositi, zaqem on eto delaet, i on otvetil ey s nektoroy goreqyu: “Raz nikto ne hoqet uhodit, my uydem odni”. Ursula sohranila polnoe sponoystvie.

— Net, my ne uydem, — skazala ona. — My ostanemsa zdes, potomu qto zdes rodilsa nac syn.

— No u nas tut poka ece nikto ne umer, — vozrazil Hose Arkadio Buendia. — Qelovek ne svazan s zemley, esli v ney ne lejtit ego pokoynik.

Ursula zaavila magko, no recitelno:

— Esli mne nado budet umeret, qtoby my oštalis zdes, ya umru.

Hose Arkadio Buendia ne poveril, qto ego jena mojet byt takoy nepreklonnoy. On pytalsa okoldovat ee qarami svoey fantazii, obecaniem qudesnogo mira, gde stoit tolko obryzgat zemlu volcebnymi sostavami, i derevya naqinaut plodonosit po vole qeloveka, gde za besxenok mojno kupit samye raznoobraznye lekarstva dla leqenia bolezney. No Ursulu ne trogali ego prorixania.

— Vmešto togo qtoby dumat xelymi dnami o svoih sumasbrodnyh zateah, luqce zanalsa by detmi, — otveqala ona. — Ty tolko pogladi na nih, ved oni broceny na proizvol sudby, slovno cenata kakie.

Hose Arkadio Buendia vošprinal slova jeny bukvalno. On posmotrel v okno i uvidel v zalitom solnxem pole dvuh bosyh rebaticek, emu pokazalos, qto oni voznikli iz nebytia v etu samuu minutu, vyzvannye zaklatiem Ursuly. Togda qto-to vajnoe i tainštvennoe proizoclo vnutri ego, vyrvalo ego s kornem iz togo vremeni, v ktorom on jil, i uvleklo v plavanje po neissledovannym vodam vošpominaniy.

Poka Ursula podmetala pol v dome, kotoryy — ona znala eto — ne poki-

net teper do konxa dneý svoih, Hose Arkadio Buendia prodoljal udivleno razgladyvat synovey, nakonex glaza ego uvlajnilis, on provel po nim tylnoy storonoy ruki i izdal glubokiy vzdoh otreqenia.

— Ladno. Skaji im, pušt pomogut mne vytacit veci iz yacikov.

Starcemu, Hose Arkadio, minulo qetyrnadxat let. U nego byla kvadratnaa golova, lohmataa cevalura i svoevolnyy harakter otxa. No hota on otlqalsa takoy je fiziqeskoy siloy i obecal vyrašti takim je velikanom, kak ego roditel, bylo uje oqevidno, qto on licen otxovskogo voobrajenia. On byl zaqat i poavilsa na svet vo vreme trudnogo pohoda qerez gory, pered osnovaniem Makondo, i roditeli voznesli hvalu Gošpodu, ubedivcis, qto u rebenka net nikakih priznakov jivotnogo. Aureliano, pervomu qeloveqeskomu suceštvu, rodivcemusa v Makondo, doljno bylo v marte išpolnitsa češt let. Malqik byl molqaliv i zamknut. V jivote u materi on plakal i rodilsa s otkrytymi glazami. Poka pererezali pupovinu, on vertel golovoy iz storony v storonu, kak by izuqaa predmety v komnate, i razgladyval lixa okrujaucih s lubopytštvom i bezo vsakogo štraha. Potom, uje ne proavlaa interesa k tem, kto podhodil posmotret na nego, on sosredotoqil svoje vnimanie na kryce iz palmovyh lištyev, kotoraa kajduu minutu grozila obrucitsa pod potokami nizvergavcegososa na nee livna. Ursula všpomnila etot naprajennyy vzglad v tot den, kogda trehletniy malyc Aureliano vocel v kuhnu i ona pri nem perenesla s plity na štol gorcok s kipacim supom.

Rebenok, v nericitelnosti pomavcis u poroga, skazal: “Seyqas upadet”. Gorcok tvrdo štoal na samoy seredine štola, no, kak tolko malqik proiznes eti slova, naqal neuderjimo sdvigatsa k krau, budto podtalkivae-my vnutrenney siloy, zatem upal na pol i razbilsa vdrebezgi. Vštrevojenna Ursula soobcila ob etom proisceštviu svoemu muju, odnako tot ne usmotrel v nem niqego osobennogo. Tak sluqalos vseгда: Hose Arkadio Buendia ne interesovalsa jiznyu svoih synovey — otqašti potomu, qto sqital detštvo periodom umštvennoy nezrelosti, otqašti potomu, qto byl s golovoy pogrujen v svoi vzdornye uvleqenia.

No s togo veqera, kogda on pozval detey, qtoby oni pomogli emu rašpakovat pribory laboratorii, Hose Arkadio Buendia štal otdavat synovyam svoi luqcie qasy. V uedinennoy kamorke, šteny kotoroy qem dalce, tem bolce pokryvalis neveroatnymi kartami i fantaštiqueskimi qertejami, on uqil detey qteniu, pismu, sqetu i rasskazyval im o qudesah mira, opiraas ne tolko na te poznanja, kotorymi rašpolagal, no i ciroko išpolzua bez-

graniqnye vozmojnosti svoego voobrajenia. Vot otkuda deti usvoili, qto na yujnoy okoneqnosti Afriki jivut umnye i mirolubivye ludi, oni tolko i delaut, qto sidat i razmyclaut, a Egeyskoe more mojno pereseq peckom, prykaa s ostrova na ostrov do samogo porta Saloniki. Eti veqernie besedy, polnye raznyh nebylix, tak proqno oteqatalis v pamati malqikov, qto mnogo let špušta za sekundu do toho, kak ofixer pravitelstvennyh voysk skomanduet soldatam “pli!”, polkovnik Aureliano Buendia, štoa u steny, snova perejivet v svoey duce tot teplyy martovskiy veqer, kogda ego otex prerval urok po fizike, da tak i zamer s podnatoy rukoy i oštanovivcimsa vzgladom, zaslycav vdali fleyty, barabany i tamburiny xyganskogo tabora, kotoryy snova pribyl v derevnu, opovecaa vseh o poslednem potrasaucem otkrytii mudrexov Memfisa.

Eto byli uje novye xygane. Molodye mujqiny i jenciny, govoracie tolko na svoem yazyke, — velikolepnye predstaviteli xyganskogo plemeni, s umacennoy maslami kojey i lovkimi rukami; oni napolnili ulixy cumnym, bešporadoqnyim veselyem, muzykoy i tanxami, prinesli s soboy raznoxyvetnyh popugaev, rašpevaucih italyanskie romansy, kurixu, kotoraa pod zvuki bubna nesla zolotyeyaxa (ne mence sotni za raz), uqenuu obezyanu, kotoraa ugadyvala mysli, slojnuu macinu, prednaznaqennuu kak dla pricivania pugovix, tak i dla ponijenija jara u bolnyh, sredštvo dla zabvenia nepriatnyh vošpominaniy, plastyr, pomagauciy skorotat vreme, i ece tysaqi drugih vydumok, takih iskusnyh i neobyqaynyh, qto Hose Arkadio Buendia s udovolštviem izobrel by macinu pamati, qtoby uderjat ih vse v golove. V odno mgnovenie oblik derevni sovercennu izmenilsa. Oglucennye yarmaroqnyim stolpotvorenium, jiteli Makondo riskovali teper zabluditsa na svoih sobštvennyh ulixah.

Derja za ruki detey, qtoby ne poterat ih v davke, kajduu minutu natalkivaas to na carlatana-lekara s zubami, pokrytymi zolotoy broney, to na ceštirukogo fokusnika, zadyhaas ot smecannogo zapaha navoza i sandala, ishodacego ot etogo skopica ludey, Hose Arkadio Buendia metalsa kak bezumnyy, razyskivaa povsudu Melkiadesa, qtoby tot posvatil ego v besqislennye tayny etogo skazoqnoqno snovidenia. On špracival o Melkiadesu u xygan, no oni ne ponimali ego yazyka. Nakonex on dobralsa do toho mešta, gde Melkiades obyqno raskidyval svoey cater, teper tam sidel gruštynogo vida armanskiy xygan i tverdil po-xyganski zaklatie, delaucee qeloveka nevidimym. Xygan tolko qto vypil zalpom štakan neizveštno-

go napitka yantarnogo xveta, kogda Hose Arkadio Buendia protolkalsa qerez tolpu zriteley, voshicенno vziraucih na proishodacee, i smog zadat svoj vopros. Xygan obvolok ego udivlennym vzgladom i tut je prevratilsa v zlovonnuu, dymacuusa lujixu smoly, nad kotoroy ece zvuqal ego otvet: “Melkiades umer”. Ocelomlennyy etoy novoštyu, Hose Arkadio Buendia zaštyl na mešte i štoal, pytaas sovladat so svoim gorem, poka privileqennye drugimi fokusami zriteli ne razoclis, a lujixa, oštavcaasa ot gruštnogo armanskogo xygana, ne uletuqilas do posledney kapli. Potom uje kto-to iz xygan podtverdil, qto Melkiades skonqalsa ot malarii v bolotah Singapura i telo ego bylo sbroceno v more okolo Yavy, na samoy bolcoy glubine. Detey eto izvestie ne zainteresovalo. Oni tanuli otxa pogladet na novoe izobretenie mudrexov Memfisa, o ktorom glasila vyveska na odnom iz catrov, prinadlejavcem rance, esli verit napisannomu, xaru Solomonu. Malqiki tak prištavali, qto Hose Arkadio Buendia zaplatil tridxat realov i vocel s nimi v cater, gde britogolovyy velikan s obroscim cerštyu telom, mednym kolxom v nozdre i tajeloy jeleznoy xepyu na cikolotke štorojil sunduk, pohojiy na te, v kotoryh piraty hranat svoi sokrovica. Kogda velikan podnal krycku, iz sunduka potanulo pronizyvaucim holodom. Vnutri ne bylo niqego, krome ogromnoy prozraqnoy glyby, nabitoy nesmetnym qislom belyh igolok; upav na nih, veqerniy svet razletelsa na tysaqi raznoxvetnyh zvezd.

Hose Arkadio Buendia byl ozadaqen, no, znaa, qto deti jdut ot nego nemedlennogo obyasnena, on recilsa i probormotal:

— Eto samyy bolcoy v mire brilliant.

— Net, — popravil ego velikan. — Eto led.

Niqego ne ponavciy Hose Arkadio Buendia potanulsa bylo k glybe, odnako velikan oštaranil ego ruku. “Ece pat realov, i togda trogayte”, — skazal on. Hose Arkadio Buendia zaplatil pat realov, polojil ladon na led i derjal ee tak neskolko minut; i serdxe ego, soprikosnuvceesa s taynoy, sjalos ot štraha i voštorga. Ne znaa, kak obyasnit eto neobyknovennoe quvštvo detam, on zaplatil ece desat realov, qtoby oni sami ego išpytali. Malenkiy Hose Arkadio otkazalsa trogat. Aureliano, naprotiv, smelo nagnulsa i polojil ruku na led, no srazu je otdernul ee. “Eto kipit”, — išpuganno voskliknul on. Otex daje ne obratil na nego vnimania. Opyanennyy oqevidnoštyu quda, on zabyl v tu minutu i o krucenii svoih bredovyh zatey, i o brocennom na syedenie kalmaram trupe Melkiadesa. Zaplativ ece pat

realov, Hose Arkadio Buendia torještvenno vozlozil ruku na glybu, kak svidetel, dauciy pokazania v sude, kladet ee na Bibliu, i voskliknul:

— Eto veliqaycee izobretenie nacego vremeni!

x x x

Kogda v XVI veke pirat Frensis Dreyk osadil Rioaqu, prababka Ursuly Iguaran byla tak napugana trevojnym zvonom kolokolov i gromom pu-
ceqnyh vystrelov, qto ne sovladala so svoimi nervami i sela na topivcuusa plitu. Pri etom prababka poluqila štol silnye ojogi, qto navsegda sdela-
las neprigodnoy dla suprujeskoy jizni. Ona mogla sidet lic odnoy polo-
vinkoy i tolko na magkih poduckah, da i s pohodkoy u nee, oqevidno,
bylo neladno — v prisutstvii postoronnih ona s teh por hodit ne recalas.
Oderjimaa myslyu, qto ot nee pahnet palenym, ona otkazalas ot vsakogo
obcenia s ludmi. Noqi provodila vo dvore do samoy zari, ne osmelivaas
poyti v komnatu i leq špat: ey vse snilos, qto v okno vlezaut angliqane so
svoimi svirepymi sobakami i podvergaut ee poštydnoy pytke raskalen-
nym jelezom. Ee muj, aragonskiy kommersant, ktoromu ona rodila dvo-
ih synovey, izvel polovinu svoego soštoania na vraqey i lekarštva, štaraas
hot kak-nibud oblegqit muki jeny. V konxe konxov on prodal svou lavku
i uvez semyu podalce ot mora, v selenie mirnyh indeyxev, rašpolojennoe
na odnom iz otrogov gornogo hrebta, tam on poštroil dla jeny špalnu bez
okon, qtoby piraty ee noqnyh kocmarov ne mogli k ney proniknut.

V etom zabrocennom selenii jil s davnih por odin kreol, zvali ego Hose
Arkadio Buendia, on zanimalsa razvedeniem tabaka; vmeste s nim praded
Ursuly naladil takoe pribylnoe delo, qto za korotkiy srok oni oba skolotili
sebe horocee soštoanie. Neskolkto stoletiy špušta praprawnuk kreola jenilsa
na praprawnukke aragonxa. Kajdy raz, kogda oqerednoe sumasbrodštvo
muja vyvodilo Ursulu iz seba, ona pereskakivala odnim mahom qerez
trista let, napolnennyh raznymi sobytiami, i prinimalas proklinat tot qas,
v kotoryy Frensis Dreyk osadil Rioaqu. Vproqem, delala ona eto, pros-
to qtoby otvesti ducu, na samom dele ee vsu jizn svazyvali s mujem uzy
bolee proqnye, qem ljubov: obcie ugryzenia sovešti. Ursula i ee muj byli
dvourodnymi bratom i seštroj. Oni vyrosli vmeste v štarom selenii, ko-
toroe blagodara trudolubiu i dobronraviu ih predkov prevratilos v odno
iz luqcih seleniy provinxii. Hota brak mejdu nimi mojno bylo predskazat,
kak tolko oni poavilis na svet, tem ne menee, kogda molodye ludi vy-
razili jelanie pojenitsa, roditeli zaproteštovali. Oni boalis, qto zdorovyie

otpryski dvuh rodov, skrecivavcihsa v teqenie stoletiy, mogut osramitsa i proizvesti na svet iguan. Odin takoy stracnyy sluqay uje byl. Tetka Ursuly vycla zamuj za dadu Hose Arkadio Buendia i rodila syna; vsu svou jizn on nosil vmešto uzkih bruk carovary i umer ot poteri krovi, posle togo kak projil na svete sorok dva goda v soštoanii polneycego xelomudria, ibo rodilsa i ros s hvoštom — hracevatym kruqkom s kištoqkoy na konxe. Naštoacim porosaqyim hvoštikom, kotoryy on ne pozvolil uvidet ni odnoy jencine i kotoryy stoil emu v konxe konxov jizni, kogda priatel-masnik po ego prosbe otrubil etu zakoruqku toporom dla razdelki tuc. Hose Arkadio Buendia, so svoey besšeqnoštyu svoih devatnadxati let, polojil konex šporam odnoy-edinštvennoy frazoy: “A po mne, pušt hot porosata rodatsa, lic by oni govorit umeli”. I svadbu sygrali, gulanye s muzykoy i palboy prodoljalos tri dna. I jili by molodye posle etogo sqastlivo, ne zapugay mat Ursuly svou doqku raznymi mraqnymi proroqestvami nasqet buducego potomstva, da tak, qto Ursula naotrez otkazalas zavercit brakosoqetanie tem, qem doljno. Opasaas, qto muj — qelovek moguqiy i s harakterom — vozmet ee sonnuu siloy, ona, prejde qem leq v poštél, nadevala neqto vrobe pantalon, kotorye mat soorudila ey iz tolstoy parusiny. Pantalony byli ukrepleny xeloy sistemoy perekrecivaucihsa remeckov, zaštegnytyh šperedí massivnoy jeleznoy prajkoy. Tak suprugí projili mnogo mesaxe. Dnem on obihajival svoih boyxovyh petuhov, a ona vycivala na palxah vmešte so svoey matuckoy. Noq molodye provodili v tomitelnoy i ještokoy borbe, kotoraá štala poštépenno zamenat im ljubovnye utehi. No tut dogadlivye sosedi uquali neladnoe, i po derevne pocel sluh, qto Ursula posle goda zamuještva vse ece oštaetsa devštvennixey po vine svoego muja. Poslednim uznal ob etom sam Hose Arkadio Buendia.

— Slycic, Ursula, qto v narode govorat, — špokoyno skazal on jene.

— Pušt boltaut, — otvetila ona. — Ved my-to znaem, qto eto nepravda.

I takim obrazom jizn ih cla po-prejnému ece polgoda, do togo zlosqastnogo voskresnogo dna, kogda petuh Hose Arkadio Buendia oderjal pobedu nad petuhom Prudensio Agilara. Vzbecennyy proigrycem i vozbuždennyj vidom krovi, Prudensio Agilar naroqno otocel podalce ot Hose Arkadio Buendia, qtoby vse, kto nahodilsa v pomecenii, uslycali ego slova.

— Pozdravlau teba, — kriknul on. — Mojet, etot petuh osqastlivit nakonex tvou jenu. Pogladam!

Hose Arkadio Buendia s nevozmutilim vidom podnal s zemli svojega petuha. “Ya seyqas pridu”, — skazal on, obracaas ko vsem. Potom povernulsa k Prudensio Agilaru:

— A ty idi domoy i vozmi orujie, ya sobiraus teba ubit.

Qerez deset minut on vozvratilsa s tolštym kopyem, prinaldejavcim ece ego dedu. V dverah saraa dla petucinyh boev, gde sobralos poqti polselenia, stoal Prudensio Agilar. On ne uspel zacititsa. Kopye Hose Arkadio Buendia, brocennoe s qudovicnoy siloy i s toy bezukoriznennoy metkoštyu, blagodara kotoroy pervyy Aureliano Buendia v svoe vreme istrebil vseh yaguarov v okruge, pronzilo emu gorlo. Noqyu, kogda v sarae dla petucinyh boev rodnye bodrstvovali u groba pokoynika, Hose Arkadio Buendia vocal v špalnu i uvidel, qto jena ego nadevaet svoi pantalony xelomudria. Potrasaa kopyem, on prikazal: “Snimi eto”. Ursula ne štala išpytyvat recimošt muja. “Esl qto slujitsa, otveqac ty”, — predupredila ona. Hose Arkadio Buendia vonzil kopye v zemlanoy pol.

— Koli tebe sujdeno rodit iguan, qto j, štanem raštīt iguan, — skazal on. — No v etoy derevne nikto bolce ne budet ubit po tvoey vine.

Byla prekrasnaa iunskaa noq, lunnaa i prohladnaa. Oni ne špali, i do samogo rassveta sotrasalas krovat, bezrazliqnye k vetru, kotoryy proletal qerez špalnu, nagrujennyy priqitaniami rodiqey Prudensio Agilara.

V narode eto sobytie istolkovali kak poedinok qešti, no v ducah oboih suprugov oštalis ugryzenia sovešti. Odnajdy noqyu Ursule ne špalos, ona vycla popit vody i vo dvore okolo bolcogo glinanogo kuvcina uvidela Prudensio Agilara. Smertelno blednyy i oqen peqalnyy, on pytalsa zatknut kuskom pakli krovavuu ranu v gorle. Pri vide mertvexa Ursula poquvštvovala ne štrah, a jalošt. Ona vernulas v komnatu, qtoby rasskazat muju o slujivcema, no tot ne pridat ee slovam nikakogo znaqenia. “Mertvye ne vyhodat iz mogil, — skazal on. — Vse delo v tom, qto nas muqit sovešt”. Dve noqi špušta Ursula vštretila Prudensio Agilara v kupalne — on smyval pakley zapekcuusa na cee krov. V druguu noq ona obnarujila, qto on razgulivaet pod dojdem. Hose Arkadio Buendia, kotoromu nadoeli videnia jeny, vycl vo dvor, voorujivcis kopyem. Mertvex štalo tam, peqalnyy, kak vseгда.

— Ubiraysa k qertu, — zakriqal emu Hose Arkadio Buendia. — Skolko by ty ni vozvracalsa, ya teba kajdy raz budu ubivat snova.

Prudensio Agilar ne ucel, a Hose Arkadio Buendia ne osmelilsa metnut

v nego kopye. I s togo vremena on uje ne mog špat špokoyno. Ego muqilo vošpominanie o bezgraniqnom otqaanii, s kotorym mertvex smotrel na nego skvoz dojd, o glubokoy toske po jivym, svetivceysa v ego glazah, o tom bešpokoyštve, s kakim Prudensio Agilar ogladyvalsa vokrug v poiskah vody, qto by smogit svoj kusok pakli. “Doljno byt, emu oqen tajelo, — skazal Hose Arkadio Buendia jene. — Vidno, on ujasno odinok”. Ursula proniklas k mertvexu takim sostradaniem, qto, zametiv pri sleduucey vštreqe, kak on zagladyvaet v kotly na plite, i soobrazil, qego on icet, ona s teh por rasstavlala dla nego miski s vodoy po vsemu domu. V tu noq, kogda Hose Arkadio Buendia uvidel, qto mertvex obmyvaet svoi rany v ego sobstvennoy špalne, on sdalsa.

— Ladno, Prudensio, — skazal on. — My uydem iz etoy derevni kak moj-no dalje i nikogda suda ne vernemsa. A teper štupay sebe s mirom.

Vot tak i sluqilos, qto oni zateali pohod qerez gornyy hrebet k moru. Neskolko druzey Hose Arkadio Buendia, takie je molodye, kak i on, ohvaqennye jajdoy prikluqeniy, pokinuli svoi doma i otpravilis s jenami i detmi iskat zemlu... neobetovannuu. Prejde qem uyti iz derevni, Hose Arkadio Buendia zaryl vo dvore kopye i odnogo za drugim obezglavil vseh svoih velikolepnyh boyxovyh petuhov, nadeas etoy jertvoy prinešti nekotoroje ušpokoenie Prudensio Agilaru. Ursula vzala s soboy tolko sunduk s podveneqnym naradom, koe-qto iz domacney utvari i sunduqok s otxovskim nasledštvom — zolotymi monetami. Nikto ne pozabotilsa obdu-mat zaranee, kakimi putami luqce dvigatsa. Prošto recili idti v napravlenii, protivopolojnom tomu, gde nahoditsa Rioaqa, qto by ne vštretit nikogo iz znakomyh i bessledno isqeznut. Bolee nelepogo puteceštvia ne znal mir. Qerez god i dva mesaxa, okonqatelno išportiv sebe jeludok obezyanyim masom i supom iz zmey, Ursula proizvela na svet syna, vse qašti tela u ktorogo byli vpolne qeloveqeskimi. Iz-za togo, qto nogi u nee opuhli, a veny na nih vzdulis, kak puzyri, ey priclos prolejat dobruu polovinu pohoda v gamake, podvecennom k palke, ktoruu dvoje mujqin tacili na pleqah. Rebaticki perenosili tagoty puti luqce, qem ih roditeli, i bolcuu qašt vremeni bešpeqno rezvilis, hota vid u nih byl jalkiy — glaza zapali, jivoty vzdulis. Odnajdy utrom, posle poqti dvuhletnih skitaniy, putnikam dovelos štat pervymi smertnymi, uvidevcimi zapadnyy sklon gornogo hrehta. S pokrytoy oblakami verciny oni sozerxali neobyatnoe, izrezanoe rekami proštranštvo — ogromnuu dolinu, rasštilavcuusa do drugogo

kraa sveta. No k moru oni tak i ne vycli. Problujdav neskolko mesaxe v po bolotam, uje davnym-davno ne vstrecaa na svoem puti ni odnoy jivoy duci, oni kak-to noqyu raspolojilis lagerem na beregu kamenistoy reki, voda v kotoroy byla pohoja na zastyvciy potok jidkogo stekla. Mnogo let sputsa, vo vreme vtoroy grajdanskoj voyny, polkovnik Aureliano Buendia, sobiraas zahvatit vrasploh garnizon Rioaqi, pytalsa proyti k ney po tem je mestam i qerez cest dney ponal, qto ego popytka — qisteycee bezumie. Odnako hota v tu noq, kogda byl raskinut lager u reki, sputniky ego otxa i smahivali na poterpevcih korablekruenie, no za vreme perehoda ih voysko uveliqilos v qisle, i vse ego soldaty namerevalis dojit do glubokoy starosti (qto im i udalos). Noqyu Hose Arkadio Buendia prisnilos, budto na meste lagera podnalsa cumnyy gorod i steny ego domov sdelany iz qego-to prozraqnogo i blestacego. On sprosilo, qto eto za gorod, i uslycal v otvet neznakomoe, dovolno bessmyslennoe nazvanie, no vo sne ono priobrela sverhyesteštvennuu zvuqnošt: Makondo. Na sleduuciy den on ubedil svoih ludey, qto im nikogda ne udaštsa vvyti k moru. Prikazal valit derevya i rasqistit v samom prohladnom mešte vozle reki polanu, na ney oni i osnovali selenie.

Hose Arkadio Buendia vse nikak ne mog razgadat son o domah s prozraqnymi stenami do teh por, poka ne uvidel led. Tut on recil, qto poštig glubokiy smysl proroqeskogo snovidenia: im sleduet kak mojno skoree naladit proizvodštvo ledanyh kirpiqey iz takogo doštupnogo materiala, kak voda, i poštroit vsem novye jilica. Togda Makondo iz raskalennogo gornila, gde ot jary perekacivautsa cekoldy i okonnyye petli, prevratitsa v gorod veqnoy prohlady. I esli Hose Arkadio Buendia ne uporštvoval v svoem namerenii sozdat fabriku lda, to lic potomu, qto byl v to vreme vsixelo poglocen voštpaniem synovey, osobenno Aureliano, proavivcego s pervogo je dna redkie sptosobnošt k alhimii. V laboratorii snova zaki pela rabota. Pereqityvaa zametki Melkiadesa, teper uje sputokoyno, bez togo vobzujdenia, kotoroe vyzvaet novizna, otx i syn naštoyqivo i terpelivo pytalis vydelit zoloto Ursuly iz prikipevcey ko dnu kotelka massy. Mladciy Hose Arkadio poqti ne prinimal uqastia v etoy rabote. Poka ego otx predavalsa ducoy i telom svoim zanatiam u gorna, ego svoenravnyy pervenex, i prejde oqen krupnyy dla svoego vozrašt, prevratilsa v roslogo yunocu. Golos u nego ogrubel. Podborodok i ceky pokrylis molodym puckom. Odnajdy Ursula, voyda v komnatu, gde on razdevalsa pred

snom, ocutila smecannoe quvstvo štyda i jalosti: posle muja syn byl pervym mujqinoy, ktorogo ey dovelos videt obnajennym, i on byl tak horoco snarajen dla jizni, qto ona daje išbugalas. V Ursule, beremennoy uje tretyim rebenkom, snova ojili štrahi, nekogda muqivcie novobraqnuu.

V tu poru dom Buendia qašto navecala odna jencina — veselaa, zador-naa, boykaa na yazyk, ona pomogala Ursule po hozaystvu i umela gadat na kartah. Ursula podelilas s ney svoey trevogoy. Neobyqaynoe razvitiesyna kazalos ey qem-to štol je protivoešteštvennym, kak porosaqiy hvost ee rodštvennika. Jencina zalilas neuderjimym smehom, on zvenel po vsemu domu, slovno hruštalnyy kolokolqik. “Kak raz naoborot, — skazala ona. — On budet sqaštlyvym”.

Qerez neskolko dney, qtoby podtverdit pravilnošt svoego predskazania, ona prinesla kolodu kart i zaperlas s Hose Arkadio v kladovoy vozle kuhni. Netoroplivo raskladyvaa karty na štarom verštake, ona boltala o tom o sem, poka paren štoal radom, ne štolko zainteresovanny vsem etim, skolko utomlennyy. Vdrug gadalka protanula ruku i kosnulas ego. “Uh ty!” — voskliknula ona s nepoddelnym išbugom i bolce ne mogla proiznešti ni slova.

Hose Arkadio poquvstvoval, qto košti u nego štanovatsa magkimi, kak gubka, ego ohvatil iznurauciy štrah, on s trudom sderjival slezy. Jencina niqem ego ne poocrila. No on vsu noq iskal ee, vsu noq qudilsa emu zapah dyma, kotoryy ishodil ot ee podmycek: etot zapah, kazalos, vpitalsa v ego telo. Emu hotelos byt vse vreme s ney, hotelos, qtoby ona byla ego materyu, i qtoby oni nikogda ne vyhodili iz kladovoy, i qtoby ona govorila emu “uh ty!”, i snova trogala ego, i snova govorila “uh ty!”. Nastupil den, kogda on ne smog bolce vynosit eto muqenie i otpravilsa k ney domoy. Vizit byl oqen xeremonnyy i neponatnyy — za vse vreme Hose Arkadio ni razu ne otkryl rta. Seyqas on ee ne jelal. Ona kazalas emu sovsem nepohojej na tot obraz, kotoryy ee zapah vyzyval v nem, slovno to byla ovse ne ona, a kto-to drugoy. On vypil kofe i, soverceno podavlennyy, ucel domoy. Noqyu, terzaa bessonnixey, on snova išpytal štraštnoe i gruboe tomlenie, no teper on jelal ne tu, qto byla s nim v kladovoy, a tu, kotoraav eqerom sidela pered nim.

Qerez neskolko dney jencina neojidanno pozvala Hose Arkadio k sebe i pod predlogom, qto hoqet nauqit yunocu odnomu kartoqnomu fokusu, uvela ego iz komnaty, gde sidela so svoey materyu, v špalnu. Zdes ona s

takoy besxeremonnostyu prikosnulas k nemu, qto on sodrognulsa vsem telom, no poquvstvoval razoqarovanie i strah, a ne naslajdenie. Potom skazala, qtoby on pricel k ney noqyu. Hose Arkadio obecal, prosto jelaa poskoree vyrvatsa ot nee, — on znal, qto ne v silah budet priyti. Odnako noqyu v svoey jarkoy posteli on ponal, qto doljen poyti k ney, hot i ne v silah eto sdelat. Ocupyu odevaas, on slycal v temnote rovnoe dyhanie brata, suhoj kacel otxa v sosedney komnate, zadyhauceesa kudahtanye kur vo dvore, jujjanie moskitov, barabanny boy svoego serdxa — ves etot besporadoqnyy cum mira, rance ne privlekavciy ego vnimania. Potom on vycel na špacuu ulixu. On jelal vsej ducoy, qtoby dver okazalas zapertoy na cekoldu, a ne prosto prikrytoy, kak emu obecali. No ona byla ne zaperta. On tolknul ee konqikami palxev, i petli izdali gromkiy zaunyvnnyy šton, kotoryy ledanym ehom otzvalsa u nego vnutri. Bokom, štaraas ne cumet, on vocel v dom i srazu poquvstvoval tot zapah. Hose Arkadio nahodilsa ece v pervoy komnate, gde bratya jenciny obyqno podvecivali na noq svoi gamaki; v kakih mestah viseli eti gamaki, on ne znal i ne mog opredelit v temnote, poetomu emu predštoalo occupyu dobratsa do dveri v špalnu, otkryt ee i vzat vernoe napravlenie, qtoby ne ocibitsa postelyu. On dvinulsa vpered i v to je mgnovenie naletel na izgolovye gamaka, kotoryy visel nije, qem on predpolagal. Qelovek, do sih por špokoyno hrapecviy, perevernulsa vo sne na drugoy bok i skazal s nekotorym razoqarovaniem v golose: “Byla sreda”. Kogda Hose Arkadio tolknul dver špalni, ona zaskrebla po nerovnomu polu, i s etim niqego nelza bylo podelat. Oqutivcis v besšprosvetnom mrake, ohvaqenny toskoy i smateniem, on ponal, qto okonqatelno zabludilsa. V tesnom pomecenii špali mat, ee vtoraa doq s mujem i dvuma detmi i jencina, kotora, vidimo, i ne jdala ego vovse. On mog by iskat ee po zapahu, no zapah byl povsudu, takoy je neulovimyy i v to je vreme opredelenny, kak tot, qto teper on poštoanno nosil v sebe. Hose Arkadio dolgo štoal nepodvijno, v ujase špracivaa seba, kak on okazalsa v etoy puqine besšpomocnosti, i vdruk qya-to ruka, vytanutymi palxami occupyvaucaa tmu, natknulas na ego lixo. On ne udivilsa, potomu qto, sam togo ne vedaa, jdal etogo prikosnovenia, vverilsa ruke i v polneycem iznemojenii pozvolil ey dovesti seba do nevidimoy krovati, gde ego razdeli i štali vštrahivat, slovno mecok s kartockoy, voroqat nalevo i napravo v nepronixaemoy temnote, v kotoroy on obnarujil u seba licnie ruki i gde pahlo uje ne jencinoy, a ammiakom, i kogda on pytalsa vsšpomnit ee

lixo, pred nim predstavalo lixo Ursuly; on smutno ocucal, qto delaet to, qto emu uje davno hotelos delat, hota on nikogda ne dumal, qto sumeet eto delat, on sam ne znal, kak eto delaetsa, ne znal, gde u nego golova, gde ruki, gde nogi, qya eta golova, qyi nogi, i quvštvoval, qto bolce ne mojet, i išpytyval štraštnoe, oglucaucee jelanie i ubejat, i oštatsa navsegda v etoy otqaannoy ticine, v etom pugaucem odinoqeštve.

Ee zvali Pilar Ternera. Po vole svoih roditeley ona prinala uqaštie v velikom ishode, zavercivcemsa osnovaniem Makondo: roditeli hoteli razluqit svou doq s qelovekom, kotoryy, kogda ey bylo qetyrnadxat let, licil ee nevinnošti i vse ece prodoljal jit s neu, kogda ey išpolnilos dvadxat dva goda, no nikak ne mog recitsa uzakonit etot souz, potomu qto byl ne iz ee selenia. On poklalsa, qto posleduet za ney na kray sveta, no tolko popozje, kogda uladit svoi dela; s teh por ona vse jdala ego i uje poterala nadejdu na vštreq, hota karty to i delo sulili ey mujqin, samyh raznyh mujqin: vysokih i nizkih, belokuryh i temnovolosyh, kotorye doljny byli pribyt k ney — kto sucey, kto morem, kto qerez tri dna, kto qerez tri mesaxa, kto qerez tri goda. Poka ona jdala, bedra ee utratili krepošt, grudi uprugoš; ona otvykla ot mujskih lask, no sohranila neprikosnovennym bezumie svoego serdxa. Voshicennyy novoy qudesnoy igruckoy, Hose Arkadio teper kajduu noq otpravlalsa iskat ee v labirinte komnaty. Kak-to raz on nacel dver zapertoy i prinalsa štuvat, znaa, qto, uj esli u nego doštalo smelosti štuknut v pervyy raz, nado štuvat do konxa... Posle beskoneqного ojidania dver otkrylas. Dnem, valas s nog ot nedosypania, on vtayne naslajdalsa voštominaniami o procedcey noqi. No kogda Pilar Ternera poavlalas v dome Buendia, veselaa, bezrazliqnaa, nasmeclivaa, Hose Arkadio ne prihodilos delat nikakogo usilia, qtoby skryt svoe volnenie, potomu qto eta jencina, qey zvonkiy smeh vštbugival brodivcih po dvoru golubey, ne imela niqego obcego s toy nevidimoy siloy, kotoraa nauqila ego zataivat dyhanie i sqitat udary svoego serdxa i pomogla emu ponat, otqego mujqiny boatsa smerti. On byl tak zanat svoimi perejivaniami, qto daje ne soobrazil, qemu vse raduutsa, kogda ego otex i brat potrasli dom soobceniem, qto im udalos nakonex vozdeyštvovat na metalliqeskie ckvarki i izvleq iz nih zoloto Ursuly.

Oni doštigli etogo posle mnogih dney upornogo truda. Ursula byla sqaštлива i daje vozblagodarila Boga za to, qto on izobrel alhimiu, jiteli derevni nabilis v laboratoriu, gde ih ugocali lepeckami s varenym iz gu-

ayavy v qešt svercivcegosa quda, a glava semyi Buendia pokazyval im tigel s osvoboždennym zolotom, i vid pri etom u nego byl takoy, budto on sam tolko qto izobrel eto zoloto. Pehoda ot odnogo k drugomu, on oqutilsa vozle svoego štarcego syna, kotoryy poslednee vreme poqti ne poavlalsa v laboratorii. On podnes k ego glazam jeltovatuu suhuiu zolu i šprosil: “Nu, kak eto vygladit?”

Hose Arkadio pravdivo otvetil:

— Kak sobaqye dermo.

Otex udaril ego po gubam tylnoy štoronoy ruki, da tak silno, qto izo rta Hose Arkadio potekla krov, a iz glaz — slezy. Noqyu, occupyu nayda v temnote puzyrek s lekarštvom i vatu, Pilar Ternera prilojila k opuholi kompress iz arniki i sdelala vse, qego hotelos Hose Arkadio, ne priqiniv emu nikakih neudobštv, uhitrivcis lubit i ne ucibit. Oni doštigli takoy štepeni blajenštv, qto minutu špušta, sami togo ne zametiv, vpervye za vreme svoih noqnyh vštreq, štali tiho razgovarivat.

— Ya hoqu byt tolko vdvoem s tobou, — ceptal on. — Na dnah ya vsem vse rasskaju i pokonqu s etimi pratkami.

Pilar Ternera ne pytalas otgovorit ego.

— Da, horoco by, — soglasilas ona. — Esli my budem odni, my zajjem lampu, qtoby videt drug druga, ya smogu kriqat qto vzdumaetsa, i niko mu do etogo ne budet dela, a ty smojec boltat mne na uho raznye glupošti, kakie tolko tebe vzbredut v golovu.

Etot razgovor, edkaa zloba protiv otxa i uverennošt v tom, qto uj nezakonnaa-to ljubov oštanetsa emu vo vseh sluqaah, vnucili Hose Arkadio špokoynoe muještvo. Bez kakoy-libo podgotovki on rasskazal vse bratu.

Snaqala malenkiy Aureliano uvidel v pohojdeniah Hose Arkadio tolko grozivcuu bratu štracnuu opasnošt, on ne ponal, qto za sila ego pritagi-vaet. No poštopenno muqitelnoe volnenie Hose Arkadio peredalos i emu. On zaštavlal brata rasskazyvat melqaycie podrobnosti, priobcalsa k ego štradaniam i naslajdeniam, quvštvoval seba ištugannym i sqaštlivym. Teper on jdal vozvracenia Hose Arkadio i do zari ne smykal glaz, voroqaas na svoey odinokoy pošteli, kak na loje iz raskalennyh ugley; potom bratya razgovarivali do togo qasa, kogda uje nado bylo vštavat, i skoro oba vpali v kakoe-to poludremotnoe soštovanie, proniklis odinakovym otvraceniem i k alhimii, i k otxovskoy uqenošti i zamknulis v odinoqeštve. “U detey vid sovsem osovelyy, — govorila Ursula. — Glišty, navernoē”. Ona prigotovi-

la ottalkivaucego vida poylo iz rastertogo v porocok meksikanskogo qaa. Oba syna vypili eto lekarstvo s neojdannoy stoykostyu i odinnadxtat raz za etot den drujno usajivalis na gorcok, qtoby izvergnut iz seba rozovatyh parazitov, kotoryh oni s velikim torjestvom pokazyvali vsem i kajdomu, ibo poluqili vozmojnost sbit s tolku Ursulu v tom, qto kasalos istokov ih rasseannosti i valosti. Aureliano ne tolko ponimal trevolnenia brata, no i perejival ih vmeste s nim, kak svoi sobstvennye. Odnajdy, kogda tot podrobno opisyval emu mehanizm lubvi, on ostanovil ego voprosom: "A qto togda quvstvuc?" Hose Arkadio ne zamedlil otvetit:

— Eto kak zemletrasenie.

V odin iz yanvarskih qetvergov v dva qasa noqi rodilas Amaranta. Prejde qem vpushtit kogo-nibud v komnatu, Ursula tcatelno osmotrela rebenka. Devoqka byla legkaa i vertlavaa, slovno yacerixa, no vse u nee bylo qe-loveqeskoe. Aureliano uznal o sobytii, tolko kogda zametil, qto v dome sobralos mnogo narodu. Vošpolzovavcis sutolokoy, on otpravilsa iskat brata, poŝtel kotorogo puŝtovala s odinnadxtati qasov noqi; eto recenie on prinal tak vnezapno, qto daje ne uŝpel soobrazit, kak emu izvleq Hose Arkadio iz ŝpalni Pilar Ternery. Neskolko qasov brodil Aureliano vokrug ee doma, izdavaa uslovnyy sviŝt, poka nakonex blizoŝt rassveta ne vynudila ego vernutsa vosvoasi. V komnate materi on uvidel Hose Arkadio, tot s nevinnym lixom zabavlal novorojdenneu seŝtrenku.

Ne proclo ece i soroka dney posle rodov, kak snova poavilis xygane. Eto byli te je samye fokusniki i jonglery, kotorye prinosili led. Oqen skoro ŝtalo yasno, qto, v otlie ot plemeni Melkiadesa, oni ne glacatai progressa, a proŝto tovgovy zrelcami. Daje togda, kogda oni prinesli led, oni pokazyvali ego ne kak neqto takoe, iz qego ludi mogut izvleq polzu, a proŝto kak xirkovoy attrakxion. Na sey raz sredi mnogih drugih qudes xygane pritacili s soboy letaucuu xinovku. No v ney oni videli ne suceŝtvennyy vklad v delo razvitia sredŝtv soobceniya, a proŝto-naproŝto zabavu. Narod, koneqno, vytras svoi poslednie monety za udovolŝtvie poletat nad krycami seleniya. Pod zacytoy voshitelnoy beznakazannosti, porojdennoy vseobcim beŝporadkom, Hose Arkadio i Pilar upivalis polnoy svobodoy. Oni byli sqaŝtlyvye jenih i neveŝta, zaterannye v tolpe, i daje naqali podozrevat, qto lubov mojet byt quvstvom bolee glubokim i ŝpokoinym, qem neobuzdannoe, no skoroprehodacee blajenŝtvo ih taynyh noqey. Odnako Pilar narucila oqarovanie. Podogretaa voŝtorgom, kotoryy vyzyvalo u

Hose Arkadio ee občestvo, ona prinala vidimost za sucnost i s razmahu obrucila na ego golovu vselennuu. “Teper ty deystvitelno mujqina”, — zavila ona. I tak kak on ne ponal, qto ona hoqet etim skazat, obyasnila emu po slovam:

— U teba budet syn.

Neskolko dney Hose Arkadio ne osmelivalsa vyhodit iz domu. Dostatoqno bylo emu uslycat zalivqatyy smeh Pilar na kuhne, kak on tut je skryvalsa v laboratoriu, gde s blagoslovenia Ursuly snova zakipela rabota. Hose Arkadio Buendia cumno privetstvoval vozvracenie bludnogo syna i posvatil ego v taynu poiskov filosofskogo kamna, k kotorym on nakonex pristupil. Odnajdy veqerom bratyev privela v voštorg letauea xinovka, ona promqalas mimo okna laboratorii s xyganom-kuqerom i neskolкими derevenskimi malqickami, pomahavcimi bratyam rukoy, no Hose Arkadio Buendia daje ne povernulsa k oknu. “Pušt sebe zabavlautsa, — skazal on. — My poluqce ih budem letat: nauqnym šposobom, a ne na jalkoy podštilke”. Nesmotra na svoy pritivornyy interes k filosofskomu kamnu, Hose Arkadio tak nikogda i ne urazumel, kakoy mocyu on obladaet, i v duce sqital, qto eto proštou neudaqno otlitaa butylka. Rabota v laboratorii ne špasla ego ot gnetucih mysley. On poterat appetit i son i zahandril, kak eto sluqalos s ego otxom posle provala oqerednoy zatei; podavlennoe soštovanie syna tak brosalos v glaza, qto Hose Arkadio Buendia osvobodil ego ot obazannostey po laboratorii, reciv, qto on prinimaet alhimiu slickom blizko k serdxu. Aureliano ne v primer otxu ponal, qto gore brata ne svazano s poiskami filosofskogo kamna, odnako emu ne udalos vyrvat u Hose Arkadio nikakih priznaniy. Brat utratil svou byluu iskrennost. Ego vsegdacnie drujelubie i obcitelnošt uštupili meštou zamknutošt i vrajdebnošt. Terzaemyy jajdoy odinoqestva, otravlennyy yadovitoy zloboy ko vsemu miru, on odnajdy noqyu snova pokinul svou poštetel, no ne otpravilsa k Pilar Ternere, a smecalsa s tolpivcimisa vokrug xyganskih catrov zevakami. Pobrodiv vozle raznyh hitroumnyh attrakcionov i ni odnim iz nih ne zainteresovavcis, on obratil vnimanie na to, qto ne bylo vystavleno dla obozrenia, — na molodenkuu xyganku, poqti devoqku, sgibavcuusa pod taještuy svoih šteklannyh bus: krasivee ee Hose Arkadio ece v jizni nikogda ne videl. Devucka štoala v tolpe, sozerxavcey peqalnuu kartinu — qeloveka, kotoryy oslucalsa roditeley i byl za eto prevracen v zmeu.

Hose Arkadio daje ne posmotrel na bednagu. Poka tolpa voprocala qe-

loveka-zmeu o gruštnyh podrobnostah ego istorii, molodoy Buendia protalkalsa v pervyy rad k xyganke i vsťal u nee za špinoy. Potom prijalsa k devucke. Ona popytalas otodvinutsa, no Hose Arkadio ece silnee prijalsa k ney. Togda ona poquvšťvovala ego. Zastyła na mešte, droja ot udivlenia i išpuga, ne vera svoim ocuceniam, nakonex obrnulas i s robkoy ulybkoy vzglanula na Hose Arkadio. V etu minutu dvoe xygan sunuli qeloveka-zmeu v kletku i otnesli v cater. Xygan-zazyvala obyavil:

— A teper, damy i gošpoda, my pokajem vam šťracnyy nomer — jencinu, kotroy kajduu noq v etot samyy qas šťo patdesat let podrad budut otrubat golovu v nakazanie, ibo ona videla to, qego ne doljna byla videt.

Hose Arkadio i devucka ne prisutšťvovali pri obezglavlivanii. Oni ucli k ney v cater i, snedaemye muqitelnyy volneniem, xelovalis, odnovremenno sbrasyvaa s seba odejdu. Xyganka osvobodilas ot svoih nadetyh odin na drugoy korsajey, mnogoqislennyh yubok iz pojeltevcego krujeva, sovsem nenujnogo ey provoloqnoq korseta, gruzha šťeklannyh bus i prevratilas, mojno skazat, v niqto. Etot qahlyy laguconok s nerazvitoy grudyu i takimi hudymi nogami, qto oni byli tonce, qem ruki Hose Arkadio, obladal, odnako, recitelnosťtyu i pylom, kotorye s lihvoy vozmečali ego hrupkošť. K sojaleniu, Hose Arkadio ne mog otvetit takoy je šťrašťnosťtyu, potomu qto v cater to i delo vhodili xygane s raznym xirkovym imucešťvom, zanimalis tut svoimi delami i daje ušťraivalis igrat v kosti na polu vozle krovati. Poseredine catra na cešte visela lampa i osvecalas kajdyy uqolok. V korotkom promejutke mejdu laskami golyy Hose Arkadio bešpomočno vyťanulsa na pošťeli, ne znaa, qto je emu delat, a devucka snova i snova pyťtalas vdohnovit ego. Nemnogo pogoda v cater vočla pycnotelaa xygan-ka v soprovoydenii qeloveka, kotoryy ne prinadlejal k truppe, no i ne byl iz mešťnyh, oba naqali razdevatsa pramo okolo krovati. Jencina sluqayno vzglanula na Hose Arkadio i pričla v polnyy vošťorg, uvidev ego šťpacego zvera.

— Malqik, — voskliknula ona, — da sohranit ego tebe Bog!

Podrjuka Hose Arkadio izyavila jelanie, qto by ih ošťavili v pokoe, i novaa para uleglas na zemlu, radyckom s krovatyu. Qujaa šťrašť probudila nakonex jelanie v Hose Arkadio. Pri pervoy ego atake kosti devucki, kazalos, rassypalis v raznye šťorony s bešporadoqnyy šťtukom, kak gruda ficek domino, koja rašťvorilas v besxvetnom potu, glaza napolnilis slezami, a vse telo izdalo tosklivyy šťton, i ot nego smutno zapahlo tinoy. No

xyganka perenesla natisk s tverdosťu i mujestvom, dostoynymi voshice-
nia. Hose Arkadio poquvstvoval, qto on voznositsa v kakie-to rayskie za-
oblaqnye vysy, iz ego perepolnennogo serdxa hlynuli fontanom nejneycie
nepristoynosti, oni vlivalis v devucku qerez uci i vylivalis u nee izo rta,
perevedennye na ee yazyk. Eto bylo v qetverg. A v noq na subbotu Hose
Arkadio povazal sebe golovu krasnoy trapkoy i ucel iz Makondo vmeste
s xyganami.

Zamativ isqeznovenie syna, Ursula kinulas iskat ego po vsemu seleniu.
Na tom meste, gde prejde stoali xyganske catry, ona uvidela tolko grudy
musora i zolu ot pogacennyh kostrov, kotoraa ece dymilas. Kto-to iz jite-
ley selenia, ryvcihsa v otbrosah, nadeas obnarujit steklannye busy, skazal
Ursule, qto nakanune noqyu videl ee syna s komediantami — Hose Arka-
dio tolkal telejku s kletkoy qeloveka-zmei. “On stal xyganom!” — kriknu-
la Ursula muju, kotoryy ne proavil ni maleycego bespokoystva po povodu
propaji pervenxa.

— Eto bylo by neploho, — skazal Hose Arkadio Buendia, prodoljaa toloq
kakoe-to vecestvo, uje sto raz tolqenoe-peretolqenoe i gretoe-peregretoe
i teper snova oqutivceesa v stupke. — On stanet mujqinoy.

Ursula razuznala, v kakuu storonu pocli xygane. Ona otpravilas po toy je
doroge, uqinaa dopros kajdomu vstretnomu i nadeas dognat tabor, i vse
udalalas da udalalas ot selenia, poka nakonex ne obnarujila, qto zacla tak
daleko, qto ne stoit i vozvracatsa obratno. Hose Arkadio Buendia obratil
vnimanie na otsutstvie jeny tolko v vosem qasov veqera, kogda, postaviv
vecestvo sogrevatsa na podstilke iz navoza, on recil pogladet, qto proishodit
s malenkoy Amarantoy, kotoraa k tomu vremeni uje ohripla ot plaqa.
Dolgo ne razdumyvaa, on sobral otrad iz horoco voorujennyh odnose-
lqan, predeal Amarantu v ruki jencine, vyzvavceysa byt kormilixey, i za-
teralsa na nehojenyh tropah v poiskah Ursuly. Aureliano on vzal s soboy.
Na rassvete rybaki-indeyxy, govoricie na neponatnom yazyke, znakami
obyasnili im, qto tut nikto ne prohodil. Posle trehdnevnyh bezuspechnyh
rozyskov oni vozvratilis v derevnu.

Hose Arkadio Buendia dolgo toskoval. On hodil, kak mat, za malenkoy
Amarantoy. Kupal ee, perepelenyval, nosil qetyre raza v den k kormilixe,
a veqerom daje pel ey pesni, qego Ursula ne umela delat. Odnajdy Pilar
Ternera predlojila vzat na seba zaboty o hozaystve do vozvracenia Ursuly.
Kogda Aureliano, qya tainstvennaa intuixia ece obostrilas v bede, uvidel,

qto Pilar Ternera vhodit v dom, ego slovno ozarilo. On ponal: eto ona kakim-to neobyasnimym obrazom povinna v begstve ego brata i posledu-ucem isqeznovenii materi, i vstretil ee s takoy molqalivoy i nepreklonnoy vrajdebnostyu, qto jencina bolce ne poavlas.

Vrema postavilo vse na svoi mesta. Hose Arkadio Buendia i ego syn, sami ne zametiv, kak i kogda eto sluqilos, snova oqutilis v laboratorii, vyterli pyl, razduli ogon v gorne i opat uvleklis kropotlivoy vozney s vecestvom, kotoroe neskolko mesaxe v protomilos na svoey podstilke iz navoza. Amaranta, leja v korzine iz ivovyh prutyev, v komnate, gde vozduh byl propitan rtutnymi ispareniami, s interesom nabludala za tem, qto delaut ee otex i brat. Qerez mesax posle isqeznovenia Ursuly v laboratorii naqali proishodit strannye yavlenia. Puštaa butylka, davno valavcaasa v cka-fu, vdruk sdelalas takoy tajeloy, qto nevozmojno bylo sdvinut ee s mesta. Voda v kastrule, postavlennaa na raboqiy stol, zakipela sama po sebe, bez pomoci ognia, i burlila xelye polqasa, poka ne isparilas do posledney kapli. Hose Arkadio Buendia i ego syn cumno radovalis etim qudesam, oni ne znali, qem ih obyasnit, no istolkovyvali kak predvestie poavlenia novoy substanxii. V odin prekrasnny den korzina s Amarantoy, bez vsakogo po-storonnego vozdeystvia, vnezapno opisala krug po komnate na glazah u porajennogo Aureliano, kotoryy pospecil ostanovit ee. No Hose Arkadio Buendia nimalo ne vstrevojlisa. On vodvoril korzinu na prejnee mesto i privazal k nojke stola. Povedenie korziny okonqatelno ubedilo ego v tom, qto ih nadejdy blizki k osucestvleniu. Imenno togda Aureliano i uslycal, kak on skazal:

— Esli ty ne boicsa Boga, boysa metallov.

Poqti qerez pat mesaxe v posle svoego isqeznovenia vozvratilas Ursula. Ona yavilas vzbujdennaa, pomolodevcaa, v novykh naradah, kakih v se-lenii nikto ne nosil. Hose Arkadio Buendia qut s uma ne socel ot radošti. “Vot ono! Tak i sluqilos, kak ya dumal!” — zakriqal on. I eto byla pravda, ved vo vreme svoego dlitelnogo zatvorniqestva v laboratorii, zanimaas opytami s vecestvom, on v glubine duci molil Boga, qtoby ojidaemoe qudo bylo ne otkrytiem filosofskogo kamna, ne izobreteniem sposoba prevratit v zoloto vse zamki i okonnyye petli v dome, a imenno tem, qto i proizoclo: vozvraceniem Ursuly. No jena ne razdelila ego burnoy radošti. Ona odarila muja obyqnym poxeluem, kak budto oni videlis ne bolee qasa tomu nazad, i skazala:

— Vydydi-ka na krylxo.

Hose Arkadio Buendia ponadobilos nemalo vremeni, qtoby priyti v seba ot zamecatel'stva, kotoroe on ispytal, obnarujiv na ulixe pered svoim domom xeluu tolpu ludey. Eto byli ne xygane, a takie je, kak v Makondo, mujqiny i jenciny s gladkimi volosami i smugloy kojey, oni govorili na tom je yazyke i jalovalis na te je nemoqi. Vozle nih stoali muly, nagrujennye vsakoy proviziey, zaprajennye volami povozki s mebelju i domacney utvaryu — xelomudrennymi i nezamyslovatymi prinadlejno'stami zemnogo bytia, beshitro'stno vystavlennymi na prodaju torgovxami povsednevnoy deystvitel'no'styu.

Eti ludi pricli s drugogo kraa doliny, tuda mojno bylo dobratsa vsego za dva dna, no tam byli goroda, gde poluqali poqtu kajdyy mesax i polzovalis macinami, oblegqaucimi ludam jizn. Ursula ne dognala xygan, no zato nacla tu dorogu, ktoruu ne sumel razyskat ee muj v svoey bezuspečnoy pogone za velikimi otkrytiami.

x x x

Syna Pilar Ternery prinesli v dom ee deda i babki špušta dve nedeli posle togo, kak on poavilsa na svet. Ursula skrepa serdxe prinala mladenxa, ece raz pobejdennaa upor'stvom svoego muja, kotoryy ne mog dopušt'it i mysli, qto otprysk roda Buendia okajetsa brocennym na proizvol sudby. Odnako ona postavila uslovie, qtoby rebenok nikogda ne uznal pravdu o svoem proishojdenii. Malqika narekli Hose Arkadio, no vo izbejanie putanixy vse postepenno stali zvat ego prošto Arkadio. V to vreme v Makondo kipeła oqen deatelnaa jizn, i v dome Buendia xarila takaa sueta, qto bylo ne do detey. Ih poruqili zabortam Visitason, indianki iz plemeni guahiro, kotora popala v Makondo vmešte so svoim bratom, špasaas ot gubitel'noy i zaraznoy bolezni — bessonnixy, uje neskolkko let svirep'stvovavcey na ih rodine. Brat i seštra byli ludmi uslujlivymi i rabotacimi, poetomu Ursula nanala ih sebe v pomoc po domu. Vot tak i vyclo, qto Arkadio i Amaranta stali govorit na yazyke guahiro rance, qem po-išpanski, i nauqilis ešt sup iz yacerix i pauqyi yayxa, no Ursula etogo daje ne zametila, potomu qto byla vsecelo poglocena sulivcim nemalye pribyli proizvod'stvom zverucek i ptix iz ledenxa. Makondo sovsem preobrazilos. Ludi, kotoryh privela Ursula, tak rashvalili povsudu vygody ego rašpoloženia i plodorodie okreštnyh zemel, qto oqen skoro skromnoe selenie prevratilos v ojivlenny gorodok s lavkami, mašterskimi remeslennikov i boykim torgovym

putem, po ktoromuh prišli suda pervye araby v tuflah bez zadnikov i s ko-
lxami v moqkah ucey i naqali menat ojerelya iz steklannyh bus na popu-
gaev. U Hose Arkadio Buendia ne bylo ni minutki otdyha. Zaqarovanny
okrujaucey realnoy jiznyu, kazavceysa emu togda fantastiqnee obcirnogo
mira ego voobrajenia, on poterat vsakiy interes k alhimiqeskoj laborato-
rii, predostavil otdyh vecestvu, istocennomu dolgimi mesaxami razliqnyh
prevraceniy, i opat sdelalsa tem rassuditelnym, energiqnym qelovekom,
kotoryy nekogda recal, gde prokladyvat ulixy i kak stavit novye doma, ne
sozdavaa nikomu nikakih preimucestv po sravneniu s ostalnymi. Novye
poselenxy pitali k nemu ogromnoe uvajenie i bez ego soveta ne zaklady-
vali ni odnogo fundamenta, ne stavili ni odnogo zabora, daje doverili emu
razmejevanie zemli. Kogda vernulis xygane-fokusniki so svoey peredvij-
noy yarmarkoy, prevrativceysa teper v ogromnoe zavedenie dla azartnyh
igr, ih vstretili cumnym likovaniem, tak kak nadealis, qto s nimi poavitsa
i Hose Arkadio. No Hose Arkadio ne vernulsa, ne bylo s komediantami i
qeloveka-zmei, edinstvennogo, po mneniu Ursuly, jivogo sucestva, znav-
cego, gde iskat ee syna, poetomu xyganam ne razrecili ostanovitsa v Ma-
kondo i daje predupredili, qtoby i vpred nogi ih tut ne bylo: teper xygan
poqitali za nositeley alqnosti i poroka. Odnako Hose Arkadio vyskazalsa
v tom smysle, qto drevnee plema Melkiadesa, kotoroe svoey tysaqeletney
mudrostyu i qudesnymi izobreneniami stol mnogo sposobstvovalo vozvy-
ceniю Makondo, vseгда budet prinato zdes s rasprostertymi obyatiami.
No, suda po slovam raznyh strannikov i brodag, zagladyvavcih v Makon-
do, plema Melkiadesa bylo sterto s lixa zemli za to, qto posmelo prestupit
granixy dovolennogo qeloveku znania.

Osvobodivcis, vo vsakom sluqae na vrema, iz muqitelnogo plena svoe-
go voobrajenia, Hose Arkadio Buendia v korotkiy srok naladil vo vsem
gorode razmerennuu trudovuu jizn; rovnoe ee teqenie bylo naruceno lic
odnajdy samim Hose Arkadio Buendia, kogda on vypustil na volu ptix,
kotorye s naqala osnovania Makondo otmeqali vrema svoim zvonkogo-
losym peniem, i vmešto nih ustanovil v kajdom dome qasy s muzykoy.
Eto byli krasivye qasy iz reznogo dereva, vymenannye u arabov na popu-
gaev, i Hose Arkadio Buendia naladil ih hod s takoy toqnoštyu, qto qerez
kajdye polqasa oni radovali gorod neskolkim taktami iz odnogo i togo
je valsa — vsakiy raz vse novymi, a rovno v polden drujno i bez edinoy
falcivoy noty ispolnali ves vals xelikom. Hose Arkadio Buendia prinadle-

jala takje idea vysadit na ulixah mindalne derevya vmešto akaxiy, i on je izobrel špůsob, taynu ktorogo unes s soboy v mogilu, kak sdelat eti derevya veqnyimi. Mnogo let špušta, kogda Makondo zaštoilsa derevannymi domami s krycami iz xinka, na samyh štaryh ego ulixah vse ece prodoljali rasti mindalne derevya — truhlavye, s oblomannymi vetkami, no nikto uje ne pomnil, qya ruka ih posadila.

Poka otex privodil v poradok gorod, a mat ukreplala blagosoštoanie semyi, zanimaas proizvodštvom voshititelnyh ledenxovyh petuckov i rybok, ktorых nasajivali na balzovye palocki i dvajdy v den vynosili iz domu dla prodaji, Aureliano provodil beskoneqnye qasy v zabrocennoy laboratorii, iz qištoy luboznatelnošti osvavaa yuvelirnoe delo. On tak vytanulsa, qto skoro odejda, unasledovanna ot brata, štala emu mala i on naqal polzovatsa otxovskimi vecami, pravda, Visitason prihodilos ucivat rubahi i sujat bruki, potomu qto Aureliano byl poka hudee otxa i brata.

So vštupleniem v otroqeskiy vozrašt u nego ogrubel golos, Aureliano sdelalsa molqalivym i okonqatelno zamknulsa v svoem odinoqeštve, a vzglad ego snova priobrel to naprajennoe vyrajenje, ktoroe porazilo Ursulu v den poavlenia syna na svet. Aureliano byl tak sosredotoqen na svoih zanatih yuvelirnym delom, qto poqti ne vyhodil iz laboratorii, razve tolko poešt. Obeštokoennyy ego neludimoštuy, Hose Arkadio Buendia dal emu kluqi ot vhodnoy dveri i nemnogo deneg, rassudiv, qto synu, byt mojet, nujna jencina. Aureliano potratil dengi na solanuu kislotu, prigoťovil xarskuu vodku i pozolotil kluqi. No qudaqeštva Aureliano bledneli pred štrannoštami Arkadio i Amaranty — u teh uje moloqnye zuby naqali vypadat, a oni vse ece xelye dni hodili po patam za indeyxami, uxe pivcis za poly ih odejdy, i uporštvovali v svoem recenii govorit na guahiro, a ne po-išpanski. “Tebe nekogo vinit, — skazala Ursula muju. — Deti nasleduut bezumie roditeley”. I, ubejdenna, qto nelepye privyqki ee potomkov niqut ne luqce svinogo hvošta, ona štala bylo jalovatsa na svou nesqaštnuu sudbu, no tut Aureliano vdruk uštreml na nee vzglad, ktoryy poverg ee v smatenie.

— K nam kto-to pridet, — skazal on.

Ursula popytalas obeskurajit syna svoey domorocennoy logikoy, kak eto sluqalos vsegda, kogda on qto-nibud predskazyval. Niqego osobennogo, esli kto i pridet. Qerez Makondo kajdyy Bojiy den prohodat desatki qujezemxev, i nikogo eto ne beštokoit, i nikto ne sqitaet nujnym predskazy-

vat ih poavlenie. Odnako Aureliano, vopreki vsakoy logike, nastaival na svoem.

— Ne znau, kto pridet, — tverdil on, — no etot qelovek uje v puti.

I deystvitelno, v voskresenye poavilas Rebeka. Ey bylo ne bolce odinadxati let. Ona prodelala tajelly put ot Manaure s tovgovxami kojey, kotorym poruqili dostavit devoqku vmešte s pismom v dom Hose Arkadio Buendia, hota oni tak i ne mogli obyasniti tolkom, qto za qelovek poprosil ih ob etom odoljenii. Ves bagaj vnov pribyvcey soštoal iz sunduqka s platyem, malenkogo derevannogo kresla-kaqalki, razrisovannogo yarkimi xvetami, i parusinovogo mecka; iz nego vse vreme slycalos “klok, klok, klok” — tam lejali košti ee roditeley. Pismo, adresovannoe Hose Arkadio Buendia, bylo soštavleno v qrezvychayno lubeznych vyrajeniah kem-to, kto, nesmotra na vreme i rasštoanie, prodoljal ego goraqo lubiti i quvštvoval seba obazannym vo ima proštroy qeloveqnošti sovercit sey akt miloserdia — otpravit k nemu bednuu, bezzacitnuu sirotku, kuzinu Ursuly i, sledovatelno, takje rodštvennixu Hose Arkadio Buendia, hota i bolee otdalennuu, potomu qto ona yavlalas rodnoy doqeryu ego nezabvennogo druga Nikanora Uloa i Rebeki Montiel, dostoynoy supruqi poslednego, koih Gošpod Bog vzal v svoe nebesnoe xarštvie i qyi košti prilagautsa k pismu, daby ih mogli predat zemle po hrištianskomu obradu. Oba imeni i podpis v konxe pisma byli napisany vpolne razborqivo, tem ne menea ni Hose Arkadio Buendia, ni Ursula ne mogli pripomnit takih rodštvennikov, a ravno i znakomogo, kotoryy nosil by familiu otpravitelja i projival v dalekom selenii Manaure. Poluqit kakie-libo dopolnitelnye svedenia ot devoqki okazalos sovercenne nevozmojnym. Voyda v dom, ona tut je uselas v svou kaqalku i štala sosat palex, glada na vseh bolcimi išpugannymi glazami i ne podavaa nikakih priznakov ponimania togo, o qem ee špracivali. Na ney bylo vykracennoe v qernyy xvet štarenkoe platyixe iz diagonali i potreskavciesa lakovyje bacmaqki. Volosy, sobrannyye za ucami v dva puqka, byli zavazany qernymi bantikami. Na cee visela ladanka s rašplyvcimsa ot pota izobrajeniem, a na pravom zapastyje — klyk kakogo-to hicnogo zvera na mednoy xepoqke: amulet protiv durnogo glaza. Ee zelenovataa koja i vzducyisa, tverdyy, kak baraban, jivot svidetelštvovali o plohom zdorovyje i poštoannom nedoedanii, i tem ne menea, kogda prinesli edu, ona prodoljala sidet nepodvijno i daje ne prikosnulas k poštavlennoy ey na koleni tarelke. Vse uje pricli k mysli, qto ona gluhonemaa, no tut in-

deyxы šprosili ee na svoem yazyke, ne hoqet li ona pit, i devoqka povala glazami, slovno priznala ih, i utverditelno kivnula golovoy.

Ee oštavili v dome, ved drugogo vyhoda ne bylo. Okreštiti ee recili Rebekey — tak je, kak zvali, esli verit pismu, ee mat, potomu qto, hota Aureliano ne polenilsa proqitat pered ney vse svatxy, ona ne otkliknulas ni na odno iz imen. Poskolku v te vremena kladbica v Makondo ne bylo, ved nikto ece ne uspel umeret, mecok s koštami špratali do teh por, poka ne poavitsa doštynoie meštio dla zahoronenia, i ece dolgo on popadalsa pod ruku v samyh raznyh meštah, tam, gde ego mence vsego predpolagali obnarujit, i vseгда so svoim “klok, klok, klok”, pohojim na kudahtanye sidacey na yayxah kurixy. Uteklo nemalo vremeni, prejde qem Rebeqa vocla v jizn semyi. Snaqala ona imela obyknovenie prištiraivatsa na svoey kaqalke v samom ukromnom ugolke doma i sosat palex. Niqto ne privlekalo ee vnimania, i tolko kogda qerez kajdye tridxat minut naqinali igrat qasy, ona vsakiy raz isbугanno oziralas vokrug, slovno nadealas obnarujit zvuki gde-to v vozduhe. Dolgo ee ne mogli zaštavit ešt. Nikto ne ponimal, poqemu ona ne umiraet s golodu, poka indeyxы, znavcie vse, potomu qto oni bez konxa hodili svoimi neslycnymi cagami vzad i vpered po domu, ne otkryli, qto Rebeke po vkusu tolko vlejnaa zemla da kuski izveštki, kotorye ona otdiraet nogtami ot šten. Oqevidno, roditeli ili te, kto ee rasil, nakazyvali devoqku za etu durnuu privyqku: zemlu i izveštku ona ela taykom, s soznaniem viny, i štaralas delat zapasy, qtoby polakomitsa na svobode, kogda nikogo ne budet radom. Za Rebekey uštanovili neusypnyy nadzor. Zemlu vo dvore polivali korovyey jelqyu, a šteny doma nateriali jguqim indiyskim perxem, rassqityvaa etim putem izleqit devoqku ot poroqnoy naklonnoštii, no ona proavllala štolko hitroštii i izobretatelnoštii, dobyvaa sebe picu, qto Ursula byla vynujdена pribegnut k samym silno-deyštvuucim sredštvam. Ona vystavila na vsu noq pod holodnuu rosu kaštrolu s apelsinovym sokom i revenem, a poutru, do zavtraka, dala Rebeke eto snadobyie. Hota nikto nikogda ne rekomendoval Ursule takuu smes kak lekarštvo protiv nezdorovogo prištiraštia k zemle, ona rassudila, qto lubaa gorkaa jidkošt, popav v puštuy jeludok, vyzovet koliki v peqeni. Nesmotra na svoй hilyy vid, Rebeqa okazalas vesma voinstvennoy i silnoy: qtoby zaštavit ee progлотit lekarštvo, priclos k ney podštupatsa, kak k bodlivoy telke, — ona bilas v sudorogah, xarapalas, kusalas, plevalas i vykrikivala raznye neponatnye slova, kotorye, po uvereniu vozmucennyh

indeyxev, byli rugatelstvami, samymi grubymi rugatelstvami, kakie tolko vozmojny v yazyke guahiro. Uznava ob etom, Ursula tut je dopolnila leqenie udarami remna. Tak nikogda i ne bylo ustanovleno, qto je v konxe konxov opredelilo uspeh — reven, remen ili to i drugoe vmešte, izvestno lic odno: qerez neskolko nedel u Rebeke poavilis pervye priznaki vyzdovrovenia. Teper ona igrala vmešte s Arkadio i Amarantoy, odnosivcimisa k ney kak k starcey sestře, i s appetitom ela, umelo polzuas vilkoy i nojom. Pozje obnarujilos, qto ona govorit po-ispanski tak je beglo, kak na yazyke indeyxev, qto u nee nezauradnye sposobnosti k rukodeliu i qto ona poet vals qasov na oqen milye slova sobstvennogo soqinenia. Vskore Rebeka stala kak by novym qlenom semyi. S Ursuloy ona byla laskovee, qem rodnye deti. Amarantu zvala sestriqkoy, Arkadio bratikom, Aureliano dadey, a Hose Arkadio Buendia deduley. Takim obrazom, Rebeka ne mence, qem vse ostalnye, zaslužila pravo nazyvatsa imenem Buendia — edinstvennym, kotoroe u nee bylo i kotoroe ona s dostoinstvom nosila do samoy smerti.

Odnajdy noqyu, uje posle togo, kak Rebeka izleqilas ot poroqnogo prištraštia k zemle i ee pereselili v komnatu Amaranty i Arkadio, indianka, špavcaa vmešte s detmi, sluqayno prosnulas i uslycala štranny, preryvištyy zvuk, ishodivciy iz ugla. Vštrevojennaa, ona vskoqila s pošteli, opašaa, ne zabralos li v komnatu kakoe-nibud životnoe, i uvidela, qto Rebeka sidit v kaqalke i derjit palex vo rtu, a glaza u nee svetatsa v temnote, kak u kocki. Oxepenev ot ujasa, Visitason proqla v etih glazah priznaki toy samoy bolezni, ugroza kotoroy zaštavila ee i brata naveki pokinut drevnee korolevštvo, gde oni byli naslednikami preštola. V dome poavilas bessonnixa.

Index Kataure ucel iz Makondo, ne dojidaas rassveta. Sestra ego ostalas, serdxe fatalištki podskazyvalo ey, qto smertelnyy nedug vse ravno budet presledovat ee, v kakoy by dalekiy ugolok zemli ona ni skrylas. Nikto ne ponal trevogi Visitason. “Ne budem špat? Nu qto j, tem luqce, — s udovletvorenim zaavil Hose Arkadio Buendia. — Tak my uspeem bolce vzat ot jizni”. No indianka obyasnila: samoe štracnoe v bolezni ne to, qto propadaet son — ot etogo telo sovsem ne uštuet, — huje vsego, qto potom neminuemo nastupaet zabyvqivošt. Govora tak, ona imela v vidu, qto, kogda bolnoy svykaetsa s poterey sna, v ego pamati naqinaut štiratsa snaqala vošpominania detštva, potom nazvania i naznaqenia predmetov, zatem on pereštuet uznavat ludey i daje utraqivaetsa soznanie svoey sob-

štvennoy liqnosti i, licenny vsakoy svazi s proclym, pogrujaetsa v nekoє podobie idiotizma. Hose Arkadio Buendia qut ne umer so smehu i pricel k zakluqeniu, qto req idet ob odnoy iz besqislennyh napastey, vyduman-nyh suevernymi indeyxami. No oštorojnaa Ursula na vsakiy sluqay otde- lila Rebeku ot oštalnyh detey.

Qerez nekotoroє vrema, kogda ištbug Visitason, kazalos, uje minoval, Hose Arkadio Buendia vnezapno obnarujil sredi noqi, qto vertitsa v pošteli s boku na bok i ne mojet somknut glaz. Ursule toje ne špalos, ona šprosila, qto s nim, i on otvetil: “Ya snova dumal o Prudensio Agilare”. Oni ne vzdremnuli ni minutki, no utrom vštali sovsem bodrymi i srazu pozabyli o durnoy noqi. Za zavtrakom Aureliano vyskazal udivlenie, qto quvštvet seba prevoshodno, hota vsu noq prosidel v laboratorii, gde po- kryval zolotom brocku v podarok Ursule ko dnu rojdenia. No nikto ne pridaval znaqenia etim štrannoštam, poka qerez dva dna, v tot qas, kogda Buendia obyqno ukladyvalis v pošteli, vse ne zametili, qto sna u nih ni v odnom glazu, i, porazmysliv, ne soobrazili, qto ne špat uje bolce patidesati qasov.

— Deti toje ne špat. Raz eta quma vocla v dom, nikto ot nee ne špasetsa,
— zametila indianka s prisucim ey fatalizmom.

I v samom dele — semya zaboleda bessonnixey. Ursula, nauqivcaasa ot materi razbiratsa v leqebnyh svoystvah trav, prigotovila pitye iz akonita i napoila domoqadxev, no i posle etogo zasnut nikomu ne udalos, zato xelyy den vse grezili naavu. Nahodas v štrannom soštologii polusna-polu- bodrštvovania, oni videli ne tolko obrazy sobštvennyh grez, no i te obrazy, qto grezilis drugim. Kazalos, ves dom napolnilsa goštami. Sidevcey v svo- ey kaqalke v uglu kuhni Rebeke videlos, qto qelovek, oqen pohojiy na nee, v belom polotnanom koštume i s zolotoy zaponkoy na vorotnike rubacki, prepodnosit ey buket roz. Radom s nim štoit jencina s nejnymi rukami, ona beret odnu rozu i prikreplaet ee k volosam Rebeki. Ursula ponala, qto mujqina i jencina byli roditelami devoqki, no, kak ni štaralas, tak i ne uznala ih, a lic okonqatelno ubedilas, qto nikogda prejde ih ne videla. Tem vremenem po nedosmotru, ktorogo Hose Arkadio Buendia ne mog sebe proštiti, izgotovlavciesa v dome ledenxovye figurki po-prejnemu vy- nosili v gorod na prodaju. Deti i vzroslye s naslajdeniem sosali vkusnyh zelenyh petuckov bessonnixy, prevoshodnyh rozovyh rybok bessonnixy, sladqaycich jeltyh locadok bessonnixy, i kogda v ponedelnik vštala zara, ne

špal uje ves gorod. Snaqala nikto ne bešpokoilsa. Mnogie daje radovalis — ved v Makondo del togda bylo nevprovorot i vremeni ne hvatalo. Ludi tak prilejno vzalis za rabotu, qto v korotkiy srok vse predelali i teper v tri qasa utra sideli sloja ruki i podsqityvali, skolko not v valse qasov. Te, kto hotel zasnut — ne ot uštalošti, a soskuqivcis po snam, — pribegali k samym raznoobraznym šposobam, qto by dovesti seba do iznurenia. Oni sobiralis vmešte i boltali bez umolku, povtorali xelymi qasami odni i te je anekdoty, rasskazyvali skazku pro belogo kapluna, vse uslojnaa ee do teh por, poka ne prihodili v otqaanie. Eto byla igra — iz teh, qto nikogda ne konqautsa: veduciy špracival oštalnyh, hotat li oni posluat skazku pro belogo kapluna, i esli emu otveqali “da”, on govoril, qto ne prosil govorit “da”, a prosil otvetit, rasskazat li im skazku pro belogo kapluna, esli emu otveqali “net”, on govoril, qto ne prosil govorit “net”, a prosil otvetit, rasskazat li im skazku pro belogo kapluna, esli vse molqali, veduciy govoril, qto ne prosil molqat, a prosil otvetit, rasskazat li im skazku pro belogo kapluna; i nikto ne mog uyti, potomu qto veduciy govoril, qto ne prosil uhodit, a prosil otvetit, rasskazat li im skazku pro belogo kapluna. I tak bez konxa, po zamknutomu krugu, xelye noqi naprolet.

Kogda Hose Arkadio Buendia ponal, qto zaraza ohvatila ves gorod, on sobral glav semejštv, qto by podelitsa s nimi svoimi znaniami ob etoy bolezni i pridumat, kak pomecat rašproštraneniu epidemii na sosednie goroda i derevni. Vot togda-to i snali s kozlov kolokolqiki, qto poluqeny byli ot arabov v obmen na popugaev, i povesili ih u vhoda v Makondo dla teh, kto, prenebregaa sovetami i molbami karaulnyh, nastai val na jelanii voyti v gorod. Vse priclye, poavlavciesa v te dni na ulixah Makondo, byli obazany zvonit v kolokolqik, preduprejdaa bolnyh, qto idet zdorovyy. Poka oni nahodilis v gorode, im ne razrecalos ni ešt, ni pit, ibo ne bylo nikakogo somnjenja v tom, qto bolezni predaetsa tolko qerez rot, a vsa pica i vse pitye v Makondo zarajeny bessonnixey. S pomocyu etih mer epidemia byla ograniqena predelami goroda. Karantin sobludalsa oqen štrogo, i so vremenem vse svyklis s qrezvyqaynym položeniem: jizn snova naladilas, rabota pocla, kak prejde, i nikto bolce ne ogorqalsa iz-za togo, qto utratil bešpoleznuu privyqku špat.

Sredštvo, kotoroe v teqenie neskolkih mesaxev pomogalo vsem borotsa s provalami v pamati, izobrel Aureliano. Otkryl on ego sluqayno. Bolnoy s ogromnym opytom — ved on byl odnoy iz pervyh jertv bessonnixy, —

Aureliano v sovercenstve osvoil yuvelirnoe remeslo. Odnajdy emu ponadobilas malenkaa nakovalna, na kotoroy oni obyqno rasplucivali metally, i on ne mog vspomnit, kak ona nazyvaetsa. Otex podskazal: “Nakovalna”. Aureliano zapisal slovo na bumajke i prikileil ee k osnovaniu instrumenta. Teper on byl uveren, qto bolce etogo slova ne zabudet. Emu i v golovu ne priclo, qto sluzivceesa bylo lic pervym proavleniem zabyvqivosti. Uje qerez neskolko dney on zametil, qto s trudom pripominaet nazvania poqti vseh vecey v laboratorii. Togda on prikileil k nim sootvetstvuucie yarlyki, i teper dostatoqno bylo proqest nadpis, qtoby opredelit, s qem imeec delo. Kogda vstrevojennyy otex pojalovalsa, qto zabyvaet daje samye volnuucie vpeqatlenia detstva, Aureliano obyasnil emu svoj sposob, i Hose Arkadio Buendia vvel ego v upotreblenie snaqala u seba v semye, a potom i v gorode. Obmaknuv v qernila kistoqku, on nadpisal kajdyy predmet v dome: “stol”, “stul”, “qasy”, “dver”, “stena”, “krovat”, “kastrula”. Potom otpravilsa v zagon dla skota i v pole i pometil tam jivotnyh, ptix i rastenia: “korova”, “kozel”, “svinya”, “kurixa”, “manioka”, “banan”. Malo-pomalu, izuqaa beskoneqnoe mnogoobrazie zabyvqivosti, ludi ponali, qto mojet nastupit takoy den, kogda oni, vosstanoviv v pamati nazvanie predmeta po nadpisi, budut ne v silah vspomnit ego naznaqenie. Posle etogo nadpisi uslojnili. Nagladnoe predstavlenie o tom, kak jiteli Makondo pytalis boroetsa s zabyvqivostyu, daet tabliqka, povecennaa imi na ceu korove: “Eto korova, ee nujno doit kajdoe utro, qtoby poluqit moloko, a moloko nado kipatit, qtoby smecat s kofe i poluqit kofe s molokom”. Vot tak oni i jili v poqtoanno uskolzaucey ot nih deystvitelnosti, s pomocyu slova im udavalos zaderjat ee na korotkoe mgnovenie, no ona doljna byla neizbejno i okonqatelno isqeznut, kak tolko zabudetsa znaqenie bukv.

U vhoda v gorod povesili plakat: “Makondo”, drugoy, pobolce, ustanovili na xentralnoy ulixe, on glasil: “Bog est”. Na vseh domah byli naqertany raznye uslovnye znaki, kotorym nadlejalo voskreat v pamati predmety i quvstva. Odnako podobnaa sistema trebovala neoslabnogo vnimania i ogromnoy moralnoy sily, poqemu mnogie i poddalis qaram voobrajaemoy deystvitelnosti, pridumannoy imi je samimi, — eto bylo ne tak praktiqno, no zato uspokaivalo. Rasprostraneniu upomanutogo samoobmana bolce vseh sposobstvovala Pilar Ternera, nalovqivcaasa qitat po kartam procloe, kak prejde qitala buduceed. Blagodara ee hitroumnoy vydumke bessonnnye jiteli Makondo oqutilis v mire, sozdannom iz neopredelennyh

i protivorečivých predpoložení kart, v etom mire s trudom vspominali vacego otca kak temnovolosogo mujqinu, pribyvcego v naqale aprela, a mat — kak smugluu jencinu s zolotým kolxom na levoy ruke, data je vacego rojdenia predstavala pered vami kak posledniy vtornik, v kotoryy na lavre pel javoronok. Razbityy nagolovu etim obradom utecenia, Hose Arkadio Buendia recil postroit v protivoves emu macinu pamati, ktoruu on v svoe vreme meqtal sozdat, qtoby zapomnit vse qudesnye izobretenia xygan. Deystvie ee doljno bylo osnovyvatsa na prinxipe ejednevnogo povtorenia vseý summy poluqennyh v jizni znaniy. Hose Arkadio Buendia predstavlal sebe etot mehanizm v vide vracauegosa slovara, kotorym qelovek, nahodaciysa na osi vracenia, upravlaet s pomocyu rukoatki, — takim obrazom pered ego glazami mogut za korotkoe vreme proyti vse svedenia, neobhodimye dla jizni. Izobretatelu udalos uje zapolnit okolo qetyrnadxati tysaq kartoqek, kogda na doroge iz doliny, pozvakivaa peqalnym kolokolqikom teh, kto ne utratil sna, pokazalsa neobyqного vida starik, s puzatym, perevazannym verevkami qemodanom i telejkoy, pokrytoy qernymi trapkami. On napravilsa pramo k domu Hose Arkadio Buendia.

Visitason, otkryvcaa stariku dver, ne uznala ego i prinala za tovgovxa, kotoryy ece ne slycal, qto v gorode, beznadejno pogruzivcemsa v puqinu zabyvqivošti, nevozmojno niqego prodat. Pricelex byl sovsem drahlym. Hota ego golos drojal ot neuverennošti, a ruki, kazalos, somnevalis v sucestvovanii vecey, bylo soverceno oqevidno, qto on yavilsa iz togo mira, gde ludi umeut špat i pomnat. Kogda Hose Arkadio Buendia vycel k stariku, tot sidel v goštinoý, obmahivaas potrepannoy qernoy clapoy, i vnimatelno, s soquvstvennym vidom qital nadpisi, prikleennye k štenam. Hose Arkadio Buendia privetštvoval ego s gluboqaycim poqtением, opasaas, qto, byt mojet, znal etogo qeloveka rance, a teper zapamatoval. Odnako gošt razgadal hitrošt. On poquvštvoval, qto ego zabyli — no ne prehodačim zabveniem serdxa, a drugim, bolee jestokim i okonqatelnym, ktoroe emu bylo horoco izveštno, potomu qto eto bylo zabvenie smerti. Togda on vse ponal. Otkryl qemodan, nabityy ne poddaucimisa opredeleniu predmetami, i izvlek iz ih grudy malenkiy qemodanqik s mnogoqislennymi puzyrkami. Potom protanul hozainu doma flakon s jidkoštuy priatnogo xveta, tot vypil, i svet ozaril ego pamat. Glaza Hose Arkadio Buendia napolnilis slezami peqali ece prejde, qem on uvidel seba v nelepay komnate,

gde vse veci byli nadpisany, ece prejde, qem on so štýdom proqel vysokoparnye glupošti na stenah, i daje prejde, qem, poqti osleplenny yarkoy vspyckoy radošti, on uznal gošta. Eto byl Melkiades.

V to vreme kak Makondo prazdnoval vozvracenie pamati, Hose Arkadio Buendia i Melkiades oterli pyl so svoey staroy drujby. Xygan namerevalsa oštatsa v gorode. On deystvitelno pobывal na tom svete, no ne mog vynešti odinoqeštva i vozvratilsa nazad. Otvergnuty svoim plemenem, licenny v nakazanie za izlicnuu privazannost k jizni svoey koldovskoy sily, on recil obrešti tihoe prištance v etom, ece ne otkrytom smertyu ugolke zemli i posvatit seba dagerrotipii. Hose Arkadio Buendia niqego ne slycal o takom izobretenii. No kogda on uvidel seba i vseh svoih domoqadxev zapeqatlennymi na veqnye vremena na otlivaucey raznymi xvetami metalliqeskoy plaštinke, on onemel ot izumlenia; k etomu vremeni odnositsa tot zarjavlenny dagerrotip, na ktorom izobrajen Hose Arkadio Buendia — u nego vzyerocennye volosy pepelnogo ottenka, rubacka s krahmalnym vorotniqkom, zaštagnutym mednoy zaponkoy, i torještvennoe i udivlennoe vyrajenie lixa. Ursula, pomiraa so smehu, utverjdala, qto on pohoj na “perepugannogo generala”. Po pravde govora, v to prozraqnoe dekabrskoe utro, kogda Melkiades sdelal dagerrotip, Hose Arkadio Buendia deystvitelno byl napugan: on boalsa, qto, po mere togo kak izobrajenie qeloveka perehodyt na metalliqeskie plaštinki, qelovek poštopenno rashoduetsa. Kak ni zabavno, no na sey raz za nauku vštupilas Ursula i vybila vzdornuu ideu iz golovy muja. Ona je, zabyv vse štarye sqety, recila, qto Melkiades oštanetsa jit u nih v dome. Odnako sama Ursula tak nikogda i ne pozvolila sdelat s nee dagerrotip, potomu qto (po ee sobštvennomu bukvalnomu vyrajeniu) ne hotela oštavatsa na posmecice vnukam. V utro, o ktorom idet req, ona odela detey v luqcee platye, napudrila im lixa i zaštavila kajdogo vypit po lojke bulona iz mozgovyh koštey, daby oni sumeli proštovat soverceno nepodvijno v teqenie poqti dvuh minut pred qudesnoy kameroy Melkiadesa. Na etom semeynom snimke — edinštvennom, ktoryy kogda-libo sucestvoval, — Aureliano, v qernom barhatnom koštume, stojt mejdu Amarantoy i Rebekoy. U nego tot je utomlenny vid i yasnovidaciy vzglad, s kakim mnogo let špušta on budet stoat u šteny v ojidanii rasštrela. No yunoca na snimke ece ne uslycal zova svoey sudby. On byl vsego lic umelym yuvelirom, ktorogo v gorodah i selah doliny uvajali za iskusnuu i dobrosoveštnuu rabotu. V mašterskoy, slujivcey odnovremen-

no i laboratoriei dla Melkiadesa, Aureliano poqti ne bylo slycno. Kazalos, on vitaet gde-to sovsem v inom mire, poka ego otex i xygan gromko šporat, istolkovyvaa predskazania Nostradamusa pod zvakanye puzyrkov i stuk kuvetok, sredi potoka bedstviy: prolityh kislot ili zagublenno go v etoy tolqee bromištogo serebra. Aureliano samozabvenno trudilsa i umel soblušti svou vygodu, poetomu vskore on stal zarabatyvat bolce, qem vyrqala Ursula ot prodaji svoey ledenxovoy fauny. Vseh udivlalo odno — poqemu on, uje vpolne sozrevciy mujqina, do sih por ne poznal jencin. I deystvitelno, jenciny u nego ece ne bylo.

Qerez neskolko mesaxev v Makondo snova poavilsa Fransisko Qelovek, štaryy brodaga, ktoromu bylo uje okolo duhsot let. On qašto navecal gorod, prinosa s soboy pesni sobštvenno go soqinenia. V nih s melqaycimi podrobnoštami izlagalis sobytia, sovercivciesa v seleniah i gorodah, lejavcih na puti pevxa, ot Manaure do drugogo kraa doliny, i tot, kto hotel peredat veštqku znakomym ili soobcit miru o kakom-nibud semeynom proiscestvii, platil dva sentavo, qtoby Fransisko Qelovek vkljuqil eto v svoy repertuar. Kak-to veqerom Ursula, slucaa pevxa v nadejde provedat qto-libo o syne, sovercenne neojidanno uznala o smerti svoey materi. Fransisko Qelovek, prozvanny tak za to, qto on pobedil dyavola v soštazanii po skladyvanii pesen, i qye naštoacee ima nikomu ne bylo izvestno, isqez iz Makondo vo vrema epidemii bessonnixy i vot teper nejdanno-negadanno vnov obyavilsa v zavedenii Katarino. Vse otravilis poslucac ego i uznat, qto novogo sluqilos na svete. Vmešte s Fransisko Qelovekom v Makondo pojalovala jencina — takaa tolštaa, qto ee nesli v kaqalke qetyre indeyxa, — i molodenkaa mulatka bezzacitno go vida, ona derjala nad jencinoy zontik, zakryvaa ee ot solnxa. V etot raz Aureliano toje otravilsa k Katarino. Posredi kruga lubopytnyh vossedal Fransisko Qelovek, pohojiy na ogromno go hameleona. On pel drebezzacim štarikovskim gosom, akkompanirua sebe vse na tom je drevnem akkordeone, kotoryy podaril emu v Guayane ece ser Uolter Reli (*6), i otbivaa takt bolcimi štupnami zavzatogo pecehoda, potreskavcimisa ot morskoy soli. V glubine vidnelas dver v druguu komnatu, kuda to i delo po oqeredi skryvalis mujqiny, u dveri sidela tolštaa matrona, ta, ktoruu prinesli v kaqalke, i molqa obmahivalas veerom. Katarino s iskusštvennoy rozoy za uhom torgovala troštnikovym vinom i polzovalas lubym predlogom, qtoby podoyti k mujqinam poblje i polojit ruku kuda ne sleduet. K polunoqi jara štala

nevynosimoy. Aureliano proslucal vse novosti do konxa, no ne obnarujil niqego interesnogo dla svoey semyi. On sobiralsa uje uhodit, kogda matrona pomanila ego rukoy.

— Voydi i ty, — skazala ona. — Eto stoit vsego dvadxat sentavo.

Aureliano brosil monetu v krujku, stoavcuu na kolenah tolstuhi, i otkryl dver, sam ne znaa, qto ego jdet. V posteli lejala molodenkaa mulatka, ona byla sovsem golaa, i grudi ee napominali sobaqyi sosxy. Do Aureliano zdes pobyvalo cestdesat tri mujqiny. Vozduh, propucenny qerez stolko par legkih i nasycenny zapahom pota i vzdohami, stal gustym, kak graz. Devucka snala namokcuu prostynu i poprosila Aureliano vzatsa za ee konex. Prostyna byla tajeloy, slovno mokraa parusina. Oni vyjimali ee, kruta za konxy, poka ona ne obrela svoy normalnyy ves. Potom oni vstrahnuhli xinovku, i iz nee toje zakapal pot. Aureliano strašno jelal, qtoby vse eto prodoljalos beskoneqno. Teoretiqueskaa mehanika lubvi byla emu izvestna, no koleni u nego drojali, i on edva derjalsa na nogah. Kogda devucka konqila ubirat postel i prikazala emu razdevatsa, Aureliano pustilsa v sbivqivye obyasnienia: “Mena zastavili voyti. Veleli brosit dvadxat sentavo v krujku, prosili ne zaderjivatsa”. Devucka ponala ego sostoanie: “Esli ty brosic ece dvadxat, kogda budec uhodit, mojec zaderjatsa qut podolce”, — tiho skazala ona. Aureliano, muqimyy stydlivoštyu, skinul s seba odejdu, emu ne davala pokoa mysl, qto nagota ego ne vyderjivaet sravnenia s nagotoy brata. Nesmotra na vse štarania devucki, on s kajdoy minutoy quvštvoval seba vse bolee bezrazliqnym i odinokim. “Ya brocu ece dvadxat sentavo”, — probormotal on v polnom otqaanii. Devucka molqa vyrazila emu svou priznatelnošt. Koja u nee plotno obtagivala rebra. Spina byla šterta do krovi. Dyhanie — tajeloe i preryvištloe iz-za glubokogo iznemojenia. Dva goda tomu nazad oqen daleko ot Makondo ona zasnula, ne pogasiv svequ, a kogda prosnulas, vokrug polyhalo plama. Dom, v kotorem ona jila vmeste s vošpitavcey ee babkoy, sgorel dotla. S teh por babka vodila ee po gorodam i seleniam i za dvadxat sentavo ukladyvala v postel s mujqinami, qtoby vozmeštiti štoimost doma. Po podsqetam devucki ey predštoalo jit tak ece okolo desati let, prinimaa po semdesat mujqin za noq, ved, krome vyplaty dolga, nado bylo ece oplaqivat dorojnye izderjki, pitanie, a takje indeyxev-nosilcikov. Kogda matrona poštuqala v dver vo vtoroy raz, Aureliano vycel iz komnaty, tak niqego ne sverciv, s trudom sderjivaa slezy. Etu noq on ne mog zasnut i vse dumal o devucke, išpyty-

vaa odnovenno i jalošt i jelanie. Emu štrašno hotelos lubit i zacicat ee. Nautro, izmučenny bessonnixey i lihoradkoy, on prinal tverdoe recenie jenitsa na etoy devucke, qtoby osvobodit ee ot samovlaštia babki i samomu poluqat kajduu noq vse te naslajdenia, kotorye ona doštavkala semidesati mujqinam. No kogda v desat qasov utra on prišel v zavedenie Katarino, devucki uje ne bylo v Makondo.

Vrema neskolko oštudilo pylkie i legkomyslennye zamysly yunoci, no zato usililo v nem quvštvo goreqi ot nesbyvcihsa nadejd. On iskal špase-nia v rabote. I smirilsa s sudboy oštatsa na vsu jizn mujqinoy bez jenciny, qtoby skryt pozor svoey neprigodnošti. Mejdu tem Melkiades zapeqatlel na svoih plaštinkah vse doštoynoe zapeqatlenia, qto tolko bylo v Makondo, i predoštil svou laboratoriu dagerrotipii dla bredovyh opytov Hose Arkadio Buendia: posledniy recil dobyt s pomocy dagerrotipii nauqnoe dokazatelštvo sucestvovania Boga. On byl uveren, qto posredštvom mnogošupenqatogo proxessa nasloenia snimkov, sdelannyh v neskolkih meštah doma, on rano ili pozdno obazatelno poluqit dagerrotipnoe izobrajenie Gošpoda Boga, esli tot sucestvuet, libo polojit raz navsegda koxet vsem domyslami o ego sucestvovanii. Qto kasaetsa Melkiadesa, to on uglubilsa v izuqenie Noštradamusa. Sidel dopozdna, zadyhaas v svoem vyxvetcem barhatnom jilete, i svoey suhonkoy, ptiqey lapkoy, kolxa na kotoroy uje utratili byloy blesk, xarapal na bumage kakie-to zakoruqki. Odnajdy veqerom emu pokazalos, qto on natknulsa na proroqestvo, kasaueesa buducnošti Makondo. Makondo prevratitsa v velikolepnyy gorod s bolcimi domami iz prozraqnogo štekla, i v etom gorode ne oštanetsa daxe sledov roda Buendia. “Qto za quc, — vozmutilsa Hose Arkadio Buendia. — Ne iz štekla, a izo lida, kak ya vo sne videl, i vseгда tut budet ktornibud iz Buendia, do skonqania veka”. Ursula otqaanno štaralas vnešti hot nemnogo zdravogo smysla v eto obitalice qudakov. Ona zavela bolcuu peqi i v dopolnenie k proizvodštvu figurok iz ledenxa naqala vypekat xelye korziny hleba i gory raznoobraznyh pudingov, mereng i biskvitov — vse eto za neskolko qasov isqezalo na dorogah, veducih v dolinu. Hota Ursula uje vštupila v tot vozrašt, kogda qelovek imeet pravo otdohnut, ona s kajdym godom štanovilas vse bolee deatelnoy i byla tak poglocena svojim proxvetaucim predpriatiem, qto odnajdy veqerom, rasseanno glanuv v okno, poka indianka zasypala sahar v kotel, udivilas, uvidev vo dvore dvuh neznakomyh devucek, molodyh i prekrasnyh, vycivaucih na palxah

v magkom svete sumerek. Eto byli Rebeka i Amaranta. Oni tolko qto snali trauro, kotoryy nosili po babucke v teqenie treh let, i xvetnye platya sovsem preobrazili ih. Rebeka, vopreki vsem ojidaniam, prevzocla Amarantu kra-sotoy. U nee byli ogromnye špokoynnye glaza, prozraqnaa koja i volcebnye ruki: kazalos, ona vycivaet po kanve na palxah nevidimymi nitami. Amaran-te, mladcey, nedostavalo izacestva, no ona unasvedovala ot pokoynoy babucki vrojdennoe blagorodstvo i quvstvo sobstvennogo dostoinstva. Radom s nimi Arkadio, nesmotra na to, qto v nem uje ugadyvalas fi-ziqeskaa moc otxa, vygladel rebenkom. On zanimalsa yuvelirnym delom pod rukovodstvom Aureliano, kotoryy, krome togo, nauqil ego qitat i pisat. Ursula ponala, qto dom ee napolnilsa vzroslymi ludmi, qto deti ee skoro pojenatsa, zavedut svoih detey i semye pridetsa razdelitsa, ibo pod etoy krycey mesta dla vseh ne hvatit. Togda ona doštala dengi, skoplennye za dolgie gody tajelogo truda, dogovorilas s mašterami i zanas rascirenem doma. Rašporadilas prištroit bolcuu paradnuu zalu — dla priema goštey — i ece odnu, bolee udobnuu i prohladnuu, — dla semyi, stolovuu so sto-lom na dvenadxat qelovek, devat špalen oknami vo dvor, dlinnuu galereu, horoco zacicennuu ot yarkogo poludennogo solnxa bolcim rozariem i s cirokimi perilami dla vazonov s paporotnikami i begoniami. Recila takje rascirit kuhnu, qtoby poštavit v ney dve peqi, slomat kladovuu, v kotoroy Pilar Ternera predskazala Hose Arkadio ego buduće, i poštroit druguu, v dva raza bolce, qtoby v dome vsegda byl doštatoqnyy zapas produktov. Vo dvore, v teni ogromnogo kačtana, Ursula prikazala soorudit dve kupalni: odnu dla jencin, druguu dla mujqin, a za domom — proštornuu konucnu, kuratnik, obnesenny provoloqnoy setkoy, hlev dla doyki skota i kletku, otkrytuu na vse qetyre štorony, qtoby zaletnye ptixy mogli uštraivatsa tam v svoe udovolštvie. Sprovojdamaa neskolkimi desatkami kamencikov i plotnikov, ohvaqenna takim volneniem, budto ona zarazilas ot svoego muja lihoradkoy voobrajenja, Ursula recala, kak doljen padat svet i ot-kuda doljno idti teplo, i rašpredelala proštranstvo, sovercenne ne sqitaas s ego predelami. Skromnoe jilice, soorujennoe pri osnovanii Makondo, napolnilo instrumentami, štroitelnymi materialami i raboqimi, kotorye, oblivaas potom, to i delo prosili ne putatsa u nih pod nogami, hota eto oni sami u vseh pod nogami putalis; im povsudu popadalsa meco s koštami i svoim gluhim pocelkivaniem dovodil ih do becenstva. Nikto ne mog vzat v tolk, kakim obrazom sredi podobnogo stolpotvorenia, parov nega-

cenoy izvesti i kipacego vara iz neдр zemli voznik dom, ne tolko samyy bolcoy iz vseh, kakie kogda-libo stroilis v Makondo, no i samyy gostepriimnyy i prohladnyy v okruge. Mence, qem kto-libo drugoy, sposoben byl ponat eto Hose Arkadio Buendia, daje v razgar kataklizma ne ostavlavciy svoih popytok zahvatit vraspl'oh Bojestvennoe Providenie. Novyy dom byl poqti gotov, kogda Ursula izvlekla muja iz xarstva himer i dovela do ego svedenia, qto poluqen prikaz krasit fasad v goluboy xvet, a ne v belyy, kak oni zadumali. Ona pokazala ofixialnoe, napisannoє na bumage rašporajenie. Hose Arkadio Buendia, ne urazumev srazu, o qem tolkuet ego supruga, prejde vsego izuqil podpis.

— Kto etot tip? — šprosil on.

— Korrehidor, — otvetila ubitaa gorem Ursula. — Govorat, qto eto naqalnik i ego prislalo pravitelstvo.

Don Apolinar Moskote, korrehidor, pribyl v Makondo bez vsakogo cuma. Oštanovilsa on v gostinixe “Otel Hakoba”, osnovannoy odnim iz pervyh arabov, kotorye priezjali obmenivat bezdelucki na popugaev, i na sleduuciy je den snal komnatku s dveryu pramo na ulixu, v dvuh kvartalah ot doma Buendia. On poštavil v ney stol i štul, kuplennyye u Hako-ba, pribil k stene privezennyy s soboy gerb rešpubliki i vyvel na dverah nadpis: “Korrehidor”. Pervym ego rašporajeniem byl prikaz pokrasit vse doma v goluboy xvet v qešt godovciny naxionalnoy nezavisimosti.

Hose Arkadio Buendia, yavivcis s kopiey prikaza v ruke k korrehidoru, zaštal ego za posleobedennym snom v gamake, podvecennom tut je v skromnoy kontore. “Vy pisali etu bumagu?” — šprosil Hose Arkadio Buendia. Don Apolinar Moskote, qelovek uje v letah, sangviniqeskoy kompleksii, s vidu dovolno robkiy, otvetil utverditelno. “Po kakomu pravu?” — snova zadal vopros Hose Arkadio Buendia.

Don Apolinar Moskote razyskal v yacike štola bumajku i protanul emu: “Posylaetsa v upomanutyy gorod dla išpravlenia obazannoštey korrehidora”. Hose Arkadio Buendia edva vzglanul na dokument.

— V etom gorode rašporajautsa ne bumagi, — vozrazil on špokoyno. — I zapomnite raz navsegda: nam nikto ne nujen dla išpravlenia, u nas zdes neqego išpravlat.

V tot je veqer soldaty pokinuli gorod. Qerez neskolko dney Hose Arkadio Buendia nacel dla semyi korrehidora dom. I vse ušpokoilis, krome Aureliano. Obraz Remedios, mladcey doqeri korrehidora, kotoroy Au-

reliano po vozraštú godilsa v otxy, ostalsa gde-to v ego serdxe, priqinaa poštoannuu bol. Eto bylo fiziqeskoe ocucenie, poqti mecavcee emu hodit, slovno kamecek, popavciy v botinok.

x x x

Rojdenie obnovlennogo, belogo, kak golubka, doma bylo otmeqeno balom. Mysl ustroit ego pricla v golovu Ursule v tot veqer, kogda ona obnaryjila, qto Rebeka i Amaranta štali vzroslymi devuckami. Sobstvenno go-vora, jelianie sozdat doštynoie pomecenie, gde by devucki mogli prinimat gostey, i yavilos glavnoy priqinoy zateannogo stroitelštva. Daby pretvorit svou ideu v jizn s polnym bleskom, Ursula trudilas, slovno katorjnaa, vse to vreme, poka osuceštvlalis preobrazovania, i ece do okonqania ih ona sobrala na prodaje slashey i hleba štolko deneg, qto smogla zakazat mnogo redkih i dorogih vecey dla ukracenia i blagoustroyštva doma, i sredi proqego — qudesnoe izobretenie, ktoromu predštalo porazit ves gorod i vyzvat burnoe likovanie molodeji, — pianolu. Ee privezli v razobrannom vide v neskolkih yacikah i vygruzili vmešt s venskoy mebelju, bogemskim hruštalem, dorogoy stolovoy posudoy, prostynami iz gollandskogo polotna i nesmetnym koliqestvom raznoobraznyh lamp, podsveqnikov, xvetoqnyh vaz, pokryval i kovrov. Poštavivciy vse eto toegovyy dom prislal za svoey sqet italyanskogo mašttera — Pyetro Kresšpi, kotoryy doljen byl sobrat i naštroit pianolu, a takje obuqit klientov obraceniu s neu i tanxam pod modnuu muzyku, zapisannuu dyroqkami na cešti kartonnyh xilindrah.

Pyetro Kresšpi byl molod i svetlovolos, štol krasivogo i voštпитannogo mu-jqiny v Makondo ece ne vidyvali. On tak zabotilsa o svoey vncnošti, qto daje v samuu iznuraucuu jaru rabotal, ne snimaa tisenennogo serebrom kojanogo jileta i peleriny iz tolštogo temnogo sukna. Oblivaas potom i tcatelno sohranaa priliqueštvuucuu dištanxiu po otnoceniu k hozaevam doma, on zapersa na neskolko nedel v goštinoy i uglubilsa v rabotu s oder-jimoštju, napominaucey tu, s kotoroy Aureliano otdaval seba yuvelirno-mu delu. V odno prekrasnoe utro, ne otvoriv dverey goštinoy i ne prizvav nikogo v svideteli quda, Pyetro Kresšpi vštavil v pianolu pervyy xilindr, i nadoedlivyy štuk molotkov, nesmolkauciy grohot padaucih dosok vdrug zamerli i uštupili mešt ticine, ištpolnennoy udivlenia pered garmoniey i qistotoy muzyki. Vse sbejalis v goštinnuu. Hose Arkadio Buendia zaštyl, porajenny, no ne krasotoy melodii, a vidom klavic, kotorye podnimalis

i opuskalis sami po sebe. On daje ustanovil v komnate kameru Melkiadesa, rassqityvaa sdelat snimok nevidimogo pianista. V to utro italyanex zavtrakal so vsej semyey. Rebeka i Amaranta, podavavcie na stol, robeli pri vide udivitelnoy plavnosti, s kotoroy blednye, ne ukracennyye kolxami ruki etogo angelopodobnogo qeloveka deystvovali nojom i vilkoy. V soosedney s goštinoj zale Pyetro Kresšpi stal davat im uroki tanxev. Ne prikasaas k devuckam, pod stuk metronoma, otbivaucego ritm, on pokazyval im razliqnyye pa pod vejlivym nadzorom Ursuly, kotoraas ni na minutu ne pokidala komnatu, poka ee doqeri obuqalis tanxam. V eti dni Pyetro Kresšpi nadeval balnye tufli i osobyje bruki — oqen uzkie i oblegaucie.

“Naprasno ty tak bešpokoicsa, — govoril Hose Arkadio Buendia svoey jene. — Ved on je i ne mujqina vovse”. No Ursula pokinula svoj pošt lic posle togo, kak obuqenie bylo zakonqeno i italyanex uehal iz Makondo. Togda naqalas podgotovka k prazdniku. Ursula soštavila vesma ograniqennyj špisok priglacennyh, v nego vocli tolko semyi osnovateley Makondo — vse, za iskljuqeniem semejstva Pilar Ternery, usševcey k etomu vremeni rodit ece dvuh synovey ot neizveštnyh otxov. Otbor, po sucestvu, byl kaštovyy, hota i obuslovlennyj drujeskimi quvstvami: ved udostoennyye priglacenia sqitalis druziyami Buendia ece do pohoda, zavercivcegosas osnovaniem Makondo, ih synovya i vnuki s detskih let byli tovaricami Aureliano i Arkadio, a doqeri — edinstvennyymi podrugami, kotoryh dopuskali k Rebeke i Amarante dla sovmeštnyh zanatyj vycivaniem. Vlašt dona Apolinaras Moskote, krotkogo pravitelas Makondo, imela qišt fiktivnyj harakter, i deatelnost ego ograniqivalas soderjaniem na skudnye liqnyye sredstva dvuh voorujennyh derevannyymi jezlamy polixeyskih. Qtoby svešti konxy s konxami, ego doqeram priclos otkryt cveynuu mašterskuu, gde izgotovlali takje iskusštvennye xvety, slašti iz guayavy, a po osobomu zakazu i ljubovnye zapiski. Nesmotras na to, qto devucki otliqalis skromnoštuy i usluqlivostuy, byli samymi krasivymi v gorode i luqce vseh tanxevali novye tanxy, im ne udalos popašt v qislo priglacennyh na bal.

Poka Ursula, Amaranta i Rebeka rašpakovyvali mebel, qištili serebro i, oqvilaas puštaye proštanstva vozvedennyh kamencikami šten, razvecivali kartiny s izobrajeniem tomnyh devix v nagruijennyh rozamy lodkah, Hose Arkadio Buendia otkazalsas ot dalneycego presledovanas Gošpoda Boga, pridas k tverdomu zakluqeniu, qto ego ne suceštvet, i vypotrocil pianolu, pytaas nayti razgadku ee volcebnoqo sekreta. Zas dva dna do prazdneštvas,

zavalennyy lavinoy neizvestno otkuda vzavcihsa licnih boltov i molotoqkov, sudorojno meqas sredi putanixy štrun, kotorye, štoilo rašpramit ih s odnogo konxa, tut je snova svoraqivalis v kolxo s drugogo, on koe-kak sobral instrument. Nikogda ece v jilice Buendia ne bylo takoy suety i perepoloha, odnako novye kerosinovy lampy byli zajjeny toqno v naznaqennyy den i qas. Dom, ece pahnuicy smoloy i neprosohcey izveštkey, raskryl svoi dveri, i deti i vnuki štarojilov Makondo osmotreli galereu, uštavlennuu paporotnikami i begoniami, jilye komnaty, gde poka xarila ticina, i sad, napolnennyy blagouhaniem roz, a zatem sobralis v goštinoj vokrug nevedomogo quda, špratannogo pod beloy proštyney. Te, komu uje sluqalos videt pianolu, dovolno rašproštranennoe v drugih gorodah doliny, poquvštvovali seba neskolko ragozaqovannymi, no samym gorkim bylo ragozaqovanie Ursuly, kogda ona postavila pervyy xilindr, qtoby Rebeka i Amaranta otkryli bal, a mehanizm ne pricel v deyšvie. Melkiades, uje poqti sovsem slepoy i razvalivauciysa na qasti ot drahlости, popytalsa všpomnit svoe byloe koldovskoe mašterštvo i poqinit pianolu. Nakonex Hose Arkadio Buendia qišto sluqayno sdvinul zaštravcuu detal — iz instrumenta vyrvalas muzyka; snaqala eto bylo kakoe-to klokotanie, zatem hlynul xelyy potok pereputavcihsa not. Kolota po štrunam, natanutym kak Bog na ducu polojit i nastroennym s zavidnoy otvagoy, molotoqki sryvalis so svoih boltov. No upramye potomki dvadxati dvuh hrabrexov, odolevcih v poiskah mora neprištupnyy gornyy hrebet, ušpecno obhodili podvodnye kamni bešporadoqnoqo muzykalnogo potoka, i bal prodoljalsa do rassveta.

Pyetro Krešpi vozvratilsa v Makondo, qtoby poqinit pianolu. Rebeka i Amaranta pomogali emu privodit v poradok štruny i vmešte s nim potecalis nad iskoverkannoy melodyey valsov. Italyanex byl tak privetliv i derjalsa s takim doštoinštvom, qto na etot raz Ursula otkazalas ot nadzora. Pered ego otyezdom uštroili procalnny bal pod muzyku otremonširovannoy pianoly, i Pyetro Krešpi v pare s Rebekoy prodemonštroval vysokoe iskusštvo sovremennogo tanxa. Arkadio i Amaranta ne uštupali im v izaceštve i lovkosti. No pokazatelnoe išpolnenie tanxev priclos prervat, tak kak Pilar Ternera, štoavcaa v dverah vmešte s drugimi lubopytnymi, vxepilas v volosy jencine, kotoraa osmelilas zametit, qto u molodogo Arkadio jenskiy zad. Byla uje polnoq. Pyetro Krešpi proiznes quvštvitelnnuu procalnnuu req i obecal skoro vozvratitsa. Rebeka provodila ego do poroga,

a kogda dveri byli zaperty i lampy pogaceny, otravilas v svou komnatu i zalilas goruqimi slezami. Etot bezutecnyy plaq dlilsa neskolko dney, i nikto ne znal ego priqiny, daje Amaranta. Skrytnost Rebeke ne udivila domacnih. Obcitelnaa i privetlivaa na vid, Rebeka na samom dele oblada zamknutym harakterom i neproniqaemym serdxe. Hota ona uje stala krasivoy, krepkoy i dlinnonogoy devuckoy, no po-prejnemu lubila sidet v kaqalke, s kotoroy pricla v dom Buendia, u etoy uje ne raz qinennoy kaqalki ne hvatalo podlokotnikov. Nikto ne podozreval, qto Rebeka daje i v etom vozraсте sohranala svou privyqku sosat palex. Potomu-to ona pri vsakom udobnom sluqaе zakryvalas v kupalne i priuqila seba spat lixom k stene. Teper inoy raz dojdlyvim veqerom, vycivaa v obceštve podrug v galeree s begoniami, ona vdrug terala nit razgovora, i gorkaa sleza toski uvlajнала ee nebo pri vide mokryh dorojek sada i holmikov iz grazi, vozvedennyh qervami. Delo v tom, qto s teh por, kak ona naqala plakat, durnye sklonnosti, izleqennye v svoe vreme pri pomoci apelsinovogo soka i revena, vnov probudilis v ney s nepreodolimoy siloy. Rebeka snova stala ešt zemlu. V pervyy raz ona sdelala eto skoree iz lubopytstva, uverennaa, qto nepriatnyy vkus budet luqim lekarstvom protiv soblazna. I deystvitelno, ona tut je vse vyplunula. No, pobejdennaа raštucey toskoy, prodoljala svoi popytki, i mineralam. Ona nasypala v karmany zemli i taykom, po cepotkam, s neasnym quvstvom sqastya i stradania syedala ee vsu, poka obuqala podrug samym trudnym štejkam i besedovala s nimi o raznyh mujqinah, ne zaslujivavcih togo, qtoby radi nih eli zemlu i izveštku. Eti cepotki zemli, kazalos, delali bolee realnym, priblijali k ney edinštvennogo mujqinu, dostoyного takogo unizitelnogo jertvoprinoenia, slovno by v ih mineralnom privkuse, oštavlavcem silnyy jar vo rtu i ušpokoitelnyy osadok v serdxe, Rebeke peredavalis qerez poqvu, po kotoroy on štupal svoimi izacnymi lakovymi sapojkami na drugom konxe sveta, taješt i teplo ego krovi. Odnajdy veqerom Amparo Moskote poprosila razrecenia osmotret novyy dom. Amaranta i Rebeka, smucennye neojdannym vizitom, vštretili štarcuu doq korrehidora holodno i xeremonno. Oni pokazali ey perestroennyy dom, vkljuqili dla nee pianolu, ugoštili limonadom i peqenyem. Amparo prepodala devuckam takoy urok doštoinstva, liqnogo obaania, horocih maner, qto proizvela vpeqatlenie na Ursulu, hota poslednaa zacla v komnatu vsego na neskolko minut. Qerez dva qasa, kogda razgovor uje naqal issakat, Amparo vošpolzovalas tem,

qto Amaranta na mgnovenie ovtleklas, i peredala Rebeke pismo. Ta uspe-
la zametit na konverte ima uvajaemoy donyi Rebeke Buendia, napisannoe
temi je akkuratnymi bukvami i temi je zelenymi qernilami, s tem je krasiv-
vym raspolozheniem slov, qto i rukovodstvo k pianole, slojila pismo konqi-
kami palcev i sbratala ego za korsaj, glada na Amparo Moskote vzorom,
v ktorom svetilis blagodarnost bez konxa i kraa i molqalivoe obecanie
soobcniqestva do samoy smerti.

Vnezapno voznikcaa drujba mejdu Amparo Moskote i Rebekoy Buendia
zaronila nadejdu v ducu Aureliano. Ego ne perestavalo muqit vošpomi-
nanie o malenkoy Remedios, no sluqaa uvidet ee vse ne vypadalo. Progu-
livaas po gorodu so svoimi blijaycimi druziyami: Magnifiko Visbalem i
Gerineldo Markesom — synovyami osnovateley Makondo, nosivcih te
je imena, — on iskal ee alqucim vzorom v cveynoy mašterskoy, no na-
hodil tolko starcih sešter. Poavlenie Amparo Moskote v dome bylo kak
znamenie. “Ona doljna priyti s ney, — ceptal sebe Aureliano. — Doljna”.
On stolko raz i s takoy ubejdennoštyu povtoral eti slova, qto odnajdy
veqerom, trudas v mašterskoy nad zolotoy rybkoj, vdrug poquvštvoval
uverennošt, qto Remedios otvetila na ego prizyv. I deyšvitelno, nemnogo
pogoda on uslycal detskiy golosok, podnal glaza, i serdxe ego zamerlo ot
išpuga, kogda on uvidel v dverah devoqku v platye iz rozovogo organdi i
belyh tufelkah.

— Tuda nelza, Remedios, — kriknula Amparo Moskote iz galerei. — Tam
rabotaut.

No Aureliano ne dal devoqke osoznat znaqenie etih slov. On podnal v
vozduh zolotuu rybku, podvecennuu za gubu na xepoqke, i skazal:

— Vhodi.

Remedios vocla i qto-to šprosila o rybke, no Aureliano, ohvaqennyj
vnezapnym prištupom uducyja, ne smog otvetit na ee voprosy. Emu hote-
los byt vseгда voze etoy lileynoy koji, okolo etih izumrudnyh glaz, vblizi
etogo golosa, kotoryj k kajdomu voprosu dobavljal slovo “senor” s takim
uvajeniem, budto obracalsa k rodnomu otxu. V uglu za stolom sidel Mel-
kiades, vyvoda kakie-to nedoštupnye proqteniu karakuli. Aureliano ego
voznenavidel. On tolko i uspel, qto predlojit Remedios vzat rybku na pa-
mat, devoqka išpugalas i pošpecila uyti iz mašterskoy. V etot veqer Aure-
liano navsegda utratil skrytoe terpenie, s kotorym do sih por jdal vštreqi
s neu. On zabrosil rabotu. Mnogo raz delal on otqaannye usilia sosredo-

toqitsa i snova vyzvat Remedios, no ta ne povinovalas. On iskal ee v masterskoy sešter, za opucennymi zaveskami okon ee doma, v kontore ee otxa, no vštrelal tolko v svoem serdxe, i obraz etot skracival ego štracnoe odinoqeštvo. Aureliano provodil xelye qasy v goštinoj, slucaa vmešte s Rebekoy valsy pianoly. Ona slucala ih, potomu qto pod etu muzyku Pyetro Krespi uqil ee tanxevat. Aureliano — po toy prošttoj priqine, qto vse, daje muzyka, napominalo emu o Remedios.

Dom napolnilsa ljubovyu. Aureliano izlival ee v štihah, ne imevcih ni naqala, ni konxa. On pisal ih na ještikom pergamente, podarennom emu Melkiadesom, na štenah kupalni, na koje sobštvennyh ruk, i vo vseh etih štihah prisuštvovala preobrajennaa Remedios: Remedios v sonnomoj vozduhe poludna, Remedios v tihom dyhanii roz, Remedios v utrennem za- pahe teplogo hleba — Remedios vseгда i povsudu. Rebeka podjidala svou ljubov kajdyj den v qetyre qasa, sida s vycivaniem vozle okna. Ey bylo prekrasno izveštno, qto mul, kotoryj vozit poqtu, prihodit v Makondo tolko dva raza v mesax, no tem ne menee ona jdala ego vse vreme, ubejdennaa, qto po ocibke on mojet pribyt v ljuboj den. Sluqilos kak raz naoborot: odnajdy mul v polojennyj den ne yavilsa. Obezumev ot gora, Rebeka podnalas sredi noqi i toroplivo, s jadnoštju samoubiexy štala poglocat zemlu v sadu, goršt za gorštju, plaqa ot gora i yarošti, rana desny oskolkami rakovin ulitok. Ee rvalo do samogo veqera. Ona vpala v soštovanie kakoy-to lihoradoqnoj prošttraxii, poterala soznanie, i v bredu serdxe ee besštjudo raskrylo svou tajnu. Vozmucennaa Ursula vzlomala zamok sunduka i nacla na dne cešt nadxat naducennyh pisem, perevazannyh rozovoy lentoy, oštanki lištyev i lepeštikov, hranimye mejdu stranixami štaryh knjig, i zasucennyh baboqek, pri pervom je prikosnovenii obrativcihsa k pyl.

Tolko Aureliano šposoben byl ponat vsu glubinu otqaania Rebeke. V tot veqer, kogda Ursula pytalas izvleq ee iz puqiny bredda, on otrpravilsa s Magnifiko Visbalem i Gerineldo Markesom v zavedenie Katarino. K nemu teper byla pristroyena galerea, razgorojennaa doskami na kletucky, gde jili odinokie jenciny, ot kotoryh pahlo umercimi xvetami. Ansambl iz akkordeoništa i barabancikov ištpolnal pesni Fransisko Qeloveka, uje neskolko let ne poavlavcegosa v Makondo. Troe družey zakazali sebe troštnikovogo vina. Magnifiko i Gerineldo, rovesniki Aureliano, no bolee, qem on, iskucennye v jitejskih delah, netoroplivo pili s jencinami, kotorye sideli u nih na kolenah. Odna iz jencin, uvadcaa, zolotozubaa, popytalas prilaskat

Aureliano. No tot ee ottolknul. On obnarujil, qto qem bolce pyet, tem qace vs̄pominaet o Remedios, no vynosit muku vošpominaniy štanovitsa legqe. Potom Aureliano vdruk poplyl, v kakoe mgnovenie eto naqalos, on i sam ne zametil. Tolko vskore obnarujil, qto ego družya i jenciny plyvut v tusklo svetacemsa mareve — besformennye, nevesomye figury — i proiznosat slova, kotorye sletaut ne s ih gub, i delaut tainštvennye znaki, ne sovpadauacie s ih ještami. Katarino položila emu na pleqo ruku i skazala: “Skoro odinnadzat”. Aureliano obernulsa, uvidel ogromnoe rašplyvceesa patno lixa, iskusštvennyy xvetok za uhom, a zatem poteral pamat, kak vo vreme epidemii zabyvqivošti, i obrel ee vnov lic na drugoe utro i v komnate, sovercenno emu neznakomoy, — pered nim štoala Pilar Ternera, v odnoy rubacke, bosaa, raštrepannaa, ona osvecala ego lampoy i ne verila svojim glazam:

— Aureliano!

Aureliano utverdilsa na nogah i podnal golovu. On ne znal, kak suda popal, no horoco pomnil, s kakim namerenim, potomu qto ece s detskih let hranil eto namerenie v neprikosnovennom taynike svoego serdxa.

— Ya pricel, qtob špat s vami, — skazal on.

Odejda Aureliano byla izmazana grazyu i rvotoy. Pilar Ternera — ona v to vreme jila tolko so svoimi dvuma mladcimi synovyami — ni o qem ego ne šprosila. Povala k pošteli. Oterla mokroy trapkoy lixo, razdela, potom sama razdelas dogola i opuštila polog ot moskitov, qtoby synovya ne uvideli, esli prosnutsa. Ona uštala jdat mujqinu, s kotorym ee razluqili v ee rodnom selenii, mujqin, kotorye uehali, poobecav vernutsa, besqislen-nyh mujqin, kotorye ne nacli dorogi k ee domu, sbitye s tolku neopredelennostyu kartoqnyh predskazaniy. Poka ona jdala ih, koja ee pokrylas morcinami, grudi obvisli, jar serdxa ugas. Pilar Ternera nacla v temnote Aureliano, položila ruku emu na jivot i s materinskoy nejnostyu poxelovala v ceu. “Moy bednyy malyc”, — proceptala ona. Aureliano zadrojaj. Spokoyno i uverenno, ne meckaa, on otqalil ot skalištyh beregov peqali i vštretil Remedios, obrativcuusa v beskrajnuu top, pahnucuu grubym jivotnym i svejevyglajennym belyem. Otpravlaas v put, on plakal. Snaqala eto byli neproizvolnye, preryvištje vshlipyvania. Potom slezy hlynuli neuderjimym potokom, i on poquvštvoval, kak qto-to rašpuhcee i boleznennoe lopnulo vnutri ego. Perebiraa ego volosy konqikami palxev, jenci-na podojdala, poka ego telo ne osvobodilos ot togo temnogo, qto mecalo

emu jit. Togda Pilar Ternera šprosila: “Kto ona?” I Aureliano skazal ey. Ona zasmealas, smeh, pri zvukah ktorogo v bylye vremena išpuganno vzletali v vozduh golubi, teper daje ne razbudil ee malčikov. “Tebe pri-detsa snačala donančit nevestu”, — pocutila ona. No za cutkoy Aureliano razgladel glubokoe soquvšvie. Kogda on vycel iz komnaty, ostaviv tam ne tolko neuverennoš v svoih mujskih doštoinstvah, no takje i gorkiy gruz, v tečenie štolkih mesaxe obremenavciy ego serdxe, Pilar Ternera neojidanno poobecala emu:

— Ya pogovoru s devočkoy i podnesu ee tebe na blude, vot uvidic.

Obecanie svoje ona vypolnila. No moment byl nepodhodaciy, potomu qto dom Buendia utratil byloe špokoyšvie. Kogda obnarujilas štrašnaa ljubov Rebeki — a skryt etu ljubov bylo nevozmojno, tak kak Rebeka gromko kričala o ney v bredu, — Amaranta vdrug zaboleda goračkoy. I ona toje byla uazvljena cipom ljubvi, no ljubvi nerazdelennoy. Zapercis v kupalne, ona izlivala muki beznadejnoy štrašti v plamennyh pismah, no ne otpravlala eti poslania, a dovolštvovalas tem, qto pratala ih na dno svoego sunduka. Ursula razryvalas na qašti, uhajivaa za obeimi bolnymi. Nesmotra na dlitelnye i hitroumnye doprosy, ey ne udalos vyasnit pričiny ugne-tennogo soštoania Amaranty. Nakonex ee snova osenilo: ona vzlomala zamok sunduka i nacla povazannye rozovoy lentoy, perelojennye svejimi belymi liliami, ece vlajnye ot slez pisma, adresovannye Pyetro Krešpi i tak emu i ne otoslannye. Plač ot bečenšva, Ursula proklala den i qas, kogda ey vzbrela v golovu kupit pianolu, zapretila uroki vycivania i obyavila neqto vrode traura bez pokoynika — traur doljen byl prodoljatsa do teh por, poka ee dočeri ne otkajutsa ot svoih nadejd. Vmecatelšvo Hose Arkadio Buendia, kotoryy izmenil svoje pervonačalnoe mnenie o Pyetro Krešpi i voshicalsa teper ego mašterštvom v obraceniі s muzykalnymi macinami, ni k qemu ne privelo. Poetomu, kogda Pilar Ternera soobčila Aureliano o soglasii Remedios vvyti za nego zamuj, on ponal, qto eta novoš lic usugubit gore ego roditeley, odnako recil vštretit svou sudbu lixom k lixu. Prizvannye v goštinuu dla ofixialnyh peregovorov, Hose Arkadio Buendia i Ursula štoykoy vyslucali zaavlenie svoego syna. No, uznav ima nevesty, Hose Arkadio Buendia pobagrovel ot negodovania. “Oqumel ty, qto li, ot svoey ljubvi? — zagremel on. — Vokrug štolko krasivyh i priliqnyh devucek, a ty ne nahodic ničego drugogo, kak jenitsa na dočeri nacego vraga”. Ursula vybor odobrila. Ona priznalas, qto vse sem sešter Moskote

npravatsa ey svoey krasotoy, trudolubiem, skromnoštyu, vošpitannoštyu, i pohvalila syna za blagorazumie. Obezorujennyy voštorejennymi pohvalami jeny, Hose Arkadio Buendia poštavil lic odno uslovie: Rebeka, na ljubov kotoroy otveqaut vzaimnoštyu, vyydet zamuj za Pyetro Krespi. Kogda Ursula smojet vykroit vreme, ona povezet Amarantu v glavnyy gorod provincii, qtoby putecestvie i peremena obcestva pomogli devucke spravitsa s razoqarovaniem. Kak tolko Rebeka uznala ob etom soglacenii, ona tut je vyzdorovala, napisala jenihi likuucee pismo, predyavila ego na utverjdenie roditelam i, ne pribegaa k uslugam posrednix, sama otnesla na poqtu. Amaranta sdelala vid, qto pokoraetsa receniu štarcih, i malopomalu opravilas ot lihoradki, no v glubine duci dala sebe klatvu, qto Rebeka vyydet zamuj tolko qerez ee trup.

V sleduucuu subbotu Hose Arkadio Buendia nadel koštum iz temnogo sukna, xelluloidnyy vorotniqok i zamcevye sapogi, te samye, kotorye obnovil v den bala, i pocel prosit ruki Remedios Moskote. Korrehidor i ego suprugy byli polceny neojidannym vizitom i v to je vreme obeštokoeny, tak kak ne znali ego priqiny; uznav ee, oni recili, qto Hose Arkadio Buendia šputal ima buduucey nevesty. Qtoby rasseat zablujdenie, mat podnala s pošteli Remedios i prinesla ee na rukah v goštinnu — devočka ece ne prosnulas okonqatelno. Ee šprosili, deyštvitelno li ona recila idti zamuj, i ona prohnykala, qto hoqet tolko odnogo: pušt ey ne mecaut špat. Hose Arkadio Buendia ponal osnovatelnošt somneniy suprugov Moskote i opravilsa za razyasneniami k Aureliano. Kogda on vozvratilsa, suprugy uje ušpeli pereodetsa v priliqeštvuece slučau platye, sdelali nebolcuu perestanovku mebeli v goštinoj, napolnili vazy svejimi xvetami i jdali ego v obcestve štarcih doqerey. Udruqennyye nelovkoštyu svoego polojenja i štadaniami, kotorye priqinal emu ještkiy vorotniqok, Hose Arkadio Buendia podtverdil, qto izbrannixey deyštvitelno yavlaetsa Remedios. “No ved eto protiv vsakogo zdravogo smysla, — skazal priunyvcij don Apolinar Moskote. — U nas, krome nee, ece češt doqerey, vse oni devixy na vydanye, i kajdaa s radoštyu soglasilas by štat jenoy takogo seryeznogo i trudolubivogo kabalyero, kak vac syn, a Aureliano oštanavlivaet svoj vybor na toy edinštvennoj, kotoraa ece pisaet v pošteli”. Jena, horoco sohranivcaasa dama s peqalnymi glazami i netoroplivymi dvijeniami, upreknula ego v gruboštii. Posle togo kak byl vypit fruktovyy sok, suprugy, tronutyje nepreklonnoštyu Aureliano, dali svoe soglasie. Senora Moskote poprosila lic

okazat ey odnu milost — predostavit vozmojnost pobesedovat s Ursuloy naedine. Ursula razvorqalas, zaqem ee vputyvaut v mujskie dela, no na samom dele byla zaintrigovana i na sleduuciy den, volnuas i poetomu nemnogo robea, yavilas v dom Moskote. Qerez polqasa ona vernulas s soobceniem, qto Remedios ece ne dostigla zrelosti. Aureliano ne sqel eto vajnym prepatstviem. On jdal tak dolgo, qto teper gotov byl jdat skolkolko ugodno, poka nevesta ne vstupit v tot vozrast, kogda smojet zaqat.

Vosstanovivceesa mirnoe teqenie jizni narucila tolko smert Melkiadesa. Samo sobytie mojno bylo predvidet, no obstoatelstva, pri kotoryh ono proizoclo, okazalis neojidannymi. Qerez neskolko mesaxev posle vozvračenja Melkiadesa v nem stali zameqatsa priznaki odrahlenia, ono razvivalos tak bystro i neobratimo, qto oqen skoro xygan prevratilsa v odnogo iz teh nikomu ne nujnyh dedov, kotorye brodat kak teni po komnatam, voloqa nogi i gromko rassujdaa o luqcih vremenah; nikto etimi starikami ne zanimaetsa, o nih daje ne vsppominaut, poka ne naydut odnajdy utrom mertvymi v posteli. Snaqala Hose Arkadio Buendia, voshicennyy dagerrotipiey i proroqestvami Nostradamusa, pomogal Melkiadesu v ego delah. No potom on vse qace stal ostavlat xygana v odinoqestve, potomu qto obcatsa s nim bylo vse trudnee i trudnee. Melkiades slep i gluh, kazalos, on putaet sobesednikov s ludmi, kotoryh znal v davno minovavcie istoriqeskie epohi, na voprosy on otveqal kakoy-to neponatnoy mecaninoy iz raznyh yazykov. Broda po domu, on vseqda occupyval vozduh pered soboy, hota i dvigalsa sredi vecey s neobyasnimoy lovkoštyu, kak budto byl odaren instinktom orientaxii, osnovannym na blizkih predquvstviah. Odnajdy on zabyl vstavit iskusstvennye zuby, polojennye na noq v stakan s vodoy vozle krovati, i s teh por bolce uje ne nosil ih. Kogda Ursula zadumala rascirit dom, ona prikazala vystroit dla Melkiadesa otdelnoe pomecenie vozle masterskoy Aureliano, podalce ot domacney tolqei i cuma, — komnatu s bolcim svetlym oknom i etajerkoy, na ney ona sobstvennoruqno razmestila zapylennye i izyedennye molyu knigi starika, lomkie listy bumagi, pokrytye neponatnymi znakami, i stakan s iskusstvennymi zubami, v nem uje puštili korni kakie-to vodanye rastenia s malusenkimi jeltymi xvetoqkami. Novoe mešto, vidimo, priclos Melkiadesu po duce, potomu qto on pereštal poavlatса daje v stolovoy. Ego mojno bylo vštretit tolko v masterskoy Aureliano, on provodil tam xelye qasy, ispisyvaa tainstvennymi karakulami privezennye kogda-to pergamenty, oni, kazalos,

byli sdelany iz qego-to tverdogo i suhogo i rasslaivalis, kak sloenoe testo. V masterskoy on syedal i picu — ee prinosila dvajdy v den Visitason, — vproqem, v poslednee vreme u nego propal appetit, i el on tolko ovoci, otqego vskore priobrel svoystvennyy vegetarianxam qahlyy vid. Koja ego pokrylas nejnoy plesenyu, pohojey na tu, qto proizrašala na dopotopnom jilete, kotoryy on nikogda ne snimal, ot dyhania smerdelo, kak smerdit ot špacego jivotnogo. Aureliano, pogrujennyy v soqinienie stihov, v konxe konxov pereštal zameqat prisutstvie xygana, no odnajdy v bormotanii Melkiadesa emu poqudilos neqto dostupnoe ponimaniu. Aureliano pri-slucalsa. Edinstvennoe, qto on smog vydelit v zaputannyh, temnyh reqah, bylo naštoyqivo, kak štuk molotka, povtorauceesa slovo “ravnodenštvie”, “ravnodenštvie”, “ravnodenštvie”, da ece ima — Aleksandr fon Gumboldt (*7). Bolee blizkogo obcenia so štarikom sumel dobitsa Arkadio, kogda štal pomogat Aureliano v yuvelirnom dele. Melkiades cel navstrequ ego popytkam zavazat razgovor i proiznosil inogda otdelnye frazy po-išpanski, odnako frazy eti ne imeli nikakogo otnocenia k okrujuucey deystvitelnošti. No v odin iz veqerov xygana vdruk ohvatilo vnezapnoe volnenie. Proydet mnogo let, i, štoa u šteny v ojidanii rasštrela, Arkadio všpomnit, kak, ves droja, Melkiades proqel emu neskolko stranix svoih nepoštijimyh pisaniy: Arkadio, koneqno, ih ne ponal, no, proqitannye vsluh, narasšev, oni pokazalis emu perelojennymi na muzyku enxiklikami (*8). Konqiv qtenie, Melkiades ulybnulsa, vpervye za dolgoe vreme, i proiznes po-išpanski: “Kogda ya umru, pušt v moey komnate tri dna jgut rtut”. Arkadio peredal eti slova Hose Arkadio Buendia, tot pytalsa poluqit u štarika dopolnitelnye razyasnenia, no dobilsa lic kratkogo otveta: “Ya doštig bessmertia”. Kogda dyhanie Melkiadesa štalo zlovonnym, Arkadio naqal kajdyy qetverg poutru vodit ego k reqke kupatsa, i delo poclo na popravku. Melkiades razdevalsa i cel v vodu vmešte s malqickami, tainštvennoe quvštvo orientaxii pomogalo emu obhodit glubokie i opasnye mešta. “Vse my iz vody vychli”, — skazal on odnajdy.

Vrema clo, štarika budto v dome i ne bylo, ego videli lic v tu noq, kogda on s trogatelnym userdiem pytalsa poqinit pianolu, da po qetvergam, kogda on otpravlalsa s Arkadio na reqku, nesa pod myckoy vysucennuu tykvu i kusok palmovogo myla, zavernutye v polotenxe. V odin iz qetvergov, pered tem kak Arkadio pozval Melkiadesa kupatsa, Aureliano uslycal, qto štarik bormoqet: “Ya umer ot malarii v bolotah Singapura”. Na etot

raz, vhoda v vodu, Melkiades štipil ne tuda, kuda nado, i ego nacli lic na sleduucee utro neskolkimi kilometrami nije po teqeniu: on lejal na meli v svetloy zavodi, a k jivotu ego prilip odinokiy kusoqek kurinogo pometa. Nesmotra na vozrajenja vozmucennoy Ursuly, oplakivavcey xygana gorce, qem svoego rodnogo otxa, Hose Arkadio Buendia zapretil horonit telo. “Melkiades bessmerten i sam otkryl formulu voskrecenia iz mertvyh”, — skazal on, razdul zabrocennyy gorn i postavil na nego kotelok s rtutyu, qto by ona kipela vozle trupa, postepenno pokryvavcegosya sinimi puzyrami. Don Apolinar Moskote osmelilsa napomnit Hose Arkadio Buendia, qto nepogrebennyy utoplennik predstavlaet opasnost dlya obcestvennogo zdorovya. “Niqego podobnogo, ved on jivoy”, — vozrazil Hose Arkadio Buendia i prodoljil okurivanie parami rtuti rovno semdesat dva qasa; k etomu vremeni trup uje stal lopatsa, kak issina-belaa poqka, izdavaa tonkiy svišt i propityvaa dom tletvornym duhom. Tolko togda Hose Arkadio Buendia razrecil predat ego zemle, no ne koe-kak, a so vsemi poqestami, podobaucimi veliqaycemu blagodetelu Makondo. Eto byli pervye i samye mnogoludnye pohorony v gorode, ih prevzoydet, i to s trudom, lic pogrebalnyy karnaval, kotorym stoletie špušta poqtat pamat Bolcoy Mamy. Xygana opustili v mogilu, vyrytuu posredi puštyra, otvedennogo pod kladbice, na kamennoy plite napisali edinštvennoe, qto o nem bylo izveštno, — ego ima: “Melkiades”. Potom, kak polojeno, devat noqey dlilos bdenie. Vošpolzovavcis tolqee, xarivcey vse eto vreme vo dvore, gde sobiralis so-sedi popit kofe, obmenatsa anekdotami, sygrat v karty, Amaranta uluqila moment i priznalas v lubvi Pyetro Krešpi; za neskolko nedel do tego on oglasil svou pomolvku s Rebekoy i teper zanimalsa ustroystvom magazina muzykalnyh instrumentov i zavodnyh igrucek tam, gde kogda-to araby menali bezdelucki na popugaev, eto meštvo bylo izveštno v narode pod imenom ulixy Turkov. Italyanex, qyi bleštacie, budto lakirovannyye, kudri vyzyvali u jencin nepreodolimoe jelanie vzdohnut, otnessa k Amarante slovno k izbalovannoy devoqke, kotoruu ne stoit prinimat slickom vse-ryez.

— U mena ešt mladciy brat, — skazal on ey. — On priedet pomogat mne v magazine.

Amaranta poquvštvovala seba unijennoy i s yazvitelnoy zloboy otvetila emu, qto recila vo qto by to ni štalo pomecat svadbe sestry, daje esli pridetsa dlya etogo polojit u vhoda v dom svoiy sobštvennyy trup. Pyetro

Krešpi, porajennyy etoy ugrozoy, ne uderjalsa ot soblazna rasskazat o ney Rebeke. Vot tak i poluqilos, qto poezdka Amaranty, vse vreme otkladyvavcaasa po priqine zanatošti Ursuly, byla podgotovlena mence qem za nedelu. Amaranta ne soprotivlalas, no, procaas s Rebekoy, cepnula ey na uho:

— Ne nadeysa ponaprasnu. Pušt mena hot na kray sveta uvezut, vse ravno ya sumeu rassstroit tvou svadbu, ya ne oštanovlus i pered tem, qtoby ubit teba.

Iz-za otsuštvia Ursuly i nevidimogo prisuštvia Melkiadesa, kotoryy ne pereštaval sovercat tainštvennye progulki po komnatam, dom kazalsa ogromnym i puštym. Rebeke bylo poruqeno sledit za hozayštvom, a indianka zanimalas pekarney. Veqerom, kogda poavljalsa Pyetro Krešpi, predceštvueмый svejim zapahom lavandy i obazatelno s podarkom — kakov-nibud zavodnoy igruckoy — v rukah, neveštā prinimala ego v glavnoy goštinoy, nastej rašpahnuv vse dveri i okna, qtoby ne dat nikomu povoda dla peresudov. Predoštorojnosti byli izlicnimi — italyanex vel seba tak poqtitelno, qto ne smel prikosnutsa daje k ruke toy devucki, kotoraā mence qem qerez god doljna byla štat ego jenoy. Poštepenno dom napolnilsa qudesnymi bezdeluckami. Zavodnye tanxovcixy, martycki-akrobaty, paxy-barabanciki, skaqucie locadki — vsa eta bogataā mehaniqeskaa fauna, prinesennā Pyetro Krešpi, razveala peqal, terzavcuu Hose Arkadio Buendia so dna smerti Melkiadesa, i vernula ego snova k tem vremenam, kogda on zanimalsa alhimiey. On poselilsa v rau, polnom vypotrocennyh zverucek, razobrannyh na qašti mehanizmov, i pytalsa usovercenštvovat ih, soobciv im veqnoe dvijenie, osnovannoē na prinxipe maatnika. Qto kasaetsa Aureliano, to on zabrosil mašterskuu i prinalsa obuqat malutku Remedios qteniu i pismu. Pervoe vreme devoqka predpoqitala svoih kukol etomu qujomu mujqine, kotoryy prihodil kajdyy veqer i po vine kotorogo ee otryvali ot igrucek, myli, narajali i usajivali v goštinoy. No terpenie i predannošt Aureliano v konxe konxov pokorili ee do takoy stepeni, qto ona provodila s nim dolgie qasy, izuqaa bukvy i risua v tetradke xvetnymi karandacami domiki, korov v zagonah i utykannye jeltymi lუqami kruglye solnxa, sadivciesa za holmy.

Nesqaštnoy quvštvovala seba odna Rebeka, ona ne mogla zabyt ugrozu seštroy. Rebeka znala harakter Amaranty, ee nadmennyy duh i boalas zlobnoy mešti. Qasami sidela ona v kupalne, sosala palex i otqaannym usiliem

voli borolas s jelaniem snova naqat eřt zemlu. Ica řpasia ot svoih trevog, ona pozvala Pilar Terneru, qtoby ta proqla ey po kartam buduće. Posle xeloy verenixy obyqnyh neopredelennyh fraz Pilar Ternera predskazala:

— Ne vidat tebe sqasty do teh por, poka tvoi roditeli ne pogrebeny.

Rebeku ohvatila droj. Budto pripominaa davnij son, ona uvidela seba malenkoy devoqkoy, vhdacey v dom Buendia s sunduqkom, derevannoy kaqalkoy i meckom — qto v nem bylo, ona tak nikogda i ne uznala. Ona vřpomnila lysogo gořpodina, odetogo v polotnanny kořtum i s zolotoy zaponkoy na vorotnike rubacki, on niqem ne pohodil na korola qervey. Vřpomnila oqen moloduu i oqen krasivuu jencinu s teplymi, duciřtymi rukami — oni ne imeli niqego obcego s revmatiqeskimi palxami damy qervey; jencina ukracala ey volosy xvetami, qtoby poveřti na progulku po zelenym ulixam veqernego goroda.

— Ya ne ponimau, — skazala Rebeka.

Pilar Ternera smutilas:

— Ya toje, no imenno eto govorat karty.

Rebeka byla tak obeřpokoena neasnym proroqestvom, qto rasskazala o nem Hose Arkadio Buendia, tot pobranil ee za veru v karty, no sam tut je nezametno prinalsa rytsa v sundukah i kcafah, peredvigat mebel, pripodnimat doski pola v poiskah mecka s kořtami. Naskolko on pomnil, meck ne popadalsa emu na glaza so vremen pereřtroyki doma. Taykom ot vseh Hose Arkadio Buendia pozval kamencikov, i odin iz nih priznalsa, qto zamuroval meck v řtenu odnoy iz řpalen, potomu qto on mecal rabotat. Neskolko dney podrad oni tolko tem i zanimalis, qto prikladyvali uho k řtenam i tcatelno vyslucivali kajduu, poka nakonex ne ulovili dalekoe “klok-klok”. Probili řtenu — meck s kořtami lejal tam xelyy i nevredimyy. V tot je den ego pohoronili v mogile bez nadgrobja nepodaleku ot Melkiadesa, i Hose Arkadio Buendia vernulsa domoy, osvobodivcis ot gruzja, kotoryy obremenal ego soveřt, hota i nedolgo, no tak je tajelo, kak vořpomnianie o Prudensio Agilare. Prohoda qerez kuhnu, on poxeloval Rebeku v lob.

— Vybros etu dur iz golovy, — skazal on ey. — Ty budec sqastliva.

Drujba s Rebekoy rařpahnula pered Pilar Terneroj dveri doma, zakrytye dla nee Ursuloy posle rojdenia Arkadio. Pilar Ternera, kak řtado koz, prihodila v luboe vreme i razrajala svou lihoradoqnuu jajdu deatelnosti, hvataas za samuu tajeluu domacnuu rabotu. Inogda ona navedyvalas v

masterskuu i pomogala Arkadio obrabatyvat dagerrotipnye plastinki s takim prilejaniem i nejnostyu, qto v konxe konxov yunoca stal smucatsa. Ot etoy jenciny golova u nego cla krugom. Ee jarkaa koja, ishodivciy ot nee zapah dyma, gromkiy smeh, sovsem neumeštnyy v temnoy komnate, otvlekali vnimanie, i on sovercal promah za promahom.

Odnajdy Pilar Ternera uvidela v masterskoy zanatogo svoimi rybkami Aureliano, ona oblokotilas o ego stol, voshicенno nabludaa za terpelivoy i toqnoy rabotoy. I tut eto sluqilos. Aureliano udostoverilsa, qto Arkadio nahoditsa v drugoy komnate, i tolko potom podnal glaza na Pilar Terneru i vštretilsa s ee vzgladom, v kotorom mysl qitalas tak yasno, slovno osvencennaa poludennym solnxem.

— Nu, — šprosil Aureliano. — V qem delo?

Pilar Ternera prikusila gubu i gruštno ulybnulas.

— Ty sozdan dla voyny, — otvetila ona. — Kuda metic, tuda i popadec.

Aureliano išpytal oblegqenie, ubedivcis, qto predquvštvie ego podtverdi los. On snova sklonilsa nad stolom, kak budto niqego ne proizoclo, golos ego prozvuqal špokoyno i tvrdo.

— Ya priznau ego, — skazal on. — On budet nosit moe ima.

Hose Arkadio Buendia nakonex doštig togo, k qemu štremilsa: prisoedini l k odnoy iz tanxovcix prujinu ot qasovogo mehanizma, i kukla plasala tri dna bez oštanovki pod sobštvennuu muzyku. Eto izobretenie vzvolnovalo Hose Arkadio Buendia gorazdo bolce, qem lubaa iz ego prejnih nelepyh zatey. On pereštal ešt. Pereštal špat. I, licenny opeki i nadzora Ursuly, pozvolil voobrajeniu vvergnut seba v soštovanie neprehodacego bredda, ot kotorogo emu uje ne csujdeno bylo izbavitsa. Xelye noqi naprolet on cagal po komnate iz ugla v uqol, dumaa vsluh, izyskivaa šposoby primentit prinxip maatnika k povozke, k plugu, ko vsemu, qto, dvigaas, slujit na polzu ludam. Bessonnix sovercенno izmotala Hose Arkadio Buendia, i, kogda odnajdy utrom k nemu v špalnu vocel štarex s beloy kak sneg golovoy i neuverennymi dvijeniami, on ne uznal ego. To byl Prudensio Agilar. Uštanoviv nakonex liqnošt gošt, porajenny otkrytiem, qto mertvye toje štareut, Hose Arkadio Buendia poquvštvoval seba vo vlasti glubokoy peqali. “Prudensio, — voskliknul on, — kak ty suda dobralsa?” Za dolgie gody prebyvania v štane mertvyh toska po jivym štala takoy silnoy, neobhodimošt v qyem-to obceštve takoy neotlojnoy, a blizost ece odnoy smerti, suceštvuucey vnutri smerti, — takoy uštcaucey, qto Prudensio

Agilar vozlubil zleycego svojego vruga. On davno uje iskal ego. Spracival o nem u mertvexov, pribyvavcih iz Rioaqi, u pokoynikov, kotorye javlalis iz Valye-de-Upar i doliny, no nikto ne mog emu pomoq — ved Makondo byl neizvesten umercim do teh por, poka ottuda ne pribyl Melkiades i ne otmetil ego qernoy toqeqkoy na pestryh kartah smerti. Hose Arkadio Buendia besedoval s Prudensio Agilarom do rassveta. Qerez neskolko qasov, obsessilevcy ot dlitelnogo bodrstvovania, on vocel v masterskuu Aureliano i šprosil: “Kakoy segodna den?” Aureliano otvetil emu, qto vtornik. “Ya toje tak dumal, — skazal Hose Arkadio Buendia, — no potom zametil, qto vse ece prodoljaetsa ponedelnik, kotoryy byl vqera. Pogladi na nebo, pogladi na steny, pogladi na begonii. Segodna opat ponedelnik”. Privykcyy k ego qudaqestvam, Aureliano ne obratil na eti slova vnimania. Na sleduuciy den, v sredu, Hose Arkadio Buendia snova poavilsa v masterskoy. “Prošto nesqastye kakoe-to, — skazal on. — Pogladi na vozduh, poslucay, kak zvenit solnx, vse v toqnošti kak vqera i pozavqera. Segodna opat ponedelnik”. Veqerom Pyetro Kresšpi vštretil ego v galeree, Hose Arkadio Buendia zalivalsa slezami, nekrasivo, po-štarikovski hnyqa, on oplakival Prudensio Agilara, Melkiadesa, roditeley Rebeki, svojego papu, svou mamu — vseh, kogo on mog pripomnit i kto nahodilsa k tomu vremeni v odinoqestve smerti. Pyetro Kresšpi podaril emu zavodnogo medveda, rashajivavcego po provoloke na zadnih lapah, no ne sumel otvleq Hose Arkadio Buendia ot ego navazqivogo zanatia. Togda on šprosil, kak obštoit delo s proektom, o kotorom tot emu nedavno rasskazyval, — s macinoy-maatnikom dla poletov qeloveka v vozduhe, a Hose Arkadio Buendia otvetil, qto sdelat takuu macinu nevozmojno potomu, qto maatnik šposoben podnat v vozduh lubuu vec, no ne seba samogo. V qetverg Hose Arkadio Buendia snova pricel v masterskuu, lixo ego vyrajalo polnoe otqaanie. “Macina vremeni išportilas, — poqti rydaa, skazal on, — a Ursula i Amaranta tak daleko”. Aureliano pobranil ego, kak rebenka, i on pokorno zatih. V teqenie cešti qasov on vnimatelno razgladyval predmety, pytaas opredelit, ne otliqaetsa li ih vid ot togo, kakoy oni imeli dnem rance, i uporno iskal izmeneniy — dokazatelštva dvijenja vremeni. Vsu noq on lejal s otkrytymi glazami, prizyvaa Prudensio Agilara, Melkiadesa i vseh umercih razdelit ego trevogu. No nikto k nemu ne pricel. Utrom v patnixu, kogda dom ece špal, on snova prinalsa izuqat oblik okrujajucego mira, poka u nego ne oštalos ni maleycego somnenja v tom, qto vse

ece prodoljaetsa ponedelnik. Togda on sorval s odnoy iz dverej jeleznyy zasov i s dikim ojestoqeniem, puštiv v hod vsu svou neobyqaynuu silu, razbil vdrebezgi alhimiqeskie pribory, razgromil laboratoriu dagerroti-pii i yuvelirnuu masterskuu, pri etom on, kak oderjimyy besom, kriqal qto-to na zvuqnom i torjestvennom, no sovercenco neponatnom yazyke. On namerevals pokonqit i so vsem domom, no tut Aureliano prizval na pomoc sosedej. Ponadobilos deset qelovek, qtoby povalit Hose Arkadio Buendia, qetyrnadxat, qtoby svazat ego, dvadxat, qtoby ottacit vo dvor k bolcomu kactanu, gde ego i oštavili, prikrotiv verevkami k štvolu: on prodoljal rugatsa na svoem štannom yazyke i izvergal izo rta zelenuu penu. Kogda vozvratilis Ursula i Amaranta, on vse ece byl privazan za ruki i za nogi, ves mokryy ot dojda, sovercenco tihiy i neopasnyy. Oni zagovorili s nim, no on ih ne uznal i otvetil qto-to neponatnoe. Ursula osvobodila rastertye v krov zapasty i cikolotki i sohranila verevki tolko vokrug poasa. Pozje emu vystroili palmovyy naves, qtoby zacitit ot solnxa i dojda.

x x x

Aureliano Buendia i Remedios Moskote obvenqalis v odno iz voskresniy marta pred altarem, soorujennym po rašporajeniu padre Nikanora Reyny v goštinoj. V dome Moskote etot den yavilsa zaverceniem xelogo mesaxa volneniy i trevog, vyzvannyh tem, qto malenkaa Remedios doštigla zrelosti rance, qem ušpela rasštatsa so svoimi detskimi privyqkami. Mat svoevremenno posvatila ee v te peremeny, kotorye prinosit vštuplenie v deviqiy vozrašt, no, nesmotra na eto, odnajdy fevralskim veqerom Remedios s ištugannym krikom vorvalas v goštinnu, gde ee sestry besedovali s Aureliano, i pokazala im svoi pantalony, izmazannye qem-to temnym. Svadbu naznaqili qerez mesax. Nevestu edva ušpeli priuqit samoštotelno mytsa i odevatsa i vypolnat naibolee proštye raboty po domu. Qtoby ona otvykla delat v pošteli, ee zaštavljali moqitsa na goraqie kirpiqi. Nemalyh trudov štlo ubedit ee v neprikosnovennosti tayn suprujeskogo loja, ibo, kogda Remedios posvatili v podrobnosti pervoy noqi, ona tak porazilas i vmeste s tem pricla v takoy voštorg, qto gotova byla delitsa svoimi poznaniyami s kajdym vštreqnym. S ney priclos pomuqitsa, no zato k naznaqennomu dla xeremonii dnu devoqka razbiralas v jiteyskih delah ne huje luboy iz ee sester. Don Apolinar Moskote vzal doq za ruku i povel vdol ukracennyx xvetami i girlandami ulixy pod gromkoe hlopanye raket i muzyku neskolkih orkeštrov; Remedios mahala rukoy i ulybkoy

blagodarila sosedey, kotorye iz okon svoih domov jelali ey sqaštya. Aureliano, v koštume iz qernogo sukna i lakovyh botinkah s metalliqeski-
mi zastejkami, teh samyh, qto budut na nem qerez neskolko let, kogda
on štanet u šteny v ojidanii rasštrela, vštretil neveštu pered vhomom v
dom i povel k altaru, — on byl bleden, i gorlo emu svodilo sudorogoy.
Remedios derjalas oqen ešeštvenno i skromno — samoobladanie ne iz-
menilo ey, daje kogda Aureliano, nadevaa ey kolxo, uronil ego na pol. Eto
vyzvalo zamecatelštvo u goštey, vokrug zaceptalis, no Remedios prodol-
jala špokoyno jdat, pripodnav ruku v krujevnoy mitenke i vytanuv bezy-
mannyy palex, do teh por, poka ee jenihi ne oštanoliv kativcegosya k dveri
kolxa, naštupiv na nego nogoy, i ne vernulsa, ves krasnyy, k altaru. Mat
i seštry Remedios do togo boalis, kak by ona ne sdelala ocibki vo vrema
xeremonii, qto v konxe konxov, sovercenno izmuqennyje, sami dopuštili
oplocnošt, podskazav ey pervoy poxelovat jeniha. Imenno s etogo dna
obnarujilis u Remedios quvštvo otvetštvennošt, vrojdennaa privetlivošt,
umenie vladet soboy, kotorye vseгда budut prisuci ey v trudnyh obštva-
telštvah. Po sobštvennomu poqinu ona otlojila luqciy kusok svadebnogo
piroga i vmeste s vilkoy otnesla ego na tarelke Hose Arkadio Buendia.
Skorqivciysya na derevannoy skameeqke pod palmovym navesom štaryy
velikan, privazanny k štvolu kačtana, vyxvetciy ot solnxa i dojdey, bla-
godarno ulybnulsa i stal ešt pirog rukami, bormoqa pod nos kakuu-to
nevnatnuu molitvu. Edinštvennym nesqaštным qelovekom na cumnom
piru, kotoryy dlilsa do utra ponedelnika, byla Rebeka Buendia. Ee prazd-
nik byl sorvan. Po razrecenii Ursuly Rebeka doljna byla vštupit v brak v
etot je den, no v patnixu Pyetro Krešpi vruqili pismo, izvecavcee, qto ego
mat pri smerti. Svadbu otlojili. Qerez qas posle poluqenia pisma Pyetro
Krešpi uehal v glavnyy gorod provinxii i po doroge razminulsa so svoey
materyu, kotoraa pribyla v Makondo bez svakogo opozdania v noq na
subbotu i špela na svadbe Aureliano peqalnuu pesnu, prednaznaqavcuusa
dla brakosoqetania syna. Pyetro Krešpi vozvratilsa noqyu v voskresenye
— k capoqnomu razboru, posle togo kak zagnal pat locadey, pytaas pošpet
na svou svadbu. Tak nikomu i ne udalos uznat, kto je napisal zlosqaštnoe
pismo. Ursula muqila Amarantu doprosami do teh por, poka ta ne rašpla-
kalas ot vozmučenja i ne poklalas v svoey nevinovnošt pered altarem, ece
ne razobrannym plotnikami.

Dla sovercenia brakosoqetania don Apolinar Moskote privez iz sosed-

nego goroda padre Nikanora Reynu, starika, ojestoqennogo svoey neblagodarnoy professiey. U nego byla serovatogo xveta koja, natanutaa poqti pramo na kosti, i zametno vystupauciy kruglyy jivot, a v lixe ego, kak v lixe odrahevcego angela, qitalos bolce prostoducia, qem dobroty. On sobiralsa vozvratitsa posle svadby k svoey pastve, no pricel v ujas ot bespeqnosti jiteley Makondo, kotorye proxvetali, jiva v grehe: oni podqinalis tolko zakonam prirody, ne krestili detey, ne priznavali xerkovnyh prazdnikov. Rassudiv, qto eta poqva bezotlagatelno nujdaetsa v pahare, on recil ostatsa v Makondo ece na nedelu, qtoby okrestit obrezannyh i yazyqnikov, uzakonit nezakonnye sojitelstva i priqastit umiraucih. No nikto i slucat ego ne hotel. Emu otveqali, qto mnogo let prekrasno obhodatsa bez svacennika i ulajivaut vse voprosy sʒasenia duci neposredstvenno s samim Bogom, da i smertnyh grehov ne sovercaut.

Ustav propovedovat v puštynе, padre Nikanor recil obratit svoi sily na stroitelstvo samego bolcogo v mire hrama so statuami svatyh v naturalnuu veliqinu i vitrajami, dla togo, qtoby ludi priezjali v Makondo daje iz Rima — molitsa Bogu v samom xentre bezbojia. On hodil povesudu s mednoy tareloqkoy i sobiral poiertvovania. Emu cedro podavali, no on treboval bolce, potomu qto hram doljen byl imet takoy kolokol, ot zvona ktorogo vsʒplyvali by utoplenniki. On tak umolal vseh, qto daje golos poteral, a kosti u nego gudeli ot uštalošti.

V odnu iz subbot, prikinuv, qto sobrannogo ne hvatit daje na dveri hrama, on pozvolil otqaaniu smutit seba. Soorudil na gorodskoy plojadi altar i v voskresenye s kolokolqikom v ruke, kak hodili vo vremena epidemii, obejal vse ulixy, sozvyvaa narod na polevuu messu. Mnogie pricli iz lubopytstva. Drugie ot neqego delat. Tretyi — opasaas, kak by Bog ne sqel prenebrejenie k svoemu posredniku za liqnuu obidu. Takim obrazom, v vosem qasov utra polovina goroda sobralas na plojadi, gde padre Nikanor qital Evangelie golosom, nadorvannym molbami o dengah. K konxu messy, kogda prisutstvuucie uje štali rashoditsa, on podnal ruku, trebua vnimania.

— Minutku, — skazal on. — Seyqas vy poluqite neosʒporimoe dokazatelstvo besʒpredelnoq mogucestva Gošpoda Boga.

Malqik, pomogavciy padre Nikanoru vo vrema messy, prines qacku gustogo dymacegosa cokolada. Svacennik odnim duhom proglotil ves napitok. Potom izvlek iz rukava sutany platok, vyter guby, proster obe ruki

pered soboy i zakryl glaza. I vsled za tem padre Nikanor podnalsa na dvenadzat santimetrov nad zemley. Dovod okazalsa vesma ubeditelnym. V tezenie neskolkih dney svacennik hodil po gorodu, povtoraa pri pomoci goragego cokolada svoy truk s vozneseniem, i slujka nabral v mecok stolko deneg, qto ne proclo i mesaxa, a stroitelstvo hrama uje bylo naqato. Nikto ne usomnilsa v Bojestvennom proishojdenii quda, yavlennogo padre Nikanorom, — nikto, krome Hose Arkadio Buendia. Kogda odnajdy utrom nepodaleku ot kactana sobralas tolpa, qtoby prisutstvovat pri oqerednom voznesenii, on odin sohranil polnuu nevozmutimost, tolko raspramilsa slegka na svoey skameeqke i pojal pleqami, uvidev, kak padre Nikanor podnimaetsa nad zemley vmeste so stulom, na ktorom sidel.

— Hoc est simplicissimum, — skazal Hose Arkadio Buendia. — Homo iste statum quartum materiale invenit (*9).

Padre Nikanor podnal ruku, i vse qetyre nojki stula odnovremenno stali na zemlu.

— Nego, — vozrazil on. — Factum hoc existentiam Dei probat sine du-dio (*10).

Vot tak i uznali, qto dyavolskaa tarabarcina Hose Arkadio Buendia na samom dele byla latynyu. Nakonex-to poavilsa qelovek, kotoryy imel vozmojnost obyasnatsa s nim, i padre Nikanor recil ispolzovat eto sqastlivoe obstoatelstvo, dla togo, qtoby ozarit svetom very sey povredivciysa razum. Kajdyy veqer on usajivalsa radom s kactanom i qital na latyni propovedi, odnako Hose Arkadio Buendia uporno ne jelal prinimat ni ego ritoriqeskih tonkostey, ni cokoladnyh vozneseniy i treboval v kaqestve edinštvennogo neosporimogo dokazatelstva dagerrotipnyy snimok Gošpoda Boga. Togda padre Nikanor prines emu obrazki i gravury i daje kopiu platka Veroniki, no Hose Arkadio Buendia otverg vse eto kak plody kuštarnogo remesla, licennogo nauqnoy osnovy. On vykazal takoe upramštvo, qto padre Nikanor otstupilsa ot svoih missionerskih namereniy i prodoljal posecat štarika vo ima prošto go qelovekolubia. No tut Hose Arkadio Buendia vzal inixiativu v svoi ruki i kovarnymi raxionalištiqeskimi dovodami pytalsa pokolebat veru svacennika. Kak-to raz padre Nikanor prines s soboy korobku s cackami i igralnuu dosku i predlozil Hose Arkadio Buendia sygrat s nim, tot otkazalsa, potomu qto, kak on obyasn timer, ne vidit smysla v borbe mejdu dvuma protivnikami, kotorye v vajneycih voprosah soglasny mejdu soboy. Padre Nikanor, nikogda do teh por ne rassmatri-

vavciy igru v cacki s etoy toqki zrenia, tak i ne smog ego pereubedit. Vse bolee porajaas umu Hose Arkadio Buendia, on šprosil, kak moglo sluqit-sa, qto ego privazali k derevu.

— Hoc ešt simplicissimum, — otvetil tot, — privazali potomu, qto ya sumascedciy.

Posle etogo razgovora, opasaas za tverdošt sobštvennoy very, svacennik pereštal navecat ego i vsixelo otdalsa štroitelštvu hrama. Rebeka poquvštvovala, kak v ney vozrojdaetsa nadejda. S zaverceniem hrama bylo svazano ee buduće — s togo samogo voskresenya, kogda padre Nikanor, obedaa u nih v dome, naqal za štolom pri vsej semye rasskazyvat, s kakim velikolepiem budut sovercatsa slujby posle vozvedenia hrama. “Bolce vsego povezlo Rebeke”, — zametila Amaranta. I tak kak Rebeka ne ponala, qto ona hoqet etim skazat. Amaranta poasnila s prošoducnoy ulybkoy:

— Ved ty otkroec xerkov svoey svadboy.

Rebeka pytalas ne dopušt it obsujdenia etoy vozmojnosti. Štroitelštvo idet oqen medlenno, i hram zakonqat ne rance qem qerez desat let. Padre Nikanor ne soglasilsa s ney: vsevozrašt aucaa cedrošt veruucih pozvolaet delat bolee optimištiqueskie rasqety. Pri molqalivom vozmućenii Rebeke, kotora a daje ne smogla doešt svoy obed, Ursula odobrila ideu Amaranty i poobecala vnešt i solidnuu leptu dla uskorenia rabot. Padre Nikanor zaavil: ece odno takoe pojertvovanie, i hram budet gotov qerez tri goda. S togo dna Rebeka ne obmenalas s Amarantoy ni ediny m slovom, ibo, po ee ubejdeniu, vyhodka sestry byla ne št ol uj nevinnoy, kak to pytalas predstav it Amaranta. “Skaji špasibo, qto ya qego-nibud pohuje ne sdela-la, — skazala Amaranta vo vreme oješt oqennogo špora, kotoryy voznik mejdu nimi veqerom. — Tak mne, po krayney mere v blijajcie tri goda, ne pridetsa teba ubivat”. Rebeka prinala vyzov.

Uznav o novoy otsroqke, Pyetro Krešpi vpal v otqaanie, i tut nevesta dala emu poslednee dokazatelštvo svoey predannošt i. “My ubejim otsuda, kogda ty zahoqec”, — skazala ona. No Pyetro Krešpi ne byl sklonen k avanturam. On ne obladal poryvištym harakterom svoey sujenoy i sqital uvajenie k dannomu slovu kapitalom, kotoryy ne sleduet rašt oqat nalevo i napravo. Togda Rebeka pribegla k menea recitelny m šposobam. Nepo-natno otkuda vzavciysa veter št al gasit lampy v gošt inoy, i Ursula to i delo zašt avala jeniha i nevestu xeluucimisa v temnote. Pyetro Krešpi neskolko sbivqivo jalovalsa ey na plohoe kaqestvo novyh kerosinovyh lamp i

daje pomog ustanovit v gostinoy bolee nadejnuyu sistemu osvещения. No teper v lampah to i delo konqalsa kerosin ili zasoralis gorelki, i Ursula snova obnarujivala Rebeku na kolenah u jeniha. V konxe konxov Ursula otkazalas prinimat kakie by to ni bylo obyasnienia. Vozlojila na indianuku vsu otvetstvennost za hlebopekarnu, a sama uselas v kaqalku — nabludat za pomolvlennymi, tvrdo reciv, qto ne dašt seba oduraqit plutnami, uštarevcimi ece v gody ee molodošti. “Bednaa mama, — s izdevkoy govorila vozmucenna Rebeka, vida, kak Ursula zevaet vo vreme qinnyh, nagonaucih son vizitov. — Kogda ona umret, to budet otbyvat svoe nakazanie za grehi v etoy kaqalke”. Qerez tri mesaxa takoy podnadzornoy lubvi Pyetro Krespi, kajdyy den proveravciy soštovanie rabot i izmuqenny medlitelnoštyu, s kotoroy vozvodilsa hram, recil dat padre Nikanoru nedoštacie dengi, qtoby tot mog dovesti delo do konxa. Amarantu eta novost niqut ne vzvolnovala. Boltaa s podrugami, sobiravcimisa kajdyy veqer na galeree tkat ili vycivat, ona tem vremenem izmyclala vse novye i novye kozni. Ocibka v rasqetah pogubila odin ee zamysel — po mneniu Amaranty, samyy vernyy; on zakluqalsa v tom, qtoby vynut naftalinovye cariki iz komoda v špalne, gde Rebeka hranila svoe podvenečnoe platye. Amaranta sdelala eto za dva mesaxa do okonqania stroitelstva hrama. No blizost svadby napolnila Rebeku takim neterpeniem, qto ona zahotela podgotovit svoj tualet namnogo rance, qem rassqityvala Amaranta. Rebeka vydvinula yacik komoda, razvernula snaqala bumagu, potom holšt, v kotoryh lejal narad, i obnarujila, qto atlasnaa tkan platya, krujevo faty i daje venok iz flerdoranja izyedeny molyu i prevratilis v porocok. Hota ona velikolepno pomnila, kak nasypala pod obertku dve goršti naftalinovyh carikov, nesqaštye vse je vygladelo takim slučaynym, qto ona ne osmelilas obvinit v nem Amarantu. Do svadby oštavalos mence mesaxa, no Amparo Moskote vzalas scit novoe platye za nedelu. Kogda dojdlyvym dnevom doq korrehidora, edva vidnaa za vorohom belopennyh krujev, vocla v dom, qtoby sdelat Rebeke poslednuyu primerku, Amaranta qut ne upala v obmorok. Ona licilas yazyka, štruyka ledanogo pota probejala po lojbinke vdol pozvonoqnika. Dolgie mesaxy trepetala Amaranta ot štraha v ojidanii etogo qasa, potomu qto tvrdo znala: esli ey ne udaštsa pridumat kakogo-nibud okonqatelnogo prepatštvia dla svadby, to v poslednuyu minutu, kogda issaknut vse zapasy ee fantazii, ona naydet v sebe muještvo otravit Rebeku. Poka Rebeka zadyhalas ot jary v atlasnoy brone, koto-

ruu Amparo Moskote s pomocyu tysaqi bulavok i beskoneqnego terpenia soorujala na ee tele. Amaranta neskolko raz ociblas, sqitaa petli svoego vazania, i ukolola sebe palex špixey, odnako s ujasaucim hladnokroviem recila: den — poslednaa patnixa pered svadboy, šposob — porxia ekštrata opia v qacke s kofe.

No inoe prepaštvtvie, stol je neodolimoe, kak i nepredvidennoe, zaštavilo snova otlojit svadbu na neopredelennoe vreme. Za sem dney do qisla, naznaqennogo dla brakosoqetania Rebeki i Pyetro Krespi, malenkaa Remedios prosnulas sredi noqi vsa mokraa i ot kakoy-to goraqey jiji, izverg-nuvceysa iz ee vnutrennoštey so zvukom, pohojim na gromkuu otrijku, i qerez tri dna posle etogo umerla, otravlennaa svoey sobštvennoy krovyu, — dvoyna zaštrala u nee poperek jivota. Amarantu zamuqili ugryzenia sovesti. Ona goraqo molila Boga nišposlat kakoe-nibud bedštvie, qtoby ey ne priclos davat yad Rebeke, i teper quvštvovala seba vinovatoj v smerti Remedios. Ne o takom bedštviu ona molila. Remedios prinesla v dom dyhanie radosti. Ona poselilas s mujem v špalne vozle masterskoy i ukrasila vsu komnatu kuklami i igručkami svoego sovsem nedavnego detštva, no ee kipuqaa jizneradoštnošt vyryvalas iz qetyreh šten špalni i, kak blagotvornyy veter, pronosilas po galeree s begoniami. Remedios naqinala pet s voshodom solnxa. Ona byla edinštvennym qelovekom v dome, kotoryy recalsa vmecivatsa v razdory mejdu Rebekoy i Amarantoy. Ona je vzala na seba nelegkiy trud uhajivat za Hose Arkadio Buendia. Nosila emu picu, obmyvala ego namylennoy moqalkoy, sledila, qtoby u nego v volosah i borode ne zavodilis vci i gnidy, podderjivala v horocem soštovanii naves i vo vreme grozy nabrasyvala poverh palmovyh lištyev nepromokaemyy brezent. Poslednie mesaxy svoey jizni ona nauqilas obyasnatsa s Hose Arkadio Buendia na primitivnoy latyni. Kogda rebenok Aureliano i Pilar Ternery rodilsa na svet, byl prinesen v dom i okrecen v tesnom semeynom krugu imenem Aureliano Hose, Remedios recila sqitat ego svoim štarcim synom. Ee materinskiy inštinkt porazil Ursulu. Qto kasaetsa Aureliano, to on nacel v Remedios nedoštavavcee emu opravdanie sobštvennomu sučeštvovaniju. Xelyy den on rabotal v masterskoy, a Remedios nosila emu tuda qernyy kofe bez sahara. Veqerom oni vdvoem otpravlalis v dom Moskote. Aureliano razygryval beskoneqnye partii v domino so svoim teštem, poka Remedios boltala s seštrami ili obsujdala s materyu dela vzroslyh. Rodštvennaa svaz s semeyštvom Buendia ukrepila avtoritet

dona Apolinara Moskote v Makondo. Vo vreme svojih qastyh poezdok v glavnyy gorod provincii on sumel ugovorit vlasti vystroit v Makondo cko-lu, prepodavat v ney doljen byl Arkadio, unasledovavciy pedagogiqeskie talanty deda. Putem ubejdenia don Apolinar Moskote dobilsa togo, qto ko Dnu naxionalnoy nezavisimosti bolcuu qašt domov pokrasili v goluboy xvet. Po nastoaniu padre Nikanora on rašporadilsa pereselit zavedenie Katarino v gluhuu ulixu i prikryt neskolko zlaqnyh mešt, proxvetavcih v samom xentre goroda. Kogda odnajdy don Apolinar Moskote vernulsa iz glavnogo goroda provincii v soprovoydenii cešti polixeyских s vintovkami i vozlozil na nih nabludenie za poradkom, nikto daje ne vsšpomnil o per- vonaqalnom soglacenii ne derjat v Makondo voorujennyh ludey. Aurelia- no nrazilas energia tešta. “Ty štanec takoy je tolsty, kak on”, — govorili emu druzya. No ot poštoannogo sidenia v mašterskoj u nego tolko rezqe vystupili skuly da silnee zablešteli glaza, a ves ne izmenilsa, kak ne pere- menilsa i sderjannyy harakter, naprotiv, v oqertaniyah rta zametnee vyavi- las pramaa linia — znak odinokih razmycley i nepreklonnoy recimošti. Aureliano i ego jena sumeli vyzvat k sebe v obeih semyah glubokuu ljubov, i kogda Remedios soobcila, qto jdet rebenka, daje Amaranta i Rebeka za- kluqili mejdu soboy peremirie i usilenno prinalis vazat pridanoe iz ceršti dvuh xvetov: goluboy — na sluqay, esli roditsa malqik, i rozovyy — esli na svet poavitsa devoqka. Remedios budet posledney, o kom podumaet qerez neskolko let Arkadio, štoa u šteny v ojidanii rasštrela.

Ursula obyavila štrogiy traup, zakryla vse okna i dveri, bez krayney ne- obhodimošti nikomu ne razrecalos ni vhodit v dom, ni vyhodit iz nego: ona zapretila na xelyy god gromkie razgovory i povasila na štenu, vozle kotoroy v den pohoron štoal grob s telom Remedios, dagerrotip pokoy- noy, uvityy qernoj lentoy, a pod nim negasimuu lampadu.

Sleduucie pokolenia Buendia, neizmenno podderjivavcie v lampade ogon, išpytyvali zamecatelštvo pri vide etoy devoqki v plissirovannyh yubkah, belyh botinkah i s bantom iz organdi na golove: im nikak ne uda- valos sovmeštiti ee s tradixionnym predstavleniem o prababucke. Ama- ranta vzala Aureliano Hose na svoe popeqenie. Ona nadealas obrešti v nem syna, kotoryy razdelit s ney odinoqeštvo i smagqit štradiania, terzav- cie ee potomu, qto, vopreki ee jelaniu, no po vine ee bezrassudnyh molitv, ekstrakt opia popal v kofe Remedios. Po veqeram v dom na xypoqkah vhodil Pyetro Kresšpi s qernoj lentoy na clape, qtoby nanešti molqalivyy

vizit nekoemu podobiu Rebeki; v svoem qernom platye s dlinnymi, do zapastiy, rukavami ona kazalas sovercenco obeskrovlennoy. Sama mysl o naznaqenii novogo dna dla svadby vygladela by teper svatotatstvom, i pomolvka prevratilas v veqnye uzy, v naskuqivcuu, nikogo uje ne intere-suucuu lubov, slovno recenie sudby teh vlublennyh, qto gasili lampy i xe-lovalis v temnote, bylo oštavleno na volu smerti. Poterav nadejdu, Rebeka sovercenco pala duhom i snova prinalas ešt zemlu.

I vdrug, kogda s naqala traura uje proclo nemalo vremeni i v galeree vozobnovilis sobrania vycivalcix krestikom, sredi mertvennoy ticiny znoynogo dna, rovno v dva qasa, kto-to s takoy siloy tolknul paradnuu dver, qto ves dom hodunom zahodil; Amarante i ee podrugam, sidevcim v galeree, Rebeke, sosavcey palex v svoey komnate, Ursule na kuh-ne, Aureliano v masterskoy i daje Hose Arkadio Buendia pod odinokim kačtanom — vsem pokazalos, budto zdanie razvalivaetsa ot naqavcegosa zemletrasenia. Na poroge voznik qelovek neobyknovennogo vida. Ego kvadratnye pleqi edva umecalis v dvernom proeme. Na byqyey cee visel obrazok Devy Isxelitelnixy, ruki i grud byli šploc pokryty zagadoqnoy ta-tuirovkoy, a pravoe zapastye plotno sjato mednym brasletom-talismanom. Koja vydublena solenymi vetrami nepogody, volosy korotkie i torqacie, kak griva mula, podborodok recitelnyy, a vzglad peqalnyy. Na pricelxe byl poas v dva raza tolce locadinoy podprugi, vysokie sapogi so cporami i podkovannymi jelezom kablukami, ot ego poštupi vse drojalo, kak vo vreme seysmiqeskogo tolqka. On procel qerez goštinnuu i zalu, nesa na ruke izradno potrepannuu peremetnuu sumu, i, podobno udaru groma, vorvalsa v ticinu galerei s begoniami, gde Amaranta i ee podrugi tak i zaštly s igolkami v vozduhe. “Dobryy den”, — skazal on uštalym golo-som, cvyrnul svou nocu na štol pered nimi i dvinulsa dalce v glub doma. “Dobryy den”, — skazal on Rebeke, ištuganno vyglanuvcey iz svoey špalni. “Dobryy den”, — skazal on Aureliano, vse pat quvštvtv kotorogo byli priko-vany v etot moment k rabote. Qelovek nigde ne zaderjivalsa. Napravilsa pramo na kuhnu i tolko tam oštanovilsa, zavercaa puteceštvie, naqatoe na protivopolojnom krau sveta. “Dobryy den”, — skazal on. Na odnu dolu sekundy Ursula oxepenela s otkryтым rtom, zatem posmotrela pricelxu v glaza, ahnula i povisla u nego na cee, kriqa i plaqa ot radošt. Eto byl Hose Arkadio. On vernulsa takim je nicim, kakim ucel, Ursule priclos daje vy-dat emu dva peso, qtoeby on smog zaplatit za nanatuu locad. Govoril on

na íšpanskom yazyke, obilno nacpigovannom morskim jargonom. Ego šprosili, gde on byl, on otvetil: “Tam”. Podvesil gamak v otvedennoy emu komnate i zasnul na tri dna. Prosnuvcis, uniqtojil cestnadxat krutyh yaix i pocel pramo v zavedenie Katarino, gde ego ogromnaa mocnaa figura vyzvala perepoloh sredi ohvaqennyh lubopytštvom jencin. On zakazal na svoy sqet muzyku i vodku dla prisutštvuucih i pobilsa ob zaklad s pa-tyu mujqinami, qto vse oni vmešte ne sumeut prignut ego ruku k stolu. “Niqego ne vyydet, — govorili oni, ubedivcis, qto im daje ne pocevelit ee. — Ved na nem zagovorennyy braslet”. Katarino, ne verivcaa v silovye attraxiony, pošporila s Hose Arkadio na dvenadxat peso, qto emu ne udaštsa sdvinut s mesta stoyku. On otorval stoyku ot polu, podnal v vozduh nad golovoy i vynes na ulixu. Qtoby vtacit ee obratno, ponadobilos odinnadxat mujqin.

V razgar veselya on predlozil dla vseobcego obozrenia predmet svoey mujskoy gordošti — nevoobrazimyh razmerov, v tatuirovke iz sinih i krasnyh nadpisey na raznyh yazykah. Jenciny vošpylali jelaniem, no on pointeresovalsa, kto iz nih zaplatit emu bolce. Samaa bogataa predlojila dvadxat peso. Togda on podal mysl uštroit lotereu po desat peso za bilet. Xena byla nesusvetnoy, potomu qto jencina, polzovavcaasa naibolcim uspehom, zarabatyvala za noq po vosem peso, tem ne menea vse soglasilis. Nadpisali imena na qetyrnadxati bumajkah, brosil ih v clapu i stali tacit — kajdaa po odnomu biletu. Kogda v clape oštalis tolko dve bumajki, pošmotreli, qyi na nih imena.

— Ece po pat peso s nosa, — skazal Hose Arkadio dvum sqaštlivixam, — i ya delu seba mejdu vami. Na eto on i jil. Cestdesat pat raz hodil on matrosom v krugosvetnoe plavanie s drugimi takimi je otcepenxami, i jenciny, kotorye v tu noq legli s nim v poštel v zavedenii Katarino, vyveli ego golym v zalu dla tanxev pokazat vsem, qto kajdyy millimetr ego tela — s lixa i so špiny, ot cei i do patok — pokryt tatuirovkoy.

V semye Hose Arkadio poqti ne obcalsa. Dnem on špal, a noqi provodil v kvartale domov terpimošti. V teh redkih sluqaah, kogda materi udavalos usadit ego za semeynyy stol, on privlekal vseobcee vnimanie, osobenno esli naqinal rasskazyvat pro svoi prikljuqenia v dalekih stranah. On popal v korablekrucenie i dve nedeli boltalsa na clupke v Yaponskom more, pitaas telom svoego tovarica, srajennogo solneqnym udarom, — maso, horoco prošolennoe i provalennoe na solnxe, bylo ještškim i imelo sladkovatyy

vkus. V odin bezoblaqnyy polden ekipaj korabla, na ktorom on plyl po Bengalskomu zalivu, ubil morskogo drakona, v jivote qudivica okazalis clem, prajki i orujie krestonosxa. V Karibskom more on videl prizrak piratskogo korabla Viktora Yuga (*11), parusa ego byli razodrany v kloqya vetrami smerti, rei i maqty istoqeny morskimi tarakanami, korabl vse stremilsa vernutsa na Gvadelupu, no byl obreqen veqno sbivatsa s kursa. Ursula plakala tut je za stolom, kak budto pereqityvala te dolgojdannye, no nikogda ne prihodivcie pisma, v kotoryh Hose Arkadio soobcal o svoih podvigah i priklucheniah. “A zdes u nas takoy ogromnyy dom, synok, — vzdychala ona. — I stolko edy my vybrasyvali svinyam!” No ey nikak ne udavalos osoznat, qto malqik, uvedennyy xyganami, i est etot samyy dikar, syedauciy za obedom polporosenka i ispuskauciy vetry takoy sily, qto ot nih xvety vanut. Neqto podobnoe ispytyvali i ostalnye. Amaranta ne mogla skryt otvracenia, kotoroe vyzyvala u nee ego privyqka rygat za stolom. Arkadio, tak nikogda i ne uznavciy tayny svoego proishojdenia, edva raskryval rot, qtoby otvetit na voprosy Hose Arkadio, yavno staravcegosia zavoevat raspolojenie yunoci. Aureliano popytalsia ojivit v pamati brata te vremena, kogda oni spali v odnoy komnate, vosstanovit blizost detskih let, no Hose Arkadio zabyt obo vsem — morskaa jizn peregruzila ego pamat svoimi mnogoqislennymi sobytiami. Odna lic Rebeka byla srajena napoval s pervogo vzglada. V tot veqer, kogda Hose Arkadio procel mimo dverey ee spalni, ona recila, qto Pyetro Krespi vsego-navsego rasfranqennyy zamoryc radom s etim sverhsamxom, qye vulkaniqeskoe dyhanie slycno v lubom ugolke doma. Pod raznymi predlogami ona iskala vstreqi s nim. Kak-to raz Hose Arkadio s besstydnym vnimaniem ogladel ee telo i skazal: “Ty stala sovsem jencinoy, sestrenka”. Rebeka poterala vsakuu vlast nad soboy. Naqala est zemlu i izvestku s takoy je nenasytnostyu, kak v bylye dni, i tak userdno sosala palex, qto na nem obrazovalsa mozol. Kak-to raz ee vyrvalo zelenoy jidkostyu s mertvymi piavkami. Ona ne spala noqami, droja slovno v lihoradke, soprotivlaas bezumiu, i do rassveta jdala toy minuty, kogda dom zatrasetsa, vozvecaa o prihode Hose Arkadio. Odnajdy vo vreme siesty Rebeka ne vyderjala i vocla k nemu v komnatu. On lejal s otkrytymi glazami v odnih kalsonah, vytanuvcis v gamake, podvecennom k balkam na tolstyh kanatah, kotorymi privazyvaut lodki. Ee porazilo eto ogromnoe obnajennoe telo, i ona poquvstvovala jelanie otstupit. “Prostite, — izvinilas ona. — Ya ne znala, qto vy zdes”. No skazala eto tihim golosom,

štaraas nikogo ne razbudit. “Idi suda”, — pozval on. Rebeka povinoyalas. Ona štola vozle gamaka, vsa v holodnom potu, quvstvua, kak vnutri u nee vse sjimaetsa, a Hose Arkadio konqikami palxev laskal ee cikolotki, potom ikry, potom lajki i ceptal: “Ah, sestrenka, ah, sestrenka”. Ey priclos sdelat nad soboy sverhyestestvennoe usilie, qtoby ne umeret, kogda nekaa mocnaa sila, podobnaa uraganu, no udivitelno xelenapravlennaa, podnala ee za taliu, v tri vzmaha sorvala s nee odejdu i rašplucila Rebeke, kak malenkuu piqujku. Edva ušpela ona vozblagodarit Boga za to, qto rodilas na etot svet, kak uje poterala soznanie ot nevyinosimoy boli, nepoštijimo soprajennoy s naslajdeniem, barahtaas v polnoy išporeniy trasine gamaka, kotoraa, kak promokacka, vpitala istorgnuvcuusa iz nee krov.

Tri dna špušta oni obvenqalis vo vreme veqerney messy. Nakanune Hose Arkadio otpravilsa v magazin Pyetro Krešpi. Italyanex daval urok igry na xitre, i Hose Arkadio daje ne otozval ego v štoronu, qtoby sdelat svoje soobcenie. “Ya jenus na Rebeke”, — skazal on. Pyetro Krešpi poblednel, peredal xitru odnomu iz uqenikov i obyavil, qto urok okonqen. Kogda oni oštalis odni v pomecenii, nabitom muzykalnymi inštrumentami i zavodnymi igruckami, Pyetro Krešpi skazal:

— Ona vaca seštra.

— Nevajno, — otvetil Hose Arkadio.

Pyetro Krešpi vyter lob naducennym lavandoy platkom.

— Eto protivno prirode, — poasnil on, — i, krome togo, zapreceno zakonom.

Hose Arkadio byl razdrajen ne štolko dovodami Pyetro Krešpi, školko ego blednoštyu.

— Pleva! Ya na prirodu, — zaavil on. — Ya rasskazal vam vse, qtoby vy ne bešpokoili seba i ne špracivali niqego u Rebeke.

No, zametiv slezy na glazah Pyetro Krešpi, on smagqilsa.

— Nu, nu, — skazal on sovsem drugim tonom, — esli vse delo v tom, qto vam semya polubilas, tak na vacu dolu ece oštaetsa Amaranta.

Hota v svoey voskresnoy propovedi padre Nikanor obyavil vsem, qto Hose Arkadio i Rebeka ne yavlautsa bratom i sestroy, Ursula nikogda ne proštila im etogo braka. Ona rasxenila ego kak nedopuštimoje otsuštvie uvajenia i v tot je den, kogda novobraqnye vernulis iz xerkvi, zapretila im pereštupit porog ee doma. Dla nee oni vse ravno qto umerli. Togda molodojeny snali domik naprotiv kladbica i obosnovalis v nem, zahvativ

s soboy gamak Hose Arkadio, na pervykh porah zamenivciy im vsu mebel. V braqnuu noq moloduu ukusil za nogu skorpion, pritaivciysa v ee tufle. U Rebeki otnalsa yazyk, no eto ne pomecalo suprugam vesma cumno provesti medovyy mesax. Sosedi pugalis krikov, kotorye budili ves kvartal do vosmi raz za noq i do treh raz za vrema siesty, i molilis, qtoby takaa neobuzdannaa strašt ne narucila pokoy mertvyh. Odin tolko Aureliano proavil zabotu o molodyh suprugah. On kupil im koe-kakuu mebel i dal dengi do teh por, poka Hose Arkadio ne obrel vnov quvštvo realnošti i ne zanalsa obrabotkoy privilegaciih k ego domu puštocey. Qto kasaetsa Amaranty, to ona tak i ne smogla podavit v sebe vrajdebnošt k Rebeke, hota jizn podarila ey udovletvorenje, o ktorom ona i ne meqtala: po jelaniu Ursuly, ne znavcey, kak zagladit sluqivciysa pozor, Pyetro Krespi prodoljal obedat v ih dome kajdy vtornik, špokoyno i s doštoinštvom perenosa svoe nesqasťe. V znak uvajenia k semye on sohranil qernuu lentu na clape i nahodil udovolštvie v tom, qtoby vykazyvat svou predannošt Ursule raznymi ekzotiqeskimi podarkami, vrode portugalskikh sardin ili turexkogo varenja iz rozovyh lepeštkov; odnajdy on prepodnes ey daje krasivuu manilskuu cal. Amaranta byla k nemu oqen vnimatelna i laskova. Ugadyvala ego vkusy, srezala otporovciesa nitoqki s manjet ego rubacek, a ko dnu rojdenia vycila ego inixialy na dujine nosovyh platkov. Po vtornikam posle obeda, kogda ona zanimalas rukodeliem v galeree, on userdno razvlekal ee. V etoy devucke, k kotoroy Pyetro Krespi privyk otноситsa kak k rebenku, on otkryl dla seba novye qerty. Ey nedoštavalo izaceštva, no zato ona obladala redkoy tonkoštju quvštva i skrytoy nenoštju. Nikto uje ne somnevalsa, qto Pyetro Krespi sdelaet Amarante predlojenie. I deyšvitelno, odnajdy vo vtornik on poprosil ee vyyti za nego zamuj. Ona ne prervalo svoey raboty. Dojdalas, poka pereštali goret uci, pridala svoemu golosu špokoynuu, uverennuu, kak u zrelogo qeloveka, intonaxiu.

— Razumeetsa, vyydu, Krespi, — skazala ona, — no kogda my poluqce uznaem drug druga. Specka k dobru ne privodit.

Ursula sovsem zaputalas. Nesmotra na svoe uvajenie k Pyetro Krespi, ona nikak ne mogla razobrattsa, horoco ili durno s toqki zrenia morali on poštupil posle dlitelnoy, zakonqivceysa tak skandalno pomolvki s Rebekey. V konxe konxov ona prinala ego svatovštvo kak svercivciysa fakt — bez vsakoy oxenki, potomu qto nikto ne razdelil s neu ee somneniy. Glava

semyi — Aureliano — tolko uveliqil smatenie materi svoim zagadoqnym i kategoriqeskim zaavleniem:

— Seyqas ne vreme dumat o svadbah.

Eti slova — smysl ih docel do Ursuly lic neskolkko mesaxeve špušta — byli edinstvennym iskrennim mneniem, kotoroe mog vyskazat Aureliano v tot moment ne tolko v otnocenii svadby, no i po povodu lubogo drugogo sobytia, krome voyny. Stoa u šteny v ojidanii rasštrela, on i sam ne smojet qetko obyasnit sebe, kak byla vykovana ta xep nezametnyh, no neotvratimyh sluqaynostey, qto privela ego suda. Smert Remedios potrasla ego mence, qem on opasalsa. Ona vyzvala v nem quvštvo gluhogo becenštva, poštenno raštvorivceesa v passivnom, tosklivom ocucenii obmanutyh nadejd, podobnom tomu, qto on išpytal, kogda recil bolce ne obcatsa s jencinami. On otdalsa svoey rabote, no sohranil privyqku igrat s teštem v domino. Veqernie besedy v dome, pogruijennom v bezmolvie traura, ukrepili drujbu mujqin. “Jenis snova, Aureliano, — govoril emu don Apolinar Moskote. — U mena ece češt doqerey, beri lubuu”. Kak-to nezadolgo do vyborov korrehidor Makondo vozvratilsa iz svoey oqerednoy poezdki, seryezno ozaboqennyi politiqeskim položeniem v štrane. Liberaly gotovilis razvazat vojnu. Poskolku v tu poru Aureliano imel vesma tumannoje predstavlenie o konservatorah i liberalah, tešt proštyimi slovami izlozil emu, v qem soštoit raznixa mejdu etimi partiami. Liberaly, govoril on, — eto fasony, skvernnye ludi, oni štoat za to, qtoby otpavit svacennikov na viselixu, vvesti grajdanskiy brak i razvod, priznat ravenštvo prav zakonnorojdennyh i nezakonnorojdennyh detey i, nizlojiv verhovnoje pravitelštvo, razdrobit štranu — obyavit ee federaxiey. V protivopolojnost im konservatory — eto te, kto poluqil brazdy pravlenia neposredstvenno ot samogo Gošpoda Boga, kto ratuet za uštoyqivyy obceštvennyy poradok i semeynuu moral, zacicaet Hrišta, osnovy vlasti i ne hoqet dopuštut, qtoby štrana byla raskromsana. Iz quvštva qeloveqnošti Aureliano simpatiziroval liberalam vo vsem, qto kasalos prav zakonnorojdennyh detey, no ne mog ponat, zaqem nujno vpadat v kraynošti i razvazyvat vojnu iz-za qego-to takogo, qto nelza potrogat rukami. Emu pokazalos qrezmernym userdie tešta, zatrebovavcego na vreme vyborov v licennyh vsakih politiqeskih štraštey gorodok češt voorujennyh vintovkami soldat s serjantom vo glave. Soldaty ne tolko pribyli, no obocli vse doma i konfiskovali ohotniqyi rujya, maqete i daje kuhonnye noji, a zatem razdali mujqinam

štarce dvadcxati odnogo goda golubye lištiki s imenami kandidatov konservatorov i rozovye — s imenami kandidatov liberalov. V subbotu, nakanune vyborov, don Apolinar Moskote liqno oglasil dekret, zaprecavciy, naqinaa s polunoqi i v teqenie soroka vosmi qasov, torgovat špirtnymi napitkami i sobiratsa gruppami qislom bolee treh qelovek, esli eto ne qle-ny odnoy semyi. Vybory procli špokoyno. V voskresenye, v vosem qasov utra, na plocadi byla uštanovlena derevannaia urna pod ohranoy cešti soldat. Golosovanie bylo soverceno svobodnym, v qem Aureliano mog ubeditsa sam — poqti ves den on prostoal radom s testem, sleda, qtoby nikto ne progolosoval bolce odnogo raza. V qetyre qasa dna barabannaia drob vozveštila o konxe golosovania, i don Apolinar Moskote opeqatal urnu yarlykom so svoey podpisu. Veqerom, sida za partiy v domino s Aureliano, on prikazal serjantu sorvat yarlyk i podsqitat golosa. Rozovyh bumajek bylo poqti štolko je, skolko golubyh, no serjant oštavil tolko desat rozovyh i popolnil nedoštaju golubymi. Potom urnu opeqatali novym yarlykom, a na sleduuciy den qut svet otvezli v glavnyy gorod provincii.

“Liberaly naqnut voynu”, — skazal Aureliano. Don Apolinar daje ne podnal vzglada ot svoih ficek. “Esli ty dumaec, qto iz-za podmeny bulleteny, to net, — vozrazil on. — Ved nemnogo rozovyh v urne oštalos, qtoby oni ne smogli jalovatsa”. Aureliano uasnil sebe vse nevygody polojenja oppozixii. “Esli by ya by liberalom, — zametil on, — ya by naqal voynu iz-za etoy ištarii s bumajkami”. Tešt pogladel na nego poverh oqkov.

— Ay, Aureliano, — skazal on, — esli by ty byl liberalom, ty by ne uvidel, kak menaut bumajki, bud ty hot što raz moim zatem.

Vozmucenie v gorode vyzvali ne rezultaty vyborov, a otkaz soldat vernut otobrannye noji i ohotniqyi rujya. Jenciny poprosili Aureliano dobitsa qerez tešta vozvracenia hota by kuhonnyh nojey. Don Apolinar Moskote obyasn timeru pod bolcim sekretom, qto soldaty uvezli konfiskovannoe orujie kak vecestvennoe dokazatelstvo podgotovki liberalov k voyne. Xinizm etogo zaavlenia vštrevojil Aureliano. On promolqal, no kogda odnajdy veqerom Gerineldo Markes i Magnifiko Visbal, obsujdaa v krugu družey ištoriu s kuhonnymi nojami, šprosili, kto on, liberal, ili konservator, Aureliano ne kolebalsa ni minuty.

— Esli obazatelno nado byt kem-to, to ya luqce budu liberalom, potomu qto konservatory mocenniki.

Na sleduuciy den po naštovanii družey on zacel k doktoru Alirio Nogere,

yakoby pokazatsa po povodu bolezni peqeni. Aureliano ece ne imel nikakogo predstavenia o tom, dla qego nujna eta loj. Doktor Alirio Nogera pribyl v Makondo neskolkto let nazad s zapasom bezvkusnyh pilul i medixinskim devizom, kazavcimsa vsem dovolno nevrazumitelnym: “Klin klinom vycibaut”. Na samom dele Nogera tolko igral rol doktora. Pod nevinnym obliqyem vraqa-neudaqnika skryvalsa terrorišt. Ego vysokie gamaci pratali cramy, oštavlennye na cikolotkah kandalami za pat let katorgi. Kogda ego shvatili posle pervogo mateja federalištov, emu udalos bejat na Kurasao, odevcis v sutanu — samoe nenavistnoe dla nego platye. K konxu svoego zatanuvcegosa izgnania, vdohnovlennyy radoštynymi soobceniami, kotorye privozili na Kurasao politiqeskie emigranty, štekavciesa tuda so vseh ostrovov Karibskogo mora, on sel na kontrabandištskuu chunu i poavilsa v Rioaqe s zapasom puzyrkov, napolnennyh pilulami, soštavcimi vsego lic iz qištogo sahara, i s diplomom Leypxigskogo universiteta, poddelannym im sobštvennoruqno. V Rioaqe on daje zaplakal ot razoqarovania. Tumannye predvybornye nadejdy ohladili pyl federalištov, kotoryh emigranty izobrajali gotovym vzorvatsa porohovym skladom. Podavlenyy svoey neudaqey i meqtaa teper tolko ob odnom — obrešt nadejnoe mešt, gde by špokoyno mojno bylo dojidatsa štarosti, mnimyy gomeopat ukrylsa v Makondo. On uje neskolkto let zanimal uzkuu, nabituu puštymi puzyrkami komnatucku v dome vozle gorodskoy plojadi i jil za sqet beznadejnyh bolnyh, — išprobavav vse sredštva, oni iskali utece-
nia v carikah iz sahara. Poka don Apolinar Moskote byl qišt fiktivnoy vlastyu, agitatorskie naklonnošt doktora oštavalis bez primenenia. Vse svoe vreme on tratil na voštpomivanja i borbu s ašt moy. Priblijauciesa vybory štali dla nego putevodnoy nityu, kotora a pomogla emu vnov otyskat klubok ništproverjenja osnov. On naladil svazi s molodejyu goroda, malo iskucennoy v politike, i razvernul taynuu i upornuu podštreakatelskuu kampaniu. Mnogoqislennye rozovye bumajki, poavivciesa v urne i pripisannye donom Apolinarom Moskote legkomysliu, svoštstvennomu molo-
došt, byli qašt yu plana Nogery, on zaštavil svoih uqenikov progolosovat: pušt oni sami ubedatsa, qto vybory vsego lic fars. “Deyštvenno tolko nasilie”, — govoril on im. Bolcaa qašt družey Aureliano byla oderjima ideey uniqtोजना konservativnogo štroa, no oni ne recalis posvatit Aureliano v svoi plany, opasaas ne tolko ego rodštvennyh svazey s korrehidorom, no i zamknutogo, uklonqivogo haraktera. K tomu je bylo izveštno, qto Aure-

liano po ukazaniu testa golosoval golubym bulletinem. Takim obrazom, lic proštaa sluqaynošť odkryla ego politiqeskie simpatii, i tolko iz qišťogo lubopytšťa sdelal on etot sumasbrodnyy cag — pocel k doktoru leqitsa ot bolesti, kotoroy u nego ne bylo. V graznoy, kak svinarnik, komnatuc-ke, propahcey pautinoy i kamfaroy, on uvidel neкое podobie odrahlevcey iguany, legkie etogo sucestva pri dyhanii izdavalii svištacyy zvuk. Ni o qem ne šprosiv, doktor podvel Aureliano k oknu i issledoval vnutrennuu storonu ego nijnego veka. “Ne zdes, — skazal Aureliano, kak emu veleli. Potom najal konqikami palcev na peqen i pribavil: — Ya išpytyvau bol vot tut, ona ne daet mne špat”. Togda doktor Nogera zakryl okno pod tem predlogom, qto v komnate slickom mnogo solnxa, i prošťymi slovami obyasnii emu, poqemu dolg patriota — ubivat konservatorov. V teqenie neskolkih dney Aureliano nosil v karmane rubackii puzyrek. Kajdye dva qasa on doštaval ego, vytrahival na ladon tri gorociny, zabrasyval ih vse razom v rot, a zatem medlenno raštvoril na yazyke. Don Apolinar Moskote podtrunival nad ego veroy v gomeopatiu, no uqaštники zagovora priznali v nem svoego. A v zagovor byli vtanuty poqti vse synovya šťarojilov Makondo, hota niko iz nih tolkom ne znal, v qem, sobštvenno, budut vyrajatsa predštociie im deyšťvia. Odnako kogda doktor odkryl Aureliano etu taynu, tot srazu vycel iz zagovora. Hota Aureliano byl togda ubejden v neobhodimosti uniqtojenja rejima konservatorov, zamysly doktora pri-veli ego v sodroganie. Alirio Nogera byl adeptom individualnogo terrora. Ego plan svodilsa k soglasovannomu, odnovremennomu osucestvleniu mnojštva ubiyšťv, qto by ediny m udarom obcenaxionalnogo masčta- ba uniqtojit vseh pravitelštvennyh qinovnikov vmeste s ih semyami, i v osobennošťi ih detey mujskogo pola, i takim obrazom šťeret s lixa zemli samoe sema konservatizma. Don Apolinar Moskote, ego supruqa i češt doqerey byli, razumeetsa, vkljuqeny v špisok.

— Nikakoy vy ne liberal, — skazal emu Aureliano, daje ne izmenivcis v lixe. — Vy prošto masnik.

— V takom sluqae, — otvetil doktor tak je špokoyno, — vozvrati mne puzyrek. On bolce tebe ne nujen.

Tolko qerez polgoda Aureliano šťalo izveštno, qto doktor priznal ego beznadejno neprigodnym dla deyšťvia, sentimentalnym neudaqnikom s passivnym harakterom i vpolne opredelivceysa sklonnošťyu k odi-noqeštvu. Druzya pytalis pripugnut Aureliano, opasaas, kak by on ne vy-

dal zagovora. Aureliano uspokoil ih: on nikomu ne skajet ni slova, no v tu noq, kogda oni otpravatsa ubivat semyu Moskote, on vsretit ih na poroge i budet zacicat vhod v dom. Ego recimost proizvela na zagovor-cikov takoe vpeqatlenie, qto ispolnenie plana otlojili na neopredelenny srok. Imenno togda Ursula zacla posovetovatsa s synom o svadbe Pyetro Krespi i Amaranty, i tot otvetil ey, qto seyqas ne vreme ob etom dumat. Uje xeluu nedelu Aureliano nosil za pazuhoy dopotopnogo vida pistolet i sledil za svoimi druzhymi. Poobedav, on teper cel pit kofe k Hose Arkadio i Rebeke, kotorye uje naqali ponemnogu privodit v poradok svoj dom, a posle cesti veqera igral s testem v domino. Poutru, vo vreme zavtraka, besedoval s Arkadio, prevrativcimsa v roslogo parna, i obnarujil, qto tot s kajdym dnevom prihodit vse v bolciy voštorg iz-za oqevidnoy neizbejnosti voyny. U seba v ckole, gde radom s detmi, edva naqavcimi govorit, sideli velikovozrastnye verzily, godami starce samogo uqitela, Arkadio zarazilsa lihoradkoy liberalizma. On razglagolstvoval o tom, qto nado postavit k stenke padre Nikanora, prevratit xerkov v ckolu, provozglasit svobodu lubvi. Aureliano staralsa umerit ego poryvy. Sovetoval emu byt poblago-razumnee i pooštorejnee. No Arkadio byl gluh k špokoynym dovodam i zdravomu smyslu Aureliano i pri vsem qestnom narode obvinil ego v slaboducii. Aureliano jdal. Nakonex v pervyh qislah dekabra v maštarskuu vorvalas ohvaqennaa trevogoy Ursula.

— Naqalas vojna!

Na samom dele vojna cla uje tri mesaxa. Po vsey strane bylo vvedeno voennoe polojenje. Tolko odin qelovek v Makondo uznal ob etom svoe-vremenno — don Apolinar Moskote, no on poošteregsa delitsa novostyu daje so svoey jenoy, poka ne pribudet voennyj otrad, imevcij prikaz vsťupit v gorod vnezapno. Soldaty vocli bez vsakogo cuma, ece do rassveta, s dvuma legkimi artilleriyskimi orudiami, v kotorye byli vprajeny muly, i zanali ckolu pod kazarmu. Cešt qasov veqera obyavili komendantskim qasom. V kajdom dome byla provedena rekvizixia, bolee recitelnaa, qem pervaa, — na etot raz zabrali daje zemledelqeskiy inventar. Doktora Nogeru volokom vytacili iz domu, privazali k derevu na gorodskoy plojadi i rasstrelali bez suda i sledstvia. Padre Nikanor pytalsa povliat na voennyh svoim qudom voznesenia, no odin iz soldat stuknul ego prikkladom po golove. Vozbujdenie liberalov ugaslo i smenilos molqalivym ujasom. Aureliano, blednyy, zamknuciyasa v sebe, prodoljal igrat v domino s testem.

On ponal, qto vlast dona Apolinara Moskote, nesmotra na prisvoenny emu titul grajdanskogo i voennogo pravitelja goroda, snova stala fiktivnoy. Vse recenia prinimal komandovavciy garnizonom kapitan, kotoryy kaj-doe utro vydumyval kakoy-nibud novyy, qrezvyqaynyy pobor na nujdy zaitnikov obcestvennogo poradka. Qetyre ego soldata vyrvali jencinu, ukucennuu becenoy sobakoy, iz ruk ee rodnyh i zabili nasmert prikladami pramo posredi ulixy. V voskresenye, qerez dve nedeli posle okkupaxii goroda, Aureliano vocal v dom Gerineldo Markesa i poprosil qacku kofe — bez sahara po svoystvennoy emu umerennoŝti. Kogda oni oŝtalis vdvo-em na kuhne, Aureliano pridal svoemu golosu vlastnoŝt, kotroy za nim rance nikogda ne zameqali. “Gotov rebat, — skazal on. — My poydem na voynu”. Gerineldo Markes ne poveril emu.

— S kakim orujem? — ŝprosil on.

— S ihnim, — otvetil Aureliano.

Vo vtornik noqyu byla provedena bezrassudno smelaa operaxia: dvad-xat odin qelovek, vse moloje tridxati let, pod komandoy Aureliano Buendia, voorujennye stolovymi nojami i natoqennymi jelezkami, zahvatili vrasploh garnizon, zavladeli vintovkami i rassstrelali na plocadi kapitana i teh qetyreh soldat, qto ubili jencinu.

V etu je noq, kogda s plocadi ece donosilis zalpy, Arkadio byl naznaqen grajdanskim i voennym pravitelem Makondo. Te iz povŝtanxev, kto byl jenat, edva uŝpeli proŝtitsa so svoimi jenami, prejde qem pokinut ih na volu sudby. Na rassvete, privetŝtvuemyy osvobojdennym ot terrora naseleniem, otrad Aureliano ucel iz Makondo, qto by soedinitsa s voyskami revoluxionnogo generala Viktorio Mediny, dvigavceqosa, po poslednim soobceniam, na Manaure. Pered uhodom Aureliano izvlek dona Apolinar-a Moskote iz ckafa. “Ne volnuytes, teŝt, — skazal on. — Novaa vlast ga-rantiruet svoim qeŝtnym slovom liqnuu neprikosnovennoŝt vam i vacey semye”. Don Apolinar Moskote s bolcim trudom razobralsa, qto matejnik v vysokih sapogah, s vintovkoy za pleqami i ego zat, s kotorym on igral v domino do devati qasov veqera, odno i to je lixo.

— Aurelito, eto bezrassudŝtvo, — voskliknul on.

— Eto ne bezrassudŝtvo, — skazal Aureliano. — eto vojna. I ne nazyvay-te mena bolce Aurelito, otnyne ya polkovnik Aureliano Buendia.

x x x

Polkovnik Aureliano Buendia podnal tridxat dva voorujennyh vosŝtania

i vse tridxat dva proigral. U nego bylo semnadxat detey mujskogo pola ot semnadxati raznyh jencin, i vse ego synovya byli ubity odin za drugim v odnu-edinstvennuu noq, prejde qem starcemu iz nih ispolnilos tridxat pat let. Sam on uxelel posle qetyrnadxati pokuceniy na ego jizn, semidesati treh zasad, rasstrela i qacki kofe s takoy porxiey strihnina, kotora mogla by ubit locad. On otkazalsa ot ordena Poqeta, pojalovannogo emu prezidentom respubliki. On stal verhovnym glavnokomanduucim revolucionnyh sil, obleqennym sudebnoy i voennoy vlastyu, prostiravceysa ot odnoy granixy strany do drugoy, i qelovekom, ktorogo pravitelstvo boalos bolce vsego, no ni razu ne razrecil seba sfotografirovat. On otklonil pojiznennuu pensiu, predlojennuu emu posle voyny, i do glubokoy starosti jil na dohod ot zolotyh rybok, izgotovlaa ih v svoey masterskoy v Makondo. Nesmotra na to, qto on vseгда srajalsa vperedi svoih soldat, edinstvennaa poluqenna im rana byla nanesena emu ego je sobstvennoy rukoy posle podpisania Neerlandskoy kapitulaxii, polojivcey konex grajdanskim voynam, dlivcimsa poqti dvadxat let. On vystrelil sebe v grud iz pistoleta, i pula vycla qerez sbinu, ne zadev jiznennyh xentrov. Ot vsego etogo ostalas tolko nazvanna ego imenem ulixa v Makondo.

No, kak sam on priznalsa v starosti, nezadolgo do smerti, ni o qem podobnom on i ne myslil v to utro, kogda vo glave otrada iz dvadxati odnogo qeloveka pokinul Makondo, qtoby primknut k voyskam generala Viktorio Mediny.

— My ostavlaem gorod na teba, — vot vse, qto on skazal Arkadio, uroda. — Ostavlaem v poradke, smotri, k nacemu vozvraceniu zdes doljno byt ece luqce.

Arkadio istolkoval ego nakaz vesma svoeobrazno. Vdohnovlaas xvetnymi vkladkami odnoy iz knig Melkiadesa, on pridumal sebe mundir s marcalskimi galunami i epoletami i podvesil k poasu sablu s zoloty-mi kistami, prinadlejavcuu rasstrelannomu kapitanu. Zatem ustanovil oba artillerijskih orudia u vyezda v gorod, odel v voennuu formu svoih byvcih uqenikov, raspalennyh ego zajigatelnyimi vozzvaniem, voorujil ih i opravil marcirovat po ulixam, qtoby sozdat u qeloveka so storony vpeqatlenie nepristupnosti goroda. Hitrost ego okazalas palkoy o dvuh konxah: deystvitelno, pravitelstvo poqti xelyy god ne osmelivalos otdat prikaz atakovat krepost Makondo, no kogda nakonex recilos, to obrucilo na gorod stol znaqitelnye sily, qto soprotivlenie bylo slomleno za polqa-

sa. S samoga naqala svoego pravlenia Arkadio obnarujil bolcuu ljubov k dekretam. Inogda on oglacal do qetyreh dekretov v den, prikazyvaa vse, qto vzbredet v golovu. On vvel obazatelnuu voinskuu povinnošt s vosemnadxati let, obyavil, qto jivotnye, okazavciesa na ulixe posle cešti veqera, rassmatrivautsa kak obceštvennoe doštvoanie, obazal mujqin pojilogo vozrašta nosit na rukave krasnuu povazku. Zatoqil padre Nikanora v ego dome, vošpretiv vyhodit pod štrahom rasstrela, i pozvolal slujit messy i bit v kolokola tolko v teh sluqaah, kogda prazdnovali pobedu liberalov. Qtoby vsem bylo yasno, qto cutit on ne nameren, Arkadio prikazal otdele- niu soldat trenirovatsa na gorodskoy plojadi, rasstrelivaa quqelo. Snaqala nikto ne prinimal etogo vseryez. V konxe konxov eti soldaty byli vsego lic malqiki, ckolniki, igraucie vo vzroslyh. No odnajdy noqyu, kogda Arka- dio vocel v zavedenie Katarino, trubaq orkeštra rassmecil obceštvo, vštretiv novoišpeqennogo naqalnika signalom fanfary. Arkadio velel rasštrelat trubaqa za neuvajenie k vlastam. Teh, kto osmelilsa protestovat, on posa- dil v kolodki v odnoy iz komnat ckoly, rašporadivcis derjat ih na hlebe i vode. “Ty ubiyxa! — kajdyy raz kriqala emu Ursula, uslycav ob oqered- nom ego samoupravštve. — Kogda Aureliano uznaet, on rasštrelaet teba, i ya pervaa obraduu”. No vse bylo naprasno. Arkadio prodoljal silnee i silnee zakruqivat gayki svoey nenujnoy ještokošti i nakonex prevratilsa v samogo besqeloveqnego iz praviteley, kakih videl Makondo. “Teper oni poquvštvovali raznixu, — skazal kak-to Apolinar Moskote. — Vot on — ih liberalnyy ray”. Eti slova peredali Arkadio. Vo glave soldatskogo patru- la on vzal čturmom dom dona Apolinara Moskote, raznes v cepki mebel, vysek ego doqerey, a samogo byvcego korrehidora povolok po ulixe v ka- zarmu. Uznava o sluqivcemsia, Ursula brosilas bejat qerez ves gorod, vopa ot štýda i yaroštno potrasaa prosmolennoy pletyu; kogda ona vorvalas vo dvor kazarmy, otdelenie uje vyštroiilos dla rasstrela dona Apolinara Mos- kote i Arkadio sobiralsia liqno skomandovat “pli”.

— Posmey tolko, ubludok! — kriknula Ursula. Prejde qem Arkadio ušpel opomnitsa, ona obrucila na nego pervyy udar tajeloy pleti iz byqyih jil. “Posmey tolko, ubiyxa, — kriqala ona. — I mena toje ubey, cluhin ty syn. Po krayney mere mne ne pridetsa plakat ot štýda, qto ya vyrashtila takoe qudivice”. Ona bezjaloštno hleštala Arkadio pletyu i presledovala ego do teh por, poka on ne zabilsa v samyy dalniy uqol dvora, svernuvcis kak ulit- ka. Don Apolinar Moskote, privazanny k štolbu, na ktorom do etogo

viselo izrečennoe pulami quqelo, byl bez soznania. Parni iz otdelenia razbejalis, opasaas, kak by Ursula ne izlila oštatok svoego vozmucenia na nih. No ona daje ne pogladela v ih štoronu. Brosiv rašterzannogo Arkadio, ryqacego ot boli i becenšva, ona otvazala dona Apolinara Moskote i uvela domoy. A prejde qem pokinut kazarmu, vypuštila na volu vseh kolodnikov.

S etogo vremeni upravlat gorodom štala Ursula. Ona vosstanovila voskresnuu messu, otmenila nocenie krasnyh narukavnyh povazok i obyavila nedeystvitelyymi štrogie dekrety Arkadio. I vse je, nesmotra na proavlennoe mujestvo, Ursula vtayne oplakivala svou sudbu. Ona quvštvovala seba naštolko odinokoy, qto štala iskat špaseńia v obceštve zabytogo pod kačtanom muja. “Smotri, do qego my dojili, — govorila ona emu pod cum iunskogo dojda, grozivcego razmyt naveš iz palmovyh lištjev. — Dom nac opuštet, synovya razbreliš kto kuda, i opat my s toboy odni”. No Hose Arkadio Buendia, pogrujennyy v puqinu bezumia, byl gluh k ee jalobam. Utrativ rassudok, on na pervyh porah ece obyavlal domacnim vlaštnym tonom, na iskajennoy latyni o svoih neotlojnyh ejednevnyh potrebnostah. A v kratkie minuty prosvetlenia jalovalsa Amarante, kotoraa nosila emu picu, na svoi samye dokuqnye nemoqi i poslučno pozvolal ey štavit emu banki i gorqiqniki. No k tomu vremeni, kogda Ursula naqala prihodit pod kačtan so svoimi goreštami, on uje poteral vsakuu svaz s deystvitelnoštyu. On sidel na svoey skameeqke, a Ursula po qaštam myla ego i rasskazyvala o semeynyh delah. “Aureliano vot uje bolce qetyreh mesaxeš, kak ucel na voynu, i my o nem niqego ne znaem, — govorila ona, raštiraa muju špinu namylennoy trapkoy. — Hose Arkadio vernulsa, on vyce teba roštom i ves rascit kreštikom, da tolko ot nego nacemu domu niqego, krome štyda, neť”. Ey pokazalos, qto plohie novosti ogorqaut muja. I togda ona naqala obmanyvat ego. “Naboltala ya tut, ne ver ty mne, — govorila ona, posypaa zoloy ego ekskrementy i sobiraa ih zatem na lopatu. — Bogu bylo ugodno, qtoby Hose Arkadio i Rebeka pojenilis, i teper oni oqen sqaštlyvy”. Ona nauqilas lgat sovsem pravdopodobno i v konxe konxov sama štala nahodit utecenie v svoih vymyslah. “Arkadio uje seryeznyy i oqen smelyy mujqina, — govorila ona. — I takoy bravyy v svoem mundire, da ece pri sableť. Eto bylo vse ravno qto razgovarivat s mertvexom, ved Hose Arkadio Buendia uje niqto ne radovalo i ne peqalilo. No Ursula prodoljala besedovat s mujem. Vida, kakoy on krotkiy, ko vsemu bezrazliqnyy,

ona recila otvazat ego. Osvobojdennyy ot verevok, on daje ne sdvinulsa so svoey skameeqki. Tak i sidel pod solnxem i dojdem, budto verevki ne imeli nikakogo znaqenia, potomu qto sila bolee mogucestvennaa, qem lubye vidimye glazu puty, derjala ego privazannym k stvolu kactana. V avguste, kogda vsem uje naqalo kazatsa, qto zima budet tanutsa veqno, Ursula smogla nakonex soobcit muju izvestie, ktoroe sqitala pravdoy.

— Sqastye za nami tak po patam i hodit, — skazana ona. — Amaranta i italyanex, tot, qto s pianoloy vozilsa, skoro pojenatsa. Drujeskie otnocenia mejdu Amarantoy i Pyetro Krespi deystvitelno oqen prodvinulis vpered, pocrаемye doveriem Ursuly, kotora na etot raz ne soqla nujnym prisutstvovat pri vizitah italyanxa. Jenihovstvo bylo okraceno v xveta sumerek. Pyetro Krespi yavlalsya po veqeram, s gardeniey v petlixex, i perevodil Amarante sonety Petrarki. Oni sideli v napolnennoy zapahami roz i ducixy galeree do teh por, poka moskity ne vynujdali ih iskat spase-nia v gostinoy: on qital, ona plela krujevo na kokluckah, i oba byli gluboko bezrazliqny k neojidannoštam i prevratnoštam voyny. Quvstvitelnošt Amaranty, ee sderjanna, no obvolakivaucya nejnošt slovno pautina ople-tali jeniha, i vsakiy raz v vosem qasov, podnimaas, qtoby uyti, on doljen byl bukvalno otdirat ot seba eti nevidimye niti. Vmešte s Amarantoy on soštavil zameqatelnyy albom otkrytok, poluqennyh iz Italii. Na kajdoy takoy otkrytke imelas vlublennaya para v ukromnom ugolke sredi zeleni parka i vinyetka — serdxe, pronzennoe štreloy, ili pozoloqennaya lenta, konxy ktoroy derjat v kluvah dva golubka. “Ya znau etot park vo Floren-xii, — govoril Pyetro Krespi, perebiraya otkrytki. — Stoit vytanut ruku, i ptixy uje letat za krockami”. Inogda pri vide kakogo-nibud akvarelnogo izobrajzenia Venexii toska po rodine prevracala v ego pamati zapah tiny i gnilyh morskix rakucek, ishodiaciy ot kanalov, v legkiy aromat xvetov. Amaranta vzdyhala, smealas i meqtala ob etoy štrane krasivyh mujqin i jencin, govoracih na yazyke detey, o štarinnyh gorodah, ot bylogo veliqia kotoryh oštalis lic rouciesa v musore kocki. Nakonex-to Pyetro Krespi ob-rel ljubov, obrel posle togo, kak v pogone za ney peresek okean, posle togo, kak šputal ee so štraštyu, toroplivo i pylko xeluas s Rebekoy. Sqastye pri-neslo s soboy proxvetanie. Magazin Pyetro Krespi zanimal uje poqti xelyy kvartal i štal naštocyte oranjerex fantazii — v nem mojno bylo uvidet i toqnuu kopiu florentiyskoy kolokolni, otmeqaucuu vreme boem kurantov, i muzykalnye ckatulki iz Sorrento, i kitayskie pudrenixy, kotorye, kogda

otkroec krycku, igraut melodiū iz pati not, i vse muzykalnye instrumenty, kakie tolko mojno voobrazit, i vse zavodnye ustroystva, kakie tolko mojno pridumat. Vo glave magazina stoal Bruno Kres̄pi — mladciy brat, ne obladcicy talantami, neobhodimymi dla prepodavania v muzykalnoy ckole. Blagodara emu ulixa Turkov so svoey oslepitelnoy vystavkoy raznyh bezdelucek prevratilas v volcebnyy zapovednik, tam ludi zabyvali i o proizvole Arkadio, i o dalekom kocmare voyny. Kogda po prikazu Ursuly vozobnovilas voskresnaa messa, Pyetro Kres̄pi podaril hramu nemexkuu figarmoniu, organizoval detskiy hor i razuqil s nim grigorianskiy repertuar — eto pridalo nekotoryy blesk skromnym slujbam padre Nikanora. Vse byli uvereny, qto Amaranta budet sqaštliiva v supruještve s italyanxem. Ne toropa svoih quvstv, otdavcis na volu ih plavnogo, esteštvennogo teqenia, oni nakonex doštigli togo rubeja, gde oštavalos tolko naznaqit datu brakosoqetania. Nikto ne sobiralsa qinit im prepatstvია. Ursula, v glubine duci vinivcaa seba v tom, qto beskoneqnyimi otkladyvaniami svadby izurodovala jizn Rebeki, ne hotela umnojat svoi ugryzenia sovešti. Strogiy traup po Remedios byl otodvinut na zadniy plan bedštviami voyny, otsutstvиеm Aureliano, ještokoštju Arkadio, izgnaniem Hose Arkadio i Rebeki. Uverivcis v tom, qto svadba obazatelno soštoitca, Pyetro Kres̄pi daje nameknul o svoem jelanii sqitat Aureliano Hose, k ktoromu on proniksa poqti otxovskoy lubovyu, svoim štarcim synom. Vse zastavljalo dumat, qto Amaranta uje podplyvaet k tihoy gavani bezoblaqnoq sqaštja. No v protivopolojnošt Rebeke ona ne vykazyvala ni maleyceqo volnenia. S tem je špokoyštviem, s kakim ona pokryvala uzorami skaterti, tkala qudesneycie pozumenty i vycivala kreštikom korolevskih pavlinov, Amaranta jdala, kogda Pyetro Kres̄pi ne smojet bolce protivitsa trebovaniam svoego serdxa. Ee qas pricel vmešt s burnymi oktabrskimi dojdami. Pyetro Kres̄pi ubral s kolen Amaranty korzinoqku s vycivaniem i sjal ee ruku svoimi ladonami. “Ya ne v silah bolce jdat, — skazal on. — My pojenimsa v etom mesaxe”. Ona daje ne vzdrognula, poquvstvovav prikosnovenie ego ledanyh palxev. Ruka ee, kak nepokornyy zverek, vysvobodilas iz plena i snova vzalas za rabotu.

— Ne bud naivnym, Kres̄pi, — skazala Amaranta s ulybkoy, — ya skoree umru, qem poydu za teba.

Pyetro Kres̄pi poteral vlašť nad soboy. On rydal bez vsakogo štjda i v otqaanii qut ne slomal sebe palxy, no ne smog pokolebat ee recenia. “Ne

teray naprasno vreme, — otveqala emu Amaranta. — Esli ty deystvitelno tak mena lubic, ne pereštupay bolce porog etogo doma”. Ursula gotova byla skvoz zemlu provalitsa ot štýda. Pyetro Křešpi isqerpal vse slova molby. On docel do nemyslimyh unijeniy. Xelyy veqer plakal v podol Ursuly, kotora a ohotno prodala by svou ducu, lic by utecit ego. Videli, kak on dojdlyvymi noqami brodit vokrug doma s celkovym zontikom, vysmatrivaa, net li sveta v okne Amaranty. Nikogda Pyetro Křešpi ne odevalsa bolee izyskanno, qem v eti dni. Ego velikolepnaa golova zamuqennogo imperatora obrela neobyqayno veliqeštvennyy vid. On nadoedal podrugam Amaranty, prihodivcim vycivat s ney v galeree, zaklinaa ih pereubedit ee. On zabrosil vse svoi dela. Xelye dni provodil v zadney komnate magazina, gde soqinal sumasbrodnye pisma, vkladyval v nih xvetoqnye lepeštki i zasucennyh baboqek i otpravlal Amarante; pisma vozvralis k nemu nerasšeqatannymi. Zapercis, on xelymi qasami igral na xitre. Odnajdy noqyu on zapel. Makondo prosnulsa v kraynem izumlenii, zaqarovanny volcebnyimi zvukami xitry, kotorye ne mogli prinadlejat etomu miru, i gosom, išpolnennym lubvi, silnee kotoryy i predštavit sebe na zemle bylo nevozmojno. I togda Pyetro Křešpi uvidel svet vo vseh oknah goroda, krome odnogo — okna Amaranty. Vtorogo noabra, v den pominovenia usopcih, ego brat otper dveri magazina i obnarujil, qto vse lampy zajjeny, vse muzykalnye ckatulki otkryty i igraut, vse qasy, ne oštavlivaas, byut, i pod zvuki etogo nelepogo konxerta on nacel v zadney komnate Pyetro Křešpi — veny na ego zapastyah byli pererezany nojom i obe ruki opucenty v umyvalnyy taz, napolnennyy rosny m ladanom.

Ursula rašporadilas, qtoby grob s telom poštavili v ee dome. Padre Nikanor vozrajal protiv otpravlenia religioznogo obrada i pogrebenia samoubiyxy v osvachennoy zemle. Ursula vštupila s nim v špor. “Etot qelovek štál svatym, — zaavila ona. — Kak eto vyclo i poqemu, ni vam, ni mne ne ponat. I vopreki vacey vole, ya poloju ego radom s Melkiadesom”. Tak ona i sdelala posle pycnoy pohoronnoy xeremonii i pri edinoducnom odobrenii vsego goroda. Amaranta ne vyhodila iz špalni. So svoey pošteli ona slycala rydania Ursuly, cagi i tihie golosa štolpivcihsa v dome ludey, priqitania plakalcix, a potom glubokuu, propitannuu zapahom raštoptannyh xvetov ticinu. Dolgo ece qudilsa Amarante po veqeram aromat lavandy, no ona nacla v sebe sily ne poddatsa bezumiu. Ursula ee pokinula. Daje glaz ne podnala, ne pojalela doq v tot veqer, kogda Amaranta vocla na

kuhnu, polojila ruku na ugli v plite i derjala do teh por, poka bol ne štala takoy silnoy, qto Amaranta uje ocucala ne ee, a tolko tletvornyy zapah svoego sobštvennogo palenogo masa. Eto bylo silnodeystvuucee sredstvo protiv ugryzeniy sovešti. Neskolko dney Amaranta hodila po domu, opuštiv ruku v misku s yaiqnymi jeltkami, i malo-pomalu ojogi zajili, a vmeste s nimi zarubxevalis, slovno toje pod blagotvornym vozdeystviem yaiqnyh jeltkov, i rany ee serdxa. Edinstvennym vidimym sledom perejitoj tragedii oštanetsa povazka iz qernogo krepa. Amaranta budet nosit ee na obojjennoj ruke do samoy smerti.

Arkadio proavil neojidannoe velikoducie, izdav dekret ob ofixialnom traure po sluqau smerti Pyetro Krespi. Ursula rasxenila eto kak vozvraćenie zabludcey ovxy v štado. No ona ociblas. Arkadio byl dla nee poteran, i vovse ne s togo momenta, kogda nadel voennuu formu, a s samogo naqala. Ona sqitala, qto vošpityvala ego kak sobštvennogo rebenka — tak je, kak Rebeku, ni v qem ne otdavaa emu predpoqtenia, no ni v qem i ne obdelaa. I vse je Arkadio ros zamknutym, puglivym malqikom, ved gody ego detštva sovпали s epidemiey bessonnixy, štroitelnoy lihoradkoy Ursuly, bezumiem Hose Arkadio Buendia, zatvorniqeštvm Aureliano, smertelnoy vraydoy mejdu Amarantoy i Rebekoy. Aureliano uqil ego qitat i pisat, dumaa sovsem o drugom, kak eto delal by poštornniy. On daril Arkadio svou odejdu, qtoby Visitason perecila ee po roštu malqika, no daril, kogda veci prihodili uje v polnuu negodnošt. Arkadio štradal iz-za bolcoy, ne po noge, obuvi, iz-za latok na brukah, iz-za svoih jenskih yagodix. Razgovarival on bolce s Visitason i Kataure, na ih yazyke. Edinstvennym qelovekom, deystvitelno proavlavcim k nemu interes, byl Melkiades: on qital Arkadio svoi neponatnye zapisi i obuqal ego iskusštvmu dagerrotipii. Nikto i ne dogadyvalsa, qto oplakival Arkadio smert štarika, skryvaa ot vseh svoe gore, kak otqaanno iskal šposob voskresit xygana, bezuštpecno issledua ego pisania. Ckola, gde vse uvajali i slucalis Arkadio, a zatem vlast s ee surovymi dekretami i velikolepnym mundirom osvobodili ego ot poštanno gnetucego quvštva goreqi. Odnajdy veqerom v zavedenii Katarino kto-to osmelilsa brosit emu: “Ty nedoštoin familii, kotoruu nosic”. Vopreki vsem ojidaniam, Arkadio ne rassstrelal derzkogo.

— K moey qešti, — skazal on, — ya ne Buendia.

Znavcie taynu ego usynovlenia recili posle etogo otveta, qto i emu vse izveštno, no v deystvitelnošti Arkadio navsegda oštalsa v nevedenii, kto

ego roditeli. K Pilar Ternere, svoey materi, on ispytyval to je nepreodolimo vlegenie, qto bylo u Hose Arkadio i Aureliano: kogda ona vhodila v temnuu komnatu, gde on zanimalsa dagerrotipiey, krov zakipala u nego v jilah. Hota Pilar Ternera uje utratila svoi qary i velikolepie svoego smeha, on iskal i nahodil ee po gorkomu zapahu dyma. Odnajdy, nezadolgo do voyny, ona pricla v ckolu za svojim mladcim synom v polden, neskolko pozje, qem vseгда. Arkadio podjjidal ee v komnate, gde obyqno provodil siestu i gde potom prikazal postavit kolodki. Rebenok igral vo dvore, a on ulegsa v gamak i drojal ot neterpenia, znaa, qto Pilar Ternera obazatelno proydet qerez etu komnatu. Ona pricla. Arkadio shvatil ee za ruku i pytalsa vtacit v gamak. “Ne mogu, ne mogu, — v ujase skazala Pilar Ternera. — Ty daje ne znaec, kak mne hotelos by dostavit tebe udovolstvie, no, Bog svidetel, ne mogu”. S nasledstvennoy moguqey siloy Buendia Arkadio sgreb ee za talii, i ot prikosnovenia k ee telu v glazah u nego stalo temno. “Ne prikidyvaysa svatoy, — skazal on. — Vse znaut, qto ty cluha”. Pilar podavila pristup otrvacenia k svoey nesqastnoy sudbe.

— Deti uvidat, — proceptala ona. — Luqce ne zapiray segodna dver na noq.

Noqyu Arkadio jdal ee v gamake, otbivaa lihoradoqnuu drob zubami. On ne smykal glaz, prislucivalsa, kak bez umolku pout sverqki i v polojennoe vreme, slovno po raspisaniu, kriqat vypi, i s kajdoy minutoy vse bolce ubejdalsa, qto ego obmanuli. Kogda ego volnenie gotovo bylo pererasti v becenstvo, dver vdrug otvorilas. Qerez neskolko mesaxev, stoa u steny v ojidanii rasstrela, Arkadio vnov perejivet eti mgnovenia: snaqala poslycalis qyi-to robkie cagi, plutaucie v temnote sosedney komnaty, stuknula skamya, na kotoruu natknulsa kto-to, a potom mrak komnaty sguštilsa, prinal formu qeloveqeskogogo tela, vozduh zatrepetal ot qastyh udarov serdxa, i eto bylo ne to serdxe, qto kolotilos v grudi Arkadio. On protanul ruku i vstretil druguu ruku s dvuma perstnami na odnom iz palxev, vstretil kak raz vovrema, qtoby spašti iz puqiny tmy, uje sobiravceysa poglotit ee. On ocutil razvetvlenia ven, isbugannyy trepet pulsa, vlajnuu ladon s liniey jizni, rasseqennoy u osnovania bolcogo palxa kosoy smerti. Togda on ponal, qto eto ne ta jencina, kotoruu on jdal, — ot nee pahlo ne goreqyu dyma, a xvetoqnym briolinom, u nee byli tverdye grudi s ploskimi, kak u mujqin, sorskami, tverdyy i kruglyy, kak oreh, lobok i sumatocnaa nejnost' vzbujdennoy neopytnosti. Ona byla devstvennixey, i zvali

ee soverceno neveroatnym imenom — Santa Sofia de la Pyedad. Pilar Ternera zaplatila ey patdesat peso — polovinu vseh svoih sberejeniy, qto-by ona sdelala to, qto delala seyqas. Arkadio ne raz videl, kak eta devucka pomogaet v produktovoy lavqonke svojim roditelam, i nikogda ne obracal na nee vnimania, potomu qto ona obladala redkim darom ne sucestvovat do teh por, poka v ney ne poavitsa neobhodimost. No s etoy noqi ona svernulas klubkom, kak kocka, v teple u nego pod rukoy. Ona prihodila v ckolu vo vreme siesty, s soglasia roдитеley, kotorym Pilar Ternera otdala vtoruu polovinu svoih sberejeniy. Pozje pravitelstvennye voyska vyselili Arkadio i Santa Sofiu de la Pyedad iz ckolnogo pomecenia, i oni stali zanimatsa lubovyu sredi yacikov so slivoqnym maslom i meckov kukuruzy v zadney komnate lavki. K tomu vremeni, kogda Arkadio byl naznaqen voennym i grajdanskim pravitelem, u nih rodilas doq.

Edinstvennymi rodstvennikami, uznavcimi ob etom, byli Hose Arkadio i Rebeka, s kotorymi Arkadio podderjival v tu poru blizkie otnocenia, osnovannye ne stolko na rodstvennyh quvstvah, skolko na obcih interesah. Hose Arkadio sklonil ceu pod tajestyu braqnogo yarma. Tverdyy harakter Rebeki, nenasytnost ee lona, ee upramoe qestolubie obuzdali neukrotimyy nrav muja — iz lentaa i babnika on prevratilsa v bolcuu i silnuu raboquu skotinu. V dome u nih xarili qistota i poradok. Poutru Rebeka otkryvala nastej okna, i veter s mogil vletal v komnaty i uletal qerez dveri vo dvor, ostavlaa na stenah i mebeli tonkiy sloj praha. Jelanie est zemlu, pocelkivanie kostey otxa i materi, jarkiy golos sobstvennoy krovi i valaa tomnost Pyetro Krespi — vse eto bylo zabroceno na qerdaki pamati. Ves den Rebeka vycivala vozle okna, qujdaa trevogam voyny, i kogda glinanye gorcki na polke naqinali drojat, ona podnimalas, qto-by razogret obed, prejde qem poavatsa izmazannye grazyu ohotniqyi sobaki, a za nimi koloss s dvustvolkoy i v sapogah so cporami; inoy raz u nego na pleqe byl olen, no qace vsego on prinosil svazku krolikov ili dikih utok. Odnajdy veqerom, v naqale svoego pravlenia, Arkadio neojidanno zacer navestit Rebeke i ee muja. On ne videlsa s nimi s teh por, kak oni ucli iz doma, no derjalsa tak drujelubno, po-rodstvennomu, qto ego priglasili otvedat jarkoe.

Tolko kogda pristupili k kofe, Arkadio otkryl istinnuu xel svoego posecenia: on poluqil donos na Hose Arkadio. Jalovalis, qto posle togo, kak Hose Arkadio rasphahal svoy uqastok, on dvinulsa na sosedskie pola; s

pomocyu svojih volov on valil izgorodi i prevracal v razvaliny stroenia, poka ne prisvoil vse lucie ugodya v okrestnosti. Teh krestyan, kotoryh on ne ograbil, potomu qto emu ne nujny byli ih zemli, on oblozil nalogom i kajduu subbotu prihodal s dvustvolkoy za pleqami i svoroy sobak vzimati ego. Hose Arkadio niqego ne otrixal. On ssylalsa na to, qto zahvaqennye im zemli byli raspredeleny Hose Arkadio Buendia vo vremena osnovania Makondo, a on gotov dokazat, qto otex ego uje togda byl sumascedcim, tak kak otdal v qujie ruki uqaštki, prinadlejavnice na samom dele semye Buendia. V etih opravdaniach ne bylo nikakoy neobhodimosti — Arkadio pricel vovse ne zatem, qtoby vercit pravosudie. On predlozil sozdat registractionnoe buro, ono uzakonit pravo Hose Arkadio na zahvaqennoe pri uslovii, qto Hose Arkadio pozvolit meštным vlastam sobirat vmeštogo nego nalogi. Tak i dogovorilis. Neskolko let špušta, kogda polkovnik Aureliano Buendia štanet peresmatrivat prava na zemlu, on obnarujit, qto na ima brata zapisany vse zemelnye uqaštki, vkljuqaa kladbice, kakie tolko mojno bylo ohvatit vzgladom s holma, gde nahodilsa ego dom, i qto za odinadxat mesaxev svoego pravlenia Arkadio nabil sebe karmany ne tolko dengami ot nalogov, no takje i temi, kotorye on bral za razrecenie horonit pokoynikov vo vladeniach Hose Arkadio.

Proclo neskolko mesaxev, prejde qem Ursula zametila to, o qem znali vse i qto ot nee skryvali, ne jelaa umnojat ee štadania. Snaqala u nee zarodilis podozrenia. “Arkadio štroit sebe dom”, — s pritvornoy gordostyu soobcila ona muju, pytaas vlit emu v rot lojku tykvennogo siropa. I odnako, ne mogla uderjat vzdoh: “Ne znau otqego, no ne po duce mne vse eto”. Pozje, kogda ey štalo izvestno, qto Arkadio ne tolko doštroyil dom, no daje vypisal sebe venskuu mebel, ona uje ne somnevalas v tom, qto on tratit kazennye dengi. Odnajdy, vozvracaas posle voskresnoy messy, ona uvidela, kak on v novom dome igraet v karty so svoimi ofixerami. “Ty pozor nacey semyi!” — kriknula ona emu. Arkadio ne obratil na nee vnimania. Lic togda Ursula uznala, qto u nego ešt cestimesaqnaa doq i qto Santa Sofia de la Pyedad, s kotoroy on jivet ne obvenqavnice, snova beremenna. Ursula recila napisat polkovniku Aureliano Buendia, gde by on ni nahodilsa, i posvatit ego vo vse sluqivceesa, odnako sobytia, razvernuciesia v sleduucie dni, ne tolko pomecali ey vypolnit svoe namerenie, no daje zastavili raskaatsa v nem. Voyna, byvcaa do teh por dla jiteley Makondo ne bolee kak slovom, soqetaniem zvukov, oboznaqaucim qto-to smutnoe

i dalekoe, štala dramatičeskoy realnoštyu. V konxe fevrala u vorot goroda poavilas seraa ot pyli štaruha na osle, grujennom venikami. Vid u nee byl sovercenno bezobidnyy, i qasovye propuštili ee, ne zadavaa licnih vo-prosov, oni recili, qto pered nimi proštaa torgovka iz doliny. Staruha napravilas pramo v kazarmu. Arkadio prinal ee v byvcey klassnoy komnate, prevrativceysa teper v podobie tylovogo lagera: tam i sam vidnelis svernutye ili podvecennye za kolxa gamaki, vse ugly byli zavaleny grudami xinovok, na polu v bešporadke lejali vintovki, karabiny i daje ohotniqiy rujya. Staruha vytanulas po štoyke “smirno”, otdala qešt i predstavilas:

— Polkovnik Gregorio Stivenson.

On prines plohie vešti. Poslednie oqagi soprotivlenia liberalov, po ego slovam, byli podavleny. Polkovnik Aureliano Buendia, otšupavciy s bo-ami ot Rioaqi, poslal ego s poručeniem k Arkadio. Makondo nujno sdat bez soprotivlenia pri uslovii, esli budet garantirovana qeštным slovom so-hrannošt jizni i imučstva liberalov. Arkadio s prezritelnym soquvštviem ogladel štrannogo veštника, ktorogo tak netrudno bylo prinat za jalkuu štaruhu.

— U vas, razumeetsa, ešt kakoy-nibud pismennyy prikaz, — skazal on.

— Razumeetsa, — otvetil poslanex, — u mena ego net. Kajdomu yasno, qto v podobnyh obštoatelstvah nelza imet pri sebe niqego komprometi-ruucego.

Tut on vynul iz-za korsaja i položil na štol zolotuu rybku. “Ya polagau, etogo doštatoqno”, — skazal on. Arkadio podtverdil, qto eto deyštvitel-no odna iz rybok, sdelannyh polkovnikom Aureliano Buendia. No ved kto-nibud mog kupit ee ece do voyny, i poetomu kak mandat ona ne go-ditsa. Qtoby udostoverit svou liqnošt, gonex pocel daje na narucenie vo-ennoy tayny. On probiraetsa na Kurasao s vajnoy missiey — zaverbovat tam izgnannikov s oštrovov Karibskogo mora, doštat orujie, snarajenie i v konxe goda sdelat popytku vysaditsa na poberejye. Polkovnik Aureliano Buendia ubejden v ušpehe etogo plana i sqitaet, qto ne sleduet prinosit bešpoleznye jertvy v dannyy moment. No Arkadio byl nepreklonen. On prikazal derjat poslanxa pod štrajey do teh por, poka ne budet uštanolve-na ego liqnošt, i recil oboronat krepošt Makondo ne na jizn, a na smert.

Jdat priclos nedolgo. Izveštia o porajenii liberalov štanovilis s kajdym razom vse bolee doštovernymi. Odnajdy noqyu, v konxe marta, kogda ne po sezonu rano naqavciysa dojd polival ulixy Makondo, naprajenoe

špokoystvie predyducih nedel vnezapno bylo naruceno ducerazdiraucimi zvukami truby, vsled za etim progremel puceqnyy vyštel, kotoryy snes s xerkvi kolokolnu. Recenie soprotivlatsa i v samom dele okazalos qištym bezumiem. Arkadio imel v svoem rašporajenii vsego patdesat qelovek, ploho voorujennyh i s zapasom patronov ne bolee dvadxati čtuk na ducu. Pravda, sredi etih ludey byli uqeniki iz ego ckoly, vošplamenennye ego vysokoparnymi prizyvami i gotovye pojertvovat svoey ckuroy dla giblogo dela. Zemla sodrogalas ot orudiynoy palby, slycalsa bešporadoqnyy tresk vyštelov, topot sapog, protivoreqivye komandy i bessmyslennye signaly truby, kogda qelovek, nazyvavciy seba polkovnikom Stivensonom, dobilsa nakonex razgovora s Arkadio. “Izbavte mena ot pozornoy smerti v kolodkah i s etim babyim trapyem na tele, — skazal on. — Esli ya doljen umeret, pušt ya umru srajaas”. Ego slova ubedili Arkadio. On prikazal vydat areštantu orujie i dvadxat patronov i oštavil ego s patyu ludmi zacicat kazarmu, a sam ucel vmeštse so svoim čtabom, qto by vozglavit oboronu. Arkadio ne ušpel vyyti na dorogu k doline. Barrikady u vhoda v Makondo byli razruceny, i zacitniki goroda srajalis uje na ulixah, perebegaa ot doma k domu; snaqala, poka ne konqilis patrony, oni štelali iz vintovok, potom protiv vintovok vraga byli puceny v hod pištolety, i, nakonex, zavazalas rukopacnaa. Ugroza porajenia zaštavila mnogih jencin brosisa na ulixu, voorujivcis kuhonnymi nojami. V etoy sumatixe Arkadio uvidel Amarantu, kotora a razyskivala ego: v noqnoy rubacke, so štarymi pištoletami Hose Arkadio Buendia v rukah, ona byla pohoja na bezumnuu. Arkadio otdal vintovku ofixeru, poteravcemu v bou svoe orujie, i brosilsa s Amarantoy v pereulok, qto by otvešt i ee domoy. Ursula jdala v dverah, ne obraca a vnimania na svišt snaradov, odin iz kotoryh probil brec v facade sosednego doma. Dojd konqilsa, no ulixy byli skolzkimi i magkimi, kak raskiscee mylo, v noqnoy tme idti prihodi los naugad. Arkadio oštavil Amarantu Ursule, povernulsa i vyštelil v dvuh soldat, kotorye otkryli po nemu ogon iz-za sosednego ugla. Pištolety, dolgo provalavciesa v cka fu, dali oseqqku. Ursula zaslonila Arkadio svoim telom i popytalas vtolknut ego v dom.

— Poydem, radi Boga! — kriqala ona. — Hvatit uje glupošt ey!

Soldaty prixelilis v nih.

— Otpuštite etogo qeloveka, senora, — kriknul odin, — inaqe my ni za qto ne otveqaem!

Arkadio ottolkul Ursulu i sdalsa. Nemnogo pogoda vystrely stihli i zavzvonili kolokola. Soprotivlenie bylo podavleno vsego za polqasa. Ni odin iz ludey Arkadio ne ostalsa v jivyh, no prejde qem umeret, oni hrabro bilis protiv treh soten soldat. Poslednim ih oplotom stala kazarma. Kogda pravitelstvennye voyska uje sobiralis brosisna na recitelnyy cturm, qelovek, nazyvavciy seba polkovnikom Gregorio Stivensonom, vypustil zakluqennyh i prikazal svojim ludam pokinut kazarmu i idti srajatsa na ulixu. Neobyqaynaa podvijnost, blagodara kotoroy on uspeval vesti ogon iz neskolkih okon, bezociboqnaa metkost, s kotoroy on rassstrelal vse svoi dvadcat patronov, sozdali vpeqatlenie, qto kazarma zacicena oqen horoco, i togda napadaucie razrucili ee puqeqnymi vystrelami. Rukovodivciy operaxiey kapitan byl porajen, obnarujiv, qto v razvalinah net nikogo, krome mertvogo qeloveka v odnih kalsonah; ego otorvanna snaradom ruka sjimala vintovku s puštoy oboymoy. U mertvexa byli gustye i dlinnie, kak u jenciny, volosy, podkolotye na zatyлке grebnem, na cee visela ladanka s zolotoy rybkoy. Perevernuv trup noskom sapoga, qtoby vzglanut na lixo, kapitan zastyl v udivlenii. "Qto za qert!" Podocli drugie ofixery.

— Gladite-ka, gde on obyavilsa, — skazal im kapitan. — Ved eto Gregorio Stivenson.

Na rassvete po prigovoru voenno-polevogo suda Arkadio byl rassstrelan u kladbicenskoy steny. V poslednie dva qasa jizni on tak i ne uspel razobratsa, poqemu isqez strah, muqivciy ego s samogo detstva. Soverceno spokoyno, no vovse ne potomu, qto hotel pokazat svoe nedavno rodivceesa mujestvo, slucal on beskoneqnye punkty obvinenia. On dumal ob Ursule — ona v eto vreme, naverno, pyet kofe pod kaqtanom vmeste s Hose Arkadio Buendia. Dumal o svoey vosmimesaqnoy doqke, kotoroy ece ne usveli dat ima, i o tom rebenke, qto doljen roditsa v avguste. Dumal o Santa Sofii de la Pyedad, vspomnil, qto vqera veqerom, kogda on uhodil voevat, ona prisalivala oleninu dla subbotnego obeda, vspomnil i zatoskoval o temnom potoke ee volos, nizvergavcemsa na pleqi, o resnixah, takih dlennyh i gustyh, qto oni kazalis nenaštoacimi. V ego myslah o blizkih ne bylo sentimentalnosti — on surovo podvodil itogi svoey jizni, naqinaa ponimat, kak silno lubil v deystvitelnosti teh ludey, kotoryh bolce vsego nenavidel. Predsedatel voenno-polevogo suda pristupil k zakluqitelnoy reqi, a Arkadio vse ece ne zametil, qto proclo uje dva qasa. "Daje v tom sluqae, esli by pereqislennye obvinenia ne byli podtverjdeny stol

mnogolisennymi ulikami, — govoril predsedatel, — bezotvetstvennaa i prestupnaa derzost obvinaemogo, kotoryy poslal svoih podqinennyh na bespoleznuu gibel, byla by dostatoqnym osnovaniem dla vynesenia emu smertnogo prigovora”. Zdes, v razgromlennoy ckole, gde on v pervyy raz ispytal uverennost v sebe, prihodacuu s vlastyu, v neskolkih metrah ot komnaty, gde on poznal neuverennost, porojdaemuu lubovyu, formalnosti, soputstvuucie smerti, pokazalis Arkadio nelepymi. Po pravde govora, smert dla nego ne imela znaqenia, emu vajna byla jizn, i poetomu, uslycav prigovor, on poquvstvoval ne strah, a tosku. On ne proiznes ni slova do teh por, poka ego ne sprosili o poslednem jelanii.

— Skajite moey jene, — otvetil on zvuqnym golosom, — pust nazovet doqku Ursuloy, — i, pomolqav, podtverdil: — Ursuloy, kak babucku. I skajite ey takje, qto esli rebenok, kotoryy doljen roditsa, roditsa malqikom, to pust emu dadut ima Hose Arkadio, no ne v qest dadi, a v qest deda.

Pered tem kak Arkadio otveli k stene, padre Nikanor popytalsa ispovedovat ego. “Mne ne v qem kaatsa”, — skazal Arkadio i, vypiv krujku qernogo kofe, otdal seba v rasporajenie soldat. Komandovat rasstrelom naznaqili kapitana, ktorogo otnud ne sluqayno zvali Roke Masnik — on byl sPECIALISTOM po massovym kaznam. Cagaa k kladbicu pod uporno morosacim dojdem, Arkadio uvidel, qto na gorizonte zanimaetsa luqezarnoe utro sredy. Vsled za noqnym tumanom rassealas i ego toska, ostaviv vmesto seba bezgraniqnoe lubopytstvo. Emu bylo prikazano stat spinoy k stene, i tolko togda on zametil Rebeku — s mokrymi volosami, odetaa v platye iz kakoy-to tkani v rozovyh xvetoqkah, ona rasbahivala nastej okna doma. Arkadio sosredotoqil vsu svou volu, qtoby privleq ee vnimanie. Rebeka i v samom dele vdrug broсила beglyy vzglad na stenu, zastyla, porajennaa ujasom, potom sdelala nad soboy usilie i mahnula emu na procanie rukoy. Arkadio otvetil ey tem je. V eto samoe mgnovenie na nego naxelilis zakopqennye dula vintovok, i on uslycal slovo za slovom propetye enxikliki Melkiadesa, i ulovil cagi Santa Sofii de la Pyedad, zaplutavciesa v klassnoy komnate, i ocutil, kak ego nos obretaet tu ledanuu tverdošt, qto porazila ego, kogda on gladel na lixo mertvoy Remedios. “A, qert, — ece uspel on podumat, — ved ya zabył skazat: esli roditsa devoqka, pust nazovut ee Remedios”. I togda odnim sokrucitelnym udarom na nego snova obrucilsa tot strah, kotoryy muqil ego vsu jizn. Kapitan dal prikaz strelat. Arkadio

edva uspel raspraviti grud i podnat golovu, ne ponimaa, otkuda teqet go-
raqaa jidkošt, objigaucaa ego lajki.

— Svoloqi! — kriknul on. — Da zdravstvuet partia liberalov!

x x x

V mae vojna konqilas. Za dve nedeli do togo, kak pravitelštvo ofixialno
soobcilo ob etom v vysokoparnom vozzvanii, obecaa bezjalostno poka-
rat zaqincikov mateja, polkovnik Aureliano Buendia, kotoryy v odejde
indeyxa-znahara uje poqti dobralsa do zapadnoy granixy, byl zahvaqen v
plen. Uhoda na vojnu, on vzal s soboy dvadzat odnogo qeloveka; qetyr-
nadzat pogibli v boah, ceštero lejali ranenye, i lic odin byl s nim v minutu
okonqatelного porajenia — polkovnik Gerineldo Markes. Vešt o plenenii
polkovnika Aureliano Buendia byla obyavlena v Makondo qrezvyqaynym
dekretom. “On jiv, — skazala Ursula muju. — Pomolimsa, qtoby vragi
proavili k nemu miloserdie”. Tri dna ona oplakivala syna, a na qetvertyy,
prigotovlaa na kuhne slasti iz slivok, sovercenno otqetlivo uslycala gde-to
radom ego golos. “Eto Aureliano, — zakriqala ona i brosilas k kaqtanu,
qtoby soobcit novost muju. — Ne znau, kakim qudom on špassa, no on jiv
i my skoro ego uvidim”. Ursula byla uverena, qto tak i budet. Ona raspo-
radilas vymyt v dome poly i perestavit mebel. A qerez nedelu proroqestvo
ee naclo peqalnoe podtverjdenie v neizveštno otkuda voznikcih sluhah,
na etot raz ne podtverjdennyh dekretom. Polkovnik Aureliano Buendia
prigovoren k smertnoy kazni, i prigovor budet priveden v išpolnenie v
Makondo dla uštrecenia jiteley goroda. Utrom v ponedelnik, okolo po-
loviny odinnadzatogo, Amaranta odevala Aureliano Hose, kak vdruk do
nee donessa dalekiy bešporadoqnyy cum i zvuki truby, a qerez sekundu v
komnatu vorvalas Ursula s krikom: “Vedut!” Soldaty udarami prikladov
rasqicali sebe put v nesmetnoy tolpe. Protalkivaas qerez plotnuu massu
ludey, Ursula i Amaranta dobralas do sosedney ulixy, i tam oni uvideli
ego. On byl pohoj na nicego. Bosoy, v izodrannoy odejde, boroda i volosy
vsklokoqeny. On cel, ne quvstvua objigaucego prikosnovenia raskalen-
noy pyli, ruki ego byli svazany za špinoy verevkoy, konex kotoroy sjimal
v ladoni konnyy ofixer. Radom veli polkovnika Gerineldo Markesa, toje
graznogo i oborvannogo. Oni ne vygladeli peqalnymi. Skoree kazalos,
qto oni vzvolnovany povedeniem tolpy, osypaucey soldat vsevozmojnymi
oskorbleniami.

— Synok! — razdalsa sredi obcego cuma vo pl Ursuly, ona udarila soldata,

pytavcegosia zaderjat ee. Locad ofixera podnalas na dyby. Polkovnik Aureliano Buendia vzdrognul, oštanovilsa i, uklonivcis ot ruk materi, tvrdo posmotrel ey v glaza.

— Idite domoy, mama, — skazal on. — Sprosite razrecenia vlastey i prihodite ko mne v turmu.

On perevel vzglad na Amarantu, v nerecitelnosti štoavcuu pozadi Ursuly, ulybnulsa ey i šprosil: “Qto u teba s rukoy?” Amaranta podnala ruku v qernoy povazke. “Ojog”, — skazala ona i ottacila Ursulu v štoronu, podalce ot locadey. Soldaty dali zalp v vozduh. Otrad kavalerii okrujil plennyh i na rysah napravilsa k kazarme.

Veqerom Ursula pricla na svidanie s polkovnikom Aureliano Buendia. Ona poprobovala poluqit predvaritelnoe razrecenie s pomocyu dona Apolinaru Moskote, no vsa vlast šosredotoqilas teper v rukah voennyh, i ego slovo ne imelo nikakogo vesa. Padre Nikanor lejal s pristupom peqeni. Roditeli polkovnika Gerineldo Markesa, kotoryy ne byl prigovoren k smertnoy kazni, uje pytalis naveštít syna, no ih otognali prikladami. Vida, qto nayti posrednikov nevozmojno, ubejdennaa, qto Aureliano na rassвете budet rasstrelan, Ursula slojila v uzelok veci, kotorye hotela emu snešti, i pocla v kazarmu odna.

— Ya mat polkovnika Aureliano Buendia, — zaavila ona.

Qasovye pregradili ey put. “Ya vse ravno voydu, — skazala Ursula. — Tak qto, esli vam prikazano štelat, štelayte srazu”. Silnym tolqkom ona otštranila odnogo iz nih i vocla v byvcuu klassnuu komnatu, gde gruppa polugolyh soldat qištíla orujie. Uqtivyy rumanny ofixer v oqkah s tolštymi šteklami, odetyy v pohodnuu formu, sdelal znak brosvicimsa bylo za ney qasovym, i oni ucli.

— Ya mat polkovnika Aureliano Buendia, — povtorila Ursula.

— Vy hotite skazat, senora, — popravil ee ofixer, lubezno ulybaas, — qto vy mat senora Aureliano Buendia.

V ego izyskannoy reqi Ursula ulovila taguqie intonaxii jiteley gor — kaqako (*12).

— Pušt budet “senor”, — soglasilas ona, — vse ravno, lic by mne ego uvidet.

Prikazom svyce vsakie posecenia osujdennyh na smert byli zapreceny, no ofixer pod svou otvetšvennošt razrecil Ursule patnadxatiminutnoe svidanie. Ursula pokazala emu to, qto prinesla v uzelke, smenu qištogo

belya, botinki, v kotoryh syn gural na svoey svadbe, i slasti, kotorye ona hranila dla nego s togo dna, kogda poquvstvovala, qto on vernetsa. Ona nacla polkovnika Aureliano Buendia v komnate, gde stoali kolodki, on lejal, raskinuv ruki, potomu qto pod myckami u nego vzdulis naryvy. Emu razrecili pobritsa. Gustye usy s zakruqennymi konqikami podqerkivali uglovatost skul. Ursule pokazalos, qto on blednee, qem byl rance, nemnogo vyce i ece bolee odinok. On znal vse, qto proizoclo doma: znal o samoubiystve Pyetro Krespi, o bezzakoniah Arkadio i ego rasstrele, o qudaqestvah Hose Arkadio Buendia pod kaqtanom. Znal, qto Amaranta posvatila svoe vdovye deviqestvo voqspitanuu Aureliano Hose, qto tot proavlaet nezauradnyy um i nauqilsa qitat i pisat togda je, kogda naqal razgovarivat. S toy samoy minuty, kak Ursula vocla v komnatu, ona poquvstvovala seba nelovko — ee smucal povzroslevciy vid syna, ishodivcaa ot nego vlastnost, sila, kotoruu izluqalo vse ego bolcoe telo. Ona udivilas, qto on tak horoco obo vsem osvedomlen. “Vy je znaete: vac syn — yasnovidex, — pocutil on. I dobavil uje seryezno: — Utrom, kogda mena veli, ya kak budto perejil vse eto”.

I v samom dele, poka tolpa cumela vokrug, on byl zanat svoimi myslami, udivlaas, kak poqarel gorod vsego za odin god. Listya na mindalnyh devyiah byli obodrani. Doma, kotorye to i delo perekracivali iz golubogo xveta v rozovyy, potom snova v goluboy, priobrel i v konxe konxov neopredelenny ottenok.

— A qto ty dumal? — vzdohnula Ursula. — Vrema-to idet.

— Koneqno, — soglasilsa Aureliano, — no vse je...

I svidanie, ktorogo oni oba tak dolgo jdali, prigotoviv voprosy i daje porazmysliv, kakie otvety mogut na nih poluqit, vylilos v obyqnyy povsednevnyy razgovor. Kogda qasovoy obyavil, qto patnadxat minut istekli, Aureliano dostal iz-pod xinovki pohodnoy krovati skatannye v trubku, propitannye potom listki bumagi. Eto byli ego stihi. Te, qto on posvacal Remedios i zabral s soboy, uhoda iz doma, i drugie — napisannye pozje, vo vreme korotkih peredycek mejdu boami. “Obecayte mne, qto nikto ne proqtet ih, — skazal on. — Segodna je veqerom rastopite imi plitu”. Ursula poobecala i vstala, qtoby poxelovat syna na procanie.

— Ya prinesla tebe revolver, — cepnula ona.

Polkovnik Aureliano Buendia udoqstoverilsa, qto qasovogo net poblizosti. I otvetil tak je tiho: “Na qto on mne? Vproqem, davayte, a to oni ece

uvidat, kogda vy budete uhodit". Ursula vynula revolver iz-za korsaja, i polkovnik Aureliano Buendia položil ego pod xinovku na koyke. "A teper ne procaytes so mnoy, — skazal on podqerknuto špokoynym tonom. — Ne umolayte nikogo, ne unijaytes ni pered kem. Zastavte seba dumat, qto mena rassstrelali uje davnym-davno". Ursula zakusila gubu, sderjivaa slezy.

— Priloji k naryvam goraqie kamni, — skazala ona, otvernulas i vycla iz komnaty.

Polkovnik Aureliano Buendia prodoljal štoat, uglublennyy v svoi mysli, do teh por, poka dver ne zakrylas. Togda on snova leg i raskinul ruki. S togo vremeni, kogda on vstupil v yunoceskiy vozrast i osoznal, qto nadelen darom yasnovidenia, on vsegda veril — smert soobcit emu o svoem približenii kakim-to opredelennym, bezocibonym, neošporimym znakom, i vot do rasstrela oštaetsa lic neskolko qasov, a takogo znaka vse net. Odnajdy v ego lager v Tukurinke pricla oqen krasivaa devucka i poprosila qasovyh razrecit ey uvidetsa s polkovnikom Aureliano Buendia. Ee propuštili — ved vsem bylo izveštno, qto nekotorye materi-fanatiqki posylaut svoih doqerey v postel k proslavlennym polkovodxam, qtoby, kak oni sami obyasnali, uluqcit porodu. V tot veqer polkovnik Aureliano Buendia zakanqival štihotvorenje o qeloveke, kotoryy sbilsa s puti pod dojdem, kogda vdruk v komnatu vocla devucka. Jelaa špratrat išpisannyy lištok v yacik stola, gde on hranil pod zamkom svoi štihi, polkovnik povernulsa k gostye špinoy. I tut poquvštvoval eto. Ne ogladyvaas, on shvatil lejavciy v yacike pištolet i skazal:

— Ne štelayte, pojaluyšta.

Kogda on obrnulsa, sjimaa v ruke pištolet, devucka uje opuštala svoj i štoala v polnoy rašterannošti. Tak emu udalos izbejat qetyreh pokuceniy iz odinnadxati. No byl i drugoy sluqay: neizveštnyy, kotorogo potom ne udalos zaderjat, probralsa noqyu v lager povstanxev v Manaure i zakolol kinjalom ego blizkogo druga — polkovnika Magnifiko Visbala. Tot bolel lihoradkoy, i polkovnik Aureliano Buendia vremeno uštupil emu svou koyku. Sam on špal tut je radom v gamake i niqego ne slycal. Vse ego popytki razobratsa v svoih predquvštviyah okazalis tčetnymi. Predquvštvia voznikali vnezapno, kak ozarenie syyce, kak absolutnaa, mgnovennaa i nepoštijimaa ubejdennošt. Poroy oni kazalis sovsem neprimeqatelnyimi, i polkovnik Aureliano Buendia špohvatilsa, qto eto byli predquvštvia, lic

posle toga, kak oni ispolnalis. A inoy raz oni byli oqen opredelennymi, no ne ispolnalis. Neredko on putal ih s samymi obyqnyimi pristupami sueveria. Odnako, kogda emu proqli smertnyy prigovor i sprosili, kakovo budet ego poslednee jelanie, on srazu je ponal, qto eto predquvstvie podskazyvaet emu otvet.

— Ya procu, qtoby prigovor byl priveden v ispolnenie v Makondo, — zavil on.

Predsedatel tribunala rasserdilsa.

— Ne pytaytes nas provesti, Buendia, — skazal on. — Eto prosto voennaa hitrost, qtoby vyigrat vrema.

— Ne hotite, vace delo, — otvetil polkovnik, — no takovo moe poslednee jelanie.

S teh por predquvstvia ego pokinuli. V tot den, kogda Ursula navestila ego v turme, on posle dolgih razmycleniy pricel k vyvodu, qto na etot raz smert, vpolne vozmojno, ne izvestit ego o svoem priblijenii, poskolku ona zavisit ne ot sluqaa, a ot voli ego palaqey. Muqimyy svoimi naryvami, on ne spal vsu noq. Ne zadolgo do rassveta v koridore razdalis cagi. “Idut”, — skazal on sebe i poqemu-to vdruk vspomnil o Hose Arkadio Buendia, kotoryy v etu samuu minutu v ugrumoy predrassvetnoy polutme toje dumal o nem, skorqivcis na svoey skameeqke pod kaqtanom. V duce u polkovnika Aureliano Buendia ne bylo ni toski, ni straha, on ispytyval lic gluhuu yarošt pri mysli, qto iz-za prejdevtremennoy smerti emu ne sujdeno uznat, qem zavercitsa vse to, qto on ne uspel zavercit... Dver otvorilas, volcel soldat s qackoy kofe. Na sleduuciy den, v tot je qas, kogda polkovnik Aureliano Buendia po-prejnemu shodil s uma ot boli pod myckami, povtorilos to je samoe. V qetverg on razdal qasovym slasti, prinesennye Ursuloy, nadel qištoe belye, kotoroje okazalos emu uzkim, i lakovyje botinki. Nastupila patnixa, a ego ece ne rassstrelali.

Delo bylo v tom, qto voennye vlasti ne osmelivalis ispolnit prigovor. Vozmucenie, ohvativcee ves gorod, navelo ih na mysl, qto rassstrel polkovnika Aureliano Buendia mojet imet tajelye politiqeskie posledstvia ne tolko v Makondo, no i vo vsej okruge, poetomu oni zaprosili soveta v glavnom gorode provinxii. V noq na subbotu, kogda otvet ece ne byl poluqen, kapitan Roke Masnik otpravilsa s drugimi ofixerami v zavedenie Katarino. Iz vseh jencin tolko odna, vkonex zapugannaa ego ugrozami, soglasilas povešti ego v svou komnatu. “Oni ne hotat spat s qelovekom, u kotorogo

smert za pleqami, — obyasnila ona. — Nikto ne znaet, kak eto slujqitsa, no krugom govorat, qto ofixer, kotoryy rasstrelaet polkovnika Aureliano Buendia, i vse ego soldaty rano ili pozdno budut obazatelno ubity odin za drugim, daje esli oni špraqutsa na krau sveta”. Kapitán Roke Masnik ob-
sudil takuu vozmojnosť s oštálnymi ofixerami, a te so svoimi naqalnikami. V voskresenye, hota nikto nikomu ob etom pramo ne skazal i voennye niqem ne narucili xarivcee v Makondo naprajennoe špokoyštvie, vsemu gorodu uje bylo izveštno, qto ofixery ne hotat brat na seba otvetštvennosť i sobirautsa pod lubymi predlogami uklonitsa ot uqaštia v kazni. V po-
nedelnik poqta dostavila pismennyy prikaz: prigovor doljen byt priveden v išpolnenie v teqenie dvadxati qetyreh qasov. Veqerom ofixery brosil i furajku cešt kloqkov bumagi so svoimi imenami, i zlosqaštnaa fortuna kapitana Roke Masnika nagradila ego vyigrycnym biletom. “Ot sudby ne uydec, — skazal kapitán s glubokoy goreqyu. — Kak rodilsa ya synom cluhi, tak i podohnu”. V pat qasov utra on izbral, toje jerebyevkoy, ot-
delenie soldat, vyštroił ego vo dvore i razbudil prigovorennoqo k smerti tradixionnymi slovami.

— Poqli, Buendia, — skazal on. — Qas našal.

— A! Tak vot ono qto, — otkliknułsa polkovnik. — To-to mne prisnilos, budto u mena prorvalis naryvy.

S teh por kak Rebeka Buendia uznala, qto Aureliano doljny rasstrelat, ona kajdyy den podnimalas v tri qasa utra. Sida v temnote špalni na krovati, sodrogavceysa ot hrapa Hose Arkadio, ona sledila v cel priotkrytogo okna za kladbicenskoy štenoy. Ona jdala vsu nedelu s tem taynym uporštvom, s kakim v svoe vreme jdala pisem ot Pyetro Krespi. “Zdes oni ego ne štanut rasstrelivat, — govoril ey Hose Arkadio. — Ego rasstrelaut pozdney noqyu v kazarme, qtoby ne uznali, kto štelal, i zakopaut tam je”. Rebeka prodoljala jdat. “Takie besštjyje gady rasstrelaut ego zdes”, — otveqala ona. I byla naštolko uverena v etom, qto daje obdumala, kak ey priotkryt dver, qtoby pomahat smertniku rukoy na procanie. “Da ne povedut ego po ulixe pod ohranoy tolko cešti zapugannyh soldat, — naštaival Hose Arkadio. — Oni ved znaut, qto narod gotov na vse”. Gluhaa k dovodam muja, Rebeka prodoljala štorojit u okna.

— Vot uvidic, kakie oni besštjyje gady, — tverdila ona.

Vo vtornik, v pat qasov utra, kogda Hose Arkadio konqil pit kofe i špuštíl sobak, Rebeka vdruk zakryla okno i shvatilas za špinku krovati, qtoby ne

upašt. “Vedut, — vydohnula ona. — Kakoy on krasivyy”. Hose Arkadio pogladel v okno i, ohvaqennyy vnezapnoy drojyu, uvidel v blednom sve- te zanimauceysa zari brata, na nem byli bruki, kotorye v yunošti nosil Hose Arkadio. On uje stoal vozle steny, stoal podboqenivcis, goracie na- ryvy pod myckami mecali emu opuštiti ruki. “Stolko maatsa, — bormotal polkovnik Aureliano Buendia. — Stolko muqitsa, i vse dla togo, qtoby cešt ubludkov ubili teba, i ty niqego ne mojec podelat”. On vse povtoral i povtoral eti slova, a kapitan Roke Masnik, prinav ego yarošt za pyl bla- goqestia, recil, qto on molitsa, i byl tronut. Kogda soldaty podnali vin- tovki, yarošt polkovnika Aureliano Buendia materializovalas v kakuu-to lipkuu i gorkuu substaxniu, ot kotoroy u nego omertvel yazyk i zakrylis glaza. Aluminievyy blesk rassveta vdrug isqez, i on snova uvidel seba re- benkom v korotkih čtanickah i s bantom na cee, uvidel, kak otex vvodit ego yasnym veqerom v xyganskiy cater, uvidel led. Kogda razdalsa krik, polkovnik Aureliano Buendia recil, qto eto poslednaa komanda solda- tam. S lihoradoqnym lubopytstvom on otkryl glaza, ojidaa, qto vzglad ego vštretit nishodacie traektorii pul, on obnarujil tolko kapitana Roke Masnika, kotoryyy stoal, podnav ruki vverh, i Hose Arkadio, perebegauce- go ulixu so svoim štracnym, gotovym vystrelit ohotniqiyim ruyjem.

— Ne štelayte, — skazal kapitan, obracaas k Hose Arkadio. — Vy nišpos- lany mne Bojestvennym Provideniem.

I tut naqalas ece odna voyna. Kapitan Roke Masnik i cešt soldat ucli s pol- kovnikom Aureliano Buendia osvobojudat revoluxionnogo generala Vik- torio Medinu, prigovorennoho k smerti v Rioaqe. Dumaa vyigrat vreme, recili perevalit qerez gornyy hrebet tem putem, po kotoromu cel Hose Ar- kadio Buendia, kogda emu predštoalo osnovat Makondo, no ne minovalo i nedeli, a oni uje ponali, qto eto neosučeštvmiaa zatea. V konxe konxov im priclos probiratsa opasnymi meštami, po gornym otrogam, hota pat- rony u nih byli napereqet — tolko te, kotorye soldaty poluqili dla kazni. Vblizi gorodov oni razbivali lager, i kto-nibud, pereodevcis, progulivalsa sredi bela dna po ulixam, derja v ruke zolotuu rybku, i uštanavlival svazi s pritaivcimisa liberalami, kotorye poutru opravlalis na ohotu, qtoby ne vernutsa obratno. Kogda s perevala oni nakonex uvideli Rioaqu, general Viktorio Medina uje byl rasštrelan. Priverjenxy polkovnika Aureliano Bu- endia provozglasili ego komanduucim revoluxionnymi silami poberejya Karibskogo mora, v qine generala. On dal soglasie zanat pošt, no otkazalsa

ot generalskogo zvanja i poobecal sam sebe ne prinimat etogo qina do teh por, poka ne budet svergnuto pravitelstvo konservatorov. Za tri mesaxa udalos postavit pod ruyje bolee tysaqi qelovek, no poqti vse oni byli ubity. Te, kto uxel, perebralis qerez voštoqnuu granixu. Pozje stalo izvestno, qto oni otplyli s Antilskih ostrovov i snova vernulis na rodinu, vysadivcis na mys Kabo-de-la-Vela; srazu vsled za etim vo vse konxy strany bylo peredano po telegrafu likuucee soobcenie pravitelstva o smerti polkovnika Aureliano Buendia. A ece qerez dva dna dlinnaa telegramma, kotoraa poqti nagnala predyducuu, prinesla vest o novom vosstanii na ravninah yuga. Tak zarodilas legenda o vezdesucnosti polkovnika Aureliano Buendia. V odno i to je vreme postupali samye protivoreqivye soobcenia: polkovnik oderjal pobedu v Vilyanueve, poterpel porajenie v Guakamayale, syeden indeyxami plemeni motilones, umer v odnom iz seleniy doliny, snova podnal vosstanie v Urumite. Vojdi liberalnoy partii, kotorye v tu poru veli peregovory o dopucenii liberalov v parlament, zaavili, qto on avanturist i ne predstavlaet ih partii. Pravitelstvo zaqislilo ego v razboyniki i oxenilo ego golovu v pat tysaq peso. Posle cestnadxati porajeniy polkovnik Aureliano Buendia vycel iz Guahiry, imea pod svoim komandovaniam dve tysaqi horoco voorujennyh indeyxev, i atakoval Rioaqu; zahvaqenny vraspbloh garnizon bejal iz goroda. Polkovnik Aureliano Buendia raspolojil v Rioaqe svou ctab-kvartiru i obyavil vsenarodnuu vojnu protiv konservatorov. V pervom ofixialnom otklike, kotoryy on poluqil ot pravitelstva, emu ugrojali rassstrelat qerez sorok vosem qasov polkovnika Gerineldo Markesa, esli voyska povstanxev ne otoydut k voštoqnoy granixe. U polkovnika Roke Masnika, stavcego k tomu vremeni naqalnikom ctaba, byl dovolno unylyy vid, kogda on vruqal telegrammu svoemu komanduucemu, no tot proqel ee s neojidannoy radostryu.

— Zameqatelno! — voskliknul on. — U nas v Makondo uje est telegraf!

Otvot polkovnika Aureliano Buendia byl kategoriqen. Qerez tri mesaxa on rassqityvaet perenesti svou ctab-kvartiru v Makondo. Esli on ne zastanet v jivyh polkovnika Gerineldo Markesa, to rassstrelaet bez suda i sledstva v pervuu oqered vseh generalov, a zatem i vseh ofixerov, kotorye okajutsa v etot moment v plenu, i otdast prikaz svoim podqinennym, qto-by oni postupali tak je do samogo konxa vojny. Tri mesaxa spušta, kogda pobedonosnye voyska polkovnika Aureliano Buendia vstupilili v Makondo, pervym qelovekom, obnavcim ego na doroge v dolinu, byl polkovnik

Gerineldo Marques.

Dom Buendia byl bitkom nabit detmi. Ursula zabrala k sebe Santa Sofiu de la Pyedad s ee starcey doqeryu i paroy malqikov-bliznexov, rodivcihsa qerez pat mesaxeve posle rasštrela Arkadio. Vopreki ego posledney vole, ona dala devoqke ima Remedios. “Ya uverena, qto Arkadio eto i hotel skazat, — zaavila ona v svoe opravdanie. — My ne nazovem ee Ursuloy, s takim imenem u nee budet oqen tajelaa jizn”. Bliznexov ona okrestila Hose Arkadio Vtoroy i Aureliano Vtoroy. Amaranta vzala vseh na svoje popeqenie. Postavila derevannye stulqiki v goštinoy i, sobrav ece sosed-skih detey, uštroila tam qto-to vrode priuta dla maloletnih. Kogda pod hlopanye raket i zvon kolokolov polkovnik Aureliano Buendia vštupil v gorod, u vhoda v rodnoy dom ego privetstvoval detskiy hor. Aureliano Hose, vysokiy, kak ego ded, i oblaqennyy v formu ofixera revoluxionnyh voysk, po vsem pravilam otdal emu qest.

Ne vse novosti byli horocimi. Qerez god posle togo, kak polkovnik Aureliano Buendia bejal ot rasštrela, Hose Arkadio i Rebeka perecli jit v dom, poštroennyy Arkadio. Nikto tak i ne uznal, qto Hose Arkadio špas jizn polkovniku. Novyy dom, rašpolojennyy na luqcem mešte gorodskoy plojadi, v teni mindalnogo dereva, kotoroe oblubovali pod svoi gnezda tri ptiqiyh semeystva, imel paradnyy vhod i qetyre okna. Zdes suprugy i uštroili svoy gostepriimnyy oqag. Prejnie podrujki Rebeki, i sredi nih qetyre sestry Moskote — do sih por vse ece devixy, — perenesli suda svoi sobrania za palxami, prevrannye neskolko let tomu nazad v galeree s begoniami. Hose Arkadio prodoljal polzovatsa zahvaqennymi zemlami, pravitelstvo konservatorov utverdilo ego vo vladenii imi. Veqerami moj-no bylo videt, kak on vozvracaetsa domoy verhom na locadi so svoroy zlobnyh sobak, dvuštvolkoy i pritoroqennoy k sedlu svazkoy krolikov. V odin sentabrskiy den nadvigavcaasa groza vynudila ego vernutsa rance, qem obyqno. Pozdorovavcis v stolovoy s Rebekoy, on privazal vo dvore sobak, snes krolikov na kuhnu, qtob pozje zasolit ih, i otpravilsa v špalnu pereodetsa. Vposledstvii Rebeka uverala, qto, kogda muj vocel tuda, ona mylas v kupalne i niqego ne znaet. Ee versia kazalas somnitelnoy, no nikto ne mog pridumat drugoy, bolee pravdopodobnoy, — obyasnit, zaqem ponadobilos Rebeke ubivat qeloveka, sdelavcego ee sqaštljivoy. Eto byla, pojaluy, edinštvennaa tayna v Makondo, tak i oštavcaasa neraskrytoy. Kak tolko Hose Arkadio zatvoril za soboy dver špalni, v dome progremel

pistoletnyy výstrel. Iz-pod dveri pokazalas štruyka krovi, peresekla gostinuu, vytekla na ulixu i dvinulas vpered po nerovnym trotuaram, špuskaas po štupenkam, podnimaas na prištupki, probejala vdol vsey ulixy Turkov, vzala napravo, potom nalevo, svernula pod pramym uglom k domu Buendia, protisnulas pod zakrytoy dveryu, obognula gostinuu, prijimaas k štenam, qtoby ne zapaqkat kovry, procla qerez vtoruu gostinuu, v stolovoy opisala krivuu vozle obedennogo štola, zazmeilas po galeree s begoniami, probejala, nezameqennaa, pod štulom Amaranty, kotora a uqila arifmetike Aureliano Hose, protekla po kladovoy i poavilas v kuhne, gde Ursula, zamecivaa tešto dla hleba, gotovilas razbit tridxat češtoe yaxo.

— Presvataa Bogorodixa! — vskriknula Ursula.

I pocla po štruyke krovi v obratnom napravlenii, qtoby uznat, otkuda ona poavilas: peresekla kladovuu, procla qerez galereu s begoniami, gde Aureliano Hose rašpeval, qto tri plus tri budet češt, a češt plus tri budet devat, peresekla štolovuu i gostinye i opravilas po ulixe vse pramo i pramo, potom povernula za ugol napravo, a zatem nalevo i vycla na ulixu Turkov; tak i ne zametiv, qto idet po gorodu v perednike i clepanxah, ona oqutilas na gorodskoy plojadi, vocla v dom, gde nikogda rance ne byvala, tolknula dver špalni, i ot zapaha jjenogo poroha u nee šperlo dyhanie, i ona uvidela syna, lejavcego na polu niqkom poverh sapog — on uje ušpel ih snat, — i uvidela, qto štruyka krovi, kotora a uje pereštala teq, brala naqalo v ego pravom uhe. Na tele Hose Arkadio ne obnarujili ni odnoy rany i ne smogli uštanovit, iz kakogo orujia on ubit. Takje nevozmojno okazalos izbavit trup ot rezkogo porohovogo zapaha, hota ego obmyli tri raza moqalkoy s mylom, potom proterli — snaqala solyu s uksusom, zatem zoloy i limonnym sokom, potom položili v boqku s javelem i oštavili tam na češt qasov. Ego štolko terli, qto priqudlivye uzory tatuировki zametno pobledneli. Kogda nadumali pribegnout k kraynemu sredštvu — pripraviti ego perxem, tminom i lavrovym lištom i varit xelyy den na slabom ogne, telo uje naqalo razlagatsa i priclos pošpecit s pohoronami. Pokoynika germetiqeski zakryli v špexialnom grobu v dva metra i tridxat santimetrov dlinoy i metr desat santimerov cirinoy, ukreplennom iznutri jeleznyimi plaštinkami i zavinqennom štalnymi boltami, no, nesmotra na eto, zapah poroha slycalsa na vseh ulixah, po kotorym dvigalas pohoronnaa proxesia. Padre Nikanor so vzduvceysa, tverdoy, kak baraban, peqenyu blagoslovil usopcego, ne shoda s krovati. Pozje mogilu oblojili neskolnimi sloa-

mi kirpičey i zasypali vse promejutki zoloy, opilkami i negacenoj izveštyu, no ot kladbica ece mnogo let razilo porohom, poka inženery bananovoy kompanii ne pokryli mogilnyy holm jelezobetonnyy panxirem. Kak tolko vynesli grob, Rebeka zaperla dveri doma i pogrebla seba zajivo, odevcis tolštoy broney prezrenia ko vsemu miru, ktoruu ne udalos probit ni odnomu zemnomu soblaznu. Ona vycla na ulixu lic odnajdy, uje sovsem štaruhoy, v tuflah xveta štarogo serebra i clapke, ukracenoj kroceqnyymi xvetočkami. Eto sluqilos v to vreme, kogda v Makondo poavilsa Veqnyy Jid i navlek na gorod takuu jaru, qto ptixy vryvalis v komnaty skvoz provoloqnye setki na oknah i padali mertvymi na pol. Poslednyy raz Rebeke videli v jivyh v tu noq, kogda ona metkim vyštelom ubila vora, pytavcegosa vzломat dveri ee doma. I zatem uje nikto, krome Arhenidy, ee slujaniki i napersnixy, s ney ne vštreqalsa. Odno vreme pogovarivali, qto Rebeka picet poslania episkopu, ktorogo sqitaet svoim dvourodnyy bratom, no ne slycno bylo, qto by ona poluqala na nih otvety. I gorod zabyl o ney.

Hota vozvracenie polkovnika Aureliano Buendia bylo triumfalnym, on ne obolcalsa vidimym blagopoluqiem. Pravitelstvennyye voyska pokidali krepošti, ne soprotivlaas, i eto sozdavalo u naselenia, simpatizirovavcego liberalam, illuziu pobedy, ktoroy ego ne sledovalo licat, odnako povstanxy znali pravdu, i luqce, qem kto-libo, znal ee polkovnik Aureliano Buendia. Pod komandoy u nego bylo bolee pati tysaq soldat, on derjal v svoey vlasti dva pribrejnyh čtata, no ponimal, qto otrezan ot vsey oštalnoy štrany, prijat k moru i okazalsa v vesma neopredelennom politiqeskom položenii, ved nedarom, kogda on rašporadilsa vosstanovit xerkovnuu kolokolnu, razrucennuu artilleriey pravitelstvennyh voysk, bolnoy padre Nikanor zametil so svoego loja: “Qto za nelepošt — zacitniki Hrištovoy very razrucaut hram, a masony prikazyvaut ego otštroit”. V poiskah špasilneloy lazeyki polkovnik Aureliano Buendia provodil xelye qasy na telegrafe, sovecaas s komandirami drugih povstanqeskih gruppirovok, i kajdyy raz pokidal telegrafnuu kontoru, vse bolee ubejdenny v tom, qto vojna zacla v tupik. O lubom ušpehe povstanxev totqas je torještvenno opovecali narod, no polkovnik Aureliano Buendia izmeral na kartah ištinnyy masčtab etih pobed i ubejdalsa, qto ego slavnoe voysko uglublaetsa v selvu i, oboronaas ot malarii i moskitov, dvigaetsa v napravlenii, obratnom tomu, v ktorom sledovalo by naštupat. “My teraem vreme, — jalovalsa on svoim ofixeram. — I budem terat ego, poka eti kretiny iz partii vymalivaut

sebe mesteqko v kongrecce”. Bessonnymi noqami, leja na špine v gamake, podvecennom v toy je komnate, gde on nedavno jdal rassrela, polkovnik Aureliano Buendia predstavlal sebe etih odetyh v qernoje zakonnikov — kak oni vyhodat iz prezidentskogo dvorxa v ledanoy holod rannego utra, podminaut do ucey vorotniki, potiraut ruki, cucukautsa i skryvautsa v mraqnyh noqnyh kafe, qtoby obsudit, qto hotel v deystvitelnošti skazat prezident, kogda skazal “da”, ili qto on hotel skazat, kogda skazal “net”, i daje pogadat o tom, qto dumal prezident, kogda skazal sovercenno protivopolojnoe tomu, qto dumal, a tem vremenem on, polkovnik Aureliano Buendia, pri tridxati pati gradusah jary otgonael ot seba moskitov i quvštvet, kak neumolimo priblijaetsa tot štracnyy rassvet, s nastupleniem kotorogo on doljen budet dat svoim voyskam prikaz brosisa v more.

V odnu takuu polnuu somneniy noq, uslycav golos Pilar Ternery, rašpevavcey vo dvore s soldatami, on poprosil ee pogadat. “Beregi rot, — vot vse, qto Pilar Ternere udalos vyvedat u kart posle togo, kak ona trijdy razlojila i snova sobrala ih. — Ne ponimau, qto eto znaqit, no preduprejdenie oqen yasnoe — beregi rot”. Qerez dva dna kto-to dal odnomu iz ordinarxev qacku kofe bez sahara, tot peredal ee drugomu ordinarxu, drugoy tretyemu, poka, perehoda iz ruk v ruki, ona ne oqutilas v kabineteh polkovnika Aureliano Buendia. Polkovnik kofe ne prosil, no, raz uje ego prinesli, vzal i vypil. Kofe soderjalo dozu yada, doštatoqnuu, qtoby ubit locad. Kogda polkovnika Buendia doštavili domoy, ego zatverdevcie mycxy byli svedeny sudorogoy, yazyk vyvalilsa izo rta. Ursula otvoevala syna u smerti. Oqištiv emu jeludok rvotnym, ona zavernula ego v nagretye plucevye odeala i dva dna kormila yaiqnymi jeltkami, poka izmuqennoe telo ne priobrela normalnuu temperaturu. Na qetvertyy den polkovnik byl vne opasnošti. Po naštoaniu Ursuly i ofixerov on, vopreki svoemu jelaniu, prolejal v posteli ece xeluu nedelu. Tolko v eti dni uznal on, qto ego štihy ne byli sojjeny. “Mne ne hotelos špecit, — obyasnila Ursula. — Kogda v tot veqer ya pocla razjigat peq, ya skazala sebe: luqce povremenit, poka ne prinesli ego mertvym”. V tumane vyzdorovlenia, okrujennyj zapylivcimi-sa kuklami Remedios, polkovnik Aureliano Buendia pereqital svoi rukopisi i všpomnil vse recaucie momenty svoey jizni. On snova štal pisat štihy. Za dolgie qasy bolezni, otrecennyj eu ot prevratnoštev zacedcey v tupik voyny, on razlojil na sostavnye qasti i zarifmoval opyt, priobretennyj im v igre so smertyu. I togda mysli ego priobretali takuu yasnošt, qto on smog

qitat ih sleva napravo i naoborot. Kak-to veqerom on šporsil polkovnika Gerineldo Markesa:

— Skaji mne, drug, za qto ty srajaecsa?

— Za to, za qto ya i doljen, drujice, — otvetil polkovnik Gerineldo Markes, — za velikuu partiu liberalov.

— Sqastlivyy ty, qto znaec. A ya vot tolko teper razobralsa, qto srajaus iz-za svoey gordyni.

— Eto ploho, — zametil polkovnik Gerineldo Markes.

Ego bešpokoystvo pozabavilo polkovnika Aureliano Buendia.

— Koneqno, — skazal on. — No vse je luqce, qem ne znat, za qto srajaecsa. — On posmotrel tovaricu v glaza, ulybnulsa i pribavil: — Ili srajatsa, kak ty, za qto-to, qto niqego ni dla kogo ne znaqit.

Rance gordošt ne pozvolala emu iskat souza s povstanqeskimi otradami vo vnutrennih oblaštah štrany do teh por, poka vojdi liberalnoy partii ne otkajutsa publiqno ot svoego zaavlenia, qto on razboynik. A ved polkovnik Aureliano Buendia znal: stoit emu poštupitsa samolubiem — i poroqnyy krug, po kotoromu dvijetsa vojna, budet razorvan. Bolezn predoštavila emu vozmojnošt porazmyslit. On ugovoril Ursulu otdat emu ee solidnye sberejenja i oštatki dedovskogo zolota iz zavetnogo sunduqka, naznaqil polkovnika Gerineldo Markesa grajdanskim i voennym pravitelem Makondo i otbyl iz goroda uštanaqlivat svazi s povstanxami vnutri štrany.

Polkovnik Gerineldo Markes ne tolko byl samym doverennym lixom polkovnika Aureliano Buendia, v dome Ursuly ego prinimali kak qlena semyi. Magkiy, zaštinqivyy, ot prirody delikatnyy, on tem ne menea bolce quvštvoval seba na mešte v bou, qem v kabinete pravitela. Politiqeskim sovetnikam niqego ne stoilo sbit ego s tolku i zavešti v labirinty teorii. No zato on sumel sozdat v Makondo tu atmosferu derevenskoy ticiny i špokoystvia, v kotoroy polkovnik Aureliano Buendia meqtal umeret na štarošti let, zanimaas izgotovleniem zolotyh rybok. Nesmotra na to, qto polkovnik Gerineldo Markes jil u svoih roditeley, on dva-tri raza v nedelu obedal v dome Ursuly. On ne po vozraštü rano obuqil Aureliano Hose obraceniü s orujem i voennomu delu i s razreceniä Ursuly poselil yunocu na neskolko mesaxev v kazarme, qtoby sdelat iz nego mujqinu. Za mnogo let do etogo, buduqi poqti rebenkom, Gerineldo Markes priznalsa Amarante v lubvi. No ona byla tak uvleqena svoey nerazdelennoy štraštyu k Pyetro Kresšpi, qto lic posmealas nad nim. Gerineldo Markes recil jdat.

Kak-to raz, ece nahodas v turme, on poslal Amarante zapisku s prosboj vycit na dujine batisťovyh platkov inixialy ego otxa. K zapiske on priložil dengi. Qerez nedelu Amaranta prinesla emu v turmu gotovye platki vmešte s dengami, i oni dolgo besedovali, vsťpominaa procloe. “Kogda ya vyydu otsuda, ya jenus na tebe”, — skazal ey Gerineldo Markes pri rasťavanii. Amaranta zasmealas, no, obuqaa detey qitat, dumala s teh por o nem, i ey zahotelos voskresit v sebe radi nego tu yunuu sťrašť, ktoruu ona isťpytyvala k Pyetro Kresťpi. Po subbotam, v den svidaniy s arešťovanymi, ona zahodila k rodnym Gerineldo Markesa i vmešte s nim cla v turmu. V odnu iz takih subbot Ursula zašťala doq na kuhne — Amaranta jdala, kogda isťpekutsa biskvity, qtoby otobrat samye luqcie i zavernut v sťpexialno dla etogo vycituu salfetku. Ursula byla oqen udivlena.

— Idi za nego zamuj, — posovetovala ona. — Vrad li tebe ece raz vsťretitsa takoy qelovek.

Amaranta sdelala prezritelnuu minu.

— Oqen nujno mne gonatsa za mujqinami, — otvetila ona. — Ya nesu Gerineldo biskvity, potomu qto jaleu ego, ved rano ili pozdno on budet rasťreľan.

Ona skazala o rasťtrele, sama v nego ne vera, no kak raz v etu poru pravitelstvo publiqno zaavilo, qto kaznit polkovnika Gerineldo Markesa, esli matejnye voyska ne sdadut Rioaqu. Svidania s zakluqennym byli otmene-ny. Amaranta skrylas v sťpalnu i oblivalas slezami, uqnetenna soznaniem viny, napominaucey to quvstvo, qto muqilo ee, kogda umerla Remedios: kazalos, ee bezotvetstvennye slova vtoroy raz naklikali smert. Mat utecila ee, zaverila, qto polkovnik Aureliano Buendia obazatelno pridumaet, kak pomecat rasťreľu, i poobecala: vot konqitsa voyna, i ona sama pozabotitsa o tom, qtoby zamanit Gerineldo. Ursula vypolnila svoe obecanie rance naznaqennogo sroka. Kogda Gerineldo Markes snova pricel k nim, obleqenny vysokim zevaniem grajdanskogo i voennogo pravitela, ona vsťretila ego kak rodnogo syna, okrujila tonkoy lešťyu, sťaraas uderjat v dome, i voznosila k nebu goraqie molby: pušť on vsťpomnit o svoem namerenii vzat Amarantu v jeny. Prosby Ursuly, po-vidimomu, byli uslycany. V te dni, kogda polkovnik Gerineldo Markes prihodil v dom Buendia obedat, on ošťavalsa potom v galeree s begoniami — igrat v cacki s Amarantoy. Ursula prinosila im kofe i biskvity, a sama smotreľa, qtoby deti ne narucali ih uedinenia. Amaranta usilenno pyťtalas razdut v svoem serdxe

pokrytye peplom zabvenia ugli sjigavcey ee v yunosti štrašti. S volneniem, ktoroe qto ni den štanovilos vse bolee nevynosimym, ona jdala teper povlenia polkovnika Gerineldo Markesa za obedennym stolom i veqerney partii v cacki. V obceštve etogo voina s gruštным, poetiqeskim imenem (*13), palxy kotoporo neprimetno drojali, peredvigaa cacki, vreme letelo slovno na krylyah. No v etot den, kogda polkovnik Gerineldo Markes snova poprosil Amarantu štat ego jenoy, ona opat otkazala emu.

— Ya ni za kogo ne poydu, — skazala Amaranta, — tem bolee za teba. Ty tak lubic Aureliano, qto gotov jenitsa na mne tolko potomu, qto ne mojec jenitsa na nem.

Polkovnik Gerineldo Markes byl qelovekom terpelivym. “Ya podojdu, — skazal on. — Rano ili pozdno ya teba ugovoru”. I prodoljal posecat dom. Zapercis v svoey komnate, podavlaa taynyy šton, Amaranta zatykala uci palxami, qtoby ne slycat golosa pretendenta na ee ruku, rasskazyvaucego Ursule poslednie novosti o voyne, i, umiraa ot jelania uvidet ego, ona vse je nahodila v sebe sily ne vvyti k nemu.

U polkovnika Aureliano Buendia v tu poru bylo ece doštatoqno svobodnogo vremeni, qtoby kajdye dve nedeli posylat v Makondo podrobnye soobceniya o hode del. No Ursule on napisal tolko odin raz, primerno qerez vosem mesaxev posle otyezda. Spexialnyy kuryer doštavil konvert s bolcoy surguqnoy peqatyu, v nem lejal lištok bumagi, na ktorom bylo napisano kalligrafiqeskim poqerkom polkovnika: “Beregite papu — on skoro umret”. Ursula vštrevojilas: “Raz Aureliano tak govorit, znaqit, on znaet”. I poprosila pomoq ey perenešti Hose Arkadio Buendia v špalnu. On byl ne tolko takoy je tajelyy, kak rance, no za dolgie gody sidenia pod kačtanom razvil v sebe šposobnošt po jelaniu uveliqivat svoey ves, da tak, qto semero mujqin ne mogli podnat ego so skameyki i byli vynuždyeny tacit do krovati volokom. Silnyy zapah xvetucego kačtana, gribov i zaštareloy syrošti propital vozduh špalni, kogda v ney obosnovalsa etot ogromnyy, opalennyy solnxem i vymoqennyy dojdami štarik. Na sledu-ucee utro ego poštet okazalas puštroy. Obyskav vse komnaty, Ursula naclamuja snova pod kačtanom. Togda ego privazali k krovati. Nesmotra na to, qto Hose Arkadio Buendia sohranil svou prejnuiu silu, on ne okazal soprotivleniya. Emu bylo vse bezrazliqno. Esli on i vozvratilsa pod kačtan, to ne potomu, qto soznatelno hotel etogo, a potomu, qto telo ego privytklo k meštu. Ursula hodila za mujem, nosila emu edu, rasskazyvala novosti

ob Aureliano. No, po pravde govora, Hose Arkadio Buendia uje davno byl šposoben obcatsa tolko s odnim qelovekom — s Prudensio Agilarom. Sovsem rassypauciysa ot smertnoy nemoci, Prudensio Agilar dvajdy v den prihodil besedovat s nim. Oni govorili o petuhah, sobiralis uštroit vmešte pitomnik, gde budut vyracivat zameqatelnyh ptix — ne dla togo, qtoby radovatsa ih pobeđam: oni im togda budut ne nujny, — a prošto qtoby imet kakoe-nibud razvleqenie vo vreme neskonqaemogo i nudnogo voskresnogo dna smerti. Eto Prudensio Agilar umyval Hose Arkadio Buendia, kormil ego i rasskazyval emu interesnye novosti o kakom-to nezvestnom, ktorogo zvali Aureliano i kotoryy byl polkovnikom gde-to na voyne. Oštavcis odin, Hose Arkadio Buendia nahodil utecenie v sne o beskoneqnyh komnatah. Emu snilos, qto on vštaet s krovati, otvoraet dver i perehodit v druguu, takuu je toqno, kak eta, komnatu, s takoy je toqno krovatyu so špinkoy iz kovanogo jeleza, s tem je pletenym kreslom, s tem je malenkim izobrajeniem Devy Isxelitelnixy na zadney štene. Iz etoy komnaty on perehodil v druguu, toqno takuu je, dver kotoroy otkryvalas v druguu, toqno takuu je, i potom v druguu, toqno takuu je, — i tak do beskoneqnošti. Emu nrazilos perehodit iz komnaty v komnatu — bylo pohoje, qto idec po dlinnoy galeree mej dvuh parallelnyh radov zerkal... Potom Prudensio Agilar trogal ego za pleqo. Togda on naqinal poštepeno prosypatsa, vozvracaas všpat, iz komnaty v komnatu, sovercaa dolgiy obratnyy put, poka ne vštreqalsa s Prudensio Agilarom v toy komnate, kotoraa byla naštoacey. No odnajdy noqyu, qerez dve nedeli posle togo, kak Hose Arkadio Buendia pereselili na krovat, Prudensio Agilar tronul ego za pleqo, kogda on nahodilsa v dalney komnate, a on ne pocel nazad i oštalsa tam navsegda, dumaa, qto eta komnata i ešt naštoacaa. Na sledu ucee utro, otpravivcis k muju s zavtrakom, Ursula vdrug uvidela, qto po koridoru navštrequ ey idet kakoy-to mujqina. On byl malenkiy, korenaštyy, v platye iz qernogo sukna i v ogromnoy qernoy clape, nadvinutoy na peqalnye glaza. “Gošpodi Boje moy, — podumala Ursula. — Ya mogla by poklaštsa, qto eto Melkiades”. No eto byl Kataure, brat Visitason, kotoryy bejal iz doma, špasaas ot epidemii bessonnixy, i s teh por propal bez vešti. Visitason šprosila, poqemu on vernulsa, i on otvetil na torještvennom i zvuqnom yazyke svoego plemeni:

— Ya pricel na pogrebenie korola.

Togda vocli v komnatu Hose Arkadio Buendia, štali izo vseh sil trašti

ego, kriqali emu pramo v uci, podnesli zerkalo k ego nozdrum, no tak i ne smogli razbudit ego. Nemnogo pozje, kogda stolar snimal s pokoynika merku dla groba, uvideli, qto za oknom idet dojd iz kroceqnyh jeltyh xvetov. Vsu noq oni nizvergalis na gorod, podobno bezzvuqnomu livnu, zasypali vse kryci, zavalili dveri, uducili jivotnyh, spavcih pod otkryтым nebom. Napadalo stolko xvetov, qto poutru ves Makondo byl vystlan imi, kak plotnym kovrom, — priclos puštit v hod lopaty i grabli, qto by rasqis-tit dorogu dla pohoronnoy proressii.

x x x

Amaranta sidela v pletenoy kaqalke, opuštiv na koleni vycivanie, i glade-la na Aureliano Hose, kotoryy, gušto namazav ceky i podborodok mylnoy penoy, natoqil britvu o remen iz syromatnoy koji i v pervyye v jizni priš-tupil k brityu. Pytaas pridat svetlomu pucku formu usov, on sodral sebe pry-ci, porezal verhnuu gubu i oštalsa toqno takim je, kakim byl, odnako slojnaa proxedura britya sozdala u Amaranty vpeqatlenie, qto imenno s etogo momenta Aureliano Hose naqal štareť.

— Ty vylityy Aureliano, kogda emu bylo stolko, skolko tebe seyqas, — skazala ona. — Ty uje mujqina.

Mujqinoy on stal davno, s togo dalekogo dna, kogda Amaranta, vse ece sqitavcaa ego rebenkom, prinalas, kak obyqno, razdevatsa v kupalne u nego na glazah. Ona privykla eto delat s teh por, kak Pilar Ternera otdala malqika ey na vošpitanie. V pervyy raz ego zainteresovala tolko glubokaa vpadina mejdu ee grudami. On byl ece naštolko nevinnym, qto šprosil Amarantu, poqemu s ney takoe sluqilos, i ona otvetila: “Kopali, kopali i vykopali”, — i pokazala rukoy, kak eto delali. Mnogo vremeni špušta, kogda ona, opravivcis posle smerti Pyetro Krešpi, snova štala mytsa vmes-te s Aureliano Hose, on uje ne obratil vnimania na vpadinu, no vid ee pycnyh grudey s koriqnevymi soslkami vyzval u nego nevedomuu dosele droj. On prodoljal izuqat ee, pronikaa poštepenno v qudo taynogo taynyh, i quvštvoval, qto ot etogo sozerxania telo ego pokryvaetsa gusinoy kojey, takoy je, kakaa pokryvaet ee telo ot soprikosnovenia s vodoy. Ece sovsem malycom Aureliano Hose vzal za privyqku perebegat qut svet iz svoego gamaka v poštet k Amarante, blizošt kotoroy obladala svoystvom otgonat ego štrahi, porojdennyye temnotoy. No posle togo dna, kogda on obratil vnimanie na ee nagoe telo, uje ne boazn temnoty pobujdala ego zabiratsa pod setku ot moskitov na krovati Amaranty, a jguqee jelanie ocucat teplo

ee dyhanja na zare. Odnajdy na rassvete — eto sluqilos kak raz v tu poru, kogda Amaranta otvergla polkovnika Gerineldo Markesa, — Aureliano Hose prosnulsa s ocucenim, qto emu neqem dycat. On poquvstvoval pa-lyx Amaranty, kotorye, slovno goraqie, alqnye qervaqki, podbirautsa k ego jivotu. Prikinuvcis špacim, Aureliano Hose perevalilsa na špinu, qto-by oblegqit im došup. Eta noq svazala ego i Amarantu neraštorjimymi uzami soobcniqueštvja, hota oba delali vid, budto ne znaut togo, qto im bylo izveštno, ravno kak i togo, qto kajdy iz nih znaet, qto drugomu vse izveštno. Aureliano Hose lejal teper bez sna do teh por, poka qasy ne za-igraut polunoqnyy vals, a sozrevcaa devštvennixa, qya koja uje naqinala navevat peqalnye mysli, ne imela ni minuty pokoa do teh por, poka pod ee setku ne proskolznet tot lunatik, ktorogo ona vyraštila, i ne predpola-gaa, qto on ey štanet vremennym sredštvom ot odinoqeštvja. Oni togda ne tolko špali vmeste, obnajennye, predavaas iznuraucim laskam, no pratalis po uglam i v luboy qas zapiralis v špalne, ohvaqennye poštoannym, neu-tihaucim vozbujudenim. Odin raz Ursula qut bylo ne zaštala ih vrašploh — ona vocla v kladovuu, gde oni tolko qto naqali xelovatsa. “Ty oqen lubic svou tetu?” — proštoducno šprosila ona vnuka. On otvetil utverditelno. “Horoco delaec”, — zametila Ursula, otmerila muki dla hleba i vernulas v kuhnu. Eto nebolcoe proisceštvie otrezvalo Amarantu. Ona ponala, qto zacla slickom daleko i uje ne prošto igraet v poxelui s rebenkom, a idet po zybkoj trasine pozdney štrašti, štrašti opasnoy i ne imeucey buducego, togda ona srazu je i bešpovorotno položila konex vsemu. Aureliano Hose, zavercavcij v to vreme stroevuu podgotovku, byl vynujuden primiritsa so sluqivcimsa i stal noqevat v kazarme. Po subbotam on vmeste s soldatami hodil v zavedenie Katarino. Jenciny, ot kotoryh pahlo uvadcimi xvetami, utecali Aureliano Hose v ego odinoqeštvie i prejdevremlennoy zrelošti: v temnote on idealiziroval ih i štraštnymi usilijami voobrajenja prevracal v Amarantu.

Nemnogo špušta posle etih sobytij soobcena o hode vojny, kotorye po-štupali v Makondo, sdelalis protivoreqivymi. Hota samo pravitelštvio ofi-cialno priznavalo, qto povštanxy oderjivaut pobedu za pobedoy, ofixery v Makondo rašpolagali sekretnymi svedenijami o neizbejnošti kapitulaxii. V pervyh qislah aprela k polkovniku Gerineldo Markesu pribyl naroqnyy. On podtverdil, qto i v samom dele rukovoditeli partii liberalov vštupili v peregovory s vojdamy povštanqeskix otradov vnutrennix oblaštej štra-

ny, vskore s praviteľstvom budet podpísano peremirie na sleduucih usloviah: liberaly poluqat tri ministerskih portfela, budet sozdano liberalnoe mencinstvo v parlamente i obyavlena amništia dla povstanxev, kotorye slojat orujie. Naroqnyy dostavil sovercenco sekretnyy prikaz polkovnika Aureliano Buendia, nesoglasnogo s usloviami peremiria. Polkovniku Gerineldo Markesu predpisyvalos vybrat pat svoih naibolee nadejnyh ludey i byt gotovym vmeste s nimi pokinut stranu. Prikaz vypolnili v štrojajcey tayne. Za nedelu do ofixialnogo obyavlenia peremiria, kogda v Makondo potokom hlynuli samye raznoreqivyje sluhi, polkovnik Aureliano Buendia i desat predannyh emu ofixerov, v ih qisle byl Roke Masnik, tayno, pod pokrovom noqi, yavilis v gorod, rašpuštili po domam garnizon, zakopali orujie i uniqtojili arhivy. Na rassvete oni ucli iz Makondo vmeste s polkovnikom Gerineldo Markesom i ego patyu ludmi. Operaxia byla provedena tak byštro i bescumno, qto Ursula uznala o ney lic v samuu poslednuu minutu, kogda kto-to poštuqal tihonko v okno ee špalni i proceptal: “Ešli hotite videt polkovnika Aureliano Buendia, vyhodite skorey”. Ursula soskoqila s krovati i, kak byla v noqnoy rubacke, brosilas na ulixu, no uje nikogo ne zaštala, tolko donessa iz temnoty topot skaqucih vo ves opor locadey — kavalkada, okrujennaa oblakom pyli, pokidala Makondo. Lic na sleduuciy den Ursula obnarujila, qto Aureliano Hose uehal vmeste s otxom.

Spušta desat dney posle togo, kak praviteľstvo i oppozixia obnarodovali sovmeštnoe kommunique ob okonqanii vojny, pricli izveštia o pervom vosstanii, podnatom polkovnikom Aureliano Buendia na zapadnoy granixe. Nemnogoqislennye i ploho voorujennye otrady povstanxev byli rasseany mence qem za odnu nedelu. No v teqenie goda, poka liberaly i konservatory delali vse vozmojnoe, qtoby strana poverila v ih primirenje, polkovnik Aureliano Buendia organizoval ece sem voorujennyh vystupleniy. Odnajdy noqyu on otkryl s borta chuny puceqnuu palbu po Rioaqe, v otvet na eto garnizon Rioaqi vytacil iz pošteley i rasštrelal qetyrnadzat samyh izveštnyh liberalov goroda. Polkovnik Aureliano Buendia zahvatil pograniqnyy tamojennyy pošt, uderjival ego bolee patnadxati dney i ot-tuda obratilsa k naxii s prizyvom naqat vseobcuu vojnu. V drugoy raz on problujdal tri mesaxa po selve, pytaas osuceštvit nelepeyciy plan — proyti okolo tysaqi patisot kilometrov po pervozdannoy qace, qtoby otkryt voennye deyštvia v prigorodah samoy štolixy. Odnajdy on oqutilsa mence

gem v dvadcati kilometrah ot Makondo, no peredovye otrady pravitelstvennyh voysk potesnili ego i zastavili uglubitsa v gory — v te mesta, qto lejali sovsem blizko ot zakoldovannoy polany, na kotoroy mnogo let tomu nazad ego otex obnarujil ostov ispanского galiona.

Imenno v tu poru umerla Visitason. Umerla esteštvennoy smertyu, kak ey i hotelos, ved radi etogo ona otkazalas ot trona, boas prejdevremenno pogibnut ot epidemii bessonnixy. Poslednaa vola indianki soštola v tom, qtoby iz sunduqka pod ee krovatyu vynuli dengi, skoplennye eu bolee qem za dvadcat let slujby, i otoslali polkovniku Aureliano Buendia na prodoljenje vojny. No Ursula daje ne prikosnulas k etim dengam, potomu qto procel sluh, budto polkovnik Aureliano Buendia pogib pri vysadke na poberejye okolo glavnogo goroda provincii. Ofixialnoe soobcenie o ego smerti — qetvertoe po sjetu za poslednie dva goda — sqitalos doštovernym v teqenie poqti cešti mesaxe, tak kak ni odnoy vešti o polkovnike Aureliano Buendia bolce ne poštupalo. I vot, kogda Ursula i Amaranta uje obyavili novyy traur, hota sroki predyducih ece ne istekli, v Makondo priclo potrasaucee izveštie. Polkovnik Aureliano Buendia jiv, no, po vsej vidimosti, otkazala borotsa s pravitelstvom svoey št strany i prisoedinilsa k federalistam, pobedonosno srajaucimsa v drugih respublikah Karibskogo mora. On poavlalsa pod qujimi imenami i s kajdym razom vse dalce ot rodnoy zemli. Pozje vyasnitsa, qto v to vreme on byl vooducevlen ideey obyedinit vse federalistskie sily Xentralnoy Ameriki i svergnut pravitelstva konservatorov na vsem kontinente — ot Alaski do Patagonii. Pervaa veštodka, poluqennaa Ursuloy neposredštvenno ot syna, pricla qerez neskolko let posle togo, kak on ostavil Makondo, — to bylo izmatoe pismo s rašplyvcimisa bukvami — ego peredavali iz ruk v ruki ot samogo Santyago-de-Kuba.

— My navsegda poterali Aureliano! — voskliknula Ursula, proqitav pismo. — Esli tak poydet i dalce, to qerez god on doberetsa do kraa sveta.

Qelovek, k kotoromu byli obraceny eti slova i kotoromu Ursula pokazala pismo rance, qem vsem ostalnym, byl general-konservator Hose Rakel Monkada, posle okonqania vojny naznaqenny alkaldom Makondo. “Ah, etot Aureliano, kak jal, qto on ne konservator”, — zametil general Monkada. On deyštvitelno voshicals polkovnikom Aureliano Buendia. Kak mnogie štatskie ludi iz partii konservatorov, Hose Rakel Monkada, zacicaa partiynye interesy, prinal uqastie v voyne i na polah srajenja po-

lučil zvanie generala, hoto u nego ne bylo ni maleycey sklonnosti k voennoy slujbe. I daje bolce togo — general Monkada, podobno mnogim iz ego sotovaricey po partii, byl ubejdennym protivnikom voenciny. Sqital voennyh bešprinxiynymi lodyrami, intriganami i karyerištami, kotorye napadaut na mirnyh grajdan, qtoby polovit rybku v mutnoy vode. Umnyy, priatnyy, jizneradoštnyy, lubitel vkusno poešt i fanatiqnyy priverjennex petucinyh boev, general Hose Rakel Monkada byl odno vreme samym opasnym protivnikom polkovnika Aureliano Buendia. Emu udalos zavoevat avtoritet sredi svejeišpeqennyh voennyh i v obcirnom rayone poberejya. Odnajdy, kogda štrategiqeskie soobrajzenia vynudili ego sdat kakuu-to krepošt voyskam polkovnika Aureliano Buendia, on oštavil emu, uhoda, dva pisma. V odnom, bolee prostrannom, general predlagal organizovat sovmeštnuu kampaniu za gumannye metody vedenia voyny. Drugoe pismo bylo adresovano supruge generala, kotoraa jila na territorii, zanatoy povstaxami, i v prilozhennoy zapiske general prosil peredat ego po naznaqeniu. S teh por daje v samye krovavye periody voyny oba komanduucih zakluqali peremiria dla obmena plennymi. General Monkada išpolzoval eti pauzy, nasycennye kakim-to prazdniqnym duhom, dla togo, qtoby uqit polkovnika Aureliano Buendia igre v cahmaty. Oni štali bolcimi druzyami. I daje podumyvali o vozmojnosti soglasovat deyštvia proštyh ludey v obeih partiiah i takim obrazom uniqtojit vlianie voenciny i professionalnyh politikov i uštanovit gumannyy štroy, v ktorom naydet primenenie vse luqcee iz doktriny kajdoy partii. Kogda vojna konqilas, polkovnik Aureliano Buendia skrylsa v izvilištyh ucelyah neskonqaemoy diversionnoy deatelnosti, a general Monkada byl naznaqen korrehidorom Makondo. On snova nadel čtatskoe platye, zamenil soldat bezorujnymi polixeyskimi, obazal uvajat zakony ob amništii i okazal pomoc semyam nekotoryh liberalov, pogibcich v bou. On je dobilsa obyavlenia Makondo xentrom munixipalnogo okruga i, prevrativcis iz korrehidora v alkalda, naladil v gorode takuu špokoynuu jizn, qto o voyne štali vštominat kak o dalekom bessmyšlenom kocmare. Vkonex iznurennyy prištupami bolezni peqeni, padre Nikanor byl zamenen padre Koronelem, veteranom pervoy federalištskoy voyny, v Makondo ego prozvali Vorqunom. Bruno Kreštpi, kotoryy jenilsa na Amparo Moskote i qey magazin igrucek proxvetal po-prejnému, vystroil v gorode teatr, i teatralnye truppy Išpanii vklučili Makondo v marcruety svoih gastroley. Teatr predštavllal soboy ob-

cirnoe pomecenie bez kryci, v nem byli derevannye skamyi i barhatnyy zanaves s izobrajeniem greqeskih masok; bilety prodavalis v treh sdelan-nyh v vide lvinyh golov kassah — qerez ciroko razinutye pašti. Togda je priveli v poradok ckolnoe zdanie. Ckolu vozglavil prislannyj iz odnogo gorodka doliny staryj uqitel don Melqor Eskalona: lenivyh uqenikov on zastavjal polzat na kolenah po mocennomu bulyjnikom dvoru, a boltlivyh — est jguqiy indiyskiy perex, i vse eto — s odobrenia roditeley. Aureliano Vtoroy i Hose Arkadio Vtoroy, svoenravnye bliznexy Santa Sofii de la Pyedad, odnimi iz pervyh uselis v klassnoy komnate so svoimi grifelnymi doskami, melkami i aluminiyevymi krujeqkami, pomeqennymi ih imenami; Remedios, kotoraq unasledovala krasotu svoey materi, uje naqinala priobretat izvestnost pod imenom Remedios Prekrasnoy. Nesmotra na gody, nasloivciesa drug na druga traury i mnogoqislennye zaboty, Ursula vse ece ne poddavalas starosti. Pri pomoci Santa Sofii de la Pyedad ona soobcila novyy razmah proizvodstvu konditerskih izdeliy — ne tolko vosstanovila soštoanie, potraqennoe synom na vojnu, no ece nabila qis-tytm zolotom neskolko vysucennyh tykv i špratala ih v špalne. “Poka Bog ne licit mena jizni, — qastenko govorila ona, — v etom sumascedcem dome deneg vseгда budet vdoval”. Tak obštoali dela, kogda Aureliano Hose dezertiroval iz federalistskih voysk v Nikaragua, nanalsa matrosom na nemexkoe sudno i poavilsa doma na kuhne — bolcoy i krepkiy, kak locad, smuglyy i dlinnovolosyy, kak indeex, — s taynym receniem v duce jenitsa na Amarante.

Kogda Amaranta uvidela ego, ona srazu ponala, zaqem on vernulsa, hota on ece niqego ey ne skazal. Za stolom oni ne osmelivalis smotret drug na druga. No qerez dve nedeli posle svoego vozvracenia Aureliano Hose v prisutstvii Ursuly, glada pramo v glaza Amarante, skazal: “Ya vse vreme dumal o tebe”. Amaranta ego izbegala. Staralas s nim ne vštreqatsa i ne razluqalas s Remedios Prekrasnoy. Kak-to raz Aureliano Hose šprosil Amarantu, do kakih por ona sobiraetsa nosit na ruke qernuu povazku. Amaranta ponala slova plemannika kak namek na ee devštvennost, pokrasnela i sama na seba za eto rasserdilas. S teh por kak Aureliano Hose vernulsa, ona štala zapirat na cekoldu dver svoey špalni, no potom, slyca noq za noqyu, qto on špokoyno hrapit v sosedney komnate, zabyła ob etoy predostorojnosti. Odnajdy pod utro, poqti qerez dva mesaxa posle ego priezda, Amaranta uslycala, qto on vocal v ee špalnu. I togda, vmešto

togo, qtoby ubejat ili kriknut, ona zamerla, ispytyvaa sladostnoe uspo-koenie. Ona poquvstvovala, qto on skolznuł pod setku ot moskitov, kak delal eto, buduqi rebenkom, kak delal eto s nezapamatnyh vremen, i telo ee pokrylos holodnym potom, a zuby neuderjimo zaštuqali, kogda ona obnarujila, qto on soverceno golyy. “Uhodi, — proceptala ona, zadyhaas ot jguqego lubopytstva. — Uhodi, ili ya zakriqu”. No teper Aureliano Hose znal, qto nujno delat, ved on byl uje ne rebenkom, a jivotnym iz kazarmy. S etoy noqi vozobnovilis ih bezrezultatnye srajenja, prodoljavciesa do samogo utra. “Ya tvoa tetka, — ceptala, zadyhaas, Amaranta. — Poqti qto tvoa mat, i ne tolko po letam, razve qto vot grudyu teba ne kormila”. Na zare Aureliano Hose uhodil, qtoby noqyu priyti snova, i, vida nezaper-tuu dver, s kajdym razom vozbujdalsa vse bolce. Ved on tak nikogda i ne pereštaval jelat Amaranty. On vštreqal ee v temnyh špalnah pokorenyh gorodov, osobenno v samyh gnusnyh špalnah; ee obraz vštaval pered nim v ducnom zapahe krovi, zapekceysa na povazkah ranenyh, v mgnoven-nom ujase pered smertelnoy opasnoštju — vseгда i povsudu. On bejal iz doma, pytaas uniqtojit pamat o ney s pomocyu rasštoania i toy durma-nacey jestokosti, ktoruu ego tovarici po orujju nazывali besštaciem, no gem bolce maral on ee obraz v derme vojny, tem bolce vojna napomina-la emu ob Amarante. Tak on i muqilsa v izgnanii, ica smerti, qtoby v ney nayti izbavlenie ot Amaranty, poka odnajdy ne uslycal štaryy anekdot pro to, kak odin qelovek jenilsa na sobštvennoy tetke, kotoraа prihodilas emu ece i dvourodnoy sestroy, i syn ego okazalsa samomu sebe deduckoy.

— Razve mojno jenitsa na rodnoy tetke? — šprosil udivlenny Aureliano Hose.

— Ne tolko na tetke, — otvetil emu odin iz soldat. — Ved radi qego vouem my protiv popov? Qtoby kajdyy mog jenitsa hot na sobštvennoy materii.

Qerez dve nedeli posle etogo razgovora Aureliano Hose dezertiroval. Amaranta pokazalas emu bolee poblekcey, qem on ee pomnil, bolee peqalnoy i sderjannoy, priblijauceysa uje k posledney grani zrelosti, no pylkoy, kak nikogda v temnote špalni, kak nikogda vozbujdaucey v svoey voinštvennoy oborone. “Ty jivotnoe, — govorila zagnannaa ego presledo-vaniami Amaranta. — Razve ty ne znaec, qto jenitsa na tetke mojno tolko s razrecenia papy rimskogo?” Aureliano Hose obecal otpravitsa v Rim, propolzti na kolenah qerez vsu Evropu i poxelovat tuflu ego svateyceštva,

lic by Amaranta opuštila svoi podzemnyye mošty.

— Delo ne tolko v razrečenii, — otbivalas Amaranta. — Ved ot etogo deti rojdautsa so svinymi hvoštami.

Aureliano Hose byl gluh k lubym ee dovodam.

— Da pušt hot krokodily rodatsa, — umolal on.

Odnajdy na zare, pobejdenyy mukami neudovletvorennoho jelanja, on otopravilsa v zavedenie Katarino. Tam on nacel decevuu laskovuu jencinu s obviscimi grudami, na vreme ušpokoivcuu ego štradiana. Teper on pytalsa odolet Amarantu napusknym prezreniem. Prohoda po galeree, gde ona štroqila na cveynoy macine, s kotoroy upravlalas udivitelno lovko, on ne udostaival ee ni odnim slovom. Amaranta poquvštvovala, budto u ne gora s pleq svalilas, i vdruk, sama tak i ne ponav otqego, snova štala dumat o polkovnike Gerineldo Markese, všpominat s toskoy veqernie partii v cacki, i ey daje zahotelos uvidet polkovnika v svoey špalne. Aureliano Hose i ne predstavlal sebe, kak mnogo on poterat blagodara svoey ocbiqnoy taktike. Odnajdy noqyu, ne v silah igrat dalce rol bezrazliqnoho, on snova prišel v komnatu Amaranty. Ona otvergla ego s nepokolebimoy recitelnoštyu i navsegda zadvinula cekoldu na dveri.

Qerez neskolko mesaxe v posle vozvracenia Aureliano Hose v Makondo v dom prišla pycnotelaa, blagouhaucaa jasminom jencina s rebenkom let pati. Jencina zaavila, qto eto syn polkovnika Aureliano Buendia i ona hoqet, qtoby Ursula okreštila ego. Proishojdenie bezymannogo ditati ni u kogo ne vyzvalo somnjenja: on byl toqno takoy je, kak polkovnik v te vremena, kogda ego vodili smotret na led. Jencina rasskazala, qto malqik rodilsa s otkrytymi glazami i vziral na okrujaucih s vidom prevoshodštva i qto ee pugaet ego obyknovenie prištalno, ne migaa, smotret na predmety. “Vylityy otex, — skazala Ursula. — Ne hvataet tolko odnogo: qtoby ot ego vzglada štulya sami soboy dvigalis”. Malqika okreštili imenem Aureliano i dali emu familiu materi — po zakonu on ne mog nosit familiu otša do teh por, poka tot ego ne priznaet. Kreštnyy otxom byl general Monkada. Amaranta potrebovala oštavit rebenka ey na vošpitanie, no mat ne soglasilas.

Rance Ursula nikogda ne slycala pro obyqay posylat devucek v špalnu k proslavlennym voinam, kak puskaut kur k porodištym petuham, no v teqenie etogo goda tvrdo ubedilas v ego suceštvovanii: ece devat synovey polkovnika Aureliano Buendia byli doštavleny k ney v dom dla kreštin.

Starcemu iz nih, temnovolosomu štrannomu malqiku s zelenymi glazami, kotoryy niqem ne pohodil na otxovskuu rodnu, bylo uje bolce desati let. Privodili detey raznogo vozrašta, raznoy mašti, no vse eto byli tolko malqiki, i vid u nih byl takoy odinokiy, qto isklučal somnenia v ih rodštve s Buendia. Iz vsej verenixy Ursula zapomnila tolko dvoih. Odin, oqen krupnyy dla svoih let malqicka, prevratil v grudu oskolkov ee xvetoqnye vazy i neskolko tarelok — ruki ego, kazalos, obladali svoystvom razbivat vdrebezgi vse, k qemu oni prikasalis. Drugoy byl blondin s materinskimi serovato-sinimi glazami i volosami, kak u devoqki, — dlinnymi i v lokonah. On vocel v dom, niqut ne smucaas, tak, budto vse zdes uje znal, budto zdes on i vyros, napravilsa pramo k laru v špalne Ursuly i obyavil: “Ya hoqu zavodnuu balerinu”. Ursula daje isřugalas. Otkryla lar, pokopalas sredi potrepanyh, propylennyh vecey vremen Melkiadesa i nacla zavernutuu v paru šaryh qulok balerinu — ee prines kak-to raz Pyetro Kresři, i o ney davnym-davno zabyli. Ne proclo i dvenadxati let, kak uje vse synovya, kotoryh polkovnik Aureliano Buendia razbrosal po tem zemlam, kuda ego privodila voyna, polučili ima Aureliano i familii svoih materey: synovey bylo semnadxat. Pervoe vreme Ursula nabivala im karmany dengami, a Amaranta poryvalas oštavit malqikov pri sebe. No potom Ursula i Amaranta štali ograniqivatsa kakim-nibud podarkom i rolyu krestnyh materey. “My vypolnaem svoj dolg uje tem, qto krestim ih, — govorila Ursula, zapisyvaa v osobuu knijeqku familiiu i adres oqerednoy materi, datu i mešto rojdenia rebenka. — Aureliano doljen imet svou buhgalteriu v polnom poradke, ved emu je pridetsa recat ih sudbu, kogda on vozvratitsa”. Kak-to raz za obedom, obsujdaa s generalom Monkadoy etu vyzyvaucuu opasenia plodovitost, Ursula vyrazila jelanie, qtoby polkovnik Aureliano Buendia vse-taki kogda-nibud vernulsa i sobral vseh svoih synovey pod odnoy krycey.

— Ne bešpokoytes, kuma, — zagadoqno otvetil general Monkada. — On vernetsa rance, qem vy dumaete.

Tayna, kotoruu znal general Monkada i ne pojelal otkryt vo vreme obeda, zaklučalas v tom, qto polkovnik Aureliano Buendia uje nahodilsa v puti na rodinu, sobiraas vozglavit samoe dolgoe, recitelnoe i krovavoe vosštanie iz vseh podnatyh im do teh por.

Polojenie vnov štalo takim je naprajennym, kak v mesaxy, predceštvo-vavcie pervoy voyne. Petucinye boi, vdohnovitelem kotoryh yavlalsa sam

alkald, byli otmeneny. Naqalnik garnizona — kapitan Akiles Rikardo — faktiqeski vzal na seba i funkxiu grajdanskoy vlasti. Liberaly obyavili ego provokatorom. “Vot-vot slujitsa qto-to ujasnoe, — govorila Ursula Aureliano Hose. — Ne vyhodi na ulixu posle cešti veqera”. Molby ee byli bešpolezny. Aureliano Hose tak je, kak v bylye vremena Arkadio, pereštal prinadlejat ey. Kazalos, qto vozvracenie domoy, vozmojnošt sucestvovat bez trudov i zabot probudili v nem sklonnošt k quvstvennym naslajdeniam i len, otliqavcie ego dadu — Hose Arkadio. Strašt Aureliano Hose k Amarante ugasla, ne oštaviv na ego serdxe nikakih rubxov. On slovno plyn po vole voln: igral na bilyarde, iskal špashenia ot svoego odinoqestva u slujajnyh jencin, caril po taynikam, gde Ursula hranila svoi nakoplenia. I nakonex štal zagladyvat domoy tolko dla togo, qtoby pereodetsa. “Vse oni odinakovy, — jalovalas Ursula. — Ponaqalu raštut špokoyno, slucautsa, seryeznye, vrede by i muhi ne obidat, no štoit tolko borode pokazatsa — i srazu je ih na greh tanet”. Ne v primer Arkadio, kotoryy tak i ne uznal pravdu o svoem proishojdenii, Aureliano Hose razvedal, qto ego materyu byla Pilar Ternera; ona daje povesila emu u seba gamak — dla posleobedennogo sna. Oni byli ne prošto materyu i synom, a tovaricami po odinoqestvu. V duce Pilar Ternery ugasli poslednie iskry nadejdy. Ee smeh štal nizkim, kak zvuqanie organa, grudi opali ot slujajnyh, nemilyh lask, život i lajki postigla neizbejnaa dla publiqnoy jenciny sudba, no serdxe Pilar Ternery štarilos bez goreqi. Tolštaa, suetnaa, kak vpravca v nemilošt favoritka, ona otkazalas ot kartoqnyh gadaniy, vnucavcih bešplodnye nadejdy, i obrela tihuu zavod, utecaas qujoy lubovyu. Dom, gde Aureliano Hose provodil sieštu, byl meštom vštreq sosedskih devucek s ih slujajnyimi vozlublennymi. “Pušti mena k sebe, Pilar”, — bez xeremoniy govorili oni, uje voyda v komnatu. “Sdelayte milošt, — otveqala Pilar. I esli pri etom byl ece kto-nibud, obyasnala: — Kogda ya viju, qto ludam horoco v pošteli, mne i samoy horoco”.

Ona nikogda ne brala deneg za uslugi. Nikogda ne otkazyvala v prosbe, kak nikogda ne otkazyvala besqislennym mujqinam, domogavcimsa ee lask do pozdnih sumerek ee zrelošti, hota eti mujqiny ne prinostili ey ni deneg, ni lubvi i lic izredka — udovolštvie. Pat doqerey Pilar Ternery, kotorye unasledovali plamennuu krov materi, ece podroštškami razbreliš po izvilištym dorogam jizni. Iz dvuh synovey, vyroscih u nee v dome, odin pogib, srajaas pod znamenem polkovnika Aureliano Buendia, a drugoy,

kogda emu ispolnilos qetyrnadxat let, byl ranen i shvaqen pri popytke ukrast korzinu s kurami v odnom iz gorodkov doliny. Aureliano Hose okazalsa v izvestnom rode tem samym vysokim smuglym mujqinoy, ktorogo v teqenie poluveka sulil Pilar Ternere korol qervey, no, kak vse proqie mujqiny, obecannye ey kartami, on vocel v ee serdxe slickom pozdno, kogda smert uje otmetila ego svoim znakom. Pilar Ternera proq-la eto v kartah.

— Ne uhodi segodna veqerom, — skazala ona emu. — Spi zdes. Karmelita Montyel davno prosit pustit ee k tebe.

Aureliano Hose ne ulovil trevojnoy molby, prozvuqavcey v slovah ma-teri.

— Skaji, qtoby jdala mena v polnoq, — otvetil on.

I otpravilsa v teatr, gde ispsanskaa truppa igrala pyesu “Kinjal Sorro” (*14) — na samom dele eto byla tragedia Sorrilyi, no nazvanie ee izmenili po prikazu kapitana Akilesa Rikardo, potomu qto “gotami” liberaly nazyvali konservatorov. Uje v dverah, predyavlaa bilet, Aureliano Hose zametil, qto kapitan Akiles Rikardo s dvuma voorujennymi soldatami obyskivaet vseh vhadacih. “Polegqe, kapitan, — predupredil Aureliano Hose. — Ece ne rodilsa tot qelovek, kotoryy podnimet na mena ruku”. Kapitan pytalsa obyskat ego siloy, Aureliano Hose, ne imevciy pri sebe orujia, brosilsa bejat. Soldaty ne povinovalis prikazu i ne vystrelili. “Ved eto Buendia”, — poasnil odin iz nih. Togda vzbekenny kapitan shvatil vintovku, prorvalsa qerez tolpu na seredinu ulixy i prixelilsa.

— Trusy! — zaoral on. — Da bud eto hot sam polkovnik Aureliano Buendia.

Karmelita Montyel, dvadxatiletnaa devstvennixa, tolko qto obterlas xvetoqnoy vodoy i posypala lepestkami rozmarina krovat Pilar Ternery, kogda razdalsa vystrel. Suda po tomu, qto govorili karty, Aureliano Hose bylo prednaqertano poznat s neu sqastye, v ktorom emu otkazala Amara-nta, vyrastit vmeste cesteryh detey i, dostignuv starosti, umeret u nee na rukah, no pula, kotora-va vocla emu v sbinu i probila grud, oqevidno, ploho razbiralas v predskazani-ah kart. Zato kapitan Akiles Rikardo, tot, komu bylo prednaqertano umeret etoy noqyu, deystvitelno umer, i na qetyre qasa rance, qem Aureliano Hose. Kak tolko progremel vystrel, kapitan toje upal, porajenny srazu dvuma pulami, pucennymi neizvestnoy rukoy, i mnogolosy krik potras noqnoy mrak:

— Da zdravstvuet liberalnaa partia! Da zdravstvuet polkovnik Aureliano Buendia!

K dvenadxati qasam noqi, kogda rana Aureliano Hose uje pereštala krovoqit i karty sudby Karmelity Montyel byli peretasovany, bolee qety-rehsot qelovek proclii pered teatrom i razradili svoi revolvory v brocennyy posredi ulixy trup kapitana Akilesa Rikardo. Ponadobilos neskolkto soldat, qtoby pereloit na taqku otajelevcee ot svinxa telo, kotoroe razvalivalos, kak namokciy hleb.

Vozmucennyy naglym povedeniem pravitelstvennyh voysk, general Hose Rakel Monkada, ispolzovav vse svoi politiqeskie svazi, snova nadel mundir i prinal na seba grajdanskuyu i voennuyu vlast v Makondo. Od-nako on ne rassqityval na to, qto ego mirotvorqeskaa deatelnost smojet predotvratit neizbejnoe. Sentabrskie soobceniya byli protivoreqivymi. Pravitelstvo zaavlalo, qto ono kontroliruet vsu stranu, a k liberalam postu-pali sekretnye svedeniya o voorujennyh vosstaniyah vo vnutrennih ctatah. Vlasti priznali sostoanie vojny tolko togda, kogda obnarodovali recenie voennogo tribunala, zaoqno prigovorivcego polkovnika Aureliano Buendia k smertnoy kazni. Pervyy je garnizon, ktoromu udaštsa zahvatit polkovnika v plen, doljen byl privešti prigovor v ispolnenie. “Znaqit, on vernulsa”, — radoštno skazala Ursula generalu Monkade. No tot poka ne imel ob etom nikakih svedeniy.

Na samom dele polkovnik Aureliano Buendia vozvratilsa v stranu uje bolce mesaxa tomu nazad. Poavleniu ego soputštvovali samyye raznoob-raznyye sluhi, soglasno kotorym on nahodilsa odnovremenno v neskolkkih, otstoacih na sotni kilometrov drug ot druga meštah, i poetomu daje sam general Monkada ne veril v ego vozvracenie do teh por, poka ne bylo ofixialno obyavleno, qto polkovnik Aureliano Buendia zahvatil dva pri-brejnyh ctata. “Pozdravlau vas, kuma, — skazal general Monkada Ursule. — Oqen skoro vy ego uvidite zdes”. Lic togda Ursula vpervyye zabešpokoi-las. “A vy, kum, qto vy budete delat?” — šprosila ona. General Monkada uje mnogo raz zadaval sebe etot vopros.

— To je, qto i on, kuma: vypolnat moy dolg.

Pervogo oktabra na rassvete polkovnik Aureliano Buendia s tyaqy horo-oro voorujennyh soldat atakoval Makondo, garnizon poluqil prikaz sop-rotivlatsa do konxa. V polden, kogda general Monkada obedal s Ursuloy, zalp artillerii matejnikov, prokativciysa, kak grom, nad vsem gorodom,

prevratil v razvaliny fasad munixipalnogo kaznaqeystva. “Oni voorujeny ne huje nas, — vzdohnul general Monkada, — da k tomu je srajautsa s bolcey ohotoy”. V dva qasa dna, kogda zemla drojala ot artilleriyskoy pereštelki, on proštilsa s Ursuloy v polnoy uverennošti, qto vedet bitvu, zaranee obreqenny na porajenie.

— Molu Boga, qto by Aureliano ne okazalsa v etom dome uje segodna veqerom, — skazal on. — No esli tak sluqitsa, obnimite ego za mena, po tomu qto, ya dumau, mne ego bolce ne vidat.

Etoy je noqyu generala Monkadu shvatili, kogda on pytalsa bejat iz Makondo, napisav predvaritelno bolcoe pismo, v ktorom on napominal polkovniku Aureliano Buendia ob ih obcih namereniah sdelat vojnu bolee gumannoy i jelal emu oderjat recitelnuu pobedu nad korrupxiey voennyh i qeštolubivymi pritazaniami politikanov obeih partiy. Na sleduuciy den polkovnik Aureliano Buendia obedal vmešte s generalom Monkadoy v dome Ursuly, gde generala sodержali pod areštom do teh por, poka voeno-revoluxionnyy tribunal ne recit ego sudby. Eto byla mirnaa vštreqa v semeynom krugu. No v to vreme kak protivniki, pozabyv vojnu, otdavalis vošpominaniam o proclom, Ursula ne mogla izbavitsa ot mraqnogo vpeqatlenia, qto ee syn vernulsa na rodinu zahvatqikom. Ono vzniklo s toy minuty, kogda on v pervyy raz pereštupil porog doma v soprovojdenii mnogocišlennoy ohrany, kotoraa perevernula vverh dnom vse komnaty, qto by ubeditsa v polnom otsutštvii kakoy-libo opasnošti. Polkovnik Aureliano Buendia ne tolko dopuštil eto, no ne terpacim vozrajenja tonom sam otdaval prikazania i ne razrecil ni odnomu qeloveku, daje Ursule, podoyti k nemu blije qem na tri metra, poka vokrug doma ne rasštavili qasovyh. Na nem byla voennaa forma iz gruboy hlopqatobumajnoy tkani bez vsakih znakov razliqia i vysokie sapogi so cporami, išpaqkannye grazu i zapekceysa krovyu. Kobura visevcego na poase krupnomasčtabnogo revolvera byla rasštegnuta, i v palxah polkovnika Aureliano Buendia, vse vreme naprajenno opiravcihsa na rukoatku, qitalis te je samye nastorojennost i recitelnost, qto i v ego vzglade. Golova ego, teper uje s glubokimi zalysinami, kazalas vysucennoy na medlennom ogne. Razyedennoe solyu Karibskogo mora, lixo priobrela metalliqeskuu tverdošt. On byl zacicen ot neizbejnogo štarenia jiznennoy siloy, imevcey nemalo obcego s vnutrenney holodnoštyu. Teper on kazalsa vyce roštom, blednee, koštiste, qem prejde, i vpervye štalo zametno, qto on podavlaet v sebe quvštvo

privazannosti ko vsemu rodnomu. “Boje moy, — podumala vstrevojen-
naa Ursula. — On vygladit kak qelovek, sposobnyy na vse”. Takim on i byl.
Axtekskaa cal, ktoruu on privez dla Amaranty, ego vošpominania za štol-
lom, ego veselye anekdoty, lic otdalennno napominali o prejnem Aureliano,
kak ugli, pokrytye zoloy, napominaut ob ogne. Ece ne ušpeli pohoronit v
obcey mogile ubityh, a on uje prikazal polkovniku Roke Masniku toropit-
sa s voennym tribunalom, sam je vzalsa za iznuritelnoe delo provedenia
radikalnyh reform, kotorye by ne oštavili kamna na kamne ot kolebluce-
gosa zdania rejima konservatorov. “My doljny operedit politikanov libe-
ralnoy partii, — govoril on svoim pomocnikom. — Kogda oni nakonex
posmotrat vokrug trezvymi glazami, vse uje budet sdelano”. Imenno v
eto vreme on recil proverit prava na zemlu, zaregistrirrovannye v teqenie
poslednih pati let, i obnarujil osvaccenny zakonom grabej, kotorym za-
nimalsa ego brat Hose Arkadio. Edinym rosqerkom pera on annulliroval
zapisi. Potom, qtoby otdat poslednuu dan vejlivosti, otlojil na qas vse dela
i pocel k Rebeke — soobcit o svoem recenii.

V polutme goštinoy odinokaa vdova — bylaa poverennaa ego taynoy
lubvi, ta, qye uporštvo špaslo emu jizn, — pokazalas polkovniku prizraq-
nym vyhodxem iz proclogo. Eta jencina, ukutannaa v qernoie do samyh
zapastiy, s serdxem, davno prevrativcimsa v zolu, navernoie, ne znala daje
o tom, qto idet voyna. Emu poqudilos, qto fosforesxirovanie ee kostey
pronikaet qerez koju i Rebeka dvijetsa skvoz vozduh, polnyy blujdaucih
ogney; v etom zaštovcemsa, kak bolotnaa voda, vozduhe vse ece quv-
štvovalsa legkiy zapah poroha. Polkovnik Aureliano Buendia naqal s togo,
qto posovetoval ey sdelat svoy traur menea štrogim, otkryt v dome okna
i proštut ludam smert Hose Arkadio. No Rebeke uje ne nujny byli suet-
nye mirskie radošti. Posle togo kak ona tcetno iskala ih v terpkom vkuse
zemli, v naducennyh pismah Pyetro Krespi, na burnom loje svoego muja,
ona nakonex obrela pokoy v etom dome, gde obrazy minuvcego, vyzyva-
emye neumolimym voobrajeniem, oblekalis v plot i brodili, slovno qelo-
veqeskie suceštva, po zamurovannym komnatam. Otkinuvcis v pletenoy
kaqalke, Rebeka razgladyvala polkovnika Aureliano Buendia tak, slovno
eto on pohodil na prizrak, yavivciysa iz proclogo, i ne vykazala nikakogo
volnenia, uslycav, qto prisvoennye Hose Arkadio zemli budut vozvraceny
ih zakonnym vladelxam.

— Delay qto hoqec, Aureliano, — vzdohnula ona. — Ty ne lubic svoih

rodstvennikov, ya vseгда tak sqitala i teper viju, qto ne ociblas.

Peresmotr prav na zemli byl naznaqen odnovenno s voenno-polevymi sudami, oni prohodili pod predsdatelstvom polkovnika Gerineldo Markesa i zavercilis rassstrelom vseh ofixerov, vzatyh v plen povstanxami. Poslednim sudili generala Hose Rakela Monkadu. Ursula vsstupilas za nego. "Eto luqciy iz vseh praviteley, kotorye byli u nas v Makondo, — skazala ona polkovniku Aureliano Buendia. — Ne stanu uj govorit tebe o ego dobrote, ego lubvi k nacey semye, ty eto sam znaec luqce drugih". Polkovnik Aureliano Buendia usstremil na nee osujdauciy vzglad.

— Ya ne upolnomoqen vercit pravosudie, — vozrazil on. — Esli u vas est qto skazat, skajite eto pered voennym sudom.

Ursula ne tolko tak i postupilala, no privela s soboy materey povstanqeskih ofixerov, urojenxev Makondo. Odna za drugoy eti stareycie jitelnixy goroda — koe-kto iz nih daje prinimal uqastie v smelom perehode qerez gornyy hrebet — voshvalali doostoinstva generala Monkady. Posledney v proxessii byla Ursula. Ee peqalnyy, ispolnennyy doostoinstva vid, uvajenie k ee imeni, goraqaa ubejdennoost, prozvuvavcaa v ee slovah, na mgnovenie pokolebali vesy pravosudia. "Vy oqen seryezno otneslis k etoy stracnoy igre, i pravilno sdelali — vy ispolnali svoy dolg, — skazala ona qlenam tribunala. — No ne zabyvayte: poka my jivem na svete, my ostaemsa vacimi materami i, bud vy hot sto raz revoluxionery, imeem pravo sputit s vas ctany i otlupit remnem pri pervom je k nam neuvajenii". Kogda sud udalilsa na sovecanie, v vozduhe klassnoy komnaty, prevracennoy v kazarmu, ece zvuzqali eti slova. V polnoq general Hose Rakel Monkada byl prigovoren k smerti. Nesmotra na ojestoqennye upreki Ursuly, polkovnik Aureliano Buendia otkazalsa smagqit karu. Nezadolgo do rassveta on pri cel k osujdennomu — v komnatu, gde stoali kolodki.

— Pomni, kum, — skazal on emu, — teba rassstrelivau ne ya. Teba rassstrelivaet revoluxia.

General Monkada daje ne vsstal s koyki pri ego poavlenii.

— Pocol ty k qertovoy materi, kum, — otvetil on.

S samogo svoego vozvracenia i vplot do etoy minuty polkovnik Aureliano Buendia ne pozvolal sebe vzglanut na generala s uqastiem. Teper on udivilsa ego postarevcemu vidu, drojacim rukam i kakoy-to budniqnoy pokornosti, s kotoroy osujdennyy jdal smerti, i poquvstvoval glubokoe prezrenie k sebe, no sputal ego s probujdaucimsa sostradaniem.

— Ty znaec ne huje mena, — skazal on, — qto vsakiy voenny tribunal — eto fars, na samom dele tebe prihoditsa rasplaqivatsa za prestuplenia drugih. Na etot raz my recili vyigrat vojnu luboy xenoy. Razve ty na moem meste ne postupil by tak je?

General Monkada vstal, qtoby proteret poloy rubacki svoi tolstye oqki v qerepahovoy oprave.

— Veroatno, — zametil on. — No mena ogorqaet ne to, qto ty sobiraecsa mena rassstrelat: v konxe konxov, dla takih ludey, kak my, eto esteštvennaa smert. — On polojil oqki na postel i snal s xepoqki qasy. — Mena ogorqaet, — prodoljal on, — qto ty, ty, kotoryy tak nenavidel professionalnyh voak, tak borolsa s nimi, tak ih proklinal, teper sam upodobilsa im. I ni odna idea v mire ne mojet slujit opravdaniem takoy nizošti. — On snal obruqalnoe kolxo i obrazok Devy Isxelitelnixy i polojil ih radom s oqkami i qasami. — Esli tak poydet i dalje, — zakluqil on, — ty ne tolko stanec samym dešpotiqnym i krovavym diktatorom v istorii nacey štrany, no i rassstrelaec mou kumu Ursulu, qtoby ušpokoit svou sovest.

Polkovnik Aureliano Buendia daje brovyu ne povel. Togda general Monkada peredal emu oqki, obrazok, qasy i kolxo i skazal uje drugim tonom: — No ya pozval teba ne dla togo, qtoby rugat. Ya hotel prosit teba otpravit eto moey jene.

Polkovnik Aureliano Buendia polojil veci k sebe v karman.

— Ona vse ece v Manaure?

— V Manaure, — podtverdil general Monkada, — v tom je dome za xerkovy, kuda ty posylal procloe pismo.

— Ya sdelau eto s bolcim udovolštviem, Hose Raket, — skazal polkovnik Aureliano Buendia.

Kogda on vycel na ulixu — v golubovatyy tuman, lixo ego srazu štalo vlnajnym, kak vo vreme togo, drugogo rasssveta, i lic tut on ponal, poqemu rasšporadilsa privešti prigovor v išpolnenie vo dvore kazarmy, a ne u kladbicenskoy šteny. Vystroennoe naprotiv dveri otdelenie privetštvovalo ego tak, kak polagaetsa privetštvovat glavu gosudarštva.

— Mojete vyvodit, — prikazal on.

x x x

Polkovnik Gerineldo Markes pervym poquvštvoval puštotu vojny. Kak grajdanskiy i voenny pravitel Makondo, on dvajdy v nedelu snosilsa po telegrafu s polkovnikom Aureliano Buendia. Snaqala ih peregovory

opredelali hod nekoj deystvitelno iducey voyny, yasno vidimye oqertania ee pozvolali v luboy moment ustanovit, na kakom etape ona nahoditsa, i predusmotret, v kakom napravlenii budet razvivatsa. Hota polkovnik Aureliano Buendia ne dopuskal otkrovennosti daje s samymi blizkimi druziyami, v te vremena on ece sohranal s nimi prostoy, neprinujdannyy ton, po kotoromu ego srazu mojno bylo uznat na drugom konxe linii. Neredko on bez vidimoy nuždy zatagival peregovory i pozvolal im vylitsa v obmen domacnimi novostami. No po mere togo kak voyna ohvatyvala vse bolcuu i bolcuu territoriu i stanovilas vse ojestoqennee, ego obraz ponemnogu tusknel, otodvigaa v oblast nerealnogo. Toqki i tire golosa stanovilis s kajdym razom vse bolee dalekimi i neuverennymi, soedinaas i kombiniruas, oni teper qašto obrazovyvali slova, poqti licennye smysla. Kogda eto proishodilo, polkovnik Gerineldo Marques ograniqivalsa tolko tem, qto slucal, ispytyvaa tagoštnoe quvštvo, budto on obcaetsa po telegrafu s kakim-to neznakomxem iz drugogo mira.

— Vse ponal, Aureliano, — vystukival on kluqom, zavercaa besedu. — Da zdravštvet partia liberalov!

Konqilos tem, qto polkovnik Gerineldo Marques sovercenno otorvalsa ot voyny. Rance voyna byla dla nego realnym deystviem, neoborimoy straštuy ego molodosti, teper ona prevratilas v neqto dalekoe i qujoe — v puštotu. Edinstvennym ego pribejcem stala komnata, gde Amaranta zanimalas cityem. On poavlals tam kajdyy veqer. Emu nrazilos gladet na ruki Amaranty, kak oni zakladyvaut v skladki belosnejnoe gollandskoe polotno, poka Remedios Prekrasnaa krutit ruqku cveynoy maciny. Dolgie qasy prohodili v molqanii, hozayka i gošt dovolštvovalis prisutstviem drug druga; Amaranta v glubine duci radovalas, qto plama ego predanosti ne ugasaet, no on oštavals v polnom nevedenii nasqet taynyh namereniy etogo nedoštupnogo ego ponimaniu serdxa. Uznav, qto polkovnik Gerineldo Marques vernulsa v Makondo, Amaranta qut ne umerla ot volnenia. Tem ne menea, kogda on vocal, derja levuu ruku na perevazi — vsego lic odin iz mnogih v cumnoy svite polkovnika Aureliano Buendia, — i Amaranta uvidela, kak ego potrepala surovaá jizn v izgnanii, kak on poštarel ot vremeni i zabrocennosti, kakoy on graznny, potnny, pylenny, ves propahciy konucney, nekrasivyy, ona gotova byla upašt v obmorok ot razoqarovania. “Boje moy, — podumala ona, — eto ne tot, kogo ya jdala”. Odnako na sleduuci den on yavilsa vybrityy i qištuy, bez svoey okro-

vavlennoy povazki, ot usov ece pahlo xvetoqnoy vodoy. On prepodnes Amarante otdelannyy perlamutrom molitvennik.

— Stranny vy narod, mujqiny, — skazala ona, potomu qto ne mogla pridumat niqego drugogo. — Vsujizn boretes protiv svacennikov, a darite molitvenniki.

S teh por daje v samye kritiqeskie dni voyny on prihodil k ney kajdyy veqer. I sluqalos, vertel ruqku cveynoy maciny, esli Remedios Prekrasnoy ne bylo na mešte. Amarantu trogali ego poštoanstvo, ego vernošt, volnovalo, qto pered ney sklonaetsa obleqenny takoy bolcoy vlastyu qelovek, qto on oštavlaet svou sablu i pištolet v goštinoy i bezorujnyy vhodit v ee komnatu. Odnako vsakiy raz, kogda polkovnik Gerineldo Markes v teqenie etih qetyreh let snova i snova priznavalsa ey v svoih quvstvah, Amaranta neizmenno otvergala ego, pravda, vseгда štaraas pri etom ne ranit, potomu qto, hota ey ece i ne udalos polubit polkovnika, obhoditsa bez nego ona uje ne mogla. Tronutaa neobyqaynoy vernoštju Gerineldo Markesa, na ego zacitu neojidanno vštala Remedios Prekrasnaa, do toy minuty kazavcaasa sovercenno bezrazliqnoy k okrujaucemu — mnogie daje sqitali ee umštvenno otštaloj. I tut Amaranta obnarujila, qto vyracennaa eu devoqka, yunošt kotoroy tolko ece naqala rasxvetat, uje prevratilas v takuu krasavixu, kakoy Makondo ne vidyval. Amaranta poquvštvovala, qto v serdxe ee zarojdaetsa ta je samaa zloba, kakuu prejde ona išpytyvala k Rebeke. Mola Boga, qtoby eta zloba ne dovela ee do kraynošti i ey ne priclos by pojelat smerti Remedios Prekrasnoy, ona izgnala devucku iz svoey komnaty. Kak raz v to vreme polkovnik Gerineldo Markes naqal pronikatsa otvraceniem k vojne. Gotovyy pojertvovat dla Amaranty slavy, stoivcey emu luqcih let jizni, on puštil v hod poslednie zapasy krasnoreqia, vsu svou ogromnuu, tak dolgo sderjivaemuu nejnošt. No emu ne udalos ugovorit Amarantu. Odnim avguštovskim veqerom, razdavlennaa nevyinosimoy taještju sobštvennogo uporštva. Amaranta zaperlas v špalne, qtoby do samoy smerti oplakivat svoe odinoqeštvo, ibo ona tolko qto dala nastoyqivomu polkovniku okonqatelnyy otvet.

— Zabudem drug druga navsegda, — skazala ona. — My slickom štary dla vsego etogo.

V tot je veqer polkovnik Gerineldo Markes byl vyzvan na telegraf polkovnikom Aureliano Buendia. Soštalsa obyqnyy razgovor, kotoryy ne mog vnešt niqego novogo v toptavcuusa na mešte voynu. Kogda vse uje

bylo skazano, polkovnik Gerineldo Markes obvel vzgladom pustynnye ulixy, uvidel kapli vody, poviscie na vetkah mindalnyh derevyev, i poquvstvoval, qto pogibaet ot odinoqestva.

— Aureliano, — grustno otstuqal on kluqom, — v Makondo idet dojd.

Na linii nastupila dolgaa ticina. Potom apparat stal vybrasyvat surovye toqki i tire polkovnika Aureliano Buendia.

— Ne valay duraka, Gerineldo, — skazali toqki i tire. — Na to i avgust, qtoby cel dojd.

Polkovnik Gerineldo Markes, davno ne videvciy druga, byl neskolko vstrevojen neobyqnoy rezkosti otveta. No qerez dva mesaxa, kogda polkovnik Aureliano Buendia vozvratilsa v Makondo, eta neasnaa trevoga smenilsa izumleniem, poqti ispuqom. Daje Ursula byla potrasena tem, kak izmenilsa ee syn. On poavilsa bez cuma, bez svity, zakutannyy, nesmotra na jaru, v plac; ego soprovojdali tri lubovnixy, kotoryh on poselil vseh vmešte v odnom dome, gde i provodil bolcuu qašt sutok, valaas v gamake. On edva vybiral vreme dla qtenia depec i doneseniy o hode voyny. Kak-to polkovnik Gerineldo Markes obratilsa k nemu za rašporajeniami po povodu evakuaxii odnogo pograniqnoqo gorodka — dalneycee prebyvanie v nem povstanqeskikh voysk grozilo mejdunarodnymi oslojneniami.

— Ne trevoj mena iz-za vsakoy meloqi, — prikazal polkovnik Aureliano Buendia. — Sprosi otveta u Boještvennogo Providenia.

To byl, pojaluy, samyy kritiqeskiy moment voyny. Zemlevladelxy-liberaly, na pervykh porax podderjivavcie revoluxiu, zakluqili taynoe soglacenie s zemlevladelxami-konservatorami, qtoby pomecat peresmotru prav na zemlu. Politiki-liberaly, najivcie v emigraxii kapital na voyne, publiqno osudili ještkie mery, prinatyje polkovnikom Aureliano Buendia, no daje eto ne vyvelo ego iz apatii. On bolce ne pereqityval svoih stihotvoreniy, kotorye zanimali okolo pati tomov i valalis teper, zabytye, na dne sunduka. Noqyu ili vo vreme siešty on zval k sebe v gamak odnu iz svoih treh jencin, poluqal ot nee primitivnoe udovletvorenje i zasypal kamennym snom, kazalos, ne narucaemym daje tenyu trevogi. I tolko on odin znal, qto ego bezrassudnoe serdxe osujdeno na veqnye muki neuverennošti. Vnaqale, opyanennyy triumfalnym vozvračeniem na rodinu i svoimi neveroatnymi pobedami, on sklonilsa nad golovokrujitelnoy bezdnoy veliqia. Emu nrazilos zanimat mešto po pravuu ruku ot gerxoga Marlboro, ego velikogo uqitela v iskusstve voyny, qey narad iz tigrovyh ckur vyzyval

voshicenie vzroslyh i udivlenie detey. Imenno togda on prinal recenie ne podpuskat k sebe blije qem na tri metra ni odno qeloveqeskoe sucestvo, daje Ursulu. Vsudu, kuda by on ni yavlalsa, ego adyutanty oqerqivali melom na polu krug, i, stoa v xentre etogo kruga, vstupat v kotoryy dozvolalos lic emu odnomu, polkovnik Aureliano Buendia kratkimi, kategoriqeskimi prikazami recal sudby mira. Rasstrelav generala Monkadu, on pospecil vypolnit poslednuu volu svoey jertvy srazu je, kak tolko emu udalos popast v Manaure. Vdova vzala oqki, qasy, kolxo, obrazok, no ne razrecila perestupit porog svoego doma.

— Ne vhodite, polkovnik, — skazala ona. — Komanduyte na vacey voyne, a v moem dome komanduu ya.

Polkovnik Aureliano Buendia niqem ne pokazal, qto on razgnevan, no snova obrel ducevnoe spokoystvie lic posle togo, kak ego liqnaa ohrana razgrabila i spalila dom vdovy. “Beregi svoe serdxe, Aureliano, — predostereg ego togda polkovnik Gerineldo Markes. — Ty gniec zajivo”. Okolo etogo vremeni polkovnik Aureliano Buendia sozval vtoroe sovecanie komanduucih povstanqeskimi voyskami. Yavilsa samyy pestryy narod: zdes byli idealisty, qestolubxy, avanturisty, ludi, otverjennyye obcestvom, i daje obyknovennyye prestupniki. V tom qisle odin qinovnik-konservator, primknuvcy k revoluxii, qtoby spaštis ot nakazania za rastratu kazennyh deneg. Mnogie daje ne znali, za qto oni srajautsa. Sredi etoy raznocherstnoy tolpy, gde nesoglasie v ubejdeniah gotovo bylo uje vyzvat vnutrenniy vzryv, obracala na seba vnimanie odna mraqnaa i vlastnaa figura — general Teofilo Vargas. Eto byl qistokrovnyy indeex, qelovek grubyy, negramotnyy, nadelennyy molqalivym kovarstvom i proroqeskim pylom, pomogavciy emu prevracat ludey v bezumnyh fanaticov. Polkovnik Aureliano Buendia rassqityval obyedinit na sovecanii vse povstanqeskoe komandovanie dla borby protiv mahinaxiy politikov. No general Teofilo Vargas rasstroil ego plany: za neskolko qasov on uspel vnesti razlad v koalixiu samyh opytnyh komandirov i zahvatil glavnoe komandovanie v svoi ruki. “S etoy bestiey nado byt nastoroje”, — skazal polkovnik Aureliano Buendia svoim ofixeram. — Dla nas takoy qelovek opasnee voennogo ministra”. Togda odin molodenkiy kapitan, obyqno otliqavciysa robostyuu, ostorojno podnal vverh ukazatelnyy palex.

— Eto oqen prosto, polkovnik, — skazal on. — Nado ego ubit.

Polkovnika Aureliano Buendia vstrevojila ne jestokost predlojenia, na

dolu sekundy operedivcego sobstvennuu ego mysl, a ta forma, v ktoroy ono bylo sdelano.

— Ne jdite, qto ya otdam takoy prikaz, — otvetil on.

Prikaza on deystvitelno ne otdal. Odnako špušta patnadxat dneý general Teofilo Vargas popal v zasadu i byl izrublen na kuski udarami maqete, a polkovnik Aureliano Buendia prinal glavnoe komandovanie. V tu je noq, kogda vlast ego byla priznana vsemi komandirami povstanxev, on vdruk prosnulsa, ohvaqenny vnezapnym ujasom, i stal kriqat, trebua prines-ti emu odealo. Vnutrenniy holod, pronizyvavciy ego do samyh kostey i terzavciy daje pod jarkimi luqami solnxa, mecal emu špat v teqenie mnogih mesaxev, poka nakonex ne sdelalsa qem-to privyqnym. Opyanenie vlastyu naqalo peremejatsa vsšpyckami glubokogo nedovolstva soboy. Py-taas izleqitsa ot neprestannogo holoda, on prikazal rasštelat molodogo ofixera, posovetovavcego emu ubit generala Teofilo Vargasa. Prikazy ego išpolnalis rance, qem on usševal ih otdat, rance daje, qem on usševal ih zadumat, i vseгда cli dalje teh granix, do kotoryh on sam osmelilsa by ih dovesti. Zaplutavcis v puštyne odinoqestva svoey neobyatnoy vlasti, on poqvštvoval, qto teraet poqvpu pod nogami. Ego razdrajali teper radošt-nye kliky tolpy v zahvaqennyh im gorodah, emu kazalos, qto toqno tak je eti je same ludi qestvovali zdes ego vragov. Gde by on ni byl, povsudu emu vštreqalis yunoci, kotorye smotreli na nego takimi je, kak u nego, glazami, govorili s nim takim je, kak u nego, golosom, privetštvovali ego s tem je nedoveriem, s kakim on privetštvoval ih, i nazyvati seba ego syno-vyami. On išpytyval štranno qvštvo — budto ego razmnajili, povtorili, no odinoqestvo štanovilos ot etogo lic bolee muqitelny. U nego poavi-las uverennošt, qto sobstvennye ofixery obmanyvaut ego. On ohladel k gerxogu Marlboro. “Luqciy drug tot, kto uje umer”, — lubil on povtorat v te dni. On uštal ot poštoannoy podezritelnošti, ot poroqno qruqa veqnoy voyny, po ktoromu krujilsa, oštavaas, v sucnošti, na odnom i tom je mešte, tolko vse štarea, vse bolee izmatyvaas, vse menea ponimaa: poqemu, kak, do kakih por? Za predelami togo otgraniqennogo melovoy liniey proštranstva, gde on nahodilsa, vseгда štoal kto-nibud. Kto-nibud, komu ne hvatalo deneg, u kogo syn zaboled koklucem, kto meqtal zasnut navsegda, potomu qto byl syt po gorlo etoy dermovoy voyny, i kto, od-nako, sobiral oštutki svoih sil, vytagivalsa po štoyke “smirno” i raportoval: “Vse špokoyno, polkovnik”. A špokoyštvie i bylo kak raz samym štracnym

v neskonqemoy voyne: ono oznaqalo, qto niqego ne proishodit. Obreqenny na odinoqestvo, pokinutyy svoimi predqvuštviami, špasaas ot holoda, kotoryy budet soprovojdat ego do mogily, polkovnik Aureliano Buendia pytalsa nayti v Makondo poslednee ubejice, pogretsa u koštra samykh štarykh svoikh vošpominaniy. Ego apatia byla takoy glubokoy, qto, kogda soobcili o pribytii delegaxii liberalnoy partii dla obsujdenia s nim vajneycih politiqeskih voprosov, on tolko perevernulsa v svoem gamake na drugoy bok i daje ne dal sebe truda otkryt glaza.

— Svedite ih k cluham, — burknul on.

Qleny delegaxii — cešt advokatov v surtukah i xilindrah — s redkim štoixizmom perenosili jguqee noabrskoje solnxe. Ursula poselila ih u seba v dome. Bolcuu qašt dna oni tayno sovecalis, zapercis v špalne, a veqerom prosili dat im ohranu i ansambl akkordeoništov i snimali dla seba vse zavedenie Katarino. “Ne mecyte im, — prikazal polkovnik Aureliano Buendia. — Ya prekrasno znau, qto im nado”. Soštovciesa v naqale dekabra dolgojdannye peregovory zanali mence qasa, hota oqen mnogie dumali, qto oni obernutsa beskoneqnoy diskussiey.

Na etot raz polkovnik Aureliano Buendia ne vocel v melovoy krug, kotoryy ego adyutanty naqertili v ducnoy goštinoy vozle pohojey na prizrak pianoly, ukrytoy, slovno savanom, beloy proštyney. On sel na štul radom so svoimi politiqeskimi sovetnikami i, zakutavcis v plac, molqa slucal kratkie predlojenja delegaxii. Ego prosili: vo-pervykh, otkazatsa ot perezsmotra prav na zemlu, qto by vozvratit partii podderjku zemlevladelcev liberalov; vo-vtorykh, otkazatsa ot borby s vlianiem xerkvi, qto by poluqit oporu sredi veruucih; i nakonex, otkazatsa ot trebovania ravnykh prav dla zakonnykh i nezakonnykh detey, qto by sohranit svatošt i nerucimošt semeynogo oqaga.

— Znaqit, — ulybnulsa polkovnik Aureliano Buendia, kogda qtenie bylo zakonqeno, — my boremsa tolko za vlašť.

— My vnesli eti popravki v nacu programmu po taktiqeskim soobrajeniam, — vozrazil odin iz delegatov. — V naštoacee vreme samoe glavnoe — rascirit nacu oporu v narode. A tam budet vidno.

Odin iz politiqeskih sovetnikov polkovnika Aureliano Buendia pošpecil vmecatsa.

— Eto protivoreqit zdravomu smyslu, — zaavil on. — Esli vaci popravki horoci, štalo byt, sleduet priznat, qto horoc rejim konservatorov. Esli s

pomocyu vacih popravok nam udaŝta rascirit nacu oporu v narode, kak vy govorite, ŝtalo byt, sleduet priznat, qto rejim konservatorov imeet cirokuu oporu v narode. I v itoge vse my doljny budem priznat, qto dvadcat let borolis protiv interesov naxii.

On sobiralsja prodoljat, no polkovnik Aureliano Buendia oŝtanovil ego. “Ne tratte naprasno vreme, doktor, — skazal on. — Samoe glavnoe, qto s etogo momenta my boremsja tolko za vlašť”. Vse ece ulybaas, on vzal bumagi, vruqennye emu delegaxiey, i prigotovilsja podpisat ih.

— Raz tak, — zakluqil on, — u nas net vozrazeniy.

Ego ofixery pereglanulis, ocelomlennye proishodacim.

— Proŝtite mena, polkovnik, — tiho skazal polkovnik Gerineldo Markes, — no eto izmena.

Polkovnik Aureliano Buendia zaderjal v vozduhe uje obmaknutoe v qer-nila pero i obrucilsja na derzkogo vsej tajestyu svoey vlašti.

— Sdayte mne vace orujie, — prikazal on.

Polkovnik Gerineldo Markes vŝtal i poloqil orujie na ŝtol.

— Otpravlaytes v kazarmy, — prikazal polkovnik Aureliano Buendia. — Vy poŝtupaete v raŝporajenie revoluxionnogo tribunala.

Zatem on podpisal deklaraxiu i vernul ee delegatam so slovami:

— Senory, vot vaci bumagi. Upotrebite ih s polzoy.

Qerez dva dna polkovnik Gerineldo Markes, obvinennyy v gosudarŝtvennoy izmene, byl prigovoren k smertnoy kazni. Vnov pogruzivciysja v svoj gamak polkovnik Aureliano Buendia oŝtavalsja gluh k molbam o pomilovanii. Nakanune dna kazni Ursula prenebregla prikazom syna ne beŝpokoit ego i vocla k nemu v ŝpalnu. Odetaa v qernoje, neobyknovenno veliqeŝtvennaa, ona tak i ne prisela vse tri minuty, qto dlilos svidanie.

— Ya znau, ty rasŝtrelaec Gerineldo, — skazala ona ŝpokoyno, — i niqego ne mogu sdelat, qtoby pomecat etomu. No preduprejdau teba ob odnom: kak tolko ya uviju ego trup, klanus tebe prahom moego otxa i moey materi, klanus tebe pamatyu Hose Arkadio Buendia, klanus pered Bogom, gde by ty ni byl, ya vyvoloku teba i ubyu svoimi rukami. — I prejde qem pokinut komnatu, ne ojidaa ego otveta, ona zakluqila: — Ty poŝtupaec tak, slovno rodilsja so svinym hvostom.

Vo vreme etoy neskonqaemoy noqi, poka polkovnik Gerineldo Markes vŝpominal kanuvcie v procloe veqera, provedennye v komnate Amaranty, polkovnik Aureliano Buendia qas za qasom dolbil tvrduu skorlupu odi-

noqšťa, pytaas prolomit ee. Edinštvnyye sqšřlivyye mgnovenia, koto-rye podarila emu sudba posle togo dalekogo veqera, kogda otex vzal ego s soboy posmotret na led, procli v yuvelirnoy mařterskoy, gde on zanimalsa izgotovleniem zolotyh rybok. Emu priclos razvazat tridxat dve voyny, narucit vse svoi soglacenia so smertyu, vyvalatsa, kak svinya, v navoze slavy, dla togo qto by on smog otkryt — s opozdaniem poqti na sorok let — pre-
imuqeřťa prořřtoy jizni.

Na rassvete, kogda do kazni ořřtavalsa odin qas, on, iznurennyy besson-
noy noqyu, vocel v komnatu, gde řřoali kolodki. “Fars okonqen, drug,
— skazal on polkovniku Gerineldo Markesu. — Idem otsuda, poka naci
přanqugi teba ne rasřřrelali”. Polkovnik Gerineldo Markes ne mog skryt
prezrenia, kotoroe vyzval u nego etot pořřupok.

— Net, Aureliano, — otvetil on. — Luqce mne umeret, qem videt, qto ty
prevratilsa v odnogo iz prodajnyh naemnikov.

— A ty i ne uvidic, — skazal polkovnik Aureliano Buendia. — Nadevay
sapogi i pomogi mne konqit s etoy svoloqnoy voynoy.

Govora tak, on ece ne znal, qto gorazdo legqe naqat voynu, qem konqit
ee. Emu ponadobilsa poqti god krovavoy jeřřtokořřti, qto by vynudit pra-
vitelřřtvo predlojit vygodnye dla povřřtanxev uslovيا mira, i ece odin god,
qto by ubedit svoih řřoronnikov v neobhodimolřřti prinat eti uslovيا. On
docel do nevoobrazimyh predelov beřřqeloveqnořřti, podavlaa vosřřtania
svoih je sobřřstvennyh ofixerov, ne pojelavcih torgovat pobedoy, i, qto-
by beřřpovorotno slomit ih soprotivlenie, ne pobrezgoval daje pomocyu
voysk protivnika.

Ni razu v jizni ne voeval on luqce. Uverennořřt v tom, qto nakonex-to on
srajaetsa za svoe osvobojdienie, a ne za abstraktnyye idei i lozungi, kotorye
politiki v zavisimolřřti ot obřřtanovki mogut vyvoraqivat s lixa naiznanku,
napolnala ego pylkim entuziazmom. Polkovnik Gerineldo Markes, bo-
rovciysa za porajenie řřol je ubejdienno i predanno, kak rance borolsa za
pobedu, uprekal ego v nenujnoy smelolřřti. “Ne beřřpokoysa, — ulybalsa
polkovnik Aureliano Buendia. — Umeret sovsem ne tak legko, kak du-
maut”. Po otnoceniu k nemu eto bylo pravdoy. On veril, qto den ego smer-
ti predopredelen, i vera oblekala ego qudesnoy broney, bessmertiem do
naznaqennogo sroka, ono delalo ego neuazvimym dla opasnořřtey voyny i
pozvolilo emu v konxe konxov zavoevat porajenie — eto okazalos znaqi-
telno trudnee, qem oderjat pobedu, i potrebovalo gorazdo bolce krovi i

jertv.

Za te dvadzat let, qto polkovnik Aureliano Buendia provel na voyne, on neredko zaezjal domoy, no vsegdacnaa špecka, poštoanno soprovodjavcaa ego voennaa svita, oreol poqti legendarnoy slavy, k ktoromu ne oštavalas ravnoducnoy daje Ursula, sdelali ego v konxe konxov qujim qelovekom dla blizkih. Vo vreme poslednegu poavlenia v Makondo, kogda on snal otdelnyy dom dla treh lubovnix, on vsego lic dva ili tri raza udosujilsa prinat priglacenie k obedu i povidatsa so svoey semyey. Remedios Prekrasnaa i rodivciesa v razgar vojny bliznexy ego poqti ne znali. Amaranta je nikak ne mogla soedinit obraz brata, kotoryy provel yunošt za izgotovleniem zolotyh rybok, s obrazom legendarnogo voitela, ustanovivcego mejdu soboy i oštalnym qeloveqestvom rasštoanie v tri metra. No kogda procel sluh o peremirii i vse štali dumat o tom, qto polkovnik Aureliano Buendia, naverno, skoro vernetsa domoy i opat prevratitsa v obyknovennoyu qeloveka, doštupnogo dla lubvi blizkih, rodštvennyye quvštva, tak dolgo prebyvavcie v letargiqeskom sne, ojili, obreta neobyqaynuu silu.

— Nakonex-to, — skazala Ursula. — Opat u nas budet mujqina v dome.

Amaranta pervoy zapodozrila, qto oni poterali ego navsegda. Za nedelu do peremiria on vocel v dom: bez svity, predceštvuemyy tolko dvuma bosonogimi ordinarxami, kotorye slojili v galeree sedlo i sbruu mula i sunduqok so štihami — edinstvennoe, qto oštalos ot imperatorskoy ekipirovki polkovnika Aureliano Buendia; Amaranta okliknula brata, kogda on prohodil mimo ee komnaty. Polkovnik Aureliano Buendia slovno by i ne mog všt pomnit, kto pered nim.

— Ya Amaranta, — skazala ona privetlivo, obradovannaa ego vozvračeniem, i pokazala emu ruku s qerney povazkoy. — Vidic?

Polkovnik Aureliano Buendia ulybnulsa tak je, kak v to dalekoe utro, kogda on cel po Makondo, osujdenyy na smert, i v pervye uvidel etu povazku.

— Ujasno, — skazal on. — Kak vreme idet!

Pravitelštvennyye voyska byli vynujdeny poštavit u doma ohranu. Polkovnik Aureliano Buendia vozvratilsa osmeannyy, oplevannyy, obvinenny v tom, qto on, štaraas prodatsa podoroje, umyclenno zatagival vojnu. Ego traslo ot lihoradki i holoda, pod myckami snova vzdulis naryvy. Za cešt mesaxev do etogo dna, proslycav o peremirii, Ursula otkryla i ubrala špalnu syna, okurila mirom vse ugly, dumaa, qto on vernetsa, gotovyy

špokoyno dojidatsa štarošti sredi obvtcalyh kukol Remedios. No na samom dele za minuvcie dva goda on svel poslednie sqety s jiznyu, i daje štarošť byla dla nego uje pozadi. Prohoda mimo yuvelirnoy masterskoy, pribiranno y Ursuloy s osoboy tcatelnoštyu, on i vnimania ne obratil na to, qto v zamke torqit kluj. Do ego soznania ne docli melkie, no hvataucie za ducu razrucenia, uqinennye v dome vremenem, razrucenia, kotorye posle stol dlitelnogo otsuštvia potrasli by lubogo qeloveka, sohranivcego jivymi svoi vošpominania. Niqto ne otozvalos bolyu v ego serdxe: ni oblupivcaasa čtukaturka na štenah, ni lohmotya pautiny po uglam, ni zapucennye begonii, ni ištoqennye termitami balki, ni poroscie mhom kosaki dverey, — on ne popalsa ni v odnu iz vseh etih kovarnyh lovucek, rasštavlennyh dla nego toskoy. Sel v galeree, ne snimaa sapog, ukutavcis v plac, slovno zacerl v dom perejdat nepogodu, i xelyy veqer smotrel, kak lyetsa na begonii dojd. Togda Ursule štalo yasno, qto on nedolgo projivet s neu. “Mojet, opat vojna, — podumala ona, — a esli ne vojna, to, znaqit, smert”. Mysl eta byla takoy otqetlivoy i ubeditelnoy, qto Ursula vošprinjala ee kak proroqestvo.

Veqerom za ujinom Aureliano Vtoroy vzal hleb v pravuu ruku, a lojku — v levuu. Ego brat-bdiznex, Hose Arkadio Vtoroy, vzal hleb v levuu ruku; a lojku — v pravuu. Soglasovannošt ih dvijeniy byla stol velika, qto oni kazalis ne dvuma sidacimi drug protiv druga bratjami, a kakim-to hitroumny m ustroystvom iz zerkal. Etot špektakl, pridumannyy bliznexami v tot den, kogda oni osoznali svoe polnoe shodštvo, davalsa v qešt vnov pribyvcego. No polkovnik Aureliano Buendia niqego ne zametil. On byl tak dalek ot vsego okrujaucego, qto daje ne obratil vnimania na Remedios Prekrasnuu, kotora a procla mimo stolovoy sovcerno golaa. Odn a tolko Ursula osmelilas vyvešt i ego iz zadumqivosti.

— Esli ty sobiraecsa snova uehat, — skazala ona sredi ujina, — hot poštarsya zapomnit, kak my vygladeli segodna veqerom.

Togda polkovnik Aureliano Buendia ponal, qto Ursula, edinštvenna a iz vseh qeloveqesk i sucestv, sumela razgladet nicetu ego duci; on ne byl udivlen, no v pervye za mnogo let osmelilsa posmotret ey pramo v lixo. U nee byla izborojdenna a morcinami koja, štercies a zuby, suhie, besxvetnye volosy i udivlenny vzglad. On sravnil ee s samym štarym iz svoih vošpominaniy o ney, s Ursuloy togo dna, kogda on predskazal, qto gorcok s kipcim supom upadet na pol, i gorcok deyštvitelno upal i razbilsa. V odno

mgnovenie on zametil xarapiny, mozoli, rany i cramy, kotorye ostavili na ney bolee poluveka budniqnyh zabot i trudov, i obnarujil, qto eti peqal-nye sledy ne vyzyvaut v nem daje prostogo sostradania. Togda on sdelal poslednee usilie, qtoby otyskat v svoem serdxe to mesto, gde on sgnoil vse svoi dobre quvstva, i ne smog ego nayti. V byloe vreme on po kray-ney mere ispytyval qto-to pohojee na styd, kogda zapah sobstvennoy koji napominal emu o zapahе Ursuly, i myslil ego neredko obracalis k materi. No vojna vse uniqtojila. Daje Remedios, ego jena, byla seyqas lic tusklym obrazom kakoy-to neznakomki, godivceysa emu v doqeri. Ot besqislen-nyh jencin, vstreqennyh im v pustyne lubvi i razbrosavcih ego sema po vsemu poberejyu, ne sohranilos v ego duce nikakogo sleda. Obyqno oni prihodili k nemu v temnote i uhodili do zari, i nautro uje niqto o nih ne napominalo, razve lic ocucenie kakoy-to presycennošti vo vsem tele. Edinstvennoy privazannostyu, ustoavcey protiv vremeni i vojny, bylo quvstvo, kotoroe on ispytyval v detstve k svoemu bratu — Hose Arkadio, no zijdilos ono ne na lubvi, a na soobcniqestve.

— Proštite, — izvinilsa on v otvet na trebovanie Ursuly. — Eto vojna vse dokonala.

Na drugoy den on zanalsa uniqtojeniem vsakih sledov svoego preby- vania na svete. V yuvelirnoy mašterskoy on ne tronul lic to, na qem ne bylo otpeqatka ego liqnosti, odejdu svou podaril ordinarxam, a orujie zakopal vo dvore, s tem je pokaannym quvstvom, s kakim ego otex zaryl kopye, ubivcee Prudensio Agilara. Ostavil sebe tolko revolver s odnim- edinstvennym patronom. Ursula ni vo qto ne vmecivalas. Ona zaprotes- tovala vsego raz — kogda on sobralsa bylo snat osvecaemyy neugasimoy lampadoy dagerrotip Remedios v goštinoy. “Etot portret davno uje ne tvoy, — skazala Ursula. — Eto semeynaa svatyna”. Nakanune podpisania peremiria, kogda v dome ne ostavalos poqti ni odnoy veci, kotoraа mogla by napomnit o polkovnike Aureliano Buendia, on prines v pekarnu, gde Santa Sofia de la Pyedad gotovilas razjigat peqi, sunduqok so svoimi sti- hami.

— Raštopy etim, — skazal on, protagivaa ey svertok pojeltevcih bumag. — Takoe štarye budet horoco goret.

Santa Sofii de la Pyedad, molqalivoy, uštupqivoy, nikogda ne vozrajavcey daje svojim detam, poqudilos, qto ey predlagaut sdelat qto-to zapretnoe.

— Eto vajnye bumagi, — skazala ona.

— Net, — odgovoril polkovnik. — Takoe picut dla samego seba.

— Togda, — predlozila ona, — vy ih sami i sojgite, polkovnik.

On ne tolko tak i sdelal, no daje razrubil toporom sunduk i brosil v ogon cepki. Za neskolko qasov do etogo ego navestila Pilar Ternera. Mnogo let ne vsreqavciy ee, polkovnik Aureliano Buendia udivilsa, qto ona tak postarela i raspolnela, qto smeh ee utratil byluiu zvonkost, no vmeste s tem on byl udivlen, kakogo masterstva dostigla ona v gadanii na kartah. “Beregi rot”, — ostereгла ego Pilar Ternera, i on podumal: razve eti slova ne yavilis porazitelnyim predvoshicheniem ojidavcey ego sudby, kogda ona skazala ih v proclyy raz, v samyy rasxvet ego slavy. Vskore posle vsreqi s Pilar Terneroy on, staraas ne obnarujit osoboy zainteresovannosti, poprosil svoego liqного vraqa, tolko qto udalivcego emu gnoy iz naryvov, pokazat, gde toqno nahoditsa serdxe. Vraq ego vyslucal i zatem ispaqkannoy yodom vatoy narisoval u nego na grudi krug.

Vtornik — den podpisania premeria — vydalsa holodnym i dojdlyvim. Polkovnik Aureliano Buendia poavilsa na kuhne rance svoih obyqnyh pati qasov utra i vypil vsegdacnuu qacku kofe bez sahara. “V takoy den, kak segodna, ty rodilsa na svet, — skazala emu Ursula. — Vseh isbugali tvoi otkrytye glaza”. On ne obratil na nee vnimania, tak kak prislucivalsa k topotu marciruucih soldat, signalam truby i otrvyistym komandam, kotorye vryvalis v ticinu rannego utra. Hota posle stolkih let voyny polkovnik Aureliano Buendia doljen byl privyknut k etim zvukam, on ocutil slabost v kolenah i oznob, kak v yunosti, kogda v pervyy raz uvidel obnajennuu jencinu. I smutno podumal, popav nakonex v zapadnu toski, qto, esli by v to vreme jenilsa na etoy jencine, on ne uznal by ni voyny, ni slavy i ostalsa by prosto bezymannym remeslennikom — sqastlivym jivotnym. Eta zapozdalaa i neojidannaa slabost otravila emu zavtrak. Kogda v cest qasov utra za nim pricel polkovnik Gerineldo Markes s gruppoy povstanqeskih ofixerov, polkovnik Aureliano Buendia vygladel ece bolee molqalivym, zadumqivym i odinokim, qem obyqno. Ursula pytalas nakinut emu na pleqi novyy plac. “Qto podumaet pravitelstvo, — ugovarivala ona. — Vo obrazat, qto u teba daje na plac deneg ne ostalos, potomu ty i sdalsa”. Placa on ne vzal, no uje v dverah, uvidev lyuciesa s neba strui vody, soglasilsa nadet staruu fetrovuu clapu Hose Arkadio Buendia.

— Aureliano, — poprosila Ursula, — esli tebe tam pridetsa ploho, ty vspomnic o svoey materi, obecay mne eto.

On ulybnulsa ey otrecennoy ulybkoy, klatvenno podnal ruku i, ne proro-niv ni slova, cagnul za porog navštrequ ugrozam, poprekam i proklatiam, kotorye budut sledovat za nim qerez ves gorod. Ursula zadvinula zasov na dveri, reciv bolce ne otkryvat ee do konxa svoih dney. “My sgniem tut vzaperti v nacem jenskom monaštyre, — podumala ona, — obratimsa v prah, no ne doštavim etomu podlomu ludu radošti videt naci slezy”. Vse utro ona pytalas nayti v dome hot qto-nibud napominaucee o syne, no tak niqego i ne razyskala, daje v samyh potaennyh ugotkah.

Xeremonia soštoalas v dvadxati kilometrah ot Makondo pod gigantskoy seyboy, vokrug kotoroy pozje byl osnovan gorod Neerlandia. Predštaviteley pravitelštva i partiy i delegaxiu povstanxev, upolnomoqennuu slojit orujie, obslujivala cumnaa gurba poslucnix v belyh odejdah, napominavca potreqennuu dojdem golubinuu štau. Polkovnik Aureliano Buendia priehal na graznom, obleznom mule. On byl ne brit i štradal skoree ot boli, priqinaemoy naryvami, qem ot soznania štracnogo krucenia vseh svoih illuziy, potomu qto isqerpal uje vsakuu nadejdu, oštavil pozadi slavu i tosku po slave. Soglasno s ego jelaniem, ne bylo ni muzyki, ni fanfar, ni prazdniqnogo trezvona, ni krikov “ura!” i nikakih drugih proavleniy radošti, šposobnyh narucit traurnyy harakter peremiria. Brodacego fotografa, ušpevcego sdelat s polkovnika Aureliano Buendia odin snimok, kotoryy mog by oštatsa potomštvu, zaštavili razbit negativ, ne pozvoliv daje proavit ego.

Proxeda zakluqenia peremiria zanala rovno štolko vremeni, skolko ponadobilos dla togo, qto by vse poštavili svoi podpisi. Delegaty sideli za proštym derevenskim štolom v xentre potrepannogo xirkovogo catra, vokrug štoali poslednie sohranivcie vernošt polkovniku Aureliano Buendia ofixery. Prejde qem sobrat podpisi, liqnyy predštavitel prezidenta rešpubliki hotel oglasit akt kapitulaxii, no polkovnik Aureliano Buendia vošprotivilsa etomu. “Ne budem tratit vreme na formalnošti”, — skazal on i prigotovilsa podpisat bumagi ne qitaa. Togda odin iz ego ofixerov narucil sonnuu ticinu catra.

— Polkovnik, — skazal on, — okajite nam milošt: ne podpisyvaytes per-vym.

Polkovnik Aureliano Buendia soglasilsa. Posle togo kak dokument obocel vokrug štola, sredi takoy glubokoy ticiny, qto po xarapanyu pera o bumagu mojno bylo ugadat bukvy kajdoy podpisi, pervoe mešto vse ece

ostavalos puštym. Polkovnik Aureliano Buendia prigotovilsa zapolnit ego.

— Polkovnik, — skazal togda drugoy iz ego ofixerov, — u vas ece ešt vozmojnost špašti seba ot pozora.

Ne izmenivcis v lixe, polkovnik Aureliano Buendia rašpisalsa na pervom ekzemplare akta. On ece ne konqil rašpisyvatsa na posledney kopii, kogda u vhoda v cater poavilsa ofixer povstanqeskih voysk, derja pod uzdxu nagrujennogo dvuma sundukami mula. Nesmotra na svou kraynuu molodošt, vnov pribyvciy proizvodil vpeqatlenie qeloveka suhogo i sderjannogo. Eto byl kaznaqey povstanxev okruga Makondo. Qtoby pošpet vovrema, on prodelal tajeloe eštidnevnoe puteceštvie, taca za soboy umiraucego ot goloda mula. S beskoneqnoy oštorojnoštju on snal sunduki so špiny mula, otkryl ih i vylojil na stol odin za drugim semdesat dva zolotyh kirpiqa. Eto bylo xeloe soštovanie, o suceštvovanii kotorogo vse zabyli. V posledniy god xentralnoe komandovanie razvalilos, revoluxia pererodilas v krovavoe soperniqeštvo glavarey, i sredi obcey nerazberihy uje nikto ni za qto ne otveqal. Zoloto povstanxev, otlitoe v bloki, pokrytye zatem glinoy, oštalos bez vsakogo kontrola. Polkovnik Aureliano Buendia zastavil vkljuqit semdesat dva zolotyh kirpiqa v akt kapitulaxii i podpisal ego, ne dopuštiv nikakih obsujdeniy. Izmojdenny yunoca štoal pered nim i gladel emu v glaza svoimi yasnymi, xveta zolotistogo sahnogo siropa glazami.

— Qto ece? — šprosil ego polkovnik Aureliano Buendia.

Molodoy ofixer štisnul zuby.

— Rašpiska, — skazal on.

Polkovnik Aureliano Buendia sobštvennoruqno vydal emu rašpisku. Zatem vypil štakan limonada i syel kusok biskvita, predlojennye poslucnixami, i udalilsa v pohodnuu palatku, prigotovlennuu na tot sluqay, esli on zahoqet otdohnut. Tam on snal rubacku, sel na kray koyki i v tri qasa patnadxat minut popoludni vystrelil iz pištoleta v krug, kotoryy ego liqnnyy vraq narisoval yodom u nego na grudi. V etot samyy qas v Makondo Ursula podnala krycku gorcka s molokom, štoavcego na plite, udivlaas, qto moloko tak dolgo ne zakipaet, i obnarujila v nem velikoe mnoještvo qervey.

— Aureliano ubili! — voskliknula ona.

Potom, povinuas privyqke, vyrabotannoy odinoqeštvom, broсила vzglad

vo dvor i uvidela Hose Arkadio Buendia, gručnoga, promokčoga pod dojem i gorazdo bolee štara, qem on byl, kogda umer. “Ego ubili predatelski, — utoqnila ona, — i nikto ne pozabotilsa zakryt emu glaza”.

Noqyu Ursula zametila skvoz slezy svetaciesa oranjevym svetom diski, kotorye štremitelno peresekali nebo, podobnye padaucim zvezdam, i recila, qto eto znamenie smerti. Ona vse ece rydala pod kačtanom, pripav k kolenam svoego muja, kogda prinesli polkovnika Aureliano Buendia, obrnutoga v zadubevcij ot krovi plac. V ego otkrytyh glazah polyhalo becenstvo.

On byl vne opasnosti. Skvoznaa rana okazalas takoy qistoy i pramoy, qto vraq bez vsakogo truda zasunul emu v grud i vytacil qerez špinu propitanyny yodom cnurok. “Eto moy cedevr, — skazal s udovletvorenijem lekar. — Tut edinštvennoe mešt, gde pula mogla proyti, ne zadev ni odnogo jiznennogo xentra”. Polkovnik Aureliano Buendia uvidel seba v okrujenij poslučnix, ohvaqennyh soštadaniem k nemu i rašpevaucih išpolnennye beznadejnosti psalmy za upokoy ego duci, i togda on pojalel, qto ne vyštrelil sebe v rot, kak sobiralsa sdelat vnaqale, prošt qto by posmeatsa nad predskazaniem Pilar Ternery.

— Esli by u mena ece byla hot kakaa-nibud vlast, — skazal on vraqu, — ya rasštrelal by vas bez suda i sledštvia. Ne za to, qto vy špasli mne jizn, a za to, qto prevratili mena v posmecice.

Nesoštavcaasa smert v teqenie neskolkih qasov vernula polkovniku Aureliano Buendia utraqennyj preštij. Te je ludi, kotorye vydumali legendu o tom, qto on prodal pobeđu za dom so štunami iz zolotyh kirpiqey, rasxenili popytku samoubijštva kak blagorodnyj poštupok i obyavili polkovnika Aureliano Buendia muqenikom. Pozje, kogda on otkazalsja ot ordena Poqeta, pojaloavnogo emu prezidentom reštpubliki, daje samye ego oještqennye protivniki iz liberalov yavilis k nemu s prosboy otreqsa ot usloviy peremiria i naqat novuu voynu. Dom napolnilsa darami, prišlannymi, qto by zagladit bylye preqrecenia. Vzvolnovannyj podderjkoy, okazannoy emu, hota i s nekotorym zapozdaniem, byvcimi tovaricami po orujju, polkovnik Aureliano Buendia ne otvergal vozmojnosti udovletvorenija ih prosby. I odno vreme, kazalos, tak vdohnovilsja ideej novoy voyny, qto polkovnik Gerineldo Marques daje podumal: a ne jdet li on tolko predloga, qto by obyavit ee. I predlog v samom dele byl nayden, kogda prezident reštpubliki otkazalsja uštanovit pensii byvcim uqastnikam

voyny — liberalam i konservatoram, — prejde qem delo kajdogo iz nih ne budet rassmotreno sŕexialnoy komissiey i kongress ne utverdit zakon ob assignovaniyah. Polkovnik Aureliano Buendia metal gromy i molnii: “Eto proizvol. Oni soŕstaratsa i umrut rance, qem poluqat pensiu”. On v pervyy raz pokinul kaqalku, kuplennuu emu Ursuloy na vrema vyzdorovlenia, i, rashajivaa vzad-vpered po ŕpalne, prodiktoval derzkoe poslanie k prezidentu reŕpubliki. V etoy nikogda ne opublikovannoy telegramme on obvinal prezidenta v narucenii usloviy Neerlandskogo peremiria i grozil obyavit voynu ne na jizn, a na smert, esli vopros o pensionnyh assignovaniyah ne budet recen v tezenie blijajcih dvuh nedel. Ego trebovania byli tak ŕspravedlivy, qto pozvolali nadeatsa na podderjku daje teh uqaŕstnikov voyny, kotorye prinadlejali k partii konservatorov. No vmeŕto otveta pravitelŕstvo usililo voennuu ohranu u doma Buendia, poŕstavlennuu yakoby dla zacity polkovnika, i voŕpretilo lubye vizity k nemu. Na vsakiy sluqay podobnye je mery byli prinaty i po otnoceniu k drugim opasnym dla pravitelŕstva komandiram povŕstanxev. Operaxia byla provedena tak svoevremenno, energiqno i uŕŕpecno, qto qerez dva mesaxa posle peremiria, kogda polkovnik Aureliano Buendia okonqatelno vŕstal na nogi, vse samye vernye ego pomocniki libo byli uje mertvy, libo nahodilis v izgnanii, libo poŕstupili na slujbu k pravitelŕstvu.

Polkovnik Aureliano Buendia vycel iz ŕŕpalni v dekabre, i emu s pervogo vzglada sdelalos yasno, qto o voyne neqego i dumat. S energiey, kazalos, uje nevozmojnoj v ee gody, Ursula ece raz obnovila ves dom. “Teper oni uznaut, kto ya takaa, — skazala ona v tot den, kogda ey soobcili, qto ee syn oŕŕtanetsa v jivyh. — Ne budet ni odnogo doma naradnee i goŕŕtepriimnee, qem etot sumascedciy dom”. Ona raŕŕporadilas vymyt ego i pokrasit, sme nila mebel, privela v poradok sad, posadila novye xvety i raŕŕpahnula vse dveri i okna, qtoby oslepitelnoe sianie leta pronikalo daje v ŕŕpalni. Potom izveŕŕtila vseh ob okonqanii mnogoqislennyh, nasloivcihsa drug na druga traurov i sama pervaa snala ŕtaroe qernoje platye i naradilas, kak molodaa. Uslycav ih, Amaranta vŕŕpomnila Pyetro Kreŕŕŕi, gardeniu v veqernih su merkah, zapah lavandy, i v glubine ee uvadcego serdxa snova vŕŕŕpyhnuli zloba — qiŕŕtaa, oblagorojennaa vremenem. Odnajdy veqerom, pribiraa goŕŕtinuu, Ursula poprosila soldat, ohranavcih dom, pomoq ey. Komandir, molodoy ofixer, razrecil im eto sdelat. Den za dnem Ursula davala soldatam vse novye poruqenia. Ona ŕtala priglacat ih k ŕtolu, darila im odejdu

i obuv, uqila ih qitat i pisat. Pozje, kogda pravitelstvo snalo ohranu, odin iz soldat ostalsa jit v dome i slujil Ursule ece mnogo let. A molodoy ofixer, dovedenny do bezumia prenebrejeniem Remedios Prekrasnoy, umer ot lubvi u nee pod oknom na zare pervogo dna novogo goda.

x x x

Proydet mnogo let, i na svoem smertnom loje Aureliano Vtoroy vspomnit tot dojdlivyy iunskiy den, kogda on vocel v špalnu posmotret na svoego pervenxa. Hota syn okazalsa qahlym, plaksivym i niqem ne napominal Buendia, otex dolgo ne razdumyval, kakoe ima emu dat.

— My nazovem ego Hose Arkadio, — skazal on.

Fernanda del Karpio, krasivaa jencina, na kotoroy Aureliano Vtoroy jenilsa za god do etogo, soglasilas s mujem. Ursula, naprotiv, ne mogla skryt smutnoe quvstvo trevogi. Upornoe povtorenie odnih i teh je imen na protajenii dolgoy istorii semyi pozvolalo sdelat vyvody, kazavciesa Ursule vpolne okonqatelnymi. V to vreme kak vse Aureliano byli neludimymi i obladali pronixatelnym umom, vse Hose Arkadio otliaqalis poryvištym, predpriimqivym karakterom i byli otmeqeny znakom tragiqeskoj obreqennošti. Pod etu klassifikaxiu ne podpadali tolko Hose Arkadio Vtoroy i Aureliano Vtoroy. V detstve oni tak pohodili drug na druga i oba byli takie neposedlivye, qto daje sama Santa Sofia de la Pyedad ne razliqala ih. V den krestin Amaranta nadela kajdomu na zapastye braslet s imenem i naradila bliznexov v koštumqiki raznogo xveta, na kotoryh vycila ih inixialy, no kogda malqiki štali hodit v ckolu, oni zaveli maneru menatsa odejdoj, brasletami i daje imenami. Uqitel Melqor Eskalona, privykciy uznavat Hose Arkadio Vtorogo po zelenoy rubacke, vycel iz seba, obnarujiv, qto u malqika v rubacke zelenogo xveta braslet s imenem “Aureliano Vtoroy”, a drugoy malqik, v rubacke belogo xveta, utverjdaet, qto Aureliano Vtoroy — eto on, nesmotra na to, qto na ego braslete napisano “Hose Arkadio Vtoroy”. S toy pory uje nikto ne mog skazat, ne riskua ocibitsa, kto iz nih kto. Daje kogda oni vyrosli i jizn sdelala ih raznymi, Ursula qašto špracivala seba, a ne ociblis li oni sami v kakoy-nibud iz momentov svoey golovolomnoy igry s pereodevaniami i ne pereputalis li navsegda. Poka bliznexy ne vštupili v yunoceskiy vozrašt, eto byli dva sinhronnyh mehanizma. Prosypalis oni vsegda odnovremenno, v odnu i tu je minutu u oboih vznikalo jelanie idti mytsa, oni boleli odnimi i temi je boleznami i daje videli odni i te je sny. Doma vse sqitali, qto malqiki prošto sogla-

sovyvaut svoi deystvia iz jelanja poduraqitsa, i nikto ne podozreval istiny vplot do togo dna, kogda Santa Sofia de la Pyedad dala odnomu iz nih vody s limonom, i tolko on prigubil napitok, kak drugoy uje skazal, qto limonad ne sladkiy. Santa Sofia de la Pyedad, kotora a deystvitelno zabyla polojit v stakan saharu, soobcila ob etom Ursule. "Oni vse takie, — otvetila Ursula, niqut ne udivivcis. — Sumascedcie ot rojdenia". So vremenem putanixa ece uveliqilas. Tot, kto posle fokusov s pereodevaniam ostalsa pri imeni Aureliano Vtoroy, vyros ogromnyy, kak ego ded — Hose Arkadio Buendia, a tot, za kem zakrepilos ima Hose Arkadio Vtoroy, vyros hudym, kak polkovnik Aureliano Buendia; edinshvennoe, qto sohranilos u bliznexov obcego, byl odinokiy vid, svoystvennyy vsey semye. Mojet, imenno eto nesootvetsvie rosta, imen i harakterov i natolknulo Ursulu na mysl, qto bliznexy pereputalis v detstve.

Osnovnoe razliqie mejdu nimi vyasnilos v samoe goraqee vreme voyny, kogda Hose Arkadio Vtoroy poprosil polkovnika Gerineldo Markesa razrecit emu posmotret, kak rasstrelivaut. Nesmotra na vozrajenie Ursuly, ego jelanie bylo udovletvoreno. Aureliano Vtoroy, naprotiv, sodrogalsa pri odnoy mysli o tom, qto by poyti gladet na kazn. On predpoqital sidet doma. Kogda emu ispolnilos dvenadcat let, on sprosila Ursulu, qto nahoditsa v zakrytoy komnate. "Bumagi, — otveqala ona, — knigi Melkiadesa i te qudneye zapiski, kotorye on soqinal v svoi poslednie gody". Eto obyashenie ne tolko ne uspokoiilo Aureliano Vtorogo, no ece bolce razojglo ego lubopytstvo. On tak pristaval, tak userdno obecal niqego ne isportit, qto Ursula nakonex dala emu kluqi. Nikto ne vhodil v komnatu s teh por, kak ottuda vynesli trup Melkiadesa i povესili na dver zamok, prorjavevcie qasti kotorogo, kazalos, prirosli drug k drugu. No kogda Aureliano Vtoroy otkryl okna, svet volcel v pomecenie tak zaprosto, budto privyk osvecat ego kajdyy den, nigde ne bylo vidno ni maleycih sledov pyli ili pautiny, vse vygladelo pribwannym i qistym, daje pribrannee i qice, qem v den pohoron; qernilnixa byla polna qernil, ne tronutye rjavqinoy metalliqeskie poverhnosti blesteli, v gorne, gde Hose Arkadiu Buendia kipatil rtut, prodoljal goret ogon. Na polkah stoali knigi, perepletennye v pokorobivcuusa ot vremeni tkan, jeltovato-koriqnevuu, kak zagorelaa qeloveqeskaa koja, tak je v polnoy sohrannoši lejali manuskripty. Nesmotra na to, malo-pomalu k ney vernulos pervobytnoe pristraštie k perviqnym daje bolee svejim, qem v drugih pomeceniah doma. Vse ostavalos v ta-

kom je polnom poradke i qerez neskolko nedel, i kogda Ursula s vedrom vody i cetkoy pricla myt pol, ona uvidela, qto ey zdes delat neqego. Aureliano Vtoroy sidel, utknuvcis nosom v kakuu-to knigu. Malqik ne znal ee nazvania, potomu qto perepleta u nee ne bylo, no eto ne mecalo emu upivatsa rasskazannymi v ney istoriami: pro jencinu, kotora a sadilas za stol i ela tolko ris, priqem brala kajdoe zernycko dvuma zolotymi bulavkami, pro rybaka, kotoryy odoljil u sosed a gruzilo dla seti i dal emu potom v blagodarnost rybu, a u nee v jivote lejal ogromnyy brilliant, i pro lampu, ispolnavcuu luboe jelanie, i pro kover-samolet. Potrasennyy, on sprosil Ursulu, pravda li vse eto, i ona otvetila, qto pravda, qto mnogo let tomu nazad xygane prinosili v Makondo volcebny e lampy i letaucie xinovki.

— Delo v tom, — vzdohnula ona, — qto mir ponemnogu idet k konxu i takie veci bolce ne sluqautsa.

Doqitav knigu — mnogie istorii v ney ne imeli konxa, potomu qto ne hvatalo stranix, — Aureliano Vtoroy zadalsa xelyu rascifrovat manuskripty Melkiadesa. No okazalos, qto eto nevozmojno. Bukvy napominali be-lye, povecennoe na provoloku sucitsa, i bolce pohodili na noty, qem na obyknovennoe pismo. Odnajdy jarkim poldnem, kogda Aureliano Vtoroy staratelno issledoval rukopisi, on poquvstvoval, qto v komnate kto-to est. Vozle siaucego kvadrata okna sidel, slojiv na kolenah ruki, Melkiades. On vygladel ne starce soroka. Na nem byl vse tot je drevniy jilet i clapa s polami, napominaucimi krylya vorona, po blednym viskam stekal pot, slovno rasplavlennyy znoem jir, — xygan byl toqno takim, kakim ego videli Aureliano i Hose Arkadio, kogda byli detmi. Aureliano Vtoroy uznal ego srazu, potomu qto eto nasledstvennoe vošpominanie peredavalos ot pokolenia k pokoleniu i doclo do nego ot deda.

— Zdravstvuyte, — skazal Aureliano Vtoroy.

— Zdravstvuy, yunoca, — skazal Melkiades.

S teh por, v teqenie neskolkih let, oni videlis poqti kajdyy veqer. Melkiades rasskazyval malqiku o mire, pytalsa peredat emu svou uštarevcuu mudrost, no ne zahotel rastolkovat svoi manuskripty. “Nikto ne doljen znat, qto zdes napisano, poka manuskriptam ne ispolnitsa sto let”, — oby-asnil on. Aureliano Vtoroy naveki sohranil taynu etih vstre q. Odnajdy Ursula vocla v komnatu kak raz v to vreme, kogda v ney byl Melkiades, i ispuqannyy Aureliano recil, qto ego obosoblennyy mir seyqas ruhnet. No Ursula ne uvidela xygana.

— S kem eto ty tolkuješ? — šprosila ona.

— Ni s kem, — odgovoril Aureliano Vtoroy.

— Takoy je byl tvoy pradeducka, — skazala Ursula. — Toje vse sam s soboy razgovarival.

Tem vremenem Hose Arkadio Vtoroy osušeštvil svou meqtu — pogladet, kak rasštreliavaut. Do konxa jizni budet on pomnit sinevatuu vsšpycku češti odnovremennyh vyštrelov, raskativceesa po goram eho, gruštnuu ulybku i rasteranny vzglad osujdenngo, i kak on vse ece štoit, hota rubaha ego uje zalita krovyu, i vse ece prodoljaet ulybatsa, hota ego uje otvazyvaut ot štolba i kladut v bolcoy yacik, polnyy izvešti. “On jivoy, — podumal togda Hose Arkadio Vtoroy. — Oni pohoronat ego jivym”. Eto proizvelo na malqika takoe vpeqatlenie, qto s teh por on voznenavidel vse voennoe i voynu — ne za kazni, a za štracnyy obyqay horonit rasštelannyh jivymi. Nikto ne zametil, kak Hose Arkadio Vtoroy štal zvonit v kolokola na kolo-kolne i pomogat padre Antonio Isabelu, preemniku Vorquna, slujit messu i uhajivat za boyxovymi petuhami vo dvore prihodskogo doma. Kogda je eto obnarujilos, polkovnik Gerineldo Marques krepko otrugal Hose Arkadio Vtorogo za to, qto on zanimaetsa delami, kotorye u vsakogo poradoq-nogo liberala mogut vyzvat tolko otrvacenie. “Vidite li, — odgovoril Hose Arkadio Vtoroy, — mne kajetsa, qto iz mena poluqilsa konservator”. I on veril, qto tak uj emu na rodu bylo napisano. Polkovnik Gerineldo Marques podelilsa svoim vozmucenim s Ursuloy.

— Tem luqce, — odobrila ona povedenie pravnuka. — Ah, hot by on štal svacennikom, mojet, togda blagodat Gošpodna ošenit nakonex nac dom.

Vskore ona uznala, qto padre Antonio Isabel gotovit svoego podopeqno-go k pervomu priqaštiu. Podbrivaa cei petuham, svacennoslujitel uqil ego katehizisu, a poka oni vmešte rassajivali po gnezdam nasedok, obyasnil emu na proštyh primerah, kak sluqilos, qto Bog na vtoroy den tvorenia recil vyracivat xyplat v yayxah. Uje togda padre Antonio Isabel naqal pro-avlat pervye priznaki štarqeskogo slaboumia, kotoroe qerez neskolko let zaštavilo ego skazat, qto, veroatno, dyavol oderjal pobedu v svoem mateje protiv Boga i vossel na prestole nebesnom, nikomu ne otkryvaa, kto on takoy na samom dele, daby zavlekat v svoi šeti neoštorojnyh. Pod ruko-vodštvom štol otvajnogo vošpitatela Hose Arkadio Vtoroy za neskolko mesaxev štal ne tolko znatokom teologiqeskih hitroštey, napravlennyh na to, qtoby sbit s tolku dyavola, no i špexialištom po petucinym boam.

Amaranta scila emu polotnanyy kostum s vorotnikom i galštukom, kupila paru belyh tufel i vyvela zolotom ego ima na bante dla sveqi. Za dve noqi do pervogo priqastia padre Antonio Isabel zapersa s nim v riznixe, qto by isřpovedovat ego s pomocyu svoda grehov. Spisok ih byl takim dlinnym, qto prestarelyy svacennoslujitel, privykciy lojitsa špat v cešt qasov, zasnul v svoem kresle, prejde qem docel do konxa. Dopros etot raskryl glaza Hose Arkadio Vtoromu. Ego ne udivilo, kogda padre šprosil, ne zanimal-sa li on durnymi delami s jencinami, i on qeštno otvetil, qto net; v nedo-umenie poverg ego vopros, a ne zanimal-sa li on etim s životnymi. Malqik priqastilsa v pervuu patnixu maa i, sgoraa ot lubopyštva, pribejal za razyasneniami k Petronio, hvoromu ponomaru, kotoryy jil na kolokolne i, po sluham, pitalsa letuqimi mycami. Petronio otvetil emu: “Delo v tom, qto ešt takie rašputnye hrištiane, kotorye zanimautsa etim s oslixami”. Lubopyštvo Hose Arkadio Vtorogo ne bylo udovletvoreno, i on prodoljal zasypat Petronio voprosami do teh por, poka tot ne poterat terpenie.

— Ya hoju po vtornikam noqyu, — priznalsa on. — Esli ty obecaec, qto nikomu ne proboltaecsa, ya vozmu teba s soboy v sleduuciy vtornik.

I pravda, v sleduuciy vtornik Petronio špuštilsa s kolokolni, derja v rukah malenkuu skameeqku, naznaqenie kotoroy do sih por nikomu ne bylo izveštno, i povel Hose Arkadio Vtorogo v blijayciy zagon dla skota. Eti noqnye vylazki tak polubilis malqiku, qto proclo nemalo vremeni, prejde qem ego uvideli v zavedenii Katarino. On sdelalsa zaadlym petuhovodom. “Nesi etih ptix v drugoe mešt, — prikazala emu Ursula, kogda on v per-vyy raz poavilsa v dome so svoimi otbornymi pitomxami. — Doštatoqno gora bylo nacemu rodu ot petuhov”. Hose Arkadio Vtoroy ne štal šporit i unes svojih draqunov, no prodoljal nataskivat ih v dome Pilar Ternery — ona predoštavila emu dla etogo vse neobhodimoe, lic by derjat vnuka pri sebe. Vskore, ušpecno primeniv hitrošti, kotorym obuqil ego padre Antonio Isabel, on štal vyruqat na petucinyh boah tak mnogo deneg, qto ih hvatalo ne tolko na popolnenie ego ptiqnika, no i na udovletvorenje ego mujskih potrebnosťey. Sravnivaa v tu poru Hose Arkadio Vtorogo s ego bratom, Ursula byla ne v silah ponat, kak iz dvuh sovercenne odinakovyh bliznexov mogli poluqitsa takie raznye ludi. Ey nedolgo priclos muqitsa etimi razmycleniami, potomu qto nemnogo pogoda i Aureliano Vtoroy toje štal proavlat sklonnošt k lodyrniqanyu i rašpucennošti. Poka on sidel zatvornikom v komnate Melkiadesa, eto byl takoy je zamknu-

tyy, pogrujennyy v svoi mysli qelovek, kak polkovnik Aureliano Buendia v yunosti. No nezadolgo do Neerlandskogo soglacenja odno sluqaynoe proiscestvie izvleklo ego iz uedinennoy kelyi i stolknulo lixom k lixu s jiznyu. Molodaa jencina, prodavavcaa bilety loterei, v kotoroy razygryvalsa akkordeon, vdruk pozdorovalas s Aureliano Vtorym, kak so svojim blizkim znakomym. On ne byl udivlen — ego i rance neredko putali s bratom. No on ne otkryl devucke ee ocibki ni togda, kogda ona popytalas smagqit ego serdxe hnykanyem, ni togda, kogda privela ego v svou komnatu. Ona silno privazalas k nemu posle etoy pervoy vstreqi i naqala daje podtasovyvat bilety, qtoby akkordeon dostalsa emu. Qerez dve nedeli Aureliano Vtoroy obnarujil, qto devucka spit poperemenno to s nim, to s ego bratom, prinimaa ih za odnogo qeloveka, no ne stal vyasnat otnocenia, a, naprotiv, izo vseh sil staralsja skryt pravdu. V komnatu Melkiadesa on bolce ne vernulsa — xelymi dnami sidel teper vo dvore i po sluhu uqilsja igrat na akkordeone, propuskaa mimo ucey vorqanie Ursuly, kotoraaj v to vreme zapretila doma muzyku iz-za trauro, da, krome togo, i voobce prezirala akkordeon kak instrument brodaqih muzykantov, naslednikov Fransisko Qeloveka. V konxe konxov Aureliano Vtoromu udalos sdelatsja akkordeonistom-virtuozom, i on prodoljal ostavatsja im daje posle togo, kak zavel jenu i detey i stal odnim iz samyh uvajaemyh ludej Makondo.

V teqenie poqti dvuh mesaxev on delil jencinu so svojim bratom. Sledil za nim, rassstraival ego plany i, kogda ubejdalsja, qto Hose Arkadio Vtoroy ne posetit etoy noqyu ih obcuu lubovnixu, otpravlalsja k ney sam. V odno prekrasnoe utro on obnarujil, qto bolen. A qerez dva dna naletel v kupalne na brata, kotoryj stoal, utknuvcis lixom v stenu, ves mokryy ot pota, i zalivalsja goruqimi slezami; togda Aureliano Vtoroy vse ponal. Brat priznalsja, qto zarazil jencinu durnoy boleznju, tak ona eto nazvala, i ego vygnali. Rasskazal, kak pytaetsja leqit ego Pilar Ternera. Aureliano Vtoroy stal vtihomolku primenat promyvanie goraqey marganaxovkoy i raznye moqegonnye sredstva, i posle treh mesaxev taynyh stradaniy oba oni izleqilis. Hose Arkadio Vtoroy bolce ne videlsja s jencinoy. Aureliano Vtoroy vymolil u nee procenie i ostalsja s ney do samoy smerti.

Ee zvali Petra Kotes. Ona priehala v Makondo vo vreme voyny vmeste so sluqaynym mujem, jivcim na dohod ot loterei, i, kogda on umer, prodoljajla vesti ego delo. Eto byla oqen qistoplotnaa molodaa mulatka s jelytymi mindalevidnymi glazami, pridavavcimi ee lixu jestokoe, kak u pantery,

vyrajenie, no u nee bylo cedroe serdxe i nastoacee prizvanie k lubvi. Kogda do Ursuly docel sluh, qto Hose Arkadio Vtoroy razvodit boyxovyh petuhov, a Aureliano Vtoroy igraet na akkordeone vo vreme cumnyh pircestv u svoey lubovnixy, ona qut ne socla s uma ot styda. Eti dvoe bliznexov kak budto sobrali v sebe vse semeynye poroki, ne unasledovav ni odnoy semeynoy dobrodeteli. Ursula recila, qto nikto v ee rodu ne poluqit bolce imen Aureliano i Hose Arkadio. Odnako kogda u Aureliano Vtorogo ro-dilsa pervenex, ona ne posmela vošprotivitsa jelaniu otxa.

— Ya soglasna, — skazala Ursula, — no s odnim uslovie-m: vošpityvat ego ya budu sama.

Hota Ursule uje išpolnilos što let i glaza ee poqti ne videli iz-za katarakty, ona sohranila svou kipuquu energiiu, xelnyy harakter i trezvyy sklad uma. Ona byla uverena, qto nikto luqce ee ne mojet vyraštit rebenka tak, qto-by on štal dobrodetelnym qelovekom, — qelovekom, kotoryy vosštanovit prestij ih familii i niqego ne budet znat o voyne, boyxovyh petuhah, durnyh jencinah i bredovyh zateah — qetyreh bedštviah, obuslovivcih, po mneniu Ursuly, upadok ee roda. “Etot budet svacennikom, — torještvenno poobecala ona. — I esli Gošpod prodlit moi dni, on štanet papoy”. Ee slova vyzvali smeh ne tolko v špalne, gde oni byli skazany, no i vo vsem dome, kuda sobralis v tot den cumlivye drujki Aureliano Vtorogo. Voy-na, davno uje zabrocennaa na tot qerdak pamati, gde hranatsa durnye vošpominania, na korotkie mgnovenia napominala o sebe, kogda zahlopali probki ot campanskogo.

— Za zdorovy papy, — voskliknul Aureliano Vtoroy.

Gošti horom povtorili tošt. Potom hozain doma igral na akkordeone, v vozduh vzletali rakety, a dla sobravcihsa u doma ludey byli zakazany prazdnicnye barabany. S rassvetom opivciesa campanskim gošti zakololi cešt telok i otpravili tuci na ulixu — v rašporajenie tolpy. Nikogo iz domacnih eto ne vozmutilo. S teh por kak Aureliano Vtoroy vzal na seba zabyoty o dome, podobnyje pircestva yavljalis obyqnym delom, daje kogda dla nih ne bylo štol uvajitelnogo povoda, kak rojdenie papy. Za neskolko let — bez vsakih usilij s ego štorony, blagodara lic qišteycemu vezenu — Aureliano Vtoroy, skot i domacnaa ptixa kotorogo otliqalis sverhyeštvennoy plodovitostyu, štal odnim iz samyih bogatyh jiteley doliny. Kobyly prinosili emu troyni, kury neslis dva raza v den, a svinyi tak bystro pribavljali v vese, qto nikto ne mog obyasnit eto inaqe kak koldovštvo. “Otkladyvay

dengi, — tverdila Ursula svoemu legkomyslennomu pravniku, — takoe vezenie ne mojet prodoljatsa veqno”. No Aureliano Vtoroy ne obracal vnimania na ee slova. Qem bolce butylok campanskogo raskuporival on, ugocaa svoih družey, qem bezuderjnee plodilas ego skotina, tem bolce on ubejdalsa, qto porazitelnaa udaqa, vypavcaa na ego dolu, zavisit ne ot ego povedenia, qto vse delo v ego nalojnixe Petre Kotes, qya ljubov obla-daet svoystvom vozbujdat jivuu prirodu. On gluboko veril, qto imenno v etom istoqnik ego bogatstva, i staralsa derjat Petru Kotes nepodaleku ot svoih stad; jenivcis i zaveda detey, Aureliano Vtoroy s soglasia Fernandy prodoljal vstreqatsa s ljubovnixey. On vyros krepkiy i ogromnyy, kak ego dedy, no byl odaren jiznelubiem i vsepokoraucim obaaniem, ktorogo u teh ne bylo, i u nego poqti ne ostavalos vremeni, qtoby sledit za svojim skotom. Dostatoqno bylo emu vzat s soboy na skotnyy dvor Petru Kotes, proehatsa s ney verhom po pašbicum, i kajdoe jivotnoe, pomeqennoe ego tavrom, stanovilos jertvoy neodolimoy epidemii razmnojenja.

Kak i vse horocee, sluqivceesa s Aureliano Vtorym i Petroy Kotes za ih dolguu jizn, eto sumascedcee bogatstvo svalilos na nih vnezapno. Poka ne konqilis voyny, Petra Kotes sucestvovala na dohody ot svoih loterey, i Aureliano Vtoroy inogda ustraival takie loterei, qtoby vytrašti nemnogo deneg iz kopilok Ursuly. Ljubovniki byli legkomyslennoy paroy i znali tolko odnu zabotu — porance uleqsa v poštel i rezvitsa tam do utra daje v te dni, kogda xerkov etogo ne razrecaet. “Eta jencina teba pogubit, — kriqala Ursula pravniku, vida, qto on vozvracaetsa domoy, voloqa nogi, slovno somnambula. — Ona tebe tak zadurila golovu, qto ty skoro svalicsa ot kolik i pridetsa k puzu holodnuu jabu prikladyvat”. Hose Arkadio Vtoroy, s bolcim opozdaniem uznavciy o svoem zameštitele, ne ponimal štrašti brata. V ego pamati Petra Kotes oštalas obyknovennoy jencinoy, pojaluy, dovolno lenivoy v pošteli i sovercenno licennoy neobhodimyh dla lubvi kaqestv. No Aureliano Vtoroy byl gluh i k voplam Ursuly, i k nasmec-kam brata, on dumal tolko o tom, gde by nayti zanatie, ktoroe dalo by emu vozmojnošt soderjat dom dla Petry i v odnu iz ih bezumnyh noqey umeret v nem vmeste s ney i v ee obyatiah. Kogda polkovnik Aureliano Buendia snova otkryl svou maštterskuu, prelštivcis nakonex mirnymi usladami štarošti, Aureliano Vtoroy recil, qto izgotovlenie zolotyh rybok mojet okazatsa pribylnym delom. Mnogo qasov provel on v ducnoy kom-nate, nabludaa, kak tverdye plaštiny metalla, kotorye polkovnik obra-

batyval s nepostijimym terpeniem qeloveka, vo vsem razoqarovannogo, postepenny prevracalis v zoloty qecuyki. Rabota pokazalas Aureliano Vtoromu takoy tajeloy, a vošpominanie o Petre Kotes bylo takim naštoyqivym i vlastnym, qto qerez tri nedeli on isqez iz mašterskoy. Kak raz v eto vreme on prines svoey vozlublenny krolikov, qto by ona razygrala ih v loteree. Zverki štali ploditsa i rašti s neobyqaynoy bystrotoy, i Petra Kotes edva ušpevala prodavat bilety. Snaqala Aureliano Vtoroy ne zameqal, qto razmnovenie prinalo ugrojaucie razmery. No kogda uje nikto v gorode i slycat ne hotel o kroliqiyh lotereah, on odnajdy noqyu prosnulsa ot gromkogo cuma za vyhodivcey vo dvor štenoy.

“Ne boysa, — skazala Petra Kotes, — eto kroliki”. No oba tak bolce i ne somknuli glaz, izmuqenny neprekracauceysa vozney za štenkoy. Nautro Aureliano Vtoroy otkryl dveri i uvidel, qto ves dvor zabit krolikami, — v svete zari ceršt ih otlivala golubym. Petra Kotes hohotala kak bezumnaa i ne uderjalas ot soblazna podcutit nad nim.

— Eto te, qto rodilis segodna noqyu, — skazala ona.

— Kakoy ujas! — voskliknul Aureliano Vtoroy. — A poqemu by ne poprobovat to je s korovami?

Vskore Petra Kotes, pytaas razgruzit dvor, pomenala krolikov na korovu, korova špušta dva mesaxa proizvela na svet troynu. Otsuda vse i naqalos. V mgnovenie oka Aureliano Vtoroy sdelalsa vladelxem pašt bic i štad i edva ušpeval rascirat konucni i bitkom nabitye svinarniki. Vse eto bylo pohoje na son i smecilo Aureliano Vtorogo; emu niqego ne oštavalos, kak vykidyvvat raznye kolenxa, qto by dat vyhod svoemu veselyu. “Plodites, korovy, jizn korotka!” — oral on. Ursulu muqili štrahi, ne vputalsa li ee pravnuke v kakie-nibud temnye dela: mojet byt, štal vorom ili skotokradom, — i kajdy raz, kogda ona videla, qto on raskuporivaet campanskoe prošto radi udovolštvia polit sebe penoy golovu, ona kriqala na nego, obvinaa v raštoqitelštve. Narekania Ursuly tak dopekli Aureliano Vtorogo, qto odnajdy, vernuvcis domoy na rassvete v pripodnatom naštroenii, on vzal yacik s dengami, banku kleyšttera i kišt i, rašpevaa vo ves golos štar-rye pesni Fransisko Qeloveka, okleil ves dom — i iznutri i štaruji, sverhu donizu — kreditkami doštoinštvom v odin peso. Starinnoe zdanie, kotoroe s teh samyh por, kak privezli pianolu, neizmenno krasili v belyy xvet, priobrelo podozritelnyy vid kakoy-to meqeti. Poka Ursula i drugie domoqadx vozmucalis i kriqali, a narod, zaprudivciy ulixu, qto by prisut-

štvoval pri etom vosslavlenui motovštva, likoval, Aureliano Vtoroy okleil vse — ot fasada do kuhni, daje kupalni ne zabył, — i vybrosil oštavciesa kreditki vo dvor.

— Teper, — skazal on v zaklučenie, — ya nadeus, qto nikto v etom dome ne štanet bolce govorit mne o dengah.

Tak ono i bylo. Po rašporajeniu Ursuly kreditki vmešte s prištavcimi k nim kuskami čtukaturki otodrali ot štenu i snova pokrasili dom v belyy xvet. “Gošpodi Bože, — molila Ursula, — sdelay nas takimi je bednymi, kakimi my byli, kogda osnovali etot gorod, qto by ne priclos nam rašplačivatsa na tom svete za raštoqitelštvo”. Ee molitvy byli ištolkovany soverceno v obratnom smysle. Odin iz raboqih, otdiravcih kreditki, tolknul po neoštorojnosti bolcuu gipsovuu figuru svatogo Iosifa, kotoruu kto-to prines v dom pered konxom voyny, štatuua upala i razbilas na kuski. Vnutri ona byla polaa i bitkom nabita zolotymi monetami. Dolgo vštpominali, kak etot svatoy popal v dom. “Ego pritacili troe mujqin, — obyasnila Amaranta. — I šprosili razrecenia oštavit zdes, poka proydet dojd; ya im skazala — poštavte v ugol, qto by nikto ne natknulsa, oni ego tuda oštorojno poštavili, tam on s teh por i štoyal, ved nikto za nim ne vernulsa”.

V poslednee vreme Ursula zajigala pered statuey sveqi i preklonala kolenu, ne podozrevaa, qto molitsa ne svatomu, a poqti dvumštam kilogrammam zolota. S zapozdaniem obnarujiv svoe nevolnoe yazyqeštvo, ona ece bolce raštroidilas. Potom sobrala s pola vnucitelnuu grudu monet, položila ih v tri mecka i zakopala v potaynom mešte, rassudiv, qto rano ili pozdno tri neznakomxa yavatsa za nimi. Mnogo let špušta, v tajkie vremena svoey drahlости, Ursula imela obyknovenie vmecivatsa v razgovory mnogoqislennyh priezjih, popadavcih k nim v dom, i špracivat ih, ne oni li oštavili zdes svatogo Iosifa iz gipsa, qto by on poštoyal, poka ne proydet dojd.

Izobilie, tak trevojivcee Ursulu, bylo v tu poru obyqnym yavleniem. Makondo blagodenštvoval, kak v skazke. Vyštroennye iz gliny i troštника doma štarojilov uštupili mešto kirpiqnym zdaniam s derevannymi štavnami ot solnxa i xementnymi polami, pomogavcimi legqe perenosit uduclivuu poludennuu jaru. O selenii, osnovannom kogda-to Hose Arkadio Buendia, napominali lic zapylennye mindalnye derevy, kotorym sujdeno bylo vyštovat pered samymi surovymi ištpytaniami, da reka s prozraqnoy vodoy — kamni ee, pohojie na doištoriqeskie yayxa, razdrobili v porocok obezumevcie molotki kamenotesov, kogda Hose Arkadio Vtoroy

zadumal rasqistit ruslo i otkryt po etoy reke navigaxiu. To byl bredovyy zamysel, sravnimyy razve qto s fantaziymi Hose Arkadio Buendia, ibo mnogolisennyye kamni i porogi isklučali sudohodstvo ot Makondo do mora. No Hose Arkadio Vtoroy, v neojidannom dla nego poryve bezras-sudstva, naštaival na svoem proekte. Do teh por on ni razu ne proavlal izlicneg voobrajenia. On daje ne vstrečalsa s jencinami, esli ne sqitat kratkovremennogo priklučenia s Petroy Kotes. Ursula vseгда nahodila etogo svoego pravnuka samym jalkim iz vseh otryskov roda Buendia za vsu ego istoriu, qelovekom, nesposobnym otliqitsa daje na poprice petucinyh boev. No kak-to polkovnik Aureliano Buendia rasskazal Hose Arkadio Vtoromu pro ispański galion, sidaciy na meli v dvenadcxati kilometrah ot mora, pro galion, qey poqernevciy ostov polkovnik videl v gody voyny svoimi sobstvennymi glazami. Eta istoria, kotoruu uje davnym-davno vse vošprinimali kak vydumku, dla Hose Arkadio Vtorogo yavilas otkroveniem. On prodal s molotka svoih petuhov, podradil na eti dengi raboqih, kupil instrument i zanalsa nevidannym delom: štal drobit kamni, ryt kanaly, rasqicat podvodnyye meli i daje vyravnivat porogi. “Ya vse eto uje naizušť znau! — kričala Ursula. — Pohoje, qto vreme po krugu vertitsa i my opat priçli k tomu, s qego naqali”. Kogda reka, po mneniu Hose Arkadio Vtorogo, sdelalas sudohodnoy, on podrobno izlozil bratu svoi plany, i tot dal emu dengi, neobhodimyye dla ih osuceštvenia. Posle etogo Hose Arkadio Vtoroy na dolgoe vreme isqez. V Makondo uje štali pogovarivat, qto ego projekt kupit sudno — vsego lic ulovka, pridumannaa s xelyu vymanit dengi u brata i promotat ih, no vdruk rašproštranilsa sluh o kakom-to štrannom korable, kotoryy priblijaetsa k gorodu. Jiteli Makondo, davno pozabyvcie ob umopomraqitelnyh zateah Hose Arkadio Buendia, sbejalis k reke i, ne vera svoim glazam, smotreli, kak k beregu podhodil korabl — pervyy i posledniy korabl, kogda-libo pricvartovavciysa vozle Makondo. Eto byl vsego lic plot iz balsovyh breven, ego tanuli za tolštye kanaty dvadcxat mujqin, kotorye cli beregom. Na nosu štoal Hose Arkadio Vtoroy s siaucimi ot sqaštya glazami i rukovodil etim slojnym manevrom. On privez s soboy xelyy buket velikolepnyh franxuzskih geter: oni pratalis ot palacih luqey solnxa pod yarkimi zontikami, na ih roskocnyye pleqi byli nabroceny celkovyye cali, lixa ih byli pokryty rumanami i belilami, volosy ukraçeny jivymi xvetami, na rukah sverkali zolotyje braslety, a vo rtu — vdelannyye v zuby brillianty. Balsovyy plot byl edinštvennym pla-

vuqim sredstvom, kotoroe Hose Arkadio Vtoroy smog proveſti vverh po teqeniu do Makondo, i to lic edinojdy, tem ne menea on tak nikogda i ne priznal, qto zamysly ego poterpeli krucenie, daje, naprotiv, provozglasil svoe deanie velikoy pobedy qeloveqeskoj voli nad silami prirody. On do poslednego groca otqitalsa pered bratom vo vseh rashodah i vskore opat ucel s golovoy v budniqnye zaboty o boyxovyh petuhah. Edinstvennoe, qto oſtaloſ ot etogo neudaqnogo naqinania, bylo dunovenie novoy jizni, prinesennoe v Makondo franxuzskimi geterami, qye zameqatelnoe iskusſtvo izmenilo tradixonnye metody lubvi, a neusypnoe radenie ob obceſtvennom blage pobudilo srovnat s zemley uſtarevcee zavedenie Katarino i prevratit gluhuu uloqku v podobie cumnoy yarmarki s kitayskimi fonarikami i gruſtnoy muzykoj organqikov. Imenno franxuzskie getery byli zaſtrelcixami krovavogo karnavala, na tri dna pogruzivcego vse Makondo v soſtoanie bezumia i predoſtavivcego Aureliano Vtoromu sluqay poznamomitsa s Fernandoy del Karpio.

Korolevoy karnavala byla provozglacena Remedios Prekrasnaa. Ursula, kotoruu volnuuca krasota pravnuqki privodila v trepet, ne smogla pomecat izbraniu. Do teh por ona vypuskala Remedios Prekrasnuu na ulixu tolko vmeſte s Amarantoy, kogda nado bylo idti k messe, i to pri uslovii, qto devucka zakroet lixo qernoy mantilyey. Daje samye dalekie ot blagoqeſtia mujqiny iz teh, kto mog, pereodevcis svacennikom, slujit kocunſtvennye messy v zavedenii Katarino, prihodili v xerkov, nadeas uvidet hot na mgnovenie lixo Remedios Prekrasnoy, o qyey skazoqnoy krasote s voſtorgom, perehodacim v svacennyy ujas, govorila vsa dolina. Proclo nemalo vremeni, prejde qem lubopytnym dovelos vzglanut na eto lixo, i luqce bylo by im ne dojdatsa takogo sluqaa, potomu qto bolcinſtvo iz nih s toy pory pozabylo o ſpokojnom sne. A qelovek, blagodara ktoromu iſpolnilos ih jelanie — odin priezjiy kabalyero, — sam navsegda utratil pokoy, uvaz v trasine merzoſti i nicety i neskolko let ſpuſta, zasnuv na relsah, byl razrezan na qaſti noqnym poezdom. S samoy pervoy minuty, kogda on poavilsa v xerkvi v svoem zelenom velvetovom koſtume i vy-citom jilete, vse ponali, qto on priehal oqen izdaleka, vozmojno daje iz kakoy-nibud drugoy ſtrany, privleqenny volcebnyimi qarami Remedios Prekrasnoy. On byl tak krasiv i ſtroen, derjal seba s takim ſpokojnym doſtoinſtvom, qto radom s nim Pyetro Kreſpi pokazalsa by proſto nedonoskom, i mnogie jenciny s zaviſtlivymi ulybkami ceptali, qto eto ego

nado by zakryt mantilyey. On ne byl znakom ni s kem v Makondo. Prijazal na rassvete v voskresenye, kak prinx iz skazki — verhom na kone s serebrnymi štremenami i barhatnym qeprakom, i posle messy pokidal gorod.

Prisutstvie ego v xerkvi bylo zameqeno s samogo pervogo raza, kak on vocal, i vse recili, qto mejdu nim i Remedios Prekrasnoy zavazalsa bezmolvnny i naprajennyy poedinok, podpisan taynyy dogovor, vozniklo rokovoje soperniqeštvo, kotoroe doljno zavermitsa ne tolko ljubovy, no i smertyu. Na ceštve voskresenye kabalyero poavilsa s jeltoy rozoy v ruke. On, kak obyqno, slucal slujbu štoa, a posle okonqania ee pregradil put Remedios Prekrasnoy i prepodnes ey rozu. Devucka vzala xvetok oqen eštstvennym dvijeniem, budto ojidalas etogo dara, zatem pripodnala na mgnovenie svou mantilyu i ulybnulas neznakomxu. Vot i vse, qto ona sdelala. No dla nego, i ne tolko dla nego, a i dla vseh mujqin, kto, na svoe gore, okazalsa radom, eto mgnovenie štalo nezabyvaemym.

S teh por kabalyero naqal prihodit pod okno Remedios s orkeštrom, kotoryy neredko igral do samogo utra. Aureliano Vtoroy — edinstvennyy v semye Buendia qelovek, pronikciysa k nemu serdeqnym uqastiem, — pytalsa pokolebat ego uporštvo. “Ne terayte naprasno vreme, — skazal on emu odnajdy noqyu. — Jenciny v etom dome upramee oslix”. On predlozil neznakomxu svou drujbu, priglasil iskupatsa v campanskom, proboval obyasnit, qto predstavitelnixy jenskoy poloviny roda Buendia obladaut serdxem iz kremna, no tak i ne smog razubedit ego. Vyvedennyy iz terpenia neskonqaemymi noqnymi konxertami, polkovnik Aureliano Buendia prigrozil kabalyero izleqit ego ot peqali s pomocyupistoleta. No niqego ne moglo zaštavit vlublennogo otreqsa ot svoih namereniy, poka on ne vpal v glubokoe otqaanie. Togda iz krasivogo i elegantnogo molodogo qeloveka on prevratilsa v jalkogo oborvanxa. Hodili sluhi, qto on otkazalsa ot vlasti i bogatstva v svoem dalekom oteqeštve, hota na samom dele nikto tak nikogda i ne uznal, otkuda on rodom. On štala zadiroy, pyanixey, draqunom, rassvet vseгда zaštaval ego teper v zavedenii Katarino. Samym gruštным v ego tragedii bylo to, qto Remedios Prekrasnaa v deystvitelnošti byla k nemu bezrazliqna daje v tu poru, kogda on poavllalsa v xerkvi razodetyy, kak prinx. Ona prinala ot nego jeltuu rozu bez vsakogo koketštva, prošto pozabavlennaa etim neobyqnym poštupkom, i pripodnala mantilyu, jelaa luqce razgladet ego lixo, a vovse ne zatem, qtoby pokazat emu svoe.

Po pravde govora, Remedios Prekrasnaa byla suceřtvom ne ot mira sego. Ece dolgo posle togo, kak ona vycla iz detskogo vozrařta, Santa Sofia de la Pyedad vynujdena byla myt i odevat ee, i daje kogda Remedios řtala s etim řpravlatsa sama, vse ece prihodilos sledit, qto by ona ne risovala na řtenah zverucek paloqkoy, vymazannoy sobřtvennymi kakackami. Ona dojlila do dvadřxati let, tak i ne nauqivcis ni qitat, ni pisat, ni obracatsa s priborami za řtolom, i brodila po domu naga — ee prirode byli protivny vse vidy uslovnořtey. Kogda molodoy ofixer, naqalnik ohrany, obyasnila ey v lubvi, ona otvergla ego prořto potomu, qto byla udivlena ego legkomysliem. “Nu i durak, — skazala ona Amarante. — Govorit, qto umiraet iz-za mena, qto ya — zavorot kicok, qto li?” Kogda je ofixera deyřtvitelno nacli mertvym pod ee oknom, Remedios Prekrasnaa podtverdila svoje pervoe vpeqatlenie.

— Vot vidite, — zametila ona, — kruglyy durak.

Kazalos, budto nekaa sverhyeřteřtvennaa pronixatelnořt pozvolala ey videt samuu sucnořt vecey, otbrasyvat vse poverhnořtnoe, vnecee. Tak, po krayney mere, polagal polkovnik Aureliano Buendia, dla kotorogo Remedios Prekrasnaa nikoim obrazom ne byla umřtvenno otřtaloy, kakoy ee vse sqitali, a sovsem naoborot. “Smotric na nee, i kak budto by ne bylo dvadřxati let voyny”, — lubil govorit on. Ursula toje blagodarila Boga, qto on nagradil ih semyu suceřtvom takoy iskljuqitelnoy qistoty, no krasota pravnuqki ee smucala, kazalas ey ne dořtoinřtvom, a izyanom — silkami dyavola, rasřtavlennymi posredi nevinnořti. Poetomu Ursula i hotela otdalit Remedios Prekrasnuu ot ludey, ubereq ot zemnyh soblaznov, ne znaa, qto Remedios Prekrasnaa uje v qreve svoey materi byla navsegda zacicena ot luboy zarazy. Ursula ne mogla dopuřtit, qto ee pravnuqku vyberut korolevoy krasoty dla besovskogo cabaca, nazyvaemogo karnavalom. No Aureliano Vtoroy, zagorevcuysa jelaniem odetsa tigrom, ugovoril padre Antonio Isabela priyti v dom i rařtolkovat Ursule, qto karnaval ne yazyqeskiy prazdnik, kak ona sqitala, a narodnyy obyqay, osvaccennyy katoliqeskoj xerkovyu. Nakonex, ubejdanna svacennikom, ona dala, hota i skrepa serdxe, soglasie na koronaxiu.

Izveřtie o tom, qto Remedios Buendia řtanet korolevoy prazdnika, za neskolko qasov obletelo vsu okrugu, dořtiglo samy h otdalenny h meřt, kuda ece ne pronikala slava o neobyqaynoy krasote devucki, i vyzvalo beřpokoyřtvo teh, dla kogo familia Buendia byla vse ece simvolom ma-

teja. Ih trevoga ne imela osnovaniy. Esli kogo-nibud v to vreme mojno bylo nazvat bezobidnym, tak eto postarevcego i razoqarovannogo polkovnika Aureliano Buendia, kotoryy postepenno utraqival vsakuu svaz s jiznyu strany. On sidel zatvornikom v svoey masterskoy, i edinstvennym vidom obcenia s ostalnym mirom byla dla nego torgovla zolotymi rybkami. Odin iz teh soldat, qto ohranali ego doma v pervye dni mira, prodaval ih v gorodah i seleniah doliny, otkuda vozvracalsa nagrujenny zolotymi monetami i novoštami. On rasskazyval, qto pravitelstvo konservatorov pri podderjke liberalov sobiraetsa peredelat kalendar tak, qtoby kajdy prezident nahodilsa u vlasti što let; qto nakonex-to podpisan konkordat so svatym prestolom i iz Rima priezjal kardinal, korona u nego byla vsa v brilliantah, a tron — litogo zolota; qto ministry-liberaly sfotografirovalis, štoa pered nim na kolenah i xelua ego peršten; qto primadonna gastrolirovavcey v stolixe isþanskoy truppy byla pohicena iz svoey ubornoy nezvestnymi v maskah i na sleduucee utro, v voskresenye, tanxevala golaa v letnem dvorxe prezidenta respubliki. “Ne govori mne o politike, — otveqal emu polkovnik. — Nace delo — prodavat rybok”. Kogda sluh o tom, qto polkovnik ne hoqet niqego znat o položenii v strane, a sidit sebe v svoey masterskoy i najivaetsa na zolotyh rybkah, docel do Ursuly, ona zasmealas. Ee na redkošt praktiqeskiy um ne mog postignut, kakoy smysl imeet kommerxia polkovnika, kotoryy menaet rybok na zolote monety, a potom prevracaet eti monety v rybok, i tak bez konxa, i qem bolce prodaet, tem bolce doljen rabotat, qtoby podderjivat etot poroqnyy krug. Po pravde govora, polkovnika Aureliano Buendia interesovala ne torgovla, a rabota. Emu prihodilos tak sosredotoqivatsa, vštavlaa v opravu qecuyki, ukreplaa kroceqnye rubiny na mešte glaz, otclifovyvaa jabry i pridelyvaa hvošty, qto ne oštavalos ni odnoy svobodnoy minutki dla vošpominaniy o voyne i svazannyh s neu razoqarovaniyah. Toqnošt i tonkošt yuvelirnogo iskusštva trebovali takogo bezrazdelnogo vnimania, qto za korotkiy srok polkovnik Aureliano Buendia soštarsilsa bolce, qem za vse gody voyny; ot dolgogo sidenia u nego sognulas špina, ot tonkoy raboty isþortilos zrenie, no zato on priobrel ducevnnyy pokoy. Posledniy raz polkovnik zanimalsa voprosom, imeucim otnocenie k voyne, kogda gruppa veteranov, soštoacaa iz liberalov i konservatorov, poprosila pomoq im dobitsa obecannyh pravitelstvom pojiznennyh pensiy, delo s utverjdeniem kotoryh vse ece ne sdvinulos s mertvoy toqki. “Zabudte ob etom, — skazal polkovnik Au-

reliano Buendia. — Vy vidite: ya otkazalsa ot pensii, qto by ne muqitsa do samoy smerti, ojidaa ee”. Snaqala ego navecal po veqeram polkovnik Gerineldo Markes, oni usajivalis vdvoem na ulixe u dveri doma i vzyvali v svoey pamati procloe. No Amaranta byla ne v silah perenosit vošpomnania, probujdaemye v ney vidom etogo uštalogo qeloveka, nepreklonno uveliqivavcaasa lysina ktorogo uje podtalkivala ego k bezdne prejdevennoy staroši, i polkovnika Gerineldo Markesa izvodili nešpravedlivym prenebrejeniem do teh por, poka on ne naqal prihodit tolko v iskljuqitelnyh sluqaah, a potom on i sovsem isqez — ego razbil paraliq. Zamknutyj, molqalivyj, qujdyy novym veaniam jizni, napolnavcim dom, polkovnik Aureliano Buendia malo-pomalu ponal, qto sekret špokoynoy staroši — eto ne qto inoe, kak zakluqenie qeštneho souza s odinoqeštvoem. On vštaval v pat qasov utra, posle neglubokoto, pohojego na zabytye sna, vypival na kuhne svou vsegdacnuu qacku qernogo kofe i zapiralsa na vse utro v masterskoy, a v qetyre qasa dna prohodil po galeree, voloqa za soboy taburetku, ne obracaa nikakogo vnimania ni na plameneucie pojarom kušty roz, ni na razlitoe vokrug sianie klonacegosa k zakatu solnxa, ni na vysokomernyy vid Amaranty, neizbyvnaa toska ktoroy izdavala yavštvenno razliqimyy v ticine naštupaucego veqera cum kipacey v kotle vody, i sidel na ulixe vozle dveri do teh por, poka pozvolali moskity. Odnajdy kto-to iz prohojih osmelilsa narucit ego odinoqeštvo.

— Qto podelyvaete, polkovnik?

— Da vot siju, — otveqal on, — jdu, kogda ponesut mimo grob s moim telom.

Itak, bešpokoystvo, vyzvanoe v nekotoryh krugah tem, qto v svazi s koronovaniem Remedios Prekrasnoy ima polkovnika Aureliano Buendia snova poavilos u vseh na uštah, ne imelo pod soboy realnogo osnovania. Odnako mnogie priderjivalis drugogo mnenia. Ne vedaa o naviscey nad nimi tragedii, jiteli Makondo radoštnymi tolpmi zaprudili gorodskuu plocađ. Veselye bezumštva karnavala doštigli uje apogea, i Aureliano Vtoroy, osuceštvicij nakonex svou meqtu odetsa tigrom, hodil sredi neobyatnoy tolpy, ohripnuv ot bešpreštannogo ryqania, kogda vdruk na doroge iz doliny pokazalas bolcaa gruppa rajenyh; oni nesli na zoloqenyh nosilkah jencinu, plenitelnee ktoroy ne moglo predštavit sebe qeloveqeskoe voobrajenie. Mirnye jiteli Makondo na minutu snali svoi maski, štaraas razgladet poluqce oslepitelnoe sozdanie v korone iz izumrudov i v gor-

noštaevoy mantii; ono kazalos obleqennym istinnoy monarcey vlastyu, a ne toy micurnoy, qto sozdaetsa iz blestok i jatoy bumagi. V tolpe bylo nemalo ludey, dostatoqno pronixatelnyh, qtoby zapodozrit podvoh. No Aureliano Vtoroy totqas je položil konex zamecatelstvu: on obyavil vnov pribyvcih poqetnymi goštami i s solomonovoy mudroštyu usadil Remedios Prekrasnuu i korolevu-samozvanku na odnom pyedestale. Do polunoqi pricelxy, odetye beduinami, prinimali uqastie v obcem likovanii i daje vnesli v prazdneštvo svoj vklad — velikolepnuu pirotehniku i virtuoznuu akrobatiku, kotorye zastavili vseh všpomnit o davno zabytom iskusštve xygan. No skoro, v razgar veselya, hrupkoe ravnovesie bylo naruceno.

— Da zdravštvet liberalnaa partia! — vykriknul qey-to golos. — Da zdravštvet polkovnik Aureliano Buendia!

Všpycki vystrelov zatmili blesk feyerveroqnyh ogney, krika ujasa zaglucili muzyku, likovanie smenilos panikoy. Ece mnogo let špušta v narode govorili, qto svita korolevy-samozvanki byla na samom dele eskadronom regularnyh voysk i pod pycnymi burnusami beduinov byli špratany karabiny uštavnogo obrazxa. Pravitelstvo v qrezvyqaynom dekrete otverglo eto obvinenie i poobecalo provešti štrogoe rassledovanie krovavogo so-bytia. No istina tak i ne byla vyasnena, i pobedila versia o tom, qto svita korolevy, ne buduqi niqem na eto vyzvana, po znaku svoego komandira razvernulas v boevoy poradok i bezjalostno rasstrelala tolpu. Kogda špokoyštvie bylo vosstanovleno, v gorode ne okazalos ni odnogo iz mnimyh beduinov, a na plojadi oštalis lejat — ubitye i ranenye — pat paaxeve, qetyre kolombiny, ceštnadxat kartoqnyh koroley, odin qert, tri muzykanta, dva pera Franxii i tri yaponskie imperatrixy. Sredi sumatixy i vseobcey paniki Hose Arkadio Vtoromu udalos ukryt v bezopasnom mešte Remedios, a Aureliano Vtoroy prines domoy na rukah korolevu-samozvanku v razorvannom platye i v išpaqkannoy krovyu gornostaevoy mantii. Ona zvalas Fernanda del Karpio. Ee vybrali kak samuu krasivuu iz pati tysaq prekrasneycih jencin štrany i privezli v Makondo, poobecav provozglasit korolevoy Madagaskara. Ursula hodila za ney, slovno za rodnoy doqeryu. Gorod, vmešto togo qtoby osudit devucku, proniksa soquvštviem k ee naivnošti. Qerez polgoda posle boyni na plojadi, kogda vyzdoroveli ranenye i uvali poslednie xvety na bratskoy mogile, Aureliano Vtoroy otpravilsa za Fernandoy del Karpio v dalekiy gorod, gde ona jila so svojim otxom, privez ee v Makondo i sygral s ney cumnuu svadbu, kotoraa dlilas

xelyh dvadzat dney.

x x x

Qerez dva mesaxa ih suprujestvu qut bylo ne pricel konex, potomu qto Aureliano Vtoroy, pytaas zagladit svou vinu pered Petroy Kotes, raspora-dilsa sfotografirovat ee v narade korolevy Madagaskara. Kogda Fernanda uznala ob etom, ona slojila svoe pridanoe obratno v sunduki i, ni s kem ne poprocavcis, uehala iz Makondo. Aureliano Vtoroy dognal ee na doroge v dolinu. Posle dolgih, unizitelnyh prosb i obecaniy ispravitsa emu udalos vernut jenu domoy, a ot ljubovnixy on snova ucel.

Petra Kotes, uverenaa v svoih silah, ne proavila nikakogo bespokoystva. Ved eto ona sdelala ego mujqinoy. On byl ece rebenkom, niqego ne ve-daucim o nastoacey jizni, s golovoy, nabitoy raznymi fantaziami, kogda ona izvlekla ego iz komnaty Melkiadesa i opredelila emu mesto v mire. On rodilsa skrytnym, neludimym, sklonnym k odinokim razmyclem, a ona sozdala emu novyy — sovsem drugoy harakter: jivoy, obcitelnyy, otkrytyy; ona vselila v nego radošt jizni, privila emu ljubov k cumnomu veselyu i motovstvu i v konxe konxov prevratila — vnečne i vnutrenne — v togo mujqinu, o ktorom meqtala dla seba s otroqeskikh let. Potom on jenilsa — tak rano ili pozdno postupaut vse synovya. On dolgo ne osmelivalsa soobcit ey, qto sobiraetsa jenitsa. I pri etom vel seba sovsem po-detski: to i delo osypal ee nezaslujennymi poprekami, pridumyval k-akie-to obidy, nadeas, qto Petra Kotes porvet s nim sama. Odnajdy, kogda Aureliano Vtoroy brosil svoey vozlublennoy oqerednoe nespravedlivoe obvinenie, ona obocla lovucku i postavila toqki nad “i”.

— Vse delo v tom, — skazala Petra Kotes, — qto ty hoqec jenitsa na ko-rovele.

Prištjenny Aureliano Vtoroy razygral sxenu gneva, obyavil seba qelo-vekom neponatym i nezaslujenno oskorblennym i pereštal posecat dom ljubovnixy. Petra Kotes ni na mgnovenie ne utratila svoego velikolepno-go špokoystva, podobnogo špokoystvu otdyhaucego zvera, ona slucala donosivciesa k ney muzyku, zvuki fanfar, gomon burnogo svadebnogo pira tak, slovno vse eto bylo lic odnoy iz novyh calostey Aureliano Vto-rogo. Tem, kto vyskazyval ey soquvštvie, ona otveqala bezmatejnoy ulyb-koy. “Ne trevojtes, — govorila ona im. — Korolevy u mena na pobeguc-kah”. Sosedke, predlojivcey ey zajeq zagovorenye sveqi pered portretom utraqennogo ljubovnika, ona skazala uverenno i zagadoqno:

— Edinstvennaa sveqa, iz-za kotoroy on vernetsa, gorit ne ugasaa.

Kak ona i predpolagala, Aureliano Vtoroy poavilsa v ee dome, lic tolko otocel medovyy mesax. S nim byli ego vsegdacnie priateli i brodaqiy fotograf, a takje platye i zapaqkanaa krovyyu gornostaevaa mantia, v kotorye Fernanda naradilas, otpravlaas na karnaval. Pod cum veseloy pirucki Aureliano Vtoroy zastavil Petru Kotes odetsa korolevoy, provozglasil ee edinstvennoy i pojiznennoy vladyqixey Madagaskara, prikazal sfotografirovat i razdal fotografii svojim druzyam. Petra Kotes ne tolko srazu je soglasilas prinat uqastie v etoy igre, no v glubine duci poquvstvovala jalost k svoemu ljubovniku, reciv, qto on, vidimo, nemalo naterpelsa, esli pridumal takoy neobyqnyy sposob primirenia. V sem qasov veqera, tak i ostavcis v narade korolevy, ona prinala Aureliano Vtorogo u seba v posteli. On ne byl jenat ece i dvuh mesaxev, no Petra Kotes srazu zametila, qto dela na suprujeskom loje idut nevajno, i ispytala sladkoe udovletvorenje ot soznania svercivceysa mešti. Odnako qerez dva dna, kogda Aureliano Vtoroy, ne osmelivcis yavitsa liqno, prislal k ney posrednika ogovorit uslovia, na kotoryh oni rasstanutsa, Petra Kotes ponala, qto ey potrebuetsa bolce terpenia, qem ona predpolagala, potomu qto ee ljubovnik, pohoje, sobiraetsa prinešti seba v jertvu vnecnim priliqiam. No daje i tut Petra Kotes ne izmenila svoemu spokoystviu. Bezropotnost, s kotoroy ona cla navstrequ jelaniu Aureliano Vtorogo, lic podtverdila slojivceesa u vseh predstavlenie o ney kak o bednoy, doštynoy soquvštvia jencine; v pamat o ljubimom u nee ostalas tolko para lakovyh botinok — v nih, po ego sobštvennym slovam, on hotel by lejat v grobu. Petra Kotes obernula botinki trapkami, ulojila v sunduk i prigotovilas terpelivo jdat, ne poddavaas otqaaniu.

— Rano ili pozdno on doljen priyti, — skazala ona sebe, — hota by dla togo, qtoby nadet eti botinki.

Ey ne priclos dojidatsa tak dolgo, kak ona dumala. Po pravde govora, Aureliano Vtoroy uje v pervuu braqnuu noq ponal, qto vernetsa k Petre Kotes znaqitelno rance, qem vzniknet neobhodimost nadet lakovye botinki: delo v tom, qto Fernanda okazalas jencinoy ne ot mira sego. Ona rodilas i vyrosla za tysaqu kilometrov ot mora, v mraqnom gorode, na kamennyh uloqkah kotorogo v te noqi, kogda brodat privenia, ece mojno bylo slycat, kak stuqat kolea prizraqnyh karet, unosacih prizraki vixekoroley. Kajdyy veqer, v cest qasov, s tridxati dvuh kolokolen etogo go-

roda razdavalsa unlyly pogrebalnyy zvon. V štarinnyy dom kolonialnoy poštroyki, oblixovanny nadgrobnyimi plitami, nikogda ne zagladyvalo solnxe. Ot kron kiparisov na dvore, ot soqacihsa syroštju arkad tube-roz v sadu, ot vyxvetcih čtor v špalnah vealo mertvennym pokoem. Iz vncnegu mira k Fernande, vplot do samogu ee otroqeštva, ne donosilos niqego, krome melanholiqeskih zvukov pianino, razdavavcihsa v sosed-nem dome, gde kto-to god za godom, izo dna v den, dobrovolno lical seba udovolštvia pošpat v qasy siešty. Sida u pošteli bolnoy materi, lixo kotoroy ot pylngo sveta vitrajey kazalos zeleno-jeltyem, ona slucala metodiqeskie, upornye, navodacie tosku gammy i dumala, qto eta muzyka zvuqit gde-to tam, v dalekom mire, poka ona iznuraet seba zdes, špletaa pogrebalnye venki. Mat, pokrytaa išparinoy posle oqerednogo prištupa lihoradki, ras-skazyvala ey o bleštacem proclom ih roda. Sovsem ece rebenkom, v odnu iz lunnyh noqey, Fernanda uvidela, kak qerez sad procla k qasovne pre-krasnaa jencina v belom. Eto mimoletnoe videnie osobenno vzvolnovalo devoqku, potomu qto u nee vnezapno vozniklo quvštvo svoego polno-go shodštva s neznakomkoy, slovno to byla ona sama, no lic dvadxtat let špušta. “Eto tvoa prababka, koroleva, — obyasnila ey mat, peremejaa svoi slova kaclem. — Ona umerla potomu, qto, srezaa v sadu tuberozy, otravilas ih zapahom”. Qerez mnogo let, kogda Fernanda snova štala ocucat svoe shodštvo s prababkoy, ona usomnilas, v samom li dele ta yavlalas ey v detštve, no mat pobranila devucku za neverie.

— Nace bogatštvo i mogučeštvo neizmerimy, — skazala mat. — Pridet den, i ty štanec korolevoy.

Fernanda poverila ee slovam, hota doma na dlinnyy, pokrytyy tonkoy skatertyu i uštavlenny serebrom štol ey podavali obyqno tolko qaceqku cokolada na vode i odno peqenye. Ona grezila o legendarnom korolevštve do samogu dna svadby, nesmotra na to, qto ee otex, don Fernando, vynujden byl zalojit dom, qtoby kupit ey pridanoe. Eti meqty ne byli po-rojdeny ni naivnoštju, ni maniey veliqia. Prošto devucku tak voštitali. S teh por kak Fernanda pomnila seba, ona vseгда hodila na zolotoy gorcok s familnym gerbom. Kogda ey išpolnilos dvenadxtat let i ona v pervyy raz pokinula dom, qtoby otpravitsa v monaštyrskuu ckolu, ee usadili v ekipaj, a ehat nado bylo vsego dva kvartala. Podrugy ee po klassu udivla-lis, qto novenkaa sidit v štorone ot nih, na štule s oqen vysokoy špinkoy, i ne prisoedinaetsa k nim daje vo vreme peremen. “Ona ne takaa, kak

vy, — obyasnali im monahini. — Ona budet korolevoy”. Podrugi poverili v eto, potomu qto uje togda Fernanda byla samoy krasivoy, blagorodnoy i skromnoy devixey iz vseh, kakih oni videli v svoey jizni. Proclo vosem let, i, nauqivcis pisat stihi po-latyni, igrat na klavikordah, besedovat o sokolinoy ohote s kabalyero i ob apologetike (*15) s arhiepiskopom, obsjudat gosudarstvennye dela s inostrannymi pravitelami, a dela bojestvennye — s papoy, ona vozvratilas pod roditelskiy krov i snova vzalas za pletenie pogrebalnyh venkov. Dom ona nacla opustocennym. V nem ostalis tolko samaa neobhodimaa mebel, kandelabry i serebranny serviz, vse ostalnoe priclos postepenno rasprodan — ved nado bylo platit za obuqenie. Mat ee umerla ot pristupa lihoradki. Otex, don Fernando, ves v qernom, v tugom krahmalnom vorotniqke i s zolotoy xepoqkoy ot qasov poperek grudi, vydaval ey po ponedelnikam serebranuu monetu na domacnie rashody i unosil splotennye za nedelu pogrebalnye venki. Bolcuu qast dna on prosijival, zapercis v kabinete, a v teh redkih sluqaah, kogda vyhodil v gorod, vseгда vozvracalsa do cesti qasov, qtoby uspet pomolitsa vmeste s doqeryu. Nikogda Fernanda ni s kem ne drujila. Nikogda ne slycala o tom, qto strana istekaet krovyyu v voynah. Nikogda ne perestavala slycat ejednevnye uprajnenia na pianino. Ona naqinala uje terat nadejdu sdelatsa korolevoy, kak vdruk odnajdy u paradnogo vhoda razdalis dva neterpelivyh udara dvernym molotkom; Fernanda otkryla dveri predstavitelnomu voennomu s qrezvyqayno uqtivymi manerami, na ceke u nego byl cram, a na grudi zolotaa medal. On zapersa s ee otxom v kabinete. Qerez dva qasa don Fernando pricel k ney v komnatu. “Sobiraysa, — skazal on. — Tebe pridetsa otpravitsa v dalekoe putecestvie”. Vot tak Fernandu i privezli v Makondo, gde jizn odnim udarom grubo i bezjalošno obrucila na nee vsu taješt toy realnoy deystvitelnošti, kotoruu roditeli tak lovko skryvali ot doqeri v teqenie mnogih let. Vozvrativcis domoy, ona zaperlas v svoey komnate i dolgo plakala, ne vnemla molbam i obyasneniam dona Fernando, pytavcegosa izleqit ranu, nanesenennuu ee serdxu neslyhannym izdevatelstvom. Fernanda uje recila, qto ne pokinet svoey sšpalni do samoy smerti, no tut za ney priehal Aureliano Vtoroy. Emu neveroatno povezlo, ved, oglucennaa vozmuqeniem, v yarošti ot svoego pozora, Fernanda solgala emu, qtoby on nikogda ne smog uznat, kto ona takaa. Otpravlaas na poiski neznakomki, Aureliano Vtoroy raspolagal tolko dvuma dostovernymi primetami: u nee harakternyy vygovor urojenki gor i po professii

ona pletelcixa pogrebalnyh venkov. On iskal, ne cada svojih sil. S toy je bezumnoy otvagoy, s kotoroy Hose Arkadio Buendia peresek gornyy hrebet, qtoby osnovat Makondo, s toy je slepoy gordyney, s kotoroy polkovnik Aureliano Buendia vel svoi bespoleznye voyny, s tem je bezrassudnym uporstvom, s kotorym Ursula borolas za jizn svojego roda, iskal Aureliano Vtoroy Fernandu, ni na minutu ne padaa duhom. On spracival, gde prodautsa pogrebalnye venki, i ego veli iz odnogo doma v drugoy, qtoby on mog vybrat luqcie. On spracival, gde jivet samaa krasivaa jencina, kogdalibo sucestvovavcaa na zemle, i vse materi privodili ego k svojim doqeram. On blujdal po ucelyam neasnosti, po zapovednikam vyqerknutogo iz pamati, po labirintam razoqarovaniy. On procel qerez jeltuu pustynu, gde eho povtoralo ego mysli, a toska rojdala prizraqnye videnia. Posle mnogih nedel besplodnyh poiskov on popal v neizvestnyy gorod, gde vse kolokola zvonili, kak po umercemu. On srazu je uznal, hota nikogda rance ih ne videl i niqego o nih ne slycal, i steny, razyedennye solyu severnyh vetrov, i drahlye balkony iz truhlavogo, poqernevcego dereva, i pribityy u vhodnoy dveri kusoqek kartona s poqti smytoy dojdami nadpisyu, peqalnee kotoroy ne bylo na svete: "Prodautsa pogrebalnye venki". S etoy minuty i do togo ledanogo utra, kogda Fernanda pod ohranoy materi igumenyi navsegda ostavila svoj dom, proclo tak malo vremeni, qto monahini edva uspeli scit pridanoe i ulojit v sunduki kandelabry, serebranny servis, zolotoy gorcok i besqislennye i bespoleznye oblomki zatanuvcegosya na dva veka familnoy katastrofy. Don Fernando otklonil predlojenie soprovojdajdat nevestu. On poobecal prihat v Makondo pozje, kogda rasplatitsya po svojim obazatelstvam, i, blagosloviv doq, tut je snova zapersya v kabinete, otkuda stal posylat ey korotkie pisma s traurnymi vinyetkami i rodovym gerbom, — eti pisma v pervye ustanovili nekoe duhovnoe obcenie mejdu otxom i doqeryu. Dla Fernandy den otyezda sdelalsya dnem ee podlinnogo rojdenia. Dla Aureliano Vtorogo on stal poqti odnovremenno i naqalom i konxom sqastya.

Fernanda privezla s soboy prelestnyy kalendar, ukracennyy zoloqenyymi xvetoqkami, v kotorem ee duhovnik pometil fioletovymi qernilami daty vozderjania ot ispolnenia suprujeskogo dolga. Za vyqetom strastnoy nedeli, voskreseniy, pervoy patnixy kajdogo mesaxa, dney, obazatelnyh dla posecenia mess, dla postov i obetov vozderjania, a takje teh qisel, qto vypadaut iz-za periodiqeskih nedomoganiy, v nem ostavalos vsego sorok

dva prigodnyh dna, razbrosannyh tam i sam sredi gustogo lesa fioletovyh krestov. Aureliano Vtoroy, ne somnevavciysa, qto vreme povalit na zemlu etu koluquu izgorod, zatanul svadebnoe prazdneštvo dulce predusmotrennogo sroka. Ustav ot ogromnogo koliqštva puštuyh butylok iz-pod campanskogo i brendi, kotorye ey bez konxa prihodilos otpravlat musorciku, qtoby oni ne zavalili ves dom, i v to je vreme zaintrigovannaa tem, qto novobraqnye lojatsa špat v raznyy qas i v raznyh komnatah, a fanfary i muzyka ne zatihaut i uboy skota vse prodoljaetsa, Ursula vsšpomnila svoy sobstvennyy opyt i šprosila Fernandu, net li sluqayno i u nee poasa xelomudria, ved rano ili pozdno on vyzovet v gorode nasmecki, a eto mojet ploho konqitsa. No Fernanda priznalas, qto prosto jdet, poka minuut dve nedeli posle svadby, i togda uje pozvolit sebe pervoe obcenie s mujem. Kogda procel etot srok, ona deyštvitelno otkryla dver svoey špalni, gotovas prinešti seba v jertvu vo iskuplenie grehov, i Aureliano Vtoroy uvidel samuu prekrasnuiu v mire jencinu s glazami išbugannoy lani i s dlinnymi volosami xveta medi, rassypavcimisa po poducke. Oqarovannyy etim zrelicem, on ne srazu zametil, qto Fernanda naradilas v beluu, dohodacuu do cikolotok rubahu s dlinnymi rukavami i s bolcim, kruglym, iskusno obmetannym otveršiem na urovne jivota. Aureliano Vtoroy ne mog uderjatsa ot smeha.

— Eto samaa neprištvoynaa čtuka iz vsego, qto ya videl v svoey jizni, — vskriqal on s hohotom, kotoryy byl slycen vo vsem dome. — Ya vzal v jeny monacenu.

Qerez mesax, tak i ne dobivcis ot jeny, qtoby ona snala beluu rubahu, on otpravilsa fotografirovat Petru Kotes v narade korolevy. Pozje, kogda emu udalos vernut Fernandu v dom, ona v pylu primirenia uštupila ego jelaniam, no ne sumela dat emu to ušpokoenie, o ktorom on meqtal, otpravlaas iskat ee v gorod tridxati dvuh kolokolov. S ney on obrel lic quvštvo glubokogo otqaania. Odnajdy noqyu, nezadolgo do togo, kak rodilsa ih pervenex, Fernanda ponala, qto muj taykom ot nee vernulsa v obyatia Petry Kotes.

— Da, ty prava, — priznalsa on. I obyasn timer tonom polneycego samoterqenia: — Ya doljen byl tak poštupit, qtoby skot prodoljal ploditsa.

Koneqno, proclo nektoroe vreme, prejde qem ona poverila štol neobyqnomu obyasnieniu, no kogda Aureliano Vtoroy nakonex dobilsa etogo, predyaviv ey dokazatelštva, vygladevcie neoproverjimymi, Fernanda po-

trebovala ot nego lic odnogo — obecania, qto on ne pozvolit sebe ume-
ret v posteli lubovnixy. I oni prodoljali jit vtroem, ne mecaa drug drugu:
Aureliano Vtoroy byl obazatelen i nejen s obeimi, Petra Kotes naslajdalas
svoey pobedy, a Fernanda delala vid, qto ne znaet pravdy.

No hota s mujem Fernanda i zakluqila souz, nayti obciy yazyk s ostalnymi
Buendia ey tak i ne udalos. Tcetno prosila ee Ursula vybrosit qernyy
cerstanoy kapot, kotoryy Fernanda vsakiy raz nadevala utrom, esli noqyu
ey priclos vypolnat suprujeskie obazannosti. Etot kapot uje vyzyval pere-
ceptyvania sosedey. Takje ne smogla Ursula zastavit Fernandu polzovatsa
kupalney i ubornoy i ugovorit ee prodat zolotoy gorcok polkovniku Au-
reliano Buendia na izgotovlenie rybok. Amarantu vyvodili iz seba nepravi-
lnoe proiznocenie Fernandy, ee privyqka upotreblat evfemizmy, i ona
vsegda razgovarivala s ney na kakom-to neponatnom yazyke.

— Onafa izfi tehfe ktofo voforofotitfi nosfo otfo svofoefegofa jefe derfe-
mafa, — izrekala vdruk Amaranta.

Odnajdy, rasserjennaa yavnoy nasmeckoy, Fernanda sprosila, qto
oznaqaet eta tarabarcina, i Amaranta otvetila ey bez vsakih evfemizmov:
— Ya govoru, qto ty iz teh, kto putaet zadnixu s velikim postom.

S togo dna oni bolce ne skazali drug drugu ni slova. A v sluqae krayney
neobhodimosti dogovarivalis s pomocyu zapisok ili qerez posrednikov.
Nevziraa na yavnuu vrajdebnošt k ney semyi muja, Fernanda ne otkaza-
las ot namerenia privit Buendia blagorodnye obyqai svoih predkov. Ona
pokonqila s privyqkoy est na kuhne i kogda komu vzdumaetsa i vozloji-
la na vseh obazannost yavlatsa v strogo opredelennye qasy v stolovuu k
bolcomu stolu, nakrytomu belosnejnoy skatertyu i ustavlennomu kande-
labrami i serebrom. Prevracenie akta edy, kotoryy Ursula vseгда sqitala
odnim iz samyh nemudrenyh del povsednevnoy jizni, v torjestvennuu xe-
remoniu sozdalo v dome takuu nevynosimo qinnuu atmosferu, qto protiv
nee vosstal daje molqalivyy Hose Arkadio Vtoroy. Tem ne menee novyy
poradok voštorejstvoval, tak je kak i drugoe novovvedenie — obazel-
no qitat pered ujinom molitvu; ono privleklo vnimanie sosedey, i skoro
rasprostranilsa sluh, qto Buendia sadatsa za stol ne kak ostalnye smertnye
i prevratili trapezu v bogosluzhenie. Daje sueveria Ursuly, rojdennye sko-
ree mgnovennym vdohnoveniem, qem tradixiami, vštupili v protivoreqie
s navsegda opredelennymi i jestko raspisannymi dla kajdogo otdelnogo
sluqaa sueveriami, unasledovannymi Fernandoy ot roditeley. Poka Ursu-

la horoco vladela vsemi svojimi paty quvstvami, koe-qtó iz štaryh obyqaev vse je oštavalos v sile, i jizn semyi ece išpytyvala vozdeystvie ee smelyh receniy, no kogda Ursula pereštala videt i brema godov vynudilo ee udalitsa ot del, štena štrogosti, kotoruu Fernanda naqala vozvodit vokrug doma s momenta svoego poavlenia v nem, zamknulas, i uje nikto, krome Fernandy, ne byl vprave vercit sudby semyi. Torgovlu konditerskimi izdeliami i figurkami iz ledenxa, kotoruu prodoljala vešti po jelanju Ursuly Santa Sofia de la Pyedad, Fernanda rasxenila kak nedostoynoie zanatie i ne zamedlila polojit ey konex. Dveri doma, prejde rašpahnutyie nastej s rassveta do qasa othoda ko snu, štali zakryvatsa snaqala na vreme siešty pod tem predlogom, qto solnxie nagrevaet špalni, a potom zatvorilis navsegda. Puqok aloe i kolosyev, so vremen osnovania Makondo visevcy na pritoloke, byl zamenen nicey s serdxem Iisusovym. Polkovnik Aureliano Buendia zametil eti novceštva i ponal, kuda oni vedut. “My prevracaemsa v aristokratov, — protestoval on. — Edak my snova poydem voynoy na konservatorov, tolko s tem, qto by posadit na ih mešto korola”. Fernanda vesma taktiqno štalaras izbejat štolknovenia s nim. V glubine duci ona, koneqno, vozmucalas ego nezavisimostíu i soprotivleniem, kotoroe on okazyval vvodimym eu štrogim pravilam. Ona prihodila v otqaanie ot ego qacki kofe v pat utra, ot bešporadka v masterskoy, ot iznocennogo do dyr placa, ot obyqaa sidet veqerami na ulixe u dverey doma. No Fernanda byla vynujdena miritsa s etoy razboltannoy detalyu familnogo mehanizma, potomu qto horoco znala: polkovnik — ukrocennyi godami i razozarovaniami dikiy zver, i v prištupe štarqeskogo vozmucenia on mojet vyrvat s kornem vse, na qem derjitsa dom. Kogda muj vyrazil jelanie dat ih pervenxu ima pradeda, ona ece ne osmelilas protestovat, ved k tomu vremeni ona projila v semye vsego lic god. No kogda u nih rodilas pervaa doqka, Fernanda pramo zaavila, qto nazovet ee Renatoy, v qešt svoey materi. Ursula potrebovala nareq mladenxa Remedios. Posle oještogennogo špora, v ktorom Aureliano Vtoroy vypolnal rol zabavlaucegosa posrednika, doqku okrestili Renatoy Remedios. No mat zvala ee Renatoy, a vse oštalnye Meme — sokracennym imenem ot Remedios.

Na pervyih porah Fernanda molqala o svojih roditelah, no potom naqala sozdavat idealizirovannyi obraz svoego otxa. V štolovoy ona to i delo zavodila o nem razgovor, izobrajaa ego qelovekom iskljuqitelnyim, otrekcimsa ot mirskoy suety i poštopenno prevracaucimsa v svatogo. Aurelia-

no Vtoroy, udivlenny stol neumerennym vozveliqeniem testa, ne mog uderjatsa ot soblazna i za špinoy suprugi otpuskal po ego adresu raznye cutoqki. Oštalnye sledovali ego primeru. Daje sama Ursula, tak revnoštno ohranavcaa semeynny mir i vtayne štradvcaa ot domacnih razdorov, pozvolila sebe skazat odnajdy, qto ee malenkomu vnuku obespečen papskiy prestol, potomu qto on “vnuk svatogo i syn korolevy i skotokrada”. Nesmotra na zuboskalštvo veselyh zagovorčikov, deti Aureliano Vtorogo privykli dumat o svoem deducke kak o legendarnom suceštve, posylaucem im pisma s blagoqeštivymi stihami, a k rojdeštvu — yacik podarkov, takoy bolcoy, qto kajdyy raz ego s trudom vtaskivaut v dveri. Don Fernando otpravlal svojim vnukam poslednie oblomki rodovogo imenia. Iz nih v detskoj soorudili altar so svatymi v naturalnuu veliqinu, šteklannye glaza pridavali etim figuram pugauce jivoy vid, a ih iskusno rascitaa sukonnaa odejda byla luqce vsego, qto kogda-libo nosili v Makondo. Malopomalu pogrebalnoe velikolepie drevnih i mraqnyh gošpodskih pokoev perekoevalo v svetlyy dom Buendia. “K nam pereslali uje vse semeynoie kladbice, — zametil kak-to Aureliano Vtoroy. — Ne hvataet tolko plakuqih iv i nadgrobnyh plit”. Hota v yacikah deda nikogda ne bylo niqego takogo, s qem mojno igrat, deti vse ravno xelyy god neterpelivo jdali dekabra, potomu qto kak ni govori, a poavlenie štarinnyh i vseгда neojidannyh vecey vnosilo v ih jizn raznoobrazie. Na desatoe rojdeštvo, kogda malenkogo Hose Arkadio uje gotovilis otpraviti v seminariu, pribyl — neskolko rance, qem vseгда, — krepko zakoloqenny i promazanny po cvam smoloy dla predohranenia ot vlagi ogromny deduckin yacik; nadpis iz gotiqeskih bukv adresovala ego vysokorodnoy senore donye Fernande del Karpio de Buendia. Poka Fernanda qitala v špalne pismo, deti brosilis otkryvat yacik. Kak obyqno, im pomogal Aureliano Vtoroy. Oni soscoblili smolu, vytacili gvozdi, snali predohranitelnyy sloj opilok i obnarujili pod nim dlinnyy sunduk, zavinqenny mednymi vintami. Otvintiv vse vosem vintov, Aureliano Vtoroy vskriknul i edva ušpel ottolknut detey v štoronu — pod pripodnatoy svinxovoy kryckoy on uvidel dona Fernando, odetogo v qernoie i s rašpatiem na grudi; on medlenno tucilsa v peništom, burlacem souse iz qervey, i koja na nem to i delo lopalas so zvukom zlovonnoy otrjki.

Vskore posle rojdenia Renaty pravitelštvo neojidanno rašporadilos, po sluqau oqerednoy godovciny Neerlandskogo peremiria, otprazdnovat

yubiley polkovnika Aureliano Buendia. Podobnoe recenie tak ne vazalos so vsej ofixialnoy politikoy, qto polkovnik bez kolebania vystupil protiv nego i otkazalsja ot qestvovaniya. “Ya v pervyy raz slycu slovo “yubiley”, — skazal on. — No qto by ono ni znaqilo, eto yavnoe izdevatelstvo”. Tesnaa masterskaa yuvelira napolnilas raznogo roda poslanxami. Snova poavilis, na sey raz znaqitelno bolee starye i gorazdo bolee torjestvennye, qem prejde, advokaty v qernyh surtukah, te samye, kotorye v byluiu poru slovno vorony krujilis vokrug polkovnika. Uvidev ih, on vspomnil to vreme, kogda oni priezjali k nemu, qtoby zavesti vojnu v tupik, i ne smog vynesiti xinizma ih slavosloviiy. On potreboval ostavit ego v pokoe, zaaviv, qto on ne borex za svobodu naxii, kak oni utverjdaut, a prostoy remeslennik bez proclogo, qya edinstvennaa meqta — umeret ot ustalosti, zabytym i nicim, sredi svoih zolotyh rybok. Bolce vsego ego vozmutilo soobceniye, qto prezident respubliki sobiraetsja liqno prisutstvovat na torjestvah v Makondo i vruqit emu orden Poqeta. Polkovnik Aureliano Buendia velel peredat prezidentu slovo v slovo: on budet neterpelivo jdat etoy zapozdaloy, no zaslujennoy okazii, qtoby vlepit prezidentu pulu v lob — ne v nakazanie za vse zloupotrebleniya i bezzakoniya ego pravitelstva, a za neuvajeniye k stariku, kotoryy nikomu ne delaet zla. On proiznes svou ugrozu s takoy goraqnoštyu, qto prezident respubliki v poslednuu minutu peredumal ehat i otpravil emu orden s liqnym predstavitelem. Polkovnik Gerineldo Markes, osajdaemyy s raznyh storon, ustupil prosbam i trebovaniyam i pokinul loje paralitika, nadeas pereubedit starogo tovarica po orujii. Kogda tot uvidel kaqalku, kotoruu nesli qetyre qeloveka, i svoego druga, vosseducego na ney sredi bolcih poducek, on ni na mgnoveniye ne usomnilsa, qto polkovnik Gerineldo Markes, s molodyh let delivciy s nim vse pobedy i porajeniya, preodolel svoi nemoqi s edinstvennoy xelyu — podderjat ego v prinatom recenii. No, uznav istinnuu priqinu vizita, on velel vynesiti kaqalku iz masterskoy vmeste s polkovnikom Gerineldo Markesom.

— Slickom pozdno ubejdaus ya, — zametil on emu, — qto okazal by tebe velikoe blago, esli by pozvolil teba rassstrelat.

Takim obrazom, yubiley byl proveden bez uqaštia kogo-libo iz semyi Buendia. S nedeley karnavala on sovpal sovercenni sluxayno, no nikomu ne udalos vybit iz golovy polkovnika Aureliano Buendia pramuu mysl, qto eto sovpadeniye toje bylo predusmotreno pravitelstvom, jelavcim usugubit glumleniye. V svoey uedinennoy masterskoy on slycal voennuu

muzyku, zalpy artillerijskogo saluta, perezvon kolokolov i otryvki fraz iz rečey, proiznesennyh pered domom po povodu prisvoenia ulixe ego imeni. Glaza polkovnika Aureliano Buendia uvlajnilis slezami vozmucenia i bessilnogo gneva, i v pervyy raz s momenta svoego porajenia on pojalel o tom, qto uje ne obladaet otvagoy molodošti, qto by naqat krovoprolitnuu voynu i uniqtojit vsakiy sled vlasti konservatorov. Ece ne umolklo eho qeštšovaniy, kogda v dver maštterskoy poštuqala Ursula.

— Ne meçayte mne, — skazal polkovnik Aureliano Buendia. — Ya za-

nat.

— Otkroy. — Golos Ursuly zvuqal špokoyno, budniqno. — Eto ne imeet nikakogo otnocenia k prazdniku.

Togda on otodvinul zasov i uvidel v koridore semnadxat mujqin razno- go obliqya, tipa i xveta, no s obcim dla vseh odinokim vidom, po ktoro- mu ih srazu mojno bylo uznat v lubom mešte zemnogo cara. To byli ego synovya. Ne sgovarivaas zaranee, daje ece ne znaa drug druga, oni yavilis iz samyh dalnih ugolkov poberejya, privileqennye sluhami o yubilee. Vse oni s gordoštju nosili ima Aureliano i familii materey. Za te tri dna, qto vnov pribyvçie, k radošti Ursuly i negodovanuu Fernandy, proveli v dome, oni ušpeli vse perevernut vverh dnom, kak horocaa voyna. Amaranta razyskala v štaryh bumagah knijeqku, kuda Ursula v svoe vreme vnesla daty ih rojdeniy i kreština i naprotiv kajdogo imeni pripisala adres. S pomocyu etogo špiska mojno bylo voskresit v pamati vse dvadxat let voyny. Prosledit vse noqnye pohody polkovnika, naqinaa s togo utra, kogda on vy- cel iz Makondo vo glave dvadxati odnogo qeloveka v pogone za himeroy vosštania, i konqaa poslednim ego vozvraçeniem domoy v zaskoruzlom ot krovi place. Aureliano Vtoroy ne upuštil sluqaa otprazdnovat priezd rodštvennikov cumnym pirom s campanskim i akkordeonom, eto prazd- neštvo soqli zapozdalym otvetom na zlosqaštnyy karnaval, organizovan- nyy k yubilee. Gošti prevratili v qerepki polovinu vseh vaz v dome, polo- mali rozovye kušty, gonaas za bykom, ktorogo sobiralis kaqat na odeale, perestrelali vseh kur, zaštavili Amarantu tanxevat gruštnye valsy Pyetro Krešpi, a Remedios — nadet bruki i vzobratsa na çešt za prizom i vpuštili v stolovuu vymazannuu jiom svinyu, ktoraa sbila s nog Fernandu; no nikto ne jalovalsa na eti napaçti, potomu qto zemletrasenie, perevernuv- çee ves dom, okazalos xelitelnym. Polkovnika Aureliano Buendia, snaqa- la vštretivçego svoih synovey s nedoveriem i daje usomnivçegosa v ro-

doslovnoy koe-kogo iz nih, pozabavili ih vyhodki, i pered otyezdom on podaril kajdomu po zolotoy rybke. A neludimyy Hose Arkadio Vtoroy priglasil kuzenov na petucinye boi, i eto qut ne okonqilos tragediey, potomu qto mnogie iz Aureliano byli velikimi znatokami raznyh mahinaxiy petuhovodov i totqas je obnarujili mocenniqeskie prodelki padre Antonio Isabela. Aureliano Vtoroy, uvidev, kakie bezgraniqnye vozmojnosti dla gulanok i veselya otkryvaet takaa obcirnaa rodna, recil, qto vse oni doljny ostatsa rabotat u nego. Soglasilsa na ego predlojenie tolko odin Aureliano Peqalnyy, ogromnyy mulat, otliqavciysa energiey i issledovatel'skimi naklonnostami svoego deda; on obyездil polmira v poiskah sqastya, i emu bylo vse ravno, gde jit. Ostalnye, hota oni ece ne obzavelis semyey, sqitali, qto uje izbrali svoiy jrebiy. Vse oni byli umelymi remeslennikami, hozaevami v svoem dome i mirnymi ludmi. V sredu, v pervyy den velikogo posta, pered tem kak synovyam polkovnika snova razyehatsa po vsemu poberejyu, Amaranta zastavila ih nadet voskresnoe platye i poyti s ney v xerkov. Skoree dla zabavy, qem iz blagoqestia, oni pozvolili podvesti seba k ispovedalne, gde padre Antonio Isabel naqertal kajdomu peplom krešt na lbu (*16). Kogda oni vernulis domoy, samyy mladciy iz nih hotel bylo steret krešt, no okazalos, qto znak na ego lbu neizgladim tak je, kak i znaki na lbah drugih bratyev. Puštili v hod vodu i mylo, pesok i moqalku i, nakonex, pemzu i javel, no tak i ne smogli uniqtojit krešty. Naprotiv, Amaranta i vse ostalnye, kto byl v xerkvi, sterli svoi bez vsakogo truda. "Tem luqce, — skazala Ursula, procaas s bratyami. — Teper uj nikto vas ne šputaet". Oni uehali vsej tolпой, predceštvuemye orkeštrom i puskaa v vozduh rakety, i ostavili v gorode vpeqatlenie, qto rod Buendia imeet sema ece na mnogie veka. Aureliano Peqalnyy vystroil na okraine goroda fabriku lda, o kotoroy meqtal bezumnyy izobretatel Hose Arkadio Buendia.

Mesax špušta posle svoego pribytia v Makondo, kogda vse uje ego uznali i polubili, Aureliano Peqalnyy brodil po gorodu v poiskah podhodacego jilica dla materi i nezamujney sestry (ona ne byla doqeryu polkovnika) i zainteresovalsa bolcim, neskladnym i vethim zdaniem v uglu plocadi, kotoroe kazalos nejilym. On šprosil, kto hozain doma, emu otvetili, qto dom niqey, rance v nem jila odinokaa vdova, pitavcaasa zemley da izvešt'koy so šten, v poslednie pered smertyu gody ee videli na ulixe tolko dvajdy, ona v clape iz kroceqnyh iskusštvennyh xvetov i tuflah xveta štaroego serebra

cla qerez plocađ k poqtovoy kontore otpravit pisma episkopu. Aureliano Peqalnyy uznal, qto delila krov s vdovoy lic besserdeqnaa slujanka, koto-
raa ubivala sobak, kocek i lubyh jivotnyh, pronikavcih v dom, i vybrasy-
vala ih trupy na ulixu, nadeas izvešti ves gorod smradom razlojenja. S teh
por kak solnxе prevratilo v mumiu posledniy vybrocennyy eu trup, proclo
tak mnogo vremeni, qto vse byli uverenы: hozayka doma i slujanka umerli
zadolgo do okonqania voyny, i esli dom ece stoit, to lic potomu, qto davno
uje ne bylo ni surovoy zimy, ni uragana. Dveri s izyedennymi rjavqinoy
petlami derjalis, kazalos, tolko na oputavcey ih pautine, okonnye ramy
nabuhli ot syrošti, v trecinah, izborozdivcih xementnyy pol galerei, rosli
trava i polevye xvety, snovali yacerixy i raznye gady — vse kak budto pod-
tverjđalo, qto zdes, po krayney mere, let patdesat nikto ne jivet. Neterpeli-
vomu Aureliano Peqalnomu hvatilo by i poloviny etih dokazatelstv, qtoby
recitsa voyti v dom. On tolknul pleqom paradnuu dver, i truhlavoe de-
revo ruhnulo k ego nogam bescumnym obvalom iz pyli i zemli, kotoruu
nataskali termity, ustroivcie v doskah svoi gnezda. Aureliano Peqalnyy
zaderjalsa u poroga, vyjidaa, poka rasseetsa oblako pyli, i kogda eto pro-
izoclo, on uvidel v xentre goštinoy ištocennuu jencinu, odetuu po mode
proclogo veka, s golym qerepom, na ktorom torqalo neskolko jeltova-
tyh bylinok, s bolcimi, vse ece prekrasnymi glazami, gde ugasli poslednie
zvezdy nadejdy, s morciništym, issucennym odinoqeštvom lixom.

Potrasennyy etim videniem iz potuštornnogo mira, Aureliano Peqalnyy
s trudom osoznal, qto jencina xelitsa v nego iz štaroĝo pištioleta voennogo
obrazxa.

— Proštite, — skazal on cepotom.

Ona vse stoala nepodvijno posredi nabitoy štarym hlamom komna-
ty, vnimatelno izuqaa etogo giganta s kvadratnymi pleqami i kreštom iz
pepla na lbu, i skvoz dymku pyli on predštal ey v dymke bylyh vremen s
dvuštvolkoy za špinoy i svazkoy krolikov v ruke.

— Net! Radi Boga! — voskliknula ona hriplym golosom. — Ještoko na-
pominat mne ob etom teper.

— Ya hotel by snat dom, — skazal Aureliano Peqalnyy.

Togda jencina snova podnala pištolet, tverdoy rukoy napravila ego na
krešt iz pepla i s nepreklonnoy recimoštuy vzvela kurok.

— Uhodite, — prikazala ona.

Veqerom, za ujinom, Aureliano Peqalnyy povedal o sluqivcemsa seme,

i, sovercenco podavlenaa ego soobceniem, Ursula proslezilas. “Boje pravyy! — voskliknula ona, hvataas za golovu. — Ona ece jiva!”

Vrema, voyny, besqislennye kajdodnevyne nesqaštya zastavili ee pozabyt o Rebeke. Edinstvennym qelovekom, kotoryy ni na minutu ne pereštaval soznavat, qto Rebeka jiva, byla neumolimaa i poštarevcaa Amaranta. Ona dumala o Rebeke po utram, kogda prosypalas ot ledanogo holoda v serdxe na svoey odinokoy pošteli, dumala, kogda namlivala uvadcie grudi i tociy jivot, nadevala na seba yubki i korsaji iz belogo polotna — materii staruh — i kogda menala na ruke qernuu povazku štracnogo iskuplenia. Vsegda, kajdyy qas, špala li ona ili bodrštovala, v samye vozvycennye i v samye nizmennye minuty, Amaranta dumala o Rebeke; odinoqestvo privelo v poradok ee vošpominania — sojglo svalavciesa grudy raznogo navodacego tosku musora, nakoplennogo jiznyu v ee serdxe, oqištilo, vozveliqilo i sdelalo bessmertnymi drugie, gorqaycie vošpominania. Ot Amaranty uznala o suceštvovanii Rebeke Remedios Prekrasnaa. Kajdyy raz, kogda oni prohodili mimo vethogo doma, Amaranta rasskazyvala devucke o kakom-nibud nepriatnom ili poštynom sluqae, svazannom s imenom sopernixy, pytaas etim putem zastavit Remedios razdelit s ney iznuraucuu ee zlobu, qtoby zloba eta oštalas jit i posle smerti samoy Amaranty, odnako popytki ee okonqilis neudaqey, ibo Remedios Prekrasnoy byli qujdy vsakie štrašti, i osobenno štrašti, volnovavcie drugih. Ursula pri mysli o Rebeke išpytala quvštva, protivopolojnye tem, qto napolnali Amarantu: Rebeka yavilas ey kak vošpominanie, osvobojdennoe ot vsego durnogo; obraz bednogo malenkogo sozdania, doštavlennogo v Makondo vmešte s pobrakivaucimi v mecke koštami ego roditeley, vzal verh nad pamatyu o pozornom poštupke, kotoryy sdelal Rebeke nedoštoyoyn prinadlejit k rodu Buendia. Aureliano Vtoroy recil, qto nado vernut Rebeke v dom i zabotitsa o ney, no ego dobromu namereniu ne sujdeno bylo osuceštviťsya iz-za nepokolebimogo upramštva Rebeke: slickom mnogo let ona štradala i bedrštovala, zavoevyvaa sebe privilegii odinoqestva, i ne byla rašpolojena menat ih na bešpokoynuu starošt pod senyu qujogo miloserdia, s ego falcivymi usladami.

V fevrале, kogda v Makondo snova priehali ceštnadxat synovey polkovnika Aureliano Buendia, vse ece otmeqennye kreštami iz pepla, Aureliano Peqalnyy, pod cum gulanki, rasskazal im o Rebeke, i oni za neskolko qasov vosštanovili byloy vnecnij vid ee doma, smenili dveri i okonnye

ramy, okrasili fasad v svetlye, veselye tona, ukrepili šteny podporkami i nanovo zaxementirovali pol galerei, no ne poluqili razrecenia perenešti svou deatelnošt vnutr zdania. Rebeka daje ne podocla k dveram. Dojdas, poka bratya konqili svoy skoropalitelnyy remont, podsqtala štoidmošt ego i otpravila im s Arhenidoy, vse ece jivcey u nee staroy slujankoy, pri-gorcnu monet — eti dengi vycli iz obracenia so vremeni posledney vojny, no Rebeka prodoljala sqitat ih godnymi. Tolko togda vse osoznali, kakaa glubokaa propašt otdelet ee ot mira, i ponali, qto nevozmojno izvleq Rebeku iz ee upornogo zatvorniqeštva, poka v ney teplitsa hota by namek na jizn.

Posle vtorogo priezda synovey polkovnika Aureliano Buendia ece odin iz nih — Aureliano Rjanoy — poselilsa v Makondo i naqal rabotat vmeste s Aureliano Peqalnym. Aureliano Rjanoy byl iz qisla pervykh detey polkovnika, privezennykh v dom dla krecenia, i Ursula s Amarantoy oqen horoco ego zapomnili, potomu qto on za neskolko qasov perebil vse hrupkie predmety, kakie tolko popalis emu pod ruku. Vrema umerilo ego pervonaqalnoe štremlenie nepreryvno tanutsa vverh, i teper eto byl qelovek srednego rosta s lixom, otmeqennym sledami ošpy, odnako zakluqennaa v nem udivitelnaa sila razrucenia oštalas prejney. On razbil štolko tarellok, daje teh, k kotorym ne prikasalsja, qto Fernanda potoropilas kupit emu olovannuu posudu rance, qem on uniqtojit poslednie oštatki dorogih servizov, no i na proqnykh metalliqeskikh tarelkakh skoro poavilis vmatiny i cerbiny. Eto neizleqimoe svoystvo, privodivcee v otqaanie daje samogo Aureliano Rjanogo, iskupalos serdeqnoštju, vnucavcey k nemu doverie s pervogo vzglada, i porazitelnoy rabotošposobnoštju. V korotkoe vreme on tak rasciril proizvodštvo lda, qto prevysil pokupatelnye vozmožnosti meštneho rynka, i Aureliano Peqalnomu priclos zadumatsja nad tem, kak sbyvat svoy tovar v drugih naselennykh punktah doliny. Togda u nego i rodilas mysl, osuceštvenenie kotoroy sygralo recaucuu rol ne tolko v modernizaxii proizvodštva na ego fabrike, no i v uštanovlenii svazi Makondo s oštalnym mirom.

— Nado provešti jeleznuu dorogu, — skazal Aureliano Peqalnyy.

Eto byl pervyy raz, kogda slova “jeleznaa doroga” prozvuqali v Makondo. Pri vide narisovannogo Aureliano Peqalnym na stole qerteja, pramo-gu potomka shem, kotorymi Hose Aureliano Buendia snabdil nekogda rukovodštvo po solneqnoy voyne, Ursula utverdilas v svoem podozrenii,

qto vreme dvijetsa po krugu. Odnako v protivopolojnost dedu Aureliano Peqalnuy ne teral ni sna, ni appetita i ne terzal nikogo pristupami qernoy melanholii — naprotiv, замысlаа same neveroatnye proekty, on tverdo veril, qto osucestvıt ih v bliyaycee vreme, umelo sostavlal vse rasqety, kasauciesa ih stoimosti i srokov, i privodil zadumannoe v ispolnenie, ne otvlekaas na muki somnenia i otqaania.

Esli Aureliano Vtoroy i byl qem-to pohoj na pradedu i ne pohoj na polkovnika Aureliano Buendia, tak eto prejde vsego svoey absolutnoy nevospriimqivostyu k gorkim urokam proclgo — on otvalil dengi na jeleznuu dorogu s toy je legkostyu, s kakoy otvalil ih v svoe vreme na bessmyslennoe sudohodnoe predpriatie brata. Aureliano Peqalnuy zaglanul v kalendar i uehal v sredu, obecav vernutsa posle dojdliivogo sezona. Bolce o nem niqego ne slycali. Aureliano Rjanoy, zadyhaas ot fabriqnyh izlickov, stal provodit opyty po vypusku lda na osnove fruktovyh sokov vmešto vody i nejdanno-negadanno polojil naqalo proizvodstvu morojenogo, rassqityvaa etim putem vnesti raznoobrazie v produkxiu fabriki, kotoruu on uje sqital svoey, tak kak brat ne podaval priznakov jizni: minovali dojdi i proclgo vse leto, a vestey ot nego ne bylo. No v naqale zimy, v samoe jarkoe vreme dna, odna jencina, poloskavcaa v reke belye, vyskoqila na xentralnuu ulixu goroda v soštoanii kraynego vzbujdenia, ispuskaa dikie vopli.

— Tam edet qto-to ujasnoe, — nakonex obyasnila ona, — qto-to vrede kuhni na kolesah, i tacit za soboy xelyy gorod.

V to je mgnovenie Makondo zadrojil ot qudovicno gromkogo svišta i kakih-to pyhtacih, napominaucih odycku zvukov. Neskolnimi nedelami rance mnogie videli, kak arteli raboqih ukladyvali cpaly i relsy, no nikto ne obratil vnimania na proishodacee, potomu qto vse prinali eto za novyy fokus xygan, kotorye snova vernulis so svoimi stoletney davnosti i uje ne vnucavcimi nikakogo doveria zazyvnymi klikami svištulek i tamburinov, voshvalaa prevoshodnye kaqestva kto ego znaet kakoy duraxkoy mikstury, izobretennoy ierusalimskimi geniami. No kogda zamecatelstvo, porojdennoe gromkimi svištami i pyhteniem, rassealos, vse jiteli Makondo vysypali na ulixu i uvideli Aureliano Peqalnogo, privetstvenno mahavcego im rukoy iz parovoza, uvideli razukracennyy xvetami poezd, dla pervogo raza pribyvciy s opozdaniem na vosem mesaxev. Tot bezobidnogo vida jeltyy poezd, ktoromu sujdeno bylo privezti v Makondo stolko

sommeniy i nesomnennostey, stolko horocego i durnogo, stolko peremen, bedstviy i toski.

x x x

Osleplennye velikim mnojestvom qudesnyh izobreteniy, jiteli Makondo prosto ne uspevali udivlatsa. Oni noqami ne spali, sozerxaa blednye elektriqeskie lampoqki, poluqavcie tok ot maciny, privezennoy Aureliano Peqalnym posle ego vtorogo putecestvia na poezde, — ponadobilos nemalo vremeni i usiliy, qtoby privyknut k ee navazqivomu “tuntum”. Oni vozmucalis dvijucimisa kartinami, kotorye pokazывal v teatre s kassami v vide lvinyh pastey proxvetauciy kommersant don Bruno Krespi, vozmucalis potomu, qto gorko oplakannyy zritelami geroy, umerciy i pohorenenny v odnom filme, v drugom snova byl jiv-jivehonek, da k tomu je okazyvalsa arabom. Publika, plativcaa dva sentavo za to, qtoby delit s geroomi prevratnosti ih sudby, ne sterpela neslyhannogo izdevatelstva i raznesla v cepy vse stulya. Po nastoaniu dona Bruno Krespi, alkald v spexialnom dekrete rastolkoval, qto kinematograf — vsego lic apparat, sozdauciy illuzii, i ne zaslujivaet podobnogo neistovstva so storony publiki; mnogie recili, qto oni pali jertvoy novoy vzdornoy vydumki xygan, i predpoqli bolce ne hodit v kino, rassudiv, qto u nih dostatoqno svoih sobstvennyh nesqastiy i nezaqem im prolivat slezy nad vydumkami, zlokluqeniami vymyclennyh lix. Neqto podobnoe slujilos i s grammofonami, kotorye byli privezeny veselymi franxuzskimi geterami na smenu uštarevcim organqikam i nanesli seryeznyy ucerb dohodam meštneho orkestra. Na pervyh porah vseobcee lubopytstvo sposobstvovalo roštu klientury zapretnoy ulixy, i daje pogovarivali o tom, qto inye uvajaemye damy pereodevalis mujqinami, jelaa posmotret vblizi na zagadoqnuu novinku, no oni razgladyvali grammofon tak dolgo i na takom blizkom rasstoanii, qto vesma skoro pricli k zakluqeniu: eto ne volcebnaa melnix, kak vse dumali i kak uverali getery, a prosto zavodnaa igrucka, i muzyka ee ne mojet idti ni v kakoe sravnenie s volnuucey, qeloveqnoy, polnoy jiznennoy pravdy muzykoy orkestra. Razoqarovanie bylo qrezvyqayno glubokim, i hota vskore grammofony poluqili bolcoe rasprostranenie i poavilis v kajdom dome, derjali ih vse-taki ne dla razvleqenia vzroslyh, a dla detey, qtoby te mogli potrocit v svoe udovolstvie zabavnye maciny. No i samye stoykie skeptiki drognuli, kogda komu-to iz jiteley goroda dovelos udostoverit-sa v surovoy realnosti uštanolennogo na jeleznodorojnoy stanxii telefo-

na — apparata s dlinnoy ručkoy, kotoruu nado bylo krutit, poqemu ego snaqala i prinali bylo za primitivnyy variant grammofona. Kazalos, qto Gos̄pod Bog recil proverit, do kakih predelov s̄posobno doyti udivlenie jiteley Makondo, i derjal ih v poštoannom kolebanii mejdu voštorgom i razoqarovaniem, somneniem i priznaniem, poka nakonex ne oštalos nikogo, kto by mog s uverennoštuy skazat, gde je prohodat granixy realnosti. Eto bylo takoe sumburnoe smecenie deystvitelnogo i illuzornogo, qto prizrak Hose Arkadio Buendia pod kačtanom v polnom smatenii naqal brodit po domu sredi bela dna. Posle ofixialnogo otkrytia jeleznoy dorogi, kogda kajduu sredu v odinnadxat qasov štal regularno pribyvat poezd i bylo soorujeno zdanie štanxii — skromnyy derevannyy pavilon so štolom, telefonom i okoceqkom dla prodaji biletov, na ulixah Makondo poavilis mujqiny i jenciny, kotorye vydavali seba za samyh obyknovennyh ludey, zanimaucihsa samymi obyqnyimi delami, no oqen smahivali na xirkovyh artistov. V gorode, gde vse uje neodnokratno obojglis na prodelkah xygan, eti brodaqie fokusniki ot toqovli vraznos, s odinakovym krasnoreqiem navazyvavcie vam kotelok so svištkom i pravila vozderjania dla s̄pashenia duci na sedmoy den pošta, ne mogli rassqityvat na us̄peh, no vse je oni uhitralis osnovatelno najivatsa za sqet teh, kto, uštav ot ih boltovni, poddavalsa ugovoram, i za sqet raštap, a takie vezde naydutsa. Vmešte s etimi carlatanami v odnu iz sred pribyl v Makondo i yavilsa zatem k obedu v dom Buendia ulybauciysa korotycka mišter Gerbert. Na nem byli bruki dla verhovoy ezdy, getry, probkovyy clem i oqki v štalnoy oprave, za kotorymi topazami jelteli glaza.

Nikto za štolom ne obratil na nego vnimania do teh por, poka on ne syel pervuu grozd bananov. Aureliano Vtoroy vštretil mištera Gerberta sluqayno v “Otele Hakoba”, gde tot na lomanom is̄panskom yazyke vozmucalsa otsutštviem svobodnyh nomerov, i privel ego k sebe, kak qašto poštupal s priezjimi. Mišter Gerbert byl vladelxem neskolkih privaznyh aeroštator, on obyezdil s nimi polsveta i vsudu imel velikolepnye dohody, odnako emu ne udalos podnat v vozduh nikogo iz jiteley Makondo, potomu qto dla nih privaznoy aeroštator byl cagom nazad posle togo, kak im dovelos uvidet i is̄probovat letaucuu xinovku xygan. I mišter Gerbert uje kupil bilet na blijayciy poezd. Kogda podali na štol polosatuu, kak tigr, grozd bananov, kotorye obyqno prinosili v štolovuu k obedu, on otorval ot nee pervyy banan bez osobogo entuziazma. No potom vzal ece odin i ece; ne

perestavaa razgovarivat, on el banan za bananom, tcatelno perejevyyvaa ih, smakua, no ne s naslajdeniem gurmana, a, skoree, s otsustvuucim vidom ugenogo. Pokonqiv s pervoy grozdyu, on poprosil vtoruu. Zatem vynul iz yacika dla instrumentov, kotoryy vseгда nosil s soboy, nebolcoy futlar s toqnymi priborami. S podozritelnoštyu skupcika brilliantov on tcatelno izuqil odin banan: prepariroval ego špexialnym lanxetom, vzvesil na aptekarskih vesah, izmeril s pomocyu kalibrov orujeynyh del maštera. Potom, doštav iz svoego yacika komplekt drugih priborov, opredelil temperaturu i vlajnošt vozduha i intensivnošt osvectenija. Eta xeremonia byla nastolko zanatnoy, qto nikto ne mog ešt špokoyno, kajdyy jdal, kogda mišter Gerbert proizneset okonqatelnoe sujdenie i vse štanet yasnym, no on ne skazal niqego, qto pozvolilo by ugadat ego namerenija. Potom mištera Gerberta videli v okreštnoštah goroda s saqkom i korzinoj v rukah — on gonalsa za baboqkami.

A v sleduucu sredu prihala gruppa injenerov, agronomov, gidrologov, topografov i zemlemerov, oni v teqenie neskolkih nedel issledovali te je same mešta, gde mišter Gerbert lovil baboqek. Pozje pribyl senor Djek Braun v prixeplennom k hvoštu jeltogo poezda vagone, otdelannom se rebrom, s divanami, obitymi episkopskim barhatom, i s krycey iz sinih štekol. V drugom vagone pribyli i zakrujilis vokrug senora Brauna vajnye qinovniki v qernom, te same advokaty, kotorye v bylye vremena soprovojdali povsudu polkovnika Aureliano Buendia, i eto vnučilo ludam mysl, qto agronomy, gidrologi, topografy i zemlemery tak je, kak mišter Gerbert s ego privaznymi aeroštatami i raznoxvetnymi baboqkami i senor Braun s ego mavzoleem na kolesah i zlymi nemexkimi ovqarkami, imeut kakoe-to otnocenie k voyne. Vproqem, vremeni dla razmyčleniy bylo nemnogo, podozritelnye jiteli Makondo tolko ece naqinali zadavatsa voprosom, qto je vse-taki proishodit, qert poberi, kak gorod uje prevratilsa v lager iz derevannyh, krytyh xinkom barakov, naselennyh qujezemxami, kotorye pribyvali poezdom poqti so vseh konxov sveta — ne tolko v vagonah i na platformah, no daje na krycah vagonov. Nemnogo pogoda gringo privezli svoih jencin, tomnyh, v muslinovyh platyah i bolcih clapah iz gaza, i vyštroili po druguu štoronu jeleznodorojnoy linii ece odin gorod; v nem byli obsajennye palmami ulixy, doma s provoloqnymi setkami na oknah, belye štoliki na verandah, podvecennye k potolku ventilatory s ogromnymi lopaštami i obcirnye zelenye lujayki, gde razgulivali

pavliny i perepelki. Ves etot kvartal obnesli vysokoy metalliqeskoj recetkoy, kak gigantskiy elektrifirovanny kuratnik, po utram v prohladnye letnie mesaxy ee verhniy kray byl vseгда qernym ot usevcihsa na nem lastoqek. Nikto ece ne znal tolkom: to li qujezemxy icut qto-to v Makondo, to li oni prosto filantropy, a vnov pribyvcie uje vse perevernuli vverh dnom — besporadok, kotoryy oni vnesli, znaqitelno prevoshodil tot, qto prejde uqinali xygane, i byl daleko ne takim kratkovremennym i ponatnym. S pomocyu sil, v minucie vremena podvlaštnyh tolko Boještvennomu Provideniu, oni izmenili rejim dojdey, sokratili period sozrevania urojaa, ubrali reku s togo mešta, gde ona vseгда nahodilas, i peremeslili ee belye kamni i ledanye štrui na drugoy konex goroda, za kladbice. Imenno togda poverh vyxvetcih kirpiqey na mogile Hose Arkadio byla soorujena krepošt iz jelezobetona, qto by vody reki ne propitalis zaphom poroha, ishodivcim ot koštey. Dla teh qujezemxev, kto ne privez s soboy svoey miloy, ulixa lubveobilnyh franxuzskih geter byla prevracena v xelyy gorod, ece bolee obcirnyy, qem gorod za metalliqeskoj recetkoy, i v odnu prekrasnuu sredu pri byl poezd, nagrujennyy sovcenno osobennymi cluhami i vavilonskimi bludnixami, obuqennymi vsem vidam obolcena, naqinaa s teh, qto byli izveštny v nezapamatnye vremena, i gotovymi vzbudit valyh, podtolknut robkih, nasytit alqnyh, vošplamenit skromnyh, prouqit špesivyh, perevošpitat otclnikov. Ulixu Turkov, siauca ognami magazinov zamorskih tovarov, kotorye poavilis na smenu štarym arabskim lavqonkam, v subbotnie noqi kicela tolpami iskateley prikluqeniy; oni tolkalis u stolov s azartnymi igrami, vozle stoek tirov, v pereulke, gde predskazyvali sudbu i razgadyvali sny, u stolikov s fritangoy (*17) i napitkami; utrom v voskresenye stoliki eti vozvycalis, kak oštrovki, sredi rašprostertyh na moštovoy tel, inoy raz prinadlejavcih blajennym pyanaxam, no v bolcinštve sluqaev — nezadaqlivym zevakam, srajennym vyštrelom, udarom kulaka, noja ili butylki vo vreme noqnoy potasovki. Naceštvie v Makondo bylo takim mnogoludnym i neojidannym, qto pervoe vreme nevozmojno bylo hodit po ulixam: povsudu vy natykalis na mebel, sunduki, raznye štroitelnye materialy — sobštvennošt teh, kto, ni u kogo ne špracivaa razrecenia, vozvodil sebe dom na pervom popavcema nezanatom uqaštke, ili je naletali na skandalnoe zrelice — kak uubud paroqku, kotoraa sredi bela dna, na vidu u vseh, zanimalas lubovyu v gamake, podvecennom mejdu mindalnymi derevyami. Edinštvennyy

tihiy ugolok byl sozdan mirnymi antilskimi negrami — oni vystroili sebe na okraine goroda xeluu ulixu derevannyh domov na svaah i po veqeram usajivalis v palisadnikah i rašpevali na svoem neponatnom jargone peqalnye psalmy. Proizoclo stolko peremen i za takoe korotkoe vreme, qto uje qerez vosem mesaxe v posle vizita mištera Gerberta štarye jiteli Makondo ne uznawali svoego sobstvennogo goroda.

— Nu i nadelali my sebe moroki, — qaštenko povtoral togda polkovnik Aureliano Buendia, — a vse lic potomu, qto ugoštili kakogo-to gringo bananami.

Aureliano Vtoroy, naprotiv, tak i razduvalsa ot udovolštvia pri vide etoy laviny qujezemxev. Oqen skoro dom napolnilsa raznymi neznakomxami, neišpravimymi gulakami so vseh konxov zemli; priclos poštroit nove špalni vo dvore, rascirit stolovuu, zamenit prejniy stol drugim — na cestnadxat person, kupit novuu posudu i stolovye pribory, i daje posle vsego etogo obedat byli vynujdeny v neskolko smen. Fernande oštavalos tolko podavat svoe otrvachenie i po-korolevski uhajivat za goštami, kotorye otliqalis samym beznravštvennym povedeniem: oni nataskivali grazi v galereu, moqilis pramo v sadu, vo vreme siešty štelili svoi xinovki gde vzdumaetsa i boltali qto v golovu vzbredet, ne obracaa nikakogo vnimania ni na smucenie dam, ni na krivye ulybki mujqin. Amaranta byla privedena v takoe negodovanie etim naceštviem plebeev, qto snova štala ešt na kuhne, kak v štarye vremena. Polkovnik Aureliano Buendia, ubejdenny, qto bolcinštvo iz teh, kto zahodit v masterskuu pozdorovatsa s nim, delaut eto ne iz simpatii ili uvajenia k nemu, a potomu, qto im lubopytno vzglanut na istoriqeskuu relikviu, na muzeynoe iskopaemoe, zakryl dver na zasov, i teper ego lic v krayne redkih sluqaah mojno bylo uvidet sidacim vozle dveri na ulixe. Tolko Ursula — daje kogda ona uje štala voloqit nogi i hodit occupyu, derjas za šteny, — nakanune pribytia kajdogo poezda išpytyvala detskuu radošt. “Gotovte maso i rybu, — komandovala ona qetyrem kuharkam, meqtavcim poskorey vernutsa pod špokoynoe pravlenie Santa Sofii de la Pyedad. — Naštapyte vsakoy vsaqiny, kto znaet, qego zahoqetsa qujezemxam”. Poezd pribyval v samyy jarkiy qas dna. Vo vreme obeda ves dom gudel, slovno rynek, potnye nahlebnyki, kotorye daje ne znali v lixo svoih cedryh hozaev, vvalivalis cumnoy tolпой i špecili zanat luqcie mešta za stolom, a kuharki naletali drug na druga, nosas s ogromnymi kastrulami, polnymi supa, kotelkami s masom i ovocami, bludami s

risom, i razlivali po štakanam neissakaucimi povarennymi lojkami xelye boqki limonada. Bešporadok byl štracnyy, i Fernanda prihodila v otqaa-
nie ot mysli, qto mnogie edat po dva raza, i neredko, kogda rasseanny
nahlebnik, šputav ee dom s harqevney, treboval sqet, ey hotelos izlit ducu
v slovah iz leksikona rynoqnoy torgovki. Posle vizita mištera Gerberta
proclo bolce goda, no vyasnilos s teh por tolko odno — gringo dumaut
sajat banany na zakoldovannyh zemlah, teh samyh, qerez kotorye procli
Hose Arkadio Buendia i ego ludi, kogda iskali put k velikim izobreteniam.
Ece dva syna polkovnika Aureliano Buendia, s krestami iz pepla na lbu,
priehali v Makondo, uvleqennye gigantskim potokom, hlynuvcim na go-
rod, kak lava iz vulkana, i skazali, opravdyvaa svoy priezd, frazu, kotora
a, pojaluy, obyasnala pobujdenia vseh pribyvcih tuda.

— My priehali potomu, — zaavili oni, — qto vse edut.

Remedios Prekrasnaa byla edinštvennym qelovekom, ne zarazivcimsa
bananovoy lihoradkoy. Devucka slovno zaderjalas v pore qudesnoy yu-
nosti i stanovilas s kajdym dnem vse bolee qujdoj raznym uslovnoštam,
vse bolee dalekoy ot raznyh hitryh ulovok i nedoveria, nahoda sqaštye
v svoem sobštvennom mire proštyh vecey. Buduqi ne v silah ponat, za-
qem jenciny oslojnaut sebe jizn korsajami i yubkami, ona scila iz grubogo
holšta qto-to vrode balahona, kotoryy nadevala pramo qerez golovu, i
takim obrazom raz navsegda recila problemu, kak byt odetoy i vmešte s
tem ocucat seba goloy: po ee razumeniu, obnajennoe soštoanie bylo edin-
štvennym podhodacim dla domacney obštanovki. Ey tak dolgo nadoedali
sovetami ukorotit nemnogo roskocnye volosy, dohodivcie ey uje do ikr,
zapplešti ih v kosy, ukrasit grebnami i xvetnymi lentami, qto v konxe kon-
xov ona prošto oštriglas nagolo i sdelala iz svoih volos pariki dla štatuy
svatyh. Samym udivitelnyy v ee instinktivnoy tage k uproceniu bylo to,
qto qem bolce Remedios Prekrasnaa osvobojdalas ot mody, ica udobštva,
qem recitelnee preodolevala uslovnošti, povinuas svobodnomu vleqeniu,
tem bolee volnuucey stanovilas ee neveroatnaa krasota i bolee neprinuj-
dennym ee obracenie s mujqinami. Kogda synovya polkovnika Aureliano
priehali pervyy raz v Makondo, Ursula všpomnila, qto u nih v jilah teqet
ta je krov, qto i u ee pravnuqki, i sodrognulas ot davno zabytogo štraha.
“Gladi v oba, — predupredila ona Remedios Prekrasnuu. — Ot lubogo
iz nih deti u teba budut so svinaqyimi hvoštami”. Remedios Prekrasnaa
pridala tak malo znaqenia slovam prababki, qto vskore pereodelas v muj-

skuu odejdu, vyvalalas v peske, qtoby vlezť na cešť za prizom, i qut ne ťtala priqinoy tragiqeskoj ssory mejdu dvenadxatyu kuzenami, kotorye byli privedeny v polnoe rasťroystvo quvstv etim neperenosimym zrelicom. Vot potomu-to Ursula nikogo iz nih i ne ošťavľala noqevat v dome, kogda oni priezjali, a te qetvero, qto jili v Makondo, snimali po ee rasťporajeniu komnaty na ťtorone. Esli by Remedios Prekrasnoy rasskazali ob etih predostorojnošťah, ona by, naverno, umerľa so smehu. Do samogo poslednego mgnovenia svoego prebyvania na zemľe devuċka tak i ne ponala, qto sudba opredelila ey byť vozmutilnixey mujskogo ťpokoystva, qem-to vrode povsednevnogo ťtihyynogo bedstva. Vsakiy raz, kogda ona, naruċiv zapret Ursuly, poavľalas v ťtolovoy, sredi qujezemxev vznikalo smatenie, rodstvennoe otqaaniu. Slickom uj brosalos v glaza, qto pod grubym balahonom na Remedios Prekrasnoy net niqego, i nikto ne mog poverit, qto eta ošťrijennaa golova, udivitelno sovercenna po forme, ne byla vyzovom, tak je kak ne byli prestupnym obolceniem besťtydstvo, s kotorym devuċka otkryvala svoi lajki, qtoby nemnogo prohladitsa, i nasľajdenie, s kakim ona oblizyvala palxy posle edy. Ni odin qelovek iz semyi Buendia i ne podozreval togo, qto oqen skoro obnarujili qujezemxy: ot Remedios Prekrasnoy ishodil duh bešťpokoystva, veanie tomlenia, oni sohranalis v vozduhe ece v teqenie neskolkih qasov posle ee uhoda. Mujqiny, iskucenyye v ljubovnyh mukah, poznavcie ljubov vo vseh ťtranaĥ mira, utverždali, qto im nikogda ne dovodilos isťpytyvat volnenie, podobnoe tomu, kotoroe rojdal v nih prirodnyy zapah Remedios Prekrasnoy. V galeree s begoniami, v goťtinoy, v lubom ugolke doma oni vsegda mogli bezociboqno ukazat mešťo, gde pobyvala Remedios Prekrasnaa, i opredelit, skolko vremeni proċlo s teh por. Ona ošťavľala posle seba v vozduhe qetkiy sled, kotoryy ni s qem nelza bylo ťputat: nikto iz domacnih ne zameqal ego potomu, qto on uje davno ťtal qašťtyu povsednevnyh zapahov doma, no qujezemxy quali ego nemedlenno. Poetomu lic oni i ponimali, kak mog umeret ot lubvi molodoy ofixer, a kabalyero, yavivciysa iz dalekih zemel, paťt v otqaanie. Ne soznavaa, qto ona okrujena ťtihiey trevogi, qto ee prisutstvo vyzyvaet u mujqin neperenosimoe ocucenie vnutrenney katastrofy, Remedios Prekrasnaa obcalas s nimi bez maleycego lukavstva i okonqatelno dobivala ih svoey proťtroducnoy lubeznošťtyu. Kogda Ursula, qtoby ubrat svou pravnuqku s glaz qujezemxev, zaťtavila ee pitatsa na kuhne vmešťe s Amarantoy, Remedios Prekrasnaa daje obradovalas, osvobodivcis ot neobhodimošťi

podqinatsa kakomu-libo poradku. Po pravde govora, ey bylo vse ravno, gde est i kogda, ona predpoqitala pitatsa ne v opredelennye qasy, a v zavisimosti ot kaprizov svoego appetita. Inogda ona vdruk vstavala perekusit v tri qasa utra, a potom spala do samogo veqera i mogla jit tak, pereputav ves rasporadok dna, xelymi mesaxami, poka nakonex kakaa-nibud sluzaynost ne vozvracala ee k ustanovlennomu v dome reglamentu. No daje i togda ona pokidala krovat v odinnadxat utra, zapiralas soverceno golaa na dva qasa v kupalne i, ubivaa skorpionov, malo-pomalu prihodila v seba posle glubokogo i dolgogo sna. Zatem ona naqinala oblivatsa vodoy, qerpaa ee v bassejne sosudom iz tykvy. Eta dolgaa i tcatelnaa proxedura soprovojdalas mnogoqislennymi xeremoniymi, i tot, kto ploho znal Remedios Prekrasnuu, mog by podumat, qto ona zanata vpolne opravdannyim lubovaniem svoim telom. No na samom dele etot taynyy obrad byl licen vsakoy quvstvennosti, dla Remedios Prekrasnoy on yavlalsia vsego lic sposobom ubit vreme do teh por, poka ey ne zahoqetsa est. Odnajdy, kogda ona tolko qto naqala mytsa, kakoy-to qujezemex razobral qerepixu na kryce, i u nego zahvatilo dyhanie pri vide potrasaucego zrelica nagoty Remedios Prekrasnoy. Devucka zametila ego ispolnennye otqaania glaza mejdu qerepixami, no ne zastrydilas, a lic vstrevojilas.

— Beregites! — voskliknula ona. — Vy upadete.

— Ya hoqu tolko pogladet na vas, — prolepetal qujezemex.

— Ah tak, — skazala ona. — Ladno, tolko budte ostorojny, kryca sovsem prognila.

Lixo qujezemxa vyrajalo izumlenie i stradanie, kazalos, on molqa bo- retsa s oburevaucim ego vojdeniem, opasaas, kak by divnyy miraj ne rassealsa. Remedios Prekrasnaa recila, qto ego muqit strah, ne provalilas by pod nim qerepixa, i postaralas vymytsa bystree obyqnoqo, ne jelaa dolgo ostavlat qeloveka v opasnosti. Oblivaas vodoy, devucka skazala, qto oqen ploho, kogda kryca v takom sostoanii, i, naverno, skorpiony le- zut v kupalnu iz prognivcih ot dojdey listyev, kotorymi zavalena qerepixa. Qujezemxu eta boltovna pokazalas cirmoy, skryvaucey blagosklonnost, i kogda Remedios Prekrasnaa stala namylivatsa, on ne uderjalsia ot sob- lazna popytat sqastya.

— Pozvolte mne namylit vas, — proceptal on.

— Blagodaruu za dobroe namerenie, — otvetila ona, — no ya oboydus svoimi dvuma rukami.

— Nu hot špinku, — umolal qujezemex.

— Začem? — udivilas ona. — Gde eto vidano, qtoby ludi myli sebe špinu mylom?

Poka ona vytiralas, qujezemex s glazami, polnymi slez, umolal ee vy-
yti za nego zamuj. Ona qištoserdeqno otvetila, qto nikogda ne vyydet
za prošaka, kotoryy šposoben poterat xelyy qas, riskua daje oštatsa bez
obeda, lic by uvidet kupaucuusa jencinu. Kogda v zakluqenie Remedios
Prekrasnaa obleklas v svoy balahon i qujezemex sobštvennymi glazami
udoštoverilsa, qto ona deyštvitelno, kak mnogie i podozrevali, nadevaet
ego pramo na goloe telo, on quvštvoval seba naveki zakleymennym raska-
lennym jelezom otkryvceysa emu tayny i ne smog eto vynesťi. On vytacil
ece dve qerepixy, qtoby špuštitsa v kupalnu.

— Zdes oqen vysoko, — išpuganno predupredila devucka, — vy ubye-
tes!

Prognivcaa kryca ruhnula vniz so štracnym grohotom gornogo obvala,
mujqina, edva usšev išpuštít krik ujasa, svalilsa na xementnyy pol, rasko-
lol sebe qerep i tut je umer. Qujezemxy, kotorye pribejali na cum iz što-
lovoy i pošpecili unesťi trup, zametili, qto koja ego istoqaet ocelomlauciy
zapah Remedios Prekrasnoy. Etot zapah proqno vocel v telo pokoyrnogo,
i daje iz treciny v ego qerepe vmešto krovi soqilas ambra, nasycennaa
tem je tainštvennym aromatom; i tut vsem štalo yasno, qto zapah Reme-
dios Prekrasnoy prodoljaet terzat mujqin daje i posle smerti, poka košti
ih ne obratatsa v prah. Odnako nikto ne svazal štracnoe proisceštvie s
gibelyu pervyh dvoih mujqin, umercih iz-za Remedios Prekrasnoy. Po-
nadobilos ece odna jertva, prejde qem qujezemxy i mnogie korennye ji-
teli Makondo pereštali sqitat legendoy rasskazy o tom, qto ot Remedios
Prekrasnoy ishodit ne dyhanie lubvi, a gubitelnoe veanie smerti. Sluqay
ubeditsa v špravedlivosti etih tolkov predstavilsa qerez neskolko mesa-
xev, v tot den, kogda Remedios Prekrasnaa otpravilas v kompanii svo-
ih podrug posmotret na bananovye plantaxii. U jiteley Makondo štalo
modnym razvleqeniem brodit po neskonqaemym, propitannym syroštyu
koridoram mejdu radami bananovyh derevyev; ticina tam byla sovsem
novenkaa, takaa netronutaa, slovno ee perenesli iz kakih-to drugih mešt,
gde nikto ni razu eu ne polzovalsa, i potomu ona ece ne nauqilas tolkom
peredavat golosa. Inoy raz nelza bylo rasslycat skazannogo na rasštoanii
polumetra ot vas, a to, qto proiznesli na drugom konxe plantaxii, dono-

silos s absolutnoy otqetlivostyu. Devucki Makondo obratili eto strannoe svoystvo v igru, v povod dla smeha i ishpuga, cutok i stracaniy, a veqerami vspominali o progulke kak o nelepom sne. Ticina bananovyh alley stajala sebe v Makondo stol gromkuu slavu, qto Ursula ne recilas otkazat Remedios Prekrasnoy v nevinnom razvleqenii i pustila ee na plantaxii, postaviv uslovie nadet clapku i vse, qto polagaetsa. Kak tolko devucki vstupili v predely plantaxii, vozduh srazu napolnilsa gubitelnym aromatom. Mujqiny, kopavcie orositelnye kanavy, poquvstvovali seba vo vlasti nekego strannogo koldovstva, pod ugrozoy kakoy-to nevidimoy opasnosti, i mnogie iz nih ustupili nepreodolimomu jelaniu razrydat'sa. Remedios Prekrasnaa i ee perezupannyye podругi edva uspeeli spratatsa v bliyaycem dome ot tolpy raspalennyh samxov, gotovoy brosis'tsa na nih. Nemnogo pogoda devucki byli osvobojdeny iz svoego ubejica qetyrma Aureliano, qyi kresty iz pepla vnucali vsem svacennyy ujas, kak esli by oni yav'lalis znakom vyscey kasty, peqatyu neuazvimosti. Remedios Prekrasnaa nikomu ne rasskazala, qto odin iz raboqih, vošpolzovavcis sumatohoy, sudorjno vxepilsa v ee jivot rukoy — tak orel xeplaetsa lapoy za kray propasti. Slovno yarkaa vs'pycka na mgnovenie oslepila devucku, ona povernulas k obidqiku i uvidela otqaanny vzglad, kotoryy pronik v ee serdxe i zateplil tam ugolek jalosti. Veqerom na ulixe Turkov etot raboqiy pohvalalsa svoey derzostyu i kiiqlsa svojim sqastyem, a neskolko minut spusta udar locadinogo kopyta razdrobil emu grud; tolpa qujezemxev, sobravcaasa nad umiraucim, smotrela, kak on byetsa v agonii posredi mostovoy, zahlebyvaas sobstvennoy krovyu.

Predpolojenie o tom, qto Remedios Prekrasnaa nadelena sposobnostyu prinosit smert, bylo teper podtverjdeno qetyrma neosporimymi dokazatelstvami. Hota koe-komu iz lubacih prihvastnut mujqin nrazilos govorit, qto za odnu noq s takoy obolstitelnoy jencinoy stoit otdat jizn, na samom dele nikto iz nih ne byl na eto sposoben. A ved dla togo, qtoby pokorit Remedios Prekrasnuu i daje sdelat seba neuazvimym dla svazannyh s neu opasnostey, bylo by dostatoqno stol pervobytnogo i prostogo quvstva, kak ljubov, no imenno eto nikomu i ne prihodilo v golovu. Ursula sovsem pere'stala zanimatsa pravnuqkoy. Rance, kogda ona vse ece rassqityvala s'pasti devucku dla mira, ona pytalas zainteresovat ee nemudrenymi domacnimi delami. "Mujqinam nujno bolce, qem ty dumaec, — govorila ona zagadoqno. — Krome togo, o qem ty dumaec, nado ece bez konxa

gotovit, podmetat, stradat iz-za vsakoy meloqi”. V glubine duci Ursula ponimala, qto obmanyvaet seba, staraas podgotovit pravnuqku k semeynomu sqastyu, ibo tvrdo znala: net na zemle takogo mujqiny, kotoryy, udovletvoriv svou strašt, sposoben budet vynešt hota by v tezenie odnogo dna prevoshodacuu vsakoe ponimanie neradivošt Remedios Prekrasnoy. Rojdenie poslednego Hose Arkadio i nepokolebimoe jelanie vyrastit iz nego papu vynudili Ursulu otkazatsa ot zobot o pravnuqke. Ona predostavila devucku ee sudbe, vera, qto rano ili pozdno proizoydet qudo i v etom mire, gde est vse, naydetsa i qelovek, obladauciy dostatoqnyy hladnokroviem, qtoby vzvalit na seba takoy gruz. Amaranta znaqitelno rance Ursuly ostavila vsakie popytki prisposobit Remedios Prekrasnuu k hozaystvennyy delam. Uje v te dalekie veqera v komnate u Amaranty, kogda ee vošpitannixa s trudom soglacialas daje na to, qtob krutit ruqku cveynoy maciny, Amaranta pricla k zakluqeniu, qto Remedios Prekrasnaa prošt duroqka. “Pridetsa razygrat teba v lotereu”, — govorila Amaranta, ozaboqennaa polnym bezrazliqiem devucki k razgovoram o mujqinah. Pozje, kogda Ursula velela Remedios Prekrasnoy, otpravlaas v xerkov, zakryvat lixo mantilyey, Amaranta podumala, qto eta tainstvennošt mojet okazatsa vesma pritagatelnoy i skoro obyavitsa mujqina, lubopytstvo kotorogo budet štol veliko, qto on naqnet terpelivyve poiski uazvimoqo mesta v serdxe krasavixy. No posle togo kak devucka bezrassudno ottolknula pretendenta, vo mnogih otnoceniakh kazavceqosa zamanqivey lubogo prinxa, Amaranta poterala poslednuu nadejdu. Qto kasaetsa Fernandy, to ona daje i ne pytalas ponat Remedios Prekrasnuu. Uvidev ee vo vreme krovavogo karnavala v kostume korolevy, Fernanda recila, qto eto neobykovennoe suceštvo. No kogda ona obnarujila, qto Remedios est rukami i ne sposobna skazat v otvet ni odnogo slova, kotoroe ne bylo by verhom glupošt, ona pojalela, qto poloumnnye v rodu Buendia jivut tak dolgo. I hota polkovnik Aureliano Buendia prodoljal verit i povtorat, qto Remedios Prekrasnaa v deystvitelnošt samoe zdravomyslaxee qeloveqeskoe sozdanie iz vseh, kogo emu dovelos videt, i to i delo dokazyval eto so svoey udivitelnoy sposobnoštju izdevatsa nad ludmi, rodnye pokinuli devucku na volu Bojju. I Remedios Prekrasnaa štala blujdat v puštynne odinoqestva, ne ispytyvaa, vproqem, ot etogo nikakih muk, i poštopenno stanovilas vzrosloy vo vreme svoih snov, licennyh kocmarov, svoih beskoneqnyh kupaniy, bešporadoqnoy edy, dolgogo i glubokogo

molqania, za kotorym ne krylos nikakih vošpominaniy. Tak ono i clo do togo samogo martovskogo dna, kogda Fernanda, sobiraas snat s verevki v sadu proštyni i slojit ih, kliknula na podmogu vseh jencin. Ne ušpeli oni pristupit k delu, kak Amaranta zametila, qto Remedios Prekrasnaa vdruk štala udivitelno blednoy, daje kak budto prozraqnoy.

— Tebe ploho? — šprosila ona.

Remedios Prekrasnaa, derjavcaa v rukah drugoy konex proštyni, otvetila ey s ulybkoy soštradiania:

— Naprotiv, mne nikogda ece ne bylo tak horoco.

Edva tolko Remedios Prekrasnaa proiznesla eti slova, kak Fernanda poquvštvovala, qto laskovyy, napoennyy sianiem veter vyryvaet u nee iz ruk proštyni, i uvidela, kak on rašpravil ih v vozduhe vo vsu cirinu. Amaranta je ocutila tainštvennoe kolyhanie krujev na svoih yubkah i v tu minutu, kogda Remedios Prekrasnaa štala voznositsa, vxepilas v svoy konex proštyni, qtoby ne upašt. Odna lic Ursula, poqti sovsem uje slepaa, sohranila yasnošt duha i sumela opoznat prirodu etogo neodolimogo vetra — ona oštavila proštyni na milošt ego luqezarnyh štruy i gladela, kak Remedios Prekrasnaa macet ey rukoy na procanie, okrujennaa oslepitelno belym trepetaniem podnimaucihsa vmeste s ney proštyn: vmeste s ney oni pokinuli sloy vozduha, v ktorom letali juki i xveli georginy, i proneslis s neu qerez vozduh, gde uje ne bylo qetyreh qasov dna, i navsegda isqezli s neu v tom dalnem vozduhe, gde ee ne smogli by dognat daje samye vysokoletaucie ptixy pamati.

Qujezemxy recili, qto devucka pokorilas nakonex svoemu neotvratimomu jrebiu xarixy pqel, a semya pytaetsa špašti qešt skazkoy o voznesenii. Muqimaa zavištynu, Fernanda so vremenem vse je priznala qudo i dolgo potom nadoedala Bogu molbami vernut ey proštyni. Bolcinstvo korenyh jiteley Makondo toje uverovali v qudo i daje zajgli sveqi i štali qitat zaupokoynye molitvy. Veroatno, ludi ece dolgo ne govorili by ni o qem drugom, esli by vskore udivlenie ne bylo vytesneno ujasom, v kotoryy privelo gorod izveštie o varvarskom ištребlenii vseh Aureliano. Polkovnik Aureliano Buendia v kakoy-to mere predquvštvoval tragiqeskiy konex svoih synovey, hota i ne opredelil eti ocucenia kak proroqeštvo. Kogda Aureliano Pilcik i Aureliano Arkaya, te dvoe, qto pribyli vmeste s potokom qujezemxev, zavavili o jelanii oštatsa v Makondo, otex pytalsa otgovorit ih. On ne ponimal, qto oni budut delat v gorode, po ktoromu teper s nastupleniem temnoty

štalo opasno hodit. No Aureliano Rjanoy i Aureliano Peqalnyy, podderjannye Aureliano Vtorym, dali bratyam rabotu na svoih predpriatiah. Polkovnik Aureliano Buendia imel osnovania, emu samomu poka ne oqen yasnye, ne odobrat ih recenia. S toy minuty, kak on uvidel senora Brauna v pervom poavivcemsu v Makondo avtomobile — oranjevoy macine s otkidnym verhom i gudkom, navodacim svojim tavkanyem ujas na gorodskih sobak, — byvciy vojn ne pereštaval vozmucatsa rabolepštvom ludey pered etim gringo i ponal: qto-to izmenilos v nrvah mujqin s teh por, kogda oni zakidyvali za pleqo rujye, oštavljali svoih jen i detey i uhodili na vojnu. Posle Neerlandskogo peremiria meštnoy vlastyu v Makondo byli alkaldy, licennye samoštovatelnosti, nepolnomoqnye sudyi, vybran nye iz qisla mirnyh i uštavcih konservatorov goroda. “Eto pravlenie ubojestv, — zameqal polkovnik Aureliano Buendia, glada na iducih mimo bosyh polixeyskih, voorujennyh odnimi derevannymi dubinkami. — My štolko voevali, i vse radi togo, qtoby nam ne perekrasili doma v goluboy xvet”. Kogda poavilas bananovaa kompania, meštnye qinovniki byli zameneny deštpotiqnymi qujezemxami, kotoryh senor Braun poselil v elektrifixirovannom kuratnike, qtoby oni naslajdalis preimucestvami svoego vysokogo sana i ne šradali ot jary, moskitov i besqislennyh neudobstv i liceniy, vypadaucih na dolu teh, kto jivet v samom gorode. Mešto prejnih polixeyskih zanali naemnye ubiyxy s maqete. Zapercis v masterskoy, polkovnik Aureliano Buendia razmyclal nad etimi peremenami, i vperve za vse dolgie gody svoego molqalivogo odinoqestva on poquvštvoval muqitelnuu i tverduu uverennošt v tom, qto s ego štorony bylo ocibkoy ne dovesti vojnu do recitelnogo konxa. Kak raz v odin iz etih dney brat uje davno zabytogo vsemi polkovnika Magnifiko Visbala podocel vmešte s semiletnim vnukom k odnomu iz lotkov na plocadi, qtoby vypit limonadu. Rebenok sluqayno prolil napitok na mundir okazavcegosa poblzosti kaprala polixii, i togda etot varvar svojim oštрым maqete izrubil malqika v kuski i odnim udarom otsek golovu ego dedu, pytavcemusa špašti vnuka. Ves gorod smotrel na obezglavlennoe telo štarika, kogda neskolko mujqin nesli ego domoy, na golovu, kotoruu kakaa-to jencina derjala v ruke za volosy, i na okrovavlennyy mecok s oštankami rebenka.

Eto zrelice polojilo konex iskupleniu grehov polkovnikom Aureliano Buendia. On snova byl ohvaqen vozmuceniem, takim je, kakoe perejil v molodošti vozle trupa jenciny, zabitoy prikladami za to, qto ee ukusila

becenaa sobaka. On pogladel na lubopytnyh, stolpivcihsa na ulixe, i svojim prejnim gromovym golosom, voskrecennymi ego bezmernym prezreniem k samomu sebe, obrucil na nih ves gruz nenavišti, uje ne umecavceysa v ego grudi.

— Nu pogodite, — kriknul on, — na dnah ya dam svojim malqikam orujie, i oni pokonqat s etimi svoloqami gringo.

Vsu sleduucuu nedelu nevidimye zloumyclenniki ohotilis po poberejyu na semnadxat synovey polkovnika, kak na krolikov; oni xelilis toqno v seredinu krestov iz pepla. Aureliano Peqalnyy v sem qasov veqera vycel iz doma svoey materi, kak vdruk v temnote progremel vystrel i pula probila emu lob. Aureliano Rjanoy byl nayden v svoem gamake na fabrike, gde on obyqno špal, mej brovey u nego torqal lomik dla kolki lda, vognannyy po samuu rukoatku. Aureliano Pilcik provodil svou neveštu domoy iz kino i vozvracalsa k sebe po yarko osvecennoy ulixe Turkov, ubiyxa, tak i ne obnarujennyy sredi tolpy, vystrelil v nego iz revolvera, i Aureliano Pilcik upal pramo na kotel s kipacim maslom. Qerez pat minut posle etogo kto-to poštuqal v dver komnaty, gde Aureliano Arkaya nahodilsa s jencinoy, i kriknul: “Toropis, tam ubivaut tvoih bratyev”. Jencina rasskazyvala potom, qto Aureliano Arkaya vskoqil s pošteli i otkryl dver, za dveryu ego vštretil vystrel iz mauzera, razdrobivciy emu qerep. V etu noq smertey, poka v dome gotovilis qitat molitvy nad qetyrma pokoynikami, Fernanda kak bezumnoa metalas po gorodu v poiskah muja, ktorogo Petra Kotes, dumaa, qto uniqtójaut vseh, kto nosit ima polkovnika, špratala v platanom ckaфу. Petra Kotes vypuštila Aureliano Vtorogo ottuda tolko na qetvertyy den, kogda iz poluqennyh telegramm štalo ponatno, qto yarost nevidimogo vruga napravlena tolko protiv bratyev, otmeqennyh krestami iz pepla. Amaranta razyskala knijeqku, gde byli zapisany dannye o plemannikah, i, po mere togo kak pribyvali telegrammy, vyqerkivala ottuda imena, poka ne oštalos lic odno — ima samogo štarcego. Etogo qeloveka so smugloy kojey i svetlymi zelenymi glazami oqen horoco pomnili v dome. Zvali ego Aureliano Vlublennyy, on byl plotnikom i jil v selenii, zaterannom sredi otrogov gornogo hrebta. Projdav naprasno dve nedeli soobcena o ego smerti, Aureliano Vtoroy otpravil gonxa predupredit Aureliano Vlublennogo o naviscey nad nim ugroze, dumaa, qto on ni o qem ne znaet. Gonex vernulsa s izveštciem, qto Aureliano Vlublennyy nahoditsa v bezopasnosti. V noq istreblenia k nemu pricli dvoe i razradili

v nego svoi revolvery, no ne sumeli popašt v krest iz pepla. Aureliano Vlublenomu udalos pereskoqit qerez zabor i skrytsa v gorah, gde on znal kajduu tropinku blagodara svoey drujbe s indeyxami, prodavavcimi emu drevesinu. Bolce o nem ne slycali.

Dla polkovnika Aureliano Buendia eto byli qernye dni. Prezident respubliky vyrazil emu soboleznovanie telegrammoy, v kotoroy obecal provesti tcatelnoe rassledovanie i voshvalal pokoynyh. Po prikazu prezidenta alkald yavilsa na pohorony s qetyrma venkami i hotel vozlojit ih na groby, no polkovnik vystavil ego na ulixu. A posle pohoron napisal i liqno otnes v poqtovuu kontoru rezkuu telegrammu na ima prezidenta respubliki, kotoruu telegrafist otkazalsa peredat. Togda polkovnik Aureliano Buendia obogatil tekst poslania krayne nedrujelubnymi vyrajeniami, polojil v konvert i opravil poqtoy. Kak eto sluqilos s nim posle smerti jeny i stolko raz sluqalos v voynu, kogda pogibali ego luqcie druzya, on ispytyval ne gore, a slepuu, bespredelnuu yarošt, opuštocaucee bessilie. On daje obyavil, qto padre Antonio Isabel — souqastnik ubiyx i naroqno pometil ego synovey nesmyvaemymi krestami, qtoby vragi mogli ih uznat. Drahlyy slujitel Bojiy, uje nemnogo povredivciysa v rassudke i v svoih propovedah s amvona pugavciy prihojan nelepymi tolkovaniem Svacennogo Pisania, yavilsa v dom s qacey, gde obyqno derjal pepel dla pervogo dna pošta, i hotel pomazat peplom vsu semyu i dokazat, qto on legko smyvaetsa vodoy. No strah pred nesqastyem tak gluboko pronik v duci, qto daje sama Fernanda ne soglasilas podvergnutsa opytu, i nikto bolce ne videl, qtoby hot odin Buendia preklonil koleni v ispovedalne v pervyy den pošta.

Vrema clo, a polkovnik Aureliano Buendia vse ne mog vernut sebe utraqennoe špokoystvie. On zabrosil izgotovlenie zolotyh rybok, el lic qerez silu i brodil po domu slovno somnambula, voloqa po polu plac i perejevyyaa, kak jvaqku, svoy gluhoj gnev. K konxu tretyego mesaxa volosy ego sovsem posedeli, prejde podkruqennye konqiki usov obvisli nad vyxvetcimi gubami, no zato glaza snova stali temi goracimi, kak dva ugla, glazami, qto ispugali vseh pri ego rojdenii i v byloe vreme odnim lic svoim vzgladom zaštavljali dvigatsa štulya. Sjigaemyy mukami yarošti, polkovnik Aureliano Buendia tchetno štaralsa probudit v sebe predquštvia, kotorye v molodošti veli ego po tropinkam opasnošti k puštynne slavy. On pogibal, zabludivcis v etom qujom dome, gde nikto i niqto uje ne vyzyvalo v nem ni maleycey privazannošti. Odnajdy on vozel v komnatu

Melkiadesa, pytaas obnarujit sledy togo proclogo, qto predcestvovalo voy-nam, no uvidel lic musor, graz da kuqi vsakoy drani, nakopivceysa posle stolkih let zapustenia. Pereplety na knigah, kotorye uje davno nikto ne qital, i raskiscie ot syrošti pergamenty byli pokryty mertvenno-blednoy rastitelnosťyu, a v vozduhe, kogda-to samom qisťom i svetlom v dome, stoal nevyinosimyy zapah prognivcih vošpominaniy. V drugoy raz, utrom, on uvidel pod kaťtanom Ursulu — ona plakala, pripav golovoy k kolenam svoego pokoynogo muja. Polkovniku Aureliano Buendia, edinštvennomu iz vseh obitateley doma, ne dano bylo videt moguqego starxa, sognutogo poluvekom bur i nepogod. “Pozdorovaysa s otxom”, — skazala Ursula. On zaderjalsa na minutu vozle dereva i ece raz ubedilsa, qto daje eto opustev-cee mesto ne rojdaet v nem nikakih quvštv.

— Nu, qto on govorit segodna? — šprosil polkovnik Aureliano Buendia.

— On gruštit, — otvetila Ursula. — Emu kajetsa, qto ty doljen skoro umeret.

— Skaji emu, — ulybnulsa polkovnik, — qto qelovek umiraet ne togda, kogda doljen, a togda, kogda mojet.

Proroqestvo pokoynogo otxa lic peremecalo poslednie ugli gordyni, ko-torye ece tleli v serdxe polkovnika Aureliano Buendia, no on prinal ih ko-rotkuu vsšpycku za vnezapnyy priliv byloy sily. I stal dopytyvatsa u materi, gde zakopala ona zoloty monety, naydennye v gipsovoy statue svatogo Iosifa. “Nikogda tebe etogo ne uznat, — skazala ona emu s tverdostyu, rojdennoy gorkim opytom proclogo. — Vot obyavitsa hozain deneg, on i vykopaet”. Nikto ne mog ponat, poqemu qelovek, vseгда otliqavciysa beskoryšćiem, vdruk prinalsa s takoy alqnosťyu meqtat o dengah, i ne o skromnyh summah na povsednevnye nujdy, a o xelom soštoanii, — pri odnom upominanii o ego razmerah daje Aureliano Vtoroy ostolbenel ot udivlenia. Byvcie sotovarici po partii, k kotorym polkovnik Aureliano obratilsa s prosboj o dengah, izbegali vsťreqatsa s nim. Kak raz k etomu vremeni odnosatsa ego slova: “Edinštvennoe razliqie mejdu liberalami i konservatorami zakluqaetsa seyqas v tom, qto liberaly posecaut rannuu messu, a konservatory — pozdnuu”. Odnako on proavil takuu nastoyqi-vošt, tak umolal, do takoy šćepeni poštupalsa svoimi ponatiami o sob-štvennom doštoinšćve, qto ponemnogu s molqalivym userdiem i bezja-lošćnym uporšćvom pronik povsudu i sumel sobrat za vosem mesaxev bolce deneg, qem ih bylo špratano Ursuloy. Posle etogo on otpravilsa k

bolnomu polkovniku Gerineldo Markesu, qto by tot pomog emu naqat novuu vseobcuu voynu.

Kakoe-to vreme polkovnik Gerineldo Markes byl v samom dele edinštvennym qelovekom, kotoryy mog, nesmotra daje na prikovavciy ego k kaqalke paraliq, privedti v dvijenie pokrytye rjavqinoj ryqagi vosštania. Posle Neerlandskogo peremiria, poka polkovnik Aureliano Buendia iskal zabvenia u svoih zolotyh rybok, polkovnik Gerineldo Markes podderjival svazi s temi iz povstanqeskih ofixerov, kto do samogo konxa ne izmenil emu. Vmešt s nimi on procel qerez voynu ejednevnyh unijeniy, proceniy i dokladnyh zapisok, beskoneqnyh “pridite zavtra”, “vot uje skoro”, “my izuqaem vace delo s doljnym vnimaniam”; eto byla vojna, obreqennaa na porajenie, vojna protiv “uvajaucih vas”, “vacih pokornyh slug”, kotorye vse obekali dat, da tak nikogda i ne dali veteranam pojiznennyh pensiy. Ta drugaa, krovavaa, dlivcaasa dvadcat let vojna ne priqinila veteranam štolko ucerba, skolko eta razrucitelnaa vojna veqnyh otsroqek. Sam polkovnik Gerineldo Markes, kotoryy špassa ot treh pokuceniy na nego, oštalsa v jivyh posle pati raneniy, vycel nevredimym iz besqislennyh tajelyh boev, ne vyderjal ještjogo natiska veqnego ojidania i prinal poslednee, okonqatelnoe porajenie — štarošt; on sidel v svoey kaqalke, razgladyvaa kvadraty solneqnego sveta na polu, i dumal ob Amarante. Svoih soratnikov on bolce ne videl, krome odnogo raza — v gazete na fotografii, gde neskolko veteranov štوالي radom s oqerednym prezidentom reštpubliki, imeni ego polkovnik Gerineldo Markes ne znal; na lixah byvcih voinov qitalsa gnev: prezident tolko qto podaril im znaqki so svoim izobrajeniem, qto by oni nosili ih na laxkanah, i vernul odno iz pokrytyh pylyu i krovyyu znamen, qto by oni mogli vozlagat ego na svoi groby. Oštalnye veterany, samye doštoynye, vse ece jdali izvecenia o pensii v temnyh uglah obceštvennoy blagotvoritelnosti; odni iz nih umirali ot goloda, drugie, pitaemye kipevcey v nih yaroštuy, prodoljali jit i medlenno gnili ot štarošti v otbornom derme slavy. Poetomu, kogda polkovnik Aureliano Buendia yavilsa so svoim predlojeniem vozjeq pojar beštqcadnoy — ne na jizn, a na smert — voyny, kotoraa sotret s lixa zemli etot pozornyy, prognivciy naskvoz rejim, podderjivaemyy inošttrannymi zahvatqikami, polkovnik Gerineldo Markes ne smog podavit v sebe quvštvo jalosti.

— Ax, Aureliano, — vzdohnul on, — ya znal, qto ty poštarel, no tolko segodna ponal, qto ty gorazdo štaree, qem kajecsa.

V sumatohe poslednih let Ursula vse ece ne usþela vybrat doštatoqno svobodnogo vremeni i doljnym obrazom podgotovit Hose Arkadio k zatanu papskogo prestola, kak uje podocel srok otpravlat ego v seminariu, i priclos sþecno naverstvyvat upucennoe. Sestra Hose Arkadio — Meme, zaboty po vošpitanu kotoroy delili mejdu soboy surovaá Fernanda i unytaa Amaranta, poqti v tu je poru doštigla vozrašta, pozvolavcego postupit v monaštyrskuu ckolu, gde iz nee doljny byli sdelat virtuoza igry na klavikordah. Ursulu muqili tajelye somnjenja: ey kazalos, qto metody, kakimi ona pytaetsa zakalit duh valogo kandidata v papy, nedoštatoqno deystvenny, no ona vinila v etom ne svou sþotykaucuusa štarošť, ne qer-nye tuqi, zavolakivaucie ey zrenie — skvoz nih ona teper razliqala, da i to s trudom, lic kontury okrujaucih predmetov, — vse zlo Ursula videla v nekoem javlenii, kotoroe i sama ne umela opredelit s toqnoštyu, no smutno predstavljala sebe kak poštoanno naraštavucee uhudcenie kaqestva vremeni. “Gody teper idut sovsem ne tak, kak rance”, — jalovalas ona, quvštva, qto povsednevnaa realnošt uskolzaet u nee iz ruk. Rance, dumala Ursula, deti vyrastali oqen medlenno. Stoit vsþomnit, kak mnogo uclo vremeni, prejde qem Hose Arkadio, ee štarcy syn, bejal s xyganami, i skolko vsego sluqilos do togo, kak on vernulsa domoy, razrisovanny, slovno zmea, i s neponatnoy, budto u astrologa, reqyu, i vse, qto proizoclo v dome, prejde qem Amaranta i Arkadio zabyli yazyk indeyxev i nauqilis govorit po-išþanski. Podumat tolko, skolko noqey i dneý prosidel bednyy Hose Arkadio Buendia pod svoim kačtanom i kak dolgo oplakivali ego smert, prejde qem v dom prinesli umiravucego polkovnika Aureliano Buendia, a tomu ece i patidesati let togda ne išpolnilos, i eto posle takih dolgih voyn i stolkih štradaniy. Rance ona, byvalo, xelyy den krutitsa so svoimi ledenxami i usþevaet ece prigladet za detmi i zametit po ih glazam, qto pora dat im kaštorki. A seyqas, kogda ona sovercenno svobodna i s utra do noqi tolko i nanqitsa s Hose Arkadio, iz-za togo, qto vreme išportilos, ona ne usþevaet dovesti do konxa ni odnogo dela. Pravda je zakluqalas v tom, qto Ursula, davno uje poterav sþet svojim godam, vse ece ne jelala priznavat štarošti: ona vsudu tolklas, vo vse mecalas, nadoedala qujezemxam svojim veqnym voprosom, ne oni li oštavili v dome gipsovuu štatuu svatogo Iosifa, qtoby on poštoal, poka ne proydet dojd. Nikto ne mog skazat s doštovernoštyu, v kakoe vreme Ursula naqala terat

zrenie. Daje v poslednie gody ee jizni, kogda ona uje ne vstavala s posteli, vse dumali, qto ona prosto pobejdjena drahlostyu, i ni odin qelovek ne zametil, qto Ursula sovsem oslepla. Sama Ursula naqala quvstvovat priblijenie slepoty nezadolgo do rojdenia Hose Arkadio. Sperva ona prinala eto za vremennoe nedomoganie. Potihonku pila bulon iz mozgovykh kostey i kapala v glaza pqelinyy med, no vskore ubedilas, qto beznadejno pogrujaetsa v potemki; ey tak i ne dovelos poluqit yasnoe predstavlenie ob elektriqestve, ibo, kogda v Makondo ustanovili pervyye elektriqeskie fonari, Ursula mogla vošprinimat ih lic kak nekoe smutnoe sianie. Ni odnoy jivoy duce ne govorila ona o tom, qto slepnet, ved eto bylo by publiqnym priznanjem svoey bešpoleznosti. Taykom ot vseh Ursula stala uporno izuqat rasstoania mejdu predmetami i golosa ludey, qtoby prodoljat videt s pomocyu pamati, kogda teni katarakty sovsem zakrount ot nee mir. Pozje ona obrela neojidannoe podšporye v zapahah, oni opredelalis v temnote gorazdo otqetlivee, qem kontury i xveta, i okonqatelno špasli ee ot pozornogo razoblaqenia. Nesmotra na okrujaucuu ee tmu, Ursula mogla vdet nitku v igolku, i obmetat petlu, i vovrema obnarujit, qto moloko zakipayet. Ona tak horoco pomnila, v kakom mešte nahoditsa kajdaa vec, qto inogda sama zabyvala o svoey slepote. Odnajdy Fernanda raskriqalas na ves dom, qto u nee propalo obruqalnoe kolxo, i Ursula otyskala kolxo na polokke v detskoy špalne. Obyasnalos eto oqen prosto: poka vse oštalnye bešpeqno rashajivali vzad-vpered po domu, Ursula vsemi oštavcimisa u nee qetyrma quvstvami sledila za lubym ih dvijeniem, qtoby nikto ne mog zahvatit ee vrašploh; vskore ona otkryla, qto kajdyy qlen semyi, sam togo ne zameqaa, hodit izo dna v den po odnim i tem je putam, povtoraet odni i te je deystvia i proiznosit v odni i te je qasy poqti odni i te je slova. Sledovatelno, poterat qto-libo Buendia riskovali lic v tom sluqae, esli privyqnyy rašporadok narucalsa. Poetomu, zaslycav priqitania Fernandy, Ursula všpomnila, qto edinštvennym neobyqnym delom, predprinatyim Fernandoy v etot den, bylo provetrivanie xinovok s detskih krovatey — nakanune noqyu Meme obnarujila u seba klopa. Poskolku vo vreme uborki deti oštavalis v komnate, Ursula recila, qto Fernanda položila kolxo v edinštvennoe nedosagaemoe dla nih mešto — na polku. Fernanda je, naprotiv, iskala kolxo tam, gde prolegali ee obyqnye puti, ne vedaa, qto imenno povsednevnye privyqki zatrudnaut nahojdenie poterannyh vecy, iz-za nih eti veci i byvaet tak trudno nayti.

Obučenie i vošpitanie Hose Arkadio pomogali Ursule zameqat daje same neznaqitelnye izmenenia, proishodacie v dome. Stoilo ey uslycat, na primer, qto Amaranta odevaet svatyh v špalne, i ona totqas je pritvoralas, budto uqit malqika razliqat xveta.

— Nu, — govorila ona emu, — a teper otvet mne, kakogo xveta odejda svatogo arhangela Rafaila.

Takim obrazom rebenok daval Ursule te svedenia, v kotoryh ey otkazyvali glaza, i zadolgo do toho, kak on uehal v seminariu, Ursula nauqilas opredelat na ocup, po tkani, xveta odejdy svatyh. Inoy raz sluqalos i qtonibud nepredvidennoe. Odnajdy Ursula natknulas na Amarantu, sidevcuu s vycivaniem v galeree begoniy.

— Radi Boga, — vozmutilas Amaranta, — smotri, kuda ty idec.

— Eto ty, — otvetila Ursula, — sidic ne tam, gde doljna sidet.

Ursula byla soverceno ubejdjena v svoey pravote i, porazmysliv, sdelala neojidannoe otkrytie, kotoroe do nee nikomu i v golovu ne prihodilo: po mere qeredovania vremen goda solnxe postepenno i nezametno izmenalo svoje polojenje v nebe, i te, kto sidel v galeree, ponemnogu, i sami toho ne zameqaa, peredvigalis i menali svoi mešta. S teh por Ursule nado bylo tolko vspomnit, kakoe segodna qislo, qtoby bezociboqno opredelit, gde sidit Amaranta. Hota ruki Ursuly drojali s kajdym dnev vse zametney, a nogi slovno nalivalis svinxom, nikogda ece ee malenkuu figuru ne videli v stolkih meštah srazu. Ursula byla poqti stol je rastoropnoy, kak v te vremena, kogda na ee pleqah lejali vse zaboty po domu. Odnako teper, v licennom sveta odinoqeštve svoey glubokoy štarosti, ona obrela šposobnošt s takoy neobyqaynoy pronixatelnoštju razbiratsa daje v samyh neznaqitelnyh semeynyh sobytiah, qto v pervye uvidela so vsej yasnoštju tu pravdu, razgladet kotoruu mecala ey prejde ee veqnaa zanatošt. K tomu vremeni, kogda Hose Arkadio štali gotovit v seminariu, Ursula proizvela uje doskonalneyciy obzor vsej jizni semyi Buendia, naqinaa s osnovania Makondo i polnoštju peresmotrela svoje mnenie o potomkah. Ona pricla k ubejdeniu, qto polkovnik Aureliano Buendia utratil privazannošt k semye ne iz-za toho, qto ego oještqila vojna, kak Ursula dumala rance, prošto on nikogda nikogo ne lubil: i svou jenu Remedios, i besqislennyh vozlublennyh na odnu noq, procedcih qerez ego jizn, i v osobennosti svoih synovey. Ona dogadalas, qto on prodelal stolko voyn ne iz-za idealizma, kak vse sqitali, otkazalsa ot vernoy pobedy ne iz-za uštalošti, kak vse

dumali, a i pobedy oderjival, i porajenia terpel po odnoy i toy je priqine — iz-za samogo dopodlinnogo grehovnogo tceslavia. Ona sdelala zakluqenie, qto etot ee syn, za ktorogo ona pocla by na smert, ot prirody licen sřposobnosti lubit. Odnajdy noqyu, v te vremena, kogda Ursula ece nosila ego v svoem qreve, ona uslycala, kak on zaplakal. Plař byl jalobnyy i takoy otqetlivyy, qto sřpavciy radom Hose Arkadio Buendia prosnulsa i obradovalsa: naverno, rebenok roditsa qrevovecatelem. Drugie predskazyvali, qto on budet yasnovidacim. Sama je Ursula sodrognulas ot vnezapnoy uverennosti, qto eto utrobnoe ryqanie — pervyy predvestnik sřtracnogo svinogo hvořta, i řtala molit Boga uniqtojit rebenka u nee v qreve. No v prozrenii řtarosti ona ponala i neodnokratno zatem povtorala, qto plař rebenka v jivote materi ne priznak ego qrevovecatelskih ili proroqeskih darovaniy, a bezociboqnoe ukazanie na neřposobnoř k lubvi. Eta pereoxenka syna vnezapno probudila v ney vsu tu jaloř, ktoruu ona emu nedodala. V protivopolojnořt synu Amaranta, qya ducevnaa qerřstvořt pugala Ursulu, qya zataenna goret peqalili ee, teper pokazalas materi voploceniem jenskoy nejnořti, i s pronixatelnořtyu, porojdennoy sořtradaniam, Ursula ponala, qto neřpravedlivye muqenia, kotorym Amaranta podvergla Pyetro Kreřpi, obyasnautsa vovse ne jajdoy mcenia, kak vse dumali, a medlenna pytka, iskoverkavcaa jizn polkovnika Gerineldo Markesa, vyzvana otnud ne zlym, jelqnym, neizleqimym gorem, kak vse sqitali. Na samom dele i to i drugoe bylo sledřtvie borby ne na jizn, a na smert mejdu bezgraniqnoy lubovyu i nepreodolimoy trusofřtyu, v konxe konxov, v etoy borbe vořtorjeřtvoval nerazumnyy strah, neotřstupno terzavciy izmuqennoe serdxe Amaranty. V tu poru Ursula řtala vse qace proiznosit ima Rebeki, ona vyzyvala v pamati ee obraz s prejney lubovyu, usilennoy zapozdalym raskaaniem i vnezapnym voshiceniem, ona ponala, qto tolko Rebeka, ta, ktoraa ne byla vřkormlena ee molokom, a ela zemlu zemli i izveřtku řten, ta, v qyih jilah tekla ne krov Buendia, a neizveřtnaa krov neizveřtnyh, kořti kotoryh prodoljali klohtat daje v mogile, Rebeka s neterpelivym serdxe, Rebeka s neobuzdannym lonom, — edinřtvennaa iz vseh obladala toy bezuderjnoy smelořtyu, o kotoroy Ursula meqtala dla otryřskov svoego roda.

— Rebeka, — bormotala ona, occupyvaa řteny, — kak my byli k tebe neřpravedlivy!

Vse sqitali, qto Ursula prořto bredit, osobenno posle togo, kak ey vzd-

malos hodit, vytanuv vpered pravuu ruku, napodobie arhangela Gavriila. Odnako Fernanda zametila, qto mrak etogo bredda osvetaetsa inoy raz solnxem zdravomyslia, ved Ursula mogla bez zapinki otvetit, skolko de-neg potraqeno v dome za procedciy god. Ta je mysl poavilas u Amaranty, kogda odnajdy na kuhne ee mat, pomecivaa v gorcke sup i ne znaa, qto ee slucaut, skazala vdruk, qto ruqnaa melnixia dla kukuruzy, kuplennaa u pervyh xygan i isqeznucvaa ece do togo, kak Hose Arkadio cestdesat pat raz obyездil vokrug sveta, stoit do sih por u Pilar Ternery. Toje poqti doštigcaa stoletnego vozrašta, no krepkaa i jivaa, nesmotra na nevero-atnuu svou tolcinu, kotoroy pugalis deti, kak nekogda golubi pugalis ee zvonkogo smeħa, Pilar Ternera ne udivilas slovam Ursuly, ona uje naq-nala ubejdatsa, qto nedremlucaa mudrošt štarikov neredko okazyvaetsa pronixatelnee, qem karty.

Tem ne menea, kogda Ursula obnarujila, qto u nee ne hvatit vremeni utverdit Hose Arkadio v ego prizvanii, ona vpala v unynie. Stala popadat vprosak, probua razgladet glazami te predmety, kotorye gorazdo yasnee videla s pomocyu intuixii. Odnajdy utrom vylila na golovu malqika so-derjimoє qernilnixy, dumaa, qto eto xvetoqnaa voda. V svoem upornom jelanii vo vse vmecivatsa, ona delala promah za promahom, quvštvovala, kak na nee vse qace obrucivautsa prištupy toski, i tčetno pytalas vyrvat-sa iz pautiny mraħa, oputyvaucey ee vse bolce i bolce. Togda-to Ursule i priclo v golovu, qto ee promahi — eto ne svidetelštvo pervoy pobedy, oderjannoy nad ney draħloštuy i tmoy, a sledštvie kakogo-to povrejdenia v samom vremeni — porqi vremeni. Rance, dumala ona, poka Bog ne plutoval ece s mesaxami i godami vrode turka, otmeraucego vam yard perkala, vse clo po-inomu. Teper je ne tolko deti vyrastaut byštree, no daje quvštvuut ludi ne tak, kak rance. Ne ušpela Remedios Prekrasnaa vozneštis ducoy i telom na nebo, a bessoveštnaa Fernanda tut je stala vorqat po uglam, zaqem u nee zabrali proštni. Ne ušpeli ece oštuy v mo-gilah tela cestnadxati Aureliano, kak Aureliano Vtoroy uje snova privel k sebe tolpu pyanix igrat na akkordeone i nalivatsa campanskim, slovno umerli ne hrištiane, a sobaki i etot sumascedciy dom, na kotoryy uclo stolko ee zdorovya i stolko figurok iz ledenxa, byl sozdan lic dla togo, qto-by prevratitsa v vertep poroka. Poka ukladyvali sunduk Hose Arkadio, Ursula, perebiraa gorkie vošpominania, špracivala seba, ne luqce li leq v mogilu i byt zasypannoy zemley, i besštacno voprocala Boga, deyštvitel-

no li on sqitaet, qto ludi sdelany iz jeleza i mogut pereneŝti ŝtolko muk i ŝtradanij; no, ŝpracivaa i voprocaa, ona tolko bolce zaputyvalas, i v ney podnimalos nepreodolimoe jelanie naqat govorit vse, qto vzbredet v golovu, kak delaut qujezemxy, pozvolit sebe nakonex vzbuntovatsa hota by na odin mig, na tot korotkiy mig, ktorogo ona tak goraqo jajdala i tolko raz otkladyvala, sdelav samootrezenie osnovoy svoego suceŝtvovania; ey ŝtraŝno hotelos plunut hot odin raz na vse, vyvalit iz serdxa neobyatnye grudy durnyh slov, kotorymi ona vynuujdena byla davitsa v tezenie xelogo veka pokornosti.

— Gadina! — kriknula Ursula.

Amaranta, naqavcaa skladyvat v sunduk odejdu, recila, qto mat ukusil skorpion.

— Gde on? — iŝbuganno ŝprosila ona.

— Kto?

— Skorpion, — obyasnila Amaranta.

Ursula tknula palxem v serdxe.

— Zdes, — skazala ona.

V odin iz qetvergov, v dva qasa dna, Hose Arkadio otpravilsa v seminariu. Ursula vseгда budet pomnit ego takim, kakim predstavkala sebe pri rasŝtavanii, — hudym i seryeznym, ne prolivcim, kak ona ego i uqila, ni edinoy slezy, zadyhaucimsa ot jary v koŝtumqike iz zelenogo velveta s mednymi pugovixami i s nakrahmalennym bantom u vorota. Kogda Hose Arkadio ucel, v stolovoy oŝtalsa rezkiy zapah xvetoqnoy vody, ktoroy Ursula polivala malqiku golovu, qtoby legqe bylo nahodit ego v dome. Poka cla procalnaa trapeza, semya skryvala svoe volnenie za veseloy boltovney i s preuveliqennym vooducevleniem otklikalas na cutki padre Antonio Isabela. No kogda unesli obityy barhatom sunduk s serebrnymi naugolnikami, vse poquvŝtvovali seba tak, slovno iz doma vynesli grob. Polkovnik Aureliano Buendia otkazalsa uqaŝtvovat v provodah.

— Tolko odnogo nam nedoŝtavalo, — proburqal on pod nos, — svatey-cego papy.

Qerez tri mesaxa Aureliano Vtoroy i Fernanda otvezli Meme v monaŝtyskuu ckolu i vozvratilis s klavikordami, kotorye zanali meŝto pianoly. Kak raz v eto vreme Amaranta naqala tkat sebe pogrebalnyy savan. Bananovaa lihoradka uje pouŝpokoilas. Korennye jiteli Makondo obnarujili, qto oni otterty na zadniy plan qujezemxami, no, s trudom sohraniv svoi pre-

jnie skromnye dohody, oni vse je ispytyvali radoŝt, budto im posqaŝtli-
los ŝpaŝtis vo vreme korablekručenja. V dome Buendia vse ece prodoljali
priglacat k ŝtolu tolpy goŝtey, i bylaa semeynaa jizn vosŝtanovilas lic qerez
neskolko let, kogda pereŝtala suceŝtvovat bananovaa kompania. Odnako
tradixionnoe goŝtepriimŝtvo preterpelo osnovatelnye izmenenia, potomu
qto teper vlaŝt perecla v ruki Fernandy. Ursula nahodilas v izgnanii v ŝtra-
ne tmy, Amaranta s golovoy pogruzilas v citye savana, i byvcaa kandidat-
ka na korolevskiy preŝtol obrela polnuu svobodu vybirat sotrapeznikov
po svoemu vkusu i navazyvat im ŝtrogie pravila, vnucennye ey roditelami.
V gorode, potrasennom vulgarnoŝtyu, s kotoroy qujezemxy raŝtoqali svoi
legko najitye soŝtoania, dom Buendia blagodara surovoy ruke Fernandy
prevratilsa v oplot otjivcih obyqaev. Fernanda sqitala poradoqnyimi lud-
mi tolko teh, kto ne imel niqego obcego s bananovoy kompaniey. Daje
ee dever, Hose Arkadio Vtoroy, pal jertvoy ee diskriminatorŝkogo rvenia,
potomu qto v sumatixe pervyh dney bananovoy lihoradki on snova pro-
dal svoih velikolepnyh boyxovyh petuhov i poŝtupil nadsmotrcikom na
plantaxii.

— Qtoby nogi ego zdes ne bylo, poka na nem zaraza ot etih qujezemxev,
— skazala Fernanda.

Jizn v dome sdelalas takoy surovoy, qto Aureliano Vtoromu ŝtalo opre-
delenno uutnee u Petry Kotes. Snaqala, pod tem predlogom, qto hoqet
oblegqit supruqe brema zabor, on perenes k nalojnixe svoi pirceŝtva. Po-
tom, pod tem predlogom, qto ŝkot utraqivaet plodovitoeŝt, peremeŝtil k
ney hlev i konucni. I nakonex, pod tem predlogom, qto v ee dome ne
tak jarko, peretacil tuda malenkuu kontoruu, gde vel svoi dela. Kogda Fer-
nanda zametila, qto prevratilas v solomennuu vdovu, bylo uqe pozdno.
Aureliano Vtoroy poqti ne el doma, on yavlalsa tolko noqevat. Eto byla
edinstvennaa ego dan vncnim priliqiam; vproqem, ona nikogo ne ob-
manyvala. Kak-to raz on oplocal, i utro zaŝtalo ego v poŝteli Petry Kotes.
Vopreki vsem ojidaniam on ne uslycal ot jeny ne tolko ni maleycego upre-
ka, no daje samogo legkogo vzdoha obidy, odnako v tot je den Fernanda
otpravila v dom lubovnixy dva sunduka s ego odejdoy. Otpravila sredi
bela dna i prikazala neŝti poŝredine ulixy, na vidu u vsego goroda, dumaa,
qto zabludciy suprug ne vyterpit pozora i so ŝklonnennoy vyey vernetsa v
ŝtoylo. No etot geroiqeskiy jeŝt tolko ece raz dokazal, kak ploho znala Fer-
nanda harakter svoego muja i nravy Makondo, ne imevcie niqego obcego

s npravami ee roditeley, — kajdyy, kto videl sunduki, govoril sebe, qto vot nakonex-to zavercilas, kak i sledovalo ojdat, istoria, intimnye podrobnosti kotoroy ni dla kogo uje ne byli taynoy. Aureliano je otprazdnoval darovannuu emu svobodu trehdnevnyim pirom. K doverceniю nesqashty suprugy ona v svoih temnyh i dlinnyh odeaniyah, so svoimi vycedcimi iz mody medalonami i neumeštnoy gordostyu vygladela prejdrevremenno poštarevcey, mejdu tem kak oblaqennaa v yarkie platya iz naturalnogo celka lubovnixa, glaza kotoroy siali radoštю ot soznania, qto ee popranye prava vosstanovleny, kazalos, xvela vtoroy molodoštю. Aureliano Vtoroy snova otdalsa Petre Kotes, otdalsa s yunym pylom, kak v bylye vremena, kogda ona špala s nim potomu, qto prinimala ego za ego bratabliznixa, i, jiva s oboimi bratyami, dumala, qto Bog poslal ey nevidannoe sqashtye — mujqinu, umeucego lubit za dvoih. Vnov vozrodivcaasa štrašt byla neutolimoy: ne raz sluqalos, uje sev za štol, oni posmotrat drug drugu v glaza, ni slova ne skazav, zakrout kaštruli kryckami i otpravlautsa v špalnu — umirat ot goloda i lubvi. Vdohnovlennyy tem, qto emu dovelos uvidet vo vreme svoih taynyh vylazok k franxuzskim geteram, Aureliano Vtoroy kupil Petre Kotes krovat s baldahinom, kak u arhiepiskopa, povesil na okna barhatnye čtory, pokryl potolok i šteny špalni ogromnymi zerkalami iz gornogo hruštala. On štal ece bolcim veselqakom i sumasbrodom, qem prejde. Kajdyy den, v odinnadxat qasov utra, poezd doštavlal emu yaciki s campanskim i brendi. Vozvracaas s nimi so štanxii, Aureliano Vtoroy uvlekal za soboy, slovno v improvizirovannoy kumbiambe (*18), luboe qeloveqeskoe sucestvo, popadavceesa emu navštrequ, — meštnoe ili pricloe, znakomoe ili neznakomoe, bez vsakogo razbora. On soblaznil zazyvnymi ještami daje uvertlivogo senora Brauna, obyasnaucegosya tolko na svoem neponatnom yazyke, i tot neskolko raz mertvexki napivalsa v dome Petry Kotes, a odnajdy daje zaštavil svoih zlyh nemexkih ovqarok, povsudu ego soprovojdavcih, plasat pod tehasskie pesni, kotorye on sam koe-kak promamlil pod muzyku akkordeona.

— Plodites, korovy! — kriqal Aureliano Vtoroy v prištupe veselya. — Plodites, jizn korotka!

Nikogda ece on ne vygladel luqce, qem v tu poru, nikogda ece ego ne lubili bolce, nikogda ego skot ne razmnojalsya s takoy neobuzdannostyu. Dla beskoneqnyh pircestv bylo zarezano štolko telat, sviney i kur, qto zemla vo dvore štala qernoy i vazkoy ot krovi. Suda bez konxa vybrasyvali košti i

vnutrennosti, svalivali obyedki, i prihodilos qut li ne kajdyy qas sjigat vse eto, qto by aury (*19) ne vyklevali gostam glaza. Aureliano Vtoroy potolstel, lixo ego stalo bagrovo-fioletovym, rasplylos i napominalo teper mordu qerepahi, a vse po vine ego qudovicnogo appetita, s kotorym ne mog sravnitsa daje appetit Hose Arkadio posle ego vozvracenia iz krugosvetnyh skitanii. Slava o neveroatnoy proyorlivosti Aureliano Vtorogo, ego neslyhannom motovstve, ego neprevzoydennom gostepriimstve vycla za predely doliny i privlekala vnimanie samykh znamenitykh qrevougodnikov. So vseh konxov poberejya v Makondo pribyvali legendarnye objory, qto by prinat uqastie v bezrassudnykh gastronomiqeskih turnirah, provodivcihsa v dome Petry Kotes. Aureliano Vtoroy neizmenno oderjival pobedu nad vsemi do toy rokovoy subboty, kogda yavilas Kamila Sagastume, jencina, napominavcaa svoimi formami totemiqeskuu skulpturu i izvestnaa vo vsey strane pod vyrazitelnoy kliqkoy Sloniha. Sostazanie dlilos do utra vtornika. Uniqtojiv za pervye sutki telenka s garnirom iz manioki, yamsa i jarenyh bananov i vypiv, krome togo, poltora yacika campanskogo, Aureliano Vtoroy byl sovercenco uveren v svoey pobede. On sqital, qto v nem bolce vooducevlenia i jizni, qem v ego nevozmutilimoy sopernixe; stil edy u nee byl, koneqno, bolee professionalnym, no imenno poetomu on vyzyvval mence voštorga u perepolnavcey dom raznocerstnoy publiky. V to vreme kak Aureliano Vtoroy, v jajde pobedy zabyv vse priliqia, rval maso zubami, Sloniha rassekala ego na qasti s iskusstvom hirurga i ela ne toropas, daje ispytyvaa opredelennoe udovolstvie. Byla ona ogromnoy i tolstoy, no qudovicnaa tuqnošt voznagrajdalas nejnoy jenstvennoštuy: Sloniha obladala takim krasivym lixom, takimi izacnymi i holenymi rukami i takim nepreodolimym obaaniem, qto, kogda ona vocla v dom, Aureliano Vtoroy vpolgolosa zametil, qto predpoqel by provešti turnir ne za stolom, a v posteli. A kogda on uvidel, kak Sloniha raspravilas s xelym telaqyim okorokom, ne naruciv pri etom ni odnogo pravila blagovospitannosti samego vysokogo klassa, on sovercenco seryezno zaavil, qto eto delikatnoe, oqarovatelnoe i nenasytnoe hobotnoe yavlaetsa v opredelennom smysle idealnoy jencinoy. I on ne ocibsa. Sluhi o tom, qto Sloniha — proyorlivyy orel-yagnatnik, predcestvovavcie ee poavleniu, ne imeli osnovaniy. Ona byla ne masorubkoy dla peremalyvania bykov, ne borodatoy jencinoy iz greqeskogo xirka, kak govorili, a direktрисoy ckoly penia. Masterski poglocat picu ona nauqilas, buduqi uje poqttennoy ma-

teryu semeystva, kogda pytalas nayti sposob zastavit svoih detey bolce est, no ne s pomocyu iskusstvennogo vozbujudenia appetita, a putem sozdania polnogo ducevnogo pokoja. Ee proverennaa praktikoy teoria osnovyvalas na tom, qto qelovek, u kotorogo vse dela sovesti v sovercennom poradke, sposoben est bez pereryva do teh por, poka ne ustanet. Takim obrazom, ona broсила svou ckolu i semeynny oqag ne iz sportivnogo qestolubia, a po priqinam moralnogo poradka — qtoby vstupit v edinoborstvo s qelovekom, proslavivcimsa na vsu stranu kak besprinxipnyy objora. Lic tolko Sloniha uvidela Aureliano Vtorogo, ona srazu je ponala, qto ee sopernika podvedet ne jeludok, a harakter. I deystvitelno, k konxu pervoy noqi ona sohranila vsu svou boesposobnost, a Aureliano Vtoroy istocil svoi sily smehom i boltovney. Oni pospal qetyre qasa. Zatem kajdyy vypil sok ot patidesati apelsinov, vosem litrov kofe i tridxat syryh yaix. Na vtoroe utro, posle dolgih qasov bodrstvovania, prikonqiv dvuh sviney, grozd bananov i qetyre yacika campanskogo, Sloniha stala podozrevat, qto Aureliano Vtoroy, sam togo ne vedaa, otkryl ee sobstvennyy metod, no v otliqie ot nee otkryl sovercenne stihyino. Itak, protivnik okazalsa opasnee, qem ona predpolagala. Mejdju tem, kogda Petra Kotes prinesla na stol dvuh jarenyh indeek, Aureliano Vtoroy byl uje na cag ot apopleksiqeskogo udara.

— Esli ne moжете, ne ehte bolce, — predlojila emu Sloniha. — Pušt budet niqya.

Ona skazala eto ot qištogo serdxa — ved i sama ona ne smogla by syest ni kusoqka, znaa, qto kajdyy glotok priblijaet smert sopernika. No Aureliano Vtoroy ponal ee slova kak novyy vyzov, davas, uplel vsu indeyku i, prevysiv svou neveroatnuu vmestitelnost, poteral soznanie. On svalilsa niqkom na bludo s obglodannymi koštami, izo rta u nego bejala pena, kak u becenoy sobaki, i vyryvalsa predsmertnyy hrip. Sredi temnoty, v kotoruu on vnezapno okunulsa, Aureliano Vtoromu poqudilos, budto ego cvyrnuli s samoy verhucki kakoy-to bacni v bezdonnuu propašt, i pri posledney, korotkoy vspycke soznania on uasnil sebe, qto v konxe etogo dolgogo padenia ego jdet smert.

— Otnesite mena k Fernande, — ece uspel on skazat.

Doštavivcie ego domoy druzya recili, qto on vypolnaet dannoe jene obečanie ne umirat v pošteli ljubovnixy. Petra Kotes naqištala lakovye botinki, v kotoryh on hotel lejat v grobu, i uje iskala, s kem by ih otoslat, kogda ey

soobcili, qto Aureliano Vtoroy vne opasnosti. I pravda, qerez nedelu on uje byl zdorov, a ece qerez dve nedeli otmetil svoe voskrecenie iz mertvyh nevidannym dosele pirom. On prodoljal jit v dome Petry Kotes, no kajdyy den navecal teper Fernandu i inogda ostavalsa obedat s semyey, slovno sudba pomenala vse mestami, sdelav ego mujem nalojnixy i ljubovnikom jeny.

Fernanda nakonex smogla nemnogo peredohnut. Nevynosimo skuqnye dni odinoqestva pokinutoy jene skracivali tolko igra na klavikordah v qasy siesty da pisma ot detey. Dvajdy v mesax ona sama otpravlala Hose Arkadio i Meme podrobnye poslania, ne soderjavcie ni odnoy stroqki pravdy. Fernanda skryvala ot detey svoi nesqastya. Umelo pratala peqal etogo doma, kotoryy, nesmotra na zalitye solneqnym svetom begonii, nesmotra na uduclivuu poludennuu jaru, nesmotra na qastye vzryvy prazdniqnogo veselya, pronikavcie v nego s ulixy, s kajdym dnevom stanovilsa vse bolee pohojim na mraqnyy dom ee roditeley. Fernanda odinoko brodila sredi treh jivyh prizrakov i odnogo mertvogo — prizraka Hose Arkadio Buendia, imevcego obyknovenie usajjivatsa v temnom uglu goštinoy i s naprajennym vnimaniem slucat, kak ona igraet na klavikordah. Ot prejnego polkovnika Aureliano Buendia ostalas lic ten. S togo dna, kogda on v posledniy raz vycel iz domu, namerevaas ugovorit polkovnika Gerineldo Markesa razvazat novuu, beznadejnuiu voynu, on pokidal svou masterskuu tolko qtoby sřpravit nujdu vozle kačtana. On nikogo bolce ne prinimal, krome xirulnika, kotoryy zahodil kajdye tri nedeli. Pitalsa tem, qto emu raz v den prinosila Ursula, i hota vse ece s prejnim userdiem masteril svoih zolotyh rybok, no uje ne prodaval ih, uznav, qto pokupaut ih ne kak ukracenia, a kak istoriqeskie relikvii. Odnajdy on razjeg vo dvore kořter iz kukol Remedios, ukracavcih ego řpalnu so dna svadby. Bditelnaa Ursula obnarujila, qto delaet ee syn, no ne smogla ořtanovit ego.

— U teba serdxe iz kamna, — skazala ona.

— Pri qem tut serdxe, — otvetil on, — v komnate polno moli.

Amaranta vse tkala svoey savan. Fernanda ne mogla vzat v tolk, poqemu ee doqeri, Meme, Amaranta vreme ot vremeni picet pisma i daje clet ey podarki, a o Hose Arkadio i govorit ne jelaet. “Oni tak i umrut, ne uznav poqemu”, — otvetila Amaranta, kogda Fernanda qerez Ursulu sřprosila ee ob etom; otvet Amaranty Fernanda sohranila v svoem serdxe kak zagadku, kotoruu ey ne sujdeno bylo razgadat. Vysokaa, pramaa, nadmen-

naa Amaranta, vseгда oblaqennaa v pycnye, belosnejnye, kak pena, yubki, sohranivcaa, nesmotra na gody i tajelye vošpominania, išpolnennyy prevoshodstva vid, kazalos, nosila na lbu svoj sobstvennyy krest iz pepla — krest devštvennosti. Ona ego i v samom dele nosila, no tolko na ruke — pod qerной povazkoy, ee Amaranta ne snimala daje na noq i sama štirala i gladila. Vsa jizn Amaranty prohodila za izgotovleniem savana. Bylo pohoje, qto sotkannoe dnem noqyu ona snova rašpuskaet, i delaet eto ne dla togo, qto by špaštis ot svoego odinoqestva, a, sovsem naprotiv, qto by sohranit ego.

V dni razluki s mujem Fernandu bolce vsego muqila mysl, qto Meme, priehav na kanikuly, ne uvidit v dome otxa. Apopleksiqeskiy udar položil konex ee štraham. K tomu vremeni, kogda Meme vernulas, ee roditeli dogovorilis obo vsem, qto by devoqka ne tolko poverila, budto Aureliano Vtoroy oštaetsa pokornym mujem, no daje ne zametila by peqali, napolnaucey dom. Kajdyy god Aureliano Vtoroy dva mesaxa podrad igral rol primernogo supruqa i uštraival prazdniki, gde goštey ugocali morojenym i peqenyem; veselaa i jivaa vošpitannixa monahin ukrala eti sborica igroy na klavikordah. Uje togda bylo vidno, qto ona oqen malo unasledovala ot haraktera materi. Meme kazalas skoree vtorym izdaniem Amaranty, Amaranty-devoqki v dvenadxat-qetyrnadxat let, toy, kotoraa ece ne vedala peqali, qyi legkie, tanxuucie cagi vnosili v dom ojivlenie, poka taynaa štrašt k Pyetro Kresšpi ne sbila navsegda ee serdxe s pravilnogo puti. No v otlie ot Amaranty, v otlie ot vseh oštalnyh Buendia quvštvo odinoqestva, kotorym sudba nadelila qlenov etoy semyi, v Meme ece ne proavlalos, ona vygladela sovercenno dovolnoy okrujaucim mirom, daje kogda v dva qasa dna otpravlalas v goštinnuu, qto by s jeleznoy nastoyqivoštuy uprajnatsa v igre na klavikordah. Bylo sovercenno oqevidno, qto doma ey nravitsa, qto ona xelyy god meqtaet o toy cumnoy radošti, s kakoy vštreqaet ee molodej, i qto Meme ne qujda otxovskoy sklonnošti k razvleqeniam i neumerennomu goštepriimštvy. Pervye priznaki etoy zlopoluqnoy nasledštvennosti obnarujilis vo vreme tretyih kanikul, kogda Meme yavilas domoy v soprovojdении qetyreh monahin i ceštidesati vosmi podrujek po klassu, kotoryh ona, ni u kogo ne šprosivcis i nikogo ne preduprediv, priglasila pogoštut nedelku v dome.

— Qto za nesqashtye, — štonala Fernanda, — eto sozdanie tak je bezrasudno, kak ee otex!

Priclos prosit u sosedey krovati i gamaki, ustanovit pitanie v devat smen, soštavit rašporadok polzovania kupalney i odoljit sorok taburetok, qtoby devoqki v sinih formennyh platyah i mujskih bacmakah ne slonalis xelyy den vzad-vpered po domu. Vse clo iz ruk von ploho: edva cumnaa vataga konqala s zavtrakom, kak uje nado bylo kormit pervye oqeredi obedom, a potom ujinom; za vsu nedelu ckolnixy tolko i ušpeli, qto shodit na plan-taxii. S nastupleniem noqi monacki vybivalis iz sil, qtoby zagnat svoih podopeqnyh v pošteli, no, kak ni štaralis, vo dvore vsegda oštavalas xelaa tolpa neutomimyh otrokovix, rašpevaucaa unylye ckolnye gimny. Odnajdy devixy qut ne sbili s nog Ursulu, kotora a vsegda poavlalas so svoimi uslugami imenno tam, gde ona bolce vsego mogla pomecat. V drugoy raz monacki podnali cum iz-za togo, qto polkovnik Aureliano Buendia pomoqilsa vozle kačtana v prisutstvii ckolnix. A po vine Amaranty edva ne vznikla samaa nastoacaa panika: kogda Amaranta solila sup, v kuhnu vocla odna iz monacek i niqego drugogo ne pridumala, kak šprosit, qto eto za belyy porocok brosut v kotel.

— Mycyak, — otvetila ey Amaranta.

V pervyy veqer ckolnixy zamuqilis, pytaas popaštpered snom v ubornuu, — okolo qasu noqi poslednie iz nih tolko ece tuda vhodili. Togda Fernanda kupila semdesat dva gorcka, no dobilas etim lic togo, qto prevratila noqnuu problemu v utrennuu: teper s samogo rassveta okolo ubornoy vyštraivalas dlinnaa verenixa devoqek s gorckami v rukah — kajdaa jdala oqeredi pomyt svou posudinu. Hota nekotorye iz ckolnix proštudilis, a u drugih na pokusanoy moskitami koje vzdulis puzyri, bolcinstvo proavilo nepokolebimuu štoykoštpered lixom tagqaycich ištbytaniy, i daje v samye jarkie qasy dna oni uhitralis begat po sadu. K tomu vremeni, kogda gošti nakonex uehali, vse xvety byli vytoptany, mebel slomana, šteny pokryty risunkami i nadpisami, no Fernanda byla tak rada otyezdu, qto proštila priqinenny ucerb. Krovati i taburetki ona vernula sosedam, a semdesat dva gorcka soštavila čtabelami v komnate Melkiadesa. Zabrocennoe pomecenie, vokrug kotorogo v bylye vremena vracalas vsa duhovnaa jizn doma, štalo s teh por izveštno pod nazvanie “gorceqnoy komnaty”. Po mnieniu polkovnika Aureliano Buendia, nazvanie bylo samoe podhodacce, ved, hota vsa semya prodoljala udivlatsa, qto jilice Melkiadesa nedoštupno dla pyli i razrucenia, polkovniku ono kazalos prošto svalkoy. Kak by to ni bylo, no on, vidimo, vovse ne interesovala, na qyey štorone

pravda, i o pošigcey komnatu sudbe uznal lic potomu, qto Fernanda xelly den begala mimo nego s gorckami i mecala emu rabotat.

V tu poru v dome snova poavilsa Hose Arkadio Vtoroy. Ni s kem ne zdorovaas, on prohodil v konex koridora i skryvalsa v masterskoy, gde vel kakie-to razgovory s polkovnikom. Videt ego Ursula uje ne mogla, no ona izuqila stuk ego tajelyh sapog — sapog nadsmotrcika — i udivlalas, kakoe neodolimoe rasstoanie otdelaet ego ot semyi, daje ot brata-bliznixa, s kotorym rebenkom on igral v hitroumnye igry s pereodevaniami, a seyqas ne imel ni odnoy obcey qertoqki. Hose Arkadio Vtoroy byl dlinnyy i hudoy, derjalsa nadmenno, i kakoy-to mraqnyy otblesk lejal na ego smuglom lixe, zadumqivom i gruštnom, kak u saraxina. On bolce pohodil na svou mat, Santa Sofiu de la Pyedad, qem na Buendia, i slujalos, Ursula, govora o semye, daje zabyvala upomanut ego ima, hot i korila seba za eto. Kogda ona obnarujila, qto Hose Arkadio Vtoroy snova hodit po domu i polkovnik, otryvaas ot raboty, prinimaet ego v masterskoy, Ursula perebrala štarye vošpominania i utverdilas v svoem podozrenii — Hose Arkadio Vtoroy v detštve pomenalsa meštom so svojim bratom-bliznexam, i imenno on, a ne tot doljen zvatsa Aureliano. Nikto ne znal podrobnostey ego jizni. Odno vreme bylo izveštno, qto u nego net opredelennogo meštjitelstva, qto on vyracivaet boyxovyh petuhov v dome Pilar Ternery, inogda tam špit, a poqti vse oštalnye noqi provodit v špalnah franxuzskih geter. On plyn po vole voln, ne imea ni privazannoštoy, ni qeštolubivyh štremleniy, — blujdaucaa zvezda v planetarnoy sisteme Ursuly.

Po pravde govora, Hose Arkadio Vtoroy pereštal prinadlejat svoey semye i utratil šposobnošt prinadlejat luboy drugoy uje s togo dalekogo utra, kogda polkovnik Gerineldo Markes povel ego v kazarmu — ne dla togo, qtoby pokazat emu rasštrel, a dla togo, qtoby malqik na vsu jizn zapomnil gruštnuu i nemnojko nasmeclivuu ulybku rasštrelannogo. Eto vošpominanie bylo ne tolko samym davnim, no i edinštvennym, sohranivcimsa u nego s detštva. Ne sqitaa ece odnogo — obraza štarika v dopotopnogo vida jilite i clape s polami, kak voronovy krylya, kotoryyy rasskazyval vsakie qudesa vozle siaucego kvadrata okna. No Hose Arkadio Vtoroy ne znal, k kakomu vremeni otnositsa eto vošpominanie. Ono bylo tumannym, ne oštavilo v nem gorkogo osadka i niqemu ego ne nauqilo v otljqie ot perwego, kotoroe, v sucnošti, opredelilo napravlenie vsej ego jizni, i po mere togo kak on štarel, vznikalo v pamati vse bolee otqetlivo, slovno teqenie

vremeni približalo ego. Ursula popytalas pribegnout k pomoci Hose Arkadio Vtorogo, qto by izvleq polkovnika Aureliano Buendia iz ego zatoqenia. “Ugovori ego poyti v kino, — prosila ona. — Kartiny emu, pravda, ne npravatsa, da pušt hot podycit svejim vozduhom”. No oqen skoro ona zametila, qto Hose Arkadio Vtoroy takje nequvštvitelen k ee molbam, kak sam polkovnik, i oba oni pokryty odinakovoy broney, neproniqaemoy dla vsakih privazannostey. Hota Ursula ne znala, da i nikto ne znal, o qem oni tolkovali dolgie qasy, zapercis v masterskoy, no ona ponimala, qto tolko eti dva qeloveka iz vsej semyi svazany uzami vnutrenney blizosti.

Po pravde govora, Hose Arkadio Vtoroy i ne smog by vypolnit prosbu Ursuly, daje esli by zahotel. Naceštvie ckolnix perepolnilo qacu terpenia polkovnika. Pod tem predlogom, qto špalna vse ece nahoditsa vo vlasti moli, hota appetitnye kukly Remedios uje uniqtojeny, on povetil v masterskoy gamak i teper vyhodil iz nee tolko vo dvor — špravit nujudu. Ursule ne udalos vtanut ego daje v samyy obyqnyy razgovor. Ida k synu, ona uje napered znala: on i ne posmotrit na tarelki s edoy, a otodvinet ih na dalniy konex stola i budet dodelyvat zolotuu rybku, sovsem ne bešpokoas o tom, qto sup pokryvaetsa plenкой jira, a maso oštvyvaet. S teh por kak polkovnik Gerineldo Marques otkazalsa pomoq emu v zadumanoy na štarosti let voyne, on vse bolce i bolce oještqalsa. Ucel v seba i zapersa tam na zasov, i semya v konxe konxov štala dumat o nem tak, slovno on uje umer. Nikto ne zameqal, qto by polkovnik proavlal kakie-nibud qeloveqeskie quvštva, do togo dna odinnadzatogo oktobra, kogda on vycel na krylxo pogladet na prohodiyciy mimo xirk. Etot den byl dla polkovnika Aureliano Buendia takim je, kak vse oštalnye dni poslednih let. V pat qasov utra ego razbudil cum, kotoryy podnali vo dvore jaby i sverqki. Po-prejnemu morosil dojd, naqavciysa ece v subbotu, i, daje esli by polkovnik ne slycal ego naštynogo cepota v lištve derevyev v sadu, po holodu v svoih koštah on vse ravno by poquvštvoval, qto idet dojd. Na polkovnike Aureliano Buendia, kak vseгда, byl cerštanoy plac i dlinnye, iz gruboy tkani kalsony, kotorye on nosil dla udobštva, hota sam je nazyval ih “gotskimi podčtannikami” iz-za krayne štaromodnogo vida. On nadel uzkie bruki, no ne zaštegnul ih i ne vděl v vorotnik rubacki vsegdacnuu zolotuu zaponku, potomu qto sobiralsa pomytsa. Potom natanul plac na golovu, slovno kapucon, rašpravil palxami obviscie usy i pocel vo dvor špravit nujudu. Do voshoda solnxa bylo daleko, i Hose Arkadio

Buendia ece spal pod svojim navesom iz prognivcih ot dojdey palmovyh listyev. Polkovnik, kak obyqno, ne uvidel otxa, i kogda prizrak, razbujenny polivceysa vnezapno emu na botinki struey goraqey moqi, obratilsa k synu s kakoy-to neponatnoy frazoy, tot ee ne uslycal. On recil, qto vymoetsa popozje — ne iz-za holoda i syrosti, a iz-za gnetucego ducu oktabrskogo tumana. Kogda on vozvracalsa v masterskuu, do nego donessa zapah dyma ot peqey, kotorye rastaplivala Santa Sofia de la Pyedad, i on podojdal na kuhne, poka zakipit kofeynik, qtoby vzat s soboy svou qacku kofe bez sahara. Santa Sofia de la Pyedad sprosila ego, kak vseгда spracivala po utram, kakoy segodna den nedeli, i on otvetil, qto vtornik, odinnadxatoe oktabra. Glada na sponoyno, pozoloqennoe otbleskom ognaxa stoacey pered nim jenciny, v realnosti sucestvovaxa kotoroy on v etu minutu, da, vproqem, i rance, ne byl do konxa ubejden, on vdruz vspomnil, qto odnajdy, v razgar voyny, toje odinnadxatogo oktabra, on prosnulsaxa ot instinktivnoy, jivotnoy uverennosti, qto jencina, kotoraxa spit radom s nim, mertva. Tak ono i bylo, on sohranil v pamati qislo, potomu qto jencina, za qas do sluqivcegosaxa, toje sprosila ego, kakoy segodna den. No, daxe vspomniv eto, polkovnik Aureliano Buendia vse ece ne zametil, do kakoy stepeni ego pokinuli predquvstvia, i, poka zakipal kofeynik, on iz ljubopytstva i bez vsakogo riska vpašt v tosku prodoljxal dumat o toy jencine, imeni ee on tak nikogda i ne uznal, a lixo uvidel uje posle ee smerti, ved ona pricla k ego gamaku, sponykaas v kromecnoy temnote. Toy je dorogoy prihodilo v ego jizn velikoe mnojestvo jencin, i poetomu on ne vspomnil, qto imenno ona v bezumii pervyh obyatiy qut ne utonula v sobstvennyh slezah i za qas do togo, kak umeret, poklaxa lubit ego do samoy smerti. Vernuvcis v masterskuu, on uje ne dumal ni ob etoy, ni o kakoy drugoy jencine i zajeg svet, qtoby posqitat zolotyh rybok, kotoryh hranil v jestaxnoy banke. Ih bylo semnadxat. S teh por kak on recil ne prodavat rybok, on delal kajdyy den po dve ctuki i, kogda qislo ih dohodilo do dvadxati pati, snova rasplavlal ih v tigre i naqinal snaqala. On rabotal vse utro, s golovoy uyda v svoe delo, ni o qem ne dumaxa, i ne zametil, qto v desax qasov dojd usililsa i kto-to procel mimo masterskoxy, kriqaxa, qtoby zakryli dveri, a to zalyet ves dom, i ne pomnil daxe o samom sebe, poka ne vocla Ursula s edoy i ne pogasila svet.

— Kakoy dojd! — skaxala Ursula.

— Oktabr, — otvetil on.

Proiznosa eto slovo, on ne podnal vzglada ot pervoy za den zolotoy rybki, potomu qto vstavlal ey rubinovy glaza. Tolko konqiv rabotu i položiv rybku v banku k oštalnym, on vzalsa za sup. Potom syel, oqen medlenno, kusok masa, tucennogo s lukom, ris i lomtiki jarenogo banana, lejavcie na toy je tarelke. Appetit ego oštavalsa vseгда odinakovym i v horocih, i v samyh tajelyh usloviah. Posle edy emu zahotelos otdohnut. Iz-za v nektorom rode nauqno obosnovannogo sueveria on nikogda ne rabotal, ne qital, ne kupalsa, ne zanimalsa lubovyu, poka ne proyduť dva qasa, otvedennye na picevarenie, — ego vera v neobhodimost etogo byla nastolko zakoreneloy, qto neskolko raz polkovnik Aureliano Buendia zaderjival naqalo voennyh operaxiy, qtoby ne podvergat svoih soldat risku apopleksiqeskogo udara. On ulegsa v gamak, pokovyral v ucah peroqinym nojom i oqen skoro zasnul. Emu prisnilos, budto on vhadit v puštuy dom s belymi štenami, išpytyvaa tagoštnoe quvštvo, qto on pervoe pereštupaucee etot porog qeloveqeskoe sučeštvo. Vo sne on vštpomnil, qto to je samoe emu snilos procloy noqyu i ece mnogo raz za poslednie gody, i ponal: štoit emu prosnutsa, i vse totqas je sotretsa v pamati, potomu qto ego vozvracauciysa son imeet odno svoystvo — vštpomnit ego mojno tolko v takom je sne. I deystvitelno, kogda qerez minutu v dver masterskoy poštupal xirulnik, polkovnik Aureliano Buendia otkryl glaza s polnym vpeqatleniem, qto on neqaanno zadremal na neskolko sekund i emu niqego ece ne uštbelo prisnitsa.

— Segodna ne nado, — skazal on xirulniku. — Uvidimsa v patnixu.

U nego byla trehdnevnaa boroda, pestreuca sedymi volosami, no on ne sqel nujnym pobritsa — v patnixu vse ravno nado štriq volosy, i mojno sdelat to i drugoe srazu. Posle nezdorovogo dnevnogo sna on pokrylsa lipkoy išparinoy, pod myckami zanyli cramy ot naryvov. Dojd pereštal, no solnxe vse ece ne proglanulo. Polkovnik Aureliano Buendia zvuqno rygnul i ocutil na nebe kislyy vkus supa, eto byl kak by prikaz organizma nakinut plac i otpravitsa v ubornuu. On zaderjalsa tam dulce, qem bylo neobhodimo, sida na kortoqkah nad derevannym yacikom, iz kotorogo podnimalsa guštuy zapah brojenja, potom privyqka podskazala emu, qto nado idti rabotat. V ubornoy on vštpomnil, qto segodna vtornik i Hose Arkadio Vtoroy ne priceľ v masterskuu, potomu qto po vtornikam bananovaa kompania rassqityvaetsa so svoimi raboqimi. Eto voštpomnianie, kak vseгда sluqalos s voštpomnianiami v poslednie gody, nezametno na-

velo ego na mysl o voyne. On vspomnil, qto polkovnik Gerineldo Marques odnajdy poobecal dostat emu locad s beloy zvezdoqkoy na lbu, da tak nikogda bolce ob etom ne zaikalsa. Potom on stal perebirat ot delnye epizody voyny, no vozvracenie k proclomu ne budilo v nem ni radoŝti, ni ogorqenia, potomu qto, ne imea vozmojnosti izbejat mysley o voyne, on nauqilsa dumat o ney ŝpokoyno, ne trevoja svoih quvstv. Po doroge v masterskuu on zametil, qto vozduh stal suce, i recil vymytsa, no kupalna uje byla zanata Amarantoy. I on vzalsa za vtoruu rybku. On uje pride-lyval ey hvoŝt, kogda vdruk solnxe vyrvalos iz-za tuq s takoy siloy, qto, kazalos, vse vokrug zaskripelo, kak ŝtaryy rybaqiy clup. Vozduh, umytyy trehdnevnyy dojdem, napolnilsa letaucimi muravyami. Tut polkovnik zametil, qto davno hoqet pomoqitsa, no vse otkladyval eto do teh por, poka ne konqit sobirat rybku. Kak tolko on vycel vo dvor, v qetyre qasa desat minut, do ego sluha doneslis otdalennye zvuki mednyh trub, raskaty bolcogo barabana i likuucie krika detey, i v pervyy raz so vremen svoey yunoŝti on umyclenno ŝtupil v zapadnu toski i snova perejil tot qudesnyy den s xyganami, kogda otex vzal ego s soboy posmotret na led. Santa Sofia de la Pyedad oŝtavela dela, kotorymi zanimalas na kuhne, i pobejala na ulixu.

— Eto xirk, — kriknula ona.

Vmeŝto togo qtoby idti k kačtanu, polkovnik Aureliano Buendia toje vycel iz domu i smecalsa s tolpoj zevak, kotorye glazeli na dvigavcuusa po ulixe proxessiu. On uvidel oblaqennuu v zolotye odejdy jencinu na ŝpine slona. Uvidel peqalnogo odnogorbogo verbluda. Uvidel medveda, nara-jennogo gollandkoy, kotoryy otbival takt, hlopaa lojkoy po kaŝtrule. Uvi-del paaxev, vydelyvaucih raznye čtuki v samom konxe proxessii, i, posle togo kak vse procli i na ulixe niqego ne oŝtalos, krome zalitogo svetom puŝtogo proŝtranŝtva, letaucih muravyev i neskolkih zevak, zavaznuvcih v trasine nericitelnoŝti, snova vsŝretilsa lixom k lixu so svoim jalkim odi-noqeŝtvom. Togda on, dumaa o xirke, napravilsa k kačtanu i, poka moqil-sa, pytalsa prodoljat dumat o nem, no uje niqego ne mog vspomnit. Vta-nul golovu v pleqi i zaŝtyl, utknuvcis lbom v ŝtol dereva. Semya uznala o sluqivcemsa tolko na sleduuciy den v odinnadxat qasov utra, kogda Santa Sofia de la Pyedad pocla na zadniy dvor vybrosit musor i zametila, qto k kačtanu sletautsa aury.

Poslednie kanikuly Meme sovпали s traurom po slugaу smerti polkovnika Aureliano Buendia. V dome, nagluho zakryvcem svoi dveri i okna, teper bylo ne do prazdnikov. Govorili cepotom, eli molqa, trijdy v den qitali molitvu, daje uprajnenia na klavikordah v jarkie qasy siešty zvuqali kak pohoronnaa muzyka. Takoy štrogiy traur uštanovila, nesmotra na svou skrytuu vrajdebnošt k polkovniku, sama Fernanda, potrasenna torještvennoštyu, s kotoroy pravitelštvo poqtilo pamat umercego vruga. Aureliano Vtoroy, kak obyqno vo vreme kanikul doqeri, noqeval doma, i, oqevidno, Fernanda predprinjala koe-qto dla vosštanovlenia svoih zakonnyh suprujeskih prav, ibo v sleduuciy priezd, qerez god, Meme uvidela nedavno rodivcuusa sestrenku, nazvannuu vopreki jelaniu materi Amarantoy Ursuloy.

Meme zakonqila svoe obuqenie. Diplom, akkreditovavciy ee v kaqeštve konxertiruucey klavikordištki, byl edinoducno ratifixirovan posle togo, kak ona s bleskom išpolnila narodnye melodii semnadxatogo veka na prazdnike po slugaу zavercenia ee uqeby, polojivcem konex trauru. Ece bolce, qem iskusštvo Meme, goštey voshitila ee neobyqnaa dvoyštvennošt. Legkomyslenny i daje nemnogo rebaqlivyy harakter, kazalos, delal ee nešposobnoy k lubym seryeznym zanatiam, mejdu tem, usevcis za klavikordy, ona sovercenno preobraj alas, v ney proavlalas neojidanna zrelošt, pridavavcaa ey vid vpolne vzroslogo qeloveka. Tak sluqalos vseгда. Po pravde govora, Meme ne imela osobogo prizvania k muzyke, no, ne jelaa pereqit materi, ona zastavila seba doštignut vysokogo sovercenštva v igre na klavikordah. S takim je ušpehom ee mogli by prinudit k izuqeniu lubogo drugogo dela. Uje v detštve ey dokuqala surovošt Fernandy, ee obyknovenie recat vse za drugih, i Meme gotova byla prinešt ece bolee tajeluu jertvu, lic by ne štalkivatsa s nepreklonnoštyu materi. Na vypusknom akte devucka išpytala takoe quvštvo, slovno pergament s gotiqeskim criftom i naradnymi zaglavnymi bukvami osvobojdает ee ot obazatelstv, kotorye ona prinjala na seba ne štolko iz poslucania, školko radi sobštvennogo špokoyštvia, i ona dumala, qto otnyne daje upramaa Fernanda ne štanet bolce vštominat ob instrumente, ved sami monahini nazyvali ego muzeynym iskopaemym. V pervye gody Meme pokazalos, qto ee rasqety byli ociboqnymi, potomu qto, hota uje polgoroda ušpelo vyštatsa pod muzyku ee klavikordov, i na semeynyh priemah, i na vseh blagotvoritelnyh konxertah, ckolnyh veqerah i patriotiqeskih qeštvovaniah, Fernanda

vse ece prodoljala priglacat v dom kajdogo novogo qeloveka, esli sqitala ego sřposobnym oxenit talant doqeri. Tolko posle smerti Amaranty, kogda semya snova na vreme pogruzilas v traur, Meme udalos zaperet klavikordy i sřratat kluq v odin iz ckafov, ne opasaas, qto mat naqnet rassledovat, v kakoy moment i po qyey vine kluq zateralsa. A do teh por devucka perenosila publiqnuu demonstraxiu svoih talantov s tem stoixizmom, s kotorym v svoe vreme razuqivala uprajnenia. Ona platila etim za svou svobodu. Fernanda byla tak dovolna pokornořtyu doqeri, tak gorda vseobcim voshiceniem, vyzvannym ee iskusstvom, qto bez vozrajeniy pozvolala Meme navodnat dom podrugami, gulat po plantaxiam, hodit v kino s Aureliano Vtorym ili dořtoynymi doveria damami, razumeetsa, esli film odobren s amvona padre Antonio Isabelem. V minuty razvleqeny vyavla-lis iřtinnye vkusy Meme. To, qto delalo ee sqařtliyoy, ne imelo ni maleycego otnocenia k poradku i disxipline: ey nraivilis cumnye prazdniki, ona lubila xelymi qasami sidet s podrulkami v kakom-nibud ukromnom uqolke, gde oni sřpletniqali, kto v kogo vlubljen, uqilis kurit, govorili o mujqinah, a odnajdy rařbili tri butylki trořtnikovogo roma, posle qego razdelis i řtali sravnivat i izmerat razliqnye qařti svoego tela. Meme nikogda ne zabudet togo veqera: perejevvaas kusok solodkovogo korna, ona vocla v řtolovuu, gde v polnom molqanii ujinali Fernanda i Amaranta, i sela za řtol, i nikto ne zametil, qto ona ne v sebe. Pered etim Meme provela dva ujasnyh qasa v řpalne podrulki, smeas do slez i plaqa ot řtraha, no kogda krizis minoval, poquvřtvovala vnezapnyy priliv hrabrořti, toy hrabrořti, ktoroy ey tak nedořtavalo, qtoby ubejat iz monařtyskoy ckoly i zaavit materi v bolee ili menea priřtoynyh vyraxeniah: puřř ona vřstavit sebe klavikordy vmeřto klizmy. Sida vo glave řtola i poedaa kurinyy bulon, vlivavciysa ey v jeludok kak jivaa voda, Meme vdrug uvidela Fernandu i Amarantu v beřpocadnom svete iřtiny. Ona s trudem uderjalas, qtoby ne brosit im v lixo ih hanjeřtvo, ih skudoumie, ih bredovyje meqty o veliqii. Ece vo vreme vtoryh kanikul Meme řtalo izveřtno, qto otex jivet v dome tolko radi sobludenia priliiqy, i, horoco znaa Fernandu, a pozje uhitrivcis sozdat sebe predřtavenie i o Petre Kotes, ona vzala řtoronu otxa. Ona predpoqla by imet materyu ego ljubovnixu. V alkogolnom opyanenii Meme s naslajdeniem dumala o tom, kakoy skandal razrazitsa seyqas, vyskaji ona svoi mysli vsluh, i taynoe ozornoie udovletvorenie, ktoroe ona pri etom iřpytyvala, bylo tak veliko, qto Fernanda ego zametila.

— Qto s tobou? — šprosila ona.

— Niqego, — otvetila Meme. — Prošto ya tolko teper ponala, kak ya vas obeih lublu.

Amarantu išpugala nenavišt, yavštvenno prozvuqavcaa v etih slovah. No Fernanda byla tak tronuta, qto qut ne socla s uma, kogda v polnoq Meme prosnulas s razlamyvauceysa ot boli golovoy i ee štalo rvat. Fernanda dala doqeri vypit xelyy flakon kaštovorogogo masla, poštavila ey na jivot pripravki, a na golovu položila puzyr so ldom i pat dneý ne vypuskala ee iz domu, derja na diete, kak propisal novyy doktor, qudakovatyy franxuz, kotoryy posle bolee qem dvuhqasovogo osmotra Meme pricel k tumannomu zakluqeniu, qto u nee obyqnoe jenskoe nedomoganie. Muještvo pokinulo Meme, ona sovercenno upala duhom, i v etom jalkom soštóanii ey niqego ne oštavalos, kak tolko terpet. Uje sovsem oslepcaa, no vse ece jivaa i pronixatelnaa Ursula, edinštvennaa iz vseh, intuitivno poštavila toqnyy diagnoz. “Po-moemu, — skazala ona sebe, — kak raz takoe samoe leqenie propisyvaut pyanixam”. No tut je otognala etu mysl i daje upreknula seba v neseryeznošti. Kogda Aureliano Vtoroy zametil podavlennoe nastroenie Meme, on poquvštvoval ugryzenia sovešti i dal slovo v buducem udelat ey bolce vnimania. Tak i rodilis mejdu otxom i doqeryu otnocenia veselogo tovariceštva, kotorye na vreme osvobodili ego ot gorkogo odinoqeštva sredi pyanyh radoštey, a ee ot poštyloy opeki Fernandy, predotvrativ, kazalos, uje neizbejnoe štolknoenie mejdu Meme i ee materyu. V te dni Aureliano Vtoroy otdaval doqeri bolcuu qašt svoego dosuga i, ne koleblas, otkladyval luboe svidanie, lic by tolko provešti veqer s Meme, poyti s ney v kino ili xirk. Za poslednie gody harakter Aureliano Vtorogo naqal portitsa, vinoy tomu byla obremenitelnaa tuqnošt, licivcaa ego vozmojnošti samomu zacnurovyvat svoi botinki i udovletvorat, kak prejde, svoi raznoobraznye jelania. Obretenie doqeri vernulo Aureliano Vtoromu byluu veselošt, a udovolštvie, kotoroe on nahodil v ee obceštve, poštepenno otdalalo ego ot razgulnogo obraza jizni. Meme rasxvela, slovno derevo vesnoy. Ona ne byla krasavixey, kak nikogda ne byla krasavixey Amaranta, no zato otliqalas milovidnoštju, proštotoy i šposobnoštju nraivitsa s pervogo vzglada. Prisuciy ey duh sovremennošti oskorblal štáromodnuu umerennošt i ploho skrytuu qerštvošt Fernandy, no nraivilsa Aureliano Vtoromu, i tot ego vsaqeski poocral. Eto Aureliano Vtoroy izvlek Meme iz špalni, kotoruu ona zanimala s detskih let i gde robkie vzglady svatyh

pitali ee rebaqueskie strahi; novuu komnatu doqeri on ukrasil krovatyu, pohojey na tron, bolcim tualetnym stolom i barhatnymi portyerami, ne zametiv, qto sozdaet kopiu jilica Petry Kotes. On byl tak cedr, qto daje ne znal, skolko deneg daet Meme, ona sama brala ih u nego iz karmanov. Aureliano Vtoroy snabjal doq vsemi novinkami po qašti jenskoj krasoty, kotorye tolko mojno bylo dostat v magazine bananovoy kompanii. Spalna Meme napolnilas poduceqkami dla polirovania nogtey, cipxami dla zavivki volos, eliksirami, pridaucimi blesk zubam, glaznymi kaplami, pridaucimi tomnost vzgladu, i besqislennym mnojestvom drugih novinok kosmetiki i prišposobleniy dla navedenia krasoty; vsakiy raz, vhoda v etu komnatu, Fernanda s vozmuceniem dumala, qto u ee doqeri, naverno, takoy je tualetnyy stol, kak u franxuzskih geter. V tu poru Fernanda byla vsecelo pogrujena v zaboty o kapriznoy i boleznennoy Amarante Ursule i v volnuucuu perepisku s nevidimymi xelitelami. Poetomu, kogda ona obnarujila soobcniqestvo mejdu otxom i doqeryu, ona ograniqilas lic tem, qto vyrvala u Aureliano Vtorogo obecanie nikogda ne vodit Meme v dom Petry Kotes. Eta predostorojnost byla izlicney, ibo Petru Kotes tak rasstroila drujba ee vozlublennogo s doqeryu, qto ona daje i slycat ne hotela o Meme. Lubovnixu Aureliano Vtorogo muqil neznakomyy ey dosele strah, slovno instinkt podskazyval ey, qto štoit Meme zahotet, i ona dobyetsa togo, qego ne mogla dobitsa Fernanda, — licit Petru Kotes lubvi, kotora, kazalos, uje byla ey obespeqena do samoy smerti. I tut Aureliano Vtoromu vpervye dovelos uvidet zlye vzglady i uslycat yadovitye nasmeciki v dome lubovnixy — on daje štal pobaivatsa, kak by ne priclos ego pereletnym sundukam prodelat obratnyy put v dom suprugi. No do etogo ne doclo. Nikto ece ne izuqil ni odnogo mujqinu luqce, qem Petra Kotes svoego vozlublennogo; ona znala — sunduki oštanutsa tam, kuda byli prislany, ved niqto ne vyzyvalo u Aureliano Vtorogo bolcego otrvacenia, qem neobhodimost uslojnat svou jizn raznymi išpravleniami i peremenami. Poetomu sunduki oštalis na mešte, a Petra Kotes prinalas otvoevyvat lubovnika edinštvennym orujem, kotoro, ne mogla ošparivat u nee doq. Ona toje zra tratila sily — Meme nikogda i ne sobiralas vmecivatsa v dela otxa, a esli by sdelala eto, to lic v polzu Petry Kotes. U Meme ne oštavalos vremeni, qto by priqinat komu-nibud nepriatnosti. Kajdyy den ona sama, kak ee nauqili monahini, ubirala špalnu i štelila poštel. Po utram zanimalas v galeree svoey odejdoy — vycivala sebe qto-nibud ili cila na štaroy

ruqnoy macine Amaranty. V to vreme kak drugie posle obeda lojilis špat, ona dva qasa uprajnalas na klavikordah, znaa, qto eta ejednevnaa jertva obespeqit ey špokoyštvie Fernandy. Iz teh je soobrajeniy ona prodoljala vystupat s konxertami na xerkovnyh bazarah i kcolnih prazdnikah, hota priglacenia postupali vse reje. Veqerom ona nadevala odno iz svoih prostyh platyev i vysokie botinki na cnurkah, i esli ne cla nikuda s otxom, to otpravlalas do samogo ujina k podrugam. No Aureliano Vtoroy poqti vseгда yavlalsa za doqeryu i uvodil ee v kino.

V qislo priatelnix Meme vhodili tri molodye amerikanki, kotorye vyrvalis iz elektrifixirovannogo kuratnika i zavazali drujbu s devuckami Makondo. Odnoy iz etih amerikanok byla Patrixia Braun. V blagodarnost za gostepriimštvo Aureliano Vtorogo senior Braun otkryl Meme dveri svoego doma i priglasil ee na subbotnie tanxy — tolko vo vreme nih gringo i obcalis s tuzemxami. Uznav o priglacenii, Fernanda zabyla na minutu ob Amarante Ursule i nevidimyh xelitelah i razygrala ducerazdiraucuu melodramu. „Ty tolko predstav sebe, — skazala ona Meme, — qto podumaet ob etom polkovnik v svoey mogile“. Fernanda ne preminula obratitsa za podderjkoy k Ursule. No vopreki vsem ojidianiam slepaa staruha recila, qto niqego predosuditelnogo v posecenii tanxev i drujbe Meme so sverstnikami-amerikankami ne budet, esli devucka, razumeetsa, sohranit tverdošt svoih ubejdeniy i ne pozvolit obratit seba v proteštantskuu veru. Meme oqen horoco ulovila mysl praprababki i s teh por na sleduuciy den posle tanxev vseгда vštavala rance, qem obyqno, i cla k messe. Fernanda ostavalas v oppozixii, poka ne byla obezorujena soobceniem doqeri, qto amerikanxy hoteli by poslucac ee igru na klavikordah. Instrument ece raz vytacili iz domu i otvezli k senioru Braunu, gde yunaa muzykantca byla nagrajdena samymi iskrennimi aplodishmentami i samymi goraqimi pozdravleniami, posle qego ee stali priglacac uje ne tolko na tanxy, no takje na voskresnye kupanya v basseyne i raz v nedelu k obedu. Meme nauqilas plavat, kak professionalnaa plovqiha, igrat v tennis i ešt virginskuiu vetqinu s lomtikami ananasa. Tanxua, plavaa, igraa v tennis, ona nezametno osvoila angliyskiy yazyk. Aureliano Vtoroy byl v takom voštorge ot uspehov doqeri, qto kupil ey u brodaqego toqgovxa angliyskuu enxiklopediu v cešti tomah s mnogoqislennymi xvetnymi vkleykami, i v svobodnoe vreme Meme ee qitala. Qtenie otvleklo devucku ot uedineniy s podrujkami

i spleten pro ljubov, i ne potomu, qto ona vmenila sebe v obazannost' qitat, a prosto Meme poterala vsakoe jelanie zanimatsa obsujdeniem sekretov, izvestnyh vsemu gorodu. O svoem opyanenii ona vsbominala teper kak o detskoy calosti, kotoraa kazalas takoy zabavnoy, qto ona rasskazala o ney Aureliano Vtoromu, emu eta istoria pokazalas ece bolee zabavnoy. „Esli by tvoa mat uznala!..“ — povtoral on, zadyhaas ot smeha, tak on govoril vseгда, kogda doq priznavalas emu v qem-nibud. On vzal s nee obecanie stol je otkrovenno rasskazat emu o svoey pervoy lubvi, i vskore Meme soobcila otxu, qto ey nraivitsa odin ryjijy amerikanex, priehavciy na kanikuly k svoim roditelam v Makondo. „Vot tak ctuka! — smealsa Aureliano Vtoroy. — Esli by tvoa mat uznala!..“ No pozje Meme izvestila ego, qto molodoy qelovek vernulsa na rodinu i ne podaet priznakov jizni. Zrelyy um Meme sposobstvoval uproqeniu semeynogo mira, i Aureliano Vtoroy postepenno snova zaqaštil k Petre Kotes. Hota prazdneštva bolce ne veselili ego telo i ducu tak, kak rance, on vse je ne upuskal sluqaa porazvleqsa i vynut iz qehla akkordeon, neskolko klavic kotorogo byli teper podvazany sapojnymi cnurkami. Doma Amaranta bez konxa vycivala savan, a Ursula pozvolila starosti uvleq seba v glubiny tmy, otkuda ey uje niqego ne udavalos razgladet, krome prizraka Hose Arkadio Buendia pod kačtanom. Fernanda ukrepila svou vlast. Pisma, kotorye ona kajdyy mesax posylala synu, ne sodержali v to vreme ni odnoy štroqki nepravdy, mat skryvala ot Hose Arkadio lic svou perepisku s nevidimymi xelitelami, oni opredelili u nee dobrokaqestvennuu opuhol tolštuy kicki i gotovili Fernandu k telepatiqeskomu operativnomu vmecatelštvu.

Uje mojno bylo by skazat, qto v uštavcem ot jiznennyhperedrag semeyštve Buendia voxarilis na dolgie gody mir i blagodenštvie, no tut vnezapnaa smert Amaranty vyzvala novyy perepoloh. Smert eta yavilas dla vseh neojidannoštyu. Amaranta byla uje stara i qujda vsemu okrujauce-mu, tem ne menea derjalas ona ece oqen pramo, vygladela krepkoy i, kazalos, po-prejnemu sohranala svoe jeleznoe zdorovye. S togo samogo dna, kak ona okonqatelno ottolknula polkovnika Gerineldo Markesa i zaperlas, qtoby horocenko vyplakatsa, nikto ne znal, o qem ona dumaet. Kogda Amaranta vycila iz špalni, ves ee zapas slez byl isqerpan navsegda. Ona ne plakala ni posle voznesenia Remedios Prekrasnoy, ni posle uniqtojenja vseh Aureliano, ni posle smerti polkovnika Aureliano Buendia, qeloveka, kotorogo ona lubila bolce vseh v mire, hota ponala eto lic v tu minutu,

kogda ego trup nacli pod kačtanom. Ona pomogla podnat mertvexa s zemli. Obradila ego v voennuu formu, priqesala, pobrila, podkrutila emu usy luqce, qem eto delal sam polkovnik vo vreme svoey slavy. Nikto ne uvidel v ee deystviyah proavlenia lubvi, vse uje privykli k tomu, qto Amaranta horoco znakoma s pohoronnyymi obradami. Fernanda s vozmuce-niem govorila, qto Amaranta ne ponimaet svazey katolixizma s jiznyu i vidit lic ego svazi so smertyu, slovno katolixizm ne religia, a svod pravil pogrebenia. No Amaranta, daleko uglubivcaasa v qacu svoih vošpomina-niy, ne slycala ee uqenyh reqey v zacitu katoliqueskoy religii. Ona vocla v štarošť, sohraniv jivymi vse svoi peqali. Pri zvukah valsov Pyetro Kresšpi ey po-prejnemu, tak je kak v yunošti, hotelos plakat, slovno vreme i gor-kiy opyt niqemu ee ne nauqili. Hota ona svoimi rukami vybrosila na sval-ku xilindry s muzykoy pod tem predlogom, qto karton sgnil ot syrošti, u nee v pamati oni prodoljali vracatsa i soobcat dvijenie molotoqkam. Ona pytalas utopit ih v neqištoy štrašti k svoemu plemanniku Aureliano Hose, kotoroy pozvolila uvleq seba, pytalas iskat ot nih zacity v špokoynom mujskom pokrovitelšve polkovnika Gerineldo Markesa, no ne smogla izbavitša ot etogo navajdenia daje s pomocyu samogo otqaannogo po-štupka svoey štarošti, kogda za tri goda do otpravlenia malenkogo Hose Arkadio v seminariu ona kupala ego i laskala, ne kak babucka laskaet vnuka, a kak jencina laskaet mujqinu, kak eto delali, po sluham, franxuzskie bludnixy, kak v ee dvenadxat-qetyrnadxat let ey hotelos laskat Pyetro Kresšpi, štoavcego pered ney v svoih uzkih brukah dla tanxev i pod štuk metronoma otmeqavcego takty vzmahom volcebnoy paloqki. Inogda Amaranta muqilas tem, qto oštavila za soboy v jizni xelyy potok štradaniy, a inoy raz eto privodilo ee v takuu yarošť, qto ona kolola sebe palxy igol-koy, no bolce vsego ee muqil, besil i peqalil blagouhannyy i izyedenny qervami xvetnik lubvi, kotoryy doljen byl umeret lic vmešte s ney. Kak polkovnik Aureliano Buendia ne mog ne dumat o voyne, tak Amaranta ne mogla ne dumat o Rebeke. No esli polkovnik sumel licit svoi vošpomina-nia oštroty, ona svoi tolko ece bolce raskalila. V teqenie mnogih let Amaranta molila Boga lic o tom, qto by on ne poslal ey nakazanie umeret rance Rebeki. Kajdyy raz, prohoda mimo doma byloy sopernixy i za-meqaa v nem vse novye razrucenia. Amaranta radovala seba myslyu, qto ee molitva uslycana. Odnajdy, zanimaas cityem v galeree, ona vdrug poquvštvovala glubokuu uverennošť, qto budet sidet na tom je samom

mešte, v tom je samom položenii, pri tom je osvectenii, kogda ey soobcat o smerti Rebeki. S teh por Amaranta sidela i jdala, kak jdut pisma, i odno vreme — eto sovercenno toqno — daje otrывala pugovixy i snova ih privivala, qto by prazdnost ne sdelala ojidanie bolee dolgim i tomitelnym. Nikto v dome ne podozreval, qto Amaranta tket svoy roskocnyy savan dla Rebeki. Kogda Aureliano Peqalnyy rasskazal, qto Rebeka prevratilas v zagrobnoe videnie s morciništoy kojey i neskolnimi jeltovatyimi bylinkami na qerepe, Amaranta ne udivilas, potomu qto opisannyi im prizrak v toqnosti pohodil na tot, kotoryy ona uje davno sozdala v svoem voobrajenii. Ona recila, qto privedet v poradok trup Rebeki, zamajet parafinom razručenja na lixe i sdelat ey parik iz volos svatyh. Soorudit krasivyy trup, zavernet ego v polotnanyy savan, ulojit v grob, obityy snaruji plucem, a vnutri purpuro, i v soprovodzenii velikolepnoy pohoronnoy proxessii otpravit v rašporajenie qervey. Kipa nenavištuy, soštavlala Amaranta svoy plan, kogda vnezapno ey priclo v golovu, qto, lubi ona Rebeku, ona sdelala by dla nee to je samoe. Eta mysl privela Amarantu v sodroganie, no ona ne pala duhom, prodoljala tcatelno sovercenštvovat vse detali svoego zamysla i skoro štala ne prošto špexialištom, a naštoacim virtuozom po qas-ti pohoronnoho rituala. Odnogo ne uqla ona v svoem qudovicnom plane, qto, nesmotra na molby, obracennye k Bogu, mojet umeret rance Rebeki. Tak ono i sluqilos. No v poslednuu minutu Amaranta poquvštvovala seba ne obmanutoy v svoih nadejdah, a, naprotiv, osvobojdenny ot vsakoy peqali, potomu qto smert okazala ey milost i za neskolko let predupredila o blizosti konqiny. Amaranta uvidela svou smert v odin jarkiy polden vskore posle togo, kak Meme otpravili v monaštyrskuu ckolu, smert sidela i cila v galeree radom s Amarantoy, i ta srazu je ee uznala: v ney ne bylo niqego štracnogo — prošto jencina v sinem platye, dlinnovolosaa, nemnojko štaromodnaa i qem-to pohojaa na Pilar Terneru teh vremen, kogda Pilar pomogala Ursule po hozayštvu. Neskolko raz vmešte s Amarantoy v galeree sidela i Fernanda, no ona ne videla smerti, hota smert byla takoy realnoy, tak pohodila na qeloveka, qto odnajdy daje poprosila Amarantu okazat ey lubeznost vdet nitku v igolku. Smert ne soobcila, v kakoy den i mesax i v kakom godu umret Amaranta i našupit li ee qas rance, qem qas Rebeki, a tolko prikazala ey naqat tkat savan dla seba samoy s češtogo dna blijaycego apreļa. Ona pozvolila sdelat ego takim zateylivym i krasivym, kak Amarante vzdumaetsa, no predupredila, qto

truditsa nad nim nado stol je dobrosoveštno, kak nad savanom Rebeki, i skazala zatem, qto umret Amaranta bez muqeniy, bez toske i straha noqyu togo dna, kogda zakonqit rabotu. Staraas potratit kak mojno bolce vremeni, Amaranta zakazala praju iz otbornogo lna i stala tkat polotno sama. Ona delala eto tak tcatelno, qto tolko na odno tkanye uclo qetyre goda. Potom prishupila k vycivaniu. Qem mence vremeni ostavalos do neotvratimogo konxa, tem yasnee ona ponimala, qto lic qudo mojet zatanut izgotovlenie savana do dna smerti Rebeki, no poštoanna sosredotoqennost na rabote soobcila Amarante špokoystvie, kotoroe pomoglo ey primiritsa s myslyu o krucenii ee nadejd. Imenno togda do Amaranty docel smysl poroqnogo kruga iz zolotyh rybok, sozdannogo polkovnikom Aureliano Buendia. Vnecny mir teper ograniqilsa dla nee poverhnoštyu ee tela, a vnutrenny byl nedosagaem ni dla kakih ogorqeniy. Ona jalela, qto ne sdelala etogo otkrytia na mnogo let rance, kogda ece mojno bylo oqistit svoi vošpominania i zanovo pereštroit vseleennuu: bez sodrogania vyzyvat v pamati zapah lavandy v veqernih sumerkah, ishodivciy ot Pyetro Krešpi, izvleq Rebeku iz nicety — ne po lubvi, ne v silu nenavišti, a iz-za glubokogo ponimania taješti ee odinoqeštva. Nenavišt, kotoruu ona ugadala odnajdy veqerom v slovah Meme, vštrevojila Amarantu ne potomu, qto byla napravlena protiv nee, a potomu, qto Amaranta poquvštvovala seba povtorennoy v qujoy yunošti, kazavceysa takoy je qistoy, kakoy doljna byla kazatsa ee sobstvennaa, i tem ne mence uje obezobrajennoy zloboy. No soznanie, qto išpraviti teper niqego nelza, daje ne vzvolnovalo Amarantu, naštolko ona smirilas so svoey sudboy. Edinstvennoy ee zabotoy bylo konqit savan. Vmešto togo, qtoby zatagivat rabotu vsakimi nenujnymi vydumkami, kak ona eto delala vnaqale, Amaranta zašpecila. Kogda do okonqania raboty oštalas nedela, ona vysqitala, qto sdelat posledny štejok veqerom qetvertogo fevrala, i, ne otkryvaa priqiny, popytalas ugovorit Meme otlojiti konxert na klavikordah, naznaqenny na patoe qislo, no Meme ne pridala znaqenia ee prosbe. Togda Amaranta stala izyskivat šposob protanut ece sorok vosem qasov i daje recila, qto smert idet navštrelu ee jelaniu, tak kak veqerom qetvertogo fevrala bura vyvela iz štroa elektroštanxiu. No na sleduuciy den v vosem qasov utra Amaranta vse je sdelala posledny štejok na samom krasivom savane, kotoryy kogdalibo byl izgotovlen jensкими rukami, i obyavila špokoyno, bez vsakoy narqitošti, qto veqerom umret. Ona predupredila ob etom ne tolko semyu,

no i ves gorod, poskolku pricla k zaključenju, qto mojet iskupit svou skarednuu jizn, sdelav naposledok ludam kakoe-nibud dobroe delo, i samym podhodacim dla takoy xeli budet doštavka pisem umercim.

Izveštje o tom, qto Amaranta Buendia veqerom snimaetsa s yakora i otplyvaet vmeštje s poqtoy v xarštvo mertvyh, rašprostranilos po vsemu Makondo ece do poludna, a v tri qasa v goštinoj uje štostal yacik, doverhu napolnenny pismami. Te, kto ne hotel pisat, peredavali Amarante svoi poslania uštno, i ona zapisyvala ih v knijeqku vmeštje s familiey adresata i datoy ego smerti. „Ne volnuytes, — ušpokaivala ona otraviteley. — Per-voe, qto ya sdelau po pribytii, — eto uznau o nem i peredam vace pismo“. Vse proishodacee napominalo fars. U Amaranty ne bylo zametno nikakoy trevogi, nikakih priznakov gora, ot soznania išpolnennogo dolga ona kazalas daje pomolodevcey. Pramaa i štroynaa, kak vseгда, ona by vygladela gorazdo moloje svoih let, esli by ne vvalivciesa ceky i ne otsutštvie perednih zubov. Ona sama rašporadilas, qtoby pisma byli ulojeny v prosmolenny yacik, i obyasnila, kak ego poštavit v mogile dla luqcego predohranenia ot syroštj. Utrom ona pozvala štolarja i, poka on snimal s nee merku dla groba, štostala tak špokoyno, slovno on sobiralsja cit ey platye. V samye poslednie qasy ona proavila štolko energii, qto u Fernandy zarodilos podozrenie, a ne podcutila li Amaranta nad nimi, obyaviv o svoey smerti. Ursula, znavca obyknovenie vseh Buendia umirat ne bolea, verila, qto Amaranta deyštvitelno imela predveštje o svoey smerti, no pobaivalas, kak by so vsej etoy suetoy vokrug doštavki pisem i bešpokoyštvom o tom, qtoby oni docli pobyštnee, ocalevcie otraviteli ne pohoronili ee doqku zajivo. Poetomu, kriqja i špora, Ursula štala osvobojdjat dom ot poštornnih i k qetyrem qasam dna dobilas svoego. K etomu vremeni Amaranta konqila razdavjat svoi veci bednym i oštavila sebe na proštom grobu iz štuganyh dosok tolko smenu belyja da velvetovyje tufli bez zadnikov: ih doljny byli nadet na nee posle smerti. Ona ne preminula pozabotitsja o tuflah, pomatua, qto, kogda umer polkovnik Aureliano Buendia, priclos pokupat emu novye botinki, tak kak u nego oštalis tolko clepanxy, kotorye on nosil v masterskoy. Ne zadolgo do pati qasov Aureliano Vtoroy pricel za Meme provodit ee na konxert i udivilsja, qto dom ubran kak dla pohoron. Esli kto-nibud i vygladel jivym v tot qas, tak eto Amaranta, ona byla išpolnena nevozmutimoštj i nacla vreme daje srezat sebe mozoli. Aureliano Vtoroy i Meme cutlivo proštilis s ney i poobecali uštroit qerez nedelu pir

v qest ee voskresenia. V pat qasov, privileqenny molvoy, qto Amaranta Buendia sobiraet pisma dla umercih, padre Antonio Isabel yavilsa soborovat ee i vynujden byl jdat bolce dvadxati minut, poka umiraucaa vyydet iz kupalni. Kogda ona predstala pered nim v rubahe iz madapolama i s raspuccennymi po spine volosami, prestarelyy svacennik sqel, qto nad nim posmealis, i otoslal malqika so svatymi darami. No recil vse je vošpolzovatsa slucaem i ispovedat Amarantu, kotoraq poqti dvadxat let uklonalas ot ispovedi. Amaranta bez obinakov zaavila emu, qto ne nujsdaetsa ni v kakoy duhovnoy pomoci, ibo sovest u nee qista. Fernandu eto vozmutilo. Ne zabotas o tom, qto ee mogut uslycat, ona gromko šprosila seba, kakoy takoy štracnyy greh sovercila Amaranta, qto predpoqitaet kocunštvennuu smert bez pokaania pozoru priznania? Togda Amaranta legla i vynudila Ursulu publiqno zasvidetelštvovat ee devštvennošt.

— Pušt nikto ne obolcaetsa, — kriknula ona, qtoby slycala Fernanda. — Amaranta Buendia uhodit iz etogo mira takoy je, kak pricla v nego.

Bolce ona uje ne vštavala. Otkinuvcis, slovno bolnaa, na poducki, ona zaplela svoi dlinnye kosy i ulojila ih nad ucami — smert obyasnila ey, qto tak im polagaetsa byt v grobu. Potomu Amaranta poprosila Ursulu pri- nešti zerkalo i snova, posle pereryva poqti v sorok let, uvidela svoe lixo, razrucennoe godami i štradaniami, i udivilas, qto ono toqno takoe, kak ona sebe predstavla. Po nastupivcey v špalne ticine Ursula ponala, qto naqinaet smerkatsa.

— Proštis s Fernandoy, — vzmolilas ona. — Minuta primirenia doroje xeloy jizni, projitoy v drujbe.

— Da, pojaluy, uje ni k qemu! — otvetila Amaranta.

Meme vse ece ne mogla izbavitsa ot mysli ob Amarante, kogda na improvizirovannoy sxene snova zajgli svet i naqalos vtoroe otdelenie programmy. Posredine pyesy, kotoruu ona ispolnala, kto-to cepnul ey na uho o sluqivcemsa, i konxert prevrali. Voyda v dom, Aureliano Vtoroy vynujden byl protalkivatsa qerez tolpu, qtoby uvidet telo prestareloy devštvennixy: ona lejala nekrasivaa, blednaa, s qernoy povazkoy na ruke, zavernutaa v roskocnyy savan. Grob stoal v goštinoy vozle yacika s poqtoy.

Posle devati noqey pominania Amaranty Ursula slegla i bolce uje ne vštavala. Ee vzala na svoe popeqenie Santa Sofia de la Pyedad. Nosila ey v špalnu edu, vodu dla umyvania i rasskazyvala obo vsem, qto proishodilo v Makondo. Aureliano Vtoroy qaštq navecal Ursulu i daril ey raznuu

odejdu, ona skladyvala ee vozle krovati radom s samymi neobhodimymi dla kajdodnevnogo polzovania vecami i skoro sotvorila sebe na rasstoanii protanutoy ruki xelyy mir. Ey udalos zavoevat ljubov malenkoy Amaranty Ursuly, kotora a vo vsem na nee pohodila, i ona obuqila devoqku qteniu. Nikto daje i teper ne dogadyvalsa o polnoy slepote Ursuly, hota vse uje ponimali, qto vidit ona ploho, no yasnoŝt ee mysley, umenie obhoditsa bez poŝtoronney pomoci zaŝtavlali predpolagat, qto ona proŝto podavlena tajeŝtyu svoih ŝta let. Svobodnoe vreme i vnutrennaa ticina, kotorymi Ursula raŝpolagala v tu poru, davali ey vozmojnoŝt sledit za jiznyu doma, i ona pervaa zametila molqalivye muki Meme.

— Podi suda, — skazala Ursula devucke. — A teper, kogda my s tobou odni, priznaysa bednoy ŝtaruhe, qto s tobou proishodit.

Meme so smucennym smeckom uklonilas ot razgovora. Ursula ne naŝtaivala, no posle togo kak Meme pereŝtala zahodit k ney, podozrenia ee usililis.

Ursula znala, qto Meme podnimaetsa teper rance, qem obyqno, i ni minuty ne sidit ŝpokoyno, poka ne naŝtupit qas, kogda mojno uyti iz domu, qto noqi naprolet ona voroqaetsa s boku na bok na svoey poŝteli v sosedney komnate i qto ey vse vreme mecaet ŝpat letaucaa po komnate baboqka. Odnajdy Ursula slycala, kak Meme skazala, qto idet k otxu, i podivilas nedogadlivosti Fernandy, kotora a niqego ne zapodozrila, hota vskore posle etogo pricel Aureliano Vtoroy i ŝprosil, gde doq. U Meme zavelis kakie-to sekretnye dela, neotlojnye obazatelŝtva, taynye zaboty — eto bylo soverceno oqevidno uje zadolgo do togo veqera, kogda Fernanda podnala na nogi ves dom, uvida Meme xeluuceysa s mujqinoy v kino.

Vsexelo poglocennaa svoimi perejivaniem, Meme recila, qto ee vydala Ursula. Na samom dele ona sama seba vydala. Uje davno oŝtavlala ona za sobou xepoqku sledov, ŝposobnyh vozbudit podozrenie daje u slepogo, i esli Fernande ponadobilos tak mnogo vremeni, qtoby obnarujit ih, to lic potomu, qto ona byla otvleqena taynymi snoceniami s nevidimymi xelitelami. Tem ne menea i Fernanda v konxe konxov zametila, qto doq to nadolgo umolkaet, to vnezapno vzdragivaet, qto naŝtroenie u nee rezko menaetsa i ona ŝtala nepokladiŝtoy. Fernanda uŝtanovila za Meme skrytoe, no neusypnoe nabludenie. Ona po-prejnemu razrecala doqeri vyhodit s podrujkami, pomogala odevatsa dla subbotnih prazdnikov i ni razu ne zadala neskromnogo voprosa, kotoryy mog by naŝtorojit devucku. U

Fernandy skopilos uje nemalo dokazatelstv, qto Meme zanimaetsa sovsem ne temi delami, kotorymi sobiralas, suda po ee slovam, i vse je mat ne otkryla svoih podozreniy, ojidaa recaucey uliki. Odnajdy veqerom Meme zaavila ey, qto idet v kino s otxom. Nemnogo pogoda Fernanda uslycala donosaceesa ot doma Petry Kotes hlopanye prazdnyqnyh raket i zvuki akkordeona Aureliano Vtorogo, kotoryy nelza bylo sputat ni s kakim drugim akkordeonom. Togda ona odelas, pocla v kino i uvidela v polumrake pervyh radov partera svou doq. Potrasennaa tem, qto podozrenia ee podtverdilis, Fernanda ne uspela rassmotret mujqinu, xelovavcego Meme, no razliqila sredi svištqov i oglucitelnyh vzryvov smeha ego vzvolnovanny golos. „Prošti, ljubov moa“, — uslycala ona i tut je, ni slova ne skazav, vyvolokla Meme iz zala, s pozorom protacila ee za ruku po mnogoludnoy ulixe Turkov i zaperla na kluq v sshalne.

Na sleduuciy den, v cešt qasov, k Fernande yavilsa viziter, i ona uznala ego golos. Pricedciy byl molod i peqalen, ego temnye gruštnye glaza ne porazili by Fernandu tak silno, esli by ey dovelos rance vsťreqat xygan; uvidev meqtatelnoe vyrajenie etogo lixa, lubaa drugaa menea ještoko-serdnaa jencina ponala by Meme. Na gošte byl iznocennyy polotnanny koštum i tuflj, pokrytye rastreskavceysa koroy iz neskolkih sloev xinkovyh belil, svidetelstvovavcih ob otqaannyh popytkah pridat obuvi snosnyy vid, v ruke on derjal clapu-kanoty, kuplennuu v proclu subbotu. Emu bylo štracno, kak nikogda v jizni ece ne bylo i ne budet štracno, no derjalsa on s doštoinstvom, ne teraa samoobladania, i eto sshalalo ego ot unijenja. V nem quvštvovalos kakoe-to vrojdennoe blagorodštvo — vo vsem, krome ruk, graznyh, so sloacimisa ot tajeloy raboty nogtami. Tem ne menea štoido tolko Fernande uvidet etogo qeloveka, i ona srazu ponala, qto imeet delo s maštrovym. Zametila, qto on nadel svoy edinštvenny voskresnyy koštum i qto telo u nego pod rubackoy propitano zarazoy bananovoy kompanii. Ona ne pozvolila emu rta raskryt. Ne pozvolila daje voyti v dver, kotoruu qerez minutu vynujdena byla zatvorit, potomu qto ves dom napolnilsa jelytymi baboqkami.

— Ubiraytes, — skazala ona. — Vam neqego delat v poradoqnom dome.

Ego zvali Maurisio Babilonya. On rodilsa i vyros v Makondo i rabotal uqenikom mehanika v mašturskih bananovoy kompanii. Meme poznaqomilas s nim sluqayno, kogda otpravilas s Patrixiey Braun za avtomobilem, qtoby poehat na plantaxii. Cofer byl bolen, vešti macinu poruqili

Maurisio Babilonye, i Meme udalos nakonex vypolnit svoe jelianie — seř radom s voditelem i rassmotret vsu sistemu upravlenia. Ne v primer čatnomu coferu Maurisio Babilonya nagladno vse ey obyasnii. Eto sluqilos v tu poru, kogda Meme tolko naqala posecat dom senora Brauna i kogda vojdenie avtomobila ece sqitalos delom, nedořtoynym osob jenskogo pola. Poetomu ona udovletvorilas teoretiqueskim obyasnieniem i neskolko mesaxev ne vstrečala Maurisio Babilonyu. Pozje ona vsřpomnila, qto vo vreme progulki po plantaxiam ego mujeřtvennaa krasota privlekla ee vnimanie — ne ponravilis lic grubye ruki — i qto potom ona obsujdala s Patrixiey Braun nepriatnoe vpečatlenie, ořtavlennoe ego poqti nadmennoy samouverennořtyu. Kak-to v subbotu Meme pocla s otxom v kino i snova uvidela Maurisio Babilonyu, on byl v svoem polotnanom kořtume i sidel nepodaleku ot nih. Devucka zametila, qto film ego interesuet malo — on to i delo oboraqivaetsa nazad pogladet na nee, ne stolko dla togo, qtoby videt ee, skolko dla togo, qtoby ona znala, qto on smotrit. Meme pokorobila vulgarnořt etogo priema. Posle seansa Maurisio Babilonya podocel pozdorovatsa s Aureliano Vtorym, i tolko togda Meme ponala, qto oni znakomy, tak kak Maurisio Babilonya rabotal rance na malenkey elektrořtanxii Aureliano Peqalnogo, — k ee otxu on obracalsa s poqtitelnořtyu podqinennogo. Eto otkrytie izbavilo Meme ot nepriazni, kotoruu vyzvalo v ney ego vysokomerie. Oni ne videlis naedine, ne obmenalis ece ni slovom, krome slov privetřtvia, kak vdrug odnajdy noqyu ey prisnilos, qto on řřasaet ee vo vreme korablekručenia, no ona iřřytyvaet ne quvřtvo blagodarnosti, a zlobu. Vo sne vyhodilo tak, budto ona sama predořstavila emu jelannuu vozmojnost, a Meme jajdala drugogo, ne tolko ot Maurisio Babilonyi, no i ot lubogo mujqiny, kotoryy eu uvleqetsa. Poetomu ee tak i vozmutilo, qto, prosnuvcis, ona ne voznenavidela Maurisio Babilonyu, a poquvřtvovala nepreodolimoe jelianie s nim uvidetsa. Po mere togo kak prohodila nedela, ee beřřpokoyřtvo vse vozrařtalo, v subbotu ono řtalo nesterpimym, i kogda Maurisio Babilonya pozdorovala s neu v kino, ey priclos sdelat nad soboy ogromnoe usilie, qtoby on ne zametil, qto serdxe u nee gotovo vyprygnut iz grudi. Osleplennaa sqařtyem i odnovremenno gnevom, ona v pervyy raz protanula emu ruku, i Maurisio Babilonya v pervyy raz ee pojal. Na kakuu-to dolu sekundy Meme raskaalas v svoem poryve, no raskaanie tut je prevratilos v jeřtokoe udovletvorenie, kogda ona zametila, qto ego ruka toje vlajnaa i holodnaa kak led. Noqyu Meme

štalo jasno, qto u nee ne budet ni minuty pokoa, poka ona ne dokajet Maurisio Babilonye vsej tčetnosti ego nadejd, i xeluu nedelu ona ni o qem bolce ne mogla dumat. Ona bezuštepecno izobretala vsevozmojnye ulovki, pytaas vynudit Patrixiu Braun poyti s ney za avtomobilem. Nakonex voštepolzovalas priezdom v Makondo ryjevologosogo amerikanxa i potacila ego v garaj, yakoby pogladet na novye modeli macin. Kak tolko Meme uvidela Maurisio Babilonyu, ona pereštala obmanyvat seba i ponala — vse delo v tom, qto ona umiraet ot jelanja oštatsa s nim naedine. I on vse ponal, edva ona poavilas v dverah; uverennošt v etom rasserdila Meme.

— Ya pricla posmotret novye modeli, — skazala Meme.

— Qto j, eto neplohoy predlog, — otvetil on.

Meme pokazalos, budto plama ego vysokomeria opalilo ee, i ona štala lihoradoqno iskat šteposob unizit Maurisio Babilonyu. No on ne dal ey vremeni sdelat eto. „Ne boytes, — skazal on, poniziv golos. — Ne v pervyy raz jencina shodit s uma iz-za mujqiny“. Ona poquvštvovala seba takoy bezzacitnoy, qto ucla iz garaja, daje ne vzglanuv na novye modeli, i vsu noq naprolet voroqalas s boku na bok v krovati i plakala ot negodovania. Ryjiy amerikanex, kotoryy, po pravde govora, uje naqinal ee interesovat, kazalsa ey teper mladenxem v pelenkah. Imenno togda ona zametila, qto jeltje baboqki predvecaut poavlenie Maurisio Babilonyi. Ona vštreqala ih i rance, qace vsego v garaje, no dumala, qto ih privlekaet tuda zapah kraski. Odin raz Meme uslycala, kak oni porhaut nad ee golovoy v temnote zritelnogo zala. No tolko kogda Maurisio Babilonya stal presledovat ee, slovno privedenie, lic ey odnoy vidimoe v tolpe ludey, Meme soobrazila, qto jeltje baboqki imeut kakoe-to otnocenie k nemu. Na konxertah, v kino, v xerkvi vo vreme messy Maurisio Babilonya vseгда nahodilsa sredi publiky, i, qtoby obnarujit ego, Meme doštatoqno bylo otyskat vzgladom jeltjyh baboqek. Odnajdy Aureliano Vtoroy razvorqalsa, proklinaa ih nadoedlivoe krujenie, i Meme qut ne doverila otxu svou taynu, kak ona emu obecala kogda-to sdelat, no instinkt podskazal ey — na etot raz on ne zasmeeša, kak obyqno: „Qto by skazala tvoa mat, esli by uznala!“ Odnajdy utrom, kogda Fernanda i Meme podstrigali rozy, Fernanda vdrug vskriknula i ottacila doq v štoronu — s togo samogo mešta, gde štuala Meme, vozneslas v nebo Remedios Prekrasnaa. Fernandu išpugalo trepetanie, vnezapno napolnivcee vozduh, i na mgnovenie ey pokazalos, qto

qudo seyqas povtoritsa s ee doqeryu. No eto byli baboqki. Oni poavilis pered glazami Meme tak neojidanno, slovno voznikli pramo iz solneq-nogo sveta, i serdxe u nee eknulo. V tu je minutu v sad vocel Maurisio Babilonya s paketom v rukah, podarkom ot Patrixii Braun, kak on skazal. Usiliem voli Meme sognala s lixa krasku smucenia i, izobraziv dovolno neprinujdenno u lybku, poprosila ego polojit paket na perila galerei, tak kak u nee ruki v zemle. Fernanda poqti ne obratila vnimania na qeloveka, ktorogo neskolkto mesaxev špušta ona vygonit iz svoego doma, daje ne všpomniv, qto odnajdy ego uje videla, ona zametila tolko bolezennyy, jeltyy xvet ego koji.

— Oqen štranny qelovek, — skazala Fernanda. — Po lixu vidno — on ne jilex na etom svete.

Meme recila, qto mat vse ece ne mojet zabyt baboqek. Konqiv podrezat rozy, ona vymyla ruki, unesla paket v špalnu i tam razvernula. V pakete okazalos neqto vrode kitayskoy igrucki — pat koroboqek, vštavlennyh odna v druguu, v posledney iz nih lejala otkrytka, na kotoroy kto-to, edva umeuciy pisat, štatelno vyvel: „V subbotu uvidimsa v kino“. Meme is-pugalas zadnim qislom: ved paket nemaloe vreme prolejal v galeree i Fer-nanda mogla pointeresovatsa ego soderjimym. Smelošt i izobretatelnošt Maurisio Babilonyi ponravilis devucke. Odnako ee naivnaa uverennošt v tom, qto ona obazatelno pridet na svidanie, zadela ee. Meme znala, qto v subbotu veqerom Aureliano Vtoroy zanat. No v teqenie vsej nedeli ona išpytyvala takoe muqitelnoe bešpokoyštvo, qto v subbotu ugovorila otxa otvešti ee v kino, a posle seansa priyti za ney. Poka lampy v zale ece goreli, nad ee golovoy, ne pereštavaa, krujilis noqnye baboqki. Potom eto proi-zoclo. Ogni pogasli, i radom s ney sel Maurisio Babilonya. U Meme bylo takoe quvštvo, slovno ona bešpomocno byetsa v štracnoy trasine i špašti ee mojet, kak eto sluqilos vo sne, tolko etot propahciy macinnym maslom qelovek, ele razliqimyy v temnote zala.

— Esli by vy ne pricli, — skazal on, — vy by mena nikogda bolce ne uvideli.

Meme ocutila na svoem kolene taješt ego ruki i ponala: s etogo mgnove-nia oni oba uje ne bezzacitny.

— Qto mena v tebe vozmucaet, — ulybnulas ona, — tak eto tvoa manera vseгда govorit kak raz to, qto ne sleduet govorit.

Ona vlubilas v nego do bezumia. Poterala son i appetit i tak gluboko

pogruzilas v odinoqestvo, qto daje otex stal dla nee pomehoy. Qtoby sbit s tolku Fernandu, ona soqinila dlinnyy i oqen zaputannyy špisok raznyh priglaceniy i del, zabrosila svoih podrug i perecagivala qerez lubye uslovnosti, lic by tolko povidatsa s Maurisio Babilonyey — vse ravno gde i v kakoe vreme. Snaqala ey ne nrazilas ego grubošt. Kogda oni v pervyy raz oštalis odni na puštire za garajom, on bezjalostno dovel ee do kakogo-to jivotnogo soštovania, sovercenno ištocivcego ee sily. Pozje Meme ponala, qto eto toje vid laski, togda ona sovsem poterala pokoy i štala jit tolko svoim lubimym, muqimaa štrašnym jelaniem snova i snova pogrujatsa v svodaciy s uma zapah macinnogo masla i javela. Nezadolgo do smerti Amaranty Meme vdrug na korotkoe vreme obrela yasnošt uma i zatrepetala ot neuverennošt v buducem. Togda ona uslycala ob odnoy jencine, gadaucey na kartah, i taykom pocla k ney. Eto byla Pilar Ternera. Uvidev Meme, ona srazu je ponala skrytye priqiny, kotorye priveli devucku v ee komnatu. „Sadis, — skazala Pilar Ternera, — mne ne nujny karty, qtoby predskazat sudbu odnoy iz Buendia“. Meme ne znala i tak nikogda i ne uznala, qto štoletnaa pifia prihoditsa ey prababkoy. Da ona i ne poverila by etomu, vyslucav predelno otkrovennye obyasnienia Pilar Ternery, kotora vnučala ey, qto muqitelnoe ljubovnoe tomlenie mojet byt ušpokoeno lic v pošteli. Takoy je toqki zrenia priderjivala Maurisio Babilonya, no Meme ne hotela verit emu, v glubine duci ona sqitala, qto on govorit tak, potomu qto neveještven, kak vsakiy maštetrovoy. Ona dumala togda, qto odna raznovidnošt lubvi uniqtojaet druguu ee raznovidnošt, ibo qelovek v silu svoey prirody, nasytiv golod, teraet interes k ede. Pilar Ternera ne tolko rasseala zablujdenie Meme, no predlojila k ee uslugam štaruu verevoqnuu krovat, gde zaqala Arkadio, deda Meme, a potom Aureliano Hose. Krome togo, ona nauqila Meme, kak predupredit nejelatelnuu beremennošt s pomocyu gorqiqnyh vann, i dala ey rexepty napitkov, kotorye, esli uj nesqastye sluqitsa, pomogut izbavitsa ot vsego — „daje ot ugryzeniy sovešt“. Posle etogo razgovora Meme ocutila takoy je priliv muještva, kak v den pyanki s podrujkami. Smert Amaranty, odnako, vynudila ee otlojit išpolnenie zadumannogo. Poka dlilis devat pominalnyh noqey, ona ni na minutu ne rassťavalas s Maurisio Babilonyey, kotoryy brodil sredi tolpicihsa v dome ludey. Potom naqalsa dolgiy traur s ego obazatelnyh zatvorniqeštvom, i vlublennym priclos na vreme razluqitsa. Eto byli dni, polnye takogo vnutrennego volnenia, takih bezuderjnyh tomleniy i takih

podavlenykh poryvov, qto v pervyy je veqer, kogda Meme udalos vyyti iz domu, ona otpravilas pramo k Pilar Ternere. Ona otdalas Maurisio Babilonye bez soprotivlenia, bez styda, bez lomanya, proaviv stol nesomnennuu odarennost' i stol mudruu intuixiu, qto bolee podozritelnyy mujqina mog by sputat ih s samoy nastoacey opytnostyu. Oni lubili drug druga dvajdy v nedelu okolo treh mesaxe, zacicennye nevolnym soobcniqestvom Aureliano Vtorogo, kotoryy prostoducno podtverjdal pridumannye doqeryu alibi, jelaa osvobodit ee ot materinskogo iga. V tot veqer, kogda Fernanda zahvatila vrasplokh v kino Meme i Maurisio Babilonyu, Aureliano Vtoroy poqvustvoval ugryzenia sovesti i pricel k doqeri v spalnu, gde ee zaperli, uverenyy, qto Meme stanet legqe, esli ona izolyet pered nim ducu, kak obecala eto sdelat. No Meme otrixala vse. Ona byla tak uverena v sebe, tak xepalalas za svoe odinoqestvo, qto Aureliano Vtoromu pokazalos, budto vse svazi mejdu nimi oborvalis i nikogda oni ne byli ni tovaricami, ni soobcnikami — vse eto lic illuzii proclogo. On podumal, ne pogovorit li emu s Maurisio Babilonyey, mojet, avtoritet byvcego hozaina zastavit togo otkazatsa ot svoih namereniy, no Petra Kotes ubedila ego ne vmecivatsa v jenskie dela, i on ostalsa vitat v stihii nericitelnosti, teca seba nadejdoj, qto zatoqenie izleqit stradania ego doqeri.

Meme ne vykazyvala nikakih priznakov gora, i, daje naprotiv, Ursula slycala iz sosedney komnaty, qto ona krepko spit noq, spokoyno zanimaetsa svoimi delami dnem, regularno est i ne ispytyvaet nikakih naruceniy picevarenia. Tolko odno pokazalos strannym Ursule posle poqti dvuh mesaxe soderjania Meme pod arestom: poqemu ona hodit v kupalnu ne po utram, kak vse ostalnye, a v sem qasov veqera. Odin raz Ursula hotela daje predostereq ee protiv skorpionov, no Meme, sqitavcaa, qto eto prababka ee vydala, izbegala razgovorov s ney, i ta recila ne donimat devucku svoimi starikovskimi pouqeniami. Kak tolko naqinalo smerkatsa, dom napolnalsa jelytymi baboqkami. Kajdyy veqer, vozvracaas iz kupalni, Meme vstreqala Fernandu, kotora a v polnom otqaanii uniqtojala ih s pomocyu opryskivatela. „Prosto napašt kakaa-to, — stonala Fernanda. — Vsu jizn mne govorili, qto noqnye baboqki prinosat nesqastye“. Odnajdy, kogda Meme nahodilas v kupalne, Fernanda sluqayno vocla v ee komnatu i uvidela, qto tam dycat neqem ot baboqek. Ona shvatila pervuu popavcuusa trapku, qtoby vygnat ih, i oxepenela ot ujasa, uvazav pozdnie kupania doqeri s razletevcimisa po polu gorqiqnikami. Tut uj Fernanda ne stala

jdat udobnogo sluqaa, kak v proclly raz. Na sleduuciy je den priglasila k obedu novogo alkalda, urojenxa gor, kak i ona sama, i poprosila ego postavit noqnuu straju na zadnem dvore: ey kajetsa, qto u nee voruut kur. A qerez neskolko qasov strajnik podstrelil Maurisio Babilonyu, kogda tot podnimал qerepixu, qto by sputsitsa v kupalnu, gde sredi skorpionov i baboqek, golaa i trepecucaa ot lubvi, jdala ego Meme, kak jdala poqti kajdyy veqer vse eti mesaxy. Pula, zasevcaa v pozvonoqnom stolbe, prikovala Maurisio Babilonyu k posteli do konxa ego jizni. On umer starikom, v polnom odinoqestve, ni razu ne pojalovavcis, ne vozmutivcis, nikogo ne vydav, umer, zamuqennyy vošpominaniami i ni na minutu ne oštavlavci-mi ego v pokoe jeltymi baboqkami, oslavlennyy vsemi kak pohitel kur.

x x x

Sobytia, kotorym predštalo nanesti smertelnyy udar vsemu Makondo, uje zamaaqili na gorizonte, kogda v dom prinesli syna Meme Buendia. Gorod nahodilsa v takom smatenii, qto nikto ne byl rašpolojen zanimatsa semeynymi skandalami, poetomu Fernanda recila, vošpolzovavcis blagopriatnoy obštanovkoy, špratat malqika i sdelat vid, budto on i ne poavlals na svet. Vzat vnuka ona byla vynujdena — obštatelštva, pri kotoryh ego doštavili, isklučali otkaz. Vopreki ee jelaniu Fernande predštalo terpet etogo rebenka do konxa ee dneq, potomu qto v nuqnyy qas u nee ne hvatilo muještva vypolnit prinatoe v glubine duci recenie i utopit ego v basse-ne kupalni. Ona zaperla ego v byvcey mašterskoy polkovnika Aureliano Buendia. Santa Sofiu de la Pyedad Fernande udalos ubedit v tom, qto ona nacla mladenxa v plyvcey po reke pletenoy korszine. Ursule sujdeno bylo umeret, tak i ne uznav tayny ego rojdenia. Malenkaa Amaranta Ursula, kotoraа zaglanula odnajdy v mašterskuu, gde Fernanda kormila malyca, toje poverila ištarii o plavaucey korszine. Aureliano Vtoroy, okonqatelno otdalivciysa ot jeny iz-za ee dikogo poštupka, iskovertkavcego jizn Meme, uznal o suceštvovanii vnuka tolko tri goda špušta, kogda tot po nedosmotru Fernandy vyrvalsa iz svoego plena i poavilsa na minutu v galeree — golyy, neqesanny, s atributom mujskogo pola, napominaucim inducaqiy kluv s ego soplami, pohojiy ne na qeloveka, a na izobrajenie ludoeda v enxiklopedii.

Fernanda ne ojidal takoy ještokoy vyhodki so štorony svoey neišpravimoy sudby. Vmešt s rebenkom v dom slovno vernulsa pozor, kotoryy, kak ona sqitala, ey udalos izgnat navsegda. Ne ušpeli ece unesti ranenogo

Maurisio Babilonyu, a Fernanda uje produmala do melqaycich podrobnostey plan uniqtojenja vseh sledov besqestya. Ne posovetovavcis s mujem, ona na sleduuciy den sobrala svoj bagaj, ulojila v malenkiy qemodan tri smeny belya dla doqeri i za polqasa do othoda poezda yavilas k Meme v špalnu.

— Pocli, Renata, — skazala ona.

Fernanda ne dala nikakih obyasnenny, Meme so svoey storony ne jdala i ne hotela ih. Ona ne znala, kuda oni idut, ey eto bylo bezrazliqno, daje esli by ee povelil na boynu. S togo mgnovenia, kak ona uslycala vyštel na zadnem dvore i odnovremenno s nim krik boli, vyrvavciysa u Maurisio Babilonyi, Meme ne skazala ni slova i bolce uje ne skajet do konxa svoey jizni. Kogda mat velela ey vyyti iz špalni, ona ne priqesalas, ne umylas i sela v poezd kak somnambula, ne obracaa vnimania daje na jeltyh baboqek, prodoljavcich krujitsa nad ee golovoy. Fernanda nikogda ne uznala, da i ne pytalas vyasnit, bylo li kamennoe molqanie doqeri dobrovolnym ili devucka onemela posle obrucivcegosya na nee udara. Meme poqti ne zametila, kak oni proehali po byvcim zakoldovannym zemlam. Ona ne videla tenistyh neskonqaemyh bananovyh plantaxiy po obe storony jeleznodorojnego polotna. Ne videla belyh domov gringo s sadami, issucennymi jaroy i pylyu, i jencin v korotkih brukah i polosatyh sine-belyh koftoqkah, igravcich v karty na verandah. Ne videla volov, kotorye tacili po pylnym dorogam povozki, nagrujennye bananami. Ne videla devucek, kotorye, kak ryby, rezvilis v prozraqnyh rekah, ogorqaa passajirov poezda vidom svoih velikolepnyh grudey, ne videla graznyh i nicih barakov, gde jili raboqie, — vokrug etih barakov letali jeltye baboqki Maurisio Babilonyi, a v dverah sideli na svoih gorckah hudye, zelenye deti i štoali beremennye jenciny, vykrikivaucie raznye neprištoynosti vsled prohodacemu poezdu. Byvalo, rance, kogda Meme vozvracalas iz monastyrskey ckoly domoy, eti mimoletnye kartiny radovali ee, teper oni skolznuli po serdxu, ne ojiviv ego. Ona ne vzglanula v okno, daje kogda pycucie vlajnym znem plantaxii konqilis i poezd peresek pole makov, sredi kotoryh vse ece vozvycalsya obuglivciysa oštov išpanskogo galiona, i vycel potom v tot je prozraqnyy vozduh, k tomu je pennomu i graznomu moru, gde poqti što let nazad razbilis illuzii Hose Arkadio Buendia.

V pat qasov dna pribyli na koneqnuu štanxiu doliny, i Fernanda vyvela Meme iz vagona. Oni seli v malenkiy, pohojij na letuquu myc ekipaj, za-

prajenny locadyu, zadyhavceysa, kak aŝmatik, i proehali qerez unylyy gorod; nad ego beskoneqnymi ulixami, nad potreskavceysa ot morskoy soli zemley zvuqali takie je gammy, kotorye v yunoŝti Fernanda slycala kajdy den v qasy sieŝty. Oni podnalis na reqnoy parohod, qya jeleznaa, izyedennaa rjavqinoy obcivka dycala jarom, slovno peq, a derevannoe koleso, zagrebaa vodu lopastami, hlupalo, kak pojarnyy nasos. Meme zaperlas v kaute. Dvajdy v den Fernanda ŝtavila vozle ee koyki tarelku s edoy i dvajdy v den unosila edu netronutoy, ne potomu, qto Meme recila umorit seba golodom, a potomu, qto ey byl protiven zapah pici i jeludok ee izvergal obratno daje vodu. Meme ece ne podozrevala, qto gorqiqnye vannyy ey ne pomogli, tak je kak Fernanda ne znala ob etom do teh por, poka poqti qerez god ey ne prinesli rebenka. V ducnoy kaute, izmuqennaa poŝtoannym drojaniem jeleznyh pereborok i nevyinosimym zlovoniem, ishodacim ot ilya, podnimaemogo so dna kolesom parohoda, Meme poterala ŝqet dnam. Proclo mnogo vremeni, prejde qem na ee glazah pogibla v lopastah ventilatora poslednaa jeltaa baboqka i ona nakonex osoznala, qto Maurisio Babilonya mertv i eto uje nepopravimo. No Meme ne otreklas ot svoego vozlublennogo. Ona prodoljala dumat o nem, poka oni probiralis verhom na mulah qerez polnuu mirajey puŝtynu, gde blujdal Aureliano Vtoroy, iskavciy samuu krasivuu jencinu na zemle, ne pereŝtavala dumat i kogda oni po indeyskim tropam podnalis v gory i vŝupili v mraqnyy gorod s kameniŝtymi krutymi ulixami, nad kotorymi razdavalsa pogrebalnyy zvon kolokolov tridxati dvuh xerkvey. Noq oni proveli v ŝtarinnom zabrocennom dome, v zaroscey buryanom komnate, poŝtelyu im slujili doski, razlojennyye na polu Fernandoy. Sorvav s okon ŝtory, davno prevrativciesa v lohmoty, ona broсила poverh gologo dereva eto trapye, pri kajdom dvijenii tela rassypavceesa v prah. Meme ugadala, gde oni nahodatsa, potomu qto, leja bez sna, s sodroganiem uvidela, kak mimo procel odetyy v qernoie kabalyero, tot samyy, kotorogo v dalekiy soqelnik prinesli k nim v svinxovom sunduke. Na sleduuciy den, posle messy, Fernanda otvela ee v zdanie mraqnogo vida. Meme srazu uznala ego po mnogo raz slycannym rasskazam materi o monaŝtyre, gde ee gotovili v korolevy, i ponala, qto puteŝestvie priclo k konxu. Poka Fernanda razgovarivala s kem-to v sosednem pomecenii, Meme jdala radom v priemnoy, uvecannoy bolcimi ŝtarinnymi portretami iŝpanskih episkopov, napisannymi maslom, i drojala ot holoda, potomu qto na ney vse ece bylo platye iz legkoy tkani v

qernyh xvetoqkah i vysokie botinki, pokorobivciesa ot ldov pustyni. Ona stoala posredi priemnoy v potokah jeltogo sveta, lyucegosa skvoz vitraji, i dumala o Maurisio Babilonye, a potom iz sosedney komnaty vycla oqen krasivaa poslucnix, derja na rukah ee qemodanqik s trema smenami be-ly. Doyda do devucki, ona, ne ostanavlivaas, protanula ey ruku i skazala:

— Poydem, Renata.

Meme vzala etu ruku i bezropotno pozvolila uvesti seba. Kogda Fernanda v posledniy raz uvidela doq, ta cla, prinoravlivaas k cagu poslucnixy, uje po tu storonu tolko qto zakryvceysa za ney jeleznoy recetki monastyrsko-go dvora. Meme vse ece dumala o Maurisio Babilonye — ob ishodiivcem ot nego zapahe macinnogo masla, o svite iz jeltyh baboqek — i budet dumat o nem kajdyy den svoey jizni, vplot do togo daleko osennego utra, v kotoroe ona umret ot starosti v mraqnoy bolnixe Krakova, umret pod qujim imenom i tak i ne proiznesa ni slova.

Fernanda vozvratilas v Makondo v poezde, ohranaemom voorujennymi polixeyskimi. Vo vreme putecestvia ee porazili naprajennye lixa passajirov, voyska na ulixah gorodov i seleniy, razlitoe v vozduhe ojidanie qego-to znaqitelnoq, qto doljno proizoyti, no Fernanda ne ponimala, v qem delo, poka, uje v Makondo, ey ne rasskazali, qto Hose Arkadio Vtoroy podstrekaet raboqih bananovoy plantaxii k zabaštovke. „Tolko etogo nam ne hvatalo, — skazala sebe Fernanda. — Anarhišta semye“. Zabaštovka naqalas qerez dve nedeli i ne imela teh dramatiqeskih posledstviy, kotoryh vse opasalis. Raboqie otkazyvalis srezat i gruzit banany po voskresenyam, ih trebovanie vygladelo sovercenneo sřavedlivym, i sam padre Antonio Isabel odobril ego, nayda, qto ono otveqaet Bojeskim zakonam. Pobeda etoy zabaštovki, tak je kak i drugih, vsřyhnuvcih v sleduucie mesaxy, izvlekla iz bezvestnosti blednuu figuru Hose Arkadio Vtorogo, prejde slyvcego v narode qelovekom, sřposobnym lic na to, qtoby navodnit gorod franxuzskimi cluhami. S tem je vnezapnym prilivom recitelnosti, s kakim on rašprodal nekogda svoih boyxovyh petuhov, sobiraas organizovat bessmyslennoe sudohodnoe predpriatie, Hose Arkadio Vtoroy otkazalsa teper ot doljnošti nadsmotrcika bananovoy kompanii i vsřal na storonu raboqih. Oqen skoro ego obyavili agentom mejdunarodnogo zagovora protiv obceštvennogo poradka. V odnu iz noqey nedeli, omraqennoy zlovecimi sluhami, Hose Arkadio Vtoroy qudom sřpassa ot qetyreh

pul, kotorye vypustil v nego kakoy-to neizvestnyy, podkarauliv na puti s podpolnogo sobrania. Atmosfera posleduucih mesaxeov byla takoy naprajennoy, qto daje Ursula ocutila eto v svoem licennem sveta mirke, i ey poqudilos, budto ona snova perejivaet te rokovey vremena, kogda ee syn Aureliano nabival svoi karmany gomeopatiqeskimi carikami zagovora. Ona hotela potolkovat s Hose Arkadio Vtoroy, podelitsa s nim opytom perejitogo, no Aureliano Vtoroy soobcil ey, qto s noqi pokucenia nikto ne znaet mestoprebyvania ego brata.

— Toq-v-toq Aureliano! — voskliknula Ursula. — Pohoje, qto vse v mire idet po krugu.

Fernanda byla daleka ot trevolneniy etih dneev. Posle stracnoy ssory s mujem, vozmucennym tem, qto sudboy Meme rasporadilis bez ego soglasia, Fernanda ne soprikasalas s vnechnim mirom. Aureliano Vtoroy grozilsa osvobodit svou doq iz monastyra — esli ponadobitsa, to i s pomocyu polixii, no Fernanda pokazala emu bumagi, iz kotoryh sledovalo, qto Meme prinala monaceskiy obet po dobroy vole. V deystvitelnosti Meme podpisala eti bumagi, nahodas uje po druguu storonu jeleznoy recetki, i sdelala eto s tem je bezrazliqiem ko vsemu, s kakim pozvolila uvezti seba iz domu. V glubine duci Aureliano Vtoroy ne poveril podlinnosti predyavlenykh jenoy dokazatelstv, kak nikogda ne veril i tomu, qto Maurisio Babilonya zabralsja k nim, namerevaas vorovat kur, no oba obyasnjenja pomogli emu uspokoit svou sovest, vernutsja, ne terzaa seba, pod krylo Petry Kotes i vozobnovit v ee dome neistovoe veselye i obilnye piry. Qujdaa trevoqe, ohvativcey ves gorod, gluhaa k stracnym proroqestvam Ursuly, Fernanda podkrutila poslednie gayki v mehanizme svoego zamysla. Ona napisala prostrannoje pismo Hose Arkadio, kotoryy skoro uje doljen byl poluqit san klirika, i soobcila, qto ego sestra Renata zaboleda jeltoy lihoradkoy i poqila v mire. Potom predstavila Amarantu Ursulu zabotam Santa Sofii de la Pyedad i prinalas nalajivat svou perezpisku s nevidimymi xelitelami, rasstroivcuusa iz-za nesqastya s Meme. Prejde vsego ona naznaqila okonqatelnuu datu telepatiqeskoj operaxii. No nevidimye xeliteli otvetili ey, qto bylo neostorojno proizvodit operaxiu, poka v Makondo ne konqilis besporadki. Fernanda, ohvaqennaa neterpeniem i oqen ploho osvedomlennaa, v sleduucem pisme obyasnila im, qto nikakih besporadkov v gorode net, a vse delo v glupyh vyhodkah ee sumasbroda devera, kotoryy teper uvlekaetsja profsouznymi duraqestvami, kak rance byl pomecan na

petucinyh boah i sudohodstve. Oni ece ne pricli k soglasiu v tu jarkuu sredu, kogda v dom poštuqalas štaraa monahina s pletenoy korzinoj v rukah. Otvorivcaa dver Santa Sofia de la Pyedad podumala, qto eto qeyto podarok, i hotela vzat u monacki ee nocu, pokrytuu izacnoy krujevnoy salfetkoy. No štaruha zaproteštovala — ey prikazali peredat korzinu liqno i v strojajcey tayne donye Fernande del Karpio de Buendia. V korzine lejal syn Meme. Byvcij duhovnik Fernandy obyasnal ey v pisme, qto malqik rodilsa dva mesaxa tomu nazad i oni pozvolili sebe okreštit ego imenem Aureliano v qešt deda, poskolku mat daje ne razjala gub, qtoby vyrazit svou volu. Vnutri Fernandy vse vosštalo protiv takogo glumljenja sudby, no u nee hvatilo sil skryt eto ot monahini.

— Skajem, qto nacli ego v korzine, kotora a plyla po reke, — ulybnulas ona.

— Nikto etomu ne poverit, — zametila monahina.

— Esli vse etomu verat v Svacennom Pisanii, — vozrazila Fernanda, — ne viju, poqemu by im ne poverit mne.

V ojidanii obratnogo poezda monahina oštalas obedat v dome Buendia i ni razu bolce ne upomanula o rebenke, kak ey eto i veleli v monaštyre, no vse ravno Fernandu ugnetalo prisutstvje nejelatelnogo svidetela ee pozora, i ona pojalela, qto vycel iz mody srednevekovyy obyqay vecat gonxa, yavivcegosa s durnymi veštami. Togda Fernanda i prinala recenie, kak tolko uedet monahina, utopit mladenxa v bassejne, no u nee ne hvatilo na eto duhu, i ona predpoqla terpelivo jdat, poka bešpredelnaa blagodat Gošpodna ne izbavit ee ot obuzy.

Novomu Aureliano uje išpolnilsa god, kogda naprajenje, ne oštavlavcee Makondo, vnezapno razradilos vzryvom. Hose Arkadio Vtoroy i drugie profsouznye vojaki, kotorye ucli v podpolye, k konxu nedeli neojidanno poavilis v gorode i organizovali demonstraxiu v poselkah bananovoy zony. Polixia ograniqivalas lic nabludeniem za poradkom. Odnako noqyu v ponedelnik profsouznyh rukovoditeley vyvolokli iz pošteley, nadeli im na nogi patikilogrammoye kandaly i otpravili v turmu glavnogo goroda provincii. Sredi drugih byli vzaty Hose Arkadio Vtoroy i Lorenzo Gavi-lan, polkovnik, uqaštnik meksikanskoy revoluxii, nahodivciysa v izgnanii v Makondo, kotoryy utverjdal, qto byl svidetelem geroiqeskih podvigov svoego kuma Artemio Krusa (*20). No mence qem qerez tri mesaxa vse oni uje snova okazalis na svobode, potomu qto pravitelštvo i banano-

vaa kompania ne smogli priyti k soglaceniu o tom, kto doljen oplaqivat pitanie arestvannyh. Novaa volna nedovolstva byla vyzvana nedobrokaqestvennoštyu picevyh produktov i katorjnymi usloviami truda. Krome togo, raboqie jalovalis, qto im platat ne dengami, a bonami, na kotorye nelza niqego kupit, krome virginskoy vetqiny v magazinah kompanii. Hose Arkadio Vtorogo posadili v turmu kak raz za to, qto on razoblaqil sistemu bon. On obyasn timer, qto sistema udecevlaet soderjanie torgovogo flota kompanii, ibo obratnym reysom suda vezut tovary dla magazinov, a ne bud etogo gruz, im priclos by hodit porojnakom ot Novogo Orleansa do portov, gde oni zagrujautsa bananami. Oštalnye pretenzii raboqih kasalis bytovyh usloviy i medixinskogo obslujivania. Vraqi kompanii ne osmatrivali bolnyh, a prošto vyštraivali ih v oqered pered ambulatoriey, i medixinskaa seštra klala kajdomu na yazyk po pilule xveta mednogo kuporosa, nezavisimo ot togo, qem štradal paxient — malariey, tripperom ili zaporom. Eto byla do takoy štepeni obcaa terapia, qto deti štanovilis v oqered po neskolku raz i, vmešto togo qtoby glotat piluli, unosili ih domoy, gde ispolzovali pri igre v loto vmešto fickek. Raboqie jili v štracnoy skuqennošty v razvalivcihsa barakah. Injenery ne potrudilis poštroit im othojie mešta, a poštavili v poselkah na rojdeštvo po odnoy perenosnoy ubornoy na kajdye patdesat qelovek, pokazav pri vsem qeštnom narode, kak sleduet polzovatsa etimi soorujeniami, qtoby oni slujili podolce. Odrahlevcie advokaty v qernyh surtukah, kotorye v bylye dni osajdali polkovnika Aureliano Buendia, a teper predstavljali interesy bananovoy kompanii, oprovergali vse obvinenia raboqih s lovkoštyu, graniqivcey s koldovštvo. A kogda raboqie soštavili obcuu, edinoglasno odobrennuu petixiu, to proclo nemalo vremeni, prejde qem udalos ofixialno dovešti ee do svedenia bananovoy kompanii. Stoilo tolko senoru Braunu uslycat o petixii, kak on totqas je prixepil k poezdu svoy velikolepnyy vagon so šteklannoy krycey i isqez iz Makondo vmešte s naibolee krupnymi predstavitelami firmy. Odnako v sleduucu subbotu raboqie razyskali odnogo iz nih v bordele, gde on lejal golyy s jencinoy, soglasivceysa zamanit ego v lovucku, i zaštavili podpisat kopiu petixii. Traurnye zakonniki tem ne menea dokazali na sude, qto etot qelovek ne imel nikakogo otnocenia k bananovoy kompanii, i, qtoby nikt ne usomnilsa v ih argumentah, vynudili vlasti posalit ego v turmu kak samozvanxa. Pozje raboqie zahvatili samogo senora Brauna, puteceštvoavcego inkognito v tretyem klasse, i

zastavili ego podpisat druguu kopiu petixii. Na sleduuciy den on predstal pered sudyami, volosy u nego byli vykraceny v qernyy xvet, i govoril on na bezukoriznennom isþanskom yazyke. Advokaty dokazali, qto eto ne senor Djek Braun, glavnyy direktor bananovoy kompanii, urojenex goroda Prativill, ctat Alabama, a bezobidnyy torgovex leqebnymi travami, rodivciysa v Makondo i tam je okrecennyy imenom Dagoberto Fonseka. Vskore, posle novoy popytki raboqih dobratsa do senora Brauna, zakonniki razvesili v obcestvennyh mestah kopii svidetelstva o ego smerti, zaverennogo konsulami i sovetnikami posolstva i udostoveravcego, qto devatogo iuna Djek Braun byl razdavlen pojarnoy macinoy v Qikago. Ustav ot etogo kazuištiqeskogo breda, raboqie mahnuli rukoy na meštnye vlasti i obratilis so svoimi jalobami v verhovnye sudebnye organy. No i tam fokusniki ot yurišprudencii dokazali, qto trebovania raboqih soverceno nezakonny po toy proštoy priqine, qto v ctatah u bananovoy kompanii net, nikogda ne bylo i ne budet nikakih raboqih — ona ih nanimala ot sluqaa k sluqau dla rabot, nosivcih vremennyy harakter. Tak byli razveany ljivye izmyclenia o virginskoy vetqine, qudodeystvennyh pilulah i rojdestvenskih ubornyh, i receniem suda bylo ustanovleno i torjestvenno provozglaceno povsudu, qto raboqih kak takovyh ne sucestvovalo. Naqalas mocnaa zabaštovka. Raboty na plantaxiah prekratilis, frukty gnili na kornu, poezda iz šta dvadxati vagonov stoali nepodvijno v tupikah jeleznoy dorogi. Goroda i selenia napolnilis bezrabortnymi. Na ulixe Turkov nastupila neskonqaemaa subbota, v bilyardnoy „Otela Hakoba“ u stolov kruglye sutki tolklis igroki, ojidaa svoey oqeredi. V tot den, kogda bylo obyavleno, qto armia poluqila prikaz vosstanovit obcestvennyy poradok, Hose Arkadio Vtoroy kak raz nahodilsa v bilyardnoy. Hota on i ne byl nadelen darom yasnovidenia, no eto soobcenie vošprinal kak predvestie smerti, kotoroy jdal s togo dalekogo utra, kogda polkovnik Gerineldo Markes pozvolil emu posmotret na rasstrel. Odnako durnoe predquštvie ne licilo ego svoystvennoy emu vyderjki. On udaril kiem po caru i sdelal zadumannyy karambol. Qerez nekotoroie vreme grohot barabanov, laucie zvuki gorna, sueta i kriki na ulixe skazali emu, qto ne tolko partii v bilyard, no i drugoy bezmolvnoy i odinokoy igre, kotoruu on so dna toy kazni na rassvete vel s samim soboy, nastal konex. Togda on vycel na ulixu i uvidel ih. Tam bylo tri polka, ot ih mernogo caga pod barabanny boy traslas zemla. Siauciy polden propitalsa zlovonnym dyhaniem etogo

mnogoglavogo drakona. Soldaty byli nizkoroslye, plotnye, grubye. Ot nih ishodil zapah locadinogo pota i rasparennoy na solnxe syromatnoy koji, i quvstvoalos v etih ludah molqalivoe i neodolimoe besstracie jiteley gor. Hota ucel xelyy qas, poka oni promarcirovali mimo Hose Arkadio Vtorogo, mojno bylo podumat, qto tut ne bolce neskolkih otdeleniy, kotorye vse hodat i hodat po krugu, do toho oni byli pohoji drug na druga, slovno deti odnoy materi, i vse s odinakovo tupym vidom nesli na sebe tajest ranxev i flag, i pozor vintovok s primknutyimi ctykami, i qumnoy bubon slepogo povinovenia, i quvstvo qesti. So svoego sumraqnogo loja Ursula uslycala ih cag i podnala ruku, slojiv palxy krestom. Santa Sofia de la Pyedad na mgnovenie zastyla, sklonivcis nad rascitoy skatertyu, kotoruu konqala gladit, i podumala o svoem syne, Hose Arkadio Vtorom, a tot stoal v dverah „Otela Hakoba“ i nevozmuto smotrel, kak prohodat poslednie soldaty.

Po zakonam voennogo polojenia voyska doljny byli prinat na seba rol posrednika v spore, no nikakih popytok k primireniju storon sdelano ne bylo. Posle toho kak soldaty prodemonstirovali svou silu, proyda qerez Makondo, oni sostavili vintovki v kozly i naqali srezat banany i nagrujat vyvedennye iz tupikov poezda. Raboqie, do sih por spokoyno vyjidavcie, ucli v lesa i, voorujennye tolko maqete, povelili borbu protiv ctrejkbreherov. Oni sojgli usadby i magaziny kompanii, razobrali jeleznodorojnoe polotno, qtoby pomecat dvijeniu poezdov, kotorye teper rasqicali sebe put pulemetnym ognem, pererezali telefonnye i telegrafnye provoda. Voda v orositelnyh kanalax okrasilas krovyyu. Senor Braun, sidevcij jivoy i nevredimyy v elektrifixirovannom kuratnike, byl pod ohranoy soldat vyvezen iz Makondo so svoey semyey i semyami svoih sooteqestvennikov i dostavljen v bezopasnoe mesto. Sobytia uje grozili pererasti v neravnuu i krovoprolitnuu grajdanskuu voynu, kogda vlasti obratilis k raboqim s prizyvom sobratsa vsem v Makondo. V obraceniix ukazyvalos, qto grajdanskiy i voennyj glava provinxii pribudet v gorod v sleduucu patnixu i razberetsa v konflikte.

Hose Arkadio Vtoroy nahodilsa v tolpe, kotoraa steklas k stanxii s utra v patnixu. Nakanune on prinal uqastie v sovecanii profsouznih rukovoditeley, gde emu i polkovniku Gavilanu poruqili smecatsa s narodom i napravlat ego deystvia v zavisimosti ot obstoatelstv. Hose Arkadio Vtoromu bylo ne po sebe: s teh por, kak stalo izvestno, qto voyska ustanovili vokrug

privokzalnoy plojadi pulemety, a obnesenny jeleznoy recetkoy gorodok bananovoy kompanii zacicen puckami, on vse vreme quvstvoval vo rtu kakoy-to solonovato-gorkiy privkus. Okolo dvenadxati qasov dna, ojidaa zapazdyvauciy poezd, bolee treh tysaq ludey — raboqie, jenciny i deti — zapolnili otkrytoe prostranstvo pred stanxiy i stolpilis v prilegaucih ulixah, kotorye soldaty perekryli pulemetami. Na pervyh porah eto napominalo skoree prazdniqnoe gulanye. S ulixy Turkov pritacili stoly s fritangoy, larki s napitkami, i narod bodro perenosil utomitelnoe ojidanie i palacee solnx. Nezadolgo do treh qasov procel sluh, qto poezd s ofixialnymi lixami pribudet ne rance zavtracnego dna. Ustavcaa tolpa ispuštila vzdoh razoqarovania. Kakoy-to starciy leytenant podnalsa na krycu stanxionnogo pavilona, otkuda gladeli na tolpu dula qetyreh pulemetov, i prizval vseh k ticine. Vozle Hose Arkadio Vtorogo stoala tolstaa bosaa jencina s dvuma detmi, primerno qetyreh i semi let. Ona vzala na ruki mladcego i poprosila Hose Arkadio Vtorogo, ktorogo sovsem ne znala, podnat drugogo rebenka, qtoby on mog luqce slycat, qto skajut. Hose Arkadio Vtoroy posadil malqika sebe na pleqi. Mnogo let špušta etot malqik budet vsem rasskazyvat, i nikto ne budet emu verit, qto on videl, kak starciy leytenant qital v grammofonnuu trubu dekret nomer qetyre grajdanskogo i voennogo glavy provinxi. Dekret byl podpisan generalom Karlosom Kortosom Vargasom i ego sekretarem mayorom Enrike Garsia Isaroy i v treh paragrafah iz vosmidesati slov obyavlal zabaštovcikov „bandoy preštupnikov“ i upolnomoqival voyska štelat v nih, ne jalea patronov.

Dekret vyzval oglucitelnuu buru proteštov, no tut leytenant na kryce pavilona smenil kapitan i, razmahivaa grammofonnoy truboy, pokazal, qto on hoqet govorit. Tolpa snova zamolkla.

— Dami i gošpoda, — skazal kapitan tiho, medlenno i nemnogo uštalo, — v vacem rašporajenii pat minut, qtoby razoytis.

Svišt, ululukanye, kriki zaglucili zvuki gorna, vozveštivcego naqalo sroka. Nikto ne dvinulsa s mešta.

— Pat minut ištcklo, — skazal kapitan tem je tonom. — Ece odna minuta, i budet otkryt ogon.

Hose Arkadio Vtoroy, pokryvcyisa ledanym potom, snal malqika s pleqi i peredal ego materi. „S etih merzavxev štanetsa naqat štelbu“, — procep-tala ona. Hose Arkadio Vtoroy ne ušpel otvetit, potomu qto v tu je minutu on uznal hriplyy golos polkovnika Gavilana, kotoryy, slovno eho, gromko

povtoril slova, skazannye jencinoy. Opyanenny naprajeniem momenta i porazitelno glubokoy ticinoy, k tomu je uverenyy, qto net sily, sposobnoy sdvinut s mesta eti tolpu, oxepenevcuu pod pristalnym vzgladom smerti, Hose Arkadio Vtoroy podnalsa na noski i, v pervyy raz za vsu svou jizn vozvysiv golos, kriknul qerez golovy stoacih vperedi:

— Ubludki! Podavites vy etoy minutoy!

Kak tolko otzvuqali eti slova, sluqilos neqto, vyzvavcee u Hose Arkadio Vtorogo ne ujas, a vpeqatlenie kakoy-to nerealnosti proishodacego. Kapitan dal prikaz otkryt ogon, i na nego totqas je otkliknulis qetyrnadzat pulemetov. No vse eto napominalo fars. Kazalos, qto strelaut holostymi patronami: pulemety zahlebyvalis oglucitelnyim treskom, isstuplenno plevalis ognem, odnako iz plotno sbivceysa tolpy ne vryyvalos ni edinogo krika, daje ni edinogo vzdoha, slovno vse vnezapno okameneli i stali neuazvimymi. I vdrug predsmertnyy vopl, donesciysa so storony stanxii, razveal qary: „A-a-a-a, mama!“ Budto mocnyy seysmiqeskiy tolqok s gulom vulkana, revom topota vskolyhnul xentr tolpy i v odno mgnovenie rasprostranilsa na vsu plocaad. Hose Arkadio Vtoroy edva uspel shvatit na ruki malqika, a mat s drugim rebenkom uje byla uvleqena xentrobejnoj siloy begucey v panike tolpy.

Mnogo let sputsa malqik vse budet rasskazyvat, hot sosedi i obyavat ego vyjivcim iz uma starikom, kak Hose Arkadio Vtoroy podnal ego nad golovoy i, poqti visa v vozduhe, slovno plavaa v ohvativcem tolpu ujase, dal potoku vtanut seba v odnu iz prilogaucih k plocaadi ulix. Voznesenny nad tolпой, malqik uvidel sverhu, kak vlivavcaasa v ulixu massa ludey stala priblijatsa k uglu i pulemety, kotorye stoali tam, otkryli ogon. Neskolko golosov kriknulo odnovremenno:

— Lojis! Lojis!

Te, kto nahodilsa v perednih radah, uje legli, skocennye pulemetnymi oqeredami. Ostavciesa v jivyh, vmešto togo qtoby upašt na zemlu, povernuli obratno na plocaad. I togda panika udarila svoim hvoštom, kak drakon, i cvyrnula ih plotnoy volnoy na druguu, dvigavcuusa im navstrequ volnu, otpravlennuu drugim udarom drakona hvošta s drugoy ulixy, gde toje bez peredycki strelali pulemety. Ludi okazalis zapertymi, slovno skot v zagone: oni krutilis v gigantskom vodovorote, kotoryy postepenno stavgivalsa k svoemu epixentru, potomu qto kraa ego vse vreme obrezalis po krugu — kak eto byvaet, kogda qištic lukovixu, — nenasytnymi i plano-

merno deystvuucimi nojnixami pulemetnogo ognja. Malqik uvidel jencinu so slojennymi krestom rukami, ona stoala na kolenah posredi pustogo prostranstva, kakim-to tainstvennym obrazom stavcego zapovednym dla pul. Tuda i sbrosil rebenka Hose Arkadio Vtoroy, ruhnuv na zemlu s lixom, zalitym krovyu, za mgnovenie do togo, kak nahlynuvcij gigantskiy qeloveqeskiy val smel i pustoe prostranstvo, i kolenopreklonennuu jencinu, i sianie vysokogo znoynogo neba, i ves etot podlyy mir, v kotorom Ursula Iguaran prodala stolko svoih zverucek iz ledenxa.

Kogda Hose Arkadio Vtoroy pricel v seba, on lejal na špine i vokrug bylo temno. On ponal, qto edet v kakom-to beskoneqno dlinnom i bescumnom poezde, golova ego sjata korkoy zapekceysa krovi i vse košti bolat. Nevynosimo hotelos špat. Sobiraas prošpat mnogo qasov podrad, zdes, gde on v bezopasnosti ot vseh ujasov i gnusnošey, Hose Arkadio Vtoroy povernulsa na tot bok, kotoryy bolel mence, i tolko tut zametil, qto lejit na trupah. Imi byl nabit ves vagon, lic posredine ostavalsa svobodnyy prohod. Posle boyni proclo, doljno byt, neskolko qasov, potomu qto trupy byli takoy temperatury, kak gips osenyu, i, tak je kak gips, napominali na ocup okamenevcuu penu, i te, kto prines ih suda, imeli vreme ulojit ih radami, kak ukladyvaut obyqno grozdi bananov. Pytaas špaštis ot etogo kocmara, Hose Arkadio Vtoroy perepolzal iz vagona v vagon k golove poezda i pri vsšpyckah sveta, melkavcego v celah mejdu plankami obcivki, kogda soštav pronosilsa mimo špacih poselkov, videl mertvyh mujqin, mertvyh jencin, mertvyh detey, kotoryh vezli, qtoby sbrosit v more, kak brakovannye banany. On uznal tolko dvoih: jencinu, trgovavcuu prohladitelnymi napitkami na plojadi, i polkovnika Gavilana — na ruke polkovnika vse ece byl namotan poas s prajkoy iz meksikanskogo serebra, s ego pomocyu on pytalsa rasqištis sebe dorogu v ohvaqennoy panikoy qto komnata byla zakryta uje mnogo let, vozduh zdes kazalsa prygnul v temnotu i lejal v kanave, poka ves poezd ne procel mimo. Eto byl samyy dlinnyy soštav iz vseh vidennyh im — poqti dvešti tovarnyh vagonov, po parovozu s kajdoga konxa i tretiy parovoz v xentre. Na poezde ne bylo nikakih ogney, daje krasnyh i zelenyh signalnyh fonarey, on bescumno i štremitelno skolzil po relsam. Na krycah vagonov vidnelis temnye figury soldat vozle pulemetov.

Okolo polunoqi hlynul prolivnoy dojd. Hose Arkadio Vtoroy ne znal, gde on vyprygnul, no ponimal, qto esli budet idti v napravlenii, proti-

vopolojnom tomu, kuda ucel poezd, to pridet v Makondo. Posle bolee qem treh qasov puti, promoknuv do kostey i ispytyvaa stracnuu golovnuu bol, on uvidel v rassvetnoy polumgle pervye doma goroda. Privleqenny zapahom kofe, on vocel v kuhnu, gde kakaa-to jencina s rebenkom na rukah stoala, sklonivcis nad oqagom.

— Zdravstvuyte, — skazal on, sovercenco obsessilenny. — Ya Hose Arkadio Vtoroy Buendia.

On proiznes svoe ima polnoštyu, bukva za bukvoy, qtoby ubeditsa v tom, qto on jiv. I horoco sdelał, tak kak jencina, uvidev v dverah mraqnogo, istocennogo qeloveka, zapaqkannogo krovyu i otmeqennogo peqatyu smerti, recila, qto pered ney prividenie. Ona uznala Hose Arkadio Vtorogo. Prinesla odealo, qtoby on zavernulsa, poka ona vysucit u oqaga ego odejdu, sogrela vodu, qtoby on mog promyt svou ranu — u nego byla tolko sodrana koja, — i dala emu qistuu pelenku perevazat golovu. Potom poštavila pered nim nebolcuu qacku kofe bez sahara, kotoruu, kak ey ras-skazyvali, pyut Buendia, i razvesila odejdu u ognia.

Hose Arkadio Vtoroy ne proiznes ni slova, poka ne dopil kofe.

— Tam bylo, naverno, tysaqi tri, — proceptal on.

— Qego?

— Mertvyh, — obyasnıl on. — Naverno, vse, kto sobralsa na stanxii.

Jencina posmotrela na nego s jaloštyu. „Zdes ne bylo mertvyh, — vozrazila ona. — So vremen tvoego rodiqa, polkovnika Aureliano Buendia, v Makondo niqego ne sluqalos“. V treh kuhnah, gde pobylval Hose Arkadio Vtoroy, prejde qem dobralsa do svoego doma, emu skazali to je samoe: „Ne bylo mertvyh“. On procel qerez privokzalnuu plocađ, uvidel nagromojdennye odin na drugoy štolı dla fritangi i ne obnarujil nikakih sledov boyni. Ulixы pod neprekracaucimsa dojdem byli puštynny, v nagluho zakrytyh domah ne bylo zametno daje priznakov jizni. Edinstvennym svidetelem togo, qto zdes ešt ludi, byl zvon kolokolov, prizyvavciy k utreni. Hose Arkadio Vtoroy poštuał v dver doma polkovnika Gavilana. Beremennaa jencina, kotoruu on do etogo videl mnogo raz, zahlopnula dver u nego pered nosom. „On uehal, — skazala ona isřuganno. — Vernulsa k sebe na rodinu“. U glavnogo vhoda v elektrifixirovanny kuratnik, kak vseгда, štolı dvoe meštnyh polixeyskih, v svoih placah i kleenqatyh clemah oni byli pohoji na kamennye izvaania pod dojdem. Na okrainnoy uloqke antilskie negry rašpevali horom psalmy. Hose Arkadio Vtoroy

pereprygnul qerez ogradu dvora i vocel v kuhnu doma Buendia. Santa Sofia de la Pyedad skazala emu cepotom: „Smotri, qtob teba ne uvidela Fernanda. Ona uje vstala“. Kak budto vypoľnaa nekoie taynoie sogľacenie, Santa Sofia de la Pyedad otvela syna v „gorceqnuu komnatu“, zaštelila dla nego polurazvalivcuusa raskladnuu krovat Melkiadesa, a v dva qasa dna, kogda Fernanda legla špat, peredala emu v okno tarelku s edoy.

Aureliano Vtoroy noqeval doma, potomu qto tam ego zaštal dojd, i v tri qasa dna on vse ece jdal, kogda proasnitsa. Santa Sofia de la Pyedad po sekretu soobcila emu o poavlenii brata, i on pocel v komnatu Melkiadesa. Aureliano Vtoroy toje ne poveril ni v išturiu o boyne na plojadi, ni v noqnoy kocmar s nagrujennym trupami poezdom, kotoryy cel k moru. Nakanune veqerom v Makondo bylo ogľaceno qrezvyqaynoie zaavlenie pravitelštva, soobcavcee, qto raboqie podqinilis prikazu pokinut štanxiu i mirnymi kolonnami razoclis po domam. V zaavlenii takje dovodilos do svedenia naroda, qto vojaki profsouzov, pronikcis vysokim patriotizmom, sveli svoi trebovania k dvum punktam: reforma medixinskogo obsľujivania i poštroyka othojih mešt pri barakah. Pozje Aureliano Vtoroy uznal, qto, uladiv delo s raboqimi, voennye vlasti pošpecili izveštít ob etom senora Brauna, i on ne tolko sogľasilsa udovľetvorit novye trebovania, no daje predlojil uštroit za sqet kompanii trehdnevnoie narodnoie gulanye i otprazdnovat primireníe. Odnako kogda voennye šprosili ego, na kakoe qislo mojno naznaqít podpísanie sogľacenia, on pogľadel v okno, na oza-raemoe vštpyckami molniy nebo, i sdelal ješt, vyrajavciy polnuu neopredelennošt.

— Vot razgulaetsa pogoda, — skazal on. — Na vreme dojdey my prioštavanľivaem vsakuu deatelnnošt.

Dojdey ne bylo xelyh tri mesaxa — štoal zasucľivyy sezon. No kak tolko senior Braun obyavil o svoem recenii, vo vsey bananovoy zone hlynul tot samyy prolivnoy dojd, qto zahvatil Hose Arkadio Vtorogo po doroge v Makondo. Liven prodoljalsa i qerez nedelu posle etogo. Ofixialnaa versia, kotoruu tysaqi raz povtorali i vdalblivali naseleniu vsemi imevcimisa v rašporajenii pravitelštva sredštvmi informaxii, v konxe konxov byla navazana kajdomu: mertvyh ne bylo, udovľetvorennyye raboqie vernulis k svoim semyam, a bananovaa kompania prioštanovila raboty do konxa dojdey. Voennoe polojenje sohranalos na tot sluqay, esli neprekracauciesia livni vyzovut kakoe-nibud bedštvie i ponadobitsa prinimat qrezvyqaynye

mery, no voyska byli otvedeny v kazarmy. Dnem soldaty, zasuqiv čtany do kolen, brodili po ulixam, prevrativcimsa v burnye potoki, i puskali s rebatickami korabliki. Noqyu, posle naštuplenja komendantskogo qasa, oni vycibali udarami prikkladov dveri, vytaskivali podozrevaemyh iz pošteley i uvodili tuda, otkuda ne bylo vozvrata. Vse ece velis poiski i uniqtोजेने prestupnikov, ubiyx, podjigateley i naruciteley dekreta nomer qetyre, no voennye otrixali eto daje pered rodnymi svoih jertv, perepolnavcimi priemnuu naqalnika garnizona v nadejde uznat o sudbe areštovannyh. „Ya uveren, qto vam eto prosto prisnilo, — tverdil naqalnik garnizona. — V Makondo niqego ne proizoclo, niqego ne proishodit i nikogda niqego ne proizoydet. Eto sqastlivyy gorod“. Tak byli uniqtोजेने vse profsouznyye vojaki.

Uxelel lic odin Hose Arkadio Vtoroy. Odnajdy noqyu, v fevrале, dveri doma zatraslis ot udarov. Stuqali prikkladami — etot štuk ni s qem nelza bylo šputat. Aureliano Vtoroy, kotoryy vse ece jdal, kogda proasnitsa, qto-by vyyti iz domu, otkryl dver i uvidel češteryh soldat vo glave s ofixerom v mokryh ot doйда placah. Ne skazav ni slova, oni obyskali dom, komnatu za komnatoy, ckaf za ckafom, i goštinye, i kladovyе. Ursula prosnulas, kogda zajgli svet v ee komnate, i, poka cel obysk, lejala zataiv dyhanie, no sdelala iz palxev krešt i vse vreme napravlala ego tuda, kuda perehodili soldaty. Santa Sofia de la Pyedad uspela razbudit Hose Arkadio Vtorogo, špavcego v komnate Melkiadesa, odnako emu srazu štalo yasno, qto pytatsa bejat slickom pozdno. Santa Sofia de la Pyedad snova zaperla dver, a on nadel rubahu i botinki, sel na poštel i štal jdat, kogda oni poavatsa. V etot moment oni obyskivali yuvelirnuu maštterskuu. Ofixer prikazal ošpetet visaqiy zamok, byštremy vzmahom fonara obvel pomecenie, uvidel raboqiy štol, šteklannyy ckaf dla flakonov s kislotami, inštumenty, lejavcie na teh je meštah, gde ih oštavil hozain, i, kazalos, ponal, qto v etoy komnate nikto ne jivet. No tem ne menee kovarno šprosil Aureliano Vtorogo, ne yuvelir li on, tot obyasn timer, qto zdes byla maštterskaa polkovnika Aureliano Buendia. „Tak!“ — skazal ofixer, zajeg svet i otdal prikaz proizvešt timeratelnyy obysk, ot kotorogo ne ukrylis vosemnadxat zolotyh rybok, — oštavcis nerašplavlennymi, oni lejali v ještanoy banke, za flakonami. Ofixer vysypal ih na štol i vnmatelno rassmotrel kajduu, posle qego zametno smagqilsa. „Ya by hotel vzat sebe odnu, esli vy pozvolite, — skazal on. — V svoe vreme oni byli opoznavatelnyy znakom matejnikov, no seyqas eto

relikvia“. On byl sovsem molodoy, poqti yunoca, no derjalsa oqen uverenno, i tolko teper stalo zametno, qto v nem est neqto privlekatelnoe, raspolagaucee. Aureliano Vtoroy podaril emu zolotuu rybku. U ofixera radoŝtno, kak u rebenka, zableŝteli glaza, on ŝpratal rybku v karman, a oŝtalnye brosil v banku i poŝtaval ee na meŝto.

— Takomu podarku xeny net, — zametil on. — Polkovnik Aureliano Buendia byl odnim iz naciĥ samyĥ velikih ludey.

Odnako etot priŝtup qeloveqnoŝti ne povliat na ego professionalnoe povedenie. Pered dveryu v komnatu Melkiadesa Santa Sofia de la Pyedad pribegla k posledney oŝtavceysa u nee v zapase ulovke. „Zdes uje poqti ŝto let nikto ne jivet“, — skazala ona. Ofixer zaŝtaval otkryt komnatu, probejal po ney luqom fonara, i Aureliano Vtoroy i Santa Sofia de la Pyedad uvideli arabskie glaza Hose Arkadio Vtorogo v tot moment, kogda blik sveta skolznul po ego lixu, i ponali, qto eto konex odnoy trevogi i naqalo drugoy, ŝpashenie ot kotoroy tolko v smireanii. Odnako ofixer prodoljal vodit luqom fonara po komnate i ne proavil nikakih priznakov zainteresovannoŝti, poka ne obnarujil semdesat dva gorcka, slojennyĥ čtabelami v kcafu. Togda on zajeg svet. Hose Arkadio Vtoroy, bolee qem kogda-libo torjeŝtvennyy i zadumqivyy, sidel na krau koyki, gotovyy vŝtat i poyti. Za nim vidnelis polki s raŝtrepannymi knigami i svitkami pergamentov, vse ece qiŝtyy i pribrannyy raboqiy stol s qernilnixami, vse ece polnymi qernil. V komnate byl tot je svejij i prozraqnyy vozduĥ, ta je nepodvlaŝtnoŝt pyli i razručeniu, kotorye pomnil s detŝtva Aureliano Vtoroy i kotorye ne umel zameqat odin lic polkovnik Aureliano Buendia. No vnimanie ofixera bylo prikovano tolko k gorckam.

— Skolko qelovek jivet v dome? — ŝprosil on.

— Pat.

Ofixer, oqevidno, byl v nedoumenii. Vzglad ego oŝtanovilsa na tom proŝtranŝtve, gde Aureliano Vtoroy i Santa Sofia de la Pyedad prodoljali videt Hose Arkadio Vtorogo; teper i sam Hose Arkadio Vtoroy zametil, qto voennyy smotrit na nego, ne vida ego. Potom ofixer vykluqil svet i prikryl dver. Kogda on zagovoril s soldatami, Aureliano Vtoroy ponal, qto molodoy voennyy videl komnatu Melkiadesa temi je glazami, kakimi videl ee polkovnik Aureliano Buendia.

— Suda deyŝtvitelno uje let ŝto po krayney mere nikto ne zagladyval, — skazal ofixer svoim soldatam. — Tut, naverno, daje zmei vodatsa.

Kogda dver zakrylas, Hose Arkadio Vtoroy poquvstvoval uverennoŝt, qto ego vojna pricla k konxu. Za mnogo let do etogo polkovnik Aureliano Buendia rasskazyval emu o pritagatelnoy sile voyny i pytalsa dokazat svoe utverjdenie besqislennymi primerami iz sobŝtvennoy jizni. Hose Arkadio Vtoroy poveril emu. No v tu noq, poka ofixer gladel na nego, ne vida ego, on vŝpomnil o naprajenii poslednih mesaxev, o merzostah turmy, o panike na stanxii, o poezde, grujennom trupami, i pricel k zakluqeniu, qto polkovnik Aureliano Buendia proŝto carlatan ili durak. On ne ponimal, zaqem nujno bylo tratit ŝtolko slov, qtob obyasnit, qto ty iŝpytyvaec na vojne, kogda doŝtatoqno vsego lic odnogo slova: ŝtrah. V komnate Melkiadesa on, zacicennyy razlitym v ney koldovskim svetom, cumom dojda, quvŝtvom svoey nevidimoŝti, obrel tot pokoy, ktorogo ne imel ni odnoy minuty za vsu svou procluu jizn; edinŝtvennoe, qto ece vyzyvalo v nem ŝtrah, byla mysl, kak by ego ne pohoronili zajivo. On rasskazal ob etom Santa Sofii de la Pyedad, nosivcey emu picu, i ta obecala sdelat vse vozmojnoe, projit kak mojno dulce i udoŝtoveritsa sobŝtvennymi glazami, qto ego horonat mertvym. Togda, osvobodivcis nakonex ot vsakih ŝtrahov, Hose Arkadio Vtoroy zanalsa izuqeniem pergamentov Melkiadesa, i qem mence on ponimal ih, tem s bolcim udovolŝtvиеm prodoljal izuqat. On privyk k cumu dojda, kotoryy qerez dva mesaxa uje prevratilsa v novuu formu ticiny, i ego odinoqeŝtvo narucalos lic poavleniem Santa Sofii de la Pyedad. On uprosil ee oŝtavlat edu na podokonnike, a na dver povesit zamok. Drugie qleny semyi zabyli o Hose Arkadio Vtorom, daje Fernanda, ne vozrajavcaa protiv prebyvania devera v dome s teh por, kak ey ŝtalo izveŝtno, qto ofixer zaŝtal ego v komnate, no ne uvidel. Qerez polgoda zatoqenia Hose Arkadio Vtorogo, kogda voyska pokinuli Makondo, Aureliano Vtoroy, jajdavciy poboltat s kem-nibud, poka pereŝtanet dojd, snal zamok s dverey komnaty. Kak tolko on vocel, v nos emu srazu udarilo zlovonie ot gorckov — oni ŝtoali na polu i byli neodnokratno iŝpolzovany po naznaqeniu. Hose Arkadio Vtoroy, oblysevciy, bezrazliqnyy k tocnotvornym, otravlaucim vozduh iŝporeniam, prodoljal qitat i pereqityvat neponatnye pergamenty. On ves svetilsa kakim-to angelskim sianiem. Pri zvuke otkryyceysa dveri on lic podnal glaza ot ŝtola i snova opuŝtil ih, no bratu bylo doŝtatoqno i etogo korotkogo mgnovenia, qtoby uvidet v ego vzglade povtorenie nepopravimoy sudby pradeda.

— Ih bylo bolce treh tysaq, — tolko i skazal Hose Arkadio Vtoroy. — Ya

uveren, qto tam byli vse, kto sobralsa na stanzii.

x x x

Dojd lil qetyre goda odinnadxat mesaxe v i dva dna. Poroy on slovno by zatihal, i togda vse jiteli Makondo v ojidanii skorogo konxa nenaštya nadevali prazdniqnye odejdy, i na lixah u nih teplilis robkie ulybki vzdoravlivaucih; odnako vskore naselenie goroda privyklo k tomu, qto posle kajdogo takogo prosveta dojd vozobnovlaetsa s novoy siloy. Gulkie raskaty groma raskalyvali nebo, s severa na Makondo naletali uragannye vetry, oni snosili kryci, valili steny, s kornem vyryvali poslednie bananovy derevy, ostavciessa na plantaxiah. No, kak i vo vremena bessonnixy, kotoruu Ursula qašto všpominala v te dni, samo bedštvie podskazyvalo lekarštvu protiv porojdennoy im skuki. Aureliano Vtoroy byl odnim iz samyh upornyh borxov s bezdelyem. Naklikannaa senorom Braunom bura zahvatila ego v dome u Fernandy, kuda on zaglanul v tot veqer po kakomu-to puštaqnomu povodu. Fernanda predlojila svoemu suprugy polomannyy zontik, otyskavciysa v štennom ckaфу. „Ne nujno, — skazal Aureliano Vtoroy. — Ya pobudu zdes, poka ne proydet dojd“. Koneqno, eta fraza ne mogla sqitatsa nerucimoy klatvoy, no Aureliano Vtoroy tvrdo namerevalsa sderjat svoe slovo. Ego odejda oštalas v dome Petry Kotes, i kajdye tri dna on štaskival s seba vse, qto na nem bylo, i v odnih kalsonah jdal, poka emu poštiraut. Qtoby ne skuqat, on vzalsa uštranit vse izyany, nakopivciessa v dome. On prilajival dvernye petli, smazyval zamki, privinqival zasovy i vypramlal cpingalety. V teqenie neskolkih mesaxe v mojno bylo videt, kak on brodit po domu, taskaa pod myckoy yacik s instrumentami, kotoryy, doljno byt, zabyli xygane ece pri Hose Arkadio Buendia, i nikto ne znal poqemu — to li ot fiziqeskoj raboty, to li ot dyavolskoj skuki, to li ot vynujdennogo vozderjania, — no ego bruho poštopenno opadalo, kak pušteuciy burduk s vinom, ego lixo, napominaucee blajennuu mordu gigantskoj qerepahi, teralo svoj bagrovokrasnyy ottenok, dvoynoy podborodok sglajivalsa, i nakonex Aureliano Vtoroy pohudel naštolko, qto naqal sam zavazyvat cnurki svoih botinok. Glada, kak on štaratelno prilajivaet dvernye cekoldy i razbiraet na qašti štennye qasy, Fernanda podumala, ne vpal li ee suprug v greh perelivania iz puštogo v porojnee, podobno polkovniku Aureliano Buendia s ego zolotymi rybkami, Amarante s ee pugovixami i savanom, Hose Arkadio Vtoromu s pergamentami i Ursule, veqno perejevyvaucey svoi vošpomi-

nanía. No eto bylo ne tak. Prošto dojd vse perevernul vverh nogami, i daje u besplodnyh mehanizmov, esli ih ne smazyvali kajdye tri dna, mejdu cesterenkami proraštali xvety, niti parqovyh vycivok pokryvalis rjavqinoj, a v otsyrevcem belye zavodilis vodorosli cafrannogo xveta. Vozduh byl nastolko propitan vlagoy, qto ryby mogli by proniknut v dom qerez ot-krytuu dver, proplyt po komnatam i vyplyt iz okon. Odnajdy utrom Ursu-la prosnulas, quvstvua štracnuu slabost — predvestie blizkogo konxa, — i uje poprosila bylo položit ee na nosilki i otnešti k padre Antonio Isabelu, no tut Santa Sofia de la Pyedad obnarujila, qto vsa špina staruhi usea-na piavkami. Razduvcihsa tvarey priijagali goloveckami i otryvali odnu za drugoy, qtoby oni ne vysosali iz Ursuly poslednie oštatti ee krovi. Priclos vyryt stoqnye kanavy, otvešti vodu iz doma, oqištít ego ot jab i ulitok — tolko posle etogo mojno bylo vyteret poly, ubrat kirpiqi iz-pod nojek kro-vatey i hodit v botinkah. Zanatyy sotnami meloqey, kotorye trebovali ego vnimania, Aureliano Vtoroy ne zameqal približenia štarosti, no odnajdy veqerom, kogda on nepodvijno sidel v kaqalke, sozerxaa rannie sumerki, i dumal o Petre Kotes, ne išpytyvaa pri etom nikakogo volnenia, on vdruk poquvštvoval, qto štareet. Kazalos, niqto ne mecalo emu vernutsa v pres-nye obyatia Fernandy, qya krasota s prihodom zrelosti rasxvela ego bolce, no dojd smyl vse jelania i napolnil ego bezrazliqnyim špokoyštviem pre-sytivcegosa qeloveka. Aureliano Vtoroy ulybnulsa pri mysli, qego by on tolko ne vytvoral rance v takoy dojd, zatanuvciysa na xelyy god. Odnim iz samyh pervyh on privez v Makondo xinkovyje listy, i eto bylo zadolgo do togo, kak bananovaa kompania vvela v modu xinkovyje kryci. On raz-dobyl ih, qtoby pokryt krycu nad špalney Petry Kotes i naslajdatsa ocuce-niem glubokoy blizosti, kotoroe v te vremena vyzyval u nego cum dojda. No daje eti vošpominania o bylyh bezumštvah i priqudah molodosti ne vzvolnovali Aureliano Vtorogo, kak budto v posledney gulanke on istocil vse zapasy svoey quvštvennosti i v nagradu poluqil divnoe svoystvo — šposobnost dumat o proclyh radoštah bez goreqi i raskaania. Na pervyy vzglad kazalos, qto dojd nakonex dal emu vozmojnošt špokoyno sešt i porazmyclat na dosuge, a yacik s maslenkami i ploskogubxami razbudil v ego duce zapozdaluu tosku po tem poleznym delam, kotorymi on mog by zanatsa i ne zanalsa, no eto bylo ne tak: ljubov k osedlosti i domacnemu uutuu, odolevcaa Aureliano Vtorogo, ne zavisela ni ot vošpominaniy, ni ot gorkogo jiznennogo opyta. Ee porodil dojd, vyzval iz proclogo, iz togo

dalekogo detstva, kogda on qital v komnate Melkiadesa volcebnye skazki o kovrah-samoletah i kitah, proglatyvaucih xelye korabli so vsem ekipajem. V odin iz takih dnevy po nedosmotru Fernandy i probralsa v galereu malenkiy Aureliano. Aureliano Vtoroy srazu priznal v malqike svoego vnuka. On podstrig emu volosy, odel ego, nauqil ne pugatsa ludey, i vskore uje nikto ne somnevalsa v tom, qto eto zakonnyy Aureliano Buendia, nadelenny vysemi harakternymi rodovymi priznakami: torqacimi skulami, udivlennym vzgladom i odinokim vidom. S teh por Fernanda uspokoilas. Ona davno uje pytalas obuzdat svou gordynu, no ne znala, kak eto sdelat, ibo qem bolce ona dumala o vozmojnyh vyhodah iz sozdavcegosya polojenja, tem menee razumnymi oni ey kazalis. Znay ona, qto Aureliano Vtoroy primet neojidannogo vnuka tak, kak on eto sdelal — s dobrodubnoy snishoditelnoštyu deducki, ona ne pribegala by ko vsakim uvertkam i otsroqkam i ece s proclogo goda otkazalas by ot umercvlenia svoey ploti. Dla Amaranty Ursuly, uje smenivcey k tomu vremeni moloqnye zuby na poštoannye, plemannik byl jivoy igruckoy, kotoroy ona razvlekalas v tomitelnye qasy dojda. Kak-to raz Aureliano Vtoroy vspomnil, qto v byvcey špalne Meme valaetsya vsemi zabytaa angliyskaa enxiklopediya. On vzalsya pokazyvati detam kartinky: snaqala izobrajeniya jivotnyh, potom geograficheskie karty, peyzaji dalekih štran, portrety znamenityh ludey. Aureliano Vtoroy ne umel qitat po-angliyski i s trudom mog rašpoznati lic naibolee izveštne goroda i samyh proslavlennyh znamenitostey, poetomu emu prielos izobretati imena i samomu vydumyvati poasnieniya k risunkam, daby udovletvoriti nenasytnoe detskoe ljubopytstvo.

Fernanda i v samom dele poverila, qto ee suprug ne preminet vernutsya k svoey sojitelnixe, kak tolko rašpogoditsya. Vnaqale ona opasalas, kak by on ne popytalsya proskolznuti v ee sobstvennuu špalnu, togda ey prielos by proyti qerez poštydnoe obyasnienie i rasskazati emu, qto posle rojdeniya Amaranty Ursuly ona utratila šposobnošty k suprujeskoy jizni. Eti štrahi i poslujili priqinoj usilennoy perepiski Fernandy s nevidimymi xelitelami, kotoruu to i delo narucali pereboi v poqtovoy svazi. V pervye mesaxy dojda bura vyzvala neskolko jeleznodorojnyh kataštrof, i Fernanda iz odnogo pisma nevidimyh xeliteley ponala, qto ee poslanie ne docli po naznaqeniu. Pozje, kogda svaz s neizveštными korrešpondentami okonqatelno prekratilas, ona vseryez podumyvala, ne nadeti li ey masku tigra, kotoruu nosil ee muž na krovavom karnavale, i ne poyti li pod vymyčlennym imenem

na priem k vračam bananovoy kompanii. No ot odnoy iz jencin, qasto zanosivcih v dom novye izvestia o bedstviah, priqinennyh potopom, ona uznala, qto kompania vyvezla svoi ambulatorii v te kraa, gde net dojdey. Togda Fernanda pereštala nadeatsa. Ona pokorilas sudbe i prinilas jdat, poka ne utihnet dojd i snova ne zarabotaet poqta, a do teh por vračevala svoi taynye nedugi domacnimi sredstvami, ibo predpoqla by umeret, qem otdatsa v ruki poslednego oštavcegosya v Makondo doktora, qudakovotogo franxuza, kotoryy pitalsa travoy, slovno locad ili osel. Ona sblizilas s Ursuloy, nadeas vyvedat u nee kakoy-nibud špasilenny rexept. No hanjeskaa privyqka ne nazyvat veci svoimi imenami zastavila Fernandu pomenat priqiny na sledstvia, obyavit krovoteqenia jarom. V takom vide ee bolezni kazalis ey menee poštydnymi, i Ursula rezonno zakluqla, qto zabolevanie ne utrobnogo, a jeludoqnogo haraktera, i posovetovala prinat kalomel. Ne bud etoy hvori, v kotoroy lubaa drugaa jencina, ne štradaucya boleznennoy štydlivoštyu, ne obnarujila by dla seba niqego pozornogo, i ne propaday u nee pisma, Fernanda ne obracala by vnimania na dojd, ibo v konxe konxov vsu svou jizn ona korotala tak, slovno za oknami neištovštvet prolivnoy liven. Ona ne izmenila qasy trapez i ne otkazalas ni ot odnoy iz svoih privyqek. Pod nojki štola podkladyvali kirpiqi, štulya gromozdili na tolštye doski — inaqe obedaucie promoqili by nogi, — a Fernanda po-prejnému prodoljala štelit skaterti iz gollandskogo polotna, rasštavlat kitayskiy serviz i zajigat pered ujinom sveqi v kandelabrah, tak kak, po ee gluboqaycemu ubejdeniu, štihiynoe bedštvie ne moglo slujit povodom dla narucenia raz zavedennyh pravil. Nikto iz obitateley doma ne pokazivalsa na ulixe. Esli by Fernanda mogla, ona by zakryla navsegda vse vhodnye dveri ece zadolgo do naqala dojda, ibo, po ee mneniu, dveri byli izobreteny lic dla toho, qtoby ih zapirat, a interesovatsa sobytiami, proishodacimi na ulixe, — zanatie, doštoynoe proštitutok. I tem ne mnee ona pervoy brosilas k oknu, kogda štalo izveštno, qto mimo doma nesut grob s telom polkovnika Gerineldo Markesa; odnako zrelice, uvidennoe qerez priotkrytoe okno, do takoy štepeni ogorqilo Fernandu, qto ece mnogo mesaxev špušta ona raskaivalas v svoey minutnoy slabošti.

Bolee ubogoy pohoronnoy proxessii nelza bylo sebe predstavit. Grob štosal na proštoy povozke, zaprajennoy volami, nad nim kolyhalsa naves iz bananovyh lištyev, no dojd lil ne pereštavaa, koleša uvazali po štupixu v grazi, i naves derjalsa tolko qudom. Goreštnye potoki vody nizvergalis

na ležacej poverh groba znama, uje i tak promokce naskvoz, to samoe boevoie znama, pokrytoe porohovoy kopoty i krovyu, ktoroe vzyvalo nenavišt samyh zaslužennyh veteranov. Na grob byla vozložena sabla s kištami iz mednyh i celkovyh nitey, ta samaa sabla, ktoruu polkovnik Gerineldo Markes oštavlal na vecalke v goštinoj, qto by bezorujnym voyti v komnatu, gde cila Amaranta. Za grobom clepali po grazi poslednie veterany, oštavciesa v jivyh posle Neerlandskoy kapitulaxii, oni cli, zasuviv čtany po koleno, koe-kto daje bosikom, i nesli v odnoj ruke troštnikovuu palku, a v drugoy — venok iz slinavcih pod dojdem bumajnyh xvetov. Slovno proxessia prizrakov, prosledovali oni po ulixe, ktoraa vse ece nosila ima polkovnika Aureliano Buendia, drujno, kak po komande, oborotili golovy k ego domu, zatem zavernuli za ugot i vycli na plocađ — tam im priclos prosit podmogi, potomu qto improvizirovanny pogrebalny katafalk uvaz v grazi. Ursula poprosila Santa Sofiu de la Pyedad podnešti ee na rukah k dveram. Nikto ne mog usomnitsa v tom, qto štaruha vidit — s takim vnimanjem smotrela ona na proxessiu, a ruka ee, protanutaa vpered ruka arhangela-blagoveštника, povtorala dvijenia traurnoy kolesnixy, perevalivavcey iz uhaba v uhab.

— Procay, Gerineldo, synok, — kriknula Ursula. — Pereday nacim moe blagoslovenie i skaji, qto my uvidimsa, kak tolko proasneet.

Aureliano Vtoroy pomog svoey prababke vernutsa v poštel i s obyqnoy dla nego besxeremonnoštyu šprosil, qto hotela ona skazat svoimi slovami.

— Qištuu pravdu, — otvetila Ursula. — Ya otoydu, kak tolko pereštanet dojd.

Lavina grazi, zalivvaa ulixy, vyzvala beštokojštvu Aureliano Vtorogo. Im ovladela zapozdalaa trevoga za sudbu svoego skota, i, nabrosiv na pleqi brezent, on opravilsa k Petre Kotes. Petra Kotes, štoa po poas v vode vo dvore svoego doma, pytalas sdvinut s mešt dohluu locad. Aureliano Vtoroy vzal v ruki derevanny kol i pomog ey. Ogromnaa razduvcaasa tuca kaqnulas, slovno kolokol, i tut je byla unesena potokom jidkoy grazi. S teh por kak naqalsa dojd, Petra Kotes tolko i delala, qto oqicala dvor ot padali. V pervye nedeli ona posylala zapiski Aureliano Vtoromu s probami sroqno prinat kakie-nibud mery, no tot otveqal, qto nezaqem toropitsa, dela obštovat ne tak uj ploho i on qto-nibud da nadumaet, kak tolko pereštanet dojd. Petra Kotes poslala skazat emu, qto pašt bica zatopleny, a skot bejit

v gory, tam net korma, jivotnyh pojiraut yaguary i kosat epidemii. „Ne bespokoysa, — otvetil ey Aureliano Vtoroy. — Skotina budet, tolko by dojd pereštal“. Na glazah u Petry Kotes jivotnye padali desatkami, i ona edva uspevala razrubat na qašti teh, qto zahlebnulis v grazi. Bespomocno smotrela ona, kak potop neumolimo uniqtojaet soštoanie, nekogda sqitavceesa samym bolcim i nadejnym v Makondo; teper ot nego oštavalos lic odno zlovonie. Kogda Aureliano Vtoroy nakonex recilsa poyti pogladet, qto tam proishodit, on nacel lic odnogo ištocennogo mula da ece trup locadi sredi razvalin konucni. Petra Kotes pri vide svoego sojitelja ne vykazala ni udivlenia, ni radošti, ni zlošti i tolko pozvolila sebe ironiqueski ulybnutsa.

— Dobro pojalovat! — skazala Petra Kotes.

Ona soštariilas, štracno ishudala, ee mindalevidnye glaza, glaza dikogo zvera, privyknuv videt tolko dojd, svetilis peqalyu i pokornoštyu sudbe. Aureliano Vtoroy zaderjalsja v ee dome bolce qem na tri mesaxa, i povse ne ottogo, qto tut emu bylo priatnee jit, qem v svoem rodovom gnezde, a potomu, qto v bolee korotkiy srok on ne mog sobratsa s duhom i recitsa snova nakinut na seba brezent. „Kuda špecit, — govoril on, kak govarival i v dome Ursuly. — Nebo vot-vot proasnitsja“. Pervuu nedelu on svykalsja s izmenivceysja vnečnoštyu Petry Kotes — vreme i dojd nanesli krasote ego vozlublennoy nemalyy uron, — no postepenno on naqal smotret na nee prejnimi glazami, všpomnil bylye bezumštva, becenuu plodovitošt, kotoruu ih ljubov vyzyvala u skota, i kak-to noqyu na vtoroy nedele, dvijimyy otqašti jelaniem, otqašti koryštyu, razbudil jencinu vdohnovlaucimi laskami. No Petra Kotes oštalas ravnoducnoy. „Spi špokoyno, — probormotala ona, — nynqe ne vreme dla glupoštey“. I Aureliano Vtoroy uvidel samoga seba v zerkalah na potolke, uvidel špinnoy hrebet Petry Kotes — verenixu katucek, nanizannyh na puqok issohcih nervov, i ponal, qto jencina prava, no izmenilos ne vreme, a oni sami sdelalis neprigodnymi dla milyh glupoštey.

Aureliano Vtoroy vernulsa v dom k Fernande so svoimi sundukami, vernulsa, ubejdennyj v tom, qto ne tolko Ursula, no i oštalnye obitateli Makondo jdut, kogda perešt Janet dojd, qtoby umeret. Prohoda po ulixam, on videl v domah ludej s oštanovivcimsa, mertvym vzgladom, oni sideli, skreštiv ruki na grudi, vsem svoim suceštvom ocucaa, kak teqet potok xelnogo, neukrocennogo, neuporadoqennogo vremeni, ibo bespolezno

delit ego na mesaxy i gody, na dni i qasy, esli nelza zanatsa niqem drugim, krome sozerxania dojda. Deti s cumnym likovaniem vštretili Aureliano Vtorogo, i on opat prinalsa razvlekat ih igroy na svoem akkordeone, uje stradaucem odyckoy. No mladcemu pokoleniu Buendia bolce nrazilo razgladyvat kartinki v enxiklopedii, oni snova štali sobiratsa v špalne Meme, gde pylkoe voobrajenie Aureliano Vtorogo prevracalo dirijabl v letaucego slona, kotoryy icet v oblakah mešteqko poudobnee, qto by rašpolojitsa na noqleg. Na drugoy stranixe on obnarujil izobrajenie vsadnika: nesmotra na priqudlivuu odejdu, v nem bylo qto-to znakomoe; izuqiv risunok vdol i poperek, Aureliano Vtoroy pricel k vyvodu, qto pered nim portret polkovnika Aureliano Buendia. On pokazal risunok Fernande, i ta soglasilas, qto vsadnik pohoj, no ne tolko na polkovnika, a na vse seymeštvo Buendia. V deyštvitelnošti na kartinke byl izobrajen tatarskiy vojn. Tak Aureliano Vtoroy bezmatejno korotal vreme mejdu zaklinatelami zmey i kolossom Rodosskim, poka ego supruga ne obyavila emu, qto v dome oštalos vsego lic češt kilogrammov soloniny da mecok risa.

— I qto ya, po-tvoemu, doljen sdelat? — šprosil on.

— Ne znau, — otvetila Fernanda. — Eto mujskaa zabota.

— Horoco, — skazal Aureliano Vtoroy, — qto-nibud da pridumau, kogda utihnet dojd.

On po-prejnému bolce interesovala enxiklopediey, qem domacnimi delami, hota na obed emu davali jalkiy obrezok masa i gorštku risa. „Seyqas niqego nelza predprinat, — govoril on. — Ne mojet je dojd lit veqno“. Qem dalce on otkladyval zaboty o popolnenii kladovoy, tem bolce narastalo vozmućenie Fernandy, poka nakonex ee bessvaznye jaloby i redkie vštpycki gneva ne slilis v odin šplocnoy, neuderjimyy potok slov; cum ego, naqavciysa odnajdy poutru i napominavciy monotonnoe zvuqanie basovyh štrun gitary, k veqeru poštepenno podnalsa do vysokih not, nasycas pri etom vse bolee bogatymi, vse bolee yarkimi ottenkami. Aureliano Vtoroy ponaqalu ne obratil vnimania na etu kakofoniu, no na sleduuciy den posle zavtraka ego oglucilo jujjanie ece bolee nazoylivoe i gromkoe, qem cum dojda. Eto Fernanda broдила po vsemu domu, jaluas, qto voštitali ee kak korolevu, a ona prevratilas v slujanku v etom sumascedcem dome, mykaetsa s mujem — bezdelnikom, bezbojnikom i babnikom, kotoryy valitsa na krovat, razevaet pašt i jdet, qto emu tuda posypletsa manna nebesnaa, poka ona gnet špinu i tacit na sebe etot dom, kotoryy derjitsa

na qeštnom slove, dom, gde ona vse qištiti, ubiraet, qinit s rassveta do pozdney noqi, i, kak špat lojitsa, u nee glaza jjet, slovno v nih pesku nasyali, i nikto nikogda ne skajet ey: dobryy den, Fernanda, horoco li tebe špalos, Fernanda, nikto ne šprosit ee, hota by iz vejlivošti, poqemu ona tak bledna, poqemu ona prosypaetsa s takimi sinakami pod glazami, hota, koneqno, ona i ne jdet nikakogo vnimania ot etoy semyi, v konxe konxov oni vseгда odnosilis k ney kak k pomehe, kak k trapke, kotoroy snimaut s plity goraqie kotelki, kak k urodxu, namalevannomu na štene, eta semejka vseгда intrigovala protiv nee po uglam, nazyvaya ee hanjoy, nazyvaya ee fariseykoy, nazyvaya ee pritvoroy, i Amaranta — upokoy, Gošpodi, ee ducu — daje vo vseuslycanie obyavila, qto ona, Fernanda, iz teh, kto putuet zadniy prohod s velikim poštom, — Boje miloštivyy, qto za vyrajenie, — ona snosila vse pokorno, podqinaas vole Vsevycnego, no terpeniu ee pricel konex, kogda etot negoday, Hose Arkadio Vtoroy, skazal, qto semya pogibla, potomu qto vpuštila v dom kaqako v yubke, voobrazite sebe vlastolubivogo kaqako v yubke — prošti, Gošpodi, moe pregrelenie, — kaqako suqyey porody, iz teh kaqako, qto pravitelštvo poslalo ubivat raboqih, i — podumat tolko — on imel v vidu ee, Fernandu, kreštixu gexoga Alby, damu stol znatnogo proishojdenia, qto suprugy prezidentov ey zavidovali, qištokrovnuu dvoranku, kotoraas imeet pravo podpisyvatsa odinnadxatyu ištanskimi imenami, edinstvennuu smertnuu v etom gorodicke ubludkov, kotoruu ne mojet smutit stol na cestnadxat kuvertov, a etot graznyy prelubodey, ee muj, skazal, umiraa so smehu, qto stolko lojek i vilok i stolko nojey i qaynyh lojeqek potrebno ne dobrym hrištianam, a razve qto sorokonojkam, i ved tolko ona odna znaet, kogda sleduet podavat beloe vino i s kakoy ruki i v kakoy bokal nalivat i kogda sleduet podavat krasnoe vino i s kakoy ruki i v kakoy bokal nalivat, ne to qto eta derevencina — Amaranta — upokoy, Gošpodi, ee ducu, — kotoraas sqitala, qto beloe vino pyut dnem, a krasnoe veqerom, ona, Fernanda, edinstvennaa na vsem poberejye, mojet pohvaštatsa tem, qto hodit tolko v zolotoy noqnoy gorcok, a u etogo zloštynogo frankmasona polkovnika Aureliano Buendia — upokoy, Gošpodi, ego ducu — hvatilo derzošti šprosit, poqemu ona zaslujila etu privilegiu, ne potomu li, qto ištprajnaetsa hrizantemami, predstavte sebe, tak on i skazal, etimi samymi slovami, — a Renata, ee sobštvennaa doq, naglo podsmotrela, kak ona špravlaet bolcuu nujdu v špalne, i potom rasskazyvala, qto gorcok deystvitelno ves zolotoy i so

mnogimi gerbami, no vnútri ego proštoe dermo, samoe obyknovennoe dermo, i daje huje, qem obyknovennoe, — dermo kaqako, — predstavte sebe, ee sobstvennaa, rodnaa doq; qto pravda, to pravda, ona nikogda ne obmanyvalas otnositelno drugih qlenov semeystva, no, vo vsakom sluqae, imela pravo ojdat hot maluú toliku uvajenia so storony svoego muja, ibo, kak ni govori, on ee suprug pered Bogom i ludmi, ee gospodin, ee zastupnik, kotoryy vozlozil na seba po svoey dobroy vole i po vole Bojyey velikuu otvetstvennošt i vzal ee iz roditelskogo doma, gde ona jila, ne znaa nujdy i zabot, gde ona plela pohoronnye venki tolko radi vremenapreprovajdenia, ved ee krestnyy prislal ey pismo, skreplennoe ego sobstvennoruqnoy podpisu i ottiskom ego perštna na surguqnoy peqati, pismo, podtverjdaucee, qto ruki ego krestnixy sotvoreny ne dla trudov zemnyh, a dla igry na klavikordah, i, odnako, etot besquvstvennyy qurban, ee muj, izvlek ee iz roditelskogo doma i, napatstvuemyy dobrymi sovetami i preduprejdjeniami, privez suda, v adskoe peklo, gde tak jarko, qto i dycat-to neqem, i ne uspela ona sobluští vozderjanie, predpisannoe v dni pošta, a on uje shvatil svoi prelestnye sunduki i svoý parcivyy akkordeon i otpravilsa jit v bezzakonii so svoey nalojnixey, s etoy jalkoy potaskuhoy, doštatoqno vzglanut na ee zadnixu — pušt tak, slovo uje vyletelo, — doštatoqno vzglanut, kak ona vertit svoey zadnixey, zdorovennoy, budto u molodoy kobyly, i srazu štanet yasno, qto eto za ptixa, qto eto za tvar, — sovsem drugoy porody, qem ona, Fernanda, kotoraá oštetsa damoy i vo dvore, i v svinarnike, i za štolom, i v pošteli, prirojdennoy damoy, bogoboaznennoy, zakonoposlucnoy, pokornoy svoey sudbe, ona, koneqno, ne soglasitsa vytvorat raznye graznye čtuqki, ih mojno vytvorat s toy, drugoy, ta, drugaá, razumeetsa, gotova na vse, kak franxujenki, i daje huje ih v tysaqu raz, franxujenki hot poštupaut qeštno i vecaut na dveri krasnyy fonar, ece by ne hvatalo, qto by on vytvorat takoe svinštvo s neu, s Fernandoy, edinštvennoy i vozlublennoy doqeryu donyi Renaty Argote i dona Fernando del Karpio, v osobennošti poslednego, etogo svatogo qeloveka, ištinnogo hrištianina, kavalera ordena Svatoy grobnixy, a oni osoboy miloštuy Bojyey izbegaut tlenia v mogile, koja u nih i posle smerti oštetsa qištoy i gladkoy, kak atlasnoe platye nevesty, a glaza jivymi i prozraqnymi, kak izumrudy.

— Nu, eto uj nepravda, — prevral ee Aureliano Vtoroy, — kogda ego privezli, on izradno popahival.

On terpelivo slucal ves den, poka, nakonex, ne uliqil Fernandu v netoq-

nošti. Fernanda niqego ne otvetila, tolko ponizila golos. V etot veqer za ujinom ee svodacee s uma jujjanie zaglucilo cum dojda. Aureliano Vtoroy sidel za stolom, ponuriv golovu, el oqen malo i rano ucel k sebe v špalnu. Na sleduuciy den za zavtrakom Fernanda vsa traslas, vidno bylo, qto ona provela bessonnuu noq, no vošpominania o bylyh obidah, kazalos, pe-restali ee muqit. Odnako kogda Aureliano Vtoroy šprosil, ne mogla li by ona dat emu varenoe yayxo, ona ne ograniqilas proštym soobceniem, qto yayxa konqilis ece na procloy nedele, no zavela edkuu obvinitelnuu req protiv mujqin, kotorye provodat vreme, lubuas svoim graznym pupom, a zatem imeut naglošt trebovat, qto by im podali na stol peqen javoronka. Aureliano Vtoroy, kak obyqno, sobral detey i stal rassmatrivat s nimi kar-tinki v enxiklopedii, no Fernanda prikinulas, qto ubiraet v špalne Meme, hota na samom dele ey hotelos tolko odnogo — pušt on slycit, kak ona bormoqet, qto, razumeetsa, tolko tot, kto poteral posledniy štyd, mojet vnucat bednym nevinnym sozdaniam, budto v enxiklopedii narisovan polkovnik Aureliano Buendia. Dnem v qasy siešty, kogda deti legli špat, Aureliano Vtoroy uselsa v galeree, no Fernanda i tam ego nacla, ona draz-nila ego, izdevalas nad nim, krujilas vokrug nego s neumolimym jujja-niem ovoda, ona tverdila, qto, razumeetsa, poka v dome ne ošanutsa dla edy odni kamni, ee rašprekrasnyy mujenek budet sidet, kak persidskiy sultan, i glazet na dojd, potomu qto on lodyr, nahlebnik, niqtoještvo, trap-ka, privyk jit za sqet jencin i dumaet, qto jenilsa na supruge Iony, kotoroy mojno zagovorit zuby skazkoy o kite. Aureliano Vtoroy slucal Fernandu bolce dvuh qasov, besštrašnyy, budto gluhoy. On ne preryval jenu do pozdneho veqera i tolko togda poteral terpenie. Ee slova barabannym boem otzyvalis v ego mozgu.

— Da zamolqi ty, Hrišta radi, — vzmolilsa on.

Fernanda v otvet povysila golos. „Ne zamolqu, — skazala ona. — Tot, komu ne po duce moi slova, pušt ubiraetsa von“. Togda Aureliano Vtoroy vycel iz seba. On medlenno podnalsa, slovno sobiraas potanutsa, i s ho-lodnoy yaroštyu naqal snimat s podštavok odin za drugim gorcki i vazony s begoniami, paporotnikom, ducixey i odin za drugim brosat ih na pol, razbivaa vdrebezgi. Fernanda išpugalas — do sih por ona ne imela yasno-go predštavlenia o tom, kakaa štracnaa sila taitsa v ee išstuplennoy bol-tovne, no bylo uje slickom pozdno iskat putey k primireniu. Opyanenny vnezapnym i bezuderjnym ocuceniem svobody, Aureliano Vtoroy razbil

steklannuu gorku, prinalsa doštavat ottuda posudu i ne špeca cvyrat na pol tarelki, štakany, bokaly. Sohranaa polnoe špokoyštvie, on s seryeznym, sosredotoqennym vidom i s toy je tcatelnoštyu, s kotoroy nekogda okleival dom kreditkami, bil o šteny bogemskiy hruštal, xvetoqnye vazy ruqnoy rošpisi, kartiny, izobrajaucie devix v lodkah, nagrujennyh rozami, zerkala v zoloqenyh ramach i vse, qto mojno bylo razbit vo vseh komnatah doma, naqinaa s goštinoj i konqaa kladovoy. Poslednim popalsa emu pod ruku bolcoy glinanyy kuvcin, štoavciy na kuhne. S grohotom, pohojim na vzryv bomby, kuvcin razletelsa vo dvore na tysaqi kuskov. Zatem Aureliano Vtoroy vymyl ruki, nakinul na seba brezent i ece do polunoqi vernulsa s kuskami jilištroy soloniny, meckami, v kotoryh byli ris, kukuruza i dolgošnosiki, i neskolnimi tocimi grozdyami bananov. S teh por v dome ne bylo nedoštataka v syeštnyh pripasah.

Amaranta Ursula i malenkij Aureliano všpominali dni i gody dojda kak samoe sqaštlyvoe vreme svoey jizni. Nesmotra na zaprety Fernandy, oni clepali po lujam vo dvore, lovili yacerix i qetvertovali ih, igrali v otravlenie supa, taykom ot Santa Sofii de la Pyedad podsypaa v kaštrulu pylxu, snatuu s krylyev baboqek. Ih samoy lubimoy igruckoy byla Ursula. Oni obracalis s ney kak s bolcoy vethoy kukloy, taskali po vsem uglam, naražali v xvetnye trapki, mazali lixo sajey i odnajdy qut bylo ne vykololi ey glaza sadovymi nojnixami, kak vykalyvali jabam. Osobenno oni veselilis, kogda štaruha naqinala bredit. Na tretiy god dojda v mozgu Ursuly, oqevidno, i v samom dele proizocli kakie-to sdvigi, ona malo-pomalu utraqivala quvštvo realnošti, putala naštvoacee s davno procedcimi godami jizni i xelyh tri dna bezutečno rydala, oplakivaa smert svoey prababki, Petronily Iguaran, pogrebennoy bolee šta let tomu nazad. V golove ee vse smecalos: ona prinimala malenkogo Aureliano za svoego syna-polkovnika v tom vozrašte, kogda ego povelil posmotret na led, a seminarista Hose Arkadio putala so svoim pervenxem, bejavcim s xyganami. Ursula tak mnogo rasskazyvala o semye, qto deti nalovqilis privodit k ney v gošti rodštvennikov, umercih mnogo let nazad i jivcih v samoe razliqnoe vreme. Volosy u nee byli posypany zoloy, a glaza zavazany krasnym platkom, no ona byla sqaštlyva, sida na krovati v kompanii svoih rodnyh, kotoryh Amaranta Ursula i Aureliano opisывali vo vseh podrobnostah, kak esli by na samom dele ih videli. Ursula besedovala so svoimi pracurami o sobytiah, proiscedcih ece do ee rojdenia, jivo interesovalas novostami, kotorye

oni ey soobcali, i vmešte s nimi oplakivala rodiqey, umercih uje posle smerti ee voobrajaemyh sobesednikov. Deti vskore zametili, qto Ursula uporno pytaetsa vyasnit, kto byl tot qelovek, kotoryy odnajdy vo vrema voyny prines gipsovuu statuu svatogo Iosifa v naturalnuu veliqinu i poprosil sohranit, poka ne pereštanet dojd. Tut Aureliano Vtoroy vspomnil o sokrovice, špratannom v kakom-to mešte, izveštnom tolko Ursule, no vse ego rassšprosy i hitrye ulovki ni k qemu ne priveli — plutaucaa v labirinte bređa Ursula vse je sberegla doštatoqno razuma, qto by sohranit svou taynu, ona tverdo namerevalas otkryt ee tolko tomu, kto dokajet, qto on i ešt zakonnyy vladelex špratannogo zolota. Ursula byla naštolko hitra i tak nepreklonna, qto, kogda Aureliano Vtoroy popytalsa vydat odnogo iz svoih štaryh sobutylnikov za vladelxa sokrovica, ona razoblaqila samozvanxa, uqiniv emu kropotlivyy dopros i rasštaviv mnoještvo nezametnyh zapadney.

Ubejdenny v tom, qto Ursula uneset svou taynu v mogilu, Aureliano Vtoroy nanal artel zemlekopov, yakoby sobiraas vyryt vo dvore i na zadnem dvore osucitelnye kanavy, i sobštvennoruqno ištikal vsu zemlu jelezny m prutom, obcaril ee vsevozmojnymi metalloiskatelami, no za tri mesaxa iznuritelnyh poiskov ne nacel niqego pohojego na zoloto. Togda, polagaa, qto karty vidat luqce, qem zemlekopy, on obratilsa za sodeyštvem k Pilar Ternere, no ta obyasnila emu — karty smogut otkryt ištinu, tolko esli sama Ursula svoey rukoy snimet kolodu. I vse je gadalka podtverдила suceštvovanie sokrovica i daje utoqnila, qto ono soštait iz semi tysaq dvuhsot qetyrnadxati zolotyh monet v treh parusinovyh meckah, zavazannyh mednoy provolokoy i zarytyh v kruge radiusom štto dvadxat dva metra, xentrom kotorogo slujit krovat Ursuly. Tolko Pilar Ternera predupredila, qto klad ne daštsa v ruki do teh por, poka ne konqitsa dojd, i posle etogo trijdy ne naštanet mesax iun, i bolota ne vysohnut pod ego solnxem. Izobilie i tumanna skrupuleznošt etih svedeniy jivo napomnili Aureliano Vtoromu rasskazy o privideniah, i on tut je recil prodoljat poiski, hota delo bylo uje v avgušte i do togo vremeni, kogda ištpolnatsa usloviah predskazania, oštavalos po mencey mere ece tri goda. Ego qrezvyqayno udivilo i daje ozadaqilo to obštatoelštvo, qto ot krovati Ursuly do izgorodi zadnego dvora okazalos rovno štto dvadxat dva metra. Kogda Fernanda uvidela, kak Aureliano Vtoroy izmeraet komnaty, i uslycala, kak on prikazyvaet zemlekopam uglubit kanavy ece na odin metr, ona ištpu-

galas, qto ee muj rehnulsa vsled za svoim bratxem. Ohvaqennyy поиско-
voy lihoradkoy, vrode toy, kotora a terzala ego pradeda na puti k velikim
izobreteniam, Aureliano Vtoroy izrashodoval svoi poslednie zapasy jira, i
ego byloe shodstvo s bratom-bliznexam snova vystupilo naruju: on pohod-
dil na Hose Arkadio Vtorogo ne tolko hudoboy i uglovatostyu figury, no i
rasseannym vzgladom i otrečennym vidom. Detmi on bolce ne zanimalsa.
Ves v grazi s golovy do nog, on el, kogda pridetsa, primoštivcis gde-nibud
v uglu kuhni, i edva otveqal na sluqaynye voprosy Santa Sofii de la Pyedad.
Vida, qto Aureliano Vtoroy rabotaet s takim rveniem, kakogo v nem i za-
podozrit nelza bylo, Fernanda prinala ohvativciy ego azart za trudolubie,
muqitelnuu jajdu najivy — za samootverjennost, upramstvo — za nastoy-
qivost; teper ee muqili ugryzenia sovesti, kogda ona vspominala vse ya-
dovitye slova, bročennye emu v lixo, qtoby vyvesti ego iz soštoania apatii.
No Aureliano Vtoromu v to vreme bylo ne do proceniy i primireniy. Stoa
po gorlo v trasine iz mertvyh vetok i sgnivcih xvetov, on perekapyval sad,
pokonqiv uje so dvorom i zadnim dvorom, i tak gluboko podryl funda-
ment voštoqnoy galerei, qto odnajdy noqyu obitateli doma byli razbureny
podzemnymi tolqkami i treskom, ishodivcim otkuda-to iz-pod zemli; oni
podumali bylo o zemletrasenii, no okazalos, qto eto provalilsa pol v treh
komnatah doma, a v polu galerei otkrylas ogromnaa trecina, dohodiv-
caa do špalni Fernandy. No i tut Aureliano Vtoroy ne otkazalsa ot svoih
poiskov. Hota poslednaa nadejda ugasla i emu oštavalos tolko xeplatsa
za predskazania kart, vse je on ukrepil pocatnuvcyisa fundament, zalil
trecinu izveštkovym raštvorom i prodoljal svoi raskopki uje na zapadnoy
štore. Tam ego i zaštigla vtoraa nedela iuna mesaxa sleduucego goda, s
nastupleniem kotoroy dojd nakonex stal utihat. Dojdevye tuqi taali, i so
dna na den mojno bylo ojidat proasnenia. Tak i sluqilos. V patnixu v dva
qasa dna glupoe dobroe solnxo osvetilo mir, i bylo ono krasnym i cerca-
vym, kak kirpiq, i poqti takim je svejim, kak voda. I s etogo dna dojd ne
cel xelyh deset let.

Makondo lejal v razvalinah. Na mešte ulix tanulis bolota, tam i sam iz
grazi i tiny torqali oblomki mebeli, skelety jivotnyh, poroscie raznoxvet-
nymi irisami, — poslednaa pamat ob ordah qujezemxev, kotorye bejali
iz Makondo tak je pošpecno, kak i pribyli suda. Doma, s takoy štemi-
telnoštju poštroennye vo vremena bananovoy lihoradki, byli pokinuty.
Bananovaa kompania vyvezla vse svoe imuceštvo, na mešte ee gorodka,

obnesennogo metalliqeskoj recetkoj, oštalis tolko grudy musora. De-revannye kottedji s prohladnymi verandami, gde po veqeram bezzabot-no igrali v karty, isqezli, slovno ih unes veter, predteqa togo graducego uragana, ktoromu sujdeno bylo mnogo let špušta šteret Makondo s lixa zemli. Posle etogo gibelnoqo vetra sohranilos lic odno-edinstvennoe svi-detelštvto togo, qto zdes nekogda jili ludi, — perqatka, zabytaa Patrixiey Braun v avtomobile, uvitom anutinyimi glazkami. Zakoldovannye zemli, issledovannye Hose Arkadio Buendia vo vremena osnovania goroda, na kotoryh pozje proxvetali bananovyje plantaxii, teper predstavljali soboy boloto, utykannoe gnilymi pnami, i na obnajivcemsa dalekom gorizon-te ece v teqenie neskolkih let molqalivo penilos more. Aureliano Vtoroy byl ocelomlen, kogda v pervoe voskresenye nadel suhoe platye i vycel posmotret, qto štalos s gorodom. Te, kto vyjil posle dojda, — vse eto byli ludi, poselivciesa v Makondo ece do potraseniy, vyzvannyh naceštviem bananovoy kompanii, — sideli posredi ulixy, naslajdaas pervymi luqami solnxa. Ih koja ece sohranala zelenovatyy ottenok, prisuciy vodoroslam, iz nee ece ne vyvetrilsa uštoyqivyy zapah qulana, vyevciesa za gody dojda, no na lixah siali radoštnye ulybki ot soznania, qto gorod, v ktorom oni rodilis, snova prinadlejit im. Velikolepnaa ulixa Turkov opat štala takoy je, kak v bylye vremena, kogda araby v tuflah bez zadnikov i s tolštvymi met-talliceskimi sergami v ucah, skitavciesa po zemle, obmenivaa bezdelucki na popugaev, obreli v Makondo nadejnoe prištanice posle tysaqeletnih štranštvij. Za vreme dojda tovary, razlojennye na lotkah, razvalilis na kuski, tovary, vyštvavlennye v dverah, zaplesneveli, prilavki byli istoqeny termitami, a šteny razyedeny syroštvu, no araby uje tretyego pokolenia sideli na teh je meštah i v teh je pozah, qto i ih predki, otxy i dedy, molqa-livye, nevozmutyime, nepodvlaštnye ni vremeni, ni štihiam, takie je jivye, a mojet, takie je mertvye, kakimi oni byli posle epidemii bessonnixy ili tridxati dvuh voyn polkovnika Aureliano Buendia. I ducevnna štoykošt arabov, sohranivcaasa sredi oštanokv igornyh štolov i štolikov s fritan-goy, oblomkov štelkovyih tirov i razvalin pereulka, gde tolkovali sny i predskazyvali buduće, vyzyvala takoe udivlenie, qto Aureliano Vtoroy s prisucey emu besxeremonnoštvu šprosil ih, kakie taynye sily prizvali oni sebe na pomoc, qtoby ne utonut vo vreme buri, kak, qert poberi, uhitrilis ne zahlebnutsa; on povtoral etot vopros, perehoda ot dveri k dveri, i vezde vštreqal odnu i tu je uklonqivuu ulybku, odin i tot je meqtatelnyy vzglad

i odin i tot je otvet:

— My plavali.

Iz vseh drugih jiteley goroda tolko u odnoy Petry Kotes v grudi okazalos serdxe araba. Na ee glazah rucilis steny hlevov i konucen, no ona ne pala duhom i podderjivala poradok v dome. V posledniy god ona vse pytalas vyzvat Aureliano Vtorogo, posylaa emu odnu zapisku za drugoy, no tot otveqal, qto emu neizvestno, v kakoy den on vernetsa v ee dom, no, kogda by eto ni sluzilos, on nepremenno prineset s soboy mecek s zolotymi monetami i vylojit imi spalnu. I Petra Kotes naqala kopatsa v taynikah svoego serdxa, ica silu, kotora a pomogla by ey perenesti gorestnuu sudbu, i nacla tam zlost, spravvedlivuu, holodnuu zlost, i poklalas vosstanovit sostoanie, rastraqennoe ljubovnikom i uniqtojennoe dojdem. Eto recenie bylo nastolko nepokolebimym, qto, kogda spushta vosem mesaxev posle tego, kak on poluzil poslednuu zapisku, Aureliano Vtoroy pricel v dom k Petre Kotes, hozayka doma, zelenaa, rastrepannaa, s vvalivcimisa glazami i kojey, izyedennoy qesotkoy, pisala nomera na kloqkah bumagi, prevracaa eti obryvki v lotereynye biletu. Aureliano Vtoroy byl porajen i molqa stoal pered ney, takoy tociy i takoy xeremonnyy, qto Petre Kotes daje pokazalos, budto ona vidit ne svoego vozlublennogo, s kotorym provela vsu jizn, a ego brata-bliznexa.

— Da ty spatila, — skazal on. — Qto ty dumaec razygryvat? Uj ne kosti li?

Togda ona predlojila zaglanut v spalnu, i v spalne Aureliano Vtoroy uvidel mula. Mul byl huduciy, kak ego hozayka, — koja da kosti, no takoy je recitelnyy i jivoy, kak ona. Petra Kotes pitala ego svoey zlostyu, i kogda bolce ne oostalos ni travy, ni kukuruzy, ni korenyev, ona pomestila ego u seba v spalne i kormila perkalevymi prostynami, persidskimi kovrami, plucevymi odealami, barhatnymi ctorama i pokrovom s arhiepiskopskoy posteli, vycitym zolotymi nitami i ukracennym celkovymi kištami.

x x x

Ursule priclos zatratit nemalo usilij, qtoby vypolnit svoe obecanie i umeret, kak tolko pereštanet dojd. Vnezapnye prosvety v ee soznanii, stol redkie vo vreme dojda, uqastilis s avgusta mesaxa, kogda naqal dut znoynyy veter, kotoryy uducil rozovye kušty, prevratil vse bolota v kamen i navsegda zasypal jguqey pylyu zarjavlennye xinkovye kryci Makondo i ego stoletnie mindalnye derevy a. Ursula zaplakala ot bezgraniqnoy jalos-

ti k samoy sebe, uznav, qto bolee treh let slujila igruckoy dla detey. Ona smyla graz s lixa, sbrosila s seba xvetnye loskutki, sucenych yacerix i jab, qetki i ojerelya, razvecannye po vsemu telu, i v pervye posle smerti Amarantry vstala s posteli sama, bez postoronney pomoci, gotovaa snova priinat uqastie v jizni semyi. Neukrotimoe serdxe napravlalo ee v potemkah. Tot, kto zameqal neuverennost ee dvijeniy ili neojidanno natykalsa na ee arhangelsskuu dlan, neizmenno vytanutuu na vysote golovy, sojalel o nemocnosti starqeskoj ploti, odnako nikto i pomyslil ne mog, qto Ursula prosto slepa. No i slepota ne pomecala Ursule obnarujit, qto xvetoqnye klumby, za kotorymi naqinaa s pervoy perestroyki doma ona tak staratelno uhajivala, razmyty dojdami i raskopany Aureliano Vtorym, poly i steny isseqeny trecinami, mebel rascatalas i vyxvela, dveri sorvany s petel, a v semye poavilsa novyy, neznakomyy duh smirenia i unynia. Probiraas occupyu po pustym sþalnam, Ursula slycala nemolqnoe gudenie muravyev, toqivcih derevo, i trepyhanye moli v belyevyh ckafah, i opuštocitelnyy cum, proizvodimyy ogromnymi ryjimi muravyami, kotorye, rašplodivcis za gody dojda, podryli fundament doma. Odnajdy ona otkryla sunduk s belyem i odejdoj i doljna byla pozvat na pomoc Santa Sofiu de la Pyedad, tak kak iz nego tolpami polezli tarakany, sojracvie uje poqti vse veci. „Nevozmojno jit v takom zapuštении, — skazala ona. — V konxe konxov eti tvari slopaut i nas“. S etogo dna Ursula ne davala sebe ni minuty pokoa. Podnavcis s rassvetom, ona prizyvala na pomoc vseh, kogo tolko mogla, daje detey. Razvecivala sucitsa na solnxе poslednuu uxevlevcuu odejdu i belye, kotoroe ece mojno bylo nosit, obracala v begštvo tarakanov, vnezapno atakua ih vsakimi otravami, zakonopaqivala hody, prodelannye termitami v dverah i okonnyh ramach, i ducila negacenoj izveštiju muravyev v ih logovah. Dvijimaa lihoradoqnym jelaniem vse vosstanovit, ona dobralas do samyh zabytyh pokoev. Zastavila oqištīt ot musora i patiny komnatu, gde Hose Arkadio Buendia issucil svoi mozgi v upornyh poiskah filosofskogo kamna, privela v poradok yuvelirnuu masterskuu, v kotoroy soldaty vse perevernuli vverh dnom, i nakonex poprosila kluqi ot komnaty Melkiadesa, jelaa proverit, v kakom ona soštōanii. Vernaa vole Hose Arkadio Vtorogo, zapretivcego vpuskat v eto pomecenie kogo by to ni bylo do teh por, poka ne štānet soverceno yasno, qto on uje mertv, Santa Sofia de la Pyedad s pomocyu vsakogo roda ulovok i otgovorok popytalas prinudit Ursulu otkazatsa ot ee namerenia. No staruha upor-

štvovala, tvrdo reciv uniqtojit nasekomyh v samyh otdalennyh ugotkah doma, ona nastoyqivo preodolevala vse qinimye ey prepatštvia i qerez tri dna dobilas svoego — komnatu Melkiadesa otkryli. Ottuda pahnulo gustom zlovoniem, i Ursula doljna byla uxepitsa za kosak dveri, qtoby uštovat na nogah, odnako ne proclo i dvuh sekund, kak ona vsřpomnila i to, qto v etoy komnate hranatsa semdesat dva noqnyh gorcka, kuplennyh dla ckolnix, tovarok Meme, i to, qto v odnu iz pervyh dojdlivykh noqey soldaty obcarili ves dom v poiskah Hose Arkadio Vtorogo, no tak i ne nacli ego.

— Gošřpodi Boje moy! — voskliknula ona, kak esli by videla vse svoimi glazami. — Skolko trudov ya zatratila, qtoby priuqit teba k poradku, a ty zaros zdes grazynu, kak svinya.

Hose Arkadio Vtoroy prodoljal razbirat pergamenty. Skvoz sřputannuu grivu volos, sřuskavcuusa do podborodka, vidny byli tolko zuby, pokrytye zelenovatym naletom, i nepodvijnye glaza. Uznnav golos svoey prababki, on povernul golovu k dveri, popytalsa ulybnutsa i, sam togo ne znaa, povtoril slova, nekogda skazannye Ursuloy.

— A ty qto dumala? — probormotal on. — Vrema-to idet.

— Koneqno, — soglasilas Ursula, — no vse je...

Tut ona vsřpomnila, qto tak je otvetil ey polkovnik Aureliano Buendia v kamere smertnikov, i vnov sodrognulas pri mysli, qto vreme ne prohodit, kak ona v konxe konxov štala dumat, a snova i snova vozvracaetsa, slovno dvijetsa po krugu. No i na etot raz Ursula ne pala duhom. Ona otqitala Hose Arkadio Vtorogo, budto malogo rebenka, zastavila ego umytsa, pobrit borodu i potrebovala pomoq ey dovercit vosřtanovlenie doma. Mysl o neobhodimosti pokinut komnatu, gde on obrel sřpokoyštvie, ujasnula dobrovolnogo zatvornika. On zakriqal, qto net takoy sily, kotoraa vytačila by ego otsuda, potomu qto on ne hoqet videt poezd iz dvuhsot vagonov, grujennyh trupami, kotoryy kajdyy veqer otpravlaetsa iz Makondo k moru. „Tam vse, kto byl na štanxii. Tri tysaqi qetyreštva vosem“. Tolko togda Ursula ponala, qto Hose Arkadio Vtoroy jivet v potemkah, ece bolee nepronixaemyh, qem te, v kotoryh obreqena blujdat ona, v mire, štol je zamknutom i uedinennom, kak mir ego pradeda. Ona oštavila Hose Arkadio Vtorogo v pokoe, no rašřporadilas snat s dverey ego komnaty visaqiy zamok, kajdyy den delat tam uborku, vykinut vse noqnye gorcki, krome odnogo, i soderjat zatvornika v qištote i poradke, ne huje, qem ego pradeda vo vreme dolgogo plena pod kačřtanom. Vnaqale Fernanda

prinjala jaidu deatelnosti, ohvativcuu Ursulu, za pristup starqeskogo slaboumia i s trudom sderjivala vozmucenie. No tut podošpelo pismo iz Rima — Hose Arkadio soobcal o svoem namerenii posetit Makondo pored prinatiem veqnego obeta, i eta dobraa vešt privela Fernandu v takoy voštorg, qto ona sama naqala s utra do noqi ubirat dom i polivat xvety po qetyre raza na dnu, lic by rodovoe gnezdo ne proizvelo durnogo vpeqatlenia na ee syna. Ona snova vštupila v perepisku s nevidimymi xelitelami i rasštavila na galeree vazony s paporotnikom i ducixey i gorcki s begoniami zadolgo do togo, kak Ursula uznala, qto oni byli uniqtojeni Aureliano Vtorym v pripadke razrucitelnoy yaroštii. Zatem Fernanda prodala serebranny štolorvyy servis i kupila glinanuu posudu, olovannyye supnixy i povarecki i olovannyye pribory, posle qego štennyye ckafy, privyckie hranit v svoih nedrah štarinnyy angliyskiy farfor i bogemskiy hrustal, priobrel i jalkiy vid. No Ursule etogo bylo malo. „Otkroyte okna i dveri, — kriqala ona. — Najarte masa i ryby, kupite samyh bolcih qerepah, i pušt prihodat inošttranxy, pušt oni razlojat svoi pošteli vo vseh uglah i moqatsa pramo na rozy, pušt sadatsa za štoly i edat, skolko im vlezet, pušt rygaut, nesut vsakiy vzdor, pušt lezut v svoih sapojicah pramo v komnaty i vsudu natakivaut graz i pušt delaut s nami vse, qto im vzbredet v golovu, potomu qto tolko tak my otpugnem razorenie“. No Ursula hotela nevozmojnogo. Ona byla uje slickom štara, qeresqur zajilas na etom svete i ne v silah byla povtorit qudo s figurkami iz ledenxa, a potomki ne unasledovali ee jiznennoy štoykosti. I po rašporajeniu Fernandy dveri oštavalis zapertymi.

Sredstv Aureliano Vtorogo, snova peretacivcegosa svoi sunduki v dom Petry Kotes, edva hvatalo na to, qto by semya ne umerla s golodu. Vyruciv dengi loterei, v kotoroy byl razygran mul, Aureliano Vtoroy i Petra Kotes kupili novyh jivotnyh i naladili primitivnoe lotereynoie predpriatie. Aureliano Vtoroy hodil po domam i predlagal bilety, on sobštvennoruqno razrisovyval ih xvetnymi qernilami, štaraas pridat kloqkam bumagi eliko vozmojno soblaznitelnyy i ubeditelnyy vid. Veroatno, on daje i ne zameqal, qto mnogie pokupali ego bilety, dvijimye quvštvom blagodarnosti, a bolcinštvo — iz sošttradania. Odnako daje samyye jalostlivyye pokupateli vmešt s biletom priobretali takje i nadejdu vyigrat svinyu za dvadaxat sentavo ili telku za tridaxat dva. Eta nadejda privodila ih v takoe vozbujdenie, qto veqerami po vtornikam na dvore u Petry Kotes sobiralas tolpa ludey, ojidavcih minuty, kogda vybrannyy naudaqu malqik vytacit iz mecka

sqaštlivyy nomer. Sborica ne zamedlili prevratitsa v ejenedelnuu yarmarku, i kak tolko naqinalo veqeret, vo dvore rasstavlali stoly s fritangoy i lotki s napitkami, i mnogie sqaštlivxy tut je jertvovali vyigrannoe jivotnoe v obciy kotel pri uslovii, qto kto-nibud priglasit muzykantov i postavit vodku; takim obrazom, Aureliano Vtoroy, pomimo svoey voli, snova vzal v ruki akkordeon, i emu opat priclos prinat uqaštie v skromnyh turnirah qrevougodnikov. Eti jalkie potugi na pirceštva bylyh vremen pomogli samomu Aureliano Vtoromu ponat, kak vydohlas ego bylaa energia i issakla nekogda bivcaa kluqom izobretatelnošt glavnogo zavodily i plasuna. Da, on izmenilsa. Sto dvadzat kilogrammov vesa, obremenavcih ego v tot den, kogda on brosil vyzov Slonihe, svelis k semidesati vosmi, lixo ego, proštoducnoe, rašpuhcee ot pyanštva, pohojee na priplusnutuu mordu qerepahi, vytanulos i štalo napominat skoree mordu iguany. S etogo lixa ne shodilo smutnoe vyrajenie unynia i uštalošti. No nikogda ece Petra Kotes ne lubila Aureliano Vtorogo tak silno, mojet byt, potomu, qto prinimala za ljubov jalošt, kotoruu on ey vnucal, i quvštvo tovariceštva, porojdennoe v oboih nicetoy. Ih staraa rascatanna krovat iz pyedeštala dla ljubovnyh bezumstv prevratilas v priut dla konfidencijalnyh razgovorov. Zerkala, povtoravcie kajdoe ih dvijenie, byli snaty i prodany, i na vyruqennye dengi kupleny jivotnye dla loterei. Perkalevye proštyni i plucevye odeala, vozbujdavcie quvštvennošt, sjeval mul, i teper bylye ljubovniki bodrštvovali dopozdna s xelomudriem dvuh štarikov, štradaucih bessonnixey, i to vreme, ktoroe oni prejde raštoqali na burnoe raštoqenie svojih sil, uhodilo u nih na podvedenie itogov i podsqet sentavo. Inogda oni zasijivalis do pervyh petuhov, dela dengi na kuqki, perekladyvaa monety iz odnoy kuqki v druguu tak, qtoby etoy kuqki hvatilo na Fernandu, a toy — na botinki dla Amaranty Ursuly, a toy — dla Santa Sofii de la Pyedad, kotoraa ne obnovlala platya so vremen bešporadkov, a etoy — dla togo, qtoby zakazat grob Ursule, v sluqae, esli ona umret, a toy — na pokupku kofe, xena na kotoryy kajdye tri mesaxa povycaetsa na odin sentavo za funt, a etoy — na pokupku sahara, kotoryy s kajdym dnem štanovitsa vse mencee sladkim, a toy — na drova, ece ne prosohcie so vremeni dojdey, a toy — na bumagu i xvetnye qernila dla lotereynyh biletov, a etoy, dopolnitelnoy, — na vozvrat deneg za bilety aprelskoy loterei: v tot raz u telki poavilis priznaki sibirskoy yazvy i ot nee qudom udalos špašti tolko ckuru, a poqti vse bilety byli uje prodany. I takoy qištotoy otliqalis ih obedni nicety, qto bolcuu dolu Aureliano

Vtoroy i Petra Kotes vseгда vydelali Fernande, i delali eto ne iz-za ugrayzeniy sovesti i ne miloserdia radi, a potomu, qto blagopoluqie Fernandy bylo im doroje svoego sobstvennogo. Po pravde govora, oba oni, sami togo ne soznavaa, dumali o Fernande kak o svoey doqeri, o toy, ktoruu im tak hotelos i ne dovelos imet. Byl sluqay, kogda oni xelyh tri dna pitalis maisovoy kacey, qtoby kupit Fernande skatert iz gollandskogo polotna. Odnako kak by ni ubivalis oni za rabotoy, skolko by deneg ni vyruqali, na kakie by hitrosti ni puskalis — vse ravno ih angely-hraniteli kajduu noq zasypali ot ustalosti, ne dojdavcis, poka oni konqat raskladyvat i perekladyvav monety, staraas, qtoby hvatilo hota by na jizn. Deneg veqno nedostavalo, i, muqaas bessonnixey, oni spracivali seba, qto takoe proizoclo v mire, poqemu skot ne ploditsa tak je obilno, kak prejde, poqemu dengi obesxenivautsa pramo v rukah, poqemu te ludi, kotorye sovsem nedavno bezzabotno jgli paqki kreditok, tanxua kumbiambu (*21), teper kriqat, qto ih grabat sredi bela dna, kogda u nih prosat kakih-nibud jalkih dvenadxat sentavo za pravo uqastvovat v loteree, gde razygryvaetsa cest kur. Aureliano Vtoroy dumal, hota i ne govoril etogo vsluh, qto zlo korenitsa ne v okrujaucem mire, a gde-to v potaennom ugolke nepostijimogo serdxa Petry Kotes; vo vreme potopa tam qto-to sdvinulos, i potomu jivotnyh odolelo besplodie, a dengi stali tekuqimi, kak voda. Zaintrigovanny etoy taynoy, on gluboko zaglanul v quvstva svoey vozlublennoy, no, ica vygodu, neojidanno obrel ljubov i, pytaas iz korystnyh rasqetov probudit strast v Petre Kotes, konqil tem, qto sam vlubilsa v nee. So svoey storony, Petra Kotes lubila Aureliano Vtorogo vse s bolcey siloy po mere togo, kak quvstvovala ego vozraštaucuu nejnost, — v razgare svoey oseni ona vernulas k detski naivnoy vere v pogovorku „gde bednost, tam i ljubov“. Teper oni oba so stydom i dosadoy vspominali sumascedcie pirucki, perelivauceesa qerez kray bogatstvo, neistovoe rasputstvo bylyh let i setovali na to, qto slickom dorogoy xenoy obreli nakonex ray odinoqestva vdvoem. Strastno vlublennye posle stolkih let besplodnogo sojitelstva, oni, kak qudom, naslajdalis otkrytiem, qto mojno lubit drug druga za obedennym stolom niqut ne mence, qem v posteli, i dostigli takogo sqastya, qto, nesmotra na polnoe iznurenje i starost, prodoljali rezvitsa, kak krolqata, i gryztsa mejdu soboy, kak sobaki.

Vyruqka ot loterey ne uveliqivalas. Pervoe vreme Aureliano Vtoroy tri dna v nedelu zapiralsa v svoey staroy kontore trgovxa skotom i razriso-

vyval bilet za biletom, dovolno pohoje izobrajaa krasnuu korovu, zelenogo porosenka ili kompaniu sinih kur, v zavisimosti ot togo, kakie prizy razygryvalis v loteree, i staratelno vyvodil peqatnymi bukvami nazvanie, kotorym Petre Kotes vzdumalos okrestit predpriatie: „Loterea Bojestvennogo Providenia“. No potom emu priclos razrisovyvat bolee dvuh tysaq biletov v nedelu, i v konxe konxov on poquvstvoval takuu uštalost', qto zakazal kauqukovyje čtampy s nazvaniem loterei, risunkami jivotnyh i nomerami. S teh por ego rabota svelas k smaqivaniu čtampa, kotoryy on prikladyval k poduceqkam, propitannym qernilami razliqnyh xvetov. V poslednie gody jizni Aureliano Vtoromu priclo v golovu zamenit nomera na biletah zagadkami i delit vyigryc mejdu temi, kto razgadaet zagadku, odnako eta sistema okazalas slickom slojnoj, k tomu je ona predostavljala cirokoe pole dla vsevozmojnyh podozreniy, i posle vtoroy popytki ot zagadok on byl vynujden otkazatsa. S samogo rannego utra do pozdnego veqera Aureliano Vtoroy zanimalsa ukrepleniem prestija svoey loterei, u nego edva ostavalos vreme dla togo, qtoby povidat detey. Fernanda pomestila Amarantu Ursulu v qaštnoe uqebnoe zavedenie, kuda prinimali kajdy god tolko čest uqenix, no otkazalas dat malenkomu Aureliano razrecenie posecat gorodskuu ckolu. Ona i tak uje pocla na slickom bolcie uštupki, pozvoliv emu svobodno razgulivat po domu. K tomu je v ckoly togda prinimali tolko zakonnorojdennyh detey, ot roditeley, soštvoavcih v xerkovnom brake, a v svidetelštve o rojdenii, privazannom vmešt'e s soskoy k korzine, v kotoroy Aureliano otpravili domoy, rebenok byl zapisan kak podkidyc. Takim obrazom, Aureliano prodoljal jit vzaperti, vsixelo predostavlennyy laskovomu nadzoru Santa Sofii de la Pyedad i Ursuly, v qasy ee umštvennyh prosvetleniy, i, slucaa obyasnienia obeih štaruh, poštigal tesnyy mir, ograniqennyy štenami doma. On ros vejlivym, samolubivym malqikom, nadelennym neutomimoy luboznatelnošt'yu, kotoraa vyvodila iz seba vzroslyh, no v otlqie ot polkovnika v tom je vozrašt'e ne obladal pronixatelnyy i yasnovidacim vzorom, a gladel daje neskolko rasseanno i to i delo morgal. Poka Amaranta Ursula uqilas v ckole, on vykapyval qervey i muqil nasekomyh v sadu. Odnajdy, kogda on zapihival v korobku skorpionov, sobiraas podbrosit ih v poštel Ursuly, Fernanda poymala ego za etim delom i zaperla v byvcey špalne Meme, gde on štal iskat špasenia ot odinoqešt'va, razgladyvaa kartinki v enxiklopedii. Tam i natknulas na nego Ursula, kotoraa brodila po komnatam s puqkom krapivy v rukah,

kropa steny svejey vodoy, i, nesmotra na to, qto uje mnogo raz s nim vstrečalas, šprosila, kto on takoy.

— Ya Aureliano Buendia, — skazal on.

— Verno, — otvetila ona. — Uje pora tebe pristupit k izučeniu yuvelirnogo dela.

Ona snova prinala ego za svoego syna, ibo tolko qto perestal dut znoynyy veter, pricedciy na smenu livnu i na nekotoroje vreme proasnivciy ee razum. Rassudok štaruhi snova pomutilsa. Zahoda v špalnu, ona vsakiy raz zaštavala tam xeloe obceštvo: Petronila Iguaran krasovalas v pycnom krinoline i cali, vycitoy biserom, kotoruu ona nadevala pri svetskih vizitah, paralizovannaa babučka Trankilina Maria Miniata Alakoke Buendia vossedala v kaqalke, obmahivaas pavlinyim perom; byl tam i praded Ursuly — Aureliano Arkadio Buendia — v mentike gvardeyxa vixe-korola, i ee otex Aureliano Iguaran, soqinivciy molitvu, ot kotoroy liqinki ovodov podyhali i padali s korov, i ee bogoboaznennaa mat, i dvourodnnyy brat, rodivciysa s porosaqyim hvostikom, i Hose Arkadio Buendia, i ego pokoynye synovya — vse oni sideli na štulyah, rasštavlennyh vdol šten, slovno prišli ne v gošti, a na zaupokoynoje bdenie. Ona zavodila s nimi oživlennuu besedu, obsujdaa sobytia, ne svazannye mejdu soboy ni meštom, ni vremenem, i, kogda Amaranta Ursula, vernuvcaasa iz ckoly, i Aureliano, ktoromu naskuqila enxiklopedia, vhodili v špalnu, ona sidela na pošteli i gromko razgovarivala sama s soboy, plutaa po labirintu vošpomnaniy ob umercih. Kak-to raz ona vdrug štracnym golosom zavopila: „Pojar!“ — i perepolocila ves dom, na samom je dele ona všpomnila pojar konucni, vidennyy eu v vozrašte qetyreh let. Ona tak putala procloe s nastoacim, qto daje vo vreme umštvennyh proasneniy, kotorye ece dvajdy ili trijdy sluqalis u nee pred smertyu, nikto ne znal navernaka, govorit li ona o tom, qto všpominaet. Ursula poštopenno vysyhala, prevracaas v mumiu ece pri jizni, i usohla do takoy štepeni, qto v poslednie mesaxy svoego suceštvovania štala napominat smorcennuu qernoslivinu, zaterannuu v noqnoy soroqke, a ee neizmenno vytanutaa ruka sdelalas pohojey na lapku martycki. Ona šposobna byla po neskolku dney prebyvat v polnoy nepodvijnošti, i Santa Sofia de la Pyedad vštahivala ee, daby udoštoveritsa, qto ona jiva, sajala sebe na koleni i poila s lojeqki saharnoy vodoy. Ursula kazalas novorojdennoy štaruhoy. Amaranta Ursula i Aureliano brali ee na ruki, nosili po špalne i klali na altar, jelaa ubeditsa, qto ona lic qutoqku

pobolce mladenxa Hrišta, a odnajdy veqerom špratali v ckafu kladovoy, gde ee mogli sojrat krysy. V verbnoe voskresenye, kogda Fernanda slucala messu, oni vocli v špalnu i shvatili Ursulu za golovu i za cikolotki.

— Bednenkaa praprababucka, — skazala Amaranta Ursula, — ona umerla ot starošti.

Ursula vštrepenułas.

— Ya jiva, — vozrazila ona.

— Vidic, — skazala Amaranta Ursula, podavlaa smeh, — daje ne dycit.

— Ya govoru! — kriknula Ursula.

— Daje ne govorit, — skazal Aureliano. — Umerla, kak sverqok.

Togda Ursula sdalas pered oqevidnoštyu. „Boje moy! — tiho voskliknula ona. — Tak eto i ešt smert“. I ona zatanula molitvu, bessvaznuu, dlinnuu molitvu, kotoraa prodoljalas bolee dvuh dney, poka nakonex vo vtornik ne vylilas v bešporadoqnuu smes obraceny k Bogu i praktiqeskih nastavleniy: ištrelayte ryjih muravyev, inaqe dom mojet ruhnut, pušt ne ugasaet lampada pered dagerrotipom Remedios, pušt ni odin Buendia ne берет sebe v jeny rodštvennixu, inaqe na svet poavatsa deti so svinyim hvoštom. Aureliano Vtoroy hotel bylo, vošpolzovavcis ee bredovym soštoaniem, vypytat, gde špratano zoloto, no vse ego prištavania ni k qemu ne priveli. „Kogda vernetsa hozain, — skazala Ursula, — Gošpod ego prosvetit, i on naydet klad“. Santa Sofia de la Pyedad byla ubejdena, qto Ursula mojet skonqatsa s minuty na minutu, tak kak v eti dni v prirode nabludalis kakie-to neponatnye yavlenia: rozy pahli polynyu, zerna fasoli, vysypavciesa iz tykvennoy plocki, kotoruu uronila Santa Sofia de la Pyedad, slojilis na polu v geometriqeski pravilnyy risunok morskoy zvezdy, a kak-to raz noqyu po nebu proletela verenixa svetacihsa oranjevyyh diskov.

Ona umerla rano utrom v qetverg na štraštnoy nedele. Posledniy raz — ece pri bananovoy kompanii, — kogda Ursula s pomocyu rodštvennikov pytalas uštanovit, skolko ey let, ona nasqitala ne menea šta patnadxati i ne bolee šta dvadxati dvuh godov. Ee pohoronili v malenkom grobике, razmerami qut pobolce korzinki, v kotoryy prinesli Aureliano; narodu na pohoronah bylo malo. Eto obyasnalos otqašti tem, qto mnogie uje poza-byli Ursulu, otqašti sumascedcey jaroy — v tot polden peklo tak silno, qto ptixy terali orientirovku i na vsem letu, kak drobinki, vleplalis v šteny ili, probiv metalliqeskie setki na oknah, umirali v špalnah.

Vnaqale recili, qto oni mrut ot qumy. Hozayki nadryvalis, vymetaa iz

komnat mertvyh ptix — osobenno mnogo ih pogiblo v qasy siesty, — a mujqiny xelymi povozkami sbrasyvali v reku ptiqyi trupiki. V svetloe Hristovo voskresenye stoletniy padre Antonio Isabel provozglasil s amvona, qto mor na ptix naslal Veqnyy Jid, ktorogo svatomu otxu procloy noqyu udalos uzret svoimi sobstvennymi oqami. On opisal ego kak otrodye kozla i eretiikki, isqadie ada, qye dyhanie delaet vozduh raskalennym, a poavlenie zastavlaet molodyh jencin zaqinat ubludkov. Malo kto prinal vse ryez eti apokalipsiqeskie otkrovenia, tak kak ves gorod davno byl ubejden, qto prihodskiy svacennik po starosti let rehnulsa. No v sredu rano utrom odna jencina podnala sosedey istocnym krikom — ona obnarujila sledy razdvoennyh kopyt, prinadljacih kakomu-to nevedomomu dvunogomu jivotnomu. Sledy eti byli qetki i opredelenny, i vse, kto ih videl, uje ne somnevalis v tom, qto ostavilo ih stracnoe sucestvo, pohojee na qudovice, opisannoe svacennikom. V kajdom dvore ustroili zapadnu. I qerez nektoroe vreme zagadoqnyy pricelex byl poyman. Dve nedeli spushta posle smerti Ursuly Petru Kotes i Aureliano Vtorogo razbudil sredi noqi donosivciysa iz sosednego dvora jutkiy plaq, pohojiy na myqanie molodogo byqka. Kogda oni vycli posmotret, qto sluqilos, tolpa mujqin uje snimala qudovice s ostryh kolyev, vbityh v dno yamy, prikrytoy suhimi listyami, i ono bolce ne myqalo. Vesilo ono kak dobryy byk, hota po veliqine ne prevoshodilo malqika-podroštka; iz ran soqilas zelenaa vazkaa krov. Telo ego bylo pokryto gruboy, useannoy klecami cersty i strupyami, no v otlieke ot isqadia ada, vidennogo svacennikom, qasti etogo tela pohodili na qeloveqskie; mertvyy napominal skoree daje ne qeloveka, a zahirevcego angela; u nego byli qisty i tonkie ruki, ogromnye, sumraqnye glaza, a na lopatkah — dve mozolistye kulti, isseqennye rubxami, — ostatki mocnyh krylyev, kotorye, po-vidimomu, byli obrubleny toporom drovoseka. Trup podvesili za cikolotki k odnomu iz mindalnyh derevyev na plocadi, qtoby vse mogli na nego posmotret, a kogda on naqal razlagatsa, sojgli na kostre, ibo nevozmojno bylo opredelit, kto etot vyrodok — jivotnoe, ktoroe sleduet brosit v reku, ili hristianin, zaslujjivauciy pogrebenia. Tak i ne uznali, deystvitelno li iz-za nego pogibali ptixy, no ni odna novobraqnaa ne zaqala predskazannogo svacennikom ubludka i znoy ne oslabel. V konxe goda skonqalas Rebeka. Ee neizmennaa slujanka Arhenida obratilas k vlastam s prosboy vzlomat dver spalni, v kotoroy tri dna nazad zaperlas ee hozayka. Dver vzlomali, Rebeka, s oblysevcey ot licaev golovoy, lejala na svoey

odinokoy pošteli, skruqivcis, slovno krevetka, i zajav vo rtu bolcoy palex. Aureliano Vtoroy vzal na seba pohorony i popytalsa otremonirovat dom, nadeas prodat ego, no duh razrucenia slickom gluboko vnedrilsa v eto zdanie: stoilo pokryt steny kraskoy, kak oni snova obluplivalis, i samyy tolstyy sloy izvestkovogo rastvora ne mog pomecat sornym travam pro-rastat skvoz poly, a podporkam gnit v ducnyh obyatiach pluca.

Tak i cla jizn v Makondo posle togo, kak pereštal dojd. Valye, medlitel-nye ludi ne mogli protivostoat nenasytnoy proyorlivošti zabvenia, malo-pomalu bezjalostno poglocavcego vse vošpominania, i kogda v godov-cinu Neerlandskoy kapitulaxii v Makondo pribyli poslanxy prezidenta rešpubliki s predpisaniem vo qto by to ni štalo vruqit orden, ot ktorogo štolko raz otkazyvalsa polkovnik Aureliano Buendia, oni proplutali ves veqer, razyskivaa kogo-nibud, kto mog by skazat, gde nayti potomkov ge-roa. Aureliano Vtoroy qut ne soblaznilsa i ne prinal orden, dumaa, qto tot sdelan iz qištogo zolota, no Petra Kotes zaavila, qto eto budet nedostoy-nym poštupkom, i on otkazalsa ot svoego namerenia, hota predstaviteli prezidenta uje nanali orkeštr i podgotovili reqi dla torještvennoy xere-monii. Kak raz v tu poru v Makondo vernulis xygane, poslednie hraniteli uqenošti Melkiadesa, i nacli gorodok v zapuštenii, a ego jiteley sovercen-no otqujdennymi ot vsego oštalnogo mira; togda xygane snova prinalis hodit po domam s namagniqennymi kuskami jeleza, vydavaa ih za po-slednee izobretenie vavilonskih mudrexov, i snova sobirali solneqnye luqi ogromnoy lupoy, i ne bylo nedostatka ni v umnikah, glazevcih razinuv rot, kak tazy soskakivaut s polok i kotelki katatsa k magnitam, ni v lubo-pytnyh, gotovyh uplatit patdesat sentavo za to, qtoby vdovol podivitsa na xyganku, kotoraa vynimaet izo rta iskusštvennuu qelušt i opat vodrujaet ee na mešo. U puštynnoy štanxii teper tolko na minutu oštanavlivalsa drahlly parovoz s neskolкими jelytymi vagonami, kotorye nikogo i niqego ne vezli, — vot i vse, qto oštalos ot prejnego dvijenia, ot perepolnengo passajirami poezda, k ktoromu senor Braun prixeplal svoj vagon so šteklannoy krycey i episkopskimi kreslami, i ot soštavov s fruktami po što dvadzat vagonov kajdyy, kotorye odin za drugim podhodili k štanxii v teqenie vsego veqera. Sudebnye qiny, priehavcie proverit na meše soob-cenie padre Antonio Isabela o štrannom mope na ptix i prinesenii v jertvu Veqnego Jida, zaštali poqtennogo padre za igroy v jmurki s rebatickami, soqli ego soobcenie plodom štarqeskih galluxinaxiy i otpravili svacen-

nika v priut dla slaboumnyh. Qerez neskolko dney v gorod pribyl padre Augusto Anhel, podvijnik noveycey vypeqki; neprimirimyy, smelyy do derzosti, on sobstvennoruqno trezvonił v raznye kolokola po neskolku raz na den, daby duci veruucih bodrstvovali, i perehodil iz odnogo doma v drugoy, pobujdaa sonlivxev prosnutsa i idti k messe. Odnako ne procló i goda, kak padre Augusto Anhel vynujden byl priznat seba pobejdennym: on okazalsa ne v silah protivostoat duhu lenosti, vitavcemu v vozduhe, raskalenny pyli — ona nabivalas povsudu i vse starila — i tajelomu snu, v kotoryy povergali ego prepodobie neynosimo znoynye qasy siesty i masnye frikadelki, neizmenno podavaemye na obed. Posle smerti Ursuly dom snova pricel v zapustenie, iz etogo zapustenia ego ne smojet izvleq daję stol recitelnoe i volevoe sozdanie, kak Amaranta Ursula, kogda qerez mnogo let ona, buduqi uje vzrosloy jencinoy bez predrassudkov, veseloy, sovremennoy, obeimi nogami proqno stoacey na zemle, rasřahnet naštej dveri i okna, qtoby otpugnut duh razrucenia, vosřanovit sad, istrebit ryjih muravyev, nahalno, sredi bela dna, polzaučih po koridoru, i bezuřpecno popytaetsa vernut obitalicu Buendia ugasciy duh gořtepriimřtva. Strař k zatvorniqeřtvu, kotoroy byla oderjima Fernanda, vřtala nepreodolimoy plotinoy na puti burnogo stoletia Ursuly.

Fernanda ne tolko otkazalas otkryt dveri, kogda prekratilsa znoynyy vester, no i rasřoradilas zabit okna derevannyimi kreřtami, daby pohoronit seba zajivo, povinuas roditelskim nastavlениam. Dorogořtoacaa perepiska s nevidimymi xelitelami okonqilas polnym krahom. Posle mnogoqislennyh otsroqek Fernanda zaperlas v svoey řpalne v naznaqennyy den i qas legla na pořtel, obrativcis golovoy k severu, pokrytaa tolko beloy prořtyney; v qas noqi ona poquvřtovala, qto ey na lixo polojili salfetku, smoqennuu kakoy-to ledanoy jidkořtyu. Kogda ona prosnulas, v okna svetilo solnxę, a u nee na jivote krasnel grubyy dugoobraznyy cram — naqinaas v pahu, on cel do grudiny. No ece prejde, qem minoval srok predpisannogo posleoperaxionnogo otdyha, Fernanda poluqila nepriatnoe pismo ot nevidimyh xeliteley. V pisme soobcalos, qto ee podvergli tcatelnomu ob sledovaniu, prodoljavcemusa ceřt qasov, no pri etom v organizme ne bylo obnarujeno nikakih vnutrennih naruceniy, kotorye mogli by vyzvat simptomsy, neodnokratno i řtol podrobno opisannye eu. Pagubnaa privyqka Fernandy ne nazyvayt veci svoimi imenami opat ee podvela, ibo edinřtvennoe, qto obnarujili hirurqi-telepaty, bylo opucenie matki, a ego mojno

bylo ispraviti i bez operaxii, s pomocyu bandaja. Razoqarovannaa Fernanda popytalas dobitsa bolee toqnyh obyasnieniy, no nevidimye korrespondenty pereštali otveqat na ee pisma. Razdavlennaa taještju neponatnogo slova „bandaj“, Fernanda recilas otbrosit štydlivošt i šprosit u vraqa-franxuza, qto eto takoe, i tolko tut ona uznala, qto tri mesaxa tomu nazad franxuz povesihsa na štropolah saraa i vopreki vole naroda pohoren na kladbice odnim veteranom voyny, štarym tovaricem po orujju polkovnika Aureliano Buendia. Togda Fernanda doverilas svoemu synu Hose Arkadio, i tot prislal ey bandaji iz Rima vmeste s instrukxiej, kak imi polzovatsa. Fernanda snaqala vyyuqila instrukxiu naizušt, a zatem broсила ee v ubornuu, qtoby skryt ot vseh harakter svoih nedomoganiy. Eto bylo nenujnoy predoštorojnoštju, tak kak poslednie obitateli doma ne obracali na Fernandu nikakogo vnimania. Santa Sofia de la Pyedad pogruzilas v odinokuu štarošt, ona varila skudnyy obed dla vsego semejštva, a oštalnoe vreme posvacala uhodu za Hose Arkadio Vtorym. Amaranta Ursula, do nekotoryy štepeni unasledovavcaa krasotu Remedios Prekrasnoy, teper tratila na prigotovlenie urokov te qasy, qto rance rashodovala na muqenie Ursuly. Doq Aureliano Vtorogo naqala proavlat priznaki nezauradnogo uma i otliqalas prilejaniem, eti kaqeštva ojivili v duce ee roditela nadejdy, kotorye prejde vyzyvala u nego Meme. On obecal Amarante Ursule poslat ee dla zaverčenja obrazovania v Brussel v sootvetstvii s obyqaem, zavedennym ece pri bananovoy kompanii, i eta meqta zaštavila ego snova popytatsa podnat zemli, opuštocennye potopom. Aureliano Vtorogo videli v dome redko, on prihodil tuda tolko radi Amaranty Ursuly, tak kak dla Fernandy s teqeniem vremeni prevratilsa v poštoronnego, a malenkiy Aureliano, štanovas yunocey, vse bolee i bolee zamykalsa v svoem odinoqeštve. Aureliano Vtoroy veril, qto štarošt smagqit serdxe Fernandy i ta pozvolit svoemu nepriznannomu vnuku vkljuqitsa v jizn goroda, gde, koneqno, nikto i ne podumaet kopatsa v ego rodoslovnoy. No Aureliano, po-vidimomu, vozlubil zatvorniqeštvo i uedinenie i ne vykazyval ni maleycego jelania poznat mir, naqinavciysa za porogom doma. Kogda Ursula zaštavila otkryt komnatu Melkiadesa, Aureliano naqal brodit vozle ee dveri, zagladyvat v cel, i neizveštno, kak i kogda on i Hose Arkadio Vtoroy ušpeli proniknutsa vzaimnoy simpatiej i podrujitsa. Aureliano Vtoroy zametil ih drujbu mnogo nedel špušta posle togo, kak ona zavazalas, eto sluqilos v tot den, kogda malqik zagovoril o krovavoy boy-

ne na stanxii. Odnajdy za stolom kto-to vyskazal sojalenie po povodu togo, qto bananovaa kompania pokinula Makondo, tak kak s etogo vremeni gorod naqal prihodit v upadok; no tut malenkiy Aureliano vstupil v špor, i v slovah ego quvštvovalsa zrelyy qelovek, umeuciy vyrajat svoi mysli. Ego toqka zrenia, rashodivcaasa s obceprinatoy, zakluqalas v tom, qto Makondo byl proxvetaucim gorodkom s bolcim buducim, poka ego ne sbila s pravilnogo puti, ne razvratila, ne ograbila naqišto bananovaa kompania, injenery kotoroy vyzvali potop, ne jelaa idti na ustupki raboqim. Malqik govoril tak razumno, qto pokazalsa Fernande kocunstvennoy parodiei na Iisusa sredi knijnikov: on rasskazal s toqnymi i ubeditelnymi podrobnostami, kak voyska rasstrelali iz pulemetov tolpu raboqih — svyce treh tysaq qelovek, sobravcihsa na stanxii, kak trupy pogruzili v soštav iz dvuhsot vagonov i sbrosili v more. Fernanda, podobno bolcinštvu ludey, ubejdennaa v špravedlivosti ofixialnoy versii, glasivcey, qto na privokzalnoy plojadi yakoby niqego i ne proizoclo, byla cokirovana myslyu, qto malqik unasledoval anarhištskie naklonnoštii polkovnika Aureliano Buendia, i prikazala emu molqat. Naprotiv, Aureliano Vtoroy podtverdil doštovernost rasskaza svoego brata-bliznexa. I na samom dele, Hose Arkadio Vtoroy, ktorogo vse sqitali sumascedcim, v to vremea byl samym razumnym iz vseh obitateley doma. On nauqil malenkogo Aureliano qitat i pisat, privlek k issledovaniu pergamentov i vnucil malqiku svoe liqnoe mnenie o tom, qto prinesla Makondo bananovaa kompania; ono naštolko rashodilos s lojnoy versiey, prinatoy ištorykami i osvecennoy v uqebnikah, qto špušta mnogo let, kogda Aureliano vstupil v jizn, vse budut prinimat ego rasskaz za vydumku. V uedinennoy komnatke, kuda ne pronikali ni znoynny veter, ni pyl, ni jara, oni oba vštponnili dalekiy prizrak štarika v clape s polami, kak voronovy krylya, kotoryy za mnogo let do ih rojdenia, sida zdes špinoy k oknu, rasskazyval o mire. Oba oni odnovremenno zametil, qto v etoy komnate vseгда štoit mart i vseгда ponedelnik, i tut oni ponali, kak ocibalas semya, sqitaa Hose Arkadio Buendia bezumxem, naprotiv, on edinstvennyy v dome obladal doštatoqnoy yasnoštuy uma, pozvolivcey emu poštignut tu ištinu, qto vremea v svoem dvijenii toje štalkivaetsa s prepatštviami i terpit avarii, a potomu kusok vremeni mojet otkolotsa i naveqno zašttrat v kakoy-nibud komnate. Krome togo, Hose Arkadio Vtoromu udalos klassifixirovat kriptografiqeskie znaki pergamentov i soštavit iz nih tablixu. On ubedilsa, qto oni sootvetštvuut alfavi-

tu, nasqityvaucemu ot soroka semi do patidesati treh bukv, kotorye, buduqi napisany po otdelnosti, pohoji na malenkih pauqkov i klecey, a soedinennye v stroqki — napominaut belye, razvecannoe sucitsa na provoloke. Aureliano vspomnil, qto videl neqto podobnoe v angliyskoy enxiklopedii, i prines ee, qtoby spravnit. Tablixy deystvitelno sovpadali. Ece v tu poru, kogda on proboval ustraivat lotereu s zagadkami, Aureliano Vtoroy stal ocucat po utram kakoe-to stesnenie v gorle, slovno tam zastral komok sdavlennyh slez. Petra Kotes recila, qto eto prosto nedomoganie, vyzvannoe plohimy vremenamy, i god s licnim kajdoe utro s pomocyu kistoqki smazyvala emu nebo pqelinyim medom i redeqnyim sokom. Kogda opuhol v gorle razroslas nastolko, qto stalo trudno dycat, Aureliano Vtoroy posetil Pilar Terneru i sprosila, ne znaet li ona kakuu-nibud xelebnuu travu. No ego nesokrucimaa babka, dostigcaa uje stoletnego vozrasta na otvetstvennom postu hozayki podpolnogo bordela, po-prejnému sqitala medixinu sueveriem i obratilas za konsultaxiey k kartam. Vypal korol qervey, ranenny v gorlo cpagoy pikovogo valeta, — otsuda gadalka zakluqila, qto Fernanda pytalas vernut muja domoy s pomocyu takogo uštarevcego priema, kak vtykanie bulavok v ego portret, no, ne imea dostatoqnyh pokazaniy v koldovstve, vyzvala vnutrennuu opuhol. Aureliano Vtoroy ne pomnil, qtoby u nego byli kakie-nibud fotografii, krome svadebnyh, kotorye sodержalis v xelosti i sohrannošti v semeynom albome, poetomu on taykom ot svoey suprugy obyskal ves dom i nakonex obnarujil v glubinah komoda poldujiny bandajey v neobyqnoy upakovke. Dumaa, qto eti krasivyye rezinovyie čtuki imeut otnocenie k koldovstvu, on spratol odnu iz nih v karman i otnes pokazat Pilar Ternere. Ta ne smogla opredelit naznaqenie i prirodu tainstvennogo predmeta, no on pokazalsa ey nastolko podozritelnyim, qto ona rasporadilas prinešti ey vse poldujiny i na vsakiy sluqay sojgla ih na kostre, kotoryy razlojila vo dvore. Dla togo qtoby snat predpolagaemuu porqu, naslannuu Fernandoy, ona posovetovala Aureliano Vtoromu vzat kurixu-nasedku, polit ee svoey moqoy, a zatem zaryt jivyem v zemlu pod kačtanom; Aureliano Vtoroy vypolnil vse eti rekomendaxii s iskrenney veroy v uspeh, i edva on prikryl suhimi listyami vzrytuu zemlu, kak emu uje pokazalos, qto dycat stalo legqe. Fernanda obyasnila isqeznovenie bandajey meštuy nevidimyyh xeliteley, pricila k iznanke rubacki vnutrenniy karman i novyye bandaji, kotorye prislal ey syn, hranila v etom karmane.

Cešt mesaxe v špušta posle pogrebenia kurixy Aureliano Vtoroy prosnula v polnoq ot pristupa kacla i poquvstvoval, qto ego iznutri razryvaut jeleznye klecni ogromnogo raka. Imenno v etot qas emu štalo yasno, qto, skolko by volcebnyh poasov on ni sjeg, skolko by zagovorenyh kurix ni polil svoey moqoy, vse ravno emu predštoit umeret, i eto edinštvenno vernaa i peqalnaa iština. On nikomu ne otkryl svoih mysley. Terzaemyy štrahom, qto smert mojet priyti rance, qem emu udaštsa otpravit Amarrantu Ursulu v Brussel, on štaralsa, kak nikogda v jizni, i uštiraival po tri loterei v nedelu vmeštto odnoy. Vštaval ece zatemno i, pytaas raššprodāt svoi biletiki, s muqitelnoy toskoy, ponatnoy lic umiraucim, obegal gorodok, ne propuskaa daje samye otdalennye i nicie kvartaly. „Vot Boještvennoe Providenie! — vyklikal on. — Ne upuskayte ego, ono prihodit tolko raz v što let“. On delal trogatelnye usilia kazatsa veselym, privetlivym, razgovorqivym, no s pervogo vzglada na ego potnoe, blednoe lixo bylo vidno, qto on ne jilex na etom svete. Inogda on zabiralsa na kakoy-nibud pušttyr, podalce ot qujogo glaza, i sadilsa hota by na minutu peredohnut ot jeleznyh klecney, kromsaucih ego nutro. A v polnoq opat puskalsa brodit po veselomu kvartalu, soblaznaa vozmojnošttyu krupnogo vyigryca odinokih jencin, vzdyhavicih okolo viktrol. „Vot etot nomer ne vypadal uje qetyre mesaxa, — govoril on im, pokazyvaa svoi biletiki. — Ne upuskayte ego, jizn koroqe, qem vy dumaete“. V konxe konxov k nemu poterali vsakoe uvajenie, naqali nad nim izdevatsa i v poslednie mesaxy jizni uje ne veliqali, kak prejde, donom Aureliano, a, ne štesnaas, nazyvāli pramo v glaza „Don Boještvennoe Providenie“. Golos ego oslabel, štanovilsa vse gluce i nakonex perecel v sobaqye hripenye, no Aureliano Vtoroy vse ece nahodil v sebe sily podderjivat v narode interes k razdaqe vyigrycey vo dvore Petry Kotes. Odnako po mere togo kak on teral golos, a bol obostralas i grozila vskore sdelatsa neperenosimoy, emu vse yasney štanovilos, qto svyni i kozy, razygryvaemye v loteree, ne pomogut ego doqeri poehat v Brussel, i tut ego ošenila mysl organizovat skazoqnuu lotereu: razygrat opuštocennye potopom zemli, ved ludi s kapitalom mogut ih vozrodit. Eta mysl pokazalas vsem našttoľko soblaznitelnoy, qto sam alkald vyzvalsa obyavit o loteree osobym ukazom; bilety prodavalis po što peso za štuku, ih priobretali v skladqinu, obrazovyvaa s etoy xelyu kompanii, i ne proclo i nedeli, kak vse bylo raskupleno.

Veqerom posle rozygryca te, komu ulybnulos sqastye, uštroili pycnyy

prazdnik, otdalunno napominavciy cumnye prazdnestva prejnih let, kogda proxvetala bananovaa kompania, i Aureliano Vtoroy posledniy raz igral na akkordeone zabytye melodii pesen Fransisko Qeloveka, odnako pet eti pesni on uje ne mog.

Dva mesaxa špušta Amaranta Ursula uehala v Brussel. Aureliano Vtoroy otdal doqeri ne tolko vsu vyruqku ot nebyknovennoy loterei, no i vse, qto emu udalos sbereg za poslednie mesaxy, a takje nebolcuu summu, poluqennuu ot prodaji pianoly, klavikordov i raznoy staroy mebeli, vpavcey v nemilošt. Po ego rasqetam, etih deneg bylo dostatoqno na vse vreme uqenia, neasno bylo tolko odno — hvatit li ih na obratnuu dorogu. Fernanda, do glubiny duci vozmucennaa myslyu, qto Brussel nahoditsa tak blizko ot grehovnogo Parija, uporno protivilas poezdke doqeri, no ee uspokoiło rekomendatelnoe pismo padre Anhela, adresovannoe v pansion yunyh katoliqek, kotoryy sodержali monahini i v ktorom Amaranta Ursula obečala jit do konxa uqenia. Krome togo, svacennik razyskal kompaniu franxiskanskih monahin, ehavcih v Toledo, i oni soglasilis vzat s soboy devucuku, a v Toledo nayti ey nadejnyh popuťiqikov do samogo Brussela. Poka po etomu povodu čla usilennaa perepiska, Aureliano Vtoroy s pomocyu Petry Kotes zanimalsa sborami Amaranty Ursuly. K tomu veqeru, kogda ee veci byli ulojeny v odin iz sundukov, gde rance hranilos pridanoe Fernandy, vse bylo uje tak horoco produmano, qto buducaa študentka znala na pamat, v kakih platyah i velvetovyh tuflah ona budet peresekat Atlantiku i gde lejit goluboe sukunnoe palto s mednymi pugovixami i safyanovye bacmaqki, v kotoryh ey nadlejit vysajivatsa na bereg. Ona tverdo znala, kak ey sleduet štupat pri perehode po trapu na bort korabla, qtoby ne svalitsa v vodu; znala, qto ona ni na cag ne doljna othodit ot monahin, znala, qto ona mojet pokidat svou kautu lic dla togo, qtoby poešt, i qto v otkrytom more ona ni pod kakim vidom ne smee otveqat na voprosy, kakie mogut ey zadat lixa oboego pola. Ona vezla s soboy butyloqku s kaplami ot morskoy bolezni i tetradku, v ktoroy padre Anhel sobstvennoruqno zapisal češt molitv protiv buri. Fernanda scila ey brezentovyy poas dla hranenia deneg i pokazala, kak priladit ego, qtoby mojno bylo ne snimat daje na noq. Ona pytalas podarit doqeri zolotoy noqnoy gorcok, vymytyy javelem i prodezinfixirovannyy špirtom, no Amaranta Ursula otklonila podarok, skazav, qto boitsa, kak by ee buducie tovarki po kolleju ne podnali ee na smeh. Proydet neskolko mesaxe, i Aureliano Vtoroy na

svoem smertnom loje vspomnit doq takoy, kakoy on videl ee v posledniy raz — Amaranta Ursula bezuspečno pytaetsa opuštít zapylennoe šteklo vagona vtorogo klassa, qtoby vyslucat poslednie naštavlenia Fernandy. Na ney bledno-rozovoe celkovoe platye, s butonyerkoy iz iskusštvennyh anu-
tynyh glazok na pravom pleqe, safyanovye tufelki s pereponkoy na niz-
kom kabluqke i celkovye qulki s kruglymi rezinovymi podvazkami. Ona
nevysokogo rošta, s rašpucennymi dlinnymi volosami i jivym vzgladom,
podobnym vzgladu Ursuly v tom je vozrašte, a ee manera procatsa bez
slez, no i bez ulybki svidetelštvet o tvrdošti duha, unasledovannoy ot
praprababki. Ubyštraa cagi po mere togo, kak poezd nabiral skorošt, Au-
reliano Vtoroy cel radom s vagonom i vel Fernandu pod ruku, qtoby ona
ne špotknulas. On uvidel, kak doq konqikami palxev poslala emu vozduc-
nyy poxeluy, i edva ušpel mahnut v otvet. Suprugy dolgo štoali nepodvijno
pod palacim solnxem, glada, kak poezd prevracaetsa v qernuu toqku na
gorizonte, — v pervye posle dna svadby oni štoali, vzavcis za ruki.

Devatogo avgušta, ece do togo, kak priclo pervoe pismo iz Brussela, Hose
Arkadio Vtoroy besedoval s Aureliano v komnate Melkiadesa i vdrug ni s
togo ni s ego skazal:

— Navsegda zapomni: ih bylo bolce treh tysaq i vseh brosilí v more.

Zatem on upal niqkom na pergamenty i umer s otkrytymi glazami. V tu
je minutu na poštelí Fernandy zakonqilas zatanuvcaasa muqitelnaa bor-
ba, kotoruu ego brat-bliznec vel s jeleznyimi klecnami raka, razryvavcimi
emu gorlo. Za nedelu do etogo Aureliano Vtoroy vernulsa v roditelskiy
dom bez golosa, bez dyhanía, odna koja da košti, vernulsa so svoimi pe-
reletnymi sundukami i drahlým akkordeonom, vernulsa vypolnit svoje
obecanie i umeret vozle suprugy. Petra Kotes pomogla emu sobrat belye
i proštilas s nim, ne proroniv ni edinoy slezy, no zabyla polojit v sunduk
lakovye botinki, v kotoryh on hotel lejat v grobu. Poetomu, kogda ey štalo
izveštno, qto Aureliano Vtoroy skonqalsa, ona odelas v qernoe, zavernula
botinki v gazetu i poprosila u Fernandy razrecenia podoyti k telu. Fer-
nanda ne pozvolila ey pereštupit porog doma.

— Poštavte seba na moe mešto, — umolala Petra Kotes. — Podumayte,
kak ya ego lubila, esli idu na takoe unijenie.

— Net takogo unijenía, ktorogo ne zaslujivala by nezakonnaa sojitelni-
xa, — otvetila Fernanda. — Luqce podojdi, poka ne umret kto-nibud ece
iz teh mnogih, s kem ty špala, i naden na nego eti botinki.

Vo ispolnenie svoego obeta Santa Sofia de la Pyedad kuhonnym nojom pererezala trupu Hose Arkadio Vtorogo gorlo, daby byt uverennoy, qto ego ne pogrebut jivym. Tela bratyev byli pomoceny v odinakovyh groby, i tut vse uvideli, qto v smerti oni snova sdelalis takimi je pohojimi drug na druga, kakimi byli v yunošti. Starye sobutylniki Aureliano Vtorogo vozlojili na ego grob venok, obvityy temno-lilovoy lentoy s nadpisyu: „Plodites, korovy, jizn korotka!“ Fernanda vozmutilas takim kocunŝtvom i prikazala vybrosit venok na pomoyku. V sutoloke poslednih prigotovleniy peqalnye pyanixy, vynosivcie groby iz doma, pereputali ih i pogrebli telo Aureliano Vtorogo v mogile, vyrytoy dla Hose Arkadio Vtorogo, a telo Hose Arkadio Vtorogo v mogile, prednaznaqennoy dla ego brata.

x x x

Ece dolgie gody Aureliano ne rasŝtavalsa s komnatoy Melkiadesa. On vyuqil naizusť fantastiqeskie legendy iz rastrepannoy knigi, sjatoe izlozhenie uqenia monaha Germana Paralitika, zametki o demonologiqeskoj nauke, ŝpобы poiskov filosofskogo kamna, „Veka“ Noŝtradamusa i ee issledovania o qume i, takim obrazom, perecagnul v otroqestvo, ne imea predstavlenia o svoem vremeni, no obladaa vajneycimi nauqnymi poznaniami qeloveka srednevekoviya. V kakoy by qas ni vocla v komnatu Santa Sofia de la Pyedad, ona neizmenno zaŝtavala Aureliano pogrujennym v qtenie. Rano utrom ona prinosila emu qacku kofe bez sahara, v polden tarelku varenogo risa s neskolкими lomtikami jarenogo banana — edinŝtvennoe, qto eli v dome posle smerti Aureliano Vtorogo. Ona ŝtrigla emu volosy, vyqesyvala nasekomyh, perecivala dla nego ŝtaruu odejdu i belye, kotoroe sobirala v zabytyh sundukah, a kogda u nego naqali probivatsa usy, prinesla britvu i ŝtakanqik dla britya, prinadlejavcie polkovniku Aureliano Buendia. Syn Meme pohodil na polkovnika bolce, qem ego sobŝtvennye, rodnye synoviya, daje bolce, qem Aureliano Hose, shodŝtvo osobenno podqerkivali vyŝtupaucie skuly yunoci i recitelnaa i vmeŝte s tem nadmennaa linia rta. V svoe vreme, kogda v komnate Melkiadesa sidel Aureliano Vtoroy, Ursule kazalos, qto on sam s soboy razgovarivaet, takje dumala teper Santa Sofia de la Pyedad odnositelno Aureliano. Na samom dele Aureliano besedoval s Melkiadesom. V odin znoynny polden, vskore posle smerti bratyev-bliznexov, on uvidel na svetlom fone okna mraqnogo ŝtarika v clape s polami, pohojimi na krylya vorona, ŝtarik byl slovno voplocenie nekoego smutnogo obraza, hranivcegosya v pamati Aureliano

ece zadolgo do ego rojdenia. K tomu vremeni Aureliano zakonqil klassifikaxiu alfavita pergamentov. Poetomu na vopros Melkiadesa, uznal li on, na kakom yazyke sdelany eti zapisi, on, ne koleblas, otvetil:

— Na sanskrite.

Melkiades skazal, qto emu nedolgo uje oštalos posecat svou komnatu. No on špokoyno udalitsa v obitel okonqatelnoy smerti, znaa, qto Aureliano ušpeet izuqit sanskrit za gody, oštauciesa do togo dna, kogda pergamentam išpolnitsa što let i mojno budet ih rascifrovat. Eto ot nego Aureliano štalo izveštno, qto v pereulke, vyhodacem na reku, gde v gody bananovoy kompanii ugadyvali buduće i tolkovali sny, odin uqenny katalonex derjit knijnuu lavku, i v toy lavke ešt Sanskrit primer (*22), i on doljen pošpecit priobrešti etu knigu, inaqe qerez češt let ee sojret mol. Vpervye za svou dolguu jizn Santa Sofia de la Pyedad pozvolila sebe proavit kakoe-to quvštvo, i eto bylo quvštvo kraynego izumlenia, ohvativće ee, kogda Aureliano poprosil prinešti emu knigu, kotoraa štoit mejdu „Osvoboždennym Ierusalimom“ i poemami Milтона v pravom uglu vtorogo rada knijnyh polok. Santa Sofia de la Pyedad ne umela qitat, poetomu ona vyzubrila naizušt vse eti svedenia i razdobyla nujnye dengi, prodav odnu iz semnadxati zolotyh rybok, špratannyh v maštterskoy; tolko ona i Aureliano znali, gde oni lejat posle toy noqi, kogda soldaty obyskali dom.

Aureliano delal ušpehi v izuqenii sanskrita, a Melkiades poavljala vse reje i štanovilsa vse bolee dalekim, poštepenny rastvoraas v slepacem poludennom svete. V posledniy ego prihod Aureliano uje ne uvidel štarika, a lic poquvštvoval ego nezrimoe prisutštvie i razliqil ele vnatnyy cepot: „Ya umer ot lihoradki v bolotah Singapura“. S togo dna v komnatu štali bešprepatštvvenno pronikat pyl, jara, termity, ryjie muravyi i mol, kotoroy nadlejalno prevratit v truhu knigi i pergamenty vmešte s soderjaceysa v nih premudroštyu.

V dome ne bylo nedoštataka v pice. Na sleduuciy den posle smerti Aureliano Vtorogo odin ego drug, iz teh, kto nes venok s nepoqtitelnoy nadpisyu, predlojil Fernande uplatit ey dengi, kotorye on oštalsa doljen ee pokoynomu suprugu. Naqinaa s etogo dna kajduu sredu v dome poavljala pošlynyy s pletenoy korziny, napolnennoy vsakoy snedyu. Soderjimogo korziny s izbytkom hvatalo na nedelu. Nikto v dome ne podozreval, qto vsu etu edu pošylala Petra Kotes, sqitavcaa, qto poštoanna miloštyna — vernyy šposob unizit tu, kotoraa unizila ee. Zloba, nakopivcaasa v duce

Petry Kotes, rassealas skoree, qem ona sama etogo ojidala, i vse je byvcaa vozlublennaa Aureliano Vtorogo snaqala iz gordosti, a potom iz sostradania prodoljala posylat picu ego vdove. Pozje, kogda u Petry Kotes uje nedostavalo sil prodavat biletu, a ludi poterali interes k loteree, byli sluqai, qto ona sama sidela golodnaa, no kormila Fernandu i ne pereštavala vypolnat prinatoe na seba obazatelštvo do teh por, poka svoimi glazami ne uvidela pohorony sopernixy.

Sokracenie qisla obitateley doma, kazalos, doljno bylo by oblegqit Santa Sofii de la Pyedad tajeloe brema povsednevnyh zabor, bolee poluštoletia lejavcee na ee pleqah. Nikto nikogda ne slycal ni slova jaloby ot etoy molqalivoy, neobcitelnoy jenciny, kotoraq podarila semye angelskuu dobrotu Remedios Prekrasnoy i zagadoqnuu nadmennošt Hose Arkadio Vtorogo i posvatila vsu svou odinokuu i molqalivuu jizn vyracivaniu malycey, edva li daje pomnivcih, qto oni ee deti i vnuki; slovno za plotyu ot ploti svoey, uhajivala ona i za Aureliano, i v samom dele prihodivcimsa ey pravnikom, qego ona ne podozrevala. V lubom drugom dome ey ne priclos by rasštilat svou xinovku na polu v kladovoy i špat tam pod nepreracavcuusa noqnuu voznu kryš. Ona nikomu ne rasskazyvala, kak odnajdy sredi noqi prosnulas v ištuge ot ocucenia, qto kto-to smotrit na nee iz temnoty: eto byla gaduka, kotoraq upolzla, skolznuv po ee jivotu. Santa Sofia de la Pyedad znala, qto, rasskaji ona ob etom proiscestvii Ursule, Ursula polojila by ee špat v svou pošteli, no v te vremena nikto niqego ne zameqal, i, qtoby privileq qye-to vnimanie, nujno bylo gromko vopit v galeree, ibo iznuraucaq vypeqka hleba, prevratnošti voyny, uhod za detmi ne oštavlali vremeni dla togo, qtoby podumat o blagopoluqii svoego blijnogo. Edinstvennym qelovekom, pomnacim o Santa Sofii de la Pyedad, byla Petra Kotes, kotoruu ona tak ni razu i v glaza ne videla. Petra Kotes vseгда — daje v tajelye dni, kogda ey s Aureliano Vtorym prihodilos noqami koldovat nad skudnoy vyruqkoy ot loterey, — zabotilas, qtoby Santa Sofia de la Pyedad imela priliqnoe platye i paru dobrotnyh bacmakov, v kotoryh ne štyno bylo by vvyti na ulixu. Kogda Fernanda poavilas v dome, u nee byli osnovania prinat Santa Sofiu de la Pyedad za bessmennuu slujanku, i, hota ey mnogo raz tverdili, kto takaa Santa Sofia de la Pyedad, vse ravno Fernande eto predštavlalos kakoy-to nelepoštuy, i ona s trudom usvaivala i tut je zabyvala, qto pered ney mat ee muja, ee svekrov. Po-vidimomu, Santa Sofia de la Pyedad vovse ne tagotilas svoim

podqinennym položeniem. Naoborot, ey kak budto daje i nrazilos molqa, bezostanovoqno brodit po komnatam, zagladyvat vo vse ugly i podderjivat v qistote i poradke ogromnyy dom, v ktorom ona jila s yunyh let, hota dom etot, osobenno pri bananovoy kompanii, pohodil bolce na kazarmu, qem na semeynny oqag. No posle smerti Ursuly Santa Sofia de la Pyedad, nesmotra na vsu svou neqeloveqeskuu rastoropnost i potrasaucuu rabotosposobnost, naqala sdavat. I ne tolko potomu, qto sama ona soštarilas i vybilas iz sil, no i potomu, qto dom s kajdym qasom vse bolce drahlel. Steny ego pokrylis nejnym mhom, ves dvor zaros travoy, pod naporom sornakov xementnyy pol galerei rastreskalsa, kak šteklo, i skvoz treciny probilis te samye jeltye xvetoqki, kotorye bez malogo što let tomu nazad Ursula nacla v štakane, gde lejala vštavnaa qelušt Melkiadesa. Ne imea ni vremeni, ni sil protivostiat neistovomu natisku prirody, Santa Sofia de la Pyedad provodila xelye dni v špalnah, rašpugivaa yacerix, kotorye noqyu snova vozvralis. Kak-to utrom ona obnarujila, qto ryjie muravyi pokinuli istoqennyi imi fundament, procli qerez sad, vzobralis na galereu, gde issohcie begonii priobreli zemlištyy ottenok, i pronikli v glub doma. Santa Sofia de la Pyedad popytalas uniqtojit ih snaqala s pomocyu prošto metly, zatem v hod pocli insektixidy i, nakonex, negacena a izvešt, no vse bylo naprasno — na drugoy den ryjie muravyi napolzli snova, upornye i neistrebimye. Fernanda, vsexelo zanataa soqinieniem pisem svojim detam, ne soznavala ujasaucey bystroty razrucenia, ego neobratimošti, i Santa Sofii de la Pyedad prihodilos bitsa v odinoqku; ona srajalas s sornakami, ne propuskaa ih na kuhnu, smahivala so šten zarosli pautiny, qerez neskolkko qasov poavlavciesa snova, vyskrebala muravyev-drevotoqhev iz ih nor. No kogda ona zametila, qto pyl i pautina pronikli daje v komnatu Melkiadesa, hota ona podmetala i ubirala ee po tri raza na dnu, i qto, nesmotra na ee yaroštnye usilia sohranit qistotu, komnata vse bolee i bolee prinimaet tot graznyy i jalkiy oblik, kotorye proroqeski uvideli tolko dva qeloveka — polkovnik Aureliano Buendia i molodoy ofixer, — ona priznala seba pobejdennoy. Togda ona nadela ponocennoe vyhodnoe platye, štarye botinki Ursuly, proštye qulki — podarok Amaranty Ursuly — i zavazala v uzelok oštavciesa u nee dve ili tri smeny belya.

— Ya bolce ne mogu, — skazala ona Aureliano, — Etot dom slickom velik dla moih bednyh koštuy.

Aureliano šprosil, kuda ona dumaet poyti, i ona neopredelenno mah-

nula rukoy, slovno ne imela ni maleycego predstavlenia o svoey budukey sudbe. Vse je ona skazala, qto sobiraetsa provešti poslednie gody u svoey dvourodnoy seštry, jivucey v Rioaqe. No eti slova zvuqali neubeditelno. So vremeni smerti svoih roditeley Santa Sofia de la Pyedad ni s kem v Makondo ne podderjivala svazi, niotkuda ne poluqala ni pisem, ni posylok i ni razu ne govorila, qto u nee ešt rodštvenniki. Aureliano otdal ey qetyrnadxat zolotyh rybok, tak kak ona sobiralas uyti tolko so svoimi sberejeniami: odnim peso i dvadxatyu patyu sentavo. Iz okna Aureliano videl, kak ona, gorbasa pod taještynu let, voloqa nogi, medlenno procla qerez dvor s uzelmkom v rukah, videl, kak ona vsunula ruku v otverštie kalitki i opustila za soboy cekoldu. Bolce on nikogda ee ne videl i niqego o ney ne slycal. Uznava ob uhode Santa Sofii de la Pyedad, Fernanda xelyy den boltala bez umolku; ona pereryla vse sunduki, komody i ckafy, perebrala vse veci odnu za drugoy i ubedilas, qto svekrov niqego s soboy ne unesla. Potom obojgla sebe palxy, vpervye v jizni popytavcis raštopyt peq, i doljna byla prosit Aureliano sdelat ey milošt i pokazat, kak varat kofe. So vremenem yunoce priclos vzat na seba vse kuhonnye dela. Vštav s pošteli, Fernanda nahodila zavtrak uje na stole, pozavtrakava, ona udalalas v špalnu i snova pokazyvalas tolko v qas obeda, qtoby vzat edu, oštavlennuu ey Aureliano v peqke na ece teplyh uglah, otnešti nehitrye kucanya v stolovuu i syešt ih, vossedaa mejdu dvuma kandelabrami vo glave nakrytogo polotnanoy skatertyu štola, u ktorogo štalo patnadxat puštuyh štulyev. Daje oštavcis odni v dome, Aureliano i Fernanda prodoljali jit, zamknuvcis kajdyy v svoem nerazdelennom odinoqeštve. Oni ubirali tolko svoi špalni, vse oštalnye pomecenia poštopenno obvolakivala pautina, ona opletala rozovyie kušty, obleplala štены, tolštym sloem pokryvala štropila. Imenno v etu poru u Fernandy slojilos vpeqatlenie, qto u nih v komnatah zavelis domovye. Veci, osobenno takie, bez kotoryh nelza oboytis ni odnogo dna, slovno obreli nogi. Fernanda qasami mogla iskat nojnxix, buduqi v polnoy uverennošti, qto polojila ih na krovat, i, tolko pereryv vsu pošteli, obnarujivala propaju na polke v kuhne, hota ey kazalos, qto v kuhnu ona ne zahodila vot uje xelyh qetyre dna. A to vdruk iz yacika propadali vilki, a nazavtra češt vilok valalis na altare i tri torqali v umyvvalnike. Veci slovno igrali v pratki, i eti zabavy osobenno vyvodili Fernandu iz seba, kogda ona sadilas pisat pisma. Qernilnixax, tolko qto poštavlennax šprava, peremecalas na levuu štoronu, press-papye voobce isqezalo so štola, a qe-

rez tri dna Fernanda nahodila ego u seba pod poduckoy, stranixy pisma k Hose Arkadio popadali v konvert dla Amaranty Ursuly, i Fernanda jila v smertelnom strahe, qto ona pereputaet konverty, kak eto neodnokratno i sluqalos. Odnajdy u nee propala ruqka s perom. Proclo patnadxat dney, i etu ruqku prines poqtalon — on obnarujil ee u seba v karmane i dolgo taskal iz doma v dom, razyskivaa hozaev. Vnaqale Fernanda dumala, qto eti isqeznovenia, kak i propaja bandajey, — delo ruk nevidimyh xeliteley, i daje naqala bylo pisat im pismo s prosboj ostavit ee v pokoe, no neotlojnye nadobnosti zastavili ee prervat pismo na poluslove, a kogda ona vernulas v komnatu, ono isqezlo, da i sama Fernanda uje zabyla o svoem namerenii ego napisat. Odno vreme u nee pod podozreniem byl Aureliano. Ona prinalas sledit za nim, podbrasyvala razliqnye predmety na ego puti, nadeas poymat yunocu s poliqnym v tot moment, kogda on budet ih pratat, no vskore ubedilas, qto Aureliano vyhodit iz komnaty Melkiadesa tolko na kuhnu i v ubornuu i qto on qelovek, nešposobnyy na cutki. Takim obrazom Fernanda i pricla k mysli, qto vse eto prodelki domovyh, i recila zakrepit kajduu vec na tom mešte, gde ona doljna nahoditsa. Dlinnymi verevkami ona privazala nojnixy k izgolovyu krovati, koroboqku dla peryev i press-papye — k nojke štola, a qernilnixu prikileila k stolecnixe šprava ot togo mešta, kuda imela obyknovenie klast bumagu. Odnako ey ne udalos dobitsa jelaemyh rezultatov, tak kak stoilo ey zanatsa cityem, i qerez dva-tri qasa ona uje ne mogla dotanutsa do nojnix, slovno domovyje ukorotili verevku, na kotoroy nojnixy byli privazany. To je proishodilo i s verevkoy, na kotoroy bylo press-papye, i daje s rukoy Fernandy, ibo, vzavcis za pismo, qerez nekotoroje vreme ona uje ne mogla dotanutsa do qernilnixy. Ni Amaranta Ursula v Brussele, ni Hose Arkadio v Rime niqego ne znali ob etih ee nepriatnoštah. Ona pisala im, qto vpolne sqaštliiva, da i v samom dele byla sqaštliiva imenno potomu, qto quvštvovala seba svobodnoy ot vseh obazannoštey, kak budto snova vernulas v roditelskiy dom, gde ey ne prihodilos štalkivatsa s povsednevnyimi meloqami, tak kak vse eti melkie problemy byli razreceny zaranee — v voobrajenii. Beskoneqnoe pisanie pisem privelo k tomu, qto Fernanda utratila quvštvo vremeni, osobenno eto štalo zametno posle uhoda Santa Sofii de la Pyedad. Fernanda privykla vešti sqet dnam, mesaxam, godam, prinimaa za toqki otsqeta predpolagaemye daty vozvracenia detey. No kogda syn i doq naqali raz za razom otkladyvat svoy priezd, daty smecalis,

sroki pereputalis i dni pereštali otliqatsa odin ot drugogo, propalo daje ocucenie, qto oni prohodat. Eti otsroqki ne vyvodili Fernandu iz seba, naoborot, oni vyzyvali u nee quvštvo glubokogo udovletvorenia. Daje kogda Hose Arkadio soobcil, qto nadeetsa zavercit kurs vyscey teologii i pristupit k izuqeniu diplomatii, ona ne ogorqilas, hota neskolko let tomu nazad on uje pisal, qto nahoditsa nakanune prinatia obeta: ona znala, kak vysoka i kruta vitaa leštnixa, veduca k prestolu svatogo Petra. Ee privodili v voštorg izveštia, kotorye drugim pokazalis by samymi zauradnymi, naprimer, soobcenie syna, qto on lixezrel papu. Kogda doq napisala ey, qto smojet prodoljit uqenie v Brussele dulce uštanovlennogo sroka, tak kak blagodara svoim otliqnym ušpeham ona poluqila lgoty, kotoryh otex ne mog prevedit, Fernanda daje obradovalas.

Bolee treh let minulo s togo dna, kogda Santa Sofia de la Pyedad prinesla Aureliano sanskritskuu grammatiku, i tolko teper emu udalos pereveštii pervyy lišt pergamentov. On vypolnil gigantskuiu rabotu i vse je sdelal lic pervyy cag na puti, dlinu ktorogo nevozmojno bylo izmerit, ibo ispanskiy perevod poka ece ne imel smysla — eto byli zacifrovannyye štichi. Aureliano ne rašpolagal ishodnymi dannymi, qtoby nayti kluq k cifru, no, všpomniv slova Melkiadesa pro lavoqku uqenogo katalonxa, gde ešt knigi, pozvolaucie proniknut v glubokiy smysl pergamentov, on recil pogovorit s Fernandoy i poprosit pozvolenia otpravitsa na poiski. V komnate, zagromojdennoy grudami musora, raštucimi s golovokrujitelnoy byštroy i uje zapolnivcimi poqti vse proštanstvo, Aureliano podbiral slova dla etogo razgovora, soqinal naibolee ubeditelnuu formu obracenia, predusmatrival naiblagopriatneycie obštvoatelštva, no pri vštreqah s Fernandoy na kuhne, kogda ona vynimala edu iz peqki — a drugoy vozmojnoštii vštretitsa s ney u nego ne bylo, — zaranee obdumannaa prosba zaštrevala v gorle, i u nego propadal golos. Vpervye on štal vyslejivat Fernandu. On podkaraulival ee cagi v špalne. Slucal, kak ona idet k dveri, qtoby vzat u poqtalona pisma ot detey i vruqit emu svoi, do glubokoy noqi lovil tverdoe i neištovoe skripenie pera po bumage, poka nakonex ne razdavalos celkanye vykluqatela i Fernanda ne naqinala bormotat molitvy. Tolko togda Aureliano zasypal, vera, qto sleduuciy den prineset emu jelannyy sluqay. On tak nadealsa poluqit razrecenie, qto odnajdy utrom oštřig sebe volosy, otroscie uje do pleq, sbril kloqkovatuu borodu, natanul uzkie bruki i neizveštno ot kogo unasledovannuu rubacku s pristegivaucimsa vorotniqkom, otpravilsa na

kuhnu i stal jdat, kogda Fernanda pridet za edoy. No pered nim predstala ne ta jencina, ktoruu on rance vstreagal kajdyy den, — jencina s gordo vskinutoy golovoy i tverdoy postupyu, — a staruha sverhyestestvennoy krasoty, v pojeltevcey gornoštaevoy mantii i s pozolozhennoy kartonnoy koronoy na golove, vid u nee byl takoy tomnyy, slovno ona pered etim dolgo plakala vzaperti. S teh por kak Fernanda nacla v qemodanah Aureliano Vtorogo izyedennoe molyu odeanye korolevy, ona qašto v nego oblaqalas. Vsakiy, kto uvidel by, kak ona vertitsa pered zerkalom, voshicaas svoey korolevskoy osankoy, nesommenno, prinal by ee za sumascedcuu, no ona ne socla s uma. Prošto korolevskie odejdy stali dla nee sredstvom probujdenia pamati. Nadev ih vpervye, ona poquvstvovala, qto serdxe u nee sjalos, glaza napolnilis slezami, i ona snova uslycala zapah vaksy, ishodiyciy ot sapog voennogo, yavivcegosa za ney, qtoby sdelat ee korolevoy, i duca ee napolnilas toskoy po utraqennym illuziam. Ona poquvstvovala seba takoy staroy, takoy iznocennoy, takoy dalekoy ot luqcih qasov svoey jizni, qto zatoskovala daje po tem dnam, kotorye vseгда kazalis ey samymi qernymi, i tolko tut ponala, kak ne hvataet ey zapahov ducixy, kotorye veter raznosil po galeree, dymki, podnimavceysa v sumerkah ot rozovyh kuštov, i daje jivotno-grubyyh qujezemxev. Ee serdxe — komok slejavcegosa pepla — usšpecno soprotivlalos samym tajelym udaram povsednevnyh zobot, no rassypalos pod pervym natiskom toski po proclomu. Potrebnost nahodit sebe radošt v peqali po mere togo, kak cli gody, okazyvaa na Fernandu svoe opuštocaucee vozdeystvie, prevratilas v porok. Odinoqeštvo sdelalo ee bolee pohojey na oštalnyh ludey. Odnako v to utro, kogda ona vocla v kuhnu i vstretila blednogo koštlavogo yunocu so štannym bleskom v glazah, protagivavcego ey qačku kofe, ona uštýdilas svoego nelepogo vida. Fernanda ne tolko otkazala Aureliano v ego prosbe, no i naqala pratat kluci ot doma v potaynoy karman, v ktorom nosila bandaji. Eto byla izlicnaa predoštorojnost, tak kak Aureliano pri jelanii mog uskolznut iz domu i vernutsa, ne buduqi zameqennym. No neuverennost v okrujaucem mire, vyrabotannaa godami zatvorniqeštva, i privyqka povinovatsa zasucili v serdxe yunoci semena mateja. On verнулsa v svou kelyu i prodoljal izuqat pergamenty, prislucivaas k glubokim vzdoham, do pozdney noqi donosivcimsa iz špalni Fernandy. Odnajdy utrom on, kak obyqno, pocel na kuhnu rastopit plitu i obnarujil v oštvycey zole netronutyj obed, kotoryy nakanune oštavil dla Fernandy. Togda

on zaglanul v špalnu i uvidel, qto Fernanda lejit, vytanuvcis na posteli, pokrytaa gornostaevoy mantiey, prekrasnaa, kak nikogda, i koja u nee štala beloy i gladkoy, kak mramor. Toqno takoy nacel ee i Hose Arkadio, vernuvcis v Makondo qetyre mesaxa špušta.

Bylo nevozmojno predstavit sebe syna, bolee pohojego na svou mat. Hose Arkadio nosil košum iz qerroy tafty, rubacku s tverdym i kruglym vorotniqkom, a vmešto galštuka — uzkuu celkovuu lentu, zavazannuu bantom. Eto byl blednyy, tomnyy qelovek s udivlennym vzgladom i bezvolnym rtom. Qernye, bleštacie, gladkie volosy, razdelennye posredine golovy pramym i tonkim proborom, imeli iskusštvennyy vid, svoystvennyy parikam svatyh, sinevatye teni, oštavciesa na qišto vybritom podborodke belogo, kak parafin, lixa, kazalos, govorili ob ugryzeniah sovesti. U nego byli blednye puhlye ruki s zelenymi venami, ruki bezdelnika, a na ukazatelnom palxe levoy ruki krasovalos massivnoe zolotoe kolxo s kruglym opalom. Otkryv emu dver, Aureliano s pervogo vzglada ponal, qto pered nim qelovek, priehavciy izdaleka. Tam, gde on prohodil, oštavals zapah xvetoqnoy vody, kotoroy Ursula smaqivala emu golovu, kogda on byl rebenkom, qtoby otyskivat ego vo mrake svoey slepoty. Neponatno poqemu, no posle štolkih let otsutštvia Hose Arkadio po-prejnému oštavalsa soštarivcimsa rebenkom, peqalnym i odinokim. On napravilsa pramo v špalnu svoey materi, gde Aureliano po rexeptu Melkiadesa, qtoby sohranit telo ot tlenia, uje qetyre mesaxa kipatil rtut v tigre, nekogda prinadlejavecy pradedu ego deda. Hose Arkadio ni o qem ne šprosil. On poxeloval v lob mertvuu Fernandu, vytacil iz vnutrennego karmana ee yubki tri oštavcihsa neišpolzovannymi bandaja i kluj ot platanogo ckafa. Uverennye rezkie dvijenia ne sootvetštvovali ego tomnomu vidu. Vynuv iz ckafa obituu celkom i pahnuvcuu sandalom ckatulku s familnym gerbom, on otkryl ee — na dne lejalo dlinnoe pismo, v ktorom Fernanda izlila svoe serdxe i rasskazala vse, qto pri jizni taila ot syna. Hose Arkadio proqital pismo materi šttoa, s vidimym interesom, no ne vykazal nikakogo volnenia; on zaderjalsa na tretyey stranixe i vnimatelno posmotrel na Aureliano, kak by znakomas s nim zanovo.

— Itak, — skazal on golosom, v ktorom bylo qto-to ot britvy, — ty i ešt baštard?

— Ya Aureliano Buendia.

— Ubiraysa v svou komnatu, — skazal Hose Arkadio.

Aureliano otpravilsa k sebe i daje ne vycel posmotret na sirotilivye pohorony Fernandy. Inogda qerez raskrytuu dver kuhni on videl, kak Hose Arkadio, tajelo dyca, brodit po domu, a glubokoy noqyu iz obvetcalyh špalen do Aureliano donosilis ego cagi. Golosa Hose Arkadio on ne slycal mnogie mesaxy, i ne tolko potomu, qto tot ne udoštaival ego besedoy, no i potomu, qto u nego samogo ne bylo ni jelania pogovorit, ni vremeni podumat o qem-nibud drugom, krome pergamentov. Posle smerti Fernandy on vytacil iz taynika predposlednuu zolotuu rybku i napravilsa v lavku uqenogo katalonxa za nujnymi knjigami. Vse, qto on uvidel po puti, ne vyzyvalo u nego nikakogo interesa, mojet byt, potomu, qto u nego ne bylo vošpominaniy i emu ne s qem bylo sravnivat uvidennoe; puštynnye ulixy i zabrocennye doma vygladeli toqno takimi, kakimi on risoval ih v svoem voobrajenii v te dni, kogda s radoštyu otdal by ducu, lic by vzgla- nut na nih. On sam predoštavil sebe razrecenie, v ktorom emu otkazala Fernanda, i recilsa vvyti iz domu, no tolko odin raz, s odnoy-edinstven- noy xelyu i lic na samyy korotkiy srok, poetomu on probejal, ne ošta- navlivaas, odinnadxat kvartalov, otdelavcih ego dom ot pereulka, gde v bylye vremena zanimalis tolkovaniem snov, i s byucimsa serdxem vocel v zahlamlennoe, temnoe pomecenie, v ktorom negde bylo povernutsa. Kazalos, qto eto ne knijnaa lavka, a bratskoe kladbice štaryh knjig, sva- lennyh bešporadoqnymi grudami na istoqennye muravyami i zatanutye pautinoy polki, i ne tolko na polki, no i na pol, v uzkih prohodah mejdu polkami. Na dlinnom stole, prognucemsa pod taještyu nagromojdennyh na nego foliantov, vladelex lavki, ne oštanavlivaas, pisal qto-to ne imeucee ni naqala, ni konxa, pisal fioletovymi koravymi bukvami na lištках, vy- drannyh iz ckolnoy tetradi. Ego krasivye serebrištye volosy navisali na lob, slovno hoholok kakadu. V jivyh i uzkih golubyh glazah svetilas krotkaa dobrota qeloveka, proqitavcego vse knigi na svete. Sidel on ves potnyy, v odnih kalsonah i daje ne podnal golovy, qtoby vzgla- nut na pricedcego. Aureliano bez osobyh trudov raskopal sredi etogo skazoqnogo bešporad- ka nujnye emu pat knjig, ibo vse oni nahodilis toqno tam, gde ukazal Mel- kiades. Ne govora ni slova, on protanul otobrannye toma i zolotuu rybku uqenomu katalonxu, tot perelištal knigi, i veki ego prikrylis, podobno štworkam rakoviny. „Doljno byt, ty sumascedciy“, — proiznes on na svo- em rodnom yazyke, pojal pleqami i vernul Aureliano knigi i rybku.

— Zabiray, — skazal on uje po-išpanski. — Poslednim qelovekom, koto-

ryy qital eti knigi, naverno, byl Isaak Slepoy, poetomu podumay horo-
cenko, qto ty delaec.

Hose Arkadio otremontiroval špalnu Meme, prikazal poqistit i začtopat
barhatnye čtory i kamqatyy baldahin vixe-korolevskoy pošteli i privel v
poradok kupalnu, gde štenki xementnogo basseyna pokrylis kakim-to
qernym i cerohovaty m naletom. Špalney i kupalney on i ograniqil svoi
vladenia, zapolniv ih vsakoy qepuhoy: zamusolennymi ekzotiqesкими
bezdeluckami, decevymi duhami i poddelnymi dragoxennoštami. V dru-
gih pomeceniah doma ego v nimanie privlekli tolko štatui svatyh na do-
macnem altare, oni emu qem-to ne ponravilis, i odnajdy veqerom on snal
ih s altara, vynes vo dvor i sjeg dotla na koštore. Vštaval on obyqno v dve-
nadxatom qasu dna. Prosnucis, oblaqalsa v zataskannyy halat, vycityy
zolotymi drakonami, soval nogi v clepanxy s zolotymi kištami, otpravlalsa
v kupalnu i tam prištupal k obradu, kotoryy po svoey torještvennoy med-
litelnoštii byl pohoj na ritual, sobludavciysa Remedios Prekrasnoy. Prejde
qem opuštitsa v basseyn, on sypal v vodu aromatiqeskie soli iz treh belyh
flakonov. On ne sovercal omoveniy s pomocyu tykvennogo sosuda, kak
Remedios Prekrasnaa, no, pogruzivcis v blagouhannuu vlagu, dva qasa le-
jal na špine, ubaukivaemyy svejštuy vody i vošpominaniami ob Amarante.
Qerez neskolko dney posle priezda on snal svoj koštum iz tafty, slickom
teplyy dla etih mešt i k tomu je edinštvennoe ego paradnoe platye, vlez v
uzkie bruki, pohojie na te, qto natagival Pyetro Krešpi, otpravlaas na uroki
tanxev, i rubacku iz naturalnogo celka, na kotoroy byli vycity ego inixialy.
Dvajdy v nedelu on štiral etu odejdu v basseyne i, poka ona prosyhala,
hodil v halate, tak kak drugoy smeny u nego ne bylo. Doma Hose Arkadio
nikogda ne obedal. On vyhodil na ulixu, kak tolko špadal poludennyy
znoy, i vozvracalsa glubokoy noqyu, i snova tosklivo brodil po komnatam,
tajelo dyca, i dumal ob Amarante. Amaranta da ece štracnye glaza svatyh
v merxanii noqnika — tolko eti dva vošpominania sohranal on o svoem
rodnom dome. Mnogo raz v Rime prizraqnymi avguštovskimi noqami
emu grezilas Amaranta: ona podnimalas iz mramornogo basseyna v svoi
ih krujevnyh yubkah i s povazkoy na ruke, priukracennaa toskoy izgnan-
nika. V protivopolojnost Aureliano Hose, kotoryy štatatelno topil obraz
Amaranty v krovavom bolote voyny, Hose Arkadio pytalsa sohranit ego
jivym v glubinah quvštvennoštii vse vreme, poka obmannyval mat basnami
o svoem duhovnom prizvanii. Ni emu, ni Fernande nikogda ne prihodilo

v golovu, qto ih pereziska predstavlaet soboy vsego lic obmen vymyslami. Vskore posle priezda v Rim Hose Arkadio ucel iz seminarii, no prodoljal podderjivat legendu o svoih zanatiach teologiy i kanoniqeskim pravom, qto by ne licitsa skazoznogo nasledstva, — o nem tverдили bredovye pisma ego materi; eto nasledstvo doljno bylo vyzvolit ego iz nicety, vytacit iz graznogo domicka na Trastevere, na qerdake ktorogo on yutilsa vmeste s dvuma druzyami. Poluqiv poslednee pismo ot Fernandy, prodiktovanoє predquvstviem smerti, on slojil v qemodan ocmetki falcivoy roskoci i peresek okean v trume korabla, gde emigranty, sbivcis v kuqu, kak byki na boyne, poglocali holodnye makarony i qervivyy syr. Ece ne proqitav zavecania Fernandy, ktoroe predstavlalo soboy vsego lic podrobnyy i zapozdalyy pereqen bed, on uje po vidu razvalivceysa mebeli i zaroscey sornoy travoy galerei dogadalsa, qto popal v zapadnu, otkuda emu ne vybratsa, i nikogda bolce on ne uvidit almaznyy svet rimskoy vesny, ne vdohnet ee vozduh, propitannyy drevnoštyu. V qasy bessonnixy, vyzvanoy iznuritelnyimi pristupami aštmy, on snova i snova izmeral glubinu svoego nesqaštya, broda po mraqnomu domu, gde štarqeskie vydumki Ursuly vnucili emu v svoje vreme štrah pered mirom. Boas poterat Hose Arkadio v potemkah, Ursula priuqila ego sidet, zabivcis v ugol špalni, ona skazala, qto eto edinstvennoє meštvo, kuda ne zagladyvaut mertvexy, kotorye poavlautsa s nastupleniem sumerek i naqinaut razgulivat po vsemu domu. „Esli ty sdelaec qto-nibud plohoe, — grozila emu Ursula, — svatye ugodniki mne tut je vse rasskajut“. V detštve on provodil v etom uglu jutkie veqera, sidel ne dvigaas na taburete, poka ne nastupala pora idti špat, sidel, potea so štrahu pod neumolimymi, ledanymi vzgladami sva-tyh sogladataev. V etom dopolnitelnom muqenii ne bylo neobhodimosti, tak kak k tomu vremeni Hose Arkadio uje davno išpytyval štrah pered vsem, qto ego okrujalo, i gotov byl išpugatsa vsego, qto mojet vštretitsa v jizni: uliqnyh jencin, kotorye portat krov, domacnih jencin, rojaucih mladenxev so svinym hvoštom, boyxovyh petuhov, odnim prinosacih smert, a drugim — beskoneqnye uqryzenia sovesti, ognestrelnogo orujia, ktoroe pri pervom k nemu prikosnovenii obrekaet vas na dvadcat let voyny, oprometqivyh zatey, neizmenno zakanqivaucihsa razoqarovaniem i bezumiem, i, nakonex, vsego, qto Gošpod sotvoril v beskoneqnoy blagošti svoey, a dyavol izvratil. Po utram on prosypalsa, izmuqennyy kocmarami, no solneqnyy svet v okne i laskovye ruki Amaranty, kotoraа kupala ego

v bassejny i celkovoy kistoqkoy lubovno pripudrivala talkom u nego v pahu, otgonali noqnye strahi. V zalitom solnxem sadu daje Ursula byla sovsem drugoy, ona uje ne zapugivala ego rasskazami o vsevozmojnyh ujasah, a qistila emu zuby tolqenym uglem — pušt ego ulybka siaet, kak u papy; podstrigala i polirovala emu nogti — pušt palomniki, kotorye soberutsa v Rim so vseh konxov zemli, porazatsa, v kakoy qistote soderjit svoi ruki papa; obryzivala ego xvetoqnoy vodoy — pušt on pahnet ne huje papy. Emu dovelos videt, kak papa s balkona dvorxa Kaštelgandolfo na semi yazykah derjal req pered tolpoj palomnikov, no on obratil vni-manie tolko na beliznu ruk pervosvacennika, slovno vymoqennyh v ja-vele, oslepitelnyy blesk ego letnego oblaqenia i tonkiy zapah izyskannogo odekolona.

Procel poqti god s togo dna, kak Hose Arkadio vernulsa pod otqiy krov, i kogda on proel serebranye kandelabry i ukracenny gerbami noqnoy gor-cok — po pravde govora, zolotym v etom sosude okazalsa tolko inkrušti-rovanny gerb, — ego edinštvennym razvleqeniem štalo sobirat v dome gorodskih malqicek i davat im polnuu svobodu. V qasy siešty on pozvolal im skakat qerez verevoqku v sadu, rašpevat pesni na galeree, kuvyrkatsa na kreslah i divanah, a sam perehodil ot odnoy kompanii k drugoy, obu-qa detey horocemu tonu. K tomu vremeni on uje rasštalsa s uzкими bru-kami i celkovoy rubackoy i nosil obyqnyy koštum, kuplenny v lavoqkah u arabov, no vse ece prodoljal sohranat vid tomnogo doštoinštva i papskie manery. Deti osvoilis s domom tak je byštro, kak kogda-to tovarki Meme. Do pozdnego veqera bylo slycno, kak oni boltaut, pout, otbivaut qeqetku, — dom pohodil na ckolu-internat s rašpucennymi detmi. Snaqala Aureliano ne zameqal etogo, no vskore gošti dobralis do komnaty Melkiadesa. Odnajdy utrom dvoe malqicek rašpahnuli dver i išpugalis, uvidev grazno-go, lohmatogo qeloveka, sidacego za stolom nad pergamentami. Malqiki ne posmeli voyti, no s teh por zainteresovalis štrannym neznakomxem. Oni cucukalis u dverey, pogladyvali v celi, zabrasyvali v komnatu qerez fortoqku vsakuu neqišt, a odnajdy zakolotili snaruji dver i okno gvozdami, i Aureliano doljen byl provozitsa xelyh poldna, qtoby otkryt sebe vyhod. Poo craemye beznakazannoštyu svoih prodelok, deti osmeleli, i, vybrav vreme, kogda Aureliano byl na kuhne, qetyre malqika pronikli v komnatu s namereniem uniqtojit pergamenty. No štloilo im shvatit pojeltevcie svit-ki, kak angelskaa sila podnala ih v vozduh i derjala vo vzvecennom sošt-

anii do teh por, poka Aureliano ne vernulsa i ne vyrval u nih pergamenty iz ruk. S togo dna ego bolce ne bespokoili.

Qetvero starcih malqikov, kotorye vse ece nosili korotkie ctany, hota dla nih uje nastupila pora otroqestva, sledili za vncnostyu Hose Arkadio. Utrom oni prihodili rance ostalnyh i brili ego, massirovali emu telo nagretyimi polotexami, podstrigali i polirovali nogti na rukah i nogah, opryskivali ego xvetoqnoy vodoy. Inogda oni zalezali v basseyn i namlivali ego s nog do golovy, poka on plaval, leja na spine, i dumal ob Amarante. Zatem oni vytirali ego nasuho polotexami, pripudrivali, odevali. Odin iz etih malqikov, u ktorogoo byli rusye vyuciesa volosy i glaza slovno by iz rozovogo stekla, kak u krolika, obyqno ostavalsa noqevat. On byl tak silno privazan k Hose Arkadio, qto ne othodil ot nego v qasy astmatiqeskoy bessonnixy i vmeste s nim brodil po temnym komnatam. Odnajdy noqyu v spalne Ursuly oni zametili strannyy zolotistyy blesk, probivavciysa skvoz treciny v xementnom polu, slovno kakoe-to podzemnoe solnxo prevratilo pol spalni v svetaciysa vitraj. Dla togo, qtoby ponat, v qem delo, im ne priclos daje zajigat fonar. Oni prosto pripodnali tresnuvcie plity v tom uglu, gde stoala krovat Ursuly i otkuda ishodilo samoe yarkoe sianie: pod plitami okazalsa taynik, kotoryy Aureliano Vtoroy tak muqitelno i uporno razyskival. Tam lejali tri brezentovyh mecka, zavazannye mednoy provolokoy, a v nih sem tysaq dvešti qetyrnadxat dublonov, sverkaucih v temnote, budto raskalennye ugli.

Nahodka sokrovica byla kak yarkaa vspycka ognja sredi noqnoy tmy. No vmesto togo, qtoby osuceštvit meqtu, vynocennuu v gody nicety, i vernutsa v Rim s etim neojidanno svalivcimsa na golovu bogatstvom, Hose Arkadio prevratil dom v dekadentskiy ray. On obnovil barhatnye ctory i baldahin v spalne, zastavil vylojit pol v kupalne plitkami, a steny izrazxami. Bufet v stolovoy napolnilsa zasaharennymi fruktami, kopqenoštami i marinadami, zapertaa kladovaa snova otkrylas i prinala v svoi nedra vina i likery; eti napitki dostavljalis v yacikah, na kotoryh bylo napisano ima Hose Arkadio, i tot samoliqno zabiral yaciki na jeleznodorojnoj stanxii. Kak-to raz, noqyu, on vmeste s qetyrma svoimi lubimxami uštroyil pir, prodoljavciysa do rassveta. V cest qasov utra oni vycli nagicom iz spalni, špuštili vodu iz basseyna i napolnili ego campanskim. Malqiki drujno brosilis v basseyn i rezvilis, pohojie na štau ptix v zolotištom nebe, pokrytom istoqaucimi aromat puzyrkami; v storone ot ih cumnogo veselya

ležal na špíne Hose Arkadio. On plaval, pogrújený v svoi mysli, greza s otkrytými glazami ob Amarante, a malčiki skoro uštali i gurboy otpravilis v špalnu, tam oni sorvali barhatnye čtóry, vyterlis imi, kak polotexamí, zateali voznu i razbili zerkalo iz gornogo hruštala; zatem vse srazu polezli na krovat i v svalke sbrosili baldahin. Kogda prišel Hose Arkadio, oni špali, svernuvcis klubkom sredi oblomkov korablekrucenia. Prida v yarošt ne štólko ot otkryvceysa pered nim kartiny razgroma, skólko ot jalošti i otvracenia k samomu sebe, opuštocennomu razrucitelnoy orgiey, Hose Arkadio voorujilsa rozgami, hranivcimisa na dne sunduka vmeste s vlasnixey i raznymi jelezami, prednaznačennymi dla umercvlenia ploti i pokaania, i vygnal malčicek iz doma, zavývaa kak sumascedciy i biqua svoih byvcih lubimxev s takoy bezjalostnoštyu, s kakoy ne smog by izbitvat daje štáu koyotov. On oštalsa odin, izmučennyy, zadyhaas v pristupe aštmy, kotoryy prodoljalsá neskolko dney. Kogda pristup nakonex procel, u Hose Arkadio byl vid umiraučego. Na tretyi sutki mučeniy, ne v silah bolce vynosit udučye, on prišel večerom v komnatu Aureliano i poprosil sdelat odoljenje i kupit v blijaycey apteke porocki dla ingalaxii. Eto byl vtoroy vyhod Aureliano na ulixu. On probejal vsego lic dva kvartala i uvidel pylnye vitriny uženkoy apteki, zaštavlennye faansovými sosudami s latinskimi podpisami, i devučka, nadelenná tainštvennoy krasotoy nilskoy zmei, otpuštila emu lekarštvo, nazvanie kotorogo Hose Arkadio zapisal na kločke bumagi. I na etot raz vid puštynnyh ulix v slabom jeltom sianii fonarey ne vyzval u Aureliano ni maleycego lubopyštva. Hose Arkadio uje načal dumat, qto Aureliano sbejal, kogda tot poavilsa, tajelo perevoda dyhanie i voloča nogi, kotorye posle dlitelnogo zatočenia štali kak vatnye. Aureliano s takim očevidnym bezrazličiem odnosilsa k okrujaucemu miru, qto neskolko dney špušta Hose Arkadio naručil obet, danny materi, i razrecil emu vyhodit na ulixu kogda vzdumaetsa.

— Mne nečego delat na ulixe, — otvetil Aureliano.

On prodoljal sidet vzaperti, pogrújený v svoi pergamenty, malo-pomalu on rascifrovýval ih, hota smysl napisannogo emu vse ece ne udavalos ištólkovat. Hose Arkadio prinosisl zatvorníku v komnatu lomtiki vetqiny, zasaharennye xvety, oštavlavcie vo rtu privkus vesny, a dvajdy yavlalsá daje s bokalom dobrego vina. Hose Arkadio ne zanimali pergamenty, kazavciesa emu razvlečením, prigodnym lic dla mudrexov drevnošti, no on proniksa interesom k zabrocennomu rodštvenníku, obladavcemu red-

koy uqenoštyu i neobyasnimym znaniem mira. Okazalos, qto Aureliano razbiraetsa v angliyskom i v promejutkah mejdu izuqeniem pergamentov proqital vse češt tomov enxiklopedii, ot pervoy do posledney štranixy, kak uvlekatelnyy roman. Qteniu enxiklopedii Hose Arkadio vnaqale pripisyval to, qto Aureliano mojet govorit o Rime, slovno qelovek, kotoryy projil tam mnogo let, no vskore vyasnilos, qto ego sobesednik znaet i mnogoe takoe, qego on ne mog poqerpnut iz enxiklopedii, naprimer xeny na tovary. „Vse mojno uznat“, — neizmenno otveqal Aureliano na voprosy, ot kuda on vzal eti svedenia. V svou oqered Aureliano byl porajen, naskolko Hose Arkadio, ktorogo on videl tolko izdali, brodacim po komnatam, pri blizkom znakomštvie okazalsa ne pohoj na sozdavceesa o nem predstavlenie. Obnarujilos, qto on šposoben smeatsa, vreme ot vremeni pozvolaet sebe pogruštit o bylom veliqii doma i sokrucenno vzdohnut po povodu zapuštenia, gošpodštvuucego v komnate Melkiadesa. Ot etogo sblijenja dvuh otcelnikov odnoy krovi bylo ece daleko do drujby, no ono skracivalo im oboim bezdonnoe odinoqeštvo, ktoroe i razdelalo i obyedinalo ih. Otnyne Hose Arkadio mog obracatsa k Aureliano i s ego pomocyu recat koe-kakie neotlojnye domacnie problemy, kotorye samogo Hose Arkadio privodili v otqaanie, ibo on ne znal, kak k nim podštupitsa, a Aureliano bylo razreceno sidet i qitat v galeree, poluqat pisma ot Amaranty Ursuly, prodoljavcie poštupat s prejney punktualnoštyu, i polzovatsa kupalney, kuda rance Hose Arkadio ego ne dopuskal.

V odno jarkoe utro ih razbudil toroplivyy štuk v dver. Štuqal kakoy-to neznakomyy štarik, bolcie zelenye glaza osvecali ego štrogoe lixo prizraqnym svetom, a na lbu ego temnel krešt iz pepla. Izodrannaa v lohmotya odejda, štoptannye botinki, štaryy mecok, kotoryy pricelex nes na pleqe kak edinštvennoe svoe imuceštvo, pridavali emu vid nicego, odnako derjalsa on s doštoinštvom, nahodivcimsa v yavnom protivoreqii s ego vnečnoštyu. Daje v polumrake goštinoj s pervogo vzglada mojno bylo ponat, qto taynoy siloy, podderjivaucej jizn v etom qeloveke, yavlaetsa ne instinkt samosohranenia, a privyqka k štrahu. Eto byl Aureliano Vlublenyy, edinštvennyy oštavciysa v jivyh iz semnadxati synovey polkovnika Aureliano Buendia; on jajdal otdohnut ot tomitelnogo i polnogo sluqaynoštey suceštvovania beglexa. On nazval svoe ima i umolal, qtoby emu dali priut v dome, kotoryy v bessonnye noqi kazalsa emu poslednim pribejcem na zemle. No Hose Arkadio i Aureliano niqego ne znali ob etom

svoem rodiqe. Oni prinali štarika za brodagu i vytolkali na ulixu. I, štoa v dverah, oba uvideli razvazku dramy, naqavceysa ece do rojdenia Hose Arkadio. Pod mindalnymi derevyami na protivopolojnoj štorone ulixy poavilis dva agenta polixii — v teqenie mnogih let oni ohotilis na Aureliano Vlublennogo, cli po ego sledu, kak gonqie psy; progremeli dva vystrela, i Aureliano Vlublenny ruhnul niqkom na zemlu, puli ugodili emu toqno v perekreštye na lbu.

S teh por kak Hose Arkadio vygnal malqikov iz doma, on jil v ojidanii izveštij o transatlantiqeskom laynere, na ktorom doljen byl otravitsa v Neapol ece do rojdeštvva. On skazal ob etom Aureliano i daje podumyval otkryt dla nego kakoe-nibud torgovoe delo, ktoroe davalo by vozmojnost suceštvovat, tak kak posle smerti Fernandy korzinu s produktami pereštali prinosit. No i etoy posledney meqte ne sujdeno bylo sbytsa. Od-najdy sentabrskim utrom, kogda Hose Arkadio, popiv na kuhne kofe s Aureliano, zakanqival svoe obyqnoe omovenie, v kupalnu qerez dyry v qerepiqnoy kryce šprygnuli te qetyre podroštka, kotoryh on vygnal iz doma. Ne dav emu opomnitsa, oni, kak byli, v odejde, brosilis v basseyn, shvatili Hose Arkadio za volosy i derjali ego golovu pod vodoy do teh por, poka na poverhnošti ne pereštali poavlatsa puzyrki vozduha i bezmolvnoe, blednoe telo naslednika papskogo preštola ne opuštilos v glubiny aromatnyh vod. Zatem oni unesli s soboy tri mecka s zolotom, vzav ih iz taynika, izveštnogo tolko im da ih jertve. Vsa operaxia byla provedena po-voennomu byštro, organizovanno i bezjaloštno.

Aureliano, sidevcij vzaperti v svoey komnate, niqego ne podozrevval. Tolko veqerom, prida na kuhnu, on hvatilsa Hose Arkadio, štal iskat ego po vsemu domu i nakonex nacel v kupalne. Hose Arkadio, ogromnyy i rašpuhcij, plaval na blagouhaucey zerkalnoj poverhnošti basseyna, vse ece dumaa ob Amarante. Lic teper Aureliano ponal, qto ušpel polubit ego.

x x x

Amaranta Ursula vernulas v pervye dni dekabra na krylyah poputnyh vetrov. Ona vela za soboy supruqa, derja v ruke celkovyy povodok, obvazannyy vokrug ego cei. Poavilas ona neojidanno, bez preduprejdenia, na ney bylo platye xveta slonovoy košti, s cei svisala nitka jemquga, dohodivca do kolen, na palxah sverkali kolxa s izumrudami i topazami, gladkie, kruglo podštrijennye volosy dvuma oštrymi laštoqkinymi krylyami vy-

štupali na ceki. Mujqina, soqetavciysa s ney brakom polgoda tomu nazad, byl zrelym, stroynym flamandxem, s vidu pohojim na moraka. Stoilo ey rašpahnut dver v gostinuu, kak ona ubedilas, qto otsutštvie ee zatanulos i vse v dome priclo v gorazdo bolciy upadok, qem ona predpolagala.

— Boje moy! — voskliknula ona skoree veselo, qem ogorqenno. — Srazu vidno, qto v etom dome net jencyy!

Ee bagaj ne umecalsa v galeree. Krome štarogo sunduka Fernandy, s kotorym Amarantu Ursulu otpravili v Brussel, ona privezla s soboy dva kofra s platyami, qetyre bolcih qemodana, mecok s zontikami, vosem clapnyh korobok, gigantskuu kletku s patyudesatyu kanareykami i velosiped, hranivciysa v razobrannom vide v špexialnom futlare, tak qto ego mojno bylo nešti, kak violonqel. Ona ne pozvolila sebe daje dna otдохnut posle dolgoy dorogi. Nadela ponocennyy holcovyy kombinezon muja, privezennyy im vmeste s drugimi predmetami tualeta avtomobilišta, i vzalas za oqerednoe obnovlenie doma. Razognala ryjih muravyev, uje proqno zavladevcih galereey, vozrodila k jizni rozovye kušty, s kornem vyrvala sornaki, snova posadila v xvetoqnye gorcki paporotniki, ducixu i begonii. Ona vozglavila komandu štolarov, slesarey i kamencikov, kotorye zadelali treciny v polu, navešili okna i dveri, poqinili mebel, pobelili dom i vnutri i snaruji, i uje qerez tri mesaxa posle ee priezda v nem voxarilas atmosfera molodošti i veselya, napolnavcaa ego v epohu pianoly. Takogo qeloveka, kak Amaranta Ursula, eti šteny ece ne videli, ona v luboy qas i pri lubyh obštoatelštvah obladala prekrasnym naštroeniem i vseгда byla gotova pet, tanxevat i vybrasyvat v musornuu korzinu uštarevcie veci i obyqai. Ona vymela oštatki pohoronnoqo inventara i kuqi nenujnoy ruhladi, skopivceysa v uglah, i edinštvenno iz uvajenia k Ursule oštavila višet portret Remedios. „Posmotrite, kakaa prelešt! — kriqala Amaranta Ursula, umiraa ot smeħa. — Prababucka v qetyrnadxat let!“ Kakoy-to kamencik naqal bylo rasskazyvat ey, qto dom naselen prizrakami i edinštvennyy vernyy šposob otpugnut ih — eto naqat poiski špratannyh imi sokrovc, no Amaranta Ursula mejdu dvuma vzryvami hohota zaavila, qto ne verit v mujskie sueveria. Ona byla takoy neposredštvennoy, takoy samoštoatelnoy, takoy sovremennoy, qto Aureliano, uvidev ee, ne znal, kuda devat svoi ruki i nogi. „Uh ty! — radoštno zakriqala ona, raskryv emu obyatia. — Posmotrite tolko, kak on vyros, moy obojaemyy ludood!“ Prejde qem on nacelsa qto otvetit, ona uje poštavila plaštinku na disk portativnogo pate-

fona, kotoryy privezla s soboy, i prinalas uqit Aureliano modnym tanxam. Ona potrebovala, qtoby on smenil zasalennyye ctany, unasledovannyye ot polkovnika Aureliano Buendia, podarila emu xvetastyye rubacki i naradnyye botinki i vytolkala ego na ulixu.

Jivaa, malenkaa i neukrotimaa, kak Ursula, krasotoy i obaaniem ona poqti ne ustupala Remedios Prekrasnoy i byla nadelena redkim talantom predugadyvat modu. Poslednie jurnaly mod, prihodivcie po poqte, neizmenno podtverjdali, qto ona ne ociblas v modelah, kotorye sama izobretala i sama cila na dopotopnoy cveynoy macine Amaranty. Ona podpisyyalas na vse jurnaly mod, na vse izdania po iskusstvu i popularnoy muzyke, vyhodivcie v Evrope, no stoilo ey raskryt jurnal ili knigu, i ona uje videla, qto vse v mire idet imenno tak, kak ey predstavljalos. Bylo nepostijimo, poqemu takaa umnaa i odarennaa jencina vernulas v etot mertvyy gorodok, zasypannyy pylyu i ugnetenyy jaroy, i daje bolee togo — vernulas s mujem, u ktorogo deneg s izbytkom hvatilo by na jizn v lubyoy qasti sveta, s mujem, lubivcim ee tak silno, qto on pozvolal vodit seba na celkovom povodke. Odnako dni prohodili, i stanovilos vse bolee oqevidno, qto Amaranta Ursula namerena ostatsa zdes navsegda, — vse ee plany byli rassqitany na dolgiy srok, a vse stremlenia svodilis k tomu, qtoby obespeqit sebe udobnuu jizn i spokoynuu starost v Makondo. Kletka s kanareykami dokazyvala, qto ee recenie ne bylo vnezapnym. Vspomniv, qto mat v odnom iz pisem soobcala o gibeli ptix, Amaranta Ursula na neskolko mesaxev zaderjalas v Evrope, dojdalas parohoda, kotoryy zahodit na Kanarskie ostrova, i po pribytii tuda kupila dvadcat pat par samykh porodistyh kanareek, namerevaas vnov zaselit nebo Makondo. Iz vseh ee provalivcihsa zatey eta byla samoy neudaqnoy. Po mere togo kak kanareyki vyvodili potomstvo, Amaranta Ursula vypuskala ih odnu za drugoy, no stoilo ptixam poqvstvovat seba na svobode, i oni tut je uletali iz goroda. Naprasno ona pytalas soblaznit ih kletkoy, soorujennoy po zakazu Ursuly ece v dni pervoy perestroyki doma. Naprasno ustraivala im gnezda iz pakli v vetvah mindala, posypala kryci kanareeqnym semenem i vsaqeski pobujdala k peniu ptix, ostavcihsa v nevole, daby ih golosa ubedili dezertirov vernutsa, vse ravno vypucennyye na svobodu kanareyki stremitelno vzmyvali vvys i opisывali nad gorodom krug lic dla togo, qtoby opredelit, v kakoy storone sveta lejat Kanarskie ostrova.

Procel god so dna vozvracenia Amaranty Ursuly, i za eto vreme ey ne

udalos ni podrujitsa s jitelami Makondo, ni ustroit kakoy-nibud prazdnik, no ona vse ece ne terala nadejdy vdohnut jizn v eto presleduemoe nasqastyami ludskoe obcestvo. Gaston, ee muj, staralsa ne protivoreqit svoey supruge, hota ece v tot ubiystvenno jarkiy polden, kogda oni soci s poezda v Makondo, on ponal, qto ee recenie vernutsa vyzvano prizrakom toski po rodine. Buduqi uveren v tom, qto deystvitelnoost razveet etot prizrak, on daje ne stal sobirat svoj velosiped i xelymi dnami kopalsa v grudah pautiny, obmetennoy so sten kamencikami, vyiskivaa samye krasivye pauqyi yayxa. Zatem vskryval ih nogtem i terpelivo sozerxal v lupu vybegavcih ottuda miniaturnyh pauqkov. Potom emu pricla v golovu mysl, qto Amaranta Ursula prodoljaet svoi preobrazovania potomu, qto ne hoqet priznat kraha illuziy, i on sobral svoj velikolepnyy velosiped, u ktorogo przednee koleso bylo namnogo bolce zadnego, i posvatil svoi dosugi lovle i zasucivaniu meštnyh nasekomyh: on posylal ih v bankah iz-pod varenya v Lyejskiy universitet staromu professoru esteštvennoy istorii, pod qyim rukovodštvom on nekogda vesma seryezno zanimalsa entomologiey, hota glavnym ego prizvaniem vseгда byla aviaxia. Sobiraas vyehat na velosipede, Gaston oblaqalsa v triko akrobata, qulki muzykanta-volyncika, furajku detektiva. Otppravlaas na pecehodnuu progulku, on nadeval bezukoriznenno qisty polotnanyy koštum, belye botinki, celkovyy galstuk, clapu-kanoty i bral v ruki ivovuu troštoku. U nego byli vyxvetcie glaza, delavcie ego ece bolee pohojim na moraka, i usiki, ryjie, kak beliqiy meh. Hota on byl starce svoey jeny, po krayney mere, let na patnadxat, no ego yunoceskie privyqki, poštanna gotovnoost slujit svoey supruge i otmennye mujskie doštoinštva sglajivali raznixu v godah. Te, kto videl etogo sorokaletnego mujqinu so sderjannymi manerami, povodkom na cee i xirkovym velosipedom, i podumat ne mogli, qto on zakluqil so svoey yunoy podrugoy pakt o bezotkaznoy lubvi i qto oba otdavalis vzaimnomu vleqeniu v samyh nepodhodacih dla etogo meštah, gde by ni zahvatil ih poryv jelania; tak poštupali oni s pervyh dneym znakomštva — i so strastyu, ktoruu vreme i vse bolee neobyqaynye jiznennye obštvoatelštva uglublali i obogacali. Gaston byl ne tolko yarym lubovnikom, nadelennym neištocimym voobrajeniem i gluboko erudirovannym v nauke lubvi, no i edinštvennym mujqinoy v istorii, kotoryy osmelilsa posadit samolet pramo na useannyy fialkami lug, qut ne ugrobiv seba i svou nevestu, tolko potomu, qto im vzdumalos zanatsa lubovy imenno na etom xvetucem lugu.

Oni poznamili za tri goda do svadby, odnajdy Gaston na športivnom biplane vypisyval piruety nad kolledjem, gde uqilas Amaranta Ursula, i, qtoby ne naletet na flagčtok, kruto svernul v štoronu. Primitivnoe sooruzenie iz parusiny i alumina zaxepilos hvostom za provoda i povislo v vozduhe. S togo dna Gaston, ne obraca vnimania na svou nogu, prebyvavcuu v lubke, kajduu subbotu zaezjal za Amarantoy Ursuloy v pansion k monahinam i, polzuas tem, qto rašporadok dna v pansione byl daleko ne tak štrog, kak hotela by Fernanda, zabiral devucku i otvozil ee v svoy športivnyy klub. Ih ljubov naqalas v voskresnom vozduhe land, na vysote patisot metrov, i, po mere togo kak zemnye predmety umencalis v razmerah, oni quvštvovali, qto ih vzaimoponimanie stanovitsa vse bolee polnym. Ona rasskazyvala emu o Makondo kak o samom prekrasnom i mirnom gorode na svete, ob ogromnom dome, blagouhaucem ducixey, gde ona hotela by jit do štarošti s vernym mujem, dvuma neposlucnymi synovymi, kotoryh zvali by Rodrigo i Gonsalo, a ne Aureliano i Hose Arkadio, i doqeryu po imeni Verginia, i uj nikak ne Remedios. S takim štraštnym uporštvm vyzyvala ona v svoey pamati obraz rodnogo goroda, priukracenny toskoy po rodine, qto Gastonu štalo yasno — ona ne soglasitsa byt ego jenoy, esli on ne poedet s ney v Makondo. On ne vozrajal, toqno tak je kak potom ohotno nadel povodok, ibo sqital eto mimoletnoy prihoty, kotoroy do vremeni luqce ne pereqit. No Amaranta Ursula, projiv s mujem v Makondo dva goda, oštavalas takoy je sqaštливoy, kak i v pervyy den, i Gaston naqal vykazyvat priznaki bešpokoyštva. On uje zasucil vseh nasekomyh, kotoryh tolko mojno bylo zasucit v Makondo, nauqilsa govorit po-išpanski, kak meštnyy urojenex, i recil vse krossvordy v jurnalah, qto prihodili po poqte. Jarkiy klimat ne mog slujit Gastonu predlogom dla uskorenia otyezda, tak kak priroda nadelila ego peqenyu, poištine sozdannoy dla jizni v koloniah, snosivcey bez maleycih proteštov i znoy posleobedennyh qasov, i gniluu vodu. Meštnaa kuhna priclas emu vpolne po vkusu, i odnajdy on daje proglotil yaiqnixu iz vosmidesati dvuh yaix iguany. A dla Amaranty Ursuly poezd doštavlal rybu i uštrix v yacikah so ldom, ještanye banki s konservirovannym masom i kompotami, ibo drugoy pici ona ne mogla ešt; Amaranta Ursula prodoljala odevatsa po evropeyskoy mode i vypisyvat jurnaly mod, hota ey nekuda bylo vyyti i nekomu nanesti vizit, a Gastonu v etih cirotah uje ne hvatalo bodrošti duha, qtoby oxenit po doštoinštvu korotkie yubki i nadetye nabok fetro-

vye clapki i ojerelya v sem nitey. Ee sekret, po-vidimomu, soštoal v tom, qto ona vseгда umela nayti sebe zanatie i sama recala raznye domacnie problemy, kotorye sama je i sozdavala. Sama delala ocibki i na sleduuciy den sama je ih ispravlala, i vse eto s takim pagubnym userdiem, qto Fernanda obazatelno podumala by o nasledstvennom poroke perelivania iz pustogo v porojnee. Jizneradostnost bila v Amarante Ursule kluqom, i kajdyy raz, kogda prihodili novye plastinki, ona zaderjivala muja v gostinoy i vmeste s nim do pozdney noqi razuqivala novye tanxy — opisania ih, snabjennye risunkami, prisylali ey starye podrujki po kolleju. Uroki tanxev obyqno zakanqivalis ljubovnymi utehami, suprugy pristraivalis v venskom kresle-kaqalke ili pramo na golom polu. Tolko detey ne hvatalo Amarante Ursule dla polnogo sqastya, no ona svato sobludala dogovor s mujem ne imet potomstva, poka ne minuut pervye pat let suprujeskoy jizni.

Pytaas qem-nibud zapolnit svoi puštye qasy, Gaston po utram obyqno zahodil v komnatu Melkiadesa pobesedovat s Aureliano. Emu nrazilos vspominat samye uedinennye ugolki svoey rodiny, kotoruu Aureliano znal vo vseh podrobnostah, slovno projil tam dolgie gody. Na voprosy, otкуда Aureliano poqerpnul eti svedenia, otsutstvuucie daje v enxiklopedii, Gaston poluqil tot je otvet, qto i Hose Arkadio: „Vse mojno uznat“. Krome sanskrita, Aureliano izuqil angliyskiy i franxuzskiy, priobrel nekotorye poznanie v latyni i greqeskom. Teper, kogda on kajdyy veqer vyhodil iz domu i Amaranta Ursula vydělila emu nedelnuu summu na karmannye rashody, komnata Melkiadesa stala smahivat na filial knijnoy lavki uqenogo katalonxa. Aureliano jadno qital, zasijivaas za knigami dopozdna, odnako, slucaa ego sujdenia o proqitannom, Gaston podumal, qto, qitaa knigi, Aureliano ne stremitsa popolnit svoi znanie, a lic icet podtverjdenie uje izvestnyh emu istin. Bolce vsego na svete ego interesovali pergamenty, im on posvacal samye plodotvornye utrennie qasy. I Gaston i Amaranta Ursula ohotno vkljuqili by Aureliano v svoe semeynnyy krug, no on derjal sa obosoblenno, byl okutan taynoy, kak oblakom, kotoroe s teqeniem vremeni stanovilos lic bolee plotnym. Vse popytki Gastona podrujitsa s nim poterpeli fiasco, i flamandxu priclos iskat drugie vozmojnosti ubit vreme. Imenno togda emu i pricla v golovu mysl organizovat slujby aviapoqty.

Idea ne byla novoy. S aviapoqtoy Gaston nosilsa ece zadolgo do togo, kak poznamilsa s Amarantoy Ursuloy, no togda on hotel organizovat

kompaniu aviapogtovoy svazi s Belgiyskim Kongo, gde ego semya vlojila kapital v proizvodstvo palmovogo masla. Jenitba i recenie ublajit suprugu i provedsti s ney neskolko mesaxe v Makondo zastavili Gaštona otlojit osuceštvenie svoih zamyslov. Odnako kogda on uvidel, qto Amaranta Ursula zanas organizaxiey obceštva po blagoustroystvu goroda i tolko smeetsa nad ego popytkami zavešti razgovor o vozvracanii v Evropu, on ponal, qto v Makondo pridetsa obosnovatsa nadolgo, i špisalsa s zabytymi im kompanonami v Brussele. Ne vse li ravno, v kakom rayone zemnogo cara byt pervootkryvatelem — v Afrike ili v Karibskom more? Poka cla perepiska, Gašton rasqistil posadoqnuu plocaдку na byvcih zakoldovannyh zemlah, kotorye v to vreme imeli vid puštira, zasypannogo bitym cebnem, izuqil napravlenie goštovstvuuicuh vetrov, vybral naibolee podhodacie trassy poletov, pri etom on i ne podozrevail, qto ego deatelnost, napominauca povedenie mišttera Gerberta, zaronila v serdxa jiteley Makondo opasnoe podozrenie — oni dumali, qto Gašton na samom dele sobiraetsa sajat banany i tolko prikryvaet svoe namerenie razgovorami ob aviapogte. Vdohnovlennyy svoim sqastlivym zamyslom, kotoryy, pomimo vsego proqego, mog poslužit opravdaniem receniu navsegda poselitsa v Makondo, flamandex neskolko raz pobyval v stolixe provinxii, nanes vizity vlastam, poluqil lixenzii i podpisal lgotnye kontrakty. Odnovremennno on prodoljal podderjivat so svoimi kompanonami v Brussele perepisku, napominavcuu korreštpondenxiu Fernandy s nevidimymi xelitellami, i v konxe konxov ubedil ih vyslat morem pervye aeroplany vmeštse s opytnym mehanikom, kotoryy soberet apparat v blijaycem ot Makondo portu i pereletit na nem v gorod. Qerez god posle pervyh zamerov i meteorologiqeskih prognozov u Garsona, ištpolnennogo very v neodnokratno podtverjdennye obecania svoih kompanonov, voclo v privyqku v ojidanii poavlenia aeroplana brodit po ulixam, pogladyvaa na nebo i prislucivaas k cumu briza.

Hota sama Amaranta Ursula i ne zameqala etogo, ee vozvracenie vneshlo korennyye peremeny v jizn Aureliano. Posle smerti Hose Arkadio on prevratilsa v zavsegdataa knijnoy lavki katalonxa. Svoboda, kotoroy Aureliano raštpolagal, i izbytok dosuga probudili v nem nekotoryy interes k gorodu, i on štala izuqat Makondo, niqemu ne udivlaas. On blujdal po pylnym, puštynnym ulixam, obsledoval skoree iz nauqnogo interesa, qem iz qeloveqeskiego lubopyštstva, razvaliny domov, metalliqeskie setki na

oknah, izyedennyye rjavqinoy i prorvannyye pogibavcimi ot jary ptixami, rassmatrival ludey, ugnetenyyh taještyu vošpominaniy. S pomocyu voobrajania on pytalsa vosštanovit byloe velikolepie goroda i bananovoy kompanii: ee vysohciy plavatelnyy basseyn byl teper do kraev polon ištlevcimi mujskimi botinkami i damskimi tufelkami, a sredi ee razrucennyh, zaroscih sornakami kottedjey Aureliano nacel skelet nemexkoy ovqarki — ona vse ece byla privazana štalnoy xepyu k kolxu — i telefon, kotoryy vse zvonil, zvonil, zvonil, poka Aureliano ne snal trubku i ne uslycal dalekiy i vštrevojennyj jenskiy golos, špracivauciyy po-anglijski, i ne otvetil, qto da, zabaštovka konqilas, tri tysaqi mertvyh sbroceno v more, bananovaa kompania uehala i v Makondo posle mnogih let nastupilo špokoyštvie. Progulki priveli Aureliano v obcirnyy kvartal domov terpimosti, gde v bylye vremena paqkami sjigalis kreditki s edinštvennoy xelyu — ojivit kumbiambu, teper je kvartal predstavlal sobou klubok samyh peqalnyh i jalkih v gorode ulix, koe-gde ece svetilis krasnye fonari, no tanxevalnye salony, ukracennyye lohmotyami ištlevcih girland, byli bezludny, i hudyje i tolštye vdovy, nikogda ne imevcie mujey, — franxuzskie prababucki i vavilonskie matriarhini — vse ece sideli i jdali vozle viktrol. Aureliano ne nacel nikogo, kto pomnil by ego semyu ili hota by polkovnika Aureliano Buendia, iskljuenie soštavlal lic odin štarik — samyy drevniy iz antilskih negrov, prodoljavciy rašpevat v palisadnike svoego doma unylye veqernie psalmy. Belaa, kak hlopok, cevelura delala ego pohojim na negativ fotografii. Aureliano vel s nim besedy na golovolomnom jargone, kotoryy izuqil za neskolko nedel, i inogda delil so štarikom ego ujin — sup iz petucinyh golov. Prigotovlennyy ego pravnuqkoy, bolcoy plotnoy negritankoy, u kotoroy boka byli krutyje, kak u kobylixy, grudi pohoji na dyni iz jivoy ploti, a capka guštyh, ještkih, slovno provoloka, volos na krugloy, pravilnoy formy golove napominala clem srednevekovogo voina. Zvali negritanku Koldunyey. V to vreme Aureliano dobyval sebe sredštva k sučeštvovaniju, prodavaa štolovyye pribory, podsveqniki i drugie melkie predmety, kotorymi mojno bylo razjitsa doma. Esli on oštavalsa bez groca, a eto sluqalos oqen qašto, on vypracival na rynke u torgovxev petucinyje golovy, prednaznaqennyye dla pomoyki, i odnosil Koldunye, i ta varila emu iz nih sup s portulakom i matoy. Kogda praded Koldunyi umer, Aureliano pereštal posecat ih dom, no veqerami vštreqalsa s negritankoy pod temnymi mindalnymi derevyami na plocadi, gde ona tihim svištom primanivala redkih

polunoqnikov. Qasto on progulivala s neu radom, boltaa na ee jargone o supah iz petucinyh golov i drugih izyskannyh bludah nicety, i prodoljal by tak poštupat i dalje, esli by Koldunya ne nameknula, qto ego prisutstvie otpugivaet klienturu. Aureliano ne špal s ney, hota inoy raz i quvštvoval iskucenie i hota samoy Koldunye eto pokazalos by eštševnyym zavereniem ih sirotlivyh vštreq. Takim obrazom, on vse ece oštavalsa devštvennikom, kogda v Makondo vozvratilas Amaranta Ursula i nagradila ego seštinskim poxeluem, ot kotorogo u Aureliano perehvatilo dyhanie. Vsakiy raz pri vštreqah s Amarantoy Ursuloy, osobenno esli ona prini-malas obuqat ego modnym tanxam, on išpytyval quvštvo bezzacitnosti, emu kazalos, qto kosti u nego stanovatsa magkimi, kak gubka, — eto bylo to samoe ocucenie, kotoroe nekogda smutilo ego prapradeda v kladovoy, kuda Pilar Ternera zavlekla ego pod predlogom gadania. Pytaas zaglucit svoi muki, Aureliano s golovoy pogruzilsa v pergamenty i stal uklonatsa ot nevinnyh lask svoey tetki, otravlavcih emu noqi gorkimi aromatami, no qem bolce on ee izbegal, tem s bolcim neterpeniem i beštpekoyštvom jajdal snova uslycat ee zalivištty smeh, vopli sqštšlivoy kocki i blagodarštvennye pesni, kotorye vyryvalis u nee, kogda ona umirala ot lubvi v lu-boy qas dna i noqi i vo vseh, daje samyh nepodhodacih dla etogo meštah doma. Odnajdy noqyu v sosedney komnate, byvcey yuvelirnoy mašterskoy, vsego v desati metrah ot ego krovati, nenasytnye suprugy raštpolojilis na stole i razbili šteklannyy ckač, no prodoljali zanimatsa lubovyu v luje iz solanoy kisloty. Aureliano ne somknul glaz vsu noq, a ves sleduuciy den ego bila lihoradka i ducili yaroštnye rydania. Etot den kazalsa emu beskoneqnym, i kogda pricla dolgojdannaa noq, ona zaštala ego v teni mindalnyh derevyev — on jdal Koldunyu, pronizyvaemy ledanymi igla-mi neuverennošt, sjimaa v potnom kulake poltora peso, kotoryy poprosil u Amaranty Ursuly ne štolko potomu, qto u nego ne bylo deneg, skolko dla togo, qtoby priobcit ee k svoemu padeniu, unizit, zanatsa razvratom. Koldunya privela ego v osvencennuu zagovorennyymi sveqami kamorku, k raskladnoy krovati, holšt kotoroy byl ves zapaťnan sledami poroqnoy lub-vi, k svoemu telu otvajnoy, oqerštvevcey i bezducnoy suki. Ona prigoto-vilas ot delatsa ot Aureliano, kak ot išpugannogo rebenka, no oqen skoro obnarujila, qto imeet delo s mujqinoy, qya quđovicnaa moc vskolyhнула vse ee qrevo, kak zemletrasenie.

Oni štali lubovnikami. Utrom Aureliano zanimalsa rascifrovkoy perga-

mentov, a v čas siešty otpravlalsa v usyplaucuu ticinu komnatucki, gde jerala Koldunya, kotora obučala ego zanimatsa ljubovyu snačala kak eto delaut qervi, potom kak ulitki i, nakonex, kak krevetki, ona prekracala svoi uroki tolko s nastupleniem časa idti podkaraulivat zabludivčiesa ljubovi. Minovalo neskolko nedel, prejde čem Aureliano zametil, čto ego vozlublennaa nosit na talii obruč, sdelannyy iz qego-to vrode štruny dla violončeli, tverdyy, slovno štal, i ne imeuciy konxov, ibo Koldunya s nim rodilas i vyrosła. Počti vseгда v pereryvah mejdu ljubovnymi utehami oni podkreplalis picey, sida golye v krovati sredi oduraucey jary, i nad nimi, kak dnevnye zvezdy, siali otverštia, proedennye rjavčinoy v xinkovoy krovle. U Koldunyi vpervye zavelsa poštoannyy mujčina, svoj sobstvennyy hahal, kak ona govorila, pomiraa so smehu; doclo do togo, čto u nee daje zarodilis v serdxe opredelennye nadejdy, no tut Aureliano otkryl ey taynu svoey štrašti k Amarante Ursule — štrašti, ot kotoroy emu tak i ne udalos izleqitsa v obyatih drugoy jenciny, naprotiv, terzania štanovilis dla nego vse bolee nevynosimymi po mere togo, kak opyt rasciral ego ljubovnye gorizonty. Posle etoy iščovedi Koldunya prodolžala okazyvat Aureliano štol je goraqiy priem, čto i rance, no teper neukosnitelno trebovala s nego platy za svoi uslugi, a kogda u Aureliano ne okazyvalos deneg, uveliqivala ego ščet, kotoryy vela na štene za dveryu — ne xiframi, a qertočkami, sdelannymi nogtem bolcogo palxa. S nastupleniem temnoty Koldunya otpravlalas progulivatsa vzad i vpered po temnym uglam pločadi, i togda Aureliano cel domoy, v galeree on mimohodom, kak poštoronniy, zdorovalsa s Amarantoy Ursuloy i Gaštonom — oni v etot čas obyčno gotovilis ujinat — i snova zapiralsa v svoey komnate, gde on ne mog ni qitat, ni pisat, ni daje dumat iz-za muqitelnogo volnenia, kotoroe u nego vyzyvali smeh, cucukanye, vštupitelnaa vozna i agonia naslajdenia, napolnaucie nočami dom. Takoy byla ego jizn za dva goda do togo, kak Gašton načal jdat aeroplan, i ona vse ece ne izmenilas k tomu vremeni, kogda Aureliano, voyda v knijnuu lavku učenogo katalonxa, uvidel qetyreh molodyh boltunov, zanatyh oještočennym šporom o šposobah uničtojenja tarakanov v srednie veka. Starik hozain, znavciy prištraštie Aureliano k knigam, kotorye proqel razve čto odin Beda Doštopočtennyy (*23), ne bez otečeskogo lukavštvá podbil yunocu vystupit arbitrom v etoy učenoy polemike, i tot ne zamedlil razyasnit, čto tarakany — samoe drevnee na zemle krylatoe nasekomoe i uže v Vethom Zavete upomina-

etsa, qto ih ubivaut udarami clepanxev, no protiv sey raznovidnosti nasekomyh vse sredstva istreblenia okazalis nedeystvitelnymi — vse, naqinaa s posypanyh buroy lomtikov pomidora i konqaa mukoy s saharom; ty-saq ceststot izvestnyh nauke semeystv tarakanov s nezapamatnyh vremen podvergautsa upornomu i bespocadnomu presledovaniu; za vsu istoriu qeloveqstva ludi ne nabrasyvalis s takoy yarostryu ni na odno jivoe sucestvo, daje iz svoego sobstvennogo roda, i, po pravde govora, stremlenie k uniqtojeniu tarakanov polagalos by otnešti k qislu takih svoystvennyh qeloveku instinktov, kak razmnojenie, priqem instinkt tarakanoubiystva gorazdo bolee qetko vyrajen i neodolim, i esli tarakanam vse-taki udavalos do sih por izbejat polnogo istreblenia, to lic potomu, qto oni pratalis v temnyh uglah i eto delalo ih nedosagaemymi dla qeloveka, ot rojdenia nadelennogo strahom pred temnotoy, odnako v yarkom svete poludna oni snova stanovilis uazvimymi; sledovatelno, edinstvenny nadejnyy sposob uniqtojenja tarakanov i v srednie veka, i v nastoacee vreme, i vo veky vekov — osleplenie ih solneqnym svetom. Eto ispolnennoe fatalizma i enxiklopediqeskoy mudrošti vystuplenie polojilo naqalo tesnoy drujbe. Teper Aureliano kajdyy veqer vstreqlsa s qetyrma sporcikami — Alvaro, Germanom, Alfonso i Gabrielem, — pervymi i poslednimi v ego jizni druzyami. Dla zatvornika, sucestvovavcego v mire, sozdannom knigami, eti cumnye sborica, kotorye naqinalis v cest qasov veqera v knijnoy lavke i zakanqivalis na rassvete v bordelah, byli otkroveniem. Do sih por emu ne prihodilo v golovu, qto literatura — samaa luqcaa zabava, pridumannaa, qtoby izdevatsa nad ludmi, no vo vreme odnoy noqnoy popoyki Alvaro ubedil ego v etom. Proclo izvestnoe vreme, prejde qem Aureliano ponal, qto v svoih derzkix sujdeniah Alvaro podrajal uqenom katalonxu, dla kotorogo znania niqego ne stoili, esli s ih pomocyu nelza bylo izobrešti novyy sposob prigotovlenia turexkih bobov.

V tot veqer, kogda Aureliano sdelał svoj uqenny doklad o tarakanah, diskussia zakonqilas u devqucek, trgovavcih soboy s goloduhi, v prizraqnom bordele odnogo iz predmeštij Makondo. Hozaykoy ego byla ulybaucaasa hanja, oderjimaa maniey otkryvat i zakryvat dveri. Kazalos, qto ee veqnaa ulybka vyzvana legkoveriem klientov, prinimauci h vseryez to, qto sucestvuet lic v ih voobrajenii, ibo vse v etom dome, vplot do osazaemyh vecey, bylo nerealnym: mebel razvalivalas, kogda na nee sadilis, vnutri vy-potrocennoy viktroly sidela na yayxah kurixa, v sadu krasovalis bumajnye

xvety, na stenah viseli kalendari, izdannye ece do poavlenia bananovoy kompanii, i ramki s litografiami, vyrezannymi iz nikogda ne izdavavcih-sa jurnalov. Qišteycim vymyslom byli i robkie clucki, sbegavciasa iz sosednih domov, kogda hozayka soobcala im, qto pricli klienty. Oni vhodili v dom, ne zdorovaas, v platyixah iz materii, na kotoroy let pat tomu nazad byli xvetoqki, skidyvali ih s tem je prostoduciem, s kakim do etogo nadeli, a v paroksizme strašti vosklixali: „Nu i nu! Glante, kak potolok osypaetsa!“ Poluqiv odin peso i patdesat sentavo, oni tut je tratili ih na buterbrod s syrom, kotoryy pokupali u hozayki, bolce qem kogda-libo rašplyvavceysa v ulybke, — ved ona-to znala, qto i etot buterbrod takoy je nenaštoacy, kak vse oštalnoe. Dla Aureliano, qey mir v tu poru naqinalsa u pergamentov Melkiadesa i konqalsa poštelyu Koldunyi, prizraqnyy bordelqik yavilsa radikalnym lekarštvennym ot robošti. Pervoe vreme on nikak ne mog dovesti delo do konxa, potomu qto hozayka imela obyknovenie zahodit v komnatu v samyy otvetstvennyy moment i vyskazyvat raznoobraznye zameqania po povodu intimnyh doštoinstv glavnyh deyštvuucih lix. No poštopenno yunoca do togo osvoilsa s etimi jiteyskimi meloqami, qto odnajdy noqyu, samoy vzbalmocnoy iz vseh noqey, razdelsa dogola v malenkoy zale, slujivcey priemnoy, i obejal ves dom, balansirua butylkoy s pivom, uštanovlennoy na ego bogodannoy podštavke. Eto on vvel v modu sumasbrodnye vyhodki, kotorye hozayka zavedenia vštreqala svoey vsegdacney ulybkoy, ne vozrajaa protiv nih i ne vera v nih; tak bylo i togda, kogda German qut ne podjeg zdanie, pytaas dokazat, qto ono ne suceštvet, i togda, kogda Alfonso svernul ceu popugau i cvyrnul ego v kotelok, gde uje zakipala kurinaa pohlebka.

Hota Aureliano išpytyval po otnoceniu k kajdomu iz svoih qetveryh družey sovercenno odinakovuu privazannošt i neredko dumal o nih, kak ob odnom qeloveke, vse je Gabriel byl emu blije oštalnyh. Blizošt eta voznikla odnajdy veqerom posle togo, kak Aureliano sluqayno zagovoril o polkovnike Aureliano Buendia i Gabriel, edinštvennyy iz vseh, poveril, qto drug ne razygryvaet ih. Daje obyqno ne vmecivaucaasa v razgovory hozayka bordela s oderjimoštyu zaadloy špletnixy utverjdala, qto polkovnik Aureliano Buendia — ona i v samom dele kak-to raz slycala pro nego — byl vyduman pravitelštvom, iskavcim predloga, qto by poubivat liberalov. Gabriel, naprotiv, ne podvergal somneniu realnošt polkovnika Aureliano Buendia, ibo tot byl tovaricem po orujiu i nerazluqnyy drugom ego pra-

deda, polkovnika Gerinaldo Markesa. Provaly v pamati jiteley Makondo stanovilis osobenno glubokimi, esli req zahodila o rassstrele raboqih. Vsa-kiy raz, kogda Aureliano kasalsa etoy temy, ne tolko hozayka, no i ludi postarce otvergali kak nebylixu istoriu o raboqih, okrujennyh voyskami u stanxii, i o poezde iz dvuhsot nabityh trupami vagonov i daje nastaiвали na zakluqenii, kotoroe v svoe vreme bylo sdelano sudebnym sledstviem i voclo v uqebniki dla naqalnoy ckoly, — bananovaa kompania nikogda ne sucestvovala. Takim obrazom, Aureliano i Gabriel byli kak by svazany soobcniqestvom, osnovannym na ih vere v realnye fakty, ne priznanye vsemi ostalnymi; eti fakty okazali ogromnoe vlianie na oboih družey, uvlekli ih, kak otstupaucaa ot berega volna priboa, v davno pogibciy mir, ot kotorogo ne sohranilos niqego, krome toski. Gabriel špal tam, gde ego zastavalo vreme sna. Neskolko raz Aureliano uštraival ego v yuvelirnoy masterskoy, no Gabriel vsu noq ne mog somknut glaz — emu mecali mertvexy, do samogo rassveta brodivcie po komnatam. Pozje Aureliano poruqil druga zobotam Koldunyi, i, kogda ta byvala svobodna, ona pus-kala Gabriela v svou došupnuu kajdomu jelaucemu komnatucku i vela ego sqet, delaa nogtem qertoqki na štene za dveryu, na tom nebolcom proštranštve, kotoroe oštavalos posle zapisi dolgov Aureliano.

Nesmotra na svou bešporadoqnuu jizn, qetvero družey po naštoaniu uqenogo katalonxa pytalis sovercit i neqto dolgoveqnoe. Tolko ego opy-tu byvcego prepodavatela antiqnoy literatury i ego zapasam redkih knig byli oni obazany svoey šposobnoštyu prosidet xeluu noq, otyskivaa trid-xat sedmuu dramatiqeskuu situaxiu, i eto v gorode, gde nikto uje ne imel ni jelania, ni vozmojnosti idti dalce poznaniy naqalnoy ckoly. Plenennyy otkrytiem družby, okoldovannyy qarami mira, kotoryy do sih por iz-za bezducia Fernandy byl dla nego zapovednym, Aureliano brosil issledo-vanie pergamentov kak raz v tot moment, kogda uje naqinali qitatsa za-cifrovannye štihi s proroqestvami. No pozje on, ubedivcis, qto vremeni hvatit na vse — daje ot bordeley ne pridetsa otkazyvatsa, — vernulsa v komnatu Melkiadesa i s novym rveniem vzalsa za pergamenty, tvrdo reciv ne prekracat svoey raboty, poka ne budut raskryty poslednie tayny cifra. V tu poru Gaston uje naqal jdat poavlenia aeroplana, i Amaranta Ursula quvštvovala seba takoy odinokoy, qto v odno prekrasnoe utro za-cla v komnatu Aureliano.

— Kak dela, ludoed, — skazala ona, — opat zasel v svoey pecere?

Amaranta Ursula byla neotrazima v kakom-to mudrenom platye i v dlin-
nom ojerelye iz pozvonkov ryby-becenki — odnom iz teh, qto ona sama
masterila. Ubedivcis v vernošti svoego muja, ona špustila ego s povodka,
i, kajetsa, v pervyve posle vozvracenia v Makondo u nee vypala svobodnaa
minuta. Aureliano ne bylo neobhodimošti videt Amarantu Ursulu i slycat
ee slova, on i tak znal, qto ona pricla. Kogda ona oblokotilas na raboqiy
štol, takaa blizkaa, bezzacitnaa, Aureliano poquvstvoval, kak gde-to v
glubine u nego zagudeli vse košti, i s otqaaniem utknulsa v pergamenty.
Prevozmogaa volnenie, on sudorojno vxepilsa v svoý golos, kotoryy py-
talsa isqeznut kuda-to, v jizn, poryvavcuusa ego oštavit, v pamat, prevra-
tivcuusa vdruk v okamenevcy polip, i štal rasskazyvat Amarante Ursule
o svacennom prednaznaqenii sanskrita, o nauqnyh vozmojnoštah videt
graduceed, proseqivauceed skvoz tolcu vremeni, kak bukvy s obratnoy što-
rony bumagi, esli smotret protiv sveta, o neobhodimošti zacifrovat pro-
roqestva, qtoby oni ne uniqtojili sami seba, i o „Vekah“ Noštradamusa, i
o gibeli Kantabrii, predskazanoy svatym Milyanom (*24). Vskore, ne
preryvaa svoey lexxii i dvijimyy vleqeniem, dremavcim v nem so dna ego
rojdenia, Aureliano nakryl ladonyu ruku Amaranty Ursuly, dumaa, qto
eto recitelnoe deystvie polojit konex ego smateniu. No Amaranta Ursula
s nevinnoy laskoy uhvatilas za ego palex, kak qašto delala v detštve, i der-
jalas za nego vse vreme, poka Aureliano prodoljal otveqat na ee voprosy.
Tak oni i oštavalis, soedinennye holodnym slovno led ukazatelnyim pal-
xem, kotoryy ne provodil nikakih fluidov ni v tom, ni v drugom napra-
vlenii; potom Amaranta Ursula vdruk oqnulas ot svoego mgnovennoqo
oxepenenia i hlopnula seba po lbu. „Muravyi!“ — voskliknula ona. Mi-
gom zabyv o pergamentah, molodaa jencina pošpecila svoim tanxuucim
cagom k dveri i ottuda poslala Aureliano konqikami palxev vozducnyy
poxeluy, toqno takoy, kakim ona proštilas so svoim otxom, kogda ee ot-
pravlali v Brussel.

— Ty mne potom obyasníc, — skazala ona. — Ya sovsem zabyla, qto se-
godna nado polit izveštýu muraveyniki.

Ona prodoljala navedyvatsa k nemu, kogda u nee byli dela v etoy qašti
doma, i zaderjivalas v komnate na neskolko minut, poka muj prodoljal
vnimatelno obozrevat nebo. Vvedenny v zabludenie sovercivceysa pe-
remenoy, Aureliano snova naqal obedat doma, ot qego on otkazalsa uje
v pervyve mesaxy posle vozvracenia Amaranty Ursuly. Gaštonu ego ob-

cestvo priclos po duce. Vo vreme zaštolnyh razgovorov, neredko dlivcihsa bolce qasa, on jalovalsa Aureliano na svoih kompanonov. Naverno, oni duraqat ego: davno uje soobcili, qto otpravili aeroplan morem, a sudno vse ne prihodit i, po zavereniu morskogo agentštva, nikogda ne pridet, ibo ne qislitsa v korabelnyh registrah portov Karibskogo mora, no kompanony po-prejnemu tverdat, budto otpravka soštoalas, i daje namekaut na vozmojnost obmana so štorony Gaštona. Vzaimnoe nedoverie dostiglo nakonex takoy oštroy, qto Gašton sqel za luqcee prekratit perezpisku i stal obdumyvvat, ne sleduet li emu syezdit na neskolko dney v Brussel, vyasnit vse na mešte i vozvratitsa nazad s aeroplanom. Odnako ego proekt rassypalsa v prah, kak tolko Amaranta Ursula podtverdila svou davnuu recimošt ni v koem sluqae ne uezjat iz Makondo, daje esli radi etogo pridetsa rasštatsa s mujem. Pervoe vreme Aureliano razdelal utverdivceesa v Makondo mnenie, qto Gašton prošto durak na velosipede, i išpytyval k nemu smutnoe quvštvo jalosti. Pozje, priobreta v bordelah bolee glubokie poznania mujskogo esteštva, on stal obyasnat suprujeskuu pokornost flamandxa ego bezumnoy štraštyu. No, luqce uznava Gaštona, Aureliano zametil protivoreqie mejdu ego podlinnym harakterom i pokaznym smirenim i zatail podozrenie, qto vse ego poštopki, daje ojidanie aeroplana, prošto horoco razygranny fars. Togda on podumal, qto Gašton ne tak uj glup, kak vse predpolagaut, naprotiv, eto qelovek nekolebimogo poštoanštva, neobyknovennoy hitrošti i neisqerpaemogo terpenia, kotoryy recil vzat verh nad jenoy, utomiv ee svoimi veqnyimi uštupkami, nešposobnoštyu skazat hot raz „net“, mmimoy bezgraniqnoy pokornosty, predstaviv ey zaputyvatsa v ee je sobštvennoy pautine do togo dna, kogda ona nakonex ne smojet bolce vynosit skuki, porojdaemoy illuziami, nahodacimisa vseгда pod rukoy, i sama zapakuet qemodany, qtoby vozvratitsa v Evropu. Posle etogo bylaa jalost k Gaštonu obratilas v duce Aureliano jguqey nenavištyu. Metod Gaštona pokazalsa emu takim podlym i v to je vreme naštolko deyštvennym, qto on vzal na seba smelošt predoštereq Amarantu Ursulu. No ta lic posmealas nad ego podozritelnoštyu, niqem ne vydav emu, kakoy tajkiy gruz lubvi, neuverennošti i revnošti nosit ona v svoem serdxe. Ey ne prihodilo v golovu, qto otnocenie Aureliano k ney bolce qem prošto bratskaa privazannošt, do togo dna, kogda, otkryvaa banku konservirovannyh persikov, ona porezala sebe palex i Aureliano kinulsa vysasyvat ey krov s takoy jadroštyu i predannoštyu, qto Amaran-

tu Ursulu brosilu v droj.

— Aureliano! — prinujdenno zasmeealas ona. — Ty slickom uvlekaecsa, iz teba vycel by horociy vampir.

I tut Aureliano prorvalo. Osypaa bespomocnymi poxeluami ladocku ranenoy ruki, on otkryl samye potaennye ugolki svoego serdxa i izvlek ottuda neskonqaemo dlinnogo, razbuhcego qerva, stracnogo parazita, vskormlennogo ego stradaniami. Rasskazal Amarante Ursule, kak podnimalsa sredi noqi, qtoby rydat ot otqania i becenstva, utknuvcis lixom v intimnye prinadlejnosti ee tualeta, kotorye ona vecala sucit v kupalne. Rasskazal, s kakoy toskoy molil Koldunyu vopit po-kocaqyi i, vshlipyvaa, bormotat emu v uho „Gaston, Gaston, Gaston“ i s kakoy izvorotlivostyu pohical flakony s duhami Amaranty Ursuly, qtoby poquvstvovat ee zapah na cee devqucek, trgovavcih soboy s goloduhi. Isbugannaa strašnostyu ego izlianiy, Amaranta Ursula poštepenno sgibala palxy, i ladon ee zakryvalas, slovno rakovina ustrixy, poka nakonex ne vedaucsa sostradania ranenaa ruka ne prevratilas v komok izumrudov, topazov i tverdyh, kak kamen, nequvštvitelnyh kostey.

— Skotina! — slovno vyplunula ona. — S pervym je parohodom ya uezjau v Belgiu.

Odnajdy Alvaro zacel v lavku uqenogo katalonxa, gromko proslavlaa svou poslednuu nahodku: zoologiqeskiy bordel. On nazyvalsa „Zolotoy malqik“ i predstavlal sobou ogromnyy salon pod otkryтым nebom, gde razgulivali na svobode ne menee dvuhsot vypey, otmeqaa vreme svoim krikom, pohojim na zaklinanie. Vokrug tanxevalnoy plocađki v ogorojennyh provoloqnoy setkoy zagonah sredi ogromnyh amazonskih kame-liy jili raznoxvetnye xapli, kaymany, otkormlennye, kak svinyi, gremuqie zmei s dvenadxatyu pogremuckami i qerepaha s pozoloqennym panxi-rem, nyravcaa v malenkom iskusštvennom okeane. Tam byl i belyy pesik, tihiy pederast, vypolnavciy, odnako, obazannosti samxa-proizvoditela, za qto ego i kormili. Vozduh tam imel takuu pervozdannuu plotnošt, slovno ego tolko qto izobreli, a prekrasnye mulatki, jdavcie, beznadejno nadeas, v okrujenii krovavo-krasnyh xvetov i vycedcih iz mody plaštink, byli sveduci vo vseh uhicreniah lubvi, kotorye mujqina zabył zahvatit s soboy iz zemnogo raa. V pervuu je noq družya naveštili etu teplixu illuziy, i veliqeštvennaa, molqalivaa štaruha, sidevcaa u vhoda v pletennoy iz lian kaqalke, poquvštvovala, qto vreme vozvracaetsa na krugi svoa, uvidev

sredi pateryh vnov pricedcih koštlavogo, peqalnogo mujqinu s tatarski-mi skulami, otmeqennogo s sotvorenia mira i na veky vekov ošpoy odinoqštva.

— Ah! — proceptala ona. — Aureliano!

Pered ney snova byl polkovnik Aureliano Buendia, takoy, kakim ona uvidela ego pri svete lampy zadolgo do vseh voyn, zadolgo do opuštocivcey ego slavy i razoqarovaniy izgnania — v to davnee utro, kogda on vocel v ee špalnu, qtoby otdat pervyy v svoey jizni prikaz: lubit ego. Eto byla Pilar Ternera. Dojiv do šta soroka pati let, ona otkazalas ot pagubnogo obyqaa vešti sqet svojim godam i naqala jit v obosoblennom, kak gluhaa uloqka, nepodvijnom vremeni vošpominaniy, gde buduceed bylo bezociboqno predskazano i raz navsegda ustanovleno, — v štorone ot togo zybkgogo buduceed, kotoroe osnovyvalos na nenadejnyh predpolojeniah i dogadkah kart.

S etoy noqi Aureliano obrel pribejice v nejnošti i soquvštvennom ponimanii neizveštnoy emu do teh por praprababki. Pokaqiivaas v pletenoy kaqalke, ona vzyvala v svoey pamati byloe mogucestvo i padenie roda Buendia i srovnennoe s zemley velikolepie Makondo. Mejdutem Alvaro vzryvami svoego hohota pugal kaymanov, Alfonso soqinal krovavuu ištoriu pro to, kak vypi na procloy nedele vyklevali glaza qetverym klientam, kotorye nehoroco seba veli, a Gabriel prebyval v komnate zadumqivoy mulatki, kotoraavzimala platu za ljubov ne dengami, a pismami dla svoego jeniha-kontrabandišta, otbyyvavcego srok v turme po tu štoronu Orinoko, potomu qto pograniqniki napoili ego slabitelnym i posadili na gorcok, i potom v gorcke okazalos polno brilliantov. Etot nastoaciy, realnyy bordel, s ego po-materinski zabotlivoy hozaykoy, byl tem samym mirom, o ktorom Aureliano grezil vo vreme svoego prodoljitel'nogo zavtorniqaštva. Zdes on quvštvoval seba tak horoco, qto i podumat ne mog ob inom ubejice v tot veqer, kogda Amaranta Ursula razbila vdrebezgi ego meqty. On jajdal oblegqit svou ducu slovami, hotel, qtoby kto-nibud oslabil uzly, stagivaucie emu grud, no smog tolko razrazitsa obilnymi, go-raqitelnymi i voštanaavlivaucimi sily slezami, utknuvcis lixom v podol Pilar Ternery. Perebiraa ego volosy konqikami palxev, Pilar Ternera jdala, kogda on ušpokoitsa, i, hota Aureliano ne priznalsa, qto plaqet iz-za lubvi, ona srazu je uznala etot samyy drevniy v ištarii mujqiny plaq.

— Polno, malyc, — laskovo proiznesla Pilar Ternera. — A teper skaji

mne, kto ona.

Lic tolko Aureliano nazval ima, Pilar Ternera zasmealas grudnym smehom, tem bylym jizneradoštnym smehom, qto s godami štal pohoj na hriploe vorkovanie golubey. V serdxe qeloveka iz roda Buendia ne moglo byt nepoštijimoy dla nee tayny. Ved karty i sobštvennyy opyt otkryli ey, qto istoria etoy semyi predstavlaet sobou xep neminuemyh povtoreniy, vracauceesa koleso, kotoroe prodoljalo by krutitsa do beskoneqnosti, esli by ne vse uveliqivauciysa i neobratimyy iznos osi.

— Ne bešpokoyša, — ulybnulas Pilar Ternera. — Gde by ona seyqas ni byla, ona teba jdet.

V polovine patogo Amaranta Ursula vycla iz kupalni. Aureliano videl, kak ona procla mimo ego komnaty, zakutannaa v halat i s turbanom iz polotenxa na golove. Kraduqis, pocatyvaas slovno pyanyy, on posledoval za ney i pronik v suprujeskuu špalnu v tot moment, kogda Amaranta Ursula rašpahnula halat; ona tut je išbuganno zapahnula ego snova i molqa ukazala Aureliano na sosednuu komnatu, dver v kotoruu byla priotkryta i gde, kak znal Aureliano, Gašton zanimalsa pisaniem pisma.

— Uhodi, — skazala Amaranta Ursula odnimi gubami.

Aureliano ulybnulsa, obeimi rukami shvatil ee za taliu, podnal, kak vazon s begoniami, i brosil na krovat lixom vverh. Odnim grubym ryvkom, prejde qem ona ušpela pomecat emu, on sorval s nee soroqku, i pered nim otkrylas golovokrujitelnaa, kak propašt, nagota tolko qto vymyтого tela, na etom tele ne bylo ni odnogo patnycka, ni odnogo voloska, ni odnoy skrytoy rodinki, kotoryh by Aureliano ne predstavlal sebe v voobrajenii sredi noqnogo mraka. Amaranta Ursula zacicalas sovercenne iskrenne s lovkoštyu dikoy samki: izvivaas vsem svojim blagouhaucim telom, gladkim i gibkim, kak u laski, ona pytalas otbit Aureliano poqki kolenami i odnovremenno vpivalas emu nogtami v lixo, odnako ni on, ni ona ne izdali i vzdoha, kotoryy nelza bylo by prinat za špokoynoe dyhanie qeloveka, sozerxaucego u otkrytogo okna mirnyy apreľskiy veqer. Eto byla svirepaa borba, bitva ne na jizn, a na smert, no so štorony ona takoy ne kazalas, potomu qto soštoala iz stol medlennyh, oštorojnyh i torještvennyh napadeniy i uvertyvaniy, qto za vreme, prohodivcee mejdu nimi, vpolne mogli by ece raz zazvešti petunyi, a Gašton v sosedney komnate mog by pozabyt svoi meqty aeronavta, — vse vygladelo tak, slovno dvoe povzdorivcih ljubnikov pytautsa miritsa v glubinah prozraqnogo vodoema. V

razgar svoego ojestoqennogo i xeremonnogo soprotivlenia Amaranta Ursula soobrazila, qto ih polnoe molqanie neestestvenno i mojet vzbudit podozrenie u nahodacegosa radom muja skoree, qem cum, ktorogo oni staralis izbejat. Togda ona prinalas smeatsa, ne razjima gub, ot borby ona ne otkazalas, no zacicalas teper pritvornymi ukusami i vysvobodjala svoe telo ne s takim ojestoqeniem, kak rance, poka nakonex oba oni ne obnarujili, qto yavlautsa v odno i to je vreme i protivnikami, i soobcnikami i oborona prevratilas v obyqnoe pritvorstvo, a napadenia — v laski. Potom Amaranta Ursula na mgnovenie pereštala oboronatsa, slovno v cutku, budto gotovas vykinut kakoy-to fortel, a kogda ona zahotela vozobnovit soprotivlenie, isřugannaa tem, qto sama dopuštala, bylo uje pozdno. Neobyqayno mocnoe sotrasenie cvyrnulo moloduu jencinu na mešt, prigvozdilo k pošteli ee xentr tajesti, i vsa ee vola k soprotivleniu ruhnula pod naporom neodolimogo jelania uznat, qto takoe eti oranjevye zvuki i nevidimye cary, ojidaucie ee po tu štoronu smerti. Ona edva ušpela protanut ruku, nayti occupyu polotenxe i zakusit ego zubami, qto by ne dat vyrvatsa na volu pronzitelny m kocaqym voplam, kotorye razdirali ey vnutrennošti.

x x x

Pilar Ternera umerla noqyu pod prazdnik v kaqalke iz lian, ohranaa vhod v svoy ray. Soglasno posledney vole pokoynoy, pohoronili ee ne v grobu, a pramo v kaqalke, ktoruu vosem mujqin opuštali na verevkah v ogromnuu yamu, vykopannuu v xentre tanxevalnoy ploca dki. Blednye ot slez, odetye v qerno mulatki vypolnili svoi koldovskie obrady i, snav s seba sergi, brocki i kolxa, pobrosali ih v mogilu, mogilu zakryli kamennoy plitoy bez imeni i dat, a poverh plity vozveli xelyy holm iz amazonskih kameliy. Zatem mulatki otravili vseh jivotnyh i ptix, zamurovali dveri i okna kirpiqami i razbre lis kto kuda so svoimi derevannymi sunduqkami, okleennymi iznutri litografiami s izobrajeniami svatyh, xvetnymi kartinkami iz jurnalov i portretami nedolgovremennyh, nepravdopodobnyh i fantaštiqueskih jenihov, kotorye isřrajnalis brilliantami, pojirali drug druga, napodobie kannibalov, ili byli koronovannymi kartoqnymi korolami, skitaucimisa po moram.

Eto byl konex. V mogile Pilar Ternery sredi grocovyh dragoxennošt ey proštututok gnili oštatki proclogo, to nemnogoe, qto ece sohranilos v Makondo, posle togo kak uqenny katalonex rašprodal s aukxiona svou knij-

nuu lavku i, štoskovavcis po naštoacey dolgoy vesne, vernulsa na bereg Sredizemnogo mora v rodnuu derevnu. Nikto ne ojidal, qto štarik mojet uehat. On poavilsa v Makondo vo vremena proxvetania bananovoy kompanii, špasaas ot odnoy iz besqislennyh voyn, i ne nadumal niqego bolee praktiqnogo, qem otkryt lavku inkunabul i pervyh izdaniy na raznyh yazykah; sluqaynye klienty, zabegavcie suda skorotat vreme, poka ne podoydet ih oqered idti v dom naprotiv — k tolkovatelu snov, perelištyvali eti knigi s nekotorym opaseniem, slovno podobrali ih na svalke. Poldna katalonex provodil v jarkoy komnatke za lavkoy, pokryvaa vitievatymi bukvami vyrvannye iz ckolnoy tetradki lištiki, no nikto ne mog skazat opredelenno, qto takoe on picet. K tomu vremeni, kogda s nim poznakomilsa Aureliano, štarik nakopil uje dva yacika svalennyh v bešporadke lištov, qem-to napominavcih pergamenty Melkiadesa. Do svoego otyezda on ušpel zapolnit i tretiy yacik, eto davalo osnovania predpolojit, qto katalonex, poka jil v Makondo, niqem drugim i ne zanimalsa. Edinstvennymi ludmi, s kotorymi on podderjival otnocenia, byli qetvero družey; kogda oni ece uqilis v ckole, katalonex davat im knigi pod zalog volqkov i bumajnyh zmeev i priohotil malqikov k qteniu Seneki i Ovidia. S klassikami on obracalsa zaprošto, bez xeremoniy, slovno nekogda jil s nimi v odnoy komnate i znal o nih mnogo takogo, qto, kazalos, ne moglo byt nikomu izveštno, naprimer: qto svatoy Avguštyn nosil pod monaceskoy rasoy cerštanuu bezrukavku, kotoruu ne snimal qetyrnadzat let, i qto qernoknijnik Arnaldo de Vilanova (*25) ece v detštve štal impotentom, tak kak ego ukusil skorpion. Goraqaa ljubov uqenogo katalonxa k peqatnomu slovu yavlala soboy smes glubokogo uvajenia i panibratskoy nepoqtitelnošti. Eta dvoyštvennoštkazazyvalas daje v ego otnocenii k svojim sobštvennym pisaniam. Alfonso, kotoryy, namerevaas perevešti rukopis štarika na ispanskiy yazyk, špexialno izuqil katalonskiy, odnajdy sunul paqku lištikov v karman — karmany u nego vseгда byli nabity vyrezkami iz gazet i rukovodštvami po neobyqnyim professiam — i v kakuu-to noq poteral vse lišty v bordele u devqucek, trgovavcih soboy s goloduhi. Kogda uqenyj katalonex uznal ob etom, on, vmešto togo qtoby podnat krik, kak boalsa Alfonso, skazal, pomiraa so smehu, qto eto vpolne ešteštvennaa dla literatury uqašt, no v to je vreme im nikak ne udalos ubedit štarika, qto nezaqem vezti s soboy v rodnuu derevnu tri yacika s rukopisami; jeleznodorojnyh kontrolerov, kotorye trebovali sdavaciki v bagaj, on osypal bra-

nyu, byvcey v hodu ece v Karfagene, i ne us̄pokoilsa do teh por, poka emu ne razrecili ostavit ih v passajirskom vagone. „V tot den, kogda ludi stanut sami razyezjat v pervom klasse, a knigi budut vozit v tovarnyh vagonah, nastupit konex sveta“, — zaavil on i bolce do samogo otyezda ne proiznes ni slova. Na zakluqitelnye sbory ucla xelaa nedela, eto byla qerna nedela dla uqenogo katalonxa — po mere togo, kak priblijalsa qas otyezda, nastroenie starika vse uhudcalos, on to i delo zabyval, qto sobiralsa sdelat, a veci, kotorye on klal v odnom mešte, okazyvalis neojidanno sovercenno v drugom, peremecennye temi samymi domovymi, qto kogda-to muqili Fernandu.

— Collons (*26), — rugalsa on. — Tak-peretak dvadxat sedmoy kaznoy Londonskogo sinoda.

German i Aureliano vzali nad nim opeku. Zabotilis o nem, kak o rebenke: razlojili po karmanam proezdnye bilety i migraxionnye dokumenty i zakololi karmany angliyskimi bulavkami, soštavili podrobnyy pereqen togo, qto on doljen budet delat s momenta vyezda iz Makondo i do pribytia v Barselonu, i, nesmotra na eto, katalonex vse je uhitrilsa, sam togo ne zametiv, vybrosit na pomoyku ctany s polovinoj vseh svoih deneg. Nakanune otyezda, kogda yaciki byli uje zabity, a pojitki ulojeny v tot je qemodan, s kotorym on poavilsa v Makondo, starik prikryl svoi veki, pohojie na stvorki rakoviny, jestom, kocunstvenno napominaucim blagoslovenie, prošter ruku k grudam teh knjig, qto pomogli emu perejit razluku s rodinoy, i skazal svojim druzyam:

— Eto dermo ya ostavlau zdes.

Qerez tri mesaxa ot nego pricel bolcoy konvert, gde lejali dvadxat devat pisem i patdesat fotografij, nakopivcihsa za vreme dosuga v otkrytom more. Hota dat katalonex ne štavil, legko bylo ponat posledovatelnošt, v kakoy soqinalis eti poslania. V pervyh iz nih on s obyqnym svoim yumorom soobcal o prevratnoštah puteceštvia — o tom, qto is̄pytyvaet silnoe jelanie vybrosit za bort superkargo, ne razrecivcego emu poštavit v kautu yaciki, o potrasaucey glupošti nekoey senory, prihodacey v ujas ot qisla trinadxat — ne iz-za sueveria, a potomu, qto ono kajetsa ey nezavercennym, i o pari, kotoroe on vyigral za pervym ujinom, opredeliv, qto voda na bortu sudna imeet vkus istoqnikov Leridy, otdaucih zapahom svekly, kotorym tanet po noqam s okreštnyh poley. Odnako, po mere togo kak cli dni, jizn na korable interesovala ego vse mence, a kajdoe vošpominanie o

sobytiach v Makondo, daje o samykh nedavnykh i zauradnykh, vyzyvalo tosku, i qem dalje uhodilo sudno, tem peqalnee stanovilas ego pamat. Etot proxess uglublenia toski po proclomu byl zameten i na fotografiah. Na pervykh snimkah on vygladel sqastlivym v svoey beloy rubacke i so svoey serebranoy ceveluroy na fone Karibskogo mora, pokrytogo, kak obyqno v oktubre, barackami. Na poslednykh on, teper uje v temnom palto i celkovom kacne, blednyy, s otsutstvuucim vidom stoal posredi paluby bezymannogo korabla iz noqnykh kocmarov, blujdaucego po osennim okeanam. Na pisma starika otveqali German i Aureliano. V pervye mesaxy on pisal tak qašto, qto druzyam kazalos, budto on sovsem radom, blije, qem prejde, kogda jil v Makondo, i jestokie štradiania, kotorye vyzval u nih ego otyezd, poqti utihli. Snaqala on soobcal, qto vse idet po-štaromu, qto v ego rodnom dome do sih por sohranilas rozovaa morskaa rakovina, qto u kopqenoy seledki, polojennoy na kusok hlebnogo makica, tot je samyy vkus, a istoqniki derevni veqerami prodoljaut blagouhat. Pered druzyami snova byli lištiki iz ckolnoy tetradi, pokrytye vkriv i vkos fioletovymi karakulami, kajdomu iz nih byl adresovan otdelnyy lištok. No malo-pomalu, hota sam katalonex ne zameqal etogo, pisma, išpolnennyye bodrošti vyzdoravlivaucego, prevracalis v paštorali razoqarovania. Zimnimi veqerami, poka v kamine zakipal kotelok s supom, štarik toskoval o teple svoey komnatucki za kniynoy lavkoy, o solnxe, kotoroe zvenit v pylnoy lištve mindalnykh derevyev, o parovoznom svištke, vryvaucemsa v špaqku siesy, tak je kak v Makondo toskoval o kipacem v kamine kotelke s supom, vykrikah uliqnogo trgovcxa kofeynymi zernami i o mimoletnykh javoronkah vesny. Zamuqennyy etimi dvuma noštalgiami, kotorye otrajalis odna v drugoy, kak dva štoacih odno protiv drugogo zerkala, on utratil svoje voshititelnoe quvštvo nerealnogo i docel do togo, qto posovetoval druzyam uehat iz Makondo, zabyt vse, qemu on ih uqil o mire i qeloveqeskom serdxe, plunut na Goraxia i v lubom mešte, kuda by oni ni popali, vseгда pomnit, qto procloe — loj, qto dla pamati net dorog obratno, qto kajdaa minovavcaa vesna nevozvratima i qto samaa bezumnaa i štoykkaa ljubov vsego lic skoroprehodacee quvštvo.

Alvaro pervym vypolnil sovet pokinut Makondo. On prodal vse, daje yaguara, kotoryy sidel na xepi vo dvore ego doma, pugaa prohojih, i kupil sebe veqnyy bilet na poezd, ne imevciy štanxii naznaqenia. V poqtovykh otkrytkah, useannykh vosklixatelnyimi znakami i otpravlennykh s promeju-

toqnyh oštanovok, Alvaro opisyyval melkavcie za oknom vagona mgnoven-
nye kartiny — eto vygladelo tak, slovno on razryvaet na kloqki dlinnuu
poemu mimoletnošti i tut je vybrasyvaet eti kloqya v puštotu zabvenia:
prizraqnye negry na hlopkovyh plantaxiah Luiziany, krylatye koni na si-
ney trave Kentukki, greqeskie ljubovniki, ozarennye zakatnym solnxem
Arizony, devucka v krasnom svitere, kotoraá pisala akvarelyu okrestnošti
ozera Miqigan i pomahala Alvaro kištoqkami — v etom privetstvii bylo
ne procanie, a nadejda, ved devucka ne znala, qto pered ney poezd, ko-
toryy ne vozvratitsa. Potom uehali Alfonso i German, uehali v subbotu s
namereniem vernutsa v ponedelnik, i bolce o nih nikto niqego ne slycal.
Qerez god posle otyezda uqenogo katalonxa v Makondo oštavalsa tolko
Gabriel; prebyvaa v nrecitelnosti, on prodoljal polzovatsa opasnoy bla-
gotvoritelnostyu Koldunyi i otveqal na voprosy organizovannogo odnim
franzuzskim jurnalom konkursa, pervoy premiey ktorogo byla poezdka
v Parij; Aureliano, vypisyvavciy etot jurnal, pomogal Gabrielu zapolnat
blanki s voprosami, inogda on delal eto u seba doma, a qace vsego sredi
faansovyh banok, v propitannom zapahami valeriany vozduhe edinštven-
noy ece uxelevcey v Makondo apteki, gde jila Mercedes, taynaa nevešta
Gabriela. Tolko odna eta apteka i oštalas v gorode ot proclogo, razrucenie
kotorogo vse nikak ne prihodilo k konxu, ibo procloe razrucalos besko-
neqno, poglocaa samo seba, gotovoe kajdoe mgnovenie konqitsa sovsem,
no tak nikogda i ne konqaa konqatsa. Gorod docel do takih predelov za-
puštenia, qto, kogda Gabriel oderjal pobedu na konkurse i sobralsa ehat
v Parij s dvuma smenami belya, paroy botinok i polnym izdaniem Rable,
emu priclos pomahat maciništu, qtoby tot oštanovil poezd vozle stanxii
Makondo. Staraa ulixa Turkov k etomu vremeni prevratilas v zabrocennyy
ugol, gde poslednie araby špokoyno ojidalí smerti, prodoljaa po tysaqe-
letnemu obyqau sidet v dverah svoih lavok, hota posledniy yard diagonali
byl prodan uje mnogo let tomu nazad i na mraqnyh vitrinah oštalis tol-
ko obezglavlennyye manekenyy. Gorodok bananovoy kompanii, o ktorom,
vozmojno, pytalas veqerami rasskazyvat svojim vnukam Patrixia Braun v
krau rasovoy neterpimošti i marinovannyh ogurxov — v gorode Pratville,
štát Alabama, — teper predštavlal soboy poroscuu travoy ravninu. Sme-
nivciy padre Anhela štarik svacennik — imeni ego nikto daje ne pytalas
vyasnit — jdal miloserdia Bojyego, valaas v gamake, muqimyy podagroy
i bessonnixey, porojdennoy somnieniem, a tem vremenem po sosedštvu s

nim yacerixy i krysy ošparivali drug u druga pravo vladenia hramom. V etom daje ptixami brocennom Makondo, v ktorom ot poštoannoy jary i pyli bylo trudno dycat, Aureliano i Amaranta Ursula, zatoqennye odinoqestvom i lubovyu i odinoqestvom lubvi v dome, gde cum, podymaemy termitami, ne daval somknut glaz, byli edinštvennymi sqastlivymi qeloveqeskimi sucestvami i samymi sqastlivymi sucestvami na zemle.

Gašton vozvratilsa v Brussel. Emu nadoelo jdat aeroplana, i v odin prekrasnyy den on slojil v qemodan neobhodimye veci i vsu svou perezpisku i otbyl iz Makondo s namereniem vernutsa vozduhom ece do togo, kak ego lgotnye lixenzii budut peredany soobcestvu nemexkih aviatorov, predstavivcih vlastam provincii ece bolee grandioznyy proekt, qem ego sobštvennyy. Posle pervogo veqera lubvi Aureliano i Amaranta Ursula stali polzovatsa redkimi otluqkami muja, no vo vreme etih vštreq, pronizannyh dyhaniem opasnosti i poqti vsegda preryvaemyh vnezapnymi vozvraćeniami Gaštona, im prihodilos obuzdyvat svoi poryvny. Oštavcis odni, lubovniki otdalis bezumiu dolgo smiraemogo quvštva. To byla bezrasudnaa, gubitelnaa štrašt, derjavcaa ih v soštvoanii veqnego vozbujdienia i zaštavlavcaa košti Fernandy v mogile sodrogatsa ot ujasa. Vopli Amaranty Ursuly, ee agoniziruucie pesni slycalis i v dva qasa dna za obedennym štolom, i v dva qasa noqi v kladovoy. „Bolce vsego mne obidno, — smealas ona, — qto my štolko vremeni poterali darom“. Ona videla, kak muravyi opuštocaut sad, utolaut svoj pervozdannyy golod derevannymi qastami doma, videla, kak ih jivaa lava snova razlivaetsa po galeree, no, odurmaennaa štraštyu, vzalas za ih uniqtovanie lic posle togo, kak oni poavilis v ee špalne. Aureliano zabrosil pergamenty, sovsem ne vyhodil iz domu i tolko izredka otveqal na pisma uqenogo katalonxa. Lubovniki utratili quvštvo realnosti, ponatie o vremeni, vybilis iz ritma povsednevnyh priyvqek. Zatvorili dveri i okna i, qtoby ne terat licnih minut na razdevanie, stali brodit po domu v tom vide, v ktorom vsegda meqtala hodit Remedios Prekrasnaa, valalis nagicom v lujah na dvore i odnajdy qut ne zahlebnulis, zanimaas lubovyu v bassejnye. Za korotkiy srok oni vnesli v dome bolce razruceniy, qem muravyi: polomali mebel v goštinoj, porvali gamak, štoyko vyderjivavciy neveselye pohodnye amury polkovnika Aureliano Buendia, rašporoli matrasy i vyvalili ih soderjimoe na pol, qtoby zadyhatsa v vatnyh metelah. Hota Aureliano kak lubovnik ne uštupal v svirepošti uehavcemu soperniku, tem ne menee komandovala v etom rau

katastrof Amaranta Ursula s prisucimi ey talantom k bezrassudnym vyhodkam i nenasytnostyu quvstv. Ona kak budto sosredotoqila na lubvi vsu tu neukrotimuu energii, kotoruu ee praprababka otdavala izgotovleniu ledenxovyh figurok. V to vreme kak Amaranta Ursula pela ot udovolstva i umirala so smehu, glada na svoi sobstvennye vydumki, Aureliano stanovilsa vse bolee zadumqivym i molqalivym, potomu qto ego ljubov byla pogrujennoy v seba, ispepelaucey. Odnako oba dostigli takih vysot ljubnogo masterstva, qto, kogda istocalsa ih strashnyy pyl, oni izvlekali iz ustalosti vse, qto mogli. Predavcis yazyqeskomu obojanui svoih tel, oni otkryli, qto u lubvi v minuty presyenia gorazdo bolce neispolzovannyh vozmojnostey, qem u jelania. Poka Aureliano vtiral yaiqnny belok v tugiie soski Amaranty Ursuly ili kokosovym maslom umacal ee uprugie bedra i pokrytyy puckom jivot, ona razvlekalas s ego moguqim ditately, igrala s nim, kak s kukloy, pririsovala emu gubnoy pomadoy kruglye klounskie glazki, a karandacom dla brovey — usy, kak u turka, podvazyvala galstuki iz atlasnyh lent, primerala clapy iz serebranoy bumagi. Odnajdy noqyu oni vymazalis s nog do golovy persikovym siropom, i oblizyvali drug druga, kak sobaki, i lubilis, kak bezumnye, na polu koridora, i byli razbujeny potokom plotoadnyh muravyev, kotorye namerevalis sojrat ih jivyem.

V minuty prosvetlenia Amaranta Ursula otveqala na pisma Gastona. On kazalsya ey qujim i dalekim, i ona sovercenne ne predstavljala sebe vozmojnosti ego vozvracenia. V odnom iz pervykh pisem on soobcil, qto kompanony deystvitelno vyslali emu aeroplan, no morskoe agentstvo v Brussele po ocibke opravilo ego v Tanganyiku, gde ego peredali plemeni makondov. Eta putanixa sozdala massu zatrudneniy, i lic na to, qtoby vyvzolit aeroplan, mojet uyti goda dva. Poetomu Amaranta Ursula iskluki-la veroatnost nesvoevremennogo priezda muja. Aureliano toje svazyvali s vnecnim mirom tolko pisma uqenogo katalonxa i soobceniya, kotorye on poluqal ot Gabriela qerez molqalivuu hozayku apteki — Mercedes. Snaqala eto byla realnaa svaz. Gabriel, qtoby ostatsa v Parije, vzal vmesto obratnogo bileta dengi i teper prodaval starye gazety i pustye butylki, kotorye vybrasyvali gorniqnye odnogo mraqnogo otela na ulixe Dofina. V to vreme Aureliano bez vsakogo truda mog predstavit sebe druga: on hodit v svitere s vysokim vorotom, snimaa ego tolko vesnoy, kogda terrasny Monparnasa zapolnautsa vlublennymi parokkami, i, qtoby obmanut golod, spit dnev, a noqyu picet v propahcey varenoy xvetnoy kapustoy

komnatucke, gde konqil jizn Rokamadur (*27). Odnako izvestia o Gabriele postepenno stanovilis takimi tumannymi, a pisma uqenogo katalonxa takimi neregularnymi i peqalnymi, qto Aureliano privyk dumat o Gabriele i starike tak je, kak Amaranta Ursula dumala o svoem muje, i ljubniki oqutilis v bezludnom mire, edinštvennoy i veqnoy realnoštyu v nem byla ljubov.

Vnezapno v eto xarštvo sqaštliyoy besoznatelnosti, kak zvuk vystrela, vorvalos izvestie o vozvracanii Gaštona. Aureliano i Amaranta Ursula otkryli glaza, issledovali svoi duci, pogladeli drug drugu v lixo, polojiv ruku na serdxe, i ponali: oni štali takim edinyim xelym, qto predpoqtut smert razluke. Togda Amaranta Ursula napisala muju pismo, polnoe protivoreqivy pravdy: ona zaverila Gaštona v svoey lubvi i jelanii snova uvidet ego i v to je vreme priznavala kak rokovoie prednaqertanie sudby nevozmojnost jiti bez Aureliano. Vopreki ih opaseniam Gašton otvetil špokoynym, poqti oteqeskim pismom, v ktorom xelyh dva lišta byli posvaceny predosterejeniam protiv izmenqivošti štasti, pismo zakanqivalos nedvusmyslennymi pojelaniem byt takimi je sqaštliyymi, kakim byl on sam vo vreme svoego kratnogo supruještva. Povedenie Gaštona yavilos polnoy neojidannoštyu dla Amaranty Ursuly, ona recila, qto sama dala muju jelanny povod brosit ee na proizvol sudby, i poqvštvovala seba unijennoy. Qerez polgoda ona obozvilas ece bolce, kogda Gašton napisal ey iz Leopoldvila, gde emu udalos nakonex poluqit obratno svoj aeroplan, pismo, ne soderjavcee niqego, krome prosby prislat ego velosiped, poskolku eto edinštvennoe, qto emu dorogo iz vsego oštavlennogo im v Makondo. Aureliano terpelivo utecal razdosadovannuu Amarantu, štaraas pokazat ey, qto on mojet byt horocim mujem ne tolko v sqaštye, no i v bede; budniqnye zaboty, obrucivciesa na nih posle togo, kak pricli k konxu dengi Gaštona, svazali ih quvštvom tovariceštva — v nem ne bylo osleplaucey i vsepoglocaucey sily štasti, no ono davalo im vozmojnost lubit drug druga i naslajdatsa sqaštyem tak je, kak v razgar burnyh vojdeniy. K tomu vremeni, kogda umerla Pilar Ternera, oni uje jdali rebenka.

Poka tanulas beremennost. Amaranta Ursula pytalas naladit proizvodštvo ojerelivy iz rybyh pozvonkov, no ne nacla dla nih pokupateley, krome Mercedes, kotora priobrela sebe okolo dujiny. V pervyy raz za svou jizn Aureliano uvidel, qto ego šposobnost k yazykam, enxiklopediqeskie poznanija, redkiy dar vštupinat raznye meloqi o, kazalos by, neizvestnyh

emu oddalennyh sobytiah i mestah stol je bespolezny, kak ckatulka s familnymi dragoxennostami ego jeny, stoimost kotoryh v tu poru ravnalas, naverno, vsem zapasam deneg, nahodivcihsa v rasporajenii poslednih obitateley Makondo. Sucestvovali oni kakim-to qudom. Amaranta Ursula ne utratila ni svoego horocego nastroenia, ni svoego talanta k lubovnym prokazam, no zavela privyqku sidet v galeree posle edy, slovno sobludaa nekoe podobie siesty, bessonnoy i nasycennoy meqtaniami. Aureliano sostavlal ey kompaniu. Inoy raz oni sideli tak v polnom bezmolvii odin protiv drugogo do samoy temnoty, glada drug drugu v glaza, predavalis otdyhu, i v etom blajennom bezdeystvii lubov ih byla takoy je goraqey, kak prejde — v cumnyh srajeniah. Neuverennost v buducem obratila ih serdxa k proclomu. Oni vspominali seba v utraqennom rau neskonqae-mogo dojda: kak oni clepali po lujam vo dvore, ubivali yacerix i vecali ih na Amarantu Ursulu, kak igrali, budto horonat ee zajivo, i eti vošpomnania otkryvali im istinu, qto vseгда, s teh por kak pomnili seba, oni byli sqastlivy vdvoem. Amaranta Ursula vspomnila tot veqer, kogda ona vocla v yuvelirnuu masterskuu i Fernanda skazala ey, qto malenkiy Aureliano niqeynyy rebenok, ktorogo nacli v korzinke, plyvcey po reke. Hota eto obyasnienie kazalos im ne zaslujivaucim doveria, oni ne raspolagali sve-deniami, qtoby zamenit ego drugim, bolee pravdivym. V odnom oni byli ubejdeny, posle togo kak obsudili vse vozmojnosti, — Fernanda ne mogla byt materyu Aureliano. Amaranta Ursula sklonalas k mysli, qto on syn Petry Kotes, no o nalojnixe otxa ona pomnila tolko razve gnusnye špletni, i poetomu takoe predpolozhenie vyzvalo grimasu otvracenia v ih ducah.

Muqimyy uverennoštyu, qto on yavlaetsa bratom svoey jeny, Aureliano predprinal vylazku v dom svacennika, qtoby poiskat v otsyrevcih, izyedennyh molyu arhivah kakoy-nibud doštovernyy sled svoego proishojdenia. V samoy staroy iz obnarujennyh im metriqeskih zapisey req cla ob Amarante Buendia, krecennoy v otroqeskom vozrašte padre Nikanorom Reynoy v te vremena, kogda on pytalsa dokazat sucestvovanie Boga pri pomoci fokusa s cokoladom. V kakoy-to moment u Aureliano poavilas nadejda, qto, vozmojno, on odin iz semnadxati Aureliano, zapisi o krece-nii kotoryh proslejivalis v qetyreh tomah, no daty okazalis slickom dav-nimi dla ego vozrašta. Uvidev, kak Aureliano, plutaa v labirintah krovi, drojit ot volnenia, terzaemyy podagroy svacennik, nabludavciy za nim iz svoego gamaka, soquvštvenno šprosil o ego imeni.

— Ya Aureliano Buendia.

— Togda ne muq seba ponaprasnu! — ubejdenno voskliknul svacennoslujitel. — Mnogo let tomu nazad zdes byla ulixa s takim nazvanjem, a v to vreme ludi imeli obyknovenie davat svojim detam imena po nazvaniam ulix. Aureliano tak i zatrassa ot zlosti.

— A! — skazal on. — Znaqit, vy toje ne verite.

— Vo qto?

— V to, qto polkovnik Aureliano Buendia zateal tridxat dve grajdanskije vojny i vse ih proigral, — otvetil Aureliano. — V to, qto voyska okrujili i rassstrelali tri tysaqi raboqih, a potom uvezli trupy v poezde iz dvuhsot vagonov i vybrosili v more.

Svacennik izmeril ego vzgladom, ispolnennym sostradania.

— Ah, syn moy, — vzdohnul on. — S mena bylo by dostatoqno i very v to, qto my s toboy seyqas sucestvuem.

Itak, Aureliano i Amaranta Ursula prinali versiu o korzine ne potomu, qto ubedilis v ee spravvedlivosti, a potomu, qto ona sspasala ih ot muqitelnyh strahov. Po mere togo kak razvivalas beremennost, oni vse bolce prevracalis v edinoe sucestvo, vse bolce sjivalis s odinoqestvom v etom dome, kotoromu nedostavalo lic poslednego dunovenia vetra, qtoby razvalitsa. Teper oni ograniqili seba lic neobhodimym prostranstvom, naqinavcimsa v sspalne Fernandy, gde pered nimi uje maaqili radošti osedloy lubvi, i zahvatyvavcim qašt galerei, gde Amaranta Ursula vazala tufelki i qepqiki dla mladenxa, v to vreme kak Aureliano pisal svoi redkie pisma uqenomu katalonxu. Oštalnaa qašt doma sdalas pod upornym natiskom sil razručenja. Yuvelirnaa mašterskaa, komnata Melkialesa, bezmolvnoe, pervobytnoe xarštvo Santa Sofii de la Pyedad okazalis pogrebennymi v glubinah zdania, kak v dremuqey selve, proniknut v kotoruu ni u kogo ne hvatalo smelošti. Osajdaemye so vseh štoron nenasytnoy prirodoy, Aureliano i Amaranta Ursula prodoljali uhajivat za ducixey i begoniami i zacicali svoym mir demarkaxionnymi liniami iz negacenoj izvešti, vozvoda poslednie reduty v voyne qeloveka s muravyami, veduceysa s nezapamatnyh vremen. Iz-za otroscih, neuhojennyh volos, temnyh paten, vystupivcih na lixe, otekov na nogah, iz-za togo, qto beremennost izurodovala antiqnye formy ee nejnogo tela, Amaranta Ursula ne vygladela teper takoy yunoy, kak v tot den, kogda ona vernulas domoy s plennym mujem i kletkoy, polnoy kanareek, kotorye ne opravdali ee nadejd, no ona vse ece sohranala

prejnuu bodroš duha. „Qert vozmi! — smealas ona. — Kto by mog podumat, qto my deystvitelno budem v konxe konxov jit napodobie ludoe-dov!“ Poslednaa nit, svazyvavcaa ih s mirom, oborvalas na cestoy mesax beremennosti, kogda, poluqiv pismo, oni ponali, qto ono ne ot uqenogo katalonxa. Pismo otpravili iz Barselony, no adres na konverte byl napisan temi sinimi qernilami i qetkim poqerkom, kakie mojno uvidet tolko na ofixialnyh izveceniah. U poslaniah byl nevinnyy i bezrazliqnyy vid, kak u podarka, prepodnesennogo vragam. Aureliano vyrval ego iz ruk Amaranty Ursuly, sobiravceysa vskryt konvert.

— Ne budu qitat, — skazal on. — Ne hoqu znat togo, qto tam napisano.

Kak on i predquvstvoval, uqeny katalonex perestal pisat. Pismo ot qujih ludey, kotoroe nikto tak i ne proqel, lejalo na toy samoy polke, gde Fernanda zabyala odnajdy svoe obruqalnoe kolxo, lejalo, ostavlennoe na syedenie moli, i ego medlenno pojiralo zakluqennoe v nem plama durnoy vesti, a mejdu tem ljubovniki-otcelniki plyli protiv teqenia vremeni, nesucego s soboy konex jizni, gibelnogo, nepopravimogo vremeni, kotoroe rashodovalo seba na tchetnye popytki uvleq ih v pustynu razoqarovania i zabvenia. Soznavaa etu opasnost, Aureliano i Amaranta Ursula vse poslednie mesaxy jili, derja drug druga za ruku, donacivaa v predannoy lubvi syna, zaqatogo v bezumstvax štrašti. Noqyu, kogda oni lejali obnavcis v krovati, im byli ne štracny ni cum, podnimaemyy muravyami pri svete lunny, ni trepyhanie moli, ni otqetlivyy i nepreryvnyy celešt razraštacegosa v sosednih komnatah buryana. Qašto ih budila vozna, zateanna umercimi. Oni slycali, kak Ursula vedet bitvu s zakonami tvorenia, qto by sohranit svoj rod, kak Hose Arkadio Buendia icet bešplodnuu istinu velikih otkrytiy, kak Fernanda qitaet molitvy, kak razoqarovania, voyny i zolotye rybki dovodat polkovnika Aureliano Buendia do skotskogo sosto-ania, kak Aureliano Vtoroy pogibaet ot odinoqestva v razgar veselyh pirucek, i ponali, qto glavnaa, neodolimaa štrašt qeloveka oderjivaet verh nad smertyu, i snova poquvstvovali seba sqaštlivymi, uverivcis, qto oni budut prodoljat lubit drug druga i togda, kogda štanut prizrakami, ece dolgo posle togo, kak inye vidy buducih jivyh suceštv otvouut u nasekomyh tot jalkiy ray, kotoryy nasekomye skoro otvouut u ludey.

V odno iz voskreseniy, v cešt qasov veqera. Amaranta Ursula poquvstvovala rodovye shvatki. Ulybqivaa akucerka, polzovavcaa devqucek, torgovavcih soboy s goloduhi, ulojila ee na obedenny stol, sela ey verhom na

jivot i, podprygivaa v dikom galope, muqila rojenixu do teh por, poka ee kriki ne smenilis plaqem velikolepnogo mladenxa mujskogo pola. Skvoz slezy, zastilavcie ey vzglad. Amaranta Ursula uvidela, qto eto nastoaciy Buendia, iz teh, kto nosil ima Hose Arkadio, no s otkrytymi i yasnovidacimi glazami teh, kogo narekali imenom Aureliano, qto emu predopredeleno zanovo polojit naqalo rodu, oqištít ego ot gibelnyh porokov i prizvania k odinoqestvu, ibo, edinstvennyy iz vseh Buendia, rojdennyh na protajenii stoletia, etot mladenex byl zaqat v lubvi.

— Nastoaciy ludoed, — skazala Amaranta Ursula. — My nazovem ego Rodrigo.

— Net, — vozrazil ey muj. — My nazovem ego Aureliano, i on vyigraet tridxat dve voyny.

Obrezav rebenku pupovinu, akucerka prinalas štirat trapkoy siniy nalet, pokryvavciy vse ego telxe, Aureliano svetil ey lampoy. Tolko kogda mladenxa perevernuli na jivot, oni zametili u nego neqto takoe, qego net u oštalnyh ludey, i naklonilis posmotret. Eto byl svinoy hvostik.

Aureliano i Amaranta Ursula ne vštrevojilis. Oni ne znali o podobnom je sluqae v rodu Buendia i ne pomnili štracnyh predosterejeniy Ursuly, akucerka je okonqatelno ih ušpokoila, zaaviv, qto bešpolestnyy hvost, naverno, mojno budet otrezat posle togo, kak u malqika vypadut moloqnye zuby. A potom uje ne bylo vremeni dumat ob etom, potomu qto u Amaranty Ursuly naqalos krovoteqenie, krov lilas ruqyem, i oni nikak ne mogli oštanovit ee. Rojenixe prikładyvali pautinu i zolu, no eto bylo vse ravno qto palxem zajimat fontan. Na pervyh porah Amaranta Ursula sililas sohranit bodrošt. Brala išpugannogo Aureliano za ruku i umolala ne rasštraivatsa — ved takie, kak ona, ne sozdany dla togo, qtoby umeret protiv svoey voli, — i zalivalas smehom, glada na štarania akucerki. No po mere togo kak nadejdy oštavljali Aureliano, ona slovno temnela, budto iz nee uhodil svet, i nakonex pogruzilas v tajelyy son. Na zare ponedelnika v dom priveli jencinu, kotoraá prinalas qitat u pošteli molitvy, oštavlivavcie krov, oni bezotkazno deyštvovali i na ludey i na jivotnyh, no plammenná krov Amaranty Ursuly byla nequvštvitelna k lubym uhicreniam, ne imeucim otnocenia k lubvi. Veqerom, kogda proclo dvadxat qetyre qasa, napolnennyh otqaaniem, oni uvideli, qto Amaranta Ursula mertva; krovavyy ruqey issak sam soboy, profil zaoštrilsa, vyrajenie muki išqezlo v razlivcemsá po lixu alebaštrovom sianii, na gubah snova poavilas ulybka.

I tolko togda Aureliano ocutil, kak silno on lubit svojih družey, kak nujdaetsa v nih i kak mnogo otdal by za to, qto by oqutitsa v eto mgnovenie s nimi radom. On položil rebenka v korzinu, kotoruu prigotovila mat, zakryl lixo usopcey odealom i otpravilsa blujdat po pustynnomu gorodu v poiskah tropinki, veducey k proclomu. On postuqalsja v apteku, gde davno uje ne byval, i obnarujil na ee mešte stolarnuu masterskuu. Ot-kryvcaa emu dver staruha s lampoy v ruke posoquvstvovala ego ocibke i nastoyqivo tverdila, qto net, zdes nikogda ne bylo apteki i ona otrodas ne videla jenciny s krasivoy ceey i sonnymi glazami po imeni Mercedes. On poplakal, utknuvcis lbom v dver byvcey knijnoy lavki uqenogo katalon-xa, soznavaa, qto otdaet zapozdaluu dan toy smerti, kotoruu ne oplakal vovrema, ne jelaa narucit qary lubvi. On rascib sebe kulaki o steny „Zo-lotogo malqika“, prizyvaa Pilar Terneru i ne obracaa nikakogo vnimania na sveqenie letaucih po nebu oranjevyh diskov, za kotorymi on stolko raz s detskoy uvleqennoštyu nabludal iz dvora s vypami. V poslednem uxe-levcem salone zabrocennogo kvartala domov terpimošti ansambl akkor-deonistov igral pesni Rafaela Eskalony, plemannika episkopa i naslednika sekretov Fransisko Qeloveka. Hozain salona, u kotorogo odna ruka byla vysohcaa, slovno gorelaa, iz-za toho, qto on osmelilsa podnat ee na svou mat, predlozil Aureliano rašbit s nim butyloqku, Aureliano priglasil ego na vtoruu butylku. Hozain salona rasskazal o nesqastye, sluqivcemsa s ego rukoy, Aureliano — o nesqastye, sluqivcemsa s ego serdxem, vysoh-cim, slovno obgorevcim, iz-za toho, qto on osmelilsa polubit im svou sestru. V konxe konxov oni oba zalilis slezami, i Aureliano poquvstvoval, qto bol na mgnovenie otpuštila ego. No, snova okazavcis v odinoqestve pri svete posledney v istorii Makondo utrenney zari, on vstal posredi plo-cadi, raskinul ruki, gotovyy razbudit ves mir, i vykriknul iz samoy glubiny svoey duci:

— Vse družya — sukiny deti?

Koldunya vytacila ego iz luji slez i blevotiny. Privela v svou komnatu, poqistila, zastavila vypit qacku bulona. Dumaa, qto eto mojet utecit ego, ona pereqerknula uglem sqet za besqislennye dni lubvi, po ktoromu on vse ece s ney ne rašplatilsa, i naroqno štala vyzyvat v pamati svoi samye peqalnye peqali i samye goreštnye gorešti, lic by ne oštavlat Aureliano plakat v odinoqestve. Na rassvete, posle korotkogo i tajelogo sna, Aurelia-no pricel v seba. Pervoe, qto on poquvstvoval, byla štracnaa golovnaa bol,

togda on otkryl glaza i vspomnil o rebenke.

V korzine mladenxa ne bylo. Na mgnovenie v duce Aureliano vsphyhnula radošt — on podumal, qto Amaranta Ursula probudilas ot smerti, qtoby zanatsa synom. No ona lejala pod odealom — tverdaa, kak gruda kamney. Aureliano pripomnil, qto, kogda on vernulsa domoy, dver v špalnu byla otkryta; on minoval galereu, blagouhaucuu utrennimi aromatami ducixy, i vocel v stolovuu, gde do sih por ne byli ubrany posle rodov bolcoy kotel, okrovavlennye proštyni, glinanye qerepki s zoloy i perekruqennaa pupovina mladenxa, lejacaa posredine rasstelennoy na stole pelenki, radom s nojnixami i cnurom. Aureliano podumal, qto akucerka, naverno, vozvratilas noqyu za rebenkom, i eto predpolozhenie dalo emu korotkuiu perydcku, neobhodimuu, qtoby sobratsa s myslami. On upal v kaqalku, tu samuu, v kotoruu vo vreme urokov vycivania sadilas Rebeka, sida v kotoroy Amaranta igrala v cacki s polkovnikom Gerineldo Markesom i Amaranta Ursula cila belye dla rebenka, i v etot mig — mig vnezapnogo prozrenia — on ponal, qto duca ego ne mojet vyderjat tajkiy gruz takogo ogromnogo proclogo. Izranennyy smertonosnymi kopyami svoey sobštvennoy i qujoy toski, on udivlenno gladel na derzkuu pautinu, oputavcuu mertvye kušty roz, na uporno lezucie otovsudu sornaki, na špokoyunny vozduh yasnogo fevralskogo utra. I tut on uvidel rebenka — smorcennuu, izyedennuu oboloqku, kotoruu sobravciesa so vsego sveta muravyi štaratelno volokli k svojim jilicam po vylojennoy kamnami dorojke sada. Aureliano slovno oxepenel. No ne ot izumlenia i ujasa, a potomu, qto v eto sverhyeštvennoe mgnovenie emu otkrylis poslednie kluqi cifrov Melkiadesa, i on uvidel epigraf k pergamentam, privedennyy v polnoe sootvetštvie so vremenem i proštranštvom qeloveqeskogo mira: „Pervyy v rodu budet k derevu privazan, poslednego v rodu syedat muravyi“.

Nikogda ece v svoey jizni ne poštupal Aureliano razumnee, qem v to utro: on zabyl svoih mertvyh i skorb po svojim mertvym i snova zakolotil vse dveri i okna derevannymi kreštami Fernandy, qtoby ni odin mirskoy soblazn ne pomecal emu. Aureliano uje znal, qto v pergamentah Melkiadesa napisana i ego sudba. On nacel ih xelymi i nevredimymi sredi doištoriqeskoj raštitelnošti, dymacihsa luj i svetacihsa nasekomyh, uniqtojivcih v etoy komnate vsakiy sled prebyvania ludey na zemle; on ne smog poborot neterpenie i, vmesto togo qtoby vynesťi pergamenty na svet, prinalsa tut je, štoa, rascifrovyyvat ih vsluh — bez vsakogo truda, tak, slovno oni

napisany po-ispanski i on qitaet ih pri oslepitelno yarkom poludennom osvecenii. To byla istoria semyi Buendia, izlojennaa Melkiadesom so vse-mi ee samymi budniqnymi podrobnostami, no predvoshicaucaa sobyitia na sto let vpered. Xygan vel zapisi na sanskrite, svoem rodnom yazyke, i zacifroval qetnye stihi liqnym cifrom imperatora Avgusta, a neqetnye — voennymi ciframi lakedemonan. Poslednaa predostorojnost Melkiadesa, kotoruu Aureliano uje naqal bylo razgadyvat, kogda pozvolil smutit seba lubovyu k Amarante Ursule, zakluqalas v tom, qto starik raspolagal sobyitia ne v obyqnom, prinatom u ludey vremeni, a sosredotoqil vsu massu kajdodnevnih epizodov za xelyy vek takim obrazom, qto oni vse sosucestvovali v odnom-edinstvennom mgnovenii. Zaqarovannyy svoim otkrytiem, Aureliano gromko proqel podrad te samye „perelejennye na muzyku enxikliki“, kotorye Melkiades pytalsa kogda-to qitat Arkadio, — na samom dele eto byli predskazania o rasstrele Arkadio; dalce Aureliano obnarujil proroqestvo o rojdenii samoy prekrasnoy na zemle jenciny, kotoraa doljna voznestis na nebo ducoy i telom, i uznal o poavlenii na svet dvuh bliznecov, rodivcihsa posle smerti ih otca i ne sumevcih rascifrovat pergamenty ne tolko iz-za nesposobnosti i neusidqivosti, no i potomu, qto popytki ih byli prejd vremennymi. Tut, gora jelaniam uznat svoe sobstvennoe proishojdenie, Aureliano propustil neskolko stranix. V etot mig naqal dut veter, slabyy, ece tolko podnimauciysa veter, napolnennyy golosami proclogo — cepotom staryh geraney i vzdohami razoqarovania, predcestvovavcimi upornoy toske. Aureliano ego ne zametil, potomu qto kak raz v tu minutu obnarujil pervye priznaki sobstvennogo sucestva v svoem pohotlivom dede, pozvolivcem legkomyslenno uvleq seba v pustynu mirajey na poiski krasivoy jenciny, kotoroy on ne dašt sqastya. Aureliano uznal ego, pocel dalce taynymi tropkami svoego roda i natknulsa na to mgnovenie, kogda byl zaqat sredi skorpionov i jeltyh baboqek v polumrake kupalni, gde nekiy mašterovoy udovletvoril svoe sladoštraštie s jencinoy, otdavceysa emu iz quvštva protesta. Aureliano byl tak poglocen svoim zanatiem, qto ne zametil i vtorogo poryva vetra — mocnyy, kak xiklon, etot poryv sorval s petel dveri i okna, snes krycu s voštoqnoy qašti galerei i razvorotil fundament. K etomu vremeni Aureliano uznal, qto Amaranta Ursula byla emu ne seštroj, a tetkoy i qto Frensis Dreyk osadil Rioaqu tolko dla togo, qtoby oni smogli iskat drug druga v zaputannih labirintah krovi do teh por, poka ne proizvedut na svet mifologiqeskoe

qudovice, ktoromu sujdeno polojit konex ih rodu. Makondo uje prevratilos v moguqiy smerq iz pyli i musora, vracae myy yaroštyu bibleyskogo uragana, kogda Aureliano propustil odinnadxat štranix, qtoby ne terat vremeni na slickom horoco emu izveštnye sobytia, i naqal rascifrovyvat štihi, odnosaciesa k nemu samomu, predskazyvaa sebe svou sudbu, tak, slovno gladel v govoracee zerkalo. On opat pereskoqil qerez neskolkko štranix, staraas zabejat vpered i vyasnit datu i obštoatelštva svoey smerti. No, ece ne doyda do poslednego štiha, ponal, qto emu uje ne vvyti iz etoy komnaty, ibo, soglasno proroqestvu pergamentov, prozraqnyy (ili prizraqnyy) gorod budet smeten s lixa zemli uraganom i štert iz pamati ludey v to samoe mgnovenie, kogda Aureliano Babilonya konqit rascifrovyvat pergamenty, i qto vse v nih zapisannoe nikogda i ni za qto bolce ne povtoritsa, ibo tem rodam qeloveqeskim, kotorye obreqeny na što let odinoqestva, ne sujdeno poavitsa na zemle dvajdy.

Primeqania

1 Nostradamus (1503 — 1566) — franxuzskiy aštrolog i vraq, avtor knigi „Veka“, gde on predskazyval buduqee qeloveqestva. (Zdes i dalee primeq. perevodqikov.)

2 Iudeyskaa Maria — jencina-alhimik (konex III v. n.e.).

3 Velikiy magisteriy, ili filosofskiy kamen — v alhimii preparat dla prevracenia metallov v zoloto.

4 Germetiqeskaa rtut — rtut, ktoruu alhimiki ispolzovali pri izgotovlenii zolota. Germetiqeskim nazывalos iskusstvo delat zoloto po imeni Germesa Trismegista, odnogo iz rodonaqalnikov alhimii.

5 Nazianzxy — jiteli drevnego goroda Nazianz v Maloy Azii.

6 Uolter Reli (ok. 1552 — 1618) — angliyskiy moreplavatel, rukovoditel neskolkih ekspedixiy v Yujnuu Ameriku.

7 Aleksandr fon Gumboldt (1769 — 1859) — izveštnyy nemexkiy geograf i naturalist.

8 Enxiklika — papskoe poslanie.

9 Eto oqen prošto. Etot qelovek otkryl qetvertoe soštoanie materii (lat.).

10 Otrixau. Etot fakt neoproverjimo dokazyvaet bytie Bojie (lat.).

11 Viktor Yug — komissar franxuzskogo Konventa na o. Gvadelupa (1793). Vel korsarskuu voynu s angliqanami. Emu posvacen roman kubinskogo pisatela Aleho Karpentyera „Vek prošvecenia“.

12 Kaqako — bukv.: frant, cegol. V Kolumbii tak nazывaut jiteley vnut-

rennih rayonov strany.

13 Gerineldo — geroy isþanskogo narodnogo romansa, paj, kotopogo polubila doq korola.

14 Imeetsa v vidu odna iz tragediy isþanskogo poeta i dramaturga Hose Sorriyli-i-Morala (1817 — 1893), podlinnoe nazvanie kotoroy „Kinjal gota“.

15 Apologetika — qašt teologii, imeucaa xelyu dokazat sovercenstvo i istinnošt hristianskoy religii.

16 V pervyy den pošta, kotoryy nosit u katolikov nazvanie „pepelnoy sredy“, svacennik qertit isþoveduucemusa peplom krešt na lbu.

17 Fritanga — kolumbiyskoe naxionalnoe bludo iz jarenogo masa.

18 Kumbiamba — kolumbiyskiy narodnyy tanex.

19 Aura — raznovidnošt yaštrega.

20 Artemio Krus — geroy romana meksikanskogo pisatela Kardosa Fu-entesa „Smert Artemio Krusa“.

21 Mujqiny tanxuut kumbiambu s zajjennymi sveqami v rukah.

22 Uqebnik sanskritskogo yazyka (angl.).

23 Beda Doštupoqtenny (ok. 673 — 735) — anglosaksonskiy monah, uqennyy istorik.

24 Svatoy Milyan (474 — 574) — isþanskiy otcelnik. Kantabria — rayon v Ispanii, sootvetstvuuciy provinxiyam Biskaya i Santander.

25 Imeetsa v vidu Arnaude Vilanova (1235(?) — 1313), izvestnyy katalonskiy alhimik, medik i bogoslov.

26 Katalonskoe rugatelstvo.

27 Rokamadur — geroy romana „Igra v klassiki“ sovremennogo argentinского pisatela Hulio Kortasara.

